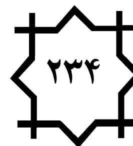
بسم الله الرحمن الرحيم

سرشناسه	:کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی.
عنوان و نام پدیدآور	: فهرست نسخه‌های خطّی کتابخانۀ مجلس شورای اسلامی، جلد ۴۴: نسخه‌های ۱۵۷۰۱ تا ۱۶۱۰۰ / تألیف: ابوالفضل حافظیان بابلی.
مشخّصات نشر	: تهران: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۹.
فروست	:کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی؛ شمارۀ انتشار: ۲۳۴.
موضوع	: جلدهای ۲۵ـ۲۶ و ۳۵ تا ۳۸ توسّط مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی با همکاری کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی تهیه شده است.
یادداشت	: جلد ۴ (قدیم) با افزوده‌ها و تجدیدنظر: تألیف عبدالحسین حائری و سوسن اصیلی.
یادداشت	: جلد ۲۰ تألیف سیّد جعفر حسینی اشکوری.
یادداشت	: جلد ۲۴/۳ تألیف محمود نظری.
یادداشت	: جلد ۲۷/۱ تألیف جواد بشری.
یادداشت	: جلد ۲۷/۲ تألیف محمود نظری.
یادداشت	: جلد ۲۸ تألیف سیّد جعفر حسینی اشکوری.
یادداشت	: جلد ۳۰ و ۳۱ تألیف ابوالفضل حافظیان بابلی.
یادداشت	: جلد ۳۲ تألیف محمود نظری.
یادداشت	: جلد ۳۳/۱ تألیف محمود طیارمراغی.
یادداشت	: جلد ۴۰/۲ تألیف حسین متقی.
یادداشت	: جلد ۴۱ تألیف سیّد صادق حسینی اشکوری.
یادداشت	: جلد ۴۳ تألیف سیّد صادق حسینی اشکوری.
یادداشت	: ج. ۲۲ (چاپ اوّل: ۱۳۷۴).
یادداشت	: ج. ۲۳ (چاپ اوّل: ۱۳۷۶).
یادداشت	: ج. ۲۸، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳/۱، ۴۰/۲ (چاپ اوّل: ۱۳۸۸) (فیپا).
یادداشت	: ج. ۳۷ و ۳۸ (چاپ اوّل: ۱۳۷۷).
یادداشت	: ج. ۲۲، ۲۳، ۲۴/۳، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳/۱، ۴۰/۲، ۴۱، ۴۴ توسط انتشارات کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی منتشر شده است.
مندرجات	: ج. ۴۴. نسخه‌های ۱۵۷۰۱ـ ۱۶۱۰۰
عنوان عطف	: فهرست نسخه‌های خطّی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.
موضوع	:کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی -- فهرست‌ها
موضوع	: نسخه‌های خطی -- ایران -- تهران -- فهرست‌ها
موضوع	: نسخه‌های خطّی فارسی -- ایران -- تهران -- فهرست‌ها
موضوع	: نسخه‌های خطّی عربی -- ایران -- تهران -- فهرست‌ها
موضوع	: نسخه‌های خطّی ترکی -- ایران -- تهران -- فهرست‌ها
شناسۀ افزوده	: حافظیان بابلی، ابوالفضل، ۱۳۴۹ ـ
رده‌بندی کنگره	: ۳۴ م /۶۶۲۱Zم
رده‌بندی دیویی	: ۰۱۱/۳۱

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی

جلد ۴۴

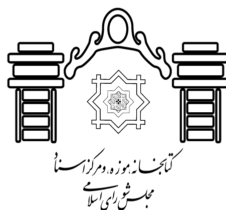
نسخه‌های ۱۵۷۰۱ تا ۱۶۱۰۰

تألیف

ابوالفضل حافظیان بابلی

کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

تهران، ۱۳۸۹هش

فهرست نسخه‌های خطّی کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی
جلد ۴۴: (نسخه‌های ۱۵۷۰۱ تا ۱۶۱۰۰)

تألیف: ابوالفضل حافظیان بابلی

ویرایش فنّی: ناصر گلباز
حروفچینی و صفحه‌آرایی: مؤسّسهٔ نمایه‌ساز
قلم‌های استفاده شده: لوتوس زر یاقوت Times
کاغذ مورد استفاده: ۷۰ گرمی تحریر خارجی

شمارهٔ انتشار: ۲۳۴
ناظر چاپ: نیکی ایّوبی‌زاده
چاپخانه: فرشیوه
لیتوگرافی: نقره‌آبی
صحّافی: روشنک
چاپ اوّل: ۱۳۸۹
شمارگان: ۳۰۰
بها: ۵۰۰۰۰ ریال

انتشارات و توزیع:
مرکز پژوهش کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

خیابان انقلاب، مابین خیابان ابوریحان و دانشگاه، ساختمان فروردین
طبقهٔ ۷، واحد ۲۷ و ۲۸؛ تلفن: ۲۱ـ ٦٦٩٦٤١٢٠

نشانی سایت اینترنتی: www.Ical.ir
نشانی پست الکترونیکی: pajooheshlib@yahoo.com

بسم اللّه الرحمن الرحیم

برای کار فهرست‌نویسی نسخ خطی کتابخانهٔ مجلس یک گام دیگر به جلو رفتیم. این گامها باید آن انـدازه باشد تا پروژهٔ فهرست‌نویسی به خط پایان رسیده و به‌روز شود. اکنون که این سطور نوشته می‌شود، منهای دو سه مجلد که در اختیار برخی از دوستان است و در اتمام آن مطابق برنامه پیش نرفته‌اند، چیزی حدود دو هزار نسخه باقی مانده است. چنان‌چه برنامهٔ منظمی در پیش گرفته شود، نسخ باقی‌مانده نیز فهرست شده و مـا علاوه بر آن که خوشحالیم نسخ کتابخانه را معرفی کرده و در اخـتیار مشـتاقان قـرار داده‌ایـم، مـی‌توانـیم برنامه‌های تازه‌ای را در بخش خطی اجرا کنیم.

اما آنچه در ارتباط با فهرست‌های منتشره، توسط هر کتابخانه و مرکز و موزه، باید مورد توجه قرار گیرد، استفاده از آنها در مراکز علمی است. در حال حاضر، تعداد بسیار اندکی از پژوهشگران حوزه‌های مختلف با این فهارس سر و کار داشته و از محصولی که در این زمینه عرضه می‌شود، استفاده می‌کنند. برای مثال، کسانی که به دنبال نسخی برای تصحیح هستند، یا شمار بسیار اندکی از محققان حوزهٔ ادبیات که به کاوش در متون ناشناخته ادبی گذشته مشغولند، یا افراد معدودی که در یکی دو جای کشور به اسناد و متون کهن به چشم یک منبع پژوهش می‌نگرند.

این در حالی است که فهارس منتشره، دریای عظیمی است برای پژوهش‌هایی در حوزهٔ تاریخ و تمدن اسلامی، آن هم نه فقط با یک نگاه تاریخی و تمدنی، بلکه حتی در حوزه‌هایی چون تعلیم و تربیت، تاریخ سیاسی و فرهنگی جهان اسلام به ویژه دنیای ایرانی، کشف ناشناخته‌های مربوط به تواریـخ مـحلّی و حوزه‌هایی چون تاریخ فقه، فلسفه و بسیاری از مسائل دیگر.

در حال حاضر، منابعی که برای پژوهش‌های تاریخی به مشتاقان و تحصیل‌کنندگان در این رشته معرفی می‌شود، غالباً مشتی منابع رسمی و چاپی است، در حالی که در کنار آن منابع، همین فهرست‌ها گنجینه‌ای است که پژوهشگر را به دنیای تازه‌ای در حوزهٔ تاریخ فرهنگ وارد کرده و تازه‌هایی را در اختیار او می‌گذارد که به هیچ روی در منابع رسمی، اثری از آنها نمی‌یابد. دلیل عمده این بی توجهی، آن است که حتی بسیاری از استادان، با فهارس خطی آشنا نبوده و از اهمیت آن آثار در کشف متون جدید و طبعاً آگاهی‌های تازه واقف نیستند. طبیعی است که دانشجویان نیز از این قبیل فهارس دور می‌مانند.

این امکان وجود دارد که استادان، به مناسبت درس‌ها، دانشجویان را ملزم کنند تـا در کـنار گـذرانـدن درس‌هایی که به خصوص به حوزهٔ تمدن اسلامی مربوط می‌شود، چندین مجلد از این فهارس را مرور کرده و

به دنیای تألیفات مختلفی که در هر حوزه نوشته شده، و تنوع آنها آشنا شوند. این امر افزون بر آن که زمینه پژوهش‌های تازه را فراهم می‌کند. نگرش دانشجویان را به تاریخ کتاب و فرهنگشان، متحول می‌سازد.

طی دو سال گذشته که حرکت تازه‌ای برای نگارش فهرست نسخ خطی در کتابخانهٔ مجلس ایجاد شد، دوست عزیز و دانشمند جناب آقای ابوالفضل حافظیان، نقش فعالی بر عهده داشته و ما را در تمام مراحل همراهی کردند. این مجلد نیز حاصل تلاش علمی ایشان است که انشاء اللّٰه مقبول درگاه احدیت باشد.

رسول جعفریان

رییس کتابخانه، موزه و مرکز اسناد

مجلس شورای اسلامی

بسم اللّه الرحمن الرحیم

بحمد اللّه کار نگارش جلد ۴۴ فهرست کتابخانهٔ مجلس، شامل معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۱۵۷۰۱ تا ۱۶۱۰۰ به پایان رسید و در معرفی کتاب‌ها و نسخه‌ها به قدر فرصت و امکان کوشش به عمل آمد.

از جمله نسخه‌های ارزندهٔ معرفی‌شده در این مجلد، از تألیفات شیخ آقابزرگ تهرانی بـه خـط مـؤلف می‌توان یاد کرد به خصوص دورهٔ کتاب ارزشمند الذریعه و طبقات اعلام الشیعه که در مقایسهٔ آن بـا نسـخهٔ چاپی، تفاوت‌های فاحشی آشکار می‌شود. همچنین نسخه‌های مربوط به کتابخانهٔ شخصی صدر الافاضل لطفعلی خان دانش که از ویژگی و اهمیت خاصی برخوردار است.

در یکی دو سال اخیر سیر نگارش فهرست‌های کتابخانهٔ مجلس شتابی شایسته و درخور یافته و در این مدت کوتاه بیش از ده جلد از فهارس کتابخانه به چاپ رسیده و جلدهای متعدد دیگری مراحل آماده‌سازی برای چاپ و نشر را طی می‌کند.

این موفقیت بزرگ و درخشان مرهون تصمیم به جا و پشتیبانی‌های رئیس دانشمند و فـرهنگ‌دوست کتابخانهٔ مجلس جناب حجةالاسلام و المسلمین دکتر رسول جعفریان و پایمردی دوسـتان فـهرست‌نگار است.

آنچه در این کتابخانه رخ داده، از اجرای برنامه و مدیریت صحیح و استفاده از کادر مجرب و کارآزموده، می‌تواند الگویی برای کتابخانه‌هایی باشد که مخطوطات فراوانی دارند ولی هر ده سـال یک بـار فـهرستی منتشر می‌کنند.

شیوهٔ تنظیم این فهرست چنین است:

معرفی هر نسخه از دو بخش کلی تشکیل می‌شود:

یکم: کتابشناسی، شامل شمارهٔ نسخه در مخزن و سپس:

۱. نام کامل و صحیح کتاب و ذکر نام‌ها و عناوین دیگر که در منابع و نسخه‌های گوناگون، کتاب را بدانها معرفی کرده‌اند؛

۲. در سمت چپ نام کتاب و داخل ( ) زبان و موضوع کتاب؛

۳. نام مؤلف، گردآورنده، شارح و مترجم و به دنبال آن سال وفات یا دورهٔ زندگی او؛

۴. گزارشی از ابواب و فصول کتاب و اطلاعاتی در بارهٔ کتاب و مؤلف. چنانچه از کتاب مـورد بـحث

نسخه‌های دیگری در کتابخانهٔ مجلس موجود باشد و در فهرستهای گذشته معرفی شده باشد، دامنهٔ بحث کوتاه شده و به نسخهٔ سابق ارجاع می‌شود؛

۵. منابع و مآخذ. در این بند به مصادر و مآخذی که در بارهٔ کتاب و مؤلف بحث نموده‌اند، ارجاع می‌شود؛

۶. آغاز و انجام کتاب. نقص نسخه در آغاز یا انجام نیز تذکر داده می‌شود.

دوم: نسخه‌شناسی، این قسمت با تورفتگی مشخص شده و شامل این اطلاعات است:

۱. نوع خط؛

۲. نام کاتب؛

۳. تاریخ کتابت، اعم از روز و ماه و سال و غالباً به تاریخ هجری قمری. در مواردی که به تاریخ کتابت تصریح نشده، تاریخ تخمینی با استفاده از قراین درج می‌شود؛

۴. ویژگی‌های نسخه، از جمله تزئینات، تصحیحات، حواشی و تعلیقات، تملّکها و یادداشت‌ها؛

۵. نوع جلد؛

۶. قطع کتاب و شمار برگها و سطرها و شمارهٔ ثبت نسخه.

در فراهم آمدن فهرست‌های جدید مسئولین و کارکنان کتابخانهٔ مجلس هر کدام به نوعی کمک کردند. از دوستان مخزن‌دار گرفته تا نیروهای خدماتی و نگهبان که شبها تا دیر وقت به ما اجازهٔ کار در بخش خطی را دادند. لطف یکان یکان این عزیزان را ارج نهاده و سپاس می‌گذارم.

حروفچینی و صفحه‌آرایی و آماده‌سازی فنّی فهرست به عهدهٔ آقای ناصر گلباز و همکاران ایشان بوده است.

شناسایی تعدادی از نسخه‌های دشواریاب با همکاری صمیمانهٔ دوست فهرست‌نگار و محقق ارجمند جناب آقای محمود نظری میسور گشت.

به‌خصوص کوشش آقایان یکّه زارع، خندابی، طاهری و ایّوبی‌زاده موجب مزید تشکّر بوده و هست.

امید است این فهرست مورد استفاده اهل تحقیق و دوستداران میراث مکتوب قرار گیرد و در صورت مشاهدهٔ هر گونه کاستی و لغزش قلم، نگارنده را از نظریات اصلاحی خود بهره‌مند فرمایند.

و السلام خیر ختام

میلاد با سعادت امام حسین علیه السلام سوم شعبان ۱۴۳۱هـ

ابوالفضل حافظیان

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی

ش ۱۵۷۰۱ تا ۱۶۱۰۰

۱۵۷۰۱

مجموعه

۱. شرح بیست باب **(نجوم ـ فارسی)**

(ص ۲ـ۲۴۶)

از: مظفر بن محمّد قاسم گنابادی (ق ۱۱ هـ).

شرح معروفی است بر بیست باب در معرفت تقویم نظام‌الدین عبدالعلی بیرجندی، نسخه‌های آن بسیار و بارها به چاپ رسیده است.

نک: فهرستواره، ۴/ ۲۸۳۴؛ منزوی، ۱/ ۳۱۴؛ ذریعه، ۱۳/ ۱۳۱؛ مشار فارسی، ۳/ ۳۲۱۲.

آغاز: بسمله. حمد و ثنای بی ریب و ریا قدیری را سزاست که کلک صنعت او اوراق افلاک را....

انجام: در معرفت اختیارات اینجا کافیست و زیاده ازین به تطویل مقتضی است والله خیر... و الصلوة علی خیر خلقه محمد صاحب الوحی و آله خیر آل و احبابه خیر احباب.

۲. غنیة الأنام فی معرفة الساعات و الأیام **(نجوم ـ عربی)**

(ص ۲۴۸ـ۲۷۶)

از: ملّا محمّد محسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱هـ).

نک: التراث العربی، ۴/ ۱۳۵.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی کوّر اللیل علی النهار و کوّر النهار علی اللیل و جعلهما خلفة....

انجام: حتی یکون فی یسر منه و عافیة و فرغ منها... فی بحار معرفته غریق و ذلک فی اوایل شهر ذی قعدة الحرام سنة خمس و عشرین و الف.

۳. جذر اصم

(ص ۲۷۶)

از: عبدالوهاب.

فایده‌ای است در بیان شبهۀ جذر اصم و جواب آن که در پایان آن امضای «عبدالوهاب عفی عنه» دیده می‌شود.

آغاز: قد تقرر الشبهة الصعبة المشهورة بالجذر الاصم هکذا قول القایل کل کلامی فی هذه الساعة کاذب....

انجام: و انحل الاشکال و طلع نیّر الجواب من افق الحق و الحمد لله تعالی.

۴. سی فصل **(نجوم ـ فارسی)**

(ص ۲۷۸ـ۲۹۹)

از: خواجه نصیرالدین محمّد طوسی (۶۷۲هـ).

نک: فهرستواره، ۴/ ۲۹۷۱.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة... امّا بعد بدانکه این مختصری است در معرفت تقویم مشتمل بر سی فصل.

انجام: متصل به سعد و باقی برین قیاس که درین مختصر اختصار کردیم.

۵. هیأت **(هیأت ـ فارسی)**

(ص ۳۰۴ ـ ۳۶۰)

از: ملّا علی قوشچی (۸۷۹ هـ).

نک: فهرستواره، ۴/ ۳۱۱۲.

آغاز: بسمله. الحمد لله ربّ العالمین حمد الشاکرین... اما بعد این کتابیست مشتمل بر مقدمه و دو مقاله... .

خط: نستعلیق. بی کا، تاریخ کتابت رسالهٔ یکم: یکشنبه رجب ۱۲۳۱.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف، دارای جدول‌ها و اشکال هندسی و نجومی، با حواشی و رکابه، در ابتدا و میانه نسخه فواید پراکنده‌ای درج شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای، عطف و گوشه گالینگور قرمز.

۱۴/۵ × ۲۱/۵سم. ۱۸۰گ. ۲۱س.

(ثبت ۹۱۲۴۷)

۱۵۷۰۲

مجموعه

۱. اسباب اجابت دعا **(عقاید ـ فارسی)**

(گ ۱ پ ـ ۶ پ)

بحثی است در بارهٔ اسباب اجابت دعا از دیدگاه شیعی که در روی جلد نسخه، به عنوان ناز و نیاز معرفی شده است.

این نسخه از انجام ناتمام است.

آغاز: بسمله. بدانکه هرگاه کسی خواهد باصرار یعنی بحول و قوهٔ خود از خدا چیزی بگیرد مشرک است و داعی و متوکل نیست بجهت آنکه خود را سبب وصول بمطلب خود کرده است... .

انجام نسخه: از مسبّب الاسباب غافل می‌شوند و شده‌اند و بدانکه بعضی از مطالب هست که بخصوصه بشرع شریف امر صادر.

۲. حجّیت عقل **(عقاید ـ فارسی)**

(گ ۷ ر ـ ۱۰ ر)

رسالهٔ کوتاه نیکویی است در بیان حجیّت عقل که به درخواست میرزا محمّد هادی طبیب اصفهانی نگاشته شده است.

آغاز: بسمله. در خبر است از آن پیشوای متقیان مقتدای عالمیان... ما عبدالله بشیء افضل من العقل... .

انجام: شرع صراط مستقیم است ربّنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هدیتنا و هب لنا من لدنک رحمة انّک انت الوهاب.

خط: نستعلیق. رسالهٔ دوم گویا به خط مؤلف حسب الخواهش جالینوس الزمان فلاطون الدوران میرزا محمّد هادی طبیب اصفهانی.

تاریخ کتابت: از ق ۱۴هـ.

در صفحهٔ آخر یادداشتی در توصیف رسالهٔ دوم آمده که احتمال داده خط رساله شبیه به ابوالقاسم قائم مقام باشد و در ادامه نوشته رساله‌ای موسوم به ناز و نیاز در روضة الصفای ناصری از حاجی عبدالرزاق بیگ دنبلی معرّفی شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا.

۱۱/۵ × ۱۷/۵سم. ۱۰گ. ۱۵ـ۱۸س.

(ثبت ۹۱۲۴۸)

۱۵۷۰۳

جُنگ اشعار **(شعر ـ فارسی)**

بیاضی است که در آن گزیده‌ای از اشعار جمعی

از شعرای فارسی‌سرا درج شده، از جمله:
ـــ منظومهٔ بیمار و طبیب، قاضی شریف.
ـــ مکتوب جناب مقصدی
ـــ اشعار عاشق
ـــ چند غزل از حافظ شیرازی
ـــ قصیده از حاجی سلمان صباحی کاشانی
ـــ اشعار باباطاهر عریان
ـــ ابیاتی از مثنوی مولوی
ـــ قصیده در نعت نبی
ـــ قصیده در بهشت
ـــ اشعاری از میرزا رضی تبریزی
ـــ اشعاری از میرزا عبدالوهاب معتمدالدوله (نشاط)
ـــ اشعار میرزا محمّد متخلص به سحاب
ـــ اشعار سیّد حسن متخلص به مجمر
ـــ اشعار میرزا صادق متخلص به ناطق
ـــ اشعار میرزا ابراهیم متخلص به اخگر
ـــ از رباعیات خیام
ـــ طریقه صیغهٔ متعه
ـــ قصهٔ مجعوله
ـــ قصایدی بدون نام شاعر
ـــ اشعار عاشق اصفهانی
ـــ اشعار کمال اسمعیل
ـــ اشعار عصمت بخارایی
ـــ اشعار انوری
ـــ اشعار مولانا وحشی
ـــ ترکیب‌بند ضیاء
ـــ اشعار حضوری
ـــ اشعار ظهیرالدین فارابی
ـــ اشعار رجایی
ـــ قضا و قدر، میرزا محمّد قلی سلیم
ـــ قطعاتی از میرزا محمّدعلی شیرین کلام

آغاز:
سوی ویرانه‌ام آمد سحری جلوه‌کنان
بهر پرسیدن بیمار خود آن سرو روان

انجام: از زلف و رخ دوست عجب صبحی و شامی.
خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ۱۲۴۹ه.
صفحات مجدول، در ابتدای نسخه یادداشتی از مالک آن (گویا باستانی راد) در بارهٔ اهمیت نسخه دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۰ × ۱۷/۵سم. ۷۱گ. سطور چلیپایی.
(ثبت ۱۵۷۰۳)

۱۵۷۰۴

النوروز **(عربی)**

از: محمّدابراهیم حسینی مدرس خادم (ق ۱۱ه).
ردیّه‌ای است بر رسالهٔ نوروزیهٔ آقا رضی قزوینی (۱۰۹۶ه). در این رساله در بارهٔ تطبیق نوروز با عید غدیر بحث شده است.
نک: ذریعه، ۲۴/ ۳۷۹؛ دانشگاه، ش ۴۷۲۷.
نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی اطلع من مطالع النبوّة و الرسالة ساطع نور رسوله الکریم الذی ابتعثه رحمة للعباد و ربیعاً للبلاد... فیقول الآثم النادم محمد ابراهیم الحسینی الخادم انّه قد وصلت الیّ منذ برهة من الزمان باصفهان رسالة فارسیة فی تحقیق النیروز لبعض فضلاء قزوین.
انجام افتاده: افتی فی بعض کتبه باستحباب بعض الاعمال المذکورة کالغسل فی یوم النیروز.
خط: نسخ. بی کا. بی تا. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.
در متن و حاشیه تصحیح شده و رکابه‌نویسی دارد. در اول نسخه مهر مربعی به سجع «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد علی».
جلد: تیماج قهوه‌ای فرنگی.

۹/۵×۱۷سم. ۸گ. ۲۱س. (ثبت ۹۱۲۵۰)

۱۵۷۰۵

مجموعه

۱. پنج گنج **(صرف ـ فارسی)**

(گ ۱ پ ـ ۳۷ پ)

از: سراج‌الدین عثمان اودهی (۷۷۳ه).

رساله‌ای است در صرف عربی شامل پنج باب و هر باب دارای پنج فصل (تنها دو باب در نسخه دیده می‌شود).

ــ باب اول، در شناختن مجاری صرف افعال و اسماء

ــ باب دوم، در شناختن اجناس افعال و اسماء و حروف آن

این رساله در کانپور به چاپ رسیده است.

نک: فهرست مشترک پاکستان، ۱۳/ ۲۵۷۵.

آغاز: بسمله. الحمد لله علی ما خلق الانسان و انطق له اللسان بکلمات موتلفة من لغات مختلفة... بدانکه این کتابی است مبوّب و مفصّل در تصریف سخن عرب که جمله وی پنج باب است و مضمون هر باب بر پنج فصل است و نام وی پنج گنج است....

انجام: و صبب الکلب و قطط الشعر. تمام شد نسخهٔ پنج گنج عرف تصریف...

۲. دستور المبتدی **(صرف ـ فارسی)**

(گ ۳۸ پ ـ ۶۷ ر)

از: صفی‌الدین بن نصیرالدین معلم دهلوی.

مؤلف پس از آنکه فرزندش شیخ اسماعیل پنج گنج را در صرف فرا گرفت، خواست کتابی دیگر در صرف به وی تعلیم کند و چون کتاب فارسی دیگر در صرف نیافت، رسالهٔ حاضر را نگاشت و برای ترغیب طالبان، قوانین صرف را به صورت سؤال و جواب در آورد.

نک: فهرست مشترک پاکستان، ۱۳/ ۲۵۹۳.

آغاز: بسمله. الحمد لله یصرّف الاحوال و یخفّف الاثقال و یکشف العلل و یصلح العمل....

انجام: بدانکه قوانین جهتی از اجناس مذکور بسیار است اما مختصر کرده شده زیاد از این نتوان نوشت.

۳. عوامل منظوم **(نحو ـ فارسی)**

(گ ۶۷ پ ـ ۷۲ ر)

از: کمال‌الدین بن جمال‌الدین ابن حسام هروی (ق ۸ه).

نظم العوامل المائة عبدالقاهر جرجانی است که به نام خسرو غازی معزالدین حسین بن ملک غیاث‌الدین بن فخرالدین کرت، فرمانروای هرات و سیستان و غور (۷۳۲ ـ ۷۷۱ه) ساخته است.

نک: منزوی، ۳/ ۲۰۷۳.

آغاز:

بعد توحید خداوند و درود مصطفی
نعت آل پاک پیغمبر رسول مجتبی

انجام:

دولت و اقبال جاه شاهزاده بر کمال
در تضاعف باد باقی ختم کردم بر دعا

۴. منشعب **(صرف ـ فارسی)**

(گ ۷۳ ر ـ ۷۹ پ)

از: مؤلفی ناشناخته.

رسالهٔ مختصری است در صرف عربی که در این نسخه برگ‌هایی از اواخر آن باقی مانده و در انجامه به عنوان نسخه منشعب معرفی شده است؟

نک: فهرست مشترک پاکستان، ۱۳/ ۲۶۷۷.

آغاز افتاده: و مجرد ثلاثی بر دو قسم ست مطّرد و شاذ امّا مطرد آن باشد که در کلام عرب بسیارآید....

انجام: الامر منه اسلنق و النهی عنه لا تسلنق. تمام شد نسخه منشعب.

خط: نستعلیق. کاتب: غلام معین الحق انصاری

چشتی قدوسی. تاریخ کتابت: جمادی الاول و جمادی الثانی سال ۲۲ محمّد شاهی.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. حواشی و رکابه‌نویسی دارد. در ابتدای هر رساله تملک و مهر کاتب دیده می‌شود. این نسخه در تملک لطفعلی بن محمّد کاظم (صدرالافاضل دانش نصیری) بوده و یادداشت تملک وی به تاریخ ۱۳۰۹ه در اول نسخه آمده است. عبارت «یا کبیکج» سه بار در ابتدای نسخه درج شده است.
جلد: مقوا رویه کاغذ عطف تیماج مندرس.
۱۶×۲۱/۵سم. ۷۹گ. ۱۵س. **(ثبت ۹۱۲۵۱)**

۱۵۷۰۶

تسهیل الفواید و تکمیل المقاصد (نحو ـ عربی)

از: محمّد بن عبداللّه ابن مالک طائی جیانی (۶۷۲ه).
کتاب جامع و مفیدی است در قواعد نحو که شروح و حواشی بر آن نگاشته‌اند.
نک: التراث العربی، ۲/ ۴۴؛ مجلس، ش ۷۵۳۱، آغاز و انجام برابر آن است.
خط: نسخ. بی کا. بی تا.
عناوین شنگرف، در حاشیه تصحیح شده و علامت بلاغ و رکابه‌نویسی دارد. نام کتاب و مؤلف در صفحهٔ عنوان به شنگرف نگاشته شده و تعداد اوراق و کرّاسه‌ها درج شده و عباراتی در وصف کتاب تسهیل آمده و چند یادداشت و مهر تملّک در ابتدای نسخه به چشم می‌خورد، از جمله از محمّد بن حسن بن محمّد بن علی بن میمی و لطفعلی صدرالافاضل (جدّ فخرالدین نصیری) در ۱۳۲۹ه و در آخر نسخه یادداشت مطالعه از محّمد بن مهدی کاتب با مهر وی، به نسخه رطوبت رسیده است.
جلد: مقوا رویه کاغذ ابر و باد عطف تیماج.
۱۵×۲۰/۵سم. ۶۱گ. ۲۳س. **(ثبت ۹۱۲۵۲)**

۱۵۷۰۷

مجموعه

۱. جبر و اختیار (فلسفه و کلام ـ فارسی)
= قضا و قدر

(گ ۱پ ـ ۲۵ر)
از: خواجه نصیرالدین طوسی (۶۷۲ه).
نک: ذریعه، ۵/ ۸۳ و ۸۶؛ فهرستواره، ۶/ ۱۲۳.
آغاز: بسمله. الحمد لله ربّ الارباب و مسبّب الاسباب و مفتح الابواب... اما بعد بحکم آنکه بعضی از برادران که بر سبیل حسن ظن.
انجام: و از این تنزیه هم منزّه اذا بلغ الکلام الی الله فامسکوا و الله اعلم بالصواب.

۲. شرح حدیث حقیقت (عرفان ـ فارسی)

(گ ۲۵پ ـ ۴۸ر)
از: مؤلفی ناشناخته.
شرح عرفانی مختصری است بر حدیث حقیقت که جناب کمیل بن زیاد از امیرالمؤمنین(ع) نقل کرده است. در این شرح از آیات و روایات استفاده شده است. غیر از شروحی است که در فهرستگان نسخه‌های خطی حدیث (۴/ ۲۴۹ـ۲۶۵) معرفی شده است.
آغاز: بسمله. حمدله. و صلی الله علی مظاهر اولیاء اهل السموات و الارضین و منابع حکمه فی الاولین و الآخرین محمد و آله الطاهرین... و بعد چون یکی از اخلاء روحانی سلّمه الله تعالی مکرّر اصرار و مبالغه نموده است در بیان مراد مولینا علی علیه السلام در جواب کمیل ....
انجام: معروف در السنه و افواه نیز غیر معقولست. والسلام علی من اتبع الهدی و صلّی الله علی محمد و آله اجمعین.

۳. سیر و سلوک **(عرفان ـ فارسی)**

(گ ۴۸ پ ـ ۴۹ پ)

از: مؤلفی ناشناخته.

رساله‌ای است در بیان سفرهای چهارگانه در سیر و سلوک که تنها سه صفحه از ابتدای آن در نسخۀ حاضر موجود است.

آغاز: بسمله. و به نستعین بدان ای سالک راه یقین و طالب معرفت و شناختن حق را جل اسمه بطریق عین الیقین که سبیل سیر و سفر بسوی شهرستان معرفت و ایقان یکی از چهار قسم است سفر من الحق الی الحق.

انجام نسخه: و مراد از مصلین نماز حقیقی است که لازم دارد اعتقاد.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت رسالۀ یکم: شب پنج شنبه ۱۲۷۲هـ.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه‌نویسی دارد. درصفحۀ نخست فایده‌ای عرفانی درج شده است.

جلد: مقوا رویه کاغذ ابر و باد عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای.

۱۱×۱۶/۵سم. ۵۰گ. ۱۲س. **(ثبت ۹۱۲۵۳)**

۱۵۷۰۸

مجموعه

۱. حرز الأمان من فتن الزمان **(علوم غریبه ـ فارسی)**

(گ ۲ پ ـ ۱۲۵ پ)

از: صفی‌الدین علی بن حسین کاشفی (ق ۱۰هـ).

نک: مجلس، ش ۱۲۵۰۳؛ ذریعه، ۶/ ۳۹۲؛ مشار فارسی، ۲/ ۱۷۳۶.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی انزل الکتاب مشتملاً علی غرائب خواص حروفه و کلماته محتویاً علی عجائب آثار سوره و آیاته... امّا بعد چنین گوید فقیر داعی و حقیر خالی از دواعی علی بن الحسین الواعظ الکاشفی المشتهر بالصفی ایّده الله باللطف الخفی که این رساله‌ایست کثیرالفواید مشتمل بر آثار خواص حروف مقطعه قرآنی و اسماء حسناء ربّانی و سور و آیات قرآنی.

انجام: به مشاهده جمال آن حضرت مشرف شود و دیدار مبارک ویرا معاینه به بیند البته.

۲. ادعیه جهت دفع امراض **(فارسی)**

(گ ۱۲۸ ر ـ ۱۳۵ پ)

۳. رباعیات شیخ ابوسعید ابوالخیر با خواص آن **(فارسی)**

(گ ۱۳۶ ر ـ ۱۴۰ ر)

۴. ادعیه و اذکار

(گ ۱۴۰ پ ـ ۱۵۰ پ)

از جمله: رقعة الحبیب، اذکار ایّام هفته، طریق نوشتن عریضه به صاحب الامر(عج)، طلسم و...

۵. طریق ختم سور القرآن که درویش حیدر اجازه داده **(فارسی)**

(گ ۱۵۴ ر ـ ۱۶۲ پ)

۶. ملحقات المصباح للکفعمی **(ادعیه ـ عربی)**

(گ ۱۶۵ پ ـ ۱۹۰ ر)

نک: ذریعه، ۲۲/ ۲۰۰.

آغاز: بسمله. الحمد لله الحقّ المبدیء المعید ایّد حزب الحمد بحسن المعونة و التایید... و بعد فقد جمعت دعوات مبارکات تبصر به ذی العمی و الحقته بکتاب مصباح.

۷. حرز امام زین العابدین(ع) و ملحقات صحیفه **(ادعیه ـ عربی)**

(گ ۱۹۱ ر ـ ۱۹۶ پ)

آغاز: حرز الکامل للامام زین العابدین علیه آلاف التحیة والاکرام یقرأ فی کلّ صباح ومساء بسمله الله اکبر...
خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت رسالهٔ یکم: دوشنبه ۱۶ ربیع الاول ۱۲۵۶ (یا ۱۲۰۶).
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه‌نویسی دارد. در اول نسخه تملک لطف علی بن محمّد کاظم (نصیری) با مهر وی، همو فهرستی از مندرجات نسخه در اول آن نوشته است.
جلد: تیماج سبز.
۱۴×۲۱سم. ۱۹۷گ. ۲۳س. **(ثبت ۹۱۲۵۴)**

۱۵۷۰۹

شرح قصیدهٔ یائیه میرفندرسکی **(عرفان ـ فارسی)**

از: ملّا محمّد صالح بن محمّد سعید خلخالی (۱۱۷۵ه).
نک: مجلس، ش ۵۵۰۰؛ منزوی، ۲/ ۱۲۴۵.
آغاز:
ای آنکه بجز تو نیست در هر دو جهان
برتر ز خیالی و مبرّا ز گمان
انجام: پاکباز عبارت از توحید خالص است.
خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ربیع الاول ۱۲۲۵ه.
نشانی‌ها شنگرف، رکابه‌نویسی دارد. در اول نسخه یک معما به نثر و یک معما به نظم فارسی درج شده است. خریداری از خاندان نصیری.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۱۲×۱۷سم. ۲۴گ. ۱۷س. **(ثبت ۹۱۲۵۵)**

۱۵۷۱۰

الجموع و المصادر **(لغت، صرف ـ عربی)**
= اوزان الجموع و المصادر

از: محمّد یحیی بن محمّد شفیع قزوینی (ق ۱۲ه).
مؤلف از فضلای عصر شاه سلطان حسین صفوی است که کتاب القاموس المحیط را به فارسی ترجمه کرده است.
این رساله مستدرکی است بر القاموس چنانکه در مقدمه گوید: «لما رأیت علی برهة من الزمان و ملوة من الاوان مجتهداً فی تصحیح کتاب القاموس و تلویح فحومه بمروحة... و رأیته قد سرح فی ریاض المصادر و الجموع رتع الضجوع فطرح شقصها و جمع شقصا و اهمل بعضها و اخذ بعضا فخذانی تبیین ضوابط لجمع شملها و تأسیس قواعد اخمال خملها فصدرتها بالمقصدین و تویت کلا منها بالابواب لیشهد العلم بها للطلاب ...».
این رساله در نجف به سال ۱۹۸۲م با عنوان جوهر القاموس فی الجموع و المصادر چاپ شده و بار دیگر به وسیلهٔ مجمع الذخائر در قم به چاپ رسیده است.
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی جعل الجموع رباطاً لئلا جموح المفردات و صیّرها رفاقاً... الأول فی الجموع اعلم انّ ارباب اللغة لم یمیزوا فی استعمالاتهم بین الجمع و اسم الجنس و علم الجنس.
انجام: فیقول کأنّه عقل له شیء ای حبس و ایدته و شددته قد وقع الفراق (کذا) من تسوید هذه الاوراق الرسالة الشریفة التی جمع فی اوزان الجموع و المصادر...
خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ۲۹ صفر ۱۲۷۵ه. به دستور شاهزاده بدیع الملک (ملقب به عمادالدوله).
عناوین و نشانی‌ها شنگرف، رکابه دارد، نسخه مغلوط است.
این نسخه در تملک صدرالافاضل لطف علی دانش بود و او نام کتاب و مؤلف را در صفحهٔ عنوان نوشته و یادداشت‌هایی در اول و آخر نسخه دارد.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۱ × ۱۷/۵سم. ۲۹گ. ۱۹س.
(ثبت ۹۱۲۵۶)

۱۵۷۱۱

منهاج النجاة **(عقاید ـ عربی)**

از: ملّامحسن بن مرتضی، فیض کاشانی (۱۰۹۱ه).

کتابی است در اصول دین و اقسام طاعات شامل یک مقدمه و دو «مقصد» و هر مقصد در پنج باب و هر باب از چند «هدیه» تشکیل می‌شود.

مقصد اول در ارکان یعنی توحید، نبوت، عدل، امامت و معاد؛ مقصد دوم در اعمال یعنی طاعات جوارح، طاعات قلب و گناهان آنها، در ضمن این مقصد به چگونگی آداب معاشرت با مردم و دستورهای اخلاقی دیگر می‌پردازد.

تألیف این اثر در ۱۰۴۲ه به اتمام رسیده و نسخه‌های آن فراوان و بارها به چاپ رسیده است.

نک: مجلس، ش ۱۴۰۶؛ التراث العربی، ۵/ ۲۹۲؛ ذریعه، ۲۳/ ۱۹۹؛فهرست‌های خودنوشت فیض کاشانی، ۲۷۴ـ۲۷۶.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی هدانا للدین القویم و النهج المستقیم و الصلوة علی من بعثه بالملة البیضاء....

انجام: فتهلک هلاکاً لا یرجی فلاحک و لا ینتظر صلاحک. انتهی کلامه اعلی الله مقامه.

خط: نسخ. کاتب: محمّد باقر بن محمّد کاظم دماوندی. تاریخ کتابت: جمعه ۶ شوال ۱۰۷۷ه. مکان کتابت: مدرسه فیضیه.

عناوین شنگرف، در حاشیه تصحیح شده و رکابه دارد.

جلد: مقوا رویه کاغذ عطف و گوشه تیماج مشکی فرسوده.

۱۳×۱۹سم. ۱۴س. **(ثبت ۹۱۲۵۷)**

۱۵۷۱۲

مجموعه

۱. حاشیة شرح التجرید **(کلام ـ عربی)**

(گ ۳پ ـ ۱۱۰پ)

از: جلال‌الدین محمّد بن اسعد دوانی (۹۰۸ه).

حاشیهٔ قدیمه دوانی است بر شرح تجرید قوشچی.

نک: کتابشناسی تجرید الاعتقاد، ۶۴.

آغاز: بسمله. قوله فی الحاشیه قیل لم یرد به معیناً الخ اقول مراده بالزیادة فی الجملة الزیادة بوجه ما و ذلک لیس معنی ثالثاً کما ظنّه فانّه جار فی المعنیین.

انجام: ان کان اشتمالها علی التعسف ظاهراً الّا انّهما یدفعان الغلط عن المصنّف رحمه الله. الی هنا تمّ الکلام.

۲. حاشیة حاشیة شرح التجرید **(کلام ـ عربی)**

(گ ۱۱۲پ ـ ۱۵۲پ)

از: مؤلفی ناشناخته.

حاشیه‌ای است بر حاشیه شرح تجرید با عناوین «قال المحقّق ـ قال المحقّق».

نسخهٔ دیگری از این حاشیه را در کتابخانهٔ آستانه حضرت عبدالعظیم حسنی به شمارهٔ ۷۱۱ فهرست کرده‌ام.

نک: فهرست کتابخانه حضرت عبدالعظیم، ۱/ ۲۰۶.

از انجام افتادگی دارد.

آغاز: بسمله. المحقّق و ان لم یستقل الخ عدم استقلال العقل فی السمع و البصر غیر ظاهر اذ المراد بهما ادراک المسموعات و المبصرات.

انجام افتاده: بأن لا یعتبر اضافة الوجود الی شیء و الاضافة رفع الوجود الی شیء متقابلان.

۳. دو فایدهٔ فلسفی به نقل از خط محمّد شفیع بن محمّد علی استرآبادی **(فلسفه ـ عربی)**

(گ ۱۵۴ر)

۴. اعادة المعدوم **(فلسفه ـ عربی)**

(گ ۱۵۴پ ـ ۱۵۹پ و ۱۶۳ر و پ)

از: محمّد شفیع بن محمّد علی استرآبادی (ق ۱۱ه).
نک: ذریعه، ۱۱/ ۹۲.
آغاز: صورة ما وقع فی بعض المجالس. بسمله. امّا بعد فانّه قد جری ببعض اندیة العلم الذی غشیه فی هذا الاوان ما غشیه من الحدثان ....
انجام نسخه: فذره فی بقعة الامکان ما لم یزدک عنه قائم البرهان و قد ختمت الکلام هنا حامداً لله و مصلیا علی رسوله.

۵. حاشیة حاشیة الدوانی علی شرح التجرید **(کلام ـ عربی)**
(۱۶۰ پ)
از: ابوالقاسم گلپایگانی.
حاشیه‌ای است بر حاشیهٔ قدیمهٔ دوانی بر شرح تجرید قوشچی. این فایده را فرد دیگری از روی خط ابوالقاسم گلپایگانی گردآوری کرده است.
آغاز: بسمله. حمدله. والصلوة... فهذه فوائد متعلقة بالحواشی الجلالیة القدیمة المشهورة... و لقائل ان یقول یدخل فیه الکم الی قوله بل الکلام عند بعضهم فلا یکون هذا التعریف مانعا.

۶. خطبة النکاح **(عربی)**
(۱۶۱ ر ـ ۱۶۲ پ)
از: محمّد شفیع بن محمّد علی استرآبادی (ق ۱۱ه).
دو خطبهٔ ادبی برای نکاح است از منشأت استرآبادی.
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی احلّ الحلال فبذخ فی مصاعد الصلاح.
خط: نستعلیق. کاتب رسالهٔ یکم: ابوالقاسم بن سیّد حسین موسوی حسینی. تاریخ کتابت: شب ۱۱ ربیع الثانی ۱۱۳۲ه. مکان کتابت: قریه قودجان جربادقان. تاریخ و مکان کتابت رسالهٔ سوم و ششم: در صفر ۱۱۳۱ه در نجف اشرف.
رسالهٔ یکم دارای حواشی به امضای «منه» و «م ن» و «جم» و ذکر نسخه بدلها و رکابه‌نویسی، در اول و آخر نسخه تملّک محمّد باقر بن محمّد با مهر وی.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۱۶×۲۲سم. ۱۶۳گ. ۲۰س. **(ثبت ۹۱۲۵۸)**

۱۵۷۱۳

کلیات خاقانی **(شعر ـ فارسی)**
از: حکیم افضل‌الدین ابوبدیل ابراهیم نجار شیروانی (۵۸۲ یا ۵۹۰ه).
نک: منزوی، ۳/ ۱۸۵۶ و ۲۳۰۸؛ مجلس، ش ۷۶۶۰.
این نسخه شامل قصاید، مقطعات، غزلیات و رباعیات است.
آغاز:
مرا دل پیر تعلیمست و من طفل زبان دانش
دم تسلیم سر عشر و سر زانو دبستانش
انجام:
آن دیده که در خواب خیالش دیدی
می‌جوید خواب را بخواب از دیده
خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ۹ ربیع الآخر ۱۰۱۵ه.
صفحات مجدول به شنگرف، عناوین شنگرف، در اول نسخه تملّک لطفعلی نصیری در رجب ۱۳۲۲ه با مهر وی، چند یادداشت از همو در بارهٔ شاعر در اول و آخر نسخه درج شده است. فهرست قصاید و ترجیعات دراول نسخه آمده است.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای ترنج دار.

۱۵۷۱۴

فلاحت **(کشاورزی ـ فارسی)**
از: مؤلفی ناشناخته.

بـخش کـوچکی از کـتابی مـفصل است در آداب کشاورزی با باب‌های متعدّد با سربندهای «معرفت». برگ‌های نسخه پس و پیش شده.

عناوین برخی از باب‌ها:

باب نهم: در نگاه داشتن میوه

باب یازدهم: در دفع حیوانان موذی

بـــاب سـیم: در مـعرفت امـوری کـه مـضرّت بـه مزروعات و اشجار رسد

باب چهارم: درمعرفت جمع کردن غلات

باب پنجم: در معرفت نشاندن درخت

باب ششم: در معرفت تاک درخت زیتون

باب هفتم: درمعرفت غرس

باب دوازدهم: در منافع بقول و نباتات

نک: مجلس، ش ۱۵۸۶۳.

آغاز افتاده: اشجار در این بود بغیر از درخت انجیر که آنرا در این ماه آب بسیار نباید داد....

انجام افتاده: تا پخته خورد شفا یابد مـنفعت تـیره تریاک.

خط: نستعلیق. بی‌کا. بی‌تا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه. در حاشیهٔ صفحات اولیه نسخه بخشی از ابتدای رساله‌ای در طب درج شده است. به آخر نسـخه دو برگ کوچک ملحق شده است.

جلد: مقوا عطف پارچه مشکی.

۱۸×۲۲سم. ۱۲گ. ۲۲س. (ثبت ۹۱۲۶۰)

۱۵۷۱۵

حاشية ديباجة شرح المطالع (منطق ـ عربی)

از: جلال‌الدین محمّد بن اسعد دوانی (۹۰۸ه).

حاشیه‌ای است با عناوین «قوله ـ قوله» بر دیـباچهٔ لوامع الاسرار قطب‌الدین رازی که آن شـرحـی است بـر قسم منطق مطالع الانوار سراج‌الدین ارموی.

مالک قبلی نسخه مرحوم لطفعلی دانش نصیری این نسخه را چـنین مـعرفی کـرده است: «حـاشية الجـلال الدوانی علی حواشی الشريف الجرجانی علی شرح مطالع الانوار للقطب الرازی». آقای اشکوری در التراث العربی، ۲/ ۱۴۳ از این کتاب به عنوان تنوير المـطالع و تـبصير المطالع نام برده و آنرا حاشیهٔ جـدیده دوانـی در ردّ بـر حاشیهٔ میر صدرالدین دشتکی بر شرح مطالع قطب رازی دانسته است.

نسخهٔ دیگری از این حاشیه به ش ۱۰۰۵۹ رسـالهٔ هشتم مجموعه در کتابخانهٔ مجلس موجود است که در مجلس، ۳۲/ ۸۰ محشّی ناشناس مانده است.

آغاز: قوله الفيّاض الوهاب من فاض الماء اعلم انّ الفياض ههنا منقول عن معناه اللغوی و هو الكثير كـثرة مخصوصة بالماء.

انجام: قال الشارح آخر ما ينحلّ اليه تلك المقاصد أی آخر ما ينتهی اليه توقف مجموع تلك المقاصد لا آخر مايتوقف كلّ واحد منها عليه فتأمّل. الحـمد لـله الواهب العقل و مفيض النفس على ما وفقنا لاتمام هذا الكـتاب المستطاب و الصلوة عـلى مـن أوتـی الحكـمة و فـصل الخطاب و آله الواصلين الى الحقّ فی كل باب.

خط: نستعلیق. کاتب: عنایت اللّه بن معین‌الدین فیروزآبادی. تاریخ کتابت: ۱۰۲۰ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. با حواشی به نشانی «جم رحمه اللـه» و «داود» و «ف د» و «ع ا ه» و «صدر» در اول نسخه تملک لطفعلی بـن مـحمّد کاظم نصیری در ذی حجه ۱۳۲۲ه. رکابه‌نویسی دارد و به نسخه رطوبت رسیده است.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.

۱۰/۵×۱۸سم. ۶۴گ. ۱۲س. (ثبت ۹۱۲۶۱)

۱۵۷۱۶

مجموعه

۱. التواريخ الشرعية (تاریخ ـ عربی)

= مسار الشيعة

(گ ۱ پ ـ ۱۹ ر)

از: شیخ مفید محمّد بن محمّد بن نعمان عکبری بغدادی (۴۱۳ه).

نک: التراث العربی، ۵/ ۶۴؛ ذریعه، ۲۰/ ۳۷۵؛ الشیخ المفید وعطاؤه الفکری الخالد، ۷۸ـ۸۳؛ عکسی مرعشی، ۵/ ۸۷ـ۸۸.

آغاز: بسمله. الحمد لله علی ما بصرنا من حکمته و هدانا الیه من سبیل رحمته و یسّر لنا من طاعته....

انجام: و اعطاه سؤله کرماً منه علی عباده و منّاً علیهم. تمّ کتاب التواریخ الشرعیة عن الأمة المهدیة.

۲. تاریخ اهل‌البیت علیهم السلام (تاریخ ـ عربی)

(گ ۲۱ پ ـ ۲۹ ر)

از: نصر بن علی جهضمی (۲۵۰ه).

این کتاب با تحقیق استاد سیّد محمّد رضا حسینی جلالی در سلسلهٔ مصادر بحارالانوار توسط انتشارات دلیل ما در قم به چاپ رسیده است.

نک: فهرستگان حدیث، ۳/ ۶؛ عکسی مرعشی، ۳/ ۲۹۸.

آغاز: بسمله. و صلی الله علی محمد و آله. اخبرنا الامام الفاضل العلامة محب‌الدین ابوعبدالله محمد بن محمود بن الحسن بن النجار البغدادی المحدث بالمدرسة الشریفة المستنصریة قال اخبرنا المشایخ الثلاثة... اخبرنا ابوبکر محمد بن احمد بن محمد بن عبدالله بن اسمعیل المعروف بابن ابی‌الثلج حدثنی عتبه بن سعد بن کنانه عن احمد بن محمد الفارثانی عن نصر بن علی الجهضمی قال سألت اباالحسن علی بن موسی الرضی علیه السلم عن اعمار الائمه صلوات الله علیهم قال.

انجام: فمن احبّه فقد احبّنی و من ابغضه فقد ابغضنی فبشره بذلک و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.

۳. تواریخ موالید و وفیات اهل البیت و این دفنوا (تایخ ـ عربی)

(گ ۳۰ پ ـ ۳۹ ر)

از: ابومحمّد عبداللّه بن احمد ابن خشّاب (۵۶۷ه).

به گفتهٔ استاد جلالی، رسالهٔ ابن خشّاب با اندکی تفاوت، متحد است با تاریخ اهل البیت از جهضمی.

نک: دائرةالمعارف بزرگ اسلامی، ۳/ ۴۱۹ـ۴۲۲؛ دانشگاه، ۸/ ۷۵۷؛ عکسی مرعشی، ۳/ ۲۹۹.

آغاز: بسمله. و صلی الله علی محمد و آله اخبرنا السیّد العالم الفقیه صفی‌الدین ابوجعفر محمد بن معد الموسوی فی العشر الاخیر من الصفر من سنة ست عشرة و ستمائة قال اخبرنا الاجل العالم زین‌الدین ابوالعز احمد بن ابی‌المظفر محمد بن عبدالله.

انجام: قال یقال کنیته الخلف الصالح ابوالقاسم و هو ذو الاسمین و صلی الله علیه و علی آبائه الطاهرین.

خط: نسخ. کاتب رسالهٔ یکم: احمد بن شیخ حسن قفطان. تاریخ کتابت: ربیع الاول ۱۲۸۰ه. از روی نسخهٔ صحیحهٔ مضبوطه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. اسامی رساله‌ها و مؤلفین درابتدای رساله‌ها درج شده است. رکاله‌نویسی دارد.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.

۱۱×۱۶سم. ۳۹گ. ۱۴س. **(ثبت ۹۱۲۶۲)**

۱۵۷۱۷

ریاض الملوک فی ریاض السلوک = ترجمهٔ سلوان المطاع فی عدوان الطباع (داستان ـ فارسی)

از: نظام‌الدین شنب غازانی (ق ۸ـ۹ه).

ترجمهٔ سلوان المطاع فی عدوان الطباع ابن ظفر مکی اندلسی است، در داستان‌هایی به شیوهٔ کلیله و دمنه.

نک: فهرستواره، ۱/ ۴۱۷.

آغاز: بسمله.

الیک و الّا لاتساق الرکائب

و منک و الّا لاترام المواهب

اگر چه فواتح کتاب خطاب بی تقدم ذکر سوانح منائح فضل ایزدی میسر نشود....

انجام:

بهار عمر تو سر سبز و تازه باد که چرخ

بباغ عمر عدو نکبت خزان آورد

خط: تعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: محرم ۸۶۴ه.

عناوین به نسخ جلی. عبارات عربی و نشانی‌ها به شنگرف، رکابه‌نویسی دارد. نام کتاب و مؤلف درصفحهٔ عنوان به خط مالک نسخه (نصیری) درج شده است. در اول نسخه مهر بیضوی با سجع «یا رب محمد امین باد از خطر».

جلد: مقوا رویه کاغذ ابر و باد، عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی.

۱۲ × ۱۷/۵سم. ۱۵۱گ. ۱۴س.

(← تصویر) **(ثبت ۹۱۲۶۳)**

۱۵۷۱۸

رسالە در حرمت نماز جمعه در عصرغیبت **(فقه ـ فارسی)**

از: ملّا خلیل بن غازی قزوینی (۱۰۸۹ه).

مؤلف از قائلین به حرمت نماز جمعه در عصر غیبت بوده و رسالهٔ حاضر را دراین موضوع نگاشته که در واقع برگرفته از صافی در شرح کافی وی است.

نک: آستان قدس، ۲۰/ ۳۲۶و ۲۱/ ۹۱۶؛ دوازده رسالهٔ فقهی دربارهٔ نماز جمعه از روزگار صفوی، ۸۹ـ۹۰.

آغاز: بسمله. الحمد لله خیر الناصرین و صلی الله علی محمد و اوصیائه الذین اتاهم الله ملکاً عظیما و فضلهم علی العالمین و بعد چون حکم جهانمطاع خورشید شعاع ناهید ارتفاع ....

انجام: مانند جمعه چهار رکعتی بخلاف جمعهٔ دو رکعتی در حضر و الله اعلم بالصواب.

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

عناوین شنگرف، در حاشیه تصحیح شده و رکابه‌نویسی دارد.

نام کتاب و مؤلف در صفحهٔ عنوان درج شده همراه با تملّک لطفعلی (صدرالافاضل دانش نصیری).

جلد: تیماج قهوه‌ای فرسودهٔ یک لا.

۱۲/۵ × ۱۹سم. ۱۴۱گ. ۱۵س.

(ثبت ۹۱۲۶۴).

۱۵۷۱۹

منشئات **(نامەنگاری ـ فارسی و عربی)**

از: مؤلفان مختلف.

مجموعه‌ای از نامه‌ها و منشأت آقا حسین و آقا جمال خوانساری و مولانا مسیحا کاشانی اعم از مکتوبات، خطبه‌های نکاح، وقف‌نامه‌ها، دیباچه‌های رساله‌هاست از سدهٔ یازدهم و دوازدهم هجری.

عناوین برخی از آنها:

ـ قصیدهٔ فرزدق در مدح امام سجاد(ع)

ـ مکتوب شیخ سلیمان بحرانی

ـ قباله و خطبهٔ نکاح

ـ مکتوبی از لسان آقا حسین (خوانساری) نوّر اللّه مرقده

ـ نامه به نواب صدر خاصه

ـ نامه به حکیم محمّد رضا حکیم باشی

ـ دیباچهٔ رسالهٔ نماز جمعه از آقا حسین خوانساری (در آن از شاه سلیمان نام می‌برد)

ــ به جهت طلب درسی از کتب هیأت به یکـی از ارباب آن فن نوشته شد
ــ به جهت طلب درسی از کتب هیأت به یکـی از ارباب آن فن نوشته شد
ــ از جانب منجم‌باشی در جواب نامۀ میرزا محمّد کریم نوشته شد
ــ از زبان عزیزی به یکی از طلبکاران او نوشته شد
ــ از جانب متصدی محال وقـفی شـیراز در بـاب تعهد وظیفه چند نفر از علما نوشته شد
ــ از جانب آقا حسین خوانساری به مولانا مـیرزا شیروانی
ــ به عالیجاه وزیر رشت در باب سـفارش مـحمّد سنجر
ــ وقف نامه
ــ به عالیجناب مولانا محمّدباقر نوشته شد
ــ در حاشیۀ مکتوب عزیزی نوشته شد
ــ وقفیه مزرعۀ علی‌آباد
ــ دیباچۀ رسالۀ مشتمله بر اقساط طیب
ــ وقفیه مسجد و حمام قریه اسلام‌آباد سلطانی
ــ دیباچۀ رسالۀ مرآت الانوار
ــ دیباچۀ رسالۀ غرر و درر آمـدی از آقـا جـمال خوانساری
ــ دیباچۀ رسالۀ طینت
ــ دیباچۀ رسالۀ نیت
ــ در پرسش تعزیه بـه عـزیزی از افـاضل عـصر نوشته شد
ــ دیباچۀ تـحفۀ سـلطانی انشـاء مـولانا مسـیحا کاشانی
ــ ریخته خامه میرزا عبداللّه نوادۀ سلطان العلماء
ــ وقـف‌نامه مـزرعه شـاه‌آباد از مـنشئات مـیرزا علیخان
ــ به خدمت متولی مشهد مقدس در باب پـرسش مستوفی موقوفات ممالک محروسه

ــ به خدمت نواب مسـتطاب در تـعزیه مـرحـوم مستوفی موقوفات ممالک محروسه
ــ شیخ ناصر احسایی نوشته
ــ سیّد عبدالحسین مکی نوشته
ــ دیباچه رساله در شرح حدیث بیضه
ــ وقفیه کتاب قاموس
ــ در بیاض سیّد فاضلی از احبای روحانی نوشته شده
ــ درحاشیۀ وقفیۀ مدرسه محمود آقا نوشته شد
ــ در حاشیۀ وقفیۀ مدرسه حسین علیخان نـوشته شد
ــ در حاشیۀ وقفیه مسطوره قلمی شد
ــ در پشت تفسیر میرزا محمّد مشهدی قلمی شد
ــ در حاشیه وقفیه محمود آقا نوشته شد
ــ از منشئات مولا مسیحا
ــ جواب مکتوب شیخ ناصرالدین قطیفی
ــ در دیباچۀ بیاض آخوند کمالا
ــ در باب سفارش آخوند ملّا شـمسا بـه یکـی از ارباب دولت نوشته
ــ آزادنامه
ــ به شاه مرتضی نوشته
ــ جواب مکتوب میر عارف
ــ از جانب جالینوس الزمـان بـه نـایب الصـداره قزوین نوشته شد
ــ قبالۀ بیع و شرای خانۀ میرشکارباشی
ــ من منشئات آقا مسیحا علی دیباجة رسالة النحو تألیف مستوفی الخاصه
ــ دیباچة اخری علی الرسالة المزبورة انشاء میرزا حسینا
ــ دیباچة اخر علی الرسالة المزبورة انشاء مـیرزا علیخان
ــ در باب منع از محرمات
ــ ایضاً در باب منع محرمات

ـــ دیباچهٔ رسالهٔ واجب الحفظ
ـــ مکتوب شیخ سلیمان بحرانی
ـــ قبالهٔ نکاح
ـــ کتب الی الشریف سعد
ـــ در تهنیت به موسی خان
ـــ به خدمت شیخ جعفر
ـــ به عالیجناب سیّد ماجد
ـــ جواب مکتوب متولی مشهد مقدس
ـــ اجازهٔ طبیه لبعض الاحباب
ـــ از جانب صاحبی قبله گاهی به بیگلربیگی هرات
ـــ وقفیه مزرعه عین الحیوة

نک: مجلس، ش ۹۶۰۹.

آغاز: قال العلامه عفیف‌الدین ابوالحسن علی بن عدلان الموصلی کتب الیّ العلم السخاوی قول الحسین بن عبدالسلام فی المعمی ....

انجام: فرخنده آثار آن پشت و پناه جهانیان گردد و من الله الاستعانة فی کل باب و علیه التوکل و هو المرجع و المآب.

خط: نستعلیق شکسته. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.
در اول نسخه مهر بیضوی «عبده الراجی حسینعلی بن الجواد» و مهر «داخل کتابخانهٔ مجدالدین شد».
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۱۸×۲۵سم. ۶۹گ. سطور چلیپایی.
(ثبت ۹۱۲۶۵)

۱۵۷۲۰

حیدربیگ و صنوبر **(داستان منظوم ـ فارسی)**

از: ناشناس.

داستانی است به نظم از «حیدربیگ» از غلامان شاه عباس دوم (۱۰۵۲ـ۱۰۷۷ه) و رفتن او به شکار، دیدن دختر قاضی کشمیر، که نام او در تحریرها «سیمنبر»، «سنمبر» و «صنوبر» آمده و دلباختن به او. داستانی است از جنگ و بزم و وصال و در ضمن حکایت در آمیختن فرهنگ ایران و کشمیر هند، که آنجا را «ایران صغیر» می‌خواندند.

مشار فارسی، ۲/ ۱۸۳۱، از پنج چاپ آن نشانی داده که در هیچیک از آنها نام سراینده نیامده است. جز آنکه در فهرست آکیموشکین، ۱/ ۴۱۹، نام نگارنده ابن صفایی آمده است.

نک: ذریعه، ۷/ ۱۲۵؛ فهرستواره، ۱۰/ ۸۳۴؛ منزوی، ۵/ ۳۶۹۳.

آغاز: کتاب حیدربیک. در ستایش ذات حضرت خداوندی گوید اللهم قبل. بسمله ....

سپاس خدای جهان آفرین   خداوند یکتای جان آفرین

انجام:

نباشد اگر لایقت ای نجیب   که این نسخه ماند... یادگار

خط: نستعلیق. کاتب: سیّد حسن نجیب خلف میر عبدالمجید واعظ. تاریخ کتابت: شنبه ۱۹ جمادی الاول ۱۳۰۲ برای زبدة المخدرات والدهٔ میرزا علی محمّد خان.
صفحات مجدول محرر کمندکشی شده به شنگرف و لاجورد، عناوین شنگرف، با رکابه.
جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا.
۲۲×۱۵سم. ۴۵گ. ۱۲س. **(ثبت ۹۱۲۶۶)**

۱۵۷۲۱

یادداشت‌های ادبی و تاریخی **(فارسی و عربی)**

جُنگی است شامل ابیات عربی و یاداشت‌های تاریخی مربوط به پادشاهان ایران در عصر صفویه و قاجاریه از جمله گزیده‌ای از القصاید السبع العلویات از ابن ابی‌الحدید معتزلی در مدح امیرالمؤمنین(ع) و ابیاتی از شهاب محمود وابن حیوس و بخشی از قصیدهٔ ابن معلم و سپس ثبت وقایع تاریخی در ذکر پادشاهان ایران

به خصوص درعهد صفوی و قاجاری و در انتها فهرستی از کتاب‌های کتابخانهٔ کاتبِ نسخه کـه در ربـیع الثـانی ۱۲۶۰ھ نوشته است.

آغاز: من القصاید السبع لعبد الحمید ابن ابی‌الحدید فی مدح مولانا امیرالمؤمنین صلوة الله و سلامه علیه و تذکر فی هذه فتح الخیبر و شجاعاته علیه السلام....

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ربیع الثـانی ۱۲۶۰ھ.

برگ‌هایی از میان نسخه سـفید مـانده است. در اول نسخه مهر کتابخانهٔ مجدالدین نصیری دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا.

۱۶/۵ × ۲۱سم. ۳۴گ. سطور مختلف

(ثبت ۹۱۲۶۷)

۱۵۷۲۲

شرح نصاب الصبیان **(لغت ـ فارسی)**

از: محمّد بن جلال بن سلیمان قهستانی.

شرحی است بر نصاب الصبیان فراهی.

نک: مجلس، ش ۱۴۴۳۲.

آغاز: بسمله. بعد از شرح نصاب زواهر حمد مجمل و سبق صحاح جواهر صلواة مفصل می‌گوید بندهٔ محتاج بغفران سبحانی ابن جلال ابن سلیمان قهستانی که بـر صفحات ضمائر ارباب استقراء مختصرات لغت....

انجام: امید که این جمع و تألیـف و ایـن تـرتیب و تـصنیف سـبب مـجاز و وصـول بـه حـقیقت و وسـیلهٔ استخلاص... فرقت بجمعیت گردد فانّه اکرم الاکرمین و ارحم الراحمین. تمّ شرح نصاب الصبیان.

خط: نستعلیق. کاتب: شاه میر بن مـیرزا مـحمّد باخرزی. تاریخ کتابت: پنج شنبه چهارم جمادی الثانی ۱۳۰۴ھ. مکان کتابت: قلعه اسیر.

نشانی‌ها شنگرف. مطالب کتاب در متن و هامش صفحات نگاشته شده. در آخر نسخه بـخشی از منشئات خواجه ابوالمکارم؟ آمده است.

رکابه‌نویسی دارد.

در اول نسخه مهر کتابخانهٔ مجدالدیـن نـصیری دیده می‌شود.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای ترنج‌دار.

۱۴ × ۲۴سم. ۵۴گ. ۱۶س. **(ثبت ۹۱۲۶۸)**

۱۵۷۲۳

آداب عباسی **(ادعیه ـ فارسی)**

= ترجمهٔ مفتاح الفلاح

از: صدرالدین محمّد بـن مـحب عـلی تـبریزی (۱۰۵۰ھ).

نک: مجلس، ش ۹۲۶۵، آغاز برابر با آن.

در خاتمه نسخهٔ حاضر تفسیر سورهٔ فـاتحه آمـده است.

خط: نستعلیق. ادعیه نسخ معرب. کاتب: مـحمّد مهدی بن محمّد طالب. تاریخ کـتابت: جـمادی الثانی ۱۱۰۰ھ.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و رکـابه‌نویسی دارد. در اول نسـخه چـند تاریخ تولد و نقلی از خصال شیخ صـدوق و در هامش برگ‌های آخر نسخه هفت‌بند مـلّاحسن کاشی درج شده و در صفحات آخر دعای امّ داود آمده است.

جلد: تیماج سرخ دورو با ترنج و سرترنج.

۱۳ × ۱۹سم. ۱۶۵گ. ۱۲س. **(ثبت ۹۱۲۶۹)**

۱۵۷۲۴

مجموعه

۱. انیس العشّاق **(نثر ادبی ـ فارسی)**

(گ ۲ پ ـ ۲۴ پ)

از: شرف‌الدین حسن بن مـحمّد رامـی تـبریزی (۷۹۵ھ).

در بیست باب در اوصاف اندام معشوق به نثر و نظم در ۷۲۶ه نگاشته است.

نک: مجلس، ش ۳۴۸۶ و ۵۹۷۳؛ منزوی، ۵/ ۳۵۲۷.

آغاز: بسمله. حمد و ثنا خالقی را جلت کلمته که در مبدأ خلقت وجود خاکیان را به تشریف...

۲. در صفت شعر و شعراء **(فارسی)**

(گ ۲۴ ـ ۲۸ ر)

فایده‌ای است در بیان اقسام شعر.

۳. حدائق الحقائق **(بلاغت ـ فارسی)**

= حقائق الحدائق

(گ ۲۸ ر ـ ۵۲ پ)

از: شرف‌الدین حسن بن محمّد رامی تبریزی (۷۹۵ه).

نک: مجلس، ش ۱۳۴۳۳؛ منزوی، ۳/ ۲۱۳۳.

در آغاز و انجام برابر با نسخهٔ مذکور.

۴. نصاب تجنیس الالفاظ **(لغت ـ فارسی)**

= نصاب امیرخسرو

(گ ۵۳ پ ـ ۵۹ ر)

گویا از: امیر خسرو دهلوی (۷۲۸ه).

فرهنگ عربی به فارسی است به نظم با بکار بردن تجنیس در کار خود.

در سال ۱۲۶۵ه همراه با مثلثات بدیعی چاپ شده است.

نک: منزوی، ۳/ ۲۰۳۷؛ ذریعه، ۱۶/ ۲۰۷ با عنوان فرهنگ عربی به فارسی از ناشناس.

آغاز: بسمله. علامات الفاظ مش مشترک مع معرّب ع عربی ف فارسی... القطعه الاولی فی التجنیس التام

مصر شهر و شهر ماه و ماء آب و خوف سهم

سهم تیر و اجنحه چون بال باشد بال جان

انجام:

لیک منقوطه دو بیت آمد از آن

تا معارض عاجز آید اندر آن

۵. معیار الاشعار **(عروض و قافیه ـ فارسی)**

(گ ۶۰ پ ـ ۷۸ پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد طوسی (۶۷۲ه).

نک: مجلس، ش ۵۱۳۸؛ منزوی، ۳/ ۲۱۷۵.

آغاز: بسمله. الحمد لله حمد الشاکرین و الصلاة علی محمد و آله الطاهرین. این مختصریست درعلم عروض و قوافی شعر تازی و پارسی دری...

۶. جمع مختصر **(عروض و قافیه ـ فارسی)**

= مختصر وحیدی

(گ ۷۹ پ ـ ۱۰۱ ر)

از: وحید تبریزی.

نک: مجلس، ش ۱۲۱۴۵؛ ذریعه، ۵/ ۱۳۹؛ منزوی، ۳/ ۲۱۵۶.

آغاز: بسمله. شکر و سپاس واجب التعظیمی را که به تشریف نطق انسانرا مشرف ساخت...

انجام: هر کس که علم قافیه این مقدار بداند کفایت باشد.

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت رسالهٔ سوم: ۱۲۵۸ه، رسالهٔ آخر: ۱۲۵۹ه.

در اول نسخه مالک آن (نصیری) اسامی رساله‌های مجموعه را نوشته است. رکابه‌نویسی دارد.

جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول گرهی با ترنج و سر ترنج.

۱۸×۲۳/۵سم. ۱۰۱گ. ۱۴س.

(ثبت ۹۱۲۷۰)

۱۵۷۲۵

مجموعه

۱. الملتقطات من کلمات افلاطون (فلسفه ـ عربی)

(گ ۲ پ ـ ۳۱ ر)

گزیده‌ای است از گفتار افلاطون حکیم (۳۴۷ قبل از میلاد) پیرامون فلسفه و حکمت و قوای نفس و جوهر و کم و کیف و...

نک: دائرةالمعارف بزرگ اسلامی، ۵۶۲/۹؛ مرعشی، ۷۱۳/۳۱.

آغاز: بسمله. من طلب الحکمة من طریق طلبها ادرکها و انّما یخطی أکثر من طلبها لأنّه یطلبها من غیر طلبها فاذا طلبها من طریق آخر لم ینلها....

انجام: و من السنتکم الصمت و من اعینکم الاعضاء. تم الملتقات من کلام افلاطن الالهی.

۲. تفسیر مطاطاقوسیقیا (فلسفه ـ عربی)
= (تفسیر الألف الصغری)

(گ ۳۲ پ ـ ۵۵ پ)

از: یحیی بن عدی (۳۶۴هـ).

تفسیر رسالهٔ الألف الصغری ارسطو در مابعدالطبیعه است.

نک: الاعلام، زرکلی ۸/ ۱۵۶.

آغاز: بسمله. قال ارسطوطالیس انّ النظر فی الحقّ صعب من جهة سهل من جهة و الدلیل علی ذلک انّه لم یقدر احد من الناس علی البلوغ فیه بقدر ما یستحق....

انجام: و معناه هو ان اهل النظر فی العلل و الاوایل کلها لعلم واحد او لعلوم أکثر من واحد.

۳. مقالة فی الکل و الأجزاء (فلسفه ـ عربی)

(گ ۵۶ پ ـ ۶۲ ر)

از: یحیی بن عدی (۳۶۴هـ).

نک: الاعلام، زرکلی ۸/ ۱۵۶.

آغاز: بسمله. قال انّی لما رأیت اختلاف النظارین فی أمر الکلّ و الاجزا و تباین آرائهم فیها فأنّ بعضهم رای انّ الکلّ لیس هو شیئاً غیر اجزائه و بعضهم رای انّ الکلّ هو غیر الأجزاء و بعضهم رای انّ الکل.

انجام: و اشرف من جمیع المرکبات الکاینه الفاسده فقد اتینا علی غرضنا فی هذه المقاله و وفینا ما وعدنا به فی فاتحتها بمعونة الله و حسن توفیقه و لله الحمد دائما.

۴. مقالة فی الموجودات (فلسفه ـ عربی)

(گ ۶۳ پ ـ ۶۹ ر)

از: یحیی بن عدی (۳۶۴هـ).

رسالهٔ فلسفی کوتاهی است با این عناوین:

القول فی العقل، القول فی النفس، القول فی الطبیعه، القول فی الهیولی، القول فی الصوره، القول فی الدهر، القول فی الحرکه، القول فی الزمان، القول فی المکان، القول فیما یدل علیه اسم الخلأ.

آغاز: بسمله. قال اما الباری تقدست اسماؤه و جل ثناؤه فهو جوهر غیر ذی جسم جواد حکیم قادر ازلی....

انجام: هو قول یدل علیه ما هو المحدود و الخلأ لیس هو بموجود فلا اسم له.

۵. رسالة الی محمّد بن الجهم فلسفه ـ عربی)

(گ ۷۰ پ ـ ۷۲ پ)

از: یعقوب بن اسحاق کندی (ح ۲۶۰هـ).

این رسالهٔ کوتاه در نسخهٔ حاضر چنین معرفی شده است: «رسالة یعقوب بن اسحق الکندی الی محمد بن الجهم فی الابانة عن وحدانیة الله جلّ ثناؤه و عن تناهی جرم الکلّ و انّه لا یمکن ان یکون شیء بالفعل لا نهایة له انّما هو موجودة فی القوة لا فی الفعل».

نک: الاعلام، زرکلی ۸/ ۱۹۵.

آغاز: فهمت ما سألت من وضع ما کنت سمعتنی اوضحه بالقول من وحدانیّة الله جلّ ثناؤه و من تناهی

جرم الکلّ و امتناع شیء بالفعل من أن یکون لا نهایة له و ان لا نهایة له انّما هو موجود فی القوة لا فی الفعل فی کتاب یکون حافظاً علی فکرک ....

انجام: فغیر دائم فلاحظ هذه المعانی أیّها الأخ المحمود... تقض یک الی سعة اقطار المعرفة.

۶. وصایا افلاطون (اخلاق ـ عربی)

(گ ۷۳ پ ـ ۸۴ ر)

از: افلاطون حکیم یونانی (۳۴۷ قبل از میلاد).

در عنوان رساله آمده: «فِقَرٌ التقطت و جمعت عن افلاطون فی تقویم السیاسة الملوکیة و الاخلاق الاخیاریه».

مالک نسخه در ذیل آن نوشته است: «اقول هذه الکلمات اکثرها منقولة عن النبی(ص) و عن الائمة الهداة سلام الله علیهم اجمعین و لکنّ المنافقین و اعداء الدین للحسد و الحقد اسندوها الی الفلاسفة قبل الاسلام بتصرّفٍ ما فی العباره کما لایخفی علی البصیر الناقد».

آغاز: بسمله. قال افلاطون لا تصحبوا الاشرار فانّهم یمنّون علیکم بالسلامة و قال اذا اقبلت الدولة خدمت الشهوات العقول و اذا ادبرت خدمت العقول الشهوات ....

انجام: اظهار عذرک و اشاعته فانّک تکفّ بذلک همس الحاسد و شغب المعاند. تمّت الکلمات الافلاطونیه.

۷. کلمات الحکماء (عربی)

(گ ۸۴ پ ـ ۸۶ پ)

گزیده‌ای از کلمات بزرگان است همچون افلاطون، ارسطوطالیس، اسکندر، امام علی بن حسین(ع)، ابن عمید و ابویزید.

آغاز: قال افلاطون الالهی انّ المبدأ الأول متعال متفرّد الخیرات و الحسنات و عنه وجود کلّ موجود.

انجام: باستعمال هاتین الحاستین و هما اشرف الحواس الحقناهما به مجازا.

۸. تدبیر المنزل (اخلاق ـ عربی)

(گ ۸۸۹۲ پ ـ ۹۱ ر)

از: ارسطو.

آغاز: بسمه تعالی. ثمار مقالة ارسطوطالیس فی تدبیر المنزل. الفرق بین السیاسة المنزلیة و السیاسة المدنیة مماثل للفرق بین المنزل و المدینه فالمنزل ذو ریاسة و المدینة ذات ریاسات کثیرة.

انجام: عند الحاجة بل یکون عبیدا فاعلم ذلک انشاء الله.

۹. مقالة فی انّ النفس لا یفسد (فلسفه ـ عربی) = بقاء النفس

(گ ۹۱ پ ـ ۹۲ ر)

از: افلاطون.

آغاز: ثمرة لطیفة فی مقائیسس فلاطن فی أنّ النفس لا یفسد. کلّما یفسد انّما یفسد من ردأته.

انجام: فهو غیر فاسد و غیر مایت فالنفس اذا غیر فاسدة و لا مایته، فافهم ذلک انشاءالله.

۱۰. شرح رسالة الزینون الکبیر (فلسفه ـ عربی)

(گ ۹۲ پ ـ ۹۷ ر)

از: ابونصر محمّد بن محمّد بن طرخان فارابی (۳۳۹ھ).

آغاز: بسمله. قال المعلم الثانی ابونصر الفارابی رأیت لزینون الکبیر تلمیذ ارسطاطالیس و للشیخ الیونانی رسائل قد شرحها النصاری شروحاً ترکوا بعضها و زادوا فیها فشرحت انا کما وجب علی الشارح شرح فصّ فأول هذه رسالة لزینون الکبیر، قال زینون الاول: فی الدلالة علی وجود المبدأ الأول، الثانی: الکلام فی صفاته، الثالث: الکلام فی نسبة الاشیاء الیه، الرابع: الکلام فی النبوة، الخامس: فی الشرع، السادس: فی المعاد ....

انجام: فاذا فارقته نفسه بقیت فی حسرة و بلاء، نعوذ بالله من عذاب الآخرة.

خط: نسخ و نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ۱۰۵۶ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه دارد. فهرست رساله‌های مجموعه در اول نسخه درج شده و از این مجموعه به عنوان عشر رسائل فی العقلیات یاد شده، تملک لطفعلی بن محمّد کاظم (صدر الافاضل) در ربیع الثانی ۱۲۹۹ه در تهران و تملّک محمّد رفیع و تملک محمّد طاهر بن تاجر حسینی طبیب در ۱۱۵۹ه و مهر بیضوی به سجع «صراط علی حق نمسکه عبدالعظیم» و دو مهر دیگر.
جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول زرین.
۱۳×۲۰/۵سم. ۹۷گ. ۱۵س.
(ثبت ۹۱۲۷۱)

۱۵۷۲۶

مجموعه

۱. بیست باب در اسطرلاب **(اسطرلاب ـ فارسی)**
(گ ۳پ ـ ۲۳پ)
از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد طوسی (۶۷۲ه).
نک: مجلس، ش ۷۳۶۲؛ منزوی، ۱/ ۲۴۳.
آغاز: بسمله. این مختصریست در معرفت اسطرلاب مشتمل بر بیست باب. در القاب آلات و خطوط دوایر اسطرلاب...
انجام: آنچه برون آید بالای آن تشخیص مجهول باشد.

۲. اوزان و مقادیر **(حساب ـ فارسی)**
= میزان المقادیر
(گ ۲۵پ ـ ۳۹ر)
از: میر محمّد مؤمن بن علی حسینی استرآبادی (ق ۱۱ه).
در بیان اندازه‌ها با استفاده از کتب لغت، فقه و طب در یک «مقدمه» و یک «فصل» و یک «خاتمه» به دستور سلطان محمّد قطبشاه (۱۰۲۰ـ۱۰۳۵ه).
از این رساله در برخی فهرستها با عنوان «مقداریه» یاد شده است.
نک: فهرستواره، ۴/ ۲۶۱۰؛ مجلس، ۴۰۷/۹ و ۱۲۹/۱۷.
آغاز: بسمله. بعد از حمد و سپاس افزون از حد و مقدار و صلوة و سلامی بیرون از عدّ و شمار....
انجام: ...در کلام بعضی از فقها مذکور است مقصود از آن وجبی است که در بزرگی و کوچکی میانه باشد چنانکه مردم بر آن وجه است.

۳. استحباب التیاسر عن القبلة **(فقه ـ عربی)**
(۳۹پ ـ ۴۲ر)
از: محقّق حلّی جعفر بن حسن بن یحیی بن سعید (۶۷۶ه).
در نسخهٔ حاضر این رساله از المهذب البارع ابن فهد حلّی نقل شده است.
نک: مجلس، ش ۹۴۶۴.

۴. فواید متفرقه **(عربی)**
(۴۲پ ـ ۴۴پ).
از جمله به نقل از ازاحة العلة شاذان بن جبرئیل و ذکری الشیعة شهید اول و تفسیر علی بن ابراهیم قمی و.....

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ۱۰۶۶ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف.
رسالهٔ یکم دارای حواشی بسیار از جمله در برگ‌هایی که به نسخه ملحق شده با امضای «عبد»، در اول نسخه یادداشت مالک آن (لطفعلی صدرالافاضل) که نام رساله‌های این

مــجموعه را نــوشته و فـائده‌ای در اسـامی دانشمندانی که پسوند «زاده» دارند آورده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۳×۱۹/۵سم. ۴۴گ. ۱۸س. (ثبت ۹۱۲۷۲)

۱۵۷۲۷

حدود و دیات و قصاص (فقه ـ فارسی)

از: عـلّامه مـلّامحمّدباقر بـن مـحمّدتقی مـجلسی (۱۱۱۰هـ).

نک: مجلس، ش ۷۴۹۲، ذریعه، ۶/ ۲۹۷؛ کتابشناسی مجلسی، ۲۱۳.

نسخهٔ حاضر یک صفحه از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: و ایضا نفوس اکثر ایشان مایلست بـه متابعت لذات و تحصیل مشتهیات... لهذا این رساله را بر دو قسم و هر قسم را بر چند باب مرتب گردانید هر یک از احکام مذکوره را در بابی... .

انجام: بدون تامل بسیار مبادرت برو ننمایند و ارجو من الله سبحانه العفو عن الخطاء...

خط: نسخه خوانا. بی کا. تاریخ کتابت: ۱۴ ربیع الثانی ۱۱۲۶هـ.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف.
در حاشیه و متن تصحیح شـده و رکـابه‌نویسی دارد.
جلد: تیماج سرخ یک لا.
۱۴×۲۳سم. ۱۱۲گ. ۱۷س. (ثبت ۹۱۲۷۳)

۱۵۷۲۸

الجمل فی النحو (نحو ـ عربی)

از: عبدالقاهر بن عبدالرحمان جرجانی (۴۷۴هـ).
رسالهٔ مختصریست در بیان عوامل در نحو.
شامل پنج فصل:
الفصل الأول: فی المقدمات
الفصل الثانی: فی عوامل الأفعال
الفصل الثالث: فی عوامل الحروف
الفصل الرابع: فی عوامل الأسماء
الفصل الخامس: فی أشیاء متفرقه
نک: التراث العربی، ۲/ ۲۱۳.

آغاز: بسمله. الحمد لله حمد الشاکرین... هذه جمل رتبتها ترتیباً قریب المتناول و ضـمنتها جـمیع العـوامـل تهذب ذهن المبتدی و فهمه و تعرّفه سمت الاعـراب و رسمه.

انجام: قام عمرو لم یجز و کذا البواقی. فهذا آخر ما اوردنا فی الجمل فی عوامل الاعراب.

خط: نسخ معرب. بی کا. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۲۵ شعبان موافق سلخ تیر مـاه ۹۴۱هـ. عـناوین شنگرف. رکابه‌نویسی دارد. با حواشی توضیحی به فارسی. نام کتاب و مؤلف در صفحهٔ عنوان به خط مالک قبلی نسخه (نصیری) ثبت شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا.
۱۵×۲۱سم. ۵۸گ. ۷س. (ثبت ۹۱۲۷۴)

۱۵۷۲۹

کشف الغرائب = مجدیه (سیاست ـ فارسی)

از: میرزا محمّد خان مجدالملک سـینکی لواسـانی (۱۲۹۸هـ).

نک: مجلس، ش ۷۷۲۱؛ ذریعه، ۱۸/ ۴۴؛ منزوی، ۲/ ۱۶۶۱؛ مشار فارسی، ۲/ ۲۵۹۷.

آغاز و انجام برابر ش ۷۷۲۱.

خط: نستعلیق شکسته. بی کا. تاریخ کتابت: شنبه ۲۰ شعبان ۱۳۱۴هـ. مکان کتابت: تهران.
رکابه‌نویسی دارد. در اول نسخه مـهر کـتابخانهٔ مجدالدین (نصیری) دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۳/۵×۲۱سم. ۴۷گ. ۱۴س (ثبت ۹۱۲۷۵)

۱۵۷۳۰

ملحقات صحیفهٔ سجادیه (ادعیه ـ عربی و فارسی)
با ترجمهٔ فارسی

متن از: علّامه ملّا محمّد باقر بن محمّدتقی مجلسی (۱۱۱۰ق).

ترجمه از: محمّدحسین بن محمّدصالح خاتون‌آبادی (۱۱۵۱ه).

یازده دعا از ادعیهٔ امام سجاد(ع) است که در نسخهٔ مشهور صحیفهٔ سجادیه نیامده است. ترجمه ادعیه از محمّد حسین خاتون‌آبادی در این نسخه آمده است.

جویا جهانبخش این رساله را با استفاده از نسخهٔ حاضر تصحیح نموده و انتشارات اساطیر آن‌را به چاپ رسانده است.

آغاز: بسمله. الحمد لله کما هو اهله و صلّی الله علی نبیه المصطفی محمد و آله امّا بعد فیقول الفقیر الی عفو ربّه الغافر محمد بن محمد التقی المدعوّ بباقر عفی الله عن جرایمهما انّی لما وجدت فی الروایة التی اوردها الشیخ ....

انجام: اصلحنی بعلمک الذی لا یعلمه احد من الناس غیرک یا ارحم الراحمین.

آغاز ترجمه: بسمله. الحمد لله ولی الحمد و مستحقه والصلوة علی محمد وعترته خیرته من خلقه. امّا بعد چنین گوید فقیر عفو ربّه الغنی محمد حسین بن محمد صالح الحسینی عفی عنهما که چون جدّ علّامه‌ام مولانا محمدباقر مجلسی قدس‌الله روحه الشریف چند دعا در روایات غیر مشهوره صحیفه کامله یافته و آنها را الحاق به صحیفه نمود.

خط متن: نسخ معرب. ترجمه: نستعلیق زیرنویس. بی کا. بی تا. ترجمه گویا به خط مترجم باشد که خط خوردگی دارد و متن نیز بوسیلهٔ مترجم تصحیح شده است.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف، رکابه‌نویسی دارد.
با حواشی از مترجم به امضای «منه عفی عنه»، مهر کتابخانهٔ مجدالدین نصیری در اول نسخه آمده است و در آخر نسخه عبدالباقی بن محمّد حسین بن محمّد صالح خاتون‌آبادی نَسب خود را نوشته است.
جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا.
۱۲/۵×۱۸/۵سم. ۴۱گ. ۷+۷س.

(← تصویر) **(ثبت ۹۱۲۷۶)**

۱۵۷۳۱

تحفهٔ شاهی = امامت **(عقاید ـ فارسی)**

از: علاءالدین عبدالخالق قاضی‌زادهٔ کرهرودی (ق ۱۱ه).

گفتگوی مذهبی است در اثبات امامت امیرالمؤمنین امام علی(ع).

چاپ شده بوسیلهٔ انتشارات انصاریان در قم، به سال ۱۳۷۴ ش.

نک: مجلس، ش ۴۶۳۴؛ ذریعه، ۳/ ۴۴۳؛ فهرستواره، ۹/ ۱۸۲؛ معجم التراث الکلامی، ۲/ ۱۸۸ـ۱۸۹.

طرفین نسخه افتاده است.

آغاز افتاده: هاشمی است و از ظرایف امور آنست که چون جمعی از معصومین و مقربین درگاه رب العالمین جهت معصومه طاهره مطهره ادای شهادت نمایند آن شهادت در دیوان....

انجام افتاده: و چون تو بسخن بنده از بندگان خدا فاطمه را سزاوار حد شرعی و تادیب...

خط: نستعلیق. عبارات عربی به نسخ. بی کا. بی تا. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه‌نویسی شده است.
جلد: روغنی فرسوده با نقش گل و بوتهٔ الوان عطف و سجاف تیماج سرخ.
۱۸/۵×۱۲سم. ۱۵۴گ. ۱۷س.

(ثبت ۹۱۲۷۷)

۱۵۷۳۲

منشئات **(نامه نگاری ـ فارسی)**

جُنگی است بیاضی شامل نامه‌ها و منشئاتی از آقا حسین خوانساری و نصیرای همدانی و دیگران.

همچنین رسالهٔ مستقلی در آن درج شده موسوم به:

تحفة الملوک = چهل باب **(اخلاق ـ فارسی)**

از: جلال‌الدین محمّد اصفهانی.

عناوین برخی از نامه‌ها و منشئات:

ــ دیباچه (بهاریه)

ــ در جواب مکتوب مهدی قلی خان نوادهٔ قرچقای‌خان

ــ به میرزا سعید وزیر خراسان

ــ به واعظ الانام

ــ دیباچه رقم جمشیدخان قوللرآقاسی

ــ دیباچه رقم اغدرلرخان ایشیک آقاسی باشی

ــ رقم نظارت بقعه بشخصی نوشته شد

ــ دیباچه رقم سیورغال که به جهت طبیبی نوشته شد

ــ در تعزیه فرزند شخصی نوشته شد

ــ در جواب کتاب عزیزی

ــ در جواب کتاب ملّا مهدی قزوینی

ــ به متولی قم نوشته شد

ــ دیباچه رقم صدارت میرزا مهدی

ــ دیباچه رقم آقاسی گری بوداق خان

ــ مکتوب آبدار باشی

ــ صورت وقفنامچه

ــ مکتوب عباسقلی خان

ــ مکتوب قوللرآقاسی

ــ در طلب عکس

ــ دیباچه دیوان جامی که خود نوشته

ــ دیباچه بیاضی که میرزا عبداللّه نوشته

ــ صورت قباله

ــ من مقالات میرزا عبداللّه

ــ جواب مکتوب کمترین که نواب مخدوم زادگی‌ام به کمترین نگاشته

ــ مکتوب میرزا ابوطالب به مهدی‌خان قلی خان

ــ در پرسش بیماری نوشته شد

ــ در فراق و اشتیاق نویسند

ــ در باب سفارش نوشته شد

ــ دیباچه قباله

ــ به حاکم یزدنوشته شد

ــ دیباچه که بر اشعار نجف قلی خانا نوشته شد

ــ از وصایای خواجه عبدالخالق غجدوانی

ــ آزادنامه

ــ آنچه که مرحوم نصیرای همدانی به جهت اطفای حرارت عشق نوشته

ــ اشعاری از میرزا محمّد حسینا

نک: مجلس، ش ۹۶۰۹ و ۱۵۷۱۹.

آغاز: بسمله. احسن کلم طیب و اتم کلام مفید آنست که علی الابتداء مرفوع بنحو حمد و سپاس خدا....

انجام: و من الله التوفیق و الیه المآب.

خط: نستعلیق شکسته. بی کا. بی تا. چند برگ نونویس در میان نسخه است به خط محمّد علی قمی در ۱۱۳۱هـ.

صفحات مجدول به شنگرف.

جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سرترنج و لچکی.

۲۵×۱۵سم. ۶۴گ. ۲۲س. **(ثبت ۹۱۲۷۸)**

۱۵۷۳۳

مجموعه

۱. الفوز الأصغر **(فلسفه ـ عربی)**

(۳پ ـ ۳۴پ)

از: ابوعلی احمد بن محمّد مسکویه رازی (۴۲۱هـ).

نک: مجلس، ش ۱۴۴۷۳/۲۰ در آغاز و انجام برابراند.

۲. السیاسة **(اخلاق ـ عربی)**
(۳۴پ ـ ۴۰ر)
گویا از: ابونصر فارابی؟
رساله‌ای است در بیان کیفیت معاشرت انسان و ارتباط او با اجتماع.
تألیف رساله دراین نسخه به ابونصر فارابی منسوب شده است.
نسخهٔ دیگری از این رساله در کتابخانهٔ آیت‌اللّه مرعشی به شمارهٔ ۲۱۹۹ نگهداری می‌شود.
نک: التراث العربی، ۳/ ۲۱.
آغاز: بسمله. کل واحد من الناس متی ما رجع الی نفسه و تأمل احوالها و احوال غیره من ابناء الناس وجد نفسه فی رتبة یشرکه فیها طایفة هم اعلی منه منزلة بجهة أو جهات....
انجام: و منه الصبر الی ان یظفر بالقرصة و من ذلک ان یقدم للأمر فقد مات تصیر توطیة لها و منه ان یلقی الأمر بلسان غیره.

۳. عیون المسائل **(فلسفه ـ عربی)**
(۴۰ر ـ ۴۳پ)
از: ابونصر محمّد بن محمّد بن طرخان فارابی (۳۳۹ه).
نک: التراث العربی، ۴/ ۱۱۰.
آغاز: بسمله. قال العلم ینقسم الی تصور مطلق کما یتصور الشمس و القمر و العقل و النفس و الی تصور مع تصدیق....
انجام: لأجل الیسیر من الشرالذی لا بد منه کان الشر حینئذ أکثر.

۴. فواید فلسفی **(عربی)**
(۴۳پ ـ ۴۵ر)
از جمله فایده‌ای از شمس الملة و الدین العبیدی در تقسیم اجزاء الصناعة المنطقیه، فایده در عقل هیولانی، تنبیه در کیفیت ابتداء الوجود برگرفته از شرح اشارات، نقلی از کشاف در بارهٔ آیه «الذین یستنبطونه...»، حواس خمس ظاهره، امکان الوحی و النبوه.

۵. خطبهٔ آدم علیه‌السلام **(عربی)**
(۴۵پ ـ ۴۶ر)
آغاز: بسمله. الحمد ثنائی هو الله الذی لا اله هو بحق الوهیتک و بحق قدرتک....

۶. طریق استعمال چوب چینی **(فارسی)**
(۴۶ر)

۷. انوار الحدائق فی انّ الباری تعالی غیر محتاج الی العلائق **(فلسفه ـ عربی)**
(۴۶پ ـ ۴۷ر)
فایدهٔ فلسفی مختصری است که در عنوان مانند فوق معرفی شده است.
آغاز: بسمله. و الصلوة علی من دعا الی سلوک طریق العارفین و میّز نهجهم... قال القایم بدعوة الحقایق المتبری عن الشبهات و ما احاط بها من العلایق انّ الموجود لا یخلو ان یتعلق وجوده بغیره....
انجام: یناقض وجوب الوجود و لواهب العقل المنّ بما اولی بجمیل ما تفضل و اسدی و نسئله المزید من آلائه و الجزیل من مننه و عطائه انّه منعم جواد.

۸. العلم بصدور الاشیاء عن الاول **(فلسفه ـ عربی)**
(۴۷ر ـ پ)
آغاز: بسمله. و الصلوة علی من استنار من اصل النور و عرف کیف کان منه مصدر الامور قال المؤید بحقیقة المتطهر عن دنس الخلیقه انّ من کمال المعرفة بالذات العلم بصدور الاشیاء عنها و کونها منها....
انجام: و هو اعنی العالم محدث له علی الدوام و

لواهب العقل المنّ و الطول علی ما انعم و اسدی.

۹. الواجب الوجود حیّ عالم **(فلسفه ـ عربی)**

(۴۷پ ـ ۴۸پ)

آغاز: بسمله. و الصلوة علی من دلّ علی اعلی المراتب و اجلّ المواهب معرفة ربّ الارباب... فی ان تعلم ما لواجب الوجود من الصفات فمنها ان له الوصف بانّه حیّ لأنه یعلم....

انجام: من اقتضائه لمعلوم هو عینه او غیره و له الحمد علی ما وهب و فضل.

۱۰. واجب الوجود لا یعزب عنه علم شیء **(فلسفه ـ عربی)**

(۴۸پ ـ ۴۹ر)

آغاز: بسمله. و الصلوة علی من به فتحت العیون القاصرة عن الادراک و الاذهان....

انجام: فهذه یعلمه ازلاً و ابداً فیکون صادقاً سواء کان الکسوف موجوداً أو معدوما.

۱۱. لواجب الوجود ارادة **(فلسفه ـ عربی)**

(۴۹ر ـ پ)

آغاز: بسمله. و صلی الله علی من اوری لقابس قبساً و ازال عن وجوه الحقایق خبلا و لبسا....

انجام: لم یعن بالقصد هذا فهو لفظ لا مفهوم له و لواهب العقل المنّ و الفضل.

۱۲. لواجب الوجود قدرة **(فلسفه ـ عربی)**

(۴۹پ ـ ۵۱پ)

آغاز: بسمله. و الصلوة علی من هدی الی اعلی الرتب و المنازل... واجب الوجود له قدرة لا تزید علی ذاته فیقال انّه قادر کما یقال انّه مرید و برهانه....

۱۳. النفس علی طریق الدلیل و البرهان = المعاد **(فلسفه ـ عربی)**

(۵۱ ـ ۷۳ر)

از: شیخ الرئیس ابوعلی حسین بن عبداللّه بن سینا (۴۲۸ه).

نک: مصنفات ابن سینا، مهدوی، ۲۴۴ ـ ۲۴۷.

آغاز: بسمله. و صلی الله علی سیّدنا محمد و علی آله... الحمد لله اهل کلّ حمد ان یکون له و رغبته ان نکون الیه... اما بعد فهذه رسالة عملته باسم بعض الخلص من الاخوان مشتملة علی بیان ما تؤدی الیه البراهین من حال النفس الانسانیه....

انجام: الفصل السادس عشر انّی ترکت فی هذه المقالة الکلام فی الامور الظاهرة من علم النفس... و جعلت الله تعالی خصمه عنی و هو المسئول فی التوفیق ان ینعم به و الحق ان یهدی الیه و له الحمد علی کلّ حال و صلواته علی المصطفین من عباده و خصوصا علی صاحب شریعتنا محمد و علی آله خیر الآل. انتهی کتاب المعاد.

۱۴. السماویات **(فلسفه ـ عربی)**

(۷۳ر ـ ۷۵پ)

خاتمهٔ کتابی فلسفی است در بحث اجسام سماویه.

آغاز: باب قد قدمنا جملة من افعال الباری سبحانه و تقدست اسماؤه و نختم الکتاب بذکر الاجسام السماویة و سرّ القدر و کیفیة ترتب وجود الاشیاء من الباری سبحانه وترتیب الاسباب و المسببات....

انجام: ثمّ المعادن ثمّ النبات ثمّ الحیوان و آخر رتبة الانسان علی ما قد مرّ برهانه فی افعال الباری تبارک و تعالی. نجز التألیف و الحمد لواهب المعونة کما هو اهله.

خط: نستعلیق. کاتب: حیدرعلی کاتب. تاریخ کتابت رسالهٔ یکم: ربیع الثانی ۱۰۲۸ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف، با حواشی و رکابه، این نسخه در تملّک صدرالافاضل لطفعلی دانش در ۱۳۲۱ه بوده و فهرست مطالب را در اول نسخه به خط خود نوشته است. در اول نسخه و در گ ۳۴پ یادداشت تملک شرف‌الدین محمّد مکی ابن محمّد ضیاءالدین ابن شمس‌الدین من ذریّة الشریف ابی‌عبداللّه الشهید شمس‌الدین محمّد بن مکی المطلبی العاملی در ۱۱۶۱ه با مهر مربعی وی با سجع «من ولد الشریف ابی‌عبدالله الشهید محمد بن مکی العاملی»، با یادداشت‌های پراکنده در اول و آخر نسخه از جمله به خط صدرالافاضل.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۵×۲۱سم. ۷۶گ. ۱۹س. **(ثبت ۹۱۲۷۹)**

۱۵۷۳۴

لسان الخواص **(چند دانشی ـ عربی)**

از: رضی‌الدین محمّد بن حسن قزوینی (۱۰۹۶ه).

دایرةالمعارف مهمی است در بیان اصطلاحات علوم اسلامی که تنها قطعه‌ای از حرف الف (ابجد، ابداع، اجتهاد، اجماع، احباط، اختیار، اراده، اربعه متناسبه، ارثماطیقی) از آن به نگارش در آمده است.

نک: التراث العربی، ۴/ ۳۹۶.

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی أخرج بجوده انحاء خیرات الوجود من اقسام شرور العدم و احیی بمحض فضله موات القلوب باجراء ینابیع العلوم و الحکم....

انجام افتاده: فی وقت یصیر فیه بعینه هلالاً شبیهاً بالعرجون القدیم بعد دوران معدودة.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: در حیات مؤلف از ق ۱۱ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف، در متن و حاشیه تصحیح شده و بلاغ‌های (سماع) و (مباحثه) و رکابه‌نویسی دارد.

با حواشی «منه»، نام کتاب و مؤلف با دعای «امدّ الله تعالی فی عمره» در صفحهٔ عنوان درج شده و رباعی در تاریخ وفات مؤلف در همان صفحه و تملّک لطفعلی بن محمّد کاظم (صدرالافاضل) در ربیع الاول ۱۳۱۲ه و یادداشت محمّد حسین بن شیخ حسام‌الدین.

جلد: تیماج قهوه‌ای دو رو.

۱۲/۵×۱۸/۵سم. ۲۵۳گ. ۱۹س.

(ثبت ۹۱۲۸۰)

۱۵۷۳۵

مجموعه

۱. مختصر منهاج الصلاح فی اختیار المصباح **(ادعیه ـ عربی)**

(ص ۱ـ۴۶)

گزیده‌ای است از منهاج الصلاح علّامه حلّی که آن هم گزیده‌ای است از مصباح المتهجد شیخ طوسی در ادعیه.

نک: التراث العربی، ۵/ ۲۸۸.

آغاز: بسمله. قال الشیخ الامام العلامة... فی کتاب مناهج الصلاح فی اختصار المصباح بعد تحمید الله تعالی و تقدیسه و الصلوة علی نبیه محمد صلی‌الله (علیه) و آله الکرام الفصل الأول فی ماهیة الدعاء و فضله ....

انجام: و النهی عنه عبث وتجویز التأثیر الأمن من الضرر تمّ الکتاب.

۲. دعای مجرب فی المخاوف و دعای صاحب الزمان(عج) **(ادعیه ـ عربی)**

(ص ۴۶ـ۵۰)

۳. دعاء السمات **(اادعیه ـ عربی)**

(ص ۵۰ـ۶۱)

۴. دعای یا من تحل به عقد المکاره از صحیفه سجادیه **(ادعیه ـ عربی)**
(ص ۶۱ـ۶۴)

۵. المنتخب من مختصر المصباح المتهجد **(ادعیه ـ عربی)**
(ص ۶۴ـ۶۸۴)

گزیده‌ای است از مختصر مصباح المتهجد شیخ طوسی.

آغاز: فصل فی ذکر عبادات الشرع عبادات الشرع خمس الصلوة و الزکوة و الصوم و الحج و الجهاد ....

انجام: و نسئله من رحمته ما یجوز به خیرالدارین والله ولی ذلک و هو حسبی و نعم الوکیل.

۶. عوذة لکلّ شی و صلاة النیروز **(ادعیه ـ عربی)**
(ص ۶۸۴ـ۶۸۸)

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: از ق ۱۱ه (یکشنبه صفر ۱؟۱۰ دهگان عدد پاک شده).

عناوین شنگرف، در حاشیه تصحیح شده و رکابه دارد، صدرالافاضل لطفعلی دانش (مالک نسخه) فهرست مطالب را در سه برگ به اول نسخه ضمیمه کرده و یادداشت تملکی در آخر نسخه دارد در ۱۲۹۸ه با مهر وی و یادداشت تولد در ۱۱۰۲ و ۱۱۴۱ه در آخر نسخه آمده است.

جلد: تیماج زرد.

۱۳ × ۱۹/۵ سم. ۳۴۸گ. ۱۲س.

(ثبت ۹۱۲۸۱)

۱۵۷۳۶

نصاب فتحی **(لغت ـ فارسی)**

از: شاعری با تخلص فتحی.

نصابی است به نظم و نثر فارسی در نه باب در یکی از بیت‌های پایانی گوید:

پادشاها کردگارا مقصد فتحی برآر
در بحار و فضل و جود خود مگر دانش‌بری

آغاز: بسمله. باب اول این قطعه ذونطفین گفته‌اند

اجنحه بال طیور و بال حال و حال خاک
شام خال خال ابرو ذاک آن و آن زمان

انجام:

به ترتیبی که منظوم است می‌چین
بدستوری که می‌گویند بردار

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ۲۳ ربیع الثانی ۱۱۳۳ه.

عناوین به نسخ و شنگرف. رکابه‌نویسی دارد. در آخر نسخه تملکی به تاریخ صفر ۱۲۴۶ه دیده می‌شود و در اول و آخر نسخه یادداشت‌هایی از نصیری مالک قبلی نسخه آمده است.

جلد: مقوای قهوه‌ای.

۱۴/۵ × ۱۸/۵سم. ۵۲گ. ۱۴س.

(ثبت ۹۱۲۸۲)

۱۵۷۳۷

انوار العقول من اشعار وصیّ الرسول **(شعر ـ عربی)**

از: قطب‌الدین محمّد بن حسین بیهقی کیدری (ق ۶ه).

دیوان اشعار منسوب به امیرالمؤمنین امام علی(ع) است به ترتیب الفبایی قافیه‌ها، که قطب‌الدین کیدری از منابع مختلف گردآورده و ترجمه‌ها و شروحی به نظم و نثر دارد.

در نسخهٔ حاضر ترجمهٔ فارسی ابیات زیرنویس شده است.

نک: التراث العربی، ۱/ ۳۲۹؛ ذریعه، ۲/ ۴۳۱.

این نسخه از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: و له علیه السلم

و رب همة لم ترض لاضیم نفسه
فاصبح قرما هبرزیا ممجدا

انجام افتاده:
لنا سمة الفخر فی حکمها
فصلت علینا باعرابها

خط: نسخ معرب. ترجمه فارسی به نثر زیرنویس شده به نستعلیق شنگرف. بی کا. بی تا. نسخه کهنه به نظر می‌رسد. احتمالاً از ق ۹ه باشد گر چه کیفیت نگارش کلمات نسخه را قدیمی‌تر نشان می‌دهد. به نسخه رطوبت رسیده و لبهٔ برگ‌ها وصالی شده است.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۲/۵×۲۲سم. ۷۴گ. ۱۱س.
(← تصویر) **(ثبت ۹۱۲۸۳)**

۱۵۷۳۸

مجموعه

۱. مقدمهٔ اصلاح المنطق لابن السکّیت **(عربی)**
(۱ر ـ ۳۲پ)

از: صدرالافاضل لطفعلی خان دانش بن محمّد کاظم شیرازی تبریزی (۱۳۵۰ه).

صدرالافاضل نسخه‌ای از اصلاح المنطق ابن سکیت به دستش افتاد به تصحیح و ترتیب آن اقدام کرد و مقدمه‌ای بر آن نگاشت شامل مطالب و فهارس زیر:
ــ تعرفة المصنّف و بیان رتبة الکتاب
ــ تقریظ الکاتب للکتاب
ــ خطبة تهذیب الاصلاح للخطیب البغدادی
ــ الفهرس الاول لأبواب الکتاب
ــ الفهرس الثانی للموادّ اللغویة علی تلاوة الحروف و ترتیبها
ــ الفهرس الثالث فی الفرائد المنسلکة فی طیّ تفسیر المواد
ــ الفهرس الرابع فی الأمثال المشروحة فی الکتاب
ــ الفهرس الخامس فی ذکر الشواهد الناقصة فی الکتاب و تکملة بعضها
ــ تنبیه فی سبب نقص الشواهد و دأب القدماء فی الاستشهاد و منع متابعتهم فی الأزمنة المتأخره و اشتباه صاحب القاموس فی مادّة شهر
ــ استدراک فی تراجم الاشخاص المذکورین اوّل کتاب الاصلاح
ــ فوائد متعلّقه بأحوال المصّنف
ــ تقریظ آخر للکاتب غفر له

تألیف این مقدمه در ۵ صفر ۱۳۲۴ه در تهران به انجام رسیده است.

مرحوم شیخ آقا بزرگ تهرانی همین نسخه را در نزد مجدالدین نصیری (فرزند صدرالافاضل) دیده و در ذریعه، ۲۲/ ۳۹ـ۴۰ گزارش نموده است.

شرح حال خودنوشت مؤلف در تذکرهٔ مدینة الادب آمده است.

آغاز: بسمله. الحمد لله مفضّل اللغة العربیه علی لغات العالمین و مخصّص الرسول الأُمی المکی بشرف الخاتمیة من المرسلین...

انجام: من کرم الفتّاح روحه طهّر من یرجع ارواحنا بعد الی الاشباح. کتبه القاصر عن اداء الواجب خادم کلّ محصّل للعلم و طالب لطفالله العلی له و اوصل الیه امله... فی دارالخلافة فی طهران المنعوتة بالناصریة صینت عن طوارق الآفة و البلیة.

۲. اصلاح المنطق **(لغت ـ عربی)**
(۳۳ر ـ ۱۷۰پ)

از: ابن سکّیت ابویوسف یعقوب بن اسحاق شیعی (شهید در ۲۴۴ه).

کتابی است در لغت که از معروف‌ترین آثار ابن سکّیت است و تا دیرگاهی پس از وی توجه و ستایش علمای لغت را برانگیخته و مورد استناد آنان بوده است.

مبرّد در باره‌اش گفته: «انه ما عبر علی جسر بغداد کتاب فی اللغة مثله».

مؤلف در این کتاب مواد لغوی را به ترتیب ابواب صرفی گرد آورده با توضیحات لازم و ذکر موارد و چگونگی استعمال آنها با شواهدی از شعر عرب و اشاره به بعضی فواید ادبی مناسب الفاظ. وی بسیاری از واژه‌های عربی را به صورت صحیح آن ضبط کرده و آنها را از جنبه‌های صرفی، فصاحت و عدم فصاحت، نادر یا شاذ بودن و جز آنها مورد بررسی قرار داده است.

این اثر از معتبرترین کتاب‌های لغت به شمار می‌رود و شرحها و تلخیص‌های بسیاری که بر آن نوشته شده، دلیل این مدعاست. سزگین به تفصیل درمورد نسخه‌ها، شرح‌ها، تلخیص‌ها و ردّیه‌های آن بحث کرده است.

این اثر نخستین بار در قاهره (۱۳۶۸ه) به کوشش عبدالسلام محمّد هارون و احمد محمّد شاکر به چاپ رسیده ودر ۱۹۵۶م نیز در همانجا تجدید چاپ شده است.

نک: تاریخ التراث العربی، المجلد الثامن (علم اللغة)، ۲۲۶ـ۲۳۳؛ ذریعه، ۲/ ۱۷۳؛ مرعشی، ۲۴/ ۱۵۹.

آغاز: بسمله. قرأت علی الشیخ الأجل الامام العالم الاوحد حجةالاسلام ابی‌منصور موهوب بن احمد بن محمد بن الخضر الجوالیقی اطال الله بقاءه فی سنة ثلاث وثلاثین و خمسمائة. قلت له قرأت علی ابی‌زکریا یحیی بن علی الخطیب التبریزی فأقرّ به قال اخبرنا الرئیس ابوالحسین هلال بن الحسن الکاتب قال اخبرنا ابوبکر احمد بن محمد بن الجرّاح قال اخبرنا ابوبکر محمد بن القاسم بن محمد الانباری قال اخبرنا ابوالقاسم بن محمد قال اخبرنا عبدالله بن محمد بن رستم الطبری قال اخبرنا ابویوسف یعقوب بن اسحق السکیت قال باب فَعل و فِعل باختلاف المعنی الحمل ما کان فی بطن او علی رأس شجرة و الحمل ما کان علی ظهر أو رأس....

انجام: خُزَعة تخزعه ای شیء منحّیه عن الطریق و تقول للرجل خزعنی ظلع فی رجلی ای قطعنی عن المشی الکسائی و ابوزید قالا الحرب خدعة.

خط: نسخ. کاتب: رسالهٔ یکم به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ۵ صفر ۱۳۲۴ه. مکان کتابت: تهران. رسالهٔ دوم: میر محمّد علی بن میر خلیل اللّه تونی. عناوین به خط جلی.

نشانی‌ها شنگرف. نام کتاب و مؤلف در صفحهٔ عنوان به خط صدرالافاضل و مطالبی در توصیف اصلاح المنطق به خط همو و در آخر نسخه یاداشتی از علی اکبر بن فتح اللّه بن محمّد علی بن فتح اللّه موسوی در قریه ابرده از حوالی مشهد در ۱۲۲۵ه با مهر بیضوی «علی اکبر موسوی» و یادداشت صدرالافاضل در بارهٔ این نسخه و مقدمه‌ای که وی بر کتاب زده است، رکابه دارد و در هامش صفحات مواد لغت به خط صدرالافاضل درج شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۷/۵ × ۲۸/۵سم. ۱۷۱گ. ۲۵ س.

(ثبت ۹۱۲۸۴) **(← تصویر)**

۱۵۷۳۹

تنقیح المرام **(اصول فقه ـ عربی)**

= **حاشیة حاشیة عدّة الاصول**

از: ملّا علی اصغر بن محمّد یوسف قزوینی (ق ۱۲ه).

حاشیهٔ مفصلی است در چند جلد بر حاشیهٔ ملّا خلیل قزوینی (۱۰۸۹ه) بر عدة الاصول شیخ طوسی. بحث اجماع از این حاشیه در جمادی الآخر ۱۱۰۳ه به انجام رسیده است.

نسخه‌هایی از این حاشیه در کتابخانهٔ آیت‌اللّه مرعشی به شمارهٔ ۴۱۷ و ۶۳۱۷ و ۷۴۱۲ نگهداری می‌شود.

نک: التراث العربی، ۲/ ۱۳۹؛ ذریعه، ۴/ ۴۶۴؛ طبقات

اعلام الشیعه، ق ۱۱ ص ۳۷۴ و ق ۱۲ ص ۴۹۳.
نسخهٔ حاضر قطعه‌ای از ابتدای کتاب را در بر دارد.
آغاز: بسمله. و به استعین. حمدله. و الصلوة علی نبینا محمد سید النبیین و وصیه افضل الوصیین و اولاده الائمة المعصومین... لما رأیت توفر دواعی المحصلین الی تعلم الحواشی المعلقة علی عدة الاصول....
انجام افتاده: وقت المشیة و وقت القدر و الوحدة المفهومة من عده واحدة من الخصال.
خط: نستعلیق. به خط مؤلف. در حاشیه تصحیح شده و متن خط خوردگی دارد با حواشی و اضافات از مؤلف، رکابه دارد، این نسخه را مؤلف به فرزندش بخشیده چنانکه در صفحهٔ عنوان نوشته: «قد وهبتها لقرة عینی محمد مهدی حفظه الله تعالی و وفقه لما یحب و یرضی فی شوال سنة ثلث و مائة و الف هجریة» با مهر بیضوی به سجع «پیرو شاه دین علی اصغر» و در ذیل آن آمده است: «به تاریخ اوائل ربیع الاول سنه ۱۱۲۹ که این مجلد منتقل به ورثه مرحمت و غفران پناه اخوی حاجی الحرمین حاجی محمد مهدی طاب ثراه بود کاتب الحروف محمد مؤمن احد وصیین مرحوم معزی الیه باذن وصی دیگر مخدومی اخوی آقای حاجی محمد حسین و باذن ناطر مرحوم به خدام فضائل و کمالات دستگاه علاّمی فهامی حاجی محمد رضیا فروخته اخذ ثمن آن تمام و کمال نموده تحریراً فی التاریخ» با سه مهر مربعی.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۵ × ۲۲سم. ۲۰گ. ۲۲ س.
(← تصویر) **(ثبت ۹۱۲۸۵)**

۱۵۷۴۰

حاشیة معالم الاصول (اصول فقه ـ عربی)

محشی: ناشناخته.
حاشیه‌ای است با عناوین «قوله ـ اقول» بر معالم الاصول. در این نسخه که گویا به خط مؤلف باشد، بخشی از ابتدای کتاب موجود است.
آغاز: بسمله. و به نستعین اللهم وفقنی لاتمامه بالنبی و آله. قوله الفقه فی اللغة الفهم اقول او جودته کما هو المستفاد من بعضهم حیث قال الفقه فی اللغة ....
انجام ناتمام: کالمشترک و المنقول و المترادف آه فالمبهمات غیر داخلة فی شیء من اقسام القسم الأول لأنّها علی التحقیق فیها ما وصفت.
خط: نستعلیق گویا به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۳هـ.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و متن خط خوردگی دارد. با حواشی «منه»، رکابه دارد.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۶/۵ × ۲۲سم. ۱۴گ. ۱۸ س. **(ثبت ۹۱۲۸۶)**

۱۵۷۴۱

فهرست أسماء علماء الشیعة و مصنفیهم (رجال ـ عربی)

از: منتجب‌الدین علی بن عبیداللّه بن بابویه رازی (بعد از ۵۸۵هـ).
نک: مجلس، ش ۷۰۰۲؛ ذریعه، ۱۶/ ۳۹۵؛ فهرستگان حدیث، ۱/ ۳۷۲ـ۳۷۵.
آغاز و انجام برابر با نسخهٔ شمارهٔ ۷۰۰۲.
خط: نسخ. بی کا. بی تا.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. این نسخه مقابله شده با نسخه‌ای که از روی نسخهٔ شهید اول نگاشته شده و در حاشیه تصحیح شده.
رکابه‌نویسی دارد.
جلد: مقوا رویه کاغذ عطف و گوشه تیماج مشکی.
۱۵ × ۲۱/۵سم. ۲۸گ. ۱۷ س. **(ثبت ۹۱۲۸۷)**

۱۵۷۴۲

گلستان هنر **(تراجم ـ فارسی)**

از: قاضی احمد بن میر منشی ابراهیمی قمی (ق ۱۱ه).

زندگی نامه خوشنویسان و دیگر هنرمندان در کار کتاب است، که بیشتر به روزگار صفویان و روزگار مؤلف بوده‌اند.

نسخهٔ حاضر تدوین دوم کتاب است شامل یک مقدمه و چهار فصل و یک خاتمه.

نک: فهرستواره، ۳/ ۲۲۵۲.

آغاز: بسمله. الحمد لله ربّ العالمین خالق الخلایق اجمعین و الصلوة و السلام علی جامع شمل الدین سید السفراء و خاتم النبیین... بیت:

سر هر نسخه را رواج افزای
نام ایشان است بعد نام خدای

انجام:

تا دهم این داستانرا اختتام
رو نهم سوی دگر حسب المرام

خط: نستعلیق. عناوین نسخ. کاتب: احمد بن علی بن ملّا اسماعیل. تاریخ کتابت: ۷ محرم ۱۳۱۷ه.

رکابه دارد. نام کتاب به خط جلی در صفحهٔ عنوان درج شده است.

جلد: تیماج روغنی با نقش گل و بوته الوان.

۱۱/۵×۱۸سم. ۱۲۰گ. ۱۲س. **(ثبت ۹۱۲۸۸)**

۱۵۷۴۳

ذکری الشیعة فی احکام الشریعة **(فقه ـ عربی)**

از: شهید اول محمّد بن مکی عاملی (۷۸۶ه).

فقه استدلالی مفصلی است که تنها جزء اول آن تألیف شده، با مقدمه‌ای در هفت «اشاره» به مباحث اصولی شروع می‌شود. بخش موجود شامل طهارت و صلات است و مباحث طهارت مندرج در کتاب الصلاة شده و تألیف این بخش در روز سه‌شنبه ۲۱ صفر ۷۸۴ه به انجام رسیده است. چاپ نخست این کتاب در تهران به سال ۱۲۷۱ه انجام گرفته و چاپ تحقیقی آن بوسیلهٔ مؤسّسهٔ آل البیت در چهار مجلد به سال ۱۴۱۹ه منتشر شده است.

نک: الشهید الأول حیاته و آثاره، ۱۷۳ـ۱۷۷؛ آستان قدس، ۲۱/ ۶۳۱.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: بقوی ذلک و قرینته ستة أو سبعة فانّ هذه الأغلبیة لا تختص بنسائها دون غیر هن. الرابع حکم ابوالصلاح برجوع المضطربة ...

انجام افتاده: التاسعة عشر أوجب ابن حمزه ان یکون اقرا القوم لظاهر المشهور انّه علی الاستحباب الا أن یکون من دونه لا یردی الواجب فی القراءة و أوجب الانصاف لقراءة الامام علی ظاهر الایة و حمله علی الندب.

خط: نسخ. بی کا. بی تا.

عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و رکابه دارد. با حواشی اندکی به امضای «محسن احسن حاله».

لبهٔ برگ‌ها کرمخوردگی دارد.

جلد: تیماج مشکی ترنج‌دار.

۱۵×۲۱/۵سم. ۴۵۷گ. ۱۷س.

(ثبت ۹۱۲۸۹)

۱۵۷۴۴

نظم قواعد الاحکام **(فقه ـ عربی)**

= ارجوزة فی الفقه

از: ناشناخته.

قواعد الاحکام علّامه حلّی را به نظم کشیده که در این نسخه تنها بخشی از ابتدای کتاب طهارت موجود است.

این نسخه به دست ناظم تصحیح شده و نسخهٔ دیگری از آن بدست نیامد.

آغاز: بسمله.

نحمد من علمنا القواعدا
وصاننا عن الوقوع فی الردی...
و بعد فالعبد الضریر السائل
من ربه البصیر و هو آمل
یقول للذی عنی التفقها
و صرف الاوقاف فی ان یفقها
لما تدربت بلا سآمه
قواعد الأحکام للعلامه
الفیته محتوی الفوائد
مشتملا لنادر الفرائد
اردت نظمه لطالب الرشد
اسئل توفیقا من الله الاحد...
الغسل بالماء لدی الاصحاب
طهارة و المسح بالتراب

انجام نسخه:

ثمّ بماء الحرض و السدر
یغسل فرجه کذا فی النشر
یدیه ایضا و کذاک نوصیه
له علی روایة مقتضیه

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.
با تصحیحات از مؤلف. عناوین به خط درشت.
رکابه دارد. صفحه شمار دارد از ۱ تا ۸۳.
جلد: تیماج مشکی.
۱۱/۵×۱۸سم. ۴۲گ. ۱۴س. **(ثبت ۹۱۲۹۰)**

۱۵۷۴۵

حاشیة معالم الأصول **(اصول فقه ـ عربی)**

از: میرزا محمّد بن حسن شیروانی (۱۰۹۸ه).
نک: مجلس، ش ۷۳۷۷؛ ذریعه، ۶/ ۲۱۰.
نسخهٔ حاضر از آغاز اندکی افتادگی دارد.

آغاز افتاده: فرعیّة ای متلقاة من الشارع متعلقة بکیفیة العمل و امّا ما ذکره المصنف من اخراج العلم....

انجام: نسخاً علی التقدیرین کذا قیل و لعلّه اجمل اعتماد.

خط: نسخ. بی کا. بی تا.
عناوین شنگرف و در اواخر نانوشته. با حواشی «منه رحمه الله» و «لمحرره عفی عنه»، برگ‌های اول و آخر نسخ نونویس است. رکابه‌نویسی شده است. به نسخه رطوبت رسیده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای دو رو با ترنج و سرترنج.
۱۲×۱۸سم. ۱۳۳گ. ۱۴س. **(ثبت ۹۱۲۹۱)**

۱۵۷۴۶

ترجمه و شرح **(مرثیه ـ عربی و فارسی)**
الاثناعشریات فی المراثی
سیّد بحرالعلوم

از: مؤلفی ناشناخته.

سیّد بحرالعلوم مهدی بن مرتضی طباطبایی (۱۲۱۲ه) در استقبال از دوازده‌بند محتشم کاشانی، دوازده‌بند به عربی در مرثیهٔ امام حسین(ع) سروده که به الاثناعشریات فی المراثی مشهور است.

نک: ذریعه، ۱/ ۱۱۳ با این مطلع:

الله اکبر ما ذا الحادث الجلل
فقد تزلزل سهل الأرض و الجبل

رسالهٔ حاضر ترجمه و شرح مراثی بحرالعلوم است که شارح ابتدا یک بیت را می‌آورد پس از آن با عنوان «قوله» به شرح آن به زبان عربی می‌پردازد و سپس با آوردن «یعنی» ترجمهٔ فارسی آنرا می‌آورد. شرح ناشناختهٔ دیگری بر مراثی بحرالعلوم به ش ۱۳۸۴۵ در کتابخانهٔ مجلس نگهداری می‌شود. نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: و نواحیها من جهة هذه الرزیّة الی یوم القیمه و الخضر اسم للسماء لخضرتها حین النظر الیها

و الشهب بضمتین جمع شهاب... یعنی قادر نیست چشم استطاعت را از ....

انجام افتاده:

و اشتفی الکفر بالاسلام مذ دخلوا

و البغی بالحق لما راح صارعه

اللغة الاشتفاء تحصیل السفا او طلبه و الشفا هو البرء من الداء و لو بالدواء.

خط: نسخ. بی کا. بی تا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ و ۱۴ه.

نشانی‌ها مشکی. رکابه دارد. صفحه‌شمار دارد از ۲۹ تا ۹۹.

جلد: تیماج فرنگی.

۱۸ × ۲۲سم. ۳۸گ. ۱۵س. **(ثبت ۹۱۲۹۲)**

۱۵۷۴۷

الجوهر النضید **(منطق ـ عربی)**
فی شرح منطق التجرید

از: علّامه حلّی حسن بن یوسف بن مطهر (۷۲۶ه).

شرح توضیحی مهم و معروفی است بر قسم منطق از تجرید الاعتقاد خواجه نصیرالدین طوسی (۶۷۲ه) با عناوین «قال ـ اقول».

نک: التراث العربی، ۲/ ۲۴۰؛ کتابشناسی تجرید الاعتقاد، ۱۶ـ۱۸.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: الجواب الاول اعنی کمال المشترک مع انضمام ما یختص هذا ....

انجام: کما امکن ضبط المواضع فی الصناعتین الاولتین و لیکن هذا آخر مانورده فی شرح هذا الکتاب.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

جای عناوین خالی مانده است. در حاشیه تصحیح شده و نسخه‌بدلها ذکر شده است. رکابه‌نویسی دارد. در آخر تملّک سیّد مؤمن با مهر بیضوی به سجع «عبده الراجی مؤمن الحسینی» و تملک فرزند وی محمّدعلی حسینی با مهر بیضوی به سجع «عبده محمد علی الحسینی»، به نسخه رطوبت رسیده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای فرنگی ترنج‌دار.

۱۳/۵ × ۲۱ سم. ۱۵۶گ. ۱۹س.

(ثبت ۹۱۲۹۳)

۱۵۷۴۸

مجموعه

۱. ردّ تنویر الافهام **(عقاید ـ عربی)**
فی مصادر الاسلام

(گ ۱ ر ـ ۶۱ پ و ۱۲۴ ر ـ ۱۳۶ ر)

از: مؤلفی ناشناخته.

کتابی است دردفاع از اسلام و ردّ مسیحیت که مؤلف سنی آن درابتدا توضیحاتی پیرامون اسلام و دیگر ادیان همچون مسیحیت و یهودیت در ده «عقبه» آورده و سپس به نقد فصول کتاب تنویر الافهام فی مصادر الاسلام پرداخته است. وی نویسندهٔ کتاب مذکور را مسیحی می‌داند که در ظاهر اظهار اسلام کرده و این کتاب را بر علیه اسلام نگاشته است.

مؤلف از آثار دیگرش یادکرده از جمله در جایی می‌گوید: «و لقد عرفناها فی کتابنا المسمی بنشر الأسرار البشریة من طوایا الأخلاق المحمدیة» و در جای دیگر می‌نویسد: «ثم بعد ما سبحت أفکارهم فی بحارالعلوم و المعارف حیث شاءالله رجعوا علی أنفسهم مجمعین علی ما دوناه فی کتاب مثبت العقل و الدین من اتحاد الادیان...»».

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد و صفحه‌شمار آن از صفحهٔ ۲۱ تا ۱۶۹ را نشان می‌دهد.

آغاز افتاده: و سیعلم الذین ظلموا أی منقلب ینقلبون. الثانیة هل العلم بالقصص الواردة فی القرآن بأنباء الامم الماضیة و رسلهم هو من قواعد الدین و اصوله أم لا؟

انجام افتاده: و أين الأبرار اذاً لو سألنا هؤلاء الضلال عن خيار الناس.

۲. [تاریخ هند] (تاریخ ـ عربی)
(۶۲ر ـ ۱۲۳پ)
از: مؤلفی ناشناخته.
بخشی از کتابی است در تاریخ هند در ایّام تسلط انگلیس بر آن سرزمین و حکایت ظلمهایی که بر مردم هند رفته است.
نسخۀ حاضر از آغاز وانجام افتادگی دارد و صفحه‌شمار آن از ۴۱ تا ۱۲۴ را نشان می‌دهد.
آغاز افتاده: من مباشری اعمالها فی الهند من قطع معاش سلطان دهلی و حرمانه من ولایة زکوره و ولایة الله‌آباد... نحن بعد ما تأملنا و دققنا النظر فی هذه المعاهدة صوّبنا الامضاء علی معاهده بنارس و التقریر علیها بالتصحیح. قال مستر ملز فی کتابه انّ الانگلیس ....
انجام افتاده: الانگلیس جلبوا القوت من عموم الهند قبل... و الشدة و احتکروه فی مخازنهم.
خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.
رسالۀ دوم در متن خط خوردگی دارد. رسالۀ دوم در میان رسالۀ اول قرار گرفته است.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۵×۲۲سم. ۱۲۳گ. ۱۹س. **(ثبت ۹۱۲۹۴)**

۱۵۷۴۹

النافع یوم الحشر فی شرح باب حادی عشر (کلام ـ عربی)
از: فاضل مقداد بن عبداللّه سیوری حلّی (۸۲۶ه).
نک: مجلس، ش ۷۲۳۲ آغاز و انجام برابر با آن.
خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۲ و ۱۳ه.
عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده. حواشی دارد و رکابه‌نویسی شده است.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۱۱×۱۵سم. ۷۰گ. ۱۲س. **(ثبت ۹۱۲۹۵)**

۱۵۷۵۰

یادداشت‌های پراکنده (متفرقه ـ فارسی)
یادداشت‌های پراکندۀ یک محصّل از کتاب‌های درسی دورۀ دبیرستان است همراه با مطالب دیگر از جمله: سخنرانی خلیل ملکی در حزب زحمتکش، اشعاری از پروین اعتصامی و محمّدرضا خزائلی مازندرانی و هاتف اصفهانی و حافظ شیرازی.
در صفحۀ ۱۶۸ از حقوق دریافتی در سال ۱۳۲۸ و ۱۳۲۹ش و مطالبات و مخارج گزارشی نوشته است.
در مجموع دفتر یادداشت معمولی است فاقد ارزش علمی و تاریخی.
آغاز: ۱=هر عدد ۲=پیکر سمت راست آخرش صفر یا زوج باشد....
انجام: ای فرشتۀ آسمانی تا در زمین مایی آزادی را پاداش این است.
خط: تحریری. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.
برگ‌هایی از میان نسخه سفید مانده. صفحه‌شمار دارد. کاغذ دفتری خط‌دار.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۱۱×۱۷/۵سم. ۱۱۳گ. سطور مختلف.
(ثبت ۹۱۲۹۶)

۱۵۷۵۱

مجموعه
شامل یادداشت‌ها و بندهایی از چند کتاب در موضوعات مختلف، از جمله:

۱. بخشی از کتابی در چشم پزشکی (پزشکی ـ فارسی)
(ص ۱ ـ ۳۳)
دارای باب‌ها، عناوین باب‌های موجود:

باب چهارم: در شاف‌های تیز و نرم که در علاج چشم بکار برند
باب هشتم: در اکسیرینها
باب نهم: در طلها
باب شانزدهم: در مطبوخهایی که از برای چشم بکار برند
باب هفدهم: در سفوف‌ها که در درد چشم بکار برند
باب هجدهم: در حقنهایی که از جهت علاج چشم بکار برند
باب نوزدهم: در روغن‌هایی که از جهت علاج چشم بکار برند
باب بیستم: در قرص‌ها که در علاج چشم بکار برند
باب بیست و یکم: در آنچه تجربه کرده‌اند و بدانسته‌اند حکمها در علتها که پوشیده است.

آغاز افتاده: باشد و اگر چنان باشد که قوی نباشد، استفراغ بحسب قوت کند و اگر خلطی بسیار نباشد

انجام: و صفت آن در سیم میامر است اما ما که بکار داریم از جهت.

۲. التعادل و التراجیح (اصول فقه ـ عربی)
(ص ۳۷ـ۴۷)

بندی از کتابی است در اصول فقه شیعی دربحث تعادل و ترجیح.

آغاز: بسمله. حمدله. و صلی الله علی محمد و عترته الطیبین الطاهرین... و بعد فهذه بیانات فی التعادل و الترجیح. مقدمة فی الحکومة بیان الحکومة تقدم حجّة مفیدة للظنّ علی غیرها طبعا فی موردها.

انجام ناتمام: علی تقدیر العلم بها الذی هو کبری لمصادیقها لیس یلزم من العلم به العلم بتشخیص مصادیقه.

۳. تجوید قرآن (تجوید ـ فارسی)
(ص ۴۸ـ۵۸)

از: مؤلفی ناشناخته.

مختصری است در تجوید شامل مقدمه و هشت فصل و خاتمه.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة... بدانکه این تجویدیست مختصر در بیان مخارج حروف اظهار و ادغام و اخفا و قلب و بعضی از احوال تفخیم و ترقیق را و حروف مد و سبب کشیدن وی... اما مقدمه در بیان مخارج حروف... .

انجام افتاده: در بیان تفخیم و ترقیق جلاله، لفظ الله و اللهم و آنگاه که مفخم گویند که ما قبل الله مفتوح یا مضموم باشد مثال مفتوح.

۴. ادعیه برای حاجات مختلف (دعا ـ فارسی عربی)
(ص ۵۹ـ۶۶)

۵. بحثی پیرامون خلقت انسان (فلسفه ـ فارسی)
(ص ۶۹ـ۷۹)

۶. طلسم محبّت و طلب فرزند (علوم غریبه ـ فارسی)
(ص ۸۰ـ۸۲)

۷. اعمال ذی حجه (دعا ـ فارسی)
(ص ۸۳ـ۸۷)

۸. [اقالیم سبعه] (فارسی)
(ص ۸۹ـ۹۴)

۹. خلاصهٔ رسالهٔ ششم درنسبت هندسی (فارسی)
(ص ۹۴ـ۱۰۲)

۱۰. خلاصهٔ رسالهٔ هفتم در صنعت‌های عملی (فارسی)
(ص ۱۰۲ـ۱۰۶)

۱۱. خلاصهٔ رسالهٔ هشتم در صنعت‌های عملی (فارسی)
(ص ۱۰۶ـ۱۰۸)

۱۲. خلاصهٔ رسالهٔ نهم در اختلاف خلقها (فارسی)
(ص ۱۰۸ـ۱۱۵)

۱۳. خلاصهٔ رسالهٔ دهم ایساغوجی در منطق (منطق ـ فارسی)

۱۴. خلاصهٔ رسالهٔ یازدهم قاطیفوریاس در منطق (منطق ـ فارسی)
(ص ۱۲۲ـ۱۲۹)

۱۵. خلاصهٔ رسالهٔ سیزدهم لیولقاطیقا در منطق (منطق ـ فارسی)
(ص ۱۲۹ـ۱۳۰)

خط: نسخ و نستعلیق. بی کا. بی تا.
با خط‌های مختلف در تاریخ‌های مختلف نوشته شده.
عناوین شنگرف.
رکابه دارد. در ص ۶۷ یادداشتی در بارهٔ تحویل سال در ۱۲۳۷ه.
اندازهٔ برگ‌ها متفاوت است.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۳×۱۸/۵سم. ۶۵گ. سطور مختلف.
(ثبت ۹۱۲۹۷)

۱۵۷۵۲

مجموعه

۱. دیوان محیی (شعر ـ فارسی)
(ص ۲ـ۶۸)

منسوب به شیخ عبدالقادر گیلانی متخلص به محیی (۵۶۱ه).

نک: منزوی، ۳/ ۲۵۱۹؛ فهرست مشترک پاکستان، ۷/ ۶۱.

در این نسخه مشخص شده که هر غزلی برای چه حاجتی خوانده شود.

آغاز: بسمله. به جهت آسانی عذاب گور بعد از نماز فجر نه بار بخواند

بی حجابانه در آ از در کاشانهٔ ما
که کسی نیست بجز ورد تو در خانهٔ ما

انجام:

اگر میل عزا داری بیا و قتل محیی کن
بکار اینچنین نیکو تأمل بیش ازین تا کی

۲. عقاید مولانا خالد (عقاید ـ فارسی)
= عقیدة الخالد
(ص ۷۰ـ۱۴۰)

از: ضیاءالدین ابوالبهاء خالد بن حسین شهرزوری عثمانی شافعی نقشبندی (۱۲۴۲ه).

نک: فهرستواره، ۹/ ۴۴۳.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی انعم علینا و هدانا الی الاسلام... و بعد باید دانست که حضرت حق سبحانه و تعالی منعم علی الاطلاق است... .

انجام: و خواتیم عملی جمیع ما انعمت به علیّ وعلی جمیع احبائی و المسلمین اجمعین...

۳. دیوان خالدکرد (شعر ـ فارسی)
(ص ۱۴۰ـ۲۳۰)

از: ضیاءالدین ابوالبهاء خالد بن حسین شهرزوری عثمانی شافعی نقشبندی (۱۲۴۲ھ).

نک: مجلس، ش ۱/ ۷۸۸۰؛ منزوی، ۳/ ۲۳۱۴.

آغاز:

ساربانا رحم کن بر آرزومندان زار
وعده شد نزدیک نبود بعد از این جای قرار

انجام:

تا بخالت شد سر زلف آشنا
عالمی را عام شد درد و بلا

۴. مکتوبات منیری (عرفان ـ فارسی)

(ص ۲۳۰ـ۲۸۵)

از: شرف‌الدین احمد بن یحیی منیری (۷۸۲ھ).

این نسخه شامل نامه‌هایی است که به شیخ مظفر شمس بلخی فرستاده است. گردآورنده این نامه‌ها ناشناخته است.

نک: فهرستواره، ۸/ ۹۶۵؛ فهرست مشترک پاکستان، ۳/ ۲۰۱۱.

آغاز: بسمله. مکتوب بندگی حضرت مخدوم شیخ شرف‌الدین شرع الحق احمد یحیی منیری قدّس الله سرّه العزیز که به جانب بندگی شیخ مظفر شمس بلخی قدّس الله سرّه العزیز در اوقات مختلفه هر یکی بمقتضای اسؤله عریضه و آنچه از مشکلات پیش آمده بود در جواب مکتوب و فوائد آن نوشتن فرمود. بیت:

چون باطنت ز محنت و حسرت سرشته‌اند
گر وحش و طیر بر تو بگریند هم رواست

بسمله.

هر بلا کین قوم را حق داده است
زیر آن گنج کرم بنهاده است

برادر اعز امام مظفر سلام و دعا از کاتب حروف....

انجام: این معلوم است برای رستم طاقیه مالیده طلبیده بود فرستاده شده است، عاقبت بخیر باد.

۵. فوائد المریدین (عرفان ـ فارسی)

(ص ۲۸۶ـ۳۴۴)

از: ناشناخته.

در مقدمه می‌گوید: «چند فوائد مرغوب و عبارات بسیار خوب بندگی حضرت شیخ المشایخ شیخ شرف‌الدین احمد یحیی منیری متّع الله المسلمین بطول بقائه و ادام الله علینا نعمة لقائه برای خدمتکاران و مریدان و طالبان صادق را ثبت فرمود و این کتاب را فوائد المریدین نام نهادم».

این کتاب شامل ۲۲ ذکر است: ۱. فضیلت کلمهٔ طیبه ۲. در فضیلت درود ۳. درفضیلت استغفار ۴. در فضیلت نماز به جماعت ۵. در فضیلت آیة الکرسی و سورهٔ فاتحه ۶. در مرگ و تلخی جان کندن ۷. در گور و سؤال نکیر و منکر ۸. در رسیدن از آنکه از دنیا مسلمان رود یا کافر ۹. در فوت و در آمدن دوزخ ۱۰. در ذکر قیامت و شداید آن ۱۱. در دوزخ وعذاب آن ۱۲. در بهشت و نعمت آن ۱۳. در صبر بر مصیبت ۱۴. در نوحه کردن بر مرده ۱۵. در غیبت آلا (کذا) ۱۶. در حقّ‌های مادر و پدر بر فرزند ۱۷. در حقّ فرزندان بر مادر و پدر ۱۸. در پیوستن قرابت ۱۹. در حقّ همسایگان نگاه داشتن ۲۰. در حقّ زن بر شوهر ۲۱. درحقّ شوهر بر زن ۲۲. در حقّ بندگان و خدمتکاران.

آغاز: بسمله. حمد بی حد و ثنای بی عد مر خالقی را که بهار وجود انسان را بطروت لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم بیاراست و غنچهٔ دل دوستان را به نسیم شمال یحبّهم و یحبّونه متبسم گردانید....

انجام افتاده: یعنی ان کس که زیر دستان خود آزارد ونیکو ندارد روایت است مردی.

خط: نستعلیق. کاتب رسالهٔ یکم: عبیداللّه. تاریخ کتابت: ۲۶ ذی حجه ۱۳۳۰ھ. رسالهٔ چهارم: بی کا. تاریخ کتابت: پنج شنبه ۲ جمادی الاول ۱۳۰۱ھ.

رکابه دارد. در اول نسخه یادداشت مهاجر که گوید این نسخه هدیه و یادگار پدر اوست که در ۴۳/۸/۱۳ بدرود حیات گفته و یادداشت دیگر از همو که فوت مادرش را در روز یکشنبه ۴۴/۷/۱۸ ثبت کرده و امضایی از او در تاریخ ۴۷/۴/۱۳.

جلد: مقوا رویه کاغذ عطف و گوشه تیماج.

۲۲×۱۷سم. ۱۷۲گ. ۱۵س. **(ثبت ۹۱۲۹۸)**

۱۵۷۵۳

مجموعه

۱. نزهة الناظر فی الجمع بین الاشباه و النظائر **(فقه ـ عربی)**

(گ ۳ر ـ ۲۵پ)

از: یحیی بن احمد بن سعید حلّی (۶۹۰ه).

نک: مجلس، ش ۷۷۹۱؛ التراث العربی، ۵/ ۳۶۲؛ ذریعه، ۲۴/ ۱۲۵؛ مشار عربی، ۹۵۲.

نسخهٔ حاضر تا فصل ۶۹ را در بر دارد.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة علی رسوله محمد و آله اجمعین. اعلم انّی قد صنّفت لک هذا الکتاب و جمعت فیه بین الحکم و نظائره....

انجام افتاده: یمینه التی هی رؤس الاصابع الاربع دون الابهام فان سرق خامسة.

۲. مصابیح الاصول **(اصول فقه ـ عربی)**

(گ ۲۶ر ـ ۸۲ر)

از: ملّا احمد بن عبداللّه خوانساری ملایری (ز: ۱۲۷۳ه).

نک: التراث العربی، ۵/ ۹۶؛ ذریعه، ۲۱/ ۸۳ـ۸۴.

آغاز نسخه: المقصد الثانی فی التقلید. مقدمة التقلید فی اللغة تعلیق القلادة قال فی الصحاح القلادة هی التی فی العنق و منه التقلید فی الدین....

انجام نسخه: لا الخصم نفسه او امّه او اخته فقط و لا یرضی به الخصم ایضا و الحمد لله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطنا.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت رسالهٔ دوم: سلخ جمادی الثانی ۱۲۶۲ه.

عناوین و نشانی‌ها در رسالهٔ یکم به شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و رکابه‌نویسی دارد. نسخه به دو خط نوشته شده است.

جلد: مقوا عطف گالینگور.

۱۸×۲۲/۵سم. ۸۲گ. ۲۱س. **(ثبت ۹۱۲۹۹)**

۱۵۷۵۴

بیاض **(متفرقه ـ فارسی)**

از: محمّد رضا بن رجب علی (ق ۱۳ه).

دفتر یادداشتی است که در آن مطالبی پراکنده به نظم و نثر ثبت شده از جمله:

محاسبات مالی مالک نسخه در ۱۲۰۵ه، فوایدی در کیمیا به نقل از آقا محمّد بیدآبادی و دیگران، فوایدی در جفر، بندی در اعتقادات نویسندهٔ بیاض، اشعار فارسی و...

خط: نستعلیق تحریری. کاتب: محمّد رضا بن رجبعلی. تاریخ کتابت: ۱۲۰۵ه.

به نسخه رطوبت رسیده است.

جلد: تیماج فرنگی.

۱۴/۵×۲۲سم. ۱۱۹گ. سطور مختلف.

(ثبت ۹۱۳۰۰)

۱۵۷۵۵

مجموعه

۱. شجره و ثمره **(رمل ـ فارسی)**

(گ ر ـ ۳۷ر)

از: ابوالبرکات.

نک: مجلس، ش ۱۲۵۴۶ و ۱۲۵۶۳.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: رسید آنرا اعتبار نباید کرد از برای آنکه الماضی لا یذکر پس بدین دلیل... شجره آنچه خواهد بود بر عاقبت سال آینده از این احوال زمان بر نقطهای ... .

انجام: و نا حق نکند در حق این علم شریف که روح انبیا و اولیا از او ناخشنود گردند. تمام شد احکام رمل در بیوت هشتگانه.

۲. رساله در رمل (رمل ـ فارسی)

(گ ۳۷ پ ـ ۴۳ پ)

از: شمس‌الدین محمّد بن احمد خفری (۹۵۷ه).

رسالهٔ مختصری است در قواعد کلیهٔ رمل شامل یک مقدمه و دو مقاله و هر مقاله در چند فصل.

نک: ذریعه، ۱۱/ ۲۵۰؛ مرعشی، ۱/ ۱۲۱.

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة... اما بعد این رساله‌ایست از علم رمل که انتخاب کرده شد از کتابی چند که استادان بدان اعتماد نموده‌اند مشتمل بر مقدمه و دو مقاله. مقدمه در بیان اصول این علم از تولد اشکال ... .

انجام افتاده: و نیز حرف الف در ذات شکل ا است و حرف ب در ذات شکل.

خط: نستعلیق. کاتب: ملّا حاجی شاطر خباز.
تاریخ کتابت: چهارشنبه ۵ ذیقعده ۱۲۴۳ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه‌نویسی دارد.
آب‌خوردگی دارد.
جلد: مقوا عطف پارچهٔ آبی.
۱۵ × ۲۲سم. ۴۳گ. ۱۷ س. **(ثبت ۹۱۳۰۱)**

۱۵۷۵۶

مجموعه

۱. منتخب اللغات شاهجهانی (لغت ـ عربی به فارسی)

(ص ۱۹ ـ ۲۷۸)

از: عبدالرشید حسینی مدنی (ق ۱۱ه).

نک: مجلس، ش ۸۶۵۳ و ۹۵۷۶؛ آستان قدس، ۱۳/ ۱۳۷.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: سرم راندن سگ و بضم دهان روده که مخرج ثقل است... باب السین مع النون سبحان بالضم پاکی کردن و خدا را بپاکی خواندن.

انجام افتاده: باب المیم مع الالف، مأوی جای برگشتن، و الباقی فی مجلده ثانیه.

۲. تفسیر بعض الکلمات القرآنیه (لغت ـ عربی به عربی)

(ص ۲۸۳ ـ ۳۰۸)

در عنوان آن آمده: «تفسیر بعض الکلمات القرآنیة علی وفق التفسیرین الجلیلین الخازن و المدارک علی مولفیهما رحمة الله و البرکات».

آغاز: بسمله. سورة البقره. الم قیل انّ حروف الهجاء فی اوائل السور من المتشابه الذی استأثر الله بعلمه و هی سرّ الله فی القرآن فنحن نؤمن بظاهرها.

انجام نسخه: سورة الاسراء. المسجد الحرام الکعبة، المسجد الاقصی بیت المقدس... و الشجرة الملعونة شجرة الزقوم، لاحتنکنّ لاستاصلنهم باغوائهم، و استفزز من استطعت.

خط: نسخ و نستعلیق. کاتب: عبدالرحمان. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.
رکابه دارد. در اول و آخر نسخه فواید پراکنده درج شده از جمله: مراتب سه گانهٔ یقین، یادداشتی از عبدالرحمان در ۱۸ ربیع‌الاول ۱۳۶۲ه در بارهٔ بارندگی بعد از نوروز، اسامی خلفای بنی امیه و بنی عباس و اسماء اللّه الحسنی، لفظ جواد از حیوة الحیوان، وصف محبت و عشق، اشعاری از عبدالرحمان، تاریخ بنای مسجد دارالاحسان سنندج در ۱۲۷۷ه و یادداشتی در بارهٔ علی محمودی سنندجی.

جلد: مقوا رویه کاغذ سبز عطف پارچه.
۱۳×۲۰/۵سم. ۱۶۱گ. ۱۹س. **(ثبت ۹۱۳۰۱)**

۱۵۷۵۷

مجموعه

۱. منتخب تحفه سلیمانی (تجوید ـ فارسی)
(۳ر ـ ۱۱پ)
از: کرون محمّد بن ملّا محمّد مؤمن طهرانی.
آغاز: بسمله. بدان ایّدک الله تعالی مصنّف تحفة السلیمانی یکی از قراء مشهور است و این منتخبی است از آن رساله که این مجرم خطاکار ابن مرحوم ملّا مؤمن طهرانی کرون محمد به جهت برادران ایمانی نوشته... .
انجام: آخر کلمه است که مدغم فیه باشد مثل هنّ و حملهنّ.

۲. دوازده امام (شعر ـ عربی)
(۱۱پ ـ ۱۲ر)
درودی است بر چهارده معصوم(ع) به نظم عربی در چند بیت.
آغاز:
سلامنا المتوالی علی جمیع موالی
من النبی و الی محمد و علی

۳. خواص سور قرآنی (فارسی)
(۱۲پ ـ ۱۵ر)
فایده‌ای است در بیان خواص سور قرآنی به نقل از یکی از تألیفات علّامه ملّا محمّد باقر مجلسی ره.

۴. زبدة الاعتقاد (عقاید ـ فارسی)
(۱۵پ)
از: محمّد علی بن ابوالحسن مالواجردی جرقوئیه.
رساله‌ای است در بیان اصول دین با ادلهٔ اجمالی آن، که تنها صفحهٔ آغاز رساله در این نسخه موجود است.
آغاز: بسمله. الحمد لله ربّ العباد و الصلوة و السلام علی محمد و آله الامجاد... این چند ورقیست در بیان اعتقادات از اصول دین با دلیل‌های اجمالیه موافق فهم عوام و پاره‌ای از اصول مذهب.
خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ یا ۱۴ه.
رکابه‌نویسی دارد.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۱/۵×۱۷/۵سم. ۱۵گ. ۱۶س.
(ثبت ۹۱۳۰۳)

۱۵۷۵۸

یادداشت‌های پراکنده (عربی و فارسی)
مجموعه‌ای است شامل:
ـ ادعیه از جمله: حرز الامان مجرب، دعای قدح، دعای قرثیا، نود و نه نام باری تعالی، دعای یشمخ، دعای تاج نامه، دعای گنج العرش
ـ مطالب طبی به نقل از کتاب راحت الانسان
ـ باب در اختلاجات
ـ اشعاری از سعدی، سحابی و دیگران
ـ منظومه در اوزان
ـ حدیث پاسخ گویی امام صادق(ع) به ۱۹ مسأله در مجلس منصور
ـ تعریف انسان کامل از افلاطون
خط: نسخ و نستعلیق. بی کا. بی تا.
عناوین شنگرف.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۱۱×۱۵/۵سم. ۳۶گ. سطور مختلف.
(ثبت ۹۱۳۰۴)

۱۵۷۵۹

حاشیة حاشیة الجرجانی (منطق ـ عربی)
علی تحریر القواعد المنطقیة
از: قره داود.

حاشیه‌ای است بر حاشیهٔ میر سیّد شریف جرجانی بر تحریر القواعد المنطقیة فی شرح الشمسیة.

نک: کشف الظنون، ۱/ ۱۰۶۳؛ مرعشی، ۲۱/ ۲۳۳.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: ثمّ قال یدل علی ذلک قول المصنف فیما بعد و اما المقالات... قوله اما المقدمة ففی ماهیة المنطق و بیان الحاجة الیه و موضوعه فجعل المقدمة مظروفه ....

انجام: لا یلایم المقام و یمکن ان یقال اشارة الی الجواب و الایراد بقوله فالاولی ان یقال. تمّت الحاشیة الشریفه داود.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: صفر ۱۲۳۸ھ. عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در اوایل دارای حواشی به امضای «لمحرره محمد الموسوی عفی عنه»، رکابه‌نویسی شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای فرنگی ترنج‌دار.

۱۴×۲۰/۵سم. ۷۰گ. ۲۲س. **(ثبت ۹۱۳۰۵)**

۱۵۷۶۰

مجموعه

۱. رساله در کیمیا (کیمیا ـ فارسی)

(گ ۱ر ـ ۶پ)

آغاز: بسمله. حمد می‌کنم خدا را حمدیکه سزاوار است مر او را و درود بر محمد و آل محمد که بهترین خلق خدا هستند پس در ابتداء حکمت بدانکه هر کس حفظ کرد صنعت را از نااهل ....

انجام: نقره بقمر سرب بزحل قلع بمشتری زیبق بعطارد، تمام شد کتاب.

۲. ترجمهٔ المصباح فی اسرار علم المفتاح (کیمیا ـ فارسی)

(گ ۷ر ـ ۷۸پ)

متن از: عزالدین ایدمر بن علی جلدکی (۷۴۳ھ).

ترجمه از: ناشناس.

متنِ المصباح فی اسرار علم المفتاح در کتابخانهٔ حاضر به شماره‌های ۱۲۵۱۵، ۱۲۵۱۶، ۱۲۵۶۴ و ۱۲۶۰۶ موجود است.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: و می‌گویم از جمله نبات آن چنانی است که مستعمل است و او سبز است مثل گیاه رشاد و خردل... بسمله. جمله پنجم از قسم دوم از سفر اول از کتاب مصباح بدان ای برادر که خردل و جرجیر ....

انجام افتاده:

جمله هفدهم از قسم دوم از سفر اول از کتاب مصباح در آنچه متعلق به علوم مفتاح است... و هر گاه اکتحال شود برای غشاوه چشم نافع است.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۴ھ. رسالهٔ دوم در متن خط خوردگی دارد.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای ترنج‌دار.

۱۱×۱۸سم. ۷۸گ. ۱۲س. **(ثبت ۹۱۳۰۶)**

۱۵۷۶۱

مدیحه صدراعظم و نظام الملک (شعر ـ فارسی)

از: ؟

مثنوی زیبایی است در مدح میرزا آقاخان نوری صدراعظم و فرزندش نظام الملک.

مجموعهٔ مدایح ایشان را فرج اللّه خازن الاشعار شیرازی محلاتی متخلص به طرفه در مدایح اعتمادیه جمع کرده که به ش ۸۵۳۹ در کتابخانهٔ مجلس نگهداری می‌شود.

در این مثنوی ناظم به شرح حال خود و سیر تحصیلاتش اشاره کرده است و ابیاتی در توحید، نعت نبی و علی(ع) و معصومین(ع) و مدح ناصرالدین شاه قاجار دارد.

آغاز:

ای بنام تو بلند آوازها و ای بلند آواز تو بر سازها

انجام افتاده:

از جـهان رنگ و بـو بگـذشته بـه
عـاشق بـی رنگ و بـوئی گشـته بـه
عـاشق بـی رنگ و بـو اللـهی است
عشـق اللـهی هـمه آگـاهی است

خط: نستعلیق شکسته. بی کا. تاریخ کـتابت: ق ۱۴ه‍.

رکابه دارد. در آخر نسخه ابیاتی در مدح مـیرزا محمّد جان امین خلوت آمده است.

جلد: تیماج فرنگی.

۱۱/۵×۱۸/۵سم. ۲۵گ. ۱۷س.

(ثبت ۹۱۳۰۷)

۱۵۷۶۲

مجموعه

۱. حاشیة انوار التنزیل (تفسیر ـ عربی)

(گ ۱ ر ـ ۶۵ پ)

از: شیخ بهایی بهاءالدین محمّد بن حسـین عـاملی (۱۰۳۰ه‍).

نک: مجلس، ش ۲۸۵۵ و ۷۴۹۸؛ التراث العـربی، ۲/ ۲۵۶.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز کتاب: بسمله. الحمد لـله الذی جـعل نسخة عالم الامکان شرحاً لآیات قدرته و تفسیراً....

آغاز افتاده: خارج عنه و قد مرّ الکلام فی تحقیق لفظ یستأهل و فی بعض النسخ بعد قوله و الجـملة خبر....

۲. شرح هدایة الحکمة (فلسفه ـ عربی)

از: ناشناس.

شرح مزجی است بر هدایة الحکمة اثیرالدین ابهری که به جهت افتادگی طرفین نسخه، نـام شـارح بـدست نیامد.

آغاز افتاده: ذو المیل الثانی مثل مسافة عدیم المیل فی زمان عدیم لأن السرعة یزداد....

انجام افتاده: اذ لا حقایق لهـا ثـابتة حـتی یـتصور حضورها.

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه‍.

عناوین شنگرف. نشانی‌ها مشکی. رکابه‌نویسی شده است.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.

۱۲ × ۱۸/۵ سم. ۱۵۳گ. ۱۴س.

(ثبت ۹۱۳۰۸)

۱۵۷۶۳

مجموعه

۱. فرس نامه (فارسی)

(گ ۱ ـ ۶ ر)

بـندی از رسـاله‌ای است در بـیان ارزش اسب بـا استفاده از روایات شیعی و سپس بیان بیماری‌های اسب و راه علاج آنها.

آغاز نسخه: بسـمله. و الخـیل و البـغال و الحـمیر ترکبوها و زینة یعنی آفریدم اسبان و استران و الولاغان را از برای آنکه سوار شوید و زینت بوده باشد....

انجام: و سرکه با انار ترش و زیره و خرفه هر یک را بطریقی داخل جو کرده بدهند.

۲. منظومه در داستان عشقی (شعر ـ فارسی)

(گ ۷ پ ـ ۲۵ پ)

از: حسن.

منظومه‌ای است در داستان عاشق شدن پسر پادشاه چین به دختری و حوادث پیش آمده در بین و در نهایت درخواست از امیرالمؤمنین(ع) برای رفع مشکل.

آغاز:

بسـاط آرای ایـوان حکـایت
نشـاط افـزای بسـتان روایت

عروس نطق را زینت گری کرد
زهی زینت که سحر سامری کرد

انجام:
حسن هم چاکر سلطان دین است
سگ کوی امیرالمؤمنین است
دلش قائم از آن حبل المتین است
بهر کاری شه دینش معین است
خوشا آنکس که کار او همین است

۳. تعبیر خواب از حضرات ائمه معصومین(ع) (خوابگزاری ـ فارسی)
(گ ۲۶ ر ـ ۲۷ پ)

بندی است در تعبیر خواب با استفاده از سور قرآنی برگرفته از روایات شیعی.

آغاز: منقول است که هر خوابی ببیند و تعبیر او خواهد ببیند که از ماه چند روز گذشته بعدد هر شبی از سورهٔ قرآن بشمارد و بعدد آن ایام آیه بشمارد و معنی آیه عین تعبیر است. شب اوّل فاتحة الکتاب است بسم الله الرحمن الرحیم است ....

انجام: سی‌ام سورهٔ روم است... او را از آن امر برگردانند و او به سبب گوش نکردن سخن ایشان بر صواب نباشد.

۴. کامل التعبیر (خوابگزاری ـ فارسی)
(گ ۲۸ پ ـ ۴۹ ر)

از: ابوالفضل حبیش بن ابراهیم تفلیسی (۶۰۰ ه).

رسالهٔ مختصری است در خوابگزاری شامل ۵۳ باب. نام مؤلف در مقدمه ابوالفضل حسین بن ابراهیم بن محمّد تفلیسی آمده است.

نک: نسخه پژوهی، ۳/ ۲۶۱ ـ ۲۶۴؛ ذریعه، ۱۷/ ۲۵۴.

آغاز: بسمله. حمدله. و العاقبة للمتقین و الصلوة علی محمد و آله اجمعین چنین گوید ابوالفضل حسین بن ابراهیم بن محمد تفلیسی که چون از تصانیف کتاب صحت بدن پرداختم... و نام این کتاب کامل التعبیر نهادم... این کتاب به پنجاه و سه باب مبوب گردانیده شد و بالله التوفیق. باب اول در دیدن حضرت عزت و فرشتگان و بهشت و ستارگان و کرسی و آسمان.

انجام: زن را طلاق گوید با شه و همای در خواب دیدن فراخی روزی باشد.

خط: نسخ و نستعلیق. کاتب رسالهٔ یکم: محمّد علی بن ملّا محمّد کرونی. تاریخ کتابت: ۱۴ جمادی الاول ۱۲۶۴ه. حسب الامر آخوند ملّا رجبعلی. رسالهٔ چهارم: بی کا. جمعه ۹ صفر ۱۲۵۷ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه دارد. چهار برگ آخر رسالهٔ دوم نونویس است. در گ ۲۷ پ بندی در تعبیر خواب که از کتاب‌خانه ملّا محمّد باقر بهبهانی نوشته شده. چند مهر در جاهای مختلف نسخه از جمله مهر مربعی «عبده رجبعلی بن محمد» مهر بیضوی به سجع «یا الله المحمود فی کل فعال» و مهر مربعی «یا محمود» و مهر بیضوی «عبده الراجی محمود بن رجبعلی».

جلد: مقوای فرسوده عطف تیماج مشکی.

۱۱×۱۷سم. ۴۹گ. ۱۵س. **(ثبت ۹۱۳۰۹)**

۱۵۷۶۴

مجموعه

۱. عریضه در باب غصب مزرعهٔ حسین‌آباد (فارسی)
(گ ۱ پ ـ ۵ پ)

عریضه‌ای است که به یکی از صاحب منصبان قاجار، احتمالاً ناصرالدین شاه در باب غصب مزرعهٔ حسین‌آباد بوسیلهٔ برخی از حکومتیان نوشته شده است.

آغاز: بسمله. معروض حضور معدلت ظهور مکرمت دستور حضرت اشرف اسعد امجد والا ادام الله ایّام اقباله

العالی می‌دارد که حضرت گردون ... .
انجام افتاده: یکی از امرای بزرگ والی آذربایجان و اران و آن نواحی بود و این پادشاهی را.

۲. هدایة الطالبین (عقاید شیخیه ـ فارسی)
(گ ۶ر ـ ۳۸پ)
از: حاج محمّد کریم خان قاجار کرمانی (۱۲۸۸ه).
در پاسخ برخی از فقیهان یزد در بارهٔ سه مسأله: ۱. شیعی و شیخی و ناجی و هالک ۲. اصول دین چهار است و چهارم آن رکن رابع ۳. حکایت عدد در صوم و افطار چیست.
در سوم ذی حجهٔ ۱۲۶۱ه در یزد نگاشته و چند بار چاپ شده است.
نک: ذریعه، ۲۵/ ۱۸۱؛ فهرستواره، ۹/ ۶۰۶؛ مشار فارسی، ۵/ ۵۴۶۱.
نسخهٔ حاضر از آغاز یک برگ و از انجام مقداری افتادگی دارد.
آغاز افتاده: بد کردار که دشمن دین مبین و مخرّب آئین... گوید بنده اثیم کریم بن ابراهیم که باعث بر تحریر این رساله آن شد که پس از آنکه در سنه ۱۲۶۱ هجری از دارالامان کرمان ... .
انجام افتاده: پس شما می‌کشید خود را و پاره‌ای را اخراج می‌کنید از شهرهاشان و اعانت همدیگر.

۳. ردّ شیخیه (عقاید ـ فارسی)
(گ ۳۹ر ـ ۵۸پ)
از: ملّا حسین علی بن نوروز علی تویسرکانی اصفهانی (۱۲۸۶ه).
از همین مؤلف شهاب ثاقب و ردّ رکن رابع هر دو در نقد شیخیه در فهرستواره، ۹/ ۳۱۰ و ۳۹۴ معرفی شده است.
آغاز: بسمله. این سطور مختصری در بیان بعضی از معتقدات واقاویل طایفه زایفه شیخیه که تقریباً بیست سال متجاوز می‌باشد که در بلده کرمان یافت شده‌اند و رئیس ایشان نواب حاجی محمد کریم خان ... .
انجام افتاده: عبارات عامیانه را نمی‌فهمم علاوه بر اینکه این توجیه و تأویل و جمع.
خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ و ۱۴ه.
جلد: تیماج قهوه‌ای فرنگی.
۱۱/۵ × ۱۸/۵سم. ۵۸گ. ۱۷س.
(ثبت ۹۱۳۱۰)

۱۵۷۶۵

مجموعه
۱. مقدمة الصلاة (فقه منظوم ـ فارسی)
= نام حق
(گ ۱پ ـ ۱۰ر)
از: شرف‌الدین بخارایی خراسانی.
منظومه معروفی است در فقه حنفی، در ده باب و فصل‌هایی در ۱۷۰ بیت: ۱. بیان وضو، چهار فصل، ۲. شکننده‌های وضو ۳. غسل، سه فصل ۴. آنچه غسل را واجب می‌کند ۵. تیمم ۶. نماز، چهارده فصل ۷. نمازهای فریضه ۸. سنت‌های مؤکده ۹. روزهٔ ماه مبارک ۱۰. کفارهٔ روزهٔ ماه مبارک.
از کتاب‌های درسی در شبه قاره بوده که نسخه‌های بسیاری از آن موجود است و کسانی از وی پیروی کرده‌اند و ترجمه‌ها و شروح فراوان دارد.
نک: فهرست مشترک پاکستان، ۷/ ۳۵۲ـ۳۶۶ و ۱۴/ ۷۷۵ـ۷۷۶.
آغاز:
نام حق بر زبان همی رانیم
که بجان و دلش همی خوانیم
انجام:
نود و سه برفت و ششصد سال
ز وفات رسول تا امسال

نـــــیمهٔ از جـــمادی الاول
بود کاین نظم گشت مستکمل
رحـمت حـق نـثار خـوانـنده
بـــاز گـــوینده و رســـاننده

۲. منظومه در نوحه **(فارسی و اردو)**
(گ ۱۱ ر ـ ۱۹ ر)

۳. ارجوزه فی المنطق **(منطق منظوم ـ عربی)**
(گ ۲۰ ر ـ ۲۴ پ)

از: علی بن حسین بن محی‌الدین بن عـبداللـطیف جامعی عاملی (ق ۱۲ه).

در فهرست جدید کتابخانه آیت‌اللّه گـلپایگانی بـه عنوان تحفة المبتدی معرّفی شده است.

نک: دایرة المعارف تشیع، ۱/ ۱۳۶؛ ذریعه، ۱/ ۴۴۹؛ طبقات اعلام شیعه، ق ۱۲ ص ۵۱۲.

آغاز:
انّ مــنطق اجـلّ مـا اشـتملا
عـــلی ثـناء اللـه عـزّ و عـلا
... و بـعد فـالعبد المسمّی بـعلی
نجل الحسین الجـامعی العـاملی
یــقول هــذا تـحفة للـمبتدی
تـــرشده انـــوارهـا فـیهتدی
جـــعلته مــنظومة لیســـهلا
عـــلیها ان یـــحفظها مشـتغلا

انجام:
عـلی المـخیلات لا غـیر وقـد
یـعتبر الوزن بـذا البـعض انـفرد
و الحــــمد للـــه عـلی التـمام
و افـــضل الصـــلوة و السـلام
عـلی النـبی المـصطفی و الآل
مـــا مـادامت الأیّـام و اللـیالی

خط: نستعلیق و نسخ. کاتب رسالهٔ دوم: خسـرو صاحب. تاریخ کتابت: ۲۶ محرم ۱۲۷۱ه. مکان کتابت: بلدهٔ ناکپور. بخاطر حسین خان صاحب. کاتب رسالهٔ سوم: محمّدحسین بن حاجی محمّد گلپایگانی. تاریخ کتابت: سه شـنبه ۱۰ شـعبان ۱۲۵۴ه. مکان کتابت: مدرسهٔ میرزا مـحمّدتقی بروجردی.

نسخه کرم خوردگی دارد.

جلد: تیماج فرنگی.

۱۶×۲۴/۵سم. ۲۴گ. ۱۲ و ۱۶س.

(ثبت ۹۱۳۱۱)

۱۵۷۶۶

التعجب من اغلاط العامة فی مسألة الامامة **(عقاید ـ عربی)**

از: ابوالفتح محمّد بن عـلی بـن عـثمان کـراجکـی (۴۴۹ه).

این رساله بارها به چاپ رسیده است.

نک: مـجلس، ش ۱۳۷۵؛ ذریـعه، ۴/ ۲۱۰؛ التـراث العربی، ۲/ ۵۶؛ معجم التراث الکلامی، ۲/ ۲۷۸.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: و لم یستحقوا ثوابا علی عصمتهم و هم ذلک معترفون بأنّ النبی صلی الله علیه و آله معصوم فی التأدیة و التبلیغ....

انجام افتاده: و من عجیب کذبهم روایتهم ان رسول الله علیه السلام کان راکباً و ابوبکر یمشی فـاوحی اللـه تعالی الیه لا تستحی.

خط: نسخ. بی کا. بی تا.

در حاشیه تصحیح شده است.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای ترنج‌دار.

۱۰/۵×۱۵/۵سم. ۴۴گ. ۱۵س.

(ثبت ۹۱۳۱۲)

۱۵۷۶۷

مجموعه

۱. کنوز المعزمین (علوم غریبه ـ فارسی)

(ص ۱ـ۱۴)

منسوب به: شیخ‌الرئیس ابوعلی حسین بن عبداللّه بن سینا (۴۲۸ه).

نک: مهدوی، ص ۲۹۱؛ مجلس، ۱۲۵۰۵/۹.

آغاز: القول فی موامرة الاعمال و فیه فصول [الفصل الاول] فی ذکر العمل و ما یتعلق به. چون خواستیم که عمل دوستی کنیم ...

انجام: پنجم لیولنّ الادبار ثمّ لا ینصرون، ششم اولئک هم الفاسقون.

۲. جفر مرتضوی (جفر ـ فارسی)

(ص ۱۴)

منسوب به: امام علی(ع).

نک: مرعشی، ۳۲/ ۵۰۳، ش ۱۲۸۰۴/۴.

تنها یک صفحه از آغاز رساله را دارد.

آغاز: بسم الله و بالله و الصلوة علی محمد و آله و سلم. اما بعد این مقدمه است در بیان جفر مرتضوی علیه السلام و آنرا سه مقدمه است، مقدمهٔ در دانستن وضع جفر ...

انجام افتاده: مقدم یا مؤخر یا فراموش تمام صفحه غلط شود و فایده ندهد و مقصود حاصل.

۳. قواعد جفر (جفر ـ فارسی)

(ص ۱۵ـ۵۵)

آغاز: الحمد لولیه و الصلوة علی نبیه و عترته الطاهرین. اما بعد این قواعد بنا بر خواطر بعضی از طالبان این فن شریف که رعایت خاطر ایشان از جمله لوازم بود در قلم آورده شد و چون به نظر حضرت سیادت پناهی فضایل دستگاهی ملجأ علمای زمان معقول و مرغوب افتد مشکل جفر حل شود... چنین گوید محتشم الاحجابی که چون خواهند که استخراج اسماء یومیه کنند.

انجام: همین قدر استبصار در این فن کافیست فلیطلب الطالب الباقی بالریاضیات و مشاهدات اوراق العارفین... صراط علی حق نمسکه فمن استکشفها و اضطر صفها فعلیه مبین و السلام.

۴. تفسیر سورة الاخلاص (تفسیر ـ عربی)

(ص ۵۶ـ۷۲)

از: شیخ احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).

در پاسخ به سؤال (سیّد محمّد) نگاشته شده است.

نک: مرعشی، ۲۴/ ۱۰۷، ش ۹۳۱۳/۲.

آغاز: بسمله. اقول حقیقة سورة التوحید لبیانها وجوه کثیرة لا یدخل حصرها تحت علمنا و انما نتکلم علیها بما یحضرنا... دلت النصوص بأنّ بسم الله الرحمن الرحیم آیة منها ...

انجام: فکأنّما قرأ ثلث القرآن و ثلث التوراة و ثلث الانجیل و ثلث الزبور و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.

۵. تفسیر آیة النور (تفسیر ـ عربی)

(ص ۷۲ـ۸۳)

از: شیخ احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).

آغاز: قال سلمه الله تعالی و آیة النور من أولها الی آخرها. اقول یرید تفسیر آیة النور و هو قوله تعالی «الله نور السموات و الارض مثل نوره کمشکوة فیها مصباح المصباح فی زجاجة» الی قوله «لعلهم یتفکّرون» بغیر ما ذکره المفسرون و لقد شافهنی بذلک مراراً و کان من اصعب الامور علی النفس... فأقول قال سبحانه «الله نور السموات و الأرض» ای هادی من فی السموات و الارض و منورهم ای موجدهم بالنور من النور ...

انجام: مع اتفاق معانیها فهم علیهم السلام و هذا الذی اشرنا الیه فیه کفایة لاولی الالباب فی بیان هذه الآیة الشریفة و الحمد لله رب العالمین.

۶. اجوبة المسائل **(عقاید ـ عربی)**
(ص ۸۳ـ۹۰)
گویا از: شیخ احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).
پاسخ به پرسش‌هایی است در بارهٔ نبوت و ولایت، المراد من انّ الولایة باطن النبوة، معنی الحدیث داخل فی الاشیاء لا کدخول شیء و خارج عن الاشیاء لا کخروج شیء، معنی یا نعیمی و جنتی، طریقة الریاضة و...

آغاز: قال سلمه الله تعالی و حقیقة بین النبوة و الولایة. اقول النبی فی ظاهر اللغة هو الانسان المخبر عن الله بغیر واسطة....

انجام: و طریق النار فاجتنبوه لعلکم تهتدون والسلام علی من اتبع الهدی.

۷. الفرق بین العقل و النفس و الروح **(عقاید شیخیه ـ عربی)**
(ص ۹۱ـ۱۰۲)
از: شیخ احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).
نک: مرعشی، ۳/ ۱۴۰، ش ۹۴۹/۱۸.
آغاز: بسمله. و الحمد لله و صلی الله علی محمد و آله آل الله. اعلم انّ العقل جوهر نوری درّاک لذاته للاشیاء قبل وجود ذاتها....

انجام: و انّما هو بمنزلة الثوب لبسته ثم ترکته و لبست غیره فافهم، کتبه المسکین احمد بن زین‌الدین.

۸. فواید متفرقه **(فارسی و عربی)**
(ص ۱۰۲ـ۱۱۸)
از جمله شرح ابیات منسوب به امیرالمؤمنین(ع): یا حار الهمدانی من یمت یرانی، و حدیث ثقلین و احادیث دیگر در فضیلت امام علی(ع) و ابیات شعر به فارسی.
خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
رکابه دارد.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۱/۵×۱۵/۵سم. ۵۹گ. ۱۶س.
(ثبت ۹۱۳۱۳)

۱۵۷۶۸

مثنوی **(شعر ـ فارسی)**
از: کاشانی (ق ۱۴ه).
منظومه‌ای است در قالب مثنوی در شرح زندگی شاعر که در ق ۱۳ و ۱۴ه در کاشان می‌زیسته و نسبت به تصرفات در املاک وقفی آن شهر به خصوص توسط «عبدالصاحب» نامی که ادعای فقاهت داشته به ناصرالدین شاه شکایت می‌کند:

آنچه بر من رفته از دور زمان
بر تو خوانم کازمون یابی از آن
گویمت شرحی ز حال خود براز
که فراموش آیدت از خویش باز
...یکهزار و سیصد و اند از سنین
رفته زان دور ختم مرسلین
... من فقیه و نایب پیغمبرم
عبد صاحب خاکروب آن درم
هر چه حق صاحب و پیغمبر است
مر مرا بایسته است و در خور است
... این بگفت و پاک آن املاک وقف
در حساب خود گرفت از بوم و سقف

آغاز:
یک حکایت گویمت بگشای گوش
گوش بگشای ار تو داری عقل و هوش

انجام:
گر نسازد شاه مردم را خلاص
ز این جلب جز حق نباشدشان مناص

خط: نستعلیق شکسته. به خط شاعر. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.
به دست شاعر تصحیح شده و در متن خط خوردگی‌هایی دیده می‌شود و برخی ابیات

تکرار شده. به نسخه رطوبت رسیده است.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۱×۱۸سم. ۷۲گ. ۱۷س. **(ثبت ۹۱۳۱۴)**

۱۵۷۶۹

جواهر العقول **(داستان ـ فارسی)**
فی مناظرة الفأر و السنور = موش و گربه

منسوب به: علّامه ملّا محمّدباقر بن محمّدتقی مجلسی (۱۱۱۰ه).

داستان گفتگوی گربهٔ دانشمند با موش صوفی است که به چند نام خوانده شده از جمله: پند دانش و هوش به زبان گربه و موش و به چند تن منسوب شده از جمله شیخ بهایی و علّامهٔ مجلسی.

بارها به چاپ رسیده است.

دانش پژوه این رساله را از جمال‌الدین محمّد بن حاجی محمّد فراهانی دانسته است.

نک: فهرستواره، ۱/ ۳۰۹؛ ذریعه، ۵/ ۲۷۲ و ۳/ ۱۹۹؛ دانشگاه، ۹/ ۸۸۷؛ ادبیات، ص ۱۹۰.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام اندکی افتادگی دارد.

آغاز افتاده: ما و تو نیست که جواب گوید علی الکفایه پس ای موش صرفه ترا باشد، دیگر آنکه سبقت سلام ترا باشد و ثواب بسیار دارد...

انجام افتاده:... چنانکه نام او را از دفتر عقل پاک باید کرد و در دفتر اهل جهل و حماقت ثبت.

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
رکابه دارد.
جلد: تیماج زیتونی.
۱۲ × ۲۰/۵ سم. ۱۰۸گ. ۱۲س.
(ثبت ۹۱۳۱۵)

۱۵۷۷۰

احکام الامراض **(پزشکی ـ فارسی)**

از: عبدالکریم طبیب (ز: ۱۲۸۴ه).

در مقدمه گوید: «پس از آنکه سالها عمر گرانمایه را در تحصیل و تکمیل علم طب صرف کردم و از علم طب قدیم که مستعمل اهل ایران است استحضار کامل و بهرهٔ شامل حاصل نمودم چندی نیز در قانون طب جدید افرنجی رنج برده جهدی وافی بعمل آوردم، اکنون که یکهزار و دویست و هشتاد و چهار هجریست مایل بدان گردیدم که رسالهٔ مختصری جامع بین طبّ قدیم و طب جدید در اعراض و علامات کلیه امراض به پارسی تألیف نمایم تا عموم ناس بهره از آن توانند گرفت».

این کتاب به ناصرالدین شاه قاجار تقدیم شده و شامل یک مقدمه و ده باب و یک خاتمه است و نسخه‌ای دیگر از آن در کتابخانهٔ آستان قدس رضوی نگهداری می‌شود.

نک: الفبایی آستان قدس، ص ۶۰.

آغاز: بسمله. حمد و سپاس حکیمی را که از یک پرتو نور ذات خود عقول مجرده و نفوس مقدسه...

انجام:... حاره و بارده و در طعام و شراب مناسب حسن تدبیر نمایند.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: شنبه ۱۶ ربیع الثانی ۱۲۸۵ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و متن خط خوردگی دارد. در آخر نسخه آمده است: «اقل السادات میرزا جعفر ولد مرحوم میرزا نظام کسرنویس با جناب افلاطون الزمان مصنف کتاب آقا میرزا عبدالکریم طبیب بدقت مقابله نموده و تصحیح شد فی یوم جمعه ۲۹ شهر جمادی الثانی سنه ۱۲۸۵»، در میان نسخه تصویری از قلب درج شده است. رکابه‌نویسی دارد. در اول نسخه مهر بیضوی «معتمد الحکماء».

جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی با ترنج و سرترنج.
۱۴/۵×۲۲سم. ۹۰گ. ۱۴س. **(ثبت ۹۱۳۱۶)**

۱۵۷۷۱

مسلک النجاة **(فقه ـ فارسی)**

از: عبدالحسیب محمّد بن احمد علوی عاملی.

فقه فتوایی است که برای فارسی زبان‌ها نوشته شده است. در این نسخه کتاب طهارت و کتاب صلاة موجود است با عناوین فرعی «اصل» و «باب» و «میقات».

مؤلف بحث مفصلی در بارهٔ نمازجمعه مطرح کرده و متعرض ادله و اقوال و رد ایراد در آنها شده است. در مقدمهٔ کتاب از شاه عباس صفوی یاد می‌کند. به نام کتاب و مؤلف در مقدمه تصریح شده است.

نک: ذریعه، ۲۱/ ۲۴؛ وزیری، ۱/ ۱۹۵.

آغاز: بسمله. رایحه ریاحین ریاض سخن غالیه طراز طرّه مخدرات توحید وحیدی که به تشریف شریف و لقد کرّمنا بنی آدم رتبهٔ رفیعهٔ جامعه ....

انجام افتاده:... ظاهر گردید که قول صاحب رساله فیدّل بظاهره علی الوجوب المضیّق قولی است ساقط از درجهٔ اعتبار چه دانستی که ندا استفاده از قول حق تعالی اذا نودی مطلق است و دانستی که مطلق از حیث اطلاق دلالت بر خصوص چیزی ندارد.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۲هـ.

تمامی صفحات مجدول محرّر به زر و مشکی. صفحهٔ آغاز دارای سرلوح کم کار. عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و رکابه‌نویسی دارد. چند جای نسخه مهر بیضوی با سجع «انی عبدالله اتانی الکتاب» دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سرترنج.

۱۳/۵×۲۴سم. ۱۱۲گ. ۲۱س. **(ثبت ۹۱۳۱۷)**

۱۵۷۷۲

انقلاب طوس **(تاریخ ایران ـ فارسی)**

= تاریخ انقلاب طوس

از: محمّدحسن بن محمّدتقی ادیب هروی خراسانی **(ق ۱۴هـ).**

نک: ذریعه، ۲/ ۴۰۲؛ فهرستواره، ۲/ ۸۲۵؛ مشار فارسی، ۱/ ۵۶۷.

آغاز: بسمله. و تحسبونه هیناً و هو عندالله عظیم. چنین گوید نگارندهٔ این اوراق احقر عباد محمد حسن بن محمدتقی خراسانی اقل خدّام دربار فیض آثار چون واقعهٔ توپ بستن روس باستان عرش بنیان ....

انجام:... اللهم عجّل فرج ولیّک المنتظر الامام الثانی عشر.

خط: نسخ. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۸ محرم ۱۳۳۸هـ. مکان کتابت: مدرسهٔ فاضلیه مشهد.

در ابتدای نسخه فهرست مطالب کتاب و تصویر مؤلف آمده است. در اول و آخر نسخه مهر مؤلف دیده می‌شود. صفحه شمار دارد.

جلد: تیماج دورو.

۱۷×۲۳سم. ۷۸گ. ۱۸س. **(ثبت ۹۱۳۱۸)**

۱۵۷۷۳

منهاج الاستخراج **(نجوم ـ فارسی)**

از: محمّدعلی مشهور به عیسی خان (ق ۱۲هـ).

در استخراج تقاویم و اوساط کواکب و اعمال دیگر. دنباله‌ای بر زیج الغ بیگ و دگرگونی‌هایی در آن. در چهار «مقاله»: یکم، در استخراج تاریخ هجری. دوم، در معرفت طالع وقت. سوم، در معرفت روش ستارگان و مواضع ایشان در یک مقدمه و چهار باب. چهارم، درتحصیل تقاویم خمسهٔ متحیره در دو باب.

نام مؤلف در برخی نسخه‌ها، مبشرخان آمده است.

نک: ذریعه، ۲۳/ ۱۵۵؛ فهرستواره، ۴/ ۳۰۷۰.

آغاز: بسمله. شکر و سپاس بی قیاس قدیر را سزاست که بید قدرت طباق سماوات را با این همه ....

خط: نستعلیق و نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ۱۲ و ۱۳هـ.

با جدول‌های نجومی بسیار. عناوین شنگرف.

جلد: تیماج زیتونی دورو و مجدول گرهی با ترنج و سر ترنج و لچکی.
۱۷/۵ × ۲۹/۵سم. ۲۰۹گ. ۱۷س.
(ثبت ۹۱۳۱۹)

۱۵۷۷۴

الأدلّة العقلية **(اصول فقه ـ عربی)**

از: شیخ شعبان بن مهدی گیلانی نجفی (۱۳۴۸ه).

مباحث ادلهٔ عقلیه از اصول فقه را به صورت استدلالی با توضیح اقوال و رد و ایراد در آنها آورده است. گویا بخشی از کتابی بزرگ باشد.

آغاز: بسمله. و به نستعین القول فی الأدلّة العقلیه و الکلام فیها یقع فی مواضع ثلاث فی بیان تحدید الدلیل العقلی و تقسیمه و بیان حجیّته...

انجام:... متوقف علی وجود الأمر و النهی و اذا توقف الأمر و النهی للمفاسد المزبورة فیلزم الدور و الحمد لله اوّلاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و الصلوة علی نبیّه محمد و آله متوالیاً متواترا.

خط: نستعلیق. گویا به خط مؤلف.
نشانی‌ها مشکی. در متن و حاشیه تصحیح شده.
رکابه و صفحه‌شمار دارد. نام کتاب و مؤلف در برگ آغاز درج شده است.
جلد: مقوا رویه کاغذ ابر و باد عطف و گوشه تیماج سرخ.
۱۵ × ۲۰سم. ۱۱۶گ. ۲۳س. **(ثبت ۹۱۳۲۰)**

۱۵۷۷۵

مجموعهٔ منظومه‌های سماوی:

۱. فرائد الاسلاک فی هیئة الأفلاک **(نجوم ـ عربی)**

(گ ۱ر ـ ۷پ)

از: محمّد بن طاهر سماوی (۱۳۷۰ه).

ارجوزه‌ای است در ۲۰۰ بیت درعلم نجوم و فلک شامل مقدمه و پنج فصل و تتمه‌ای به شرح ذیل:

المقدمة: فی ترتیب الافلاک
الفصل الاول: فی الدوائر القسی
الفصل الثانی: فی صورة الافلاک السبع
الفصل الرابع: فیما یتعلق بالأرض
الفصل الخامس: فی الصبح و الشفق
التتمة: فی خط نصف النهار و سمت القبلة

نک: ذریعه، ۱۶/ ۱۳۲.

آغاز:

سبحانک اللهم ربّاً فاعلا — فما خلقت انت هذا باطلا
صلّ علی شمس سماء الرحمه — و آله أنوار کلّ ظلمه

انجام:

مسلّما ثنا علی الأحباب — من الشیوخ و من الطلاب

۲. غنیة الطلّاب فی علم الاسطرلاب **(اسطرلاب ـ عربی)**

(گ ۸ر ـ ۱۲ر)

از: محمّد بن طاهر سماوی (۱۳۷۰ه).

ارجوزه‌ای است در ۱۵۰ بیت در علم اسطرلاب، شامل مقدمه و ۲۷ «آیه»:

المقدمة: فی تعریفه و وصفه
الآیة الاولی: فی اخذ الارتفاع
الآیة الخامسة: فی تعدیل درجة الطالع
الآیة العاشر: فی معرفة الدائر بالنهار و اللیل
الآیة الخامسة عشرة: فی معرفة ساعات الصبح و الشفق
الآیة العشرون: فی معرفة تقویم احدی السیّارات
الآیة الخامسة و العشرون: فی معرفة اعماق الابار
الآیة السابعة و العشرون: فی معرفة سمت القبلة.

نک: ذریعه، ۱۶/ ۶۷.

آغاز:

یا نور یـا سبّوح یـا قـدوس
قد صمدت للطفک النـفوس

انجام:

مـصلّیا عـلی نـبیّنا الأجل
و آله الاولی بهم تـمّ العـمل

۳. قرط السمع فی علم الربع (فلک ـ عربی)

(گ ۱۳ پ ـ ۱۶ پ)

از: محمّد بن طاهر سماوی (۱۳۷۰ه).

ارجوزه‌ای است در ۱۵۰ بیت درعلم ربـع مـجیب، شامل مقدمه و ۲۰ باب:

المقدمة: فی تعریفه و جملة من اجزائه

الباب الأول: فی معرفة اخذ الارتفاع

الباب الخامس: فی معرفة بعد القطر

الباب العاشر: فی معرفة الظل من الارتفاع و العکس

الباب الخامس عشر: فی مـعرفة حـصة السـمت و تعدیله

الباب العشرون: فی معرفة العمل بالکواکب.

نک: ذریعه، ۱۷/ ۷۶.

آغاز:

تـبارک اسـمک العـلی الاعـلی
صـل عـلی مـن بـالصلاة اولی

انجام:

مـصلیا عـلی نـبی الرحـمه
و آله الأکـــارم الائـــمه

۴. مشارق الشمسین (فلسفه ـ عربی)

(گ ۱۷ ر ـ ۳۱ پ)

از: محمّد بن طاهر سماوی (۱۳۷۰ه).

ارجوزه‌ای است در پانصد بیت در دو فن طبیعیات و الهیات شامل فصول متعدد.

نک: ذریعه، ۲۱/ ۳۵.

آغاز:

یـا مـبدع العـقول و النـفوس
و فاطر المعقول و المـحسوس

انجام:

ارّخـتها شـطرا بـغیر مـین
قد انجلی مشارق الشـمسین
فـاحمد اللـه مـصلیا عـلی
مـحمد و آله اهـل العـلی

۵. ملتقطات الصحو فی مستنبطات النحو (نحو ـ عربی)

(گ ۳۳ ر ـ ۴۸ پ)

از: محمّد بن طاهر سماوی (۱۳۷۰ه).

ارجوزه‌ای است در ۷۰۰ بیت در یک مقدمه و سه باب دارای فصول و خاتمه در علم نحو.

نک: ذریعه، ۲۲/ ۱۹۶.

آغاز:

احـمد اللـهم فـیمن حـمدا
مـصلّیاً عـلی النـبی احـمدا

انجام:

(رقّت) حسـابا للـذی قـد حسـبه
کـما رقت مـؤرخـا (خـذها هـبه)
۱۳۱۸

۶. الترصیف فی التصریف (صرف ـ عربی)

(گ ۴۹ ر ـ ۵۶پ)

از: محمّد بن طاهر سماوی (۱۳۷۰ه).

ارجوزه‌ای است در ۳۰۰ بـیت شـامل مـقدمه و دو «مقصد» در علم صرف.

نک: ذریعه، ۴/ ۱۶۹.

آغاز:

الحـمد للـه العـلی البـاری
ثـمّ الصـلاة للـنبی الهـادی

انجام:
و احـمد اللـه مـصليا عـلا
مـحمد و آله و مـن تـلا

۷. نظم السمط فی علم الخط (عربی)

(گ ۵۷ر ـ ۵۹پ)
از: محمّد بن طاهر سماوی (۱۳۷۰ه).
ارجوزه‌ای است در ۷۵ بـیت درعـلم خـط شـامل مقدمه و پنج «عقد»:
العقد الاول: فی غیر المصوّر
العقد الثانی: فی المخالف بالوصل
العقد الثالث: فی المخالف بالزیاده
العقد الرابع: فی المخالف بالنفس
العقد الخامس: فی المخالف بالبدل
نک: ذریعه، ۲۴/ ۲۱۴.
آغاز:
احـمدک اللـهم یـا ربّ العـلا
حمداً یرینی من رضاک الاملا
انجام:
ابـیاته مـعمورة الافـاده
خمس و سبعون بلا زیاده
فـاحمد لـله مـصلیا عـلی
مـحمد و آله ذوی العـلی

۸. البلغة فی البلاغه (بلاغت ـ عربی)

(گ ۶۱ر ـ ۶۸پ)
از: محمّد بن طاهر سماوی (۱۳۷۰ه).
ارجوزه‌ای است در ۳۰۰ بیت در علوم بلاغت.
نک: ذریعه، ۳/ ۱۴۷.
آغاز:
الحـمد لـله الذی قـد انـعما
و علّم الانسان مـا لم یـعلما
انجام:
و آله الأطـهار خـیر آل و صحبه مـعادن الکـمال

۹. مناهج الوصول فی علم الأصول (اصول فقه ـ عربی)

(گ ۶۹ر ـ ۷۳ر)
از: محمّد بن طاهر سماوی (۱۳۷۰ه).
ارجوزه‌ای است در ۱۵۰ بیت در اصول فقه شـامل مقدمه و ۱۶ «منهج» و مختمه و انتهاء.
نک: ذریعه، ۲۲/ ۳۵۰.
آغاز:
احـمدک اللـهم اهـل الحـمد
و اسـتعین فـیک عـند القـصد
انجام:
فالمرء کـل المـرء مـن یـحمی الفـتی
فـی وجـهه و غـیبه حـیث أتـی

۱۰. بلوغ الاُمّة للمحة الائمّة (عربی)

(گ ۷۴ر ـ ۷۷ر)
از: محمّد بن طاهر سماوی (۱۳۷۰ه).
ارجوزه‌ای است در ۱۵۰ بیت که شرح حال و نسب هر یک از چهارده معصوم(ع) را به اختصار در «لمـحه» خاص آنان آورده است.
آغاز:
الحـمد للـه العـظیم الأمـجد
ثـمّ الصـلاة للـنبی احـمد
انجام:
و برضاء اللـه عـنی مـن انـا
و من انا حق اقـول مـن انـا

۱۱. ثمرة الشجرة فی مدائح العترة المطهرة (مدایح ـ عربی)

(گ ۷۹ر ـ ۹۳پ)
از: محمّد بن طاهر سماوی (۱۳۷۰ه).

نسخهٔ چاپی ارجوزهٔ سماوی است در مدح عترت پیامبر(ص). چاپ مطبعة الآداب بغداد در ۱۳۳۱ه.

خط: نسخ. تمامی رساله‌ها به خط ناظم (به جز رسالهٔ آخر که چاپی است). تاریخ کتابت: ۱۳۱۹ و ۱۳۳۱ه. مکان کتابت: سماوه.

رساله‌های نجومی دارای اشکال هندسی و نجومی است. عناوین شنگرف. نام رساله‌ها در صفحات عنوان به خط مؤلف درج شده است.

جلد: تیماج فرنگی.

۱۳ × ۲۰سم. ۹۴گ. ۲۵س.

(← تصویر) **(ثبت ۹۱۳۲۱)**

۱۵۷۷۶

شرح هداية الحكمة **(فلسفه ـ عربی)**

از: صدرالدین محمّد بن ابراهیم شیرازی (۱۰۵۰ه).

نک: کتابشناسی جامع ملّاصدرا، ص ۱۷۸ـ۱۹۱؛ مجلس، ش ۹۲۴۹.

آغاز: بسمله. المخترع العقل الفعال و مبدع النفس الكال معلق الصور بالمواد....

انجام: فان الحق اوسع من ان يحيط به عقل و حدو اعظم من [ان] يحضره عقد دون عقد...

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق۱۲ه.

نشانی‌ها مشکی. در حاشیه تصحیح شده و اندکی حواشی و رکابه‌نویسی دارد. به نسخه رطوبت رسیده است.

جلد: مقوا عطف پارچهٔ مندرس.

۱۵ × ۲۱/۵سم. ۲۴۲گ. ۲۱س.

(ثبت ۹۱۳۲۲)

۱۵۷۷۷

مجموعه

۱. دیات **(فقه ـ فارسی)**

(گ ۳پ ـ ۶۸پ)

از: محمّدتقی بن محمّد برغانی قزوینی (۱۲۶۴ه).

فقه فتوایی است شامل احکام دیات. انجام تألیف در ۲۲ ربیع الثانی ۱۲۵۵ه.

نک: ذریعه، ۸/ ۲۸۵.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین. کتاب الدیات و النظر فی امور، النظر الاول در اقسام قتل و مقادیر دیات. بدانکه قتل نزد ما امامیه به سه قسم است. عمد محض و خطاء محض و شبیه عمد....

انجام:... بعد از خروج سهم پس گویا قتل نمود حین اسلام او.

۲. وصیت نامه محمّد رضی گیلانی (فارسی)

(گ ۷۱ر)

متن وصیت‌نامه محمّد رضی بن میرزاکوچک رانکوهی چنجانی گیلانی است در تاریخ چهارشنبه ۱۳ رجب ۱۳۱۸ه به خط خودش.

آغاز: بسم الله تعالی شأنه العزیز، مخفی نماند اینکه به مقتضای آیهٔ کلّ نفس ذائقة الموت....

۳. سؤال و جواب فقهی **(فقه ـ فارسی)**
از شیخ عبداللّه در باب خز و سنجاب

(گ ۷۲ر)

۴. حاشية الرسائل **(اصول فقه ـ عربی)**

(گ ۷۲پ ـ ۱۰۹پ)

از: محمّد رضی بن شیخ علی گیلانی (۱۳۱۸ه).

تعلیقاتی است بر فرائد الاصول = رسائل شیخ انصاری که محشّی از تقریرات درس استادش گردآورده است. نسخهٔ حاضر مباحث قطع را در بر دارد.

آغاز: بسمله. حمدله. و صلی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین المنتجبین و اصحابهم الذین بلغوا کمال... و بعد فیقول الحقیر الفقیر المحتاج الی ربّه الغنی...

محمد رضی ابن شیخعلی جیلانی عفی الله عنهما انّی ... .

انجام:... و من معلوم ان الموطوئة بالشبهة لا ترث، فتدبّر. هذا تمام الکلام فی القطع و الحمد لله ربّ العالمین.

۵. آداب نکاح **(فارسی)**

(گ ۱۱۳ر ـ ۱۱۷ر)

آغاز: بسمله. این چند کلمه در آداب نکاح است مرویست هر که دو رکعت نماز کند در حالتیکه زن داشته باشد... .

خط: نستعلیق. کاتب: محمّد رضی بن شیخ علی معروف به میرزا کوچک چنجانی گیلانی. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۱۳ رجب ۱۳۱۸ه.

رکابه دارد. به اول و آخر نسخه چند برگ از مناسک حج چاپی ملحق شده است. در برگ ۷۰ر یادداشتی در بارهٔ نمازهای قضای سیّده کلثوم از محمّد رضی گیلانی در ۱۳۱۶ه و مهر کاتب ذیل وصیت‌نامه‌اش با نقش «العبد الراجی محمد رضی» دیده می‌شود. تاریخ وفات محمّد رضی درشب پنج‌شنبه ۲۱ ذی الحجه ۱۳۱۸ه ثبت شده است.

جلد: تیماج سرخ.

۱۵ × ۲۰/۵ سم. ۱۱۹گ. ۲۴س.

(ثبت ۹۱۳۲۳)

۱۵۷۷۸

منهج المسترشدین الی احکام‌الدین **(فقه ـ فارسی)**

از: شیخ شعبان بن مهدی گیلانی نجفی (۱۳۴۸ه).

فقه فتوایی است «در ضروری مسائل و رؤس احکام و صلات و صوم و بعضی عبادات دیگر و بعضی معاملات بر سبیل اختصار... در یک مقدمه و چند مقصد (کتاب) امّا مقدمه در بیان بعضی از مسائل اجتهاد و تقلید است».

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلاة و السلام علی حبیبه محمد و آله الطاهرین... و بعد چنین گوید اقلّ الناس علماً و عملاً غریق بحر عصیان شعبان بن مهدی الجیلانی اصلاً و الغروی مسکنا... .

انجام:... خمس است نسبت به آن مال و تفسیرات دیگر هم کردند از برای آنها و لکن مناسب مقام و آنچه اظهر بود در نظر ذکر شد.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.

در حاشیه و متن تصحیح شده و رکابه‌نویسی و صفحه‌شمار دارد.

جلد: گالینگور قهوه‌ای عطف تیماج زیتونی.

۱۶/۵ × ۲۲ سم. ۱۰۳گ. ۱۸س.

(ثبت ۹۱۳۲۴)

۱۵۷۷۹

شرح الفوائد الصمدیة **(نحو ـ فارسی)**

از: ناشناس.

ترجمه و شرحِ فارسی الفوائد الصمدیة شیخ بهایی است در نحو.

نک: کتابشناسی شیخ بهایی، ص ۴۴۲ ـ ۴۷۰.

آغاز: بسمله. احسن کلمة یبتدأ بها الکلام و خیر خبر یختتم به المرام حمدک اللهم... معنی اسم تفضیلست و تمام شدن اسم تفضیل به سه چیز است یا بمن مثل زید افضل من عمرو یا الف و لام مثل زیدٌ الأفضل یا به اضافه احسن کلمة نیکوتر کلمه‌ای که ابتدا کرده می‌شود به آن... .

انجام:... رفع ضمیر داده است و مطابقه کرده است خبر مبتدا را، هند مؤنث قائمة مؤنث، تمّت.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. اندکی خط خوردگی درمتن صفحات دیده می‌شود. رکابه و صفحه‌شمار دارد.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.

۱۵ × ۲۱/۵ سم. ۱۱۰گ. ۱۹س.
(ثبت ۹۱۳۲۵)

۱۵۷۸۰

زیج محمّدشاهی (نجوم ـ فارسی)

از: راجه سوائی جی سنگ فرزند بشن سنگهِ راجهٔ اجمیر هند (ق ۱۲ه).

مؤلف بـه روزگـار مـحمّد شـاه (۱۱۳۱ ـ ۱۱۶۱ه) حاکم مالوه شده و این زیج را به نام او در ۱۱۴۰ه بر پایهٔ زیج الغ بیگ در سه «مقاله» نگاشت:

مقالهٔ یکم: در معرفت تواریخ، در ۴ «باب».

مـقالهٔ دوم: در مـعرفت طـالع، در ۱۹ «بـاب» و «خاتمه».

مقالهٔ سوم: در معرفت روش ستارگان و مواضع آنها در ۱ «مقدمه» و ۴ «باب» و ۱ «خاتمه».

نک: فهرستواره، ۴/ ۲۹۵۷؛ مـجلس، ۲/ ۱۰۳ و ۶/ ۱۱۴ و ۱۹/ ۱۱۱ و ۱۲۴ و ۲۷۵.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: جدول است

انجام افتاده:... و قمر منقوص الراس را هـم بـاین وقت آوردیم.

خـط: نسـخ. بـی کـا. بـی تـا. صـفحات دارای جدول‌های نجومی به شنگرف. در اوّل نسخه مهر بیضوی به سجع «یا اسد الله الغالب».

جلد: تیماج مشکی یک لا.

۲۱ × ۳۰سم. ۱۲۲گ. ۱۷س. (ثبت ۹۱۳۲۶)

۱۵۷۸۱

مجموعه

۱. عمادیه (فلسفه ـ فارسی)

= حکمت عمادیه

(گ ۱پ ـ ۳۰پ)

از: علی اکبر بن ابوالحسن یزدی (۱۳۴۴ه).

رساله‌ای است فلسفی با عناوین «حکمة ـ حکـمة»، که مطالب را به مقتضای عقل محض و بـراهـین عـقلیه صرف بیان می‌کند و به تعبد و نقل نمی‌پردازد به دستور شاهزاده بدیع الملک میرزا ملقب به عـمادالدوله (وزیـر شورای دولتی و حکمران یزد) ابن محمّد علی بـن فـتح علی شاه قاجار نگاشته است.

نسخهٔ دیگری از این رساله در کـتابخانهٔ آیت‌اللّـه مرعشی ش ۱۳۸۰۶ موجود است.

نک: ذریعه، ۷/ ۵۹.

در نسخهٔ حاضر همراه بـا مـتن رسـاله، شـرح بـر مقداری از اوایل رساله نیز دیده می‌شود.

آغاز: بسمله. حمد مر خدائی راکه ذاتش حقیقت نور است و در عین بطونش ظهور بی پرده در حجابست....

انجام: ... در مرتبه عقل دویم کثرتی که وفا بصدور کثرت ثوابت کند متحقق نیست.

۲. شرح اعتقادات شیخ بهایی (عقاید ـ فارسی)

(گ ۳۱پ ـ ۸۵ر)

از: میرزا محمّد عـلی بـن مـحمّد حسـین تـاسوئی اردکانی مشهور به خراسانی (ق ۱۴ه).

گزارش کوتاه و نـیکویی است از اعـتقادات شـیخ بهایی. تألیف این کـتاب در ۱۳۵۲ه بـه انـجام رسـیده است. و نسـخه‌ای دیگـر از آن در کـتابخانهٔ آیت اللّـه مرعشی ش ۹۹۷۰ نگهداری می‌شود.

نک: ذریـعه، ۱۳/ ۱۰۳؛ فـهرستواره، ۹/ ۳۶۹؛ مرعشی، ۲۵/ ۲۴۱.

آغاز: بسمله. خداوندی را سپاس و ستایش کـردن سزاست که اگر متکلمان روزگار و سخن گستران نامدار در معرفت ذاتش....

انجام:... وهو مقام الوقوف هذا آخـر مـا اردنـا مـن المقصد الثانی من الخاتمة و... الذین هم نجوم الهدایة فی البدایة و النهایة.

خط: نسخ. کاتب: مرتضی بن شعبان بـن مـحمّد

مهدی بن عبدالوهاب نجفی گیلانی. تاریخ کتابت: ذی حجه ۱۳۵۲ه. مکان کتابت: مدرسۀ رضویه. کاتب شاگردِ مؤلفِ رسالۀ دوم بوده و هنگام تلمذ در نزد وی آنرا کتابت کرده است.
صفحه‌شمار دارد.
جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول گرهی.
۱۳/۵×۲۰/۵سم. ۸۵گ. ۱۸س.
(ثبت ۹۱۳۲۷)

۱۵۷۸۲

یادداشت‌های فقهی و اعتقادی (عربی و فارسی)
از: عبدالحسین بن شعبان فقیهی گیلانی نجفی (۱۴۱۰ه).
چند یادداشت فقهی و اعتقادی است، از جمله: مقاله‌ای در بارۀ نماز در لباس مشکوک (استدلالی به عربی)؛ بحث تاریخی در بارۀ جزیرة العرب بعد وفات پیغمبر(ص) به فارسی؛ الکلام فی الاذان و الاقامة (بحث فقهی به عربی)؛ چند مسأله در بارۀ نماز جماعت به عربی؛ بحثی در بارۀ فدک و بحثی در بارۀ روایت مجعول «نحن معاشر الانبیاء لا نوّرث»؛ بحثی در بارۀ آیۀ «یا ایّها الرسول بلّغ ما انزل الیک...».
بیشتر صفحات این دفتر سفید و نا نوشته است.
آغاز: الکلام فی اللباس المشکوک اعلم انّ مسئلة الصلوة فی اللباس المشکوک لم تکن منصوصة فی کلام القدماء من الفقهاء من زمن الشیخ ره الی زمان المحقق....
انجام نسخه:... نظیر غلات اخباریهای مذهب شیعه برای شخصی که می‌خواهد.
خط: نستعلیق. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.
متن خط خوردگی دارد. بشتر صفحات دفتر سفید مانده است.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۱۱/۵×۱۷سم. ۵۷گ. سطور مختلف.
(ثبت ۹۱۳۲۸)

۱۵۷۸۳

کشکول (متفرقه ـ فارسی)
از: عبدالحسین بن شعبان فقیهی گیلانی نجفی (۱۴۱۰ه).
گزیده‌هایی است از مطالب مختلف علمی. عناوین برخی مطالب: خیالات فلاسفۀ سابق؛ طریقه چاپ ژلاتین، مرکب سازی برای چاپ، طریقه استعمال طلا؛ دعای آبله؛ اسرار عکاسی، کاغذ سازی آبی، کاغذهای شب چاپ، شب کوری؛ نسخه‌ها و ادعیه‌ای برای دفع امراض؛ اشعاری از آقای اثنی عشری و ابراهیم صفایی و شورش شیرازی و مرتضی هاشمی و شهریار و حافظ و ملک الشعرای بهار؛ طریق کشتن زیبق؛ راههای تنویم؛ احضار روح و....
این یادداشت‌ها در مکان‌های مختلف از جمله رشت و قم و در تاریخ‌های مختلف از جمله ۱۵ شوال ۱۳۴۶ه، ۳ تیر ۱۳۰۷هش، و ۲۰ محرم ۱۳۵۲ نوشته شده است.
آغاز نسخه: جزء دوم کشکول: منتخبات اشعار و مطالب علمیه مختلفه عربی و فارسی که برای توسعه دامنه فکر به تدریج نوشته‌ام. بسمله. ستایش یزدان پاکی را سزد که انسان را بفکر امتیاز داده....
انجام:
فاحکم رعاک الله بیننا
فقولک الیوم هو الفاصل
خط: نسخ و نستعلیق. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ۱۳۴۶ه و ۱۳۵۲ه. مکان کتابت: قم و رشت.
برگ‌هایی در میان سفید مانده.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۱۱ × ۱۷/۵سم. ۸۸گ. سطور مختلف.
(ثبت ۹۱۳۲۹)

۱۵۷۸۴

لغت عربی به عربی و فارسی (لغت ـ عربی و فارسی)

از: عبدالحسین بن شعبان فقیهی گیلانی نجفی (۱۴۱۰ه).

لغتنامه‌ای است به ترتیب الفبایی اوّلِ کلمات که برای هر کلمهٔ عربی معنی عربی و گاهی فارسی می‌آورد. در مواردی معنای جملات مرکب از کلمات را ذکر می‌کند.

آغاز: بسمله. باب الالف بالالف، آله و اله و یتألّه الیه یعنی استعانت می‌جویم باو در تمام امور دنیا و آخرت ... .

انجام:... یواطئوا عدة ما حرّم اللهای یوافقوا عدة الأربعة الأشهر المحرّمة.

خط: نستعلیق. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.

در آخر نسخه یادداشت‌های طبّی و نقلی از کشکول شیخ بهایی و نحوهٔ عریضه نوشتن به حضرت عباس(ع) درج شده است. کاغذ دفتری خط دار.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۱۱/۵ × ۱۷سم. ۱۰۱گ. ۱۸س.
(ثبت ۹۱۳۳۰)

۱۵۷۸۵

مجموعه

۱. نصاب (لغت ـ فارسی)

= منظومه در لغت فارسی

(گ ۱پ ـ ۵پ)

از: مفید بن کاظم بن محمّد نبی شیرازی متخلص به داور و انوار (۱۳۲۵ه).

۴۹ بیت است به سبک نصاب در معانی لغات فارسی.

آغاز:

اَورَند فریب و مکر و تخت است
چون ریک که نیک و نیکبخت است

انجام:

این نظم که ده دو چهار است
از شیخ مفید یادگار است

۲. الواردات الشیرازیه (فلسفه و کلام ـ عربی)

(گ ۶پ ـ ۱۲پ)

از: مفید بن کاظم بن محمّد نبی شیرازی (۱۳۲۵ه).

فواید فلسفی و کلامی است با عناوین «واردة» از جمله: در معنی عصمت، در معنی انانیت، در معنی لسان، در معنی سؤال، در اقسام اطاعت، سیر آفاقی و انفسی و... وقتی عدد واردات بر عدد حروف «لا اله الا اللـه» می‌رسد، رساله را ختم می‌کند.

۳. عوامل منظومه (نحو ـ فارسی)

(گ ۱۳پ ـ ۱۶ر)

از: مفید بن کاظم بن محمّد نبی شیرازی (۱۳۲۵ه).

العوامل المائة عبدالقاهر جرجانی را به نظم فارسی درآورده است.

آغاز: بسمله. حمدله. و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و بعد

ای رخت روشن چو شمع انجمن
وی قدت آزاد چون سرو چمن

انجام:

داور شیراز گفت این نظم را
تا بماند یادگار اندر زمن

۴. صغری **(منطق ـ فارسی)**

(گ ۱۷ ر)

از: میر سیّد شریف علی بن محمّد حسینی جرجانی (۸۱۶ه).

تنها صفحهٔ آغاز رساله در نسخه موجود است.

۵. ترجمهٔ قصیدهٔ طنطرانیه **(ادب ـ فارسی)**

(گ ۱۸ پ ـ ۲۳۲ پ)

گویا از: مفید بن کاظم بن محمّد نبی شیرازی (۱۳۲۵ه).

آغاز: بسمله. یا خلّی البال ای فارغ القلب خلّی البال به تحقیق به هیجان و اضطراب آوردی قلب مرا به شدت هم و غم....

انجام:... الطاف که لطف الهی باشد طواف می‌نماید پس شادمان باش.

۶. ترجمهٔ القصائد العلویات السبع **(ادب ـ فارسی)**

(گ ۲۳ پ ـ ۳۷ ر)

گویا از: مفید بن کاظم بن محمّدنبی شیرازی (۱۳۲۵ه).

ترجمهٔ قصیدهٔ بائیه از قصاید هفتگانه‌ای است که ابن ابی‌الحدید معتزلی در مدح امیرالمؤمنین(ع) سروده است.

نک: التراث العربی، ۴/ ۲۶۰.

آغاز:

الا انّ نجد المجد ابیض ملحوب

و لکنّه جمّ المهالک مرهوب

آگاه باش بدرستی که راه بزرگی ظاهر و لائح و روشن و واضح است و لیکن آن راه بزرگی کثیرالمهالک و صعب المسالک است....

انجام:... گناهان شما را و او رحم کننده‌تر از جمیع رحم کنندگان است.

۷. ترجمهٔ لامیة العرب **(ادب ـ فارسی)**

(گ ۳۷ پ ـ ۴۷ پ)

گویا از: مفید بن کاظم بن محمّد نبی شیرازی (۱۳۲۵ه).

آغاز:

اقیموا بنی اُمی صدور مطیّکم

فانّی الی قوم سواکم لا میل

راست بدارید ای پسران مادرم سینهای مرکبان و شتران خود را. پس بدرستی که من بسوی قومی که سوای شمایند هر آینه مایلترم....

انجام:... قصد کند صفح جبل و طرف کوه را و کسی قدرت گرفتن او را نداشته باشد.

۸. ترجمهٔ لامیة العجم **(ادب ـ فارسی)**

(گ ۴۸ پ ـ ۵۸ پ)

گویا از: مفید بن کاظم بن محمّد نبی شیرازی (۱۳۲۵ه).

آغاز:

اصالة الرأی صانتنی عن الخطل

و حلیة الفضل زانتنی لدی العطل

استواری رای و اندیشه نگهداری نموده است مرا از خطای در گفتگو و بیان و زیور فضل و کمال زینت داده است مرا نزد بی زینتی از اسباب دنیا و زخارف آن....

انجام:... مصائب دوران و شرور نفوس و ابناء زمان و توسّل جو به خاتم پیغمبران و ائمه اثنی عشر علیهم صلوات الملک المنّان.

۹. صغری **(منطق ـ فارسی)**

(گ ۵۹ پ ـ ۶۱ ر)

از: میر سیّد شریف علی بن محمّد حسینی جرجانی (۸۱۶ه).

نک: آستان قدس، ۲۴/ ۲۲۹.

آغاز: بسمله. بدانکه هر چه در ذهن در آید اگر خالی

از حکم باشد آنرا تصور خوانند چون انسان … .
انجام:… لکنه لیس زوج فلیس بفرد فهو زوج لکنه فرد لیس بزوج.

۱۰. کبری **(منطق ـ فارسی)**
(گ ۶۴ پ ـ ۷۵ ر)
از: میر سیّد شریف علی بن محمّد حسینی جرجانی (۸۱۶هـ).
نک: آستان قدس، ۲۴/ ۲۳۷.
آغاز: بسمله. بدانکه آدمی را قوتی است درّاکه که منقّش گردد در وی صور اشیاء چنانچه در آئینه … .
انجام:… پس لا حجر باشد لیکن حجر است پس لا شجر باشد.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّد حسین شیرازی. تاریخ کتابت رسالهٔ یکم: شب جمعه ۱۳۰۱هـ. رسالهٔ دوم و سوم: روز جمعه ۱۳ رجب ۱۳۰۱هـ. رسالهٔ نهم: ۲۵ ربیع الثانی ۱۳۰۴هـ. رسالهٔ دهم: ربیع الثانی ۱۳۰۱هـ.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. متن ابیات معرب. رکابه‌نویسی دارد. در دو برگ آخر نسخه فواید متفرقه درج شده است.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای ترنج‌دار.
۱۱/۵×۱۸سم. ۷۸گ. سطور مختلف.
(ثبت ۹۱۳۳۱)

۱۵۷۸۶

اللمعة الدمشقية فی فقه الامامية **(فقه ـ عربی)**
از: شهید اوّل محمّد بن مکّی عاملی (۷۸۶هـ).
نک: مجلس، ش ۷۲۲۳ آغاز و انجام برابر با آن.
خط: نسخ. کاتب: جعفر بن محمّدباقر کلاردشتی. تاریخ کتابت: ذی قعده ۱۱۱۶هـ. به دستور استادش میرزا قوام.
صفحات مجدول به شنگرف. عناوین شنگرف. رکابه‌نویسی شده و در اوّل نسخه نام مرتضی گیلانی به خط جدید دیده می‌شود.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای ترنج‌دار.
۱۱×۱۷/۵سم. ۱۷۷گ. ۱۷س.
(ثبت ۹۱۳۳۲)

۱۵۷۸۷

الوافية **(اصول فقه ـ عربی)**
از: ملّا عبداللّه بن محمّد تونی بشروی (۱۰۷۱هـ).
مختصری است در عمدهٔ مباحث اصول فقه به صورت استدلالی در یک مقدمه و شش باب دارای فصول:
المقدمة: فی تحقيق ما ينبغی العلم به قبل الشروع
الباب الأول: فی الأوامر و النواهی
الباب الثانی: فی العام و الخاص
الباب الثالث: فی الأدلّة الشرعيّة
الباب الرابع: فی الأدلّة العقلية
الباب الخامس: فی الاجتهاد و التقليد
الباب السادس: فی التعادل و الترجيح.
تألیف این کتاب در روز دوشنبه ۱۲ ربیع الاول ۱۰۵۹هـ به اتمام رسیده و شروح و حواشی متعددی بر آن نگاشته شده است.
نک: آستان قدس، ۱۶/ ۵۱۰؛ التراث العربی، ۵/ ۴۳۹.
آغاز: بسمله. الحمد لله علی جزيل آلائه و الشكر علی جميع نعمائه و الصلوة و السلام علی اشرف اصفيائه و اكرم انبيائه محمد و آله… فهذه رسالة وافية و جملة شافية محتوية علی تحقيق المهم من المسائل الأُصولية سيّما مباحث الأدلة العقلية … .
انجام:… فعدم الالتفات اليه احوط و اولی و العلم عندالله و التكلان فی المهمات علی الله و هو حسبی و نعم الوكيل.

خط: نستعلیق. کاتب: عبدالمحمّد بن عبدالمجید.
تاریخ کتابت: شنبه ۱۲ رمضان‌المبارک ۱۱۸۲هـ.
مکان کتابت: نجف.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف.
در حاشیه تصحیح شده و حواشی به امضای «سید ره» دارد.
در آخر نسخه مهر کاتب «عبد المحمد ۱۱۸۲» و یادداشت خرید نسخه با پول فطریه در صفر ۱۲۷۲هـ.
رکابه‌نویسی شده است.
نسخه کرم خوردگی دارد.
جلد: تیماج قهوه‌ای سیر.
۱۰×۱۵/۵سم. ۸۲گ. ۱۹س. **(ثبت ۹۱۳۳۳)**

۱۵۷۸۸

رسالة فی المنطق **(منطق ـ عربی)**

از: مؤلفی ناشناخته.

در این رساله صور منتجه و غیر منتجه اشکال مختلف قیاس با رسم جدول‌های جداگانه بیان شده است.

شبیه به اشکال المیزان میرزا محمّد نصیر فرصت شیرازی (۱۳۳۹هـ).

نک: آستان قدس، ۲۴/ ۱۷ـ۱۸.

آغاز نسخه: موجبه کلیه، موجبهٔ جزئیه، سالبهٔ کلیه، سالبهٔ جزئیه ....

انجام نسخه:... فنقول الموجبة کلیة کانت او جزئیة انما تنعکس جزئیة و لم تنعکس کلیة لجواز.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۴هـ.
جدول‌ها در صفحات رسم شده است.
جلد: مقوا عطف و گوشه تیماج.
۱۰/۵×۱۷سم. ۵۹گ. ۱۵س.
(← تصویر) **(ثبت ۹۱۳۳۴)**

۱۵۷۸۹

مجموعه

۱. مطالع الأنوار **(منطق ـ عربی)**

(گ ۱پ ـ ۷۷ر)

از: قاضی سراج‌الدین محمود بن ابی‌بکر ارموی (۶۸۲هـ).

طرف اول از کتاب که در منطق است در نسخهٔ حاضر موجود است.

نک: التراث العربی، ۵/ ۱۲۳.

آغاز: بسمله. قال الامام الحکیم سراج الدین محمود ابن ابی‌بکر الشافعی... اللهم انّا نحمدک و الحمد من آلائک و نشکرک و الشکر من نعمائک....

انجام نسخه: ثمّ عرض له الغلط فهو جدیر ان یهجر الحکمة کله، تمّ المتن.

۲. الکلیّات الخمس **(منطق و فلسفه ـ عربی)**
= تحقیق الکلیات

(گ ۷۷پ ـ ۸۶پ)

از: قطب‌الدین محمّد بن محمّد بویهی رازی (۷۶۶هـ).

نک: مجلس، ش ۱۰۲۵۰؛ التراث العربی، ۱/ ۴۸۲؛ ذریعه، ۱۸/ ۱۲۸.

آغاز: بسمله. الحمد لله المخترع ماهیات الاشیاء و هویاتها المطلع علی کلیات الأُمور و جزئیاتها....

انجام:... لدرک الحق و ثبّت اقدامنا علی مقامات الصدق انّه علی کلّ شیء قدیر.

۳. الایساغوجی **(منطق ـ عربی)**

(گ ۸۶پ ـ ۹۱پ)

از: اثیرالدین مفضل بن عمر ابهری (۶۶۳هـ).

نک: مجلس، ش ۱۰۰۹۰ و ۳۹۴۹؛ آستان قدس، ۲۴/ ۲۰.

آغاز: بسمله. قال الحکیم المنطقی... نحمد الله علی توفیقه و نسأله طریقة هادیة... اما بعد فهذه رسالة فی المنطق استحضاره لمن یبتدی فی شیء من العلوم... ایساغوجی اللفظ الدال بالوضع یدل علی ما وضع له بالمطابقة... .

انجام:... من مقدمات و همیة کاذبة و العمدة هو البرهان.

۴. هدایة الحکمة **(فلسفه ـ عربی)**
(گ ۹۱ پ ـ ۱۱۹ ر)
از: اثیرالدین مفضل بن عمر ابهری (۶۶۳ه).
نک: مجلس، ش ۱۰۰۹۰، آغاز و انجام برابر با آن.

۵. تهذیب المنطق **(منطق ـ عربی)**
(گ ۱۱۹ پ ـ ۱۲۵ پ)
از: سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۲ه).
نک: مجلس، ش ۱۰۰۹۰، آغاز و انجام برابر با آن.
خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. نسخه مغلوط است. رکابه دارد.
جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا.
۱۱×۱۳سم. ۱۲۵گ. ۱۳س. **(ثبت ۹۱۳۳۵)**

۱۵۷۹۰

مجموعه

۱. حاشیة تحریر اقلیدس **(هندسه ـ عربی)**
(گ ۱ ر ـ ۴۱ ر)
از: قاضی کمال‌الدین میرحسین بن معین‌الدین میبدی (ق ۱۰ه).
حاشیه‌ای بر تحریر اقلیدس خواجه نصیرالدین طوسی است.
نک: آستان قدس، ۱۰/ ۴۷.
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی تحیر المهندسون فی اشکال صنایعه و الصلاة و السلام علی الکاملین سیما محمد و توابعه و بعد فهذه حواش رسمها المعتصم بالأحد السرمدی حسین بن معین المیبدی علی تحریر کتاب اقلیدس للحکیم المهندس نصیرالدین محمد الطوسی... .

انجام نسخه:... تلک الاعداد الثلاثة و اعلم انّ الثلاثة المتوالیه التی کانت أقلّ ما یکون علی.

۲. گزیده‌ای از طالع نامه **(نجوم ـ فارسی)**
کاتب مقدمهٔ زایجه طالع را از روی نسخهٔ ش ۳۵۱۰ کتابخانهٔ ملک در این دفتر نقل کرده است.
نک: ملک، ۳/ ۳۴۳.
خط: نسخ. کاتب: مرتضی گیلانی. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.
رسالهٔ یکم دارای اشکال هندی است. برگ‌هایی در میانه و آخر نسخه سفید مانده است. کاغذ دفتری خط‌دار.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۹×۱۵سم. ۶۱گ + برگ‌های سفید. ۱۴س.
(ثبت ۹۱۳۳۶)

۱۵۷۹۱

رسائل فقهی **(فقه ـ عربی)**
از: شیخ عبدالحسین فقیهی بن شیخ شعبان گیلانی (۱۴۱۰ه).
مجموعه‌ای از یادداشت‌های پراکندهٔ مؤلف در مباحث فقهی است که در کنار هم صحافی کرده‌اند. از جمله:
ــ بحث نجاسات
ــ حاشیة علی المکاسب المحرمه، شروع به نگارش در غرّه ربیع الثانی ۱۳۸۱ه
ــ اللحم المطبوخ
ــ العصیر العنبی و الزبیبی
ــ الکلام فی تروک الاحرام

ــ القول فی التنجیز
ــ الکلام فی کفایة غسل الجنابة و سائر الاغسال عن الوضوء، مورَّخه ۲۱ جمادی الثانی ۱۳۷۴ھ
ــ الکلام فی الحج، مورَّخه ۲۲ رجب ۱۳۸۶ھ
ــ کتاب الصوم، مورَّخه سلخ ربیع الاول ۱۳۷۹ھ
ــ حاشیة علی کتاب البیع من مکاسب الشیخ، مورَّخه ۲۹ رجب ۱۳۸۱ھ
ــ الکلام فی الوصیة
ــ الکلام فی صلاة الجمعة
ــ غنائم الحرب.

آغاز نسخه: عرق الابل الجلال. عن جماعة من القدماء نجاسة عرق الابل الجلال و لعله هو المقصود بینهم....

انجام نسخه:... و لعل باقی معانی الآیة ظاهرة مما سبق فلا نطیل و الله الهادی.

خط: نستعلیق تحریری. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۶ھ.
مطالب در کاغذهای کوچک و بزرگ نوشته شده و در کنار هم قرار گرفته و صحافی شده است.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۴/۵×۱۸سم. ۴۳۵گ. سطور مختلف.
(ثبت ۹۱۳۳۷)

۱۵۷۹۲

مجموعه

۱. فرس نامه **(جانورشناسی ـ فارسی)**
(گ ۵ر ـ ۱۷پ)
از: محمّد بن محمّد (یا محمود) بن محمّد (ز: ۷۶۷ھ).
نک: مجلس، ش ۶۰۵۲؛ فهرستواره، ۵/ ۳۸۸۸.

آغاز: بسلمه. الحمد لله حمداً یوافی نعمه و یکافی مزیده... سپاس و حمد فراوان و ستایش و شکر بی پایان نثار حضرت آفریدگار عالمیان... اما بعد بر رأی اصحاب بصیرت و ارباب بصارت....

۲. فرس نامه منظوم **(جانورشناسی ـ فارسی)**
(گ ۱۷پ ـ ۳۰پ)
از: محمّدعلی حزین لاهیجی (۱۱۸۱ھ).
نک: ذریعه، ۱۹/ ۲۵۷؛ فهرستواره، ۵/ ۳۸۸۳.

آغاز:
بنور ظلمتش ره بردن آموز
به اسب اشهب آنهم در شب و روز

انجام:
پس آن اجزا تمامش در گلو کن
سراسر جزو جزوش را نکو کن

۳. معالجات اسب **(جانورشناسی ـ فارسی)**
(گ ۳۱پ ـ ۶۶پ)

۴. آداب ساغون گذاشتن اسب **(جانورشناسی ـ فارسی)**
(گ ۶۶پ ـ ۷۲پ)

۵. فرس نامه **(جانورشناسی ـ فارسی)**
(گ ۷۳ر ـ ۱۰۹ر)
از: شاه قلی میرآخور.
شامل هفده فصل است.
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۸۸۵.

آغاز: بسمله. حمد بی حد پادشاهی را که سمند تیزرو در فضای ثنایش هر چند دوید بجایی نرسید....

انجام:... موی اندام وی نرم و ساغری وی کلان و یال باریک و دراز یابد و الله اعلم بالصواب.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّدطاهر بن محمّدحاتم بن رضاقلی بن محمّد امین خان مهاجرانی. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۷ ربیع الاول ۱۲۶۳ھ.

مکان کتابت: کنگاور. در دولت‌سرای امان‌اللّه خان افشار بن فرج‌اللّه خان افشار بن عبداللّه خان برای ابراهیم خان بن کریم خان خمسه‌ای.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف.
رکابه دارد.
به نسخه رطوبت رسیده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۱/۵×۱۷ سم. ۱۰۹گ. ۱۶س.
(ثبت ۹۱۳۳۸)

۱۵۷۹۳

عین البکاء **(تاریخ ـ فارسی)**

از: علی نقی بن احمد بروجردی کاشانی.
آغاز نسخهٔ حاضر با نسخه‌های دیگر متفاوت است ولی نام کتاب برفراز صفحهٔ نخست و در انجامهٔ کاتب مانند فوق آمده است.
نک: فهرستواره، ۳/ ۱۷۲۱ و ۱۷۴۸ لب عین البکاء.
آغاز: بسمله. رسولان دیار محنت و غم و پیغمبر کشور مصیبت و الم عرش بر آن راه و روان....
انجام:
چه میشود بطفیل سر غلام سیاه
چه داغ لاله کند جای اندر آن صحرا
تمام شد کتاب عین البکاء عن کلام ملا نقی رحمه الله.
خط: نستعلیق. کاتب: محمّد کریم بن محمّد رحیم ماسولئی. تاریخ کتابت: جمعه ۵ ذی حجه ۱۲۴۵ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف.
رکابه دارد.
در آخر نسخه مرثیه از علی ماسولئی متخلص به فضایی و چند تاریخ تولد درج شده است.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۱۶/۵×۲۲ سم. ۱۳۳گ. ۱۵س.
(ثبت ۹۱۳۳۹)

۱۵۷۹۴

قهرمان نامه **(داستان ـ فارسی)**

از: مؤلفی ناشناخته.
داستان عامیانه‌ای است که شخصیت اوّل آن «قهرمان» نام دارد و اسامی «بهرام»، «هوشنگ»، «منوچهر»، «سام» و «رستم» نیز در آن مطرح می‌شود.
ابوطاهر بن حسین طرطوسی (پیش از ۷۲۴ه) قهرمان‌نامه‌ای دارد که احتمال می‌رود نسخهٔ حاضر همین کتاب طرطوسی باشد؟
نک: فهرستواره، ۱/ ۴۵۵.
نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.
آغاز افتاده: آن دلاور را قهرمان نامیدند در سن سه سالگی رسید فریدون شاه لبیک حق را اجابت گفته از عالم فانی رحلت نمود....
انجام افتاده:... پسر مرا در نزد خود نگهداشته پرورش کنی و ثانیاً اینکه نعش مرا در ایران در پای تخت پدرم فرستی.
خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
رکابه دارد.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۹×۳۰سم. ۱۶۰گ. ۱۹س. **(ثبت ۹۱۳۴۰)**

۱۵۷۹۵

المنتزع المختار من الغیث المدرار **(فقه زیدیه ـ عربی)**

شرح مزجی بزرگی است در ۴ جلد بر تحفة الازهار در فقه زیدیه، که بیشتر مطالب آن برگرفته از الغیث المدرار فی شرح تحفة الازهار امام مهدی است.
این شرح در قاهره به سال ۱۳۵۸ه به چاپ رسیده است.
نک: مؤلفات زیدیه، ۳/ ۶۳.
نسخهٔ حاضر نیمهٔ اول کتاب را در بر دارد.
آغاز: بسمله. مقدمة لا یسع المقلد جهلها بمعنی انّه

لا یجوز الاخلال بمعرفتها. فصل، ذکر مولانا ....
انجام نسخه:... لأنّه لا یعلم بارضاع بخلاف الطلاق. و الی هنا انتهی النصف الأول من شرح الأزهار.
خط: نسخ. کاتب: ابراهیم بن محمّد بن یحیی بن محمّد. تاریخ کتابت: جمعه ۶ صفر ۱۱۶۵ھ.
صفحات مجدول محرر کمندکشی شده به شنگرف و مشکی. نام کتاب و مؤلف در صفحهٔ عنوان درج شده. عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده. با حواشی بسیار که قسمتی از آن بر روی برگ‌های کوچک الحاقی به نسخه نوشته شده. رکابه دارد. در برگ‌های ابتدا و انتهای نسخه فواید پراکنده از جمله سوال و جواب‌های فقهی دیده می‌شود. در آخر نسخه تملک علی بن صالح صعدی و شهادت بر بیع و قبض ثمن درج شده است. به نسخه رطوبت رسیده است.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۲۱×۳۰سم. ۲۰۶گ ۲۵س. **(ثبت ۹۱۳۴۱)**

۱۵۷۹۶

الذریعة **(کتابشناسی ـ عربی)**
الی تصانیف الشیعة

از: محمّدمحسن بن علی، شیخ آقا بزرگ طهرانی (۱۳۸۹ھ).
مهمترین منبع کتابشناسی شیعه است و معروف‌تر از آنکه نیاز به معرّفی داشته باشد.
نک: ذریعه، ۱۰/ ۲۶.
نسخهٔ حاضر جلد اول از مبیضهٔ مؤلف است و از «آب حیات» تا «تعلیقة کشف الغمة» را در بردارد و در ابتدای آن تقریظ صدرالدین موسوی و سیّد حسن صدر آمده است.
آغاز نسخه: آب حیوة رسالة فارسیة فی اصول الدین الخمسة و فی کل اصل خمس مقامات اولها الحمد لله ....
انجام نسخه:... تعلیقة کشف الغمة للشیخ الاجل تقی‌الدین ابراهیم بن علی بن الحسن الکفعمی الجبعی المتوفی کما فی کشف‌الظنون سنة خمس و تسعمائة ذکرها فی الروضات.
خط: نسخ. به خط مؤلف. اسامی کتابها به سرخی. با اضافات از مؤلف. در اول نسخه یادداشت مؤلف در بارهٔ کتاب حاضر و دو تقریظ از صدرالدین موسوی و سیّد حسن صدر به تاریخ‌های یکشنبه ۱۳ جمادی الثانی ۱۳۴۵ھ و ۸ ذی حجه ۱۳۳۴ھ به خط خودشان آمده است. برگ‌های سفید به اول و آخر نسخه ملحق شده است. صفحه‌شمار دارد از ۶ تا ۳۱۱.
جلد: تیماج سرخ.
۱۶/۵×۲۲سم. ۱۵۴گ. سطور مختلف.
(← تصویر) **(ثبت ۹۱۳۴۲)**

۱۵۷۹۷

الذریعة **(کتابشناسی ـ عربی)**
الی تصانیف الشیعة

از: شیخ آقا بزرگ طهرانی (۱۳۸۹ھ).
نسخهٔ حاضر جلد دوم از مبیضهٔ مؤلف است و از «ثابت نامه» تا «دیوان الغسانی» را در بردارد.
آغاز نسخه: ثابت نامه بلسان الاردو طبع فی دهلی من بلاد الهند کما فی فهرسه ....
انجام نسخه:... دیوان الغسانی... نسخه عند الشیخ محمد حسن بن الشیخ محسن بن شریف الجواهری.
خط: نسخ. به خط مؤلف.
اسامی کتاب‌ها به سرخی. با اضافات از مؤلف.
صفحه‌شمار دارد از ۳۷۸ تا ۴۵۰ و سپس از ۲ تا ۲۱۶.
جلد: مقوا عطف پارچه.
۱۶/۵×۲۱/۵سم. ۱۳۶گ. سطور مختلف.
(ثبت ۹۱۳۴۳).

۱۵۷۹۸

الذریعة **(کتابشناسی ـ عربی)**
الی تصانیف الشیعة

از: شیخ آقا بزرگ تهرانی (۱۳۸۹ه).

نسخهٔ حاضر جلد سوم از نسخه مبیضه مؤلف است از دیوان المدایح تا ریگستان را در بردارد.

آغاز نسخه: دیوان المدایح ثمانیة و عشرین قصیدة بعدد الحروف فی رویها کلّها فی مدح امیرالمؤمنین علیه‌السلام ...

انجام نسخه:... ریگستان نجف دیوان فارسی مختصر لطیف للسید الجلیل السید محمد بن جمال السالکین العلامة الحاج سید مرتضی الکشمیری طاب ثراه طبع فی لاهور و هو من الهدایا و التحف.

خط: نسخ. به خط مؤلف.

اسامی کتاب‌ها به سرخی. صفحه شمار دارد از ۲۲۷ تا ۴۸۴. برگ‌های سفید به اول و آخر نسخه ملحق شده است. با اضافات از مؤلف که برخی از آنها در برگ‌های الحاقی نوشته شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۶/۵ـ۲۲سم. ۱۹۱گ. سطور مختلف.

(ثبت ۹۱۳۴۴)

۱۵۷۹۹

الذریعة **(کتابشناسی ـ عربی)**
الی تصانیف الشیعة

از: شیخ آقا بزرگ تهرانی (۱۳۸۹ه).

نسخهٔ حاضر جلد چهارم ازمبیضهٔ مؤلف است و از زائریه تا صافی‌نامه را در بردارد.

آغاز نسخه: الزائریه فی المزار فارسی للمیر مهدی الرضوی ألفه للشاه طهماسب ...

انجام نسخه:... صافی نامه منظوم فارسی... فیض ایزدی در پاسخ احمدی (طبع فی ۵۵ ص طبع ۱۳۶۹).

خط: نسخ. به خط مؤلف.

اسامی کتاب‌ها به سرخی. با اضافات از مؤلف. برگ‌های سفید به اول و آخر نسخ ملحق شده است. در اول نسخه فهرست کتاب‌های مطبوع کتابخانهٔ اقبال (چاپ فروردین ۱۳۲۷) دیده می‌شود. صفحه‌شمار دارد از ۳ تا ۲۰۹.

جلد: تیماج سرخ با ترنج و سرترنج.

۱۷×۲۲/۵سم. ۱۵۸گ. سطور مختلف.

(ثبت ۲۰۶۹۶۴)

۱۵۸۰۰

الذریعة **(کتابشناسی ـ عربی)**
الی تصانیف الشیعة

از: شیخ آقا بزرگ تهرانی (۱۳۸۹ه).

نسخهٔ حاضر جلد پنجم از مبیضهٔ مؤلف است و از صاعقه الآراء تا لیلی و مجنون را در بردارد.

آغاز نسخه: صاعقة الآراء فی رد الاصولیین فارسی لبعض الاخباریین المتأخرین ...

انجام نسخه:... لیلی و مجنون لخضر شاه الاسترآبادی... و قال انّه فی وزن لیلی و مجنون لکنه باسم زید و زینب.

خط: نسخ. به خط مؤلف.

اسامی کتاب‌ها به سرخی. با اضافات از مؤلف.

صفحه‌شمار دارد از ۲۱۰ تا ۶۱۹.

جلد: مقوا عطف و گوشه تیماج.

۱۷/۵×۲۲/۵سم. ۲۰۶گ. سطور مختلف.

(ثبت ۲۰۶۹۶۵)

۱۵۸۰۱

الذریعة **(کتابشناسی ـ عربی)**
الی تصانیف الشیعة

از: شیخ آقا بزرگ تهرانی (۱۳۸۹ه).

نسخهٔ حاضر جلد ششم از مبیضهٔ مؤلف است شامل حرف میم.

آغاز نسخه: المآب فی شرح الآداب ای اداب البحث و المناظرة ....

انجام نسخه:... میوه شیرین مثنوی بلغة اردو للسید مجاهد حسین المروهوی الملقب بجوهر مطبوع بالهند.

خط: نسخ. به خط مؤلف.

اسامی کتاب‌ها به سرخی. با اضافات از مـؤلف.

صفحه‌شمار دارد از ۱ تا ۴۵۷.

جلد: تیماج سرخ.

۱۶/۵×۲۲/۵سم. ۲۲۸گ. سطور مختلف.

(ثبت ۲۰۶۹۶۶)

۱۵۸۰۲

الذریعة (کتابشناسی ـ عربی)

الی تصانیف الشیعة

از: شیخ آقا بزرگ تهرانی (۱۳۸۹ه).

نسخهٔ حاضر جلد هفتم (جلد آخر) از مبیضهٔ مؤلف است و از النابغة من الرواة تا یونسیه را در بردارد.

آغاز نسخه: النابغة من الرواة فی الرابعة من المآت هو الجزء الاول من الأحد عشر جزأً من الکتاب الموسوم بطبقات الاعلام ....

انجام:... الیـونسیة فـی شرح الرسالة التکـلیفیة الشهیدیة... و الظاهر انّ الکاتب من تلامیذ البیاض.

خط: نسخ. به خط مؤلف.

اسامی کتاب‌ها به سرخی.

با اضافات از مؤلف.

در آخر نسخه یـادداشـتی از عـلی‌نقی مـنزوی (فرزند مؤلف) که نوشته: «پاکنویس آخرین مجلد ذریعه روز یک‌شنبه ۱۶ آبان ۱۳۵۵ در کـتابخانه باستانشناسی در تجریش پایان یافت. صفحه‌شمار دارد. برگ‌های سفید به آخر نسخه ملحق شـده است. در میان نسخه برگه‌ای مربوط بـه امـانت کاتب از کتابخانه شیخ آقا بـزرگ تـهرانـی دیـده می‌شود».

جلد: تیماج سرخ.

۱۵۸۰۳

الذریعة (کتابشناسی ـ عربی)

الی تصانیف الشیعة

از: شیخ آقا بزرگ تهرانی (۱۳۸۹ه).

نک: ذریعه، ۱۰/ ۲۶.

نسخهٔ حاضر مسوده اولیه کـتاب است کـه در یک جلد تنظیم شده و شروع به تألیـف آن در ۲۵ ذی قـعده ۱۳۲۹ه بوده و این مسوده که تنها به حروف اول اسامی کتب مرتب شده در ۱۳۳۱ه به انجام رسیده است.

آغاز بسمله: حمدله. و الصلوة علی نبیه محمد و آله... هذه فهرست کـتب المـصنفین مـن عـلماء الفـرقة الناجیة الشیعة الاثنی عشریة رضوان الله تـعالی عـلیهم اجمعین حرف الالف الاحتجاج للشیخ الثقة الجلیل احمد بن علی.

انجام نسخه: هفت بند مرّ بعنوان العقود السبعة.

خط: نسخ. به خط مؤلف. شـروع در روز دحـو الارض ۱۳۲۹ و اتمام در ۱۳۳۱ه.

با تصحیحات و اضافات از مؤلف. در اول نسخه یادداشتی از مؤلف و عـلی‌نقی مـنزوی در بـارهٔ کتاب دیده می‌شود.

جلد: مقوا عطف و گوشه تیماج.

۱۶×۲۱/۵سم. ۱۵۵گ. ۳۰س.

(← تصویر) (ثبت ۲۰۶۹۶۸)

۱۵۸۰۴

مستدرک الذریعة (کتابشناسی ـ عربی)

الی تصانیف الشیعة

از: شیخ آقا بزرگ تهرانی (۱۳۸۹ه).

به عنوان جلد ۲۶ ذریـعه بـه اهـتمام سـیّد احـمد حسینی اشکوری به چاپ رسیده است.

آغاز: ترجمه هـزار مسأله عـبدالسلام از پـیغمبر و

جواب لبعض الاصحاب عند السید جلال المحدث....
خط: نسخ. به خط مؤلف.
اسامی کتاب‌ها به سرخی.
با اضافات از مؤلف.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای سیر.
۱۸×۲۵/۵سم. ۱۸۶گ. سطور مختلف.
(ثبت ۲۰۶۹۶۹)

۱۵۸۰۵

النابغة من الرواة فی الرابعة من المآت (تراجم ـ عربی)

از: محمّدمحسن بن علی، شیخ آقا بزرگ طهرانی (۱۳۸۹ه).

مؤلف شرح حال علمای شیعه را از قرن چهارم تا چهاردهم در یازده جزء تنظیم نموده و نام مجموع آنها را طبقات اعلام الشیعه نهاده و برای هر قرن نیز اسم خاصی در نظر گرفته است.

کتاب حاضر اولین جزء از اجزاء یازده گانهٔ طبقات اعلام شیعة است که در آن شرح حال علمای سدهٔ چهارم آمده است.

شروع به تألیف این جزء در ۱۳۴۷ه بوده است.
نک: ذریعه، ۱۵/ ۱۴۶ و ۲۴/ ۳۱۵.

آغاز: ابواسحق ابراهیم بن اسماعیل بن ابراهیم بن مقسم المعروف بابن علیة الاسدی....

انجام:... یعقوب بن یوسف بن یعقوب الرازی... فی بعض الاسانید قال صاحب الترجمة اخبرنا عبدالرحمن الحنطی.

خط: نسخ. به خط مؤلف. تاریخ شروع کتابت: ۱۳۴۷ه.
عناوین شنگرف. نام کتاب و مؤلف و اسامی اجزای دیگر طبقات اعلام الشیعة به خط مؤلف در صفحهٔ عنوان درج شده.
با خط خوردگی‌ها از مؤلف و فرزندش علی‌نقی منزوی و همو رمزهای مورد استفاده مؤلف را در ابتدای نسخه نوشته است و یادداشتی در آخر نسخه آورده که: «آخرین صفحه را روز دوم ژانویه ۱۹۷۱ در مدرسه بیت العسابة بیروت تصحیح کردم...».
جلد: مقوا عطف تیماج سرخ.
۱۳/۵×۲۱/۵سم. ۱۳۶گ. سطور مختلف.
(← تصویر) **(ثبت ۲۰۶۹۷۰)**

۱۵۸۰۶

النابس فی القرن الخامس (تراجم ـ عربی)

از: محمّدمحسن بن علی، شیخ آقا بزرگ طهرانی (۱۳۸۹ه).

جزء دوم از طبقات اعلام الشیعة است که به شرح حال علمای شیعه در سدهٔ پنجم هجری اختصاص یافته و نام این جزء در ابتداء به پیشنهاد میرزا محمّد علی اردوبادی ازاحة الحلک الدامس بالشموس المنیرة فی القرن الخامس انتخاب شده ولی مؤلف بعدها آنرا کوتاه کرده و النابس فی القرن الخامس نامیده است.
نک: ذریعه، ۲۴/ ۱.

آغاز: الشیخ الفقیه آدم بن یونس بن ابی‌المهاجر النسیفی ثقة عدل قرأ علی الشیخ الموفق....

خط: نسخ. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.
عناوین شنگرف. این نسخه برای چاپ نزد فرزند مؤلف (علی نقی منزوی) بوده و او نشانی‌هایی برای نمونه‌خوانی در نسخه گذاشته وتصحیح آنرا در ۲۰ شهریور ۱۳۵۰هش در بیروت به اتمام رسانده است. برگ‌هایی در آخر نسخه سفید مانده است.
جلد: مقوا رویه کاغذ قهوه‌ای عطف و گوشه تیماج سرخ.
۱۷×۲۲سم. ۵۴گ +برگ‌های سفید. سطور مختلف. **(ثبت ۲۰۶۹۷۱)**

۱۵۸۰۷

الثقات العیون (تراجم ـ عربی)
فی سادس القرون

از: محمّد محسن بن علی، شیخ آقا بزرگ طهرانی (۱۳۸۹ه).

سومین جزء از طبقات اعلام شیعه است که به شرح علمای شیعه در قرن ششم هجری اختصاص دارد. شروع به ترتیب آن در ۱۳۴۶ه بوده است.

نک: ذریعه ۸/۵.

آغاز: الشیخ ابواسحاق ابراهیم الوطواط الانصاری المتوفی (۵۷۸) له کتاب مطلوب کل طالب.

خط: نسخ. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.
عناوین شنگرف. این نسخه برای چاپ نزد فرزند مؤلف (علی نقی منزوی) بوده که آنرا در اول نوامبر ۱۹۷۱م برای چاپ آماده کرده و همو نشانی‌هایی در نسخه گذاشته است. برگ‌های زیادی در آخر نسخه سفید مانده است.
جلد: مقوا رویه کاغذ قهوه‌ای عطف و گوشه تیماج سرخ.
۱۷×۲۲/۵سم. ۵۹گ. +برگ‌های سفید. سطور مختلف. **(ثبت ۲۰۶۹۷۲)**

۱۵۸۰۸

الأنوار الساطعة (تراجم ـ عربی)
فی المائة السابعة

از: محمّد محسن بن علی، شیخ آقا بزرگ طهرانی (۱۳۸۹ه).

چهارمین جزء از اجزای یازده‌گانهٔ طبقات اعلام الشیعة است که به شرح حال علمای امامیه در سدهٔ هفتم اختصاص دارد. شروع بـه تألیف آن در ۱۳۴۵ه بوده است.

نک: ذریعه، ۴۲۸/۲.

آغاز: الشیخ ابواسحق ابراهیم بن عثمان الکاشغری المتوفی (۶۴۵) فی لسان المیزان لابن حجر انّه کان یذهب الی الاعتزال....

خط: نسخ. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.
عناوین شنگرف. علی نقی منزوی این نسخه را در ۱۹۷۲م برای چاپ آماده کرده و یادداشت‌هایی در نسخه دارد.
جلد: مقوا رویه کاغذ سبز عطف و گوشه تیماج سرخ.
۱۴×۲۱/۵سم. ۱۲۶گ. سطور مختلف.
(ثبت ۲۰۶۹۷۳)

۱۵۸۰۹

مجموعه

۱. الحقائق الراهنة (تراجم ـ عربی)
فی تراجم اعیان المائة الثامنة
(گ ۱۲ر ـ ۸۶ر)

از: محمّد محسن بن علی، شیخ آقا بزرگ طهرانی (۱۳۸۹ه).

پنجمین جزء از اجزاء طبقات اعلام الشیعة است که به شرح حال علمای امامیه در قرن هشتم هجری اختصاص دارد. شروع به تألیف در ۱۳۴۵ه بوده است.

نک: ذریعه، ۳۴/۷.

آغاز: الشیخ تقی‌الدین ابراهیم بن الحسین بن علی العاملی المجاز من العلّامة الحلّی فی ۷۰۹....

۲. الضیاء اللامع (تراجم ـ عربی)
فی عباقرة القرن التاسع
(گ ۸۷ر ـ ۱۵۰پ)

از: محمّد محسن بن علی، شیخ آقا بزرگ طهرانی (۱۳۸۹ه).

جزء ششم از اجزاء طبقات اعلام الشیعة است در شرح حال علمای امامیه در قرن نهم هجری. تألیف این جزء در ۱۳۴۵ه بوده است.

نک: ذریعه، ۱۲۷/۱۵.

آغاز: الشیخ حسام‌الدین ابراهیم بن الحسن بن ابراهیم بن ابی‌جمهور الاحساوی جد الشیخ محمد بن علی بن ابراهیم بن ابی جمهور وصفه فی اول عوالی اللئالی ....

خط: نسخ. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.
عناوین شنگرف. علی نقی منزوی این نسخه را پس از وفات مؤلف به بیروت برده و در آنجا آمادهٔ چاپ کرده است.
جلد: مقوا رویه کاغذ سبز عطف و گوشه تیماج سرخ.
۱۷/۵ × ۲۱/۵سم. ۱۵۰گ. سطور مختلف.
(ثبت ۲۰۶۹۷۴)

۱۵۸۱۰

احیاء الداثر من المآثر اهل القرن العاشر (تراجم ـ عربی)

از: محمّد محسن بن علی، شیخ آقا بزرگ طهرانی (۱۳۸۹ه).

هفتمین جزء از طبقات اعلام الشیعة است که به شرح حال علمای امامیه در قرن دهم هجری می‌پردازد. شروع به تألیف این جزء در روز عید قربان ۱۳۴۴ه بوده است.

نک: ذریعه، ۱/ ۳۰۸.

آغاز: آدم بن الحسن بن سمک بن محمد رأیت بخطه فی ظهر بعض المجامیع بعض الفوائد العلمیة ....

خط: نسخ. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.
عناوین شنگرف. با یادداشت‌ها و نشانی‌هایی از علی نقی منزوی که نسخه را برای چاپ آماده کرده است.
جلد: مقوا عطف و گوشه تیماج سرخ.
۱۳/۵ × ۲۱/۵سم. ۱۷۱گ. سطور مختلف.
(ثبت ۲۰۶۹۷۵)

۱۵۸۱۱

الروضة النضرة فی علماء المائة الحادیة عشرة (تراجم ـ عربی)

از: محمّد محسن بن علی، شیخ آقا بزرگ طهرانی (۱۳۸۹ه).

جزء هشتم از اجزاء یازده‌گانه طبقات اعلام الشیعة است در شرح حال علمای امامیه در قرن یازدهم هجری. شروع به تألیف در ذی حجه ۱۳۳۹ه بوده است.

نک: ذریعه، ۱۱/ ۳۰۴.

آغاز: المولی ابراهیم الکشمیری المفوض الیه تولیة الجلد الأول من کتاب من لا یحضر الموقوف (۱۰۹۰)....

خط: نسخ. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.
عناوین شنگرف. با یادداشت‌ها و نشانی‌هایی از علی‌نقی منزوی که تصحیح نسخهٔ چاپی از روی این نسخه را در اول اسفند ۱۳۶۶هش به انجام رسانده است.
جلد: مقوا رویه پارچه عطف تیماج.
۱۷/۵ × ۲۲سم. ۱۹۰گ. سطور مختلف.
(ثبت ۲۰۶۹۷۶)

۱۵۸۱۲

الکواکب المنتثرة فی القرن الثانی بعد العشرة (تراجم ـ عربی)

از: محمّدمحسن بن علی، شیخ آقا بزرگ طهرانی (۱۳۸۹ه).

جزء نهم از طبقات اعلام الشیعة، است در شرح احوال علمای امامیه در قرن دوازدهم هجری. مؤلف در محرم ۱۳۳۷ه شروع به نوشتن این جزء کرده است.

نک: ذریعه، ۱۸/ ۱۸۱.

آغاز: المیر آصف القزوینی من سادات العلماء و علماء السادات کما وصفه الشیخ عبد النبی الیزدی القزوینی ....

خط: نسخ. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۴هـ.
عناوین شنگرف. بـا اضـافات و تـصحیحات از مؤلف و فرزندش علی‌نقی منزوی. در آخر نسخه به خط علی‌نقی منزوی آمده است: «تـصحیح و تعلیق بر آن در تاریخ ۲۰ آذر ماه ۱۳۶۹ بـدینجا رســـید» و «در ۷۲/۲/۳۰ حـــروفچینی پـایان یافت...»، در بـرگ‌های الحـاقی بـه اول نسـخه تاریخ پادشاهان صفوی درج شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۷/۵ × ۲۲سم. ۲۰۴گ. سطور مختلف.
(ثبت ۲۰۶۹۷۷)

۱۵۸۱۳

نقباء البشر **(تراجم ـ عربی)**
فی القرن الرابع عشر

از: محمّدمحسن بن علی، شیخ آقا بزرگ طـهرانـی (۱۳۸۹هـ).

آخرین جزء از اجزاء طبقات اعلام الشیعه است که در نگارش در ابتدا قرار گرفته و مؤلف از ق ۱۴هـ شروع نموده تا به ق ۴هـ رسیده است. این جزء به شرح احوال علمای امامیه در ق ۱۴هـ اختصاص دارد که به تـرتیب الفبایی اسامی تنظیم شده.

این نسخه از حرف «ف» تا آخر کتاب را دربردارد و این بخش اخیراً به وسیلهٔ کـتابخانه مـجلس بـه چـاپ رسیده است.

خط: نسخ. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۴هـ.
عناوین شنگرف.
با اضافات از مؤلف و برگ‌های الحاقی به نسخه اضافه شده است و برخی برگ‌ها سـفید مـانده است.
جلد: تیماج سرخ.
۱۶/۵ × ۲۲سم. ۱۵۲گ. سطور مختلف.
(ثبت ۲۰۶۹۷۸)

۱۵۸۱۴

مصفی المقال **(تراجم ـ عربی)**
فی مصنفی علم الرجال

از: محمّد محسن بن علی، شیخ آقا بزرگ طهرانـی (۱۳۸۹هـ).

فهرستی از علمای رجالی شیعه است که کـتاب یـا رساله‌ای در رجال یا درایه نگاشته‌اند همراه با ذکر آثار رجالی‌شان. ایـن فـهرست بـه تـرتیب الفـبایی اسـماء مترجمین تنظیم شده است. مـؤلف از سـال ۱۳۱۷هـ در نجف شروع به تألیف آن نـموده و در سـال ۱۳۴۸هـ در سامرا آنرا مرتّب و از تألیف آن فارغ شده است.

این کتاب به اهتمام احمد منزوی فـرزند مـؤلف در ۱۳۷۸هـ به چاپ رسیده است.

نک: ذریعه، ۲۱/ ۱۳۰، فهرستگان حدیث، ۱/ ۳۸۹.

آغاز: بسمله. مصفی المقال حمد ربنا الملک المتعال الذی دلّنا بتألیف اجزائنا و تصنیف انواعنا علی طرق اثبات المبدأ و المآل... .

انجام:... السید ضیاءالدین یوسف... مأة و اثنی عشر رجلاً و فی الثانی خمساً و ثمانون رجلاً کلهم من العلماء الأجلاء.

خط: نسخ. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۴هـ.
عناوین شنگرف. بـا تـصحیحات و اضـافات از مؤلف.
جلد: مقوا رویـه کـاغذ قـرمز عـطف و سـجاف تیماج.
۱۶/۵ × ۲۲سم. ۷۸گ. سطور مختلف.
(← تصویر) **(ثبت ۲۰۶۹۷۹)**

۱۵۸۱۵

هدیة الرازی **(تراجم ـ عربی)**
الی المجدّد الشیرازی

از: محمّد محسن بن علی، شیخ آقا بزرگ طهرانـی (۱۳۸۹هـ).

شرح حال استاد مؤلف. میرزا محمّدحسن شیرازی (۱۲۳۰ـ۱۳۱۲ه) است همراه با ذکر اجمالی شاگردان وی و علمای معاصر و مصاحب با وی.

مؤلف هنگام اقامتش در سامراء در حوالی سال ۱۳۳۰ه این کتاب را نگاشته است.

نکذریعه، ۲۵/ ۲۰۷.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی خلق الانسان لمعرفته و اختص صنف العلماء بمزید کرامته ....

خط: نسخ. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.
عناوین شنگرف. همراه با اضافات از مؤلف. چند برگ در آخر نسخه سفید مانده است.
جلد: مقوا رویه کاغذ آبی عطف تیماج سبز.
۱۶/۵×۲۲سم. ۳۴گ +برگ‌های سفید. سطور مختلف. **(ثبت ۲۰۶۹۸۰)**

۱۵۸۱۶

جُنگ **(تراجم و فهارس و سفرنامه ـ عربی و فارسی)**
= مجموعة رجالية و تاريخية

از: محمّد محسن بن علی، آقا بزرگ طهرانی (۱۳۸۹ه).

مؤلف در ابتدای مجموعه، در بارهٔ آن می‌نویسد:

۱. فيه اختصارات من المجلد الرابع من الرياض للميرزا عبدالله عن نسخة السيّد العلامة الأمين

۲. و فيه تواريخ بعض مسافراتى الى مشهد الرضوى و مكة المعظمة و غيرها المدينة و القاهرة

۳. و فيه بعض اجازات العامة بخطوطهم

۴. و فيه بعض فهارس كتب الشيعة التى لم يدرج بعد فى مجلدات الذريعة

بنا بر این در این جنگ گزارشاتی از سفرهای مؤلف به ایران، عربستان و مصر آمده و مختصری از جلد چهارم ریاض العلماء میرزا عبدالله افندی از روی نسخه سیّد محسن امین و فهرست‌هایی که مؤلف برای کتابخانه‌های مختلف نوشته، مانند: کتابخانه‌های رضویه، مدرسه نواب، سردار کابلی، سیّد محسن امین، [آیت اللّه] سیّد شهاب‌الدین مرعشی نجفی، دارالکتب الظاهریه و سیّد جلال‌الدین محدّث ارموی (نک: نسخه پژوهی، ج ۲) و برخی از اجازات علمای عامه به خط خودشان و برخی مطالب متفرقهٔ دیگر.

آغاز: حرکت از نجف یوم شنبه ۱۵ شوال سنهٔ ۶۴، ورود کاظمیه دوشنبه ۱۷، حرکت به شام پنج شنبه ۲۰ بعد از ظهر.

خط: نسخ و نستعلیق. به خط مؤلف و دیگران.
تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.
بسیاری از برگ‌های نسخه سفید مانده است.
جلد: گالینگور مشکی. عطف تیماج قهوه‌ای.
۱۸×۲۵سم. ۵۰گ. +برگ‌های سفید. سطور مختلف. **(ثبت ۲۰۶۹۸۱)**

۱۵۸۱۷

کشکول **(متفرقه ـ عربی و فارسی)**

از: محمّدمحسن بن علی مشهور به شیخ آقا بزرگ طهرانی (۱۳۸۹ه).

یادداشت‌های پراکنده است شامل: ادعیه، تراجم، وقایع اتفاقیه، اشعار که برخی از آنها به خط شعرا در این دفتر ثبت شده، زندگی نامه خودنوشت مؤلف، گزارش مسافرت‌های مؤلف، تقریظ‌هایی که بر کتاب‌های مختلف نوشته و...

مؤلف حدود ۱۳۴۰ه در سامراء شروع به نگارش این دفتر نموده و تا ۱۳۵۴ه و بعد از آن تا ۱۳۸۶ه در آن می‌نوشته و مطالبی می‌افزوده است.

عناوین برخی مطالب مندرج در این کشکول:

ــ دعای مطول یا واحد یا واحد یا ماجد یا حلیم یا حنان یا منان...

ــ نقلی از حدیقة الشیعه اردبیلی

ــ نماز حضرت حجت(ع) به جهت حوائج مهمه

ــ کرامتی از ملّا حمزه مازندرانی که به خط میرزا

محمّد بن رجبعلی طهرانی عسکری ثبت شده است
ـــ کرامتی از حاج ملّا محمّد اشرفی به نقل از میرزا غلامعلی سالک طهرانی فخرالادباء از میرزا مسیح صدیق الاطباء از حاج میرزا حسن حکیم‌باشی اشرفی
ـــ نسخه‌های طبی
ـــ غزلی از دیوان میرزا غلامحسین حاجب طهرانی
ـــ داستان استبصار مفتی ذهابی
ـــ زندگی نامهٔ خود نوشت شیخ آقا بزرگ طهرانی
ـــ قطعه در وفات میرزا محمّد تقی بن محب علی شیرازی
ـــ اشعار افجه‌ای در تجلیل از شیخ آقا بزرگ طهرانی
ـــ قصیده‌ای از سیّد عباس بن سیف اللّه افجهی طهرانی در خیرمقدم به شیخ آقا بزرگ طهرانی
ـــ در تهنیت ورود شیخ آقا بزرگ از علی اکبر خوشدل در ۲۰ شعبان ۱۳۶۵ه
ـــ شعری در ستایش از مادر از علی رضا ریحان مدرس یزدی به خط شاعر
ـــ قصیده میرزا محمّد تقی شیرازی در مولود حضرت حجت(عج) به خط محمّد کاظم موسوی جزایری در ۲۶ ذیقعده ۱۳۵۸ه
ـــ بحر طویل در وصف حضرت ابوالفضل العباس(ع)
ـــ واقعه توپ بستن روس بقعهٔ رضویه را به نظم به نقل از منتخب التواریخ
ـــ فائده فی اغلاط مشهورة صححها فرهاد میرزا فی زنبیل
ـــ نامهٔ مؤلف به سیّد محمّد بکر در ۴ جمادی الاولی ۱۳۵۱ه
ـــ نامهٔ مؤلف به شیخ منیر عسیران عاملی در ۲۶ جمادی الاولی ۱۳۴۹
ـــ قطعه شعر و یادداشتی از سیّد علی اکبر رقعی رضوی قمی
ـــ الشعراء المترجمین فی الادب الجدید للسیّد محمّد جمال المطبوع ۱۳۵۷ (فهرست کتاب مذکور است)
ـــ مزایای نجف
ـــ کتاب المعاصرین المترجمین فی مصر المطبوع (فهرست کتاب مذکور است)
ـــ المدفونون بسامراء من ارجوزة السماوی
ـــ باب فی المترجمین من علماء الهند فی سبحة المرجان تألیف میر غلامعلی بلگرامی
ـــ تقریظ بر کتاب الشیعة فی التاریخ
ـــ تقریظ نظم نهج البلاغة آقا محمّدعلی انصاری قمی
ـــ دعای قاموس
ـــ تقریظ بر کتاب المثانی در ۱۱ صفر ۱۳۸۳
ـــ تقریظ صحیفه صادقیه
ـــ تقریظ کتاب اثبات امامة الأئمة الأطهار
ـــ تقریظ بر الشجرة الطیبة در ۲۷ ذی حجه ۱۳۵۸
ـــ تقریظ بر صرع الحقائق او شهداء العلماء علّامهٔ امینی در غدیر ۱۳۵۳
ـــ تقریظ بر الروض النضید
ـــ تقریظ الاستصحاب سیّد محسن بن سیّد محمّد حجت کوهکمری قمی
ـــ تقریظ الثوره العراقیة الکبری للفیاض
ـــ تقریظ الدرر الغرر
ـــ تقریظ مجمع الخیرات المدخر لیوم الحسرات تألیف شیخ حسین بن علی بحرانی بلادی
ـــ تقریظ الغدیر علّامهٔ امینی
ـــ رسالهٔ الضوابط فی الشک و السهو از ملّا محسن فیض کاشانی
ـــ ابیاتی به خط محمّد صادق آل بحر العلوم در رجب ۱۳۸۶
ـــ ارجوزة فی اسامی سور القرآن به خط سیّد

رضی‌الدین هاشمی در جمادی الثانی ۱۳۸۶. (این منظومه را در نسخه پژوهی، ۳/ ۶۰۳ـ۶۰۵، چاپ کرده‌ام).

ــ نامه به میخائیل عواد

ــ یاداشتی از سیّد احمد دیباجی در غدیر ۱۳۸۷ه

ــ رباعی از شیخ آقا بزرگ طهرانی در رثای فرزند جوانش محمّدباقر در ۱۳۴۳ه.

ــ الباقیات الصالحات، از شهید اول محمّد بن مکی عاملی که به خط سیّد عبدالعزیز طباطبایی در این کشکول نگاشته شده.

ــ ترجمه شیخ محمّد تقی بن نظام‌الدین بیلندی معروف به بهلول و اشعاری به خط وی

ــ رسالة علی بن عیسی الوزیر بـه نقل از مجلهٔ عربیکا

ــ برگ‌های سفید مانده

ــ گزارش سفر به ایران در ۱۳۸۲ه

ــ صورت اجازهٔ محمّد بن حسین منصوری به محمّد بن سیف منصوری به نقل از نسخهٔ جعفریه کرکی.

خط: نسخ. بـه خط مؤلف و دیگران. در تاریخ‌های مختلف از ۱۳۴۰ تا ۱۳۸۶ه.

جلد: مقوا رویه کاغذ سبز عطف و گوشه تیماج.

۱۴×۲۲/۵سم. ۱۱۶گ. +برگ‌های سفید. سطور مختلف.

(← تصویر) **(ثبت ۲۰۶۹۸۲)**

۱۵۸۱۸

مجموعه

۱. فهرست رجال الکشی **(عربی)**

(گ ۱ر ـ ۳۶ر)

از: علی بن محمّد نوری ایلکایی (ق ۱۴ه).

چون فهرست رجال کشی نامرتب بود مؤلف در این دفتر فهرست الفبایی رجال آن‌را به ترتیب حرف اول و دوم از روی چاپ بمبئی آورده است.

تألیف این فهرست در ۲۸ذی حجه ۱۳۲۰ه به اتمام رسیده است.

نسخهٔ حاضر با ماشین تایپ شده است.

آغاز: باب الألف مع الباء ابوذر الغفاری ۱۶، ابوایوب الانصاری ۲۵، ابوسعید الخدری ۲۶، ابوعبدالله الجدلی ۶۲....

انجام:... و فی الأسماء مرّة اخری تسهیلاً للتناول حررها بیمناه الداثره العبد المسییء علی بن محمد النوری الایلکایی ۲۸ ذی حجه ۱۳۲۰.

۲. رسالة فی بیان حال الکافی **(علوم حدیث ـ عربی)**

(گ ۳۷ر ـ ۴۰ر)

از: محمّد محسن بن علی مشهور به شیخ آقا بزرگ طهرانی (۱۳۸۹ه).

شیخ عباسقلی واعظ چرندابی نامه‌ای به مؤلف نوشته و از وی پرسیده که آیا در کتاب کافی روایات ضعیف وجود دارد یا خیر؟ و در صورت وجود، چرا کلینی کتاب را به سفراء اربعه ـ که معاصر وی بودند ـ نشان نداده تا روایات ضعیف را بیرون آورند؟

مؤلف با استفاده از خاتمهٔ مستدرک استادش نوری ـ که فایدهٔ چهارم از فواید دوازده‌گانه آن به بیان حال کافی اختصاص دارد ـ در مقام پاسخ برآمده و این رساله را در روز شنبه ۲۵ ذیقعده ۱۳۷۴ (روز دحو الارض) در منزلش در نجف اشرف به انجام رسانده است.

نسخهٔ حاضر با ماشین تایپ شده است.

این فایده در فصلنامه سفینه به چاپ رسیده است.

آغاز: بسمله. و به ثقتی و اعتصامی الحمد لولیه و الصلاة علی سیدنا محمد نبیه و علی المعصومین الاثنی عشر اوصیاء نبیه و بعد فقد کتب الیّ العالم الفاضل الخطیب البارع ....

انجام:... هذا ما خطر فی نظری القاصر عاجلاً عصمنا الله من الزلل و الحمد لله أولاً و آخراً و کتبه فی

السبت الخامس و العشرين من ذی القعدة... آقـا بـزرگ الطهرانی عفی الله عنه.

۳. تعریف الانام (فارسی)
فی ترجمة المدنیة و الاسلام

(گ ۴۴ پ ـ ۷۹ ر)

از: محمّد محسن بن علی مشهور به شیخ آقا بزرگ طهرانی (۱۳۸۹ه).

ترجمهٔ کتاب المدنیة و الاسلام محمّد فرید وجدی است از روی نسخهٔ چاپ قاهره در ۱۳۱۹ه. این ترجمه در شب جمعه ۳ ذی حجه ۱۳۲۷ه به انجام رسیده و دو سوم آن در مجلهٔ درة النـجف بـه چـاپ رسـیده است. موضوع کتاب پیرامون سازگاری اسلام با تمدّن است.

نک: ذریعه، ۴/ ۲۱۶.

آغاز: بســمله. ثـنای نـامحدود یگـانه مـعبودی را سزاست که بقلم قدرت ازلی خود بر لوح قامت... .

انجام:... و عاقبت امر ما ختم بخیر فرماید... تمام شد ترجمهٔ کتاب مدنیت و اسلام و الحمد لله علی التمام در شب جمعه سوم شهر ذی حجة الحرام بید مترجمه سنة ۱۳۲۷.

۴. ملخص رسالهٔ نیچریه (حکمت ـ فارسی)

(۸۰ پ ـ ۸۳ پ)

از: محمّد محسن بن علی، شیخ آقا بزرگ طهرانی (۱۳۸۹ه).

رســالهٔ نـیچریه از سـیّد جـمال‌الدیـن اسـدآبادی (۱۳۱۴ه) است در بررسی نظرات متألهین و مادیین. در این دفتر گزیده‌ای از آن به صورت ناقص و ناتمام آمده است.

آغاز: بسمله. ملخص رساله نیچریه لمولانا السید جمال‌الدین افغانی طبع ۱۳۰۰ این است، آنچه از تواریخ ظاهر می‌شود قبل از میلاد مسیح... .

انجام:... باین کلام شریف اکتفا خواهم کرد انّ الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما بأنفسهم، انتهی.

۵. اللئالی المربوطة (سیاست ـ فارسی)
فی بیان وجوب المشروطة

از: محمّد اسماعیل بن محمّدعلی مـحلّاتی نـجفی (۱۳۴۳ه).

رساله‌ای است در تایید مشروطه مرتب بر دو فصل: ۱. در بیان فرق اجمالی بین سلطنت مشروطهٔ محدوده و سلطنت مطلقهٔ مستبده و وجه ترجیح اوّل و تقدیمش بر دوم در مقام دوران و تعارض. ۲. در بیان شبهاتی که در این باره شده و جواب از آنها.

نک: ذریعه، ۱۸/ ۲۶۳.

آغاز: بسمله. حمدله. و صلی الله علی اشرف خلیقته محمد و اهل بیته الطیبین الطاهرین و بعد پس از آنکه ندای غیبی مشروطیت سلطنت و محدود شدن ادارات دولت... .

انجام:... الضرورات تتقدر بـقدرها را در هـمه حـال ملحوظ دارند... و الحمد لله علی الختم و الفتح و السلام علی الفاتح و الخاتم و رحمة الله و برکاته.

۶. ترجمهٔ العقیدة الاسلامیة (عقاید ـ فارسی)

(گ ۱۱۰ پ ـ ۱۲۰ ر)

از: محمّد محسن بن عـلی مشـهور بـه آقـا بـزرگ طهرانی (۱۳۸۹ه).

العقیدة الاسلامیة رساله‌ای است از شـیخ عـبداللّـه کویلیام لیفرپولی ـ شیخ الاسـلام الجـزایـر ـ بـه زبـان انگلیسی که در ۱۸۸۹م تألیف شده و شیخ محمّد ضیاء مصری آنرا به عربی ترجمه کرده و شـیخ آقـا بـزرگ از عربی آنرا به فارسی ترجمه نموده است.

مترجم بعد از ترجمهٔ کتاب المدینة و الاسلام محمّد فرید وجدی، چون این کتاب‌را مکمّل آن دیده، تصمیم به ترجمه‌اش گرفته ولی این ترجمه نـاتمام مـانده و از بخش موجود در ۱۳۲۸ه فراغت یافته است.

نک: ذریعه، ۱۱۷/۴.

آغاز: بسمله. حمدله... و بعد این مجرم مسیء بعد از ترجمه کردن کتاب مستطاب مدنیت و اسلام دیدم که کتاب مستطاب عقیدة الاسلامیة متمّم آن غرض و مقصود است... .

انجام ناتمام:... و اگر درک میکردم روز تو را البته یاریت می‌نمودم.

خط: نستعلیق. محمّدمحسن بن علی مشهور به آقا بزرگ طهرانی. تاریخ کتابت: ۱۳۲۷ و ۱۳۲۸ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف.

رسالهٔ یکم و دوم تایپی است. چند برگ در آخر نسخه سفید مانده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۵×۲۱سم. ۱۲۰گ. ۱۹س. **(ثبت ۲۰۶۹۸۳)**

۱۵۸۱۹

وصیّة امیرالمؤمنین(ع) لولده الحسین(ع) **(حدیث ـ عربی)**

نک: فهرستگان حدیث، ۳۵۷/۶.

آغاز: بسمله. اوصی امیرالمؤمنین ولده الحسین صلوات الله علیهما و علی الأئمة الابرار و سلامه فقال اوصیک بتقوی الله جلّ و عزّ فی الغیب و الشهادة و کلمة الحقّ فی الرضا و الغضب... .

انجام: لا یتمّ مروّة الرجل حتی لا یبالی أیّ طعامیه أکل و لا أیّ ثوبیه لبس، تمّت الوصیة.

خط: نستعلیق زیبا. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۲ ۱۳ه.

صفحات مجدول محرر کمندکشی شده به زر و مشکی و شنگرف و لاجورد و سیلو، رکابه دارد.

در اول نسخه تملّک لطفعلی صدرالافاضل با مهر وی و یادداشتی از وی بدین مضمون: «این وصیت حضرت امیر را علیه سلام الله در کتاب عقد نفیس و نزهت جلیس دیدم مؤلف در خاتمت کتاب آورده است».

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.

۱۳/۵×۲۱سم. ۶گ. ۸س. **(ثبت ۲۰۶۹۸۴)**

۱۵۸۲۰

مفتاح الفلاح **(دعا ـ عربی)**

از: شیخ بهایی بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).

نک: مجلس، ۱۲۳۱۵ در آغاز و انجام برابراند.

خط: نسخ. بی کا. بی تا. در آخر نسخه تاریخ ۲۵ صفر ۱۰۹۲ه دیده می‌شود که باید مربوط به نسخهٔ اُم باشد؟

صفحات مجدول به شنگرف.

این نسخه در تملّک لطفعلی دانش (صدر الافاضل) بوده و او فهرست مطالب کتاب را به ابتدای آن افزوده و نسخه‌ای از مفتاح الفلاح با تصحیح و حواشی شیخ سلیمان بن عبداللّه بحرانی را یافته و مطالبی از آنرا در حواشی نسخهٔ حاضر آورده است. به نسخه رطوبت رسیده است.

در آخر نسخه یادداشتی از محمّد بن عبداللّه نوری صدیق الملک دیده می‌شود.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای ترنج‌دار.

۱۲/۵×۲۰/۵سم. ۱۵۳گ. ۱۳س.

(ثبت ۲۰۶۹۸۵)

۱۵۸۲۱

مجموعه

۱. بدایة الهدایة **(فقه ـ عربی)**

(۱پ ـ ۶۵ر)

از: محمّد بن حسن، حر عاملی (۱۱۰۴ه).

نک: مجلس، ش ۷۱۰۴ در آغاز و انجام برابرند.

۲. الجمع و التوفیق بین الخبرین = اثبات وجود الأنبیاء و الاوصیاء فی قبورهم (عقاید ـ عربی)

(گ ۶۶پ ـ ۷۱ر)

از: محمّد بن حسن، حر عاملی (۱۱۰۴ه).

رسالهٔ کوتاهی است در جمع بین دو دسته از روایات که مضمون یکدسته از آنها دلالت دارد بر صعود جسد پیامبران و امامان(ع) به آسمان و دستهٔ دیگر دلالت دارد بر بقای آنها در قبورشان.

در نسخهٔ حاضر، شیخ حر عاملی به عنوان مؤلف رساله معرفی شده ولی در برخی نسخه‌های موجود از رساله، تألیف آن از سیّد محمود بن فتح‌اللّه حسینی کاظمی دانسته شده است.

نک: ذریعه، ۵/ ۱۳۴؛ التراث العربی، ۱/ ۵۱؛ مرعشی، ۳۴/ ۶۷۴ـ۶۷۵.

آغاز: بسمله. بعد الحمد و الصلوة علی سیّدنا و نبینا محمد و آله من اهل العبا فانّی اخبر الاخوان فی الایمان عن الکلام الذی جری بینی و بینهم ....

انجام:... فیه من زیادة أو نقصان یسامحونی به لأنّ فکری القاصر و نظری الخاسر هما فی ذلک سیان.

۳. اجازه به زین‌العابدین موسوی خوانساری (اجازه ـ عربی)

(گ ۷۱پ ـ ۷۲ر)

از: صدرالدین بن صالح بن محمّد بن زین‌العابدین بن ابراهیم موسوی عاملی.

صورت اجازهٔ روایتِ کتابِ وسائل الشیعه شیخ حر عاملی است که مجیز آنرا از طریق پدرش صالح بن محمّد و استادش شیخ سلیمان بن معتوق عاملی از جدش محمّد بن زین‌العابدین از مؤلف روایت می‌کند. این اجازه در ۱۷ رجب ۱۲۴۸ه صادر شده است و به خطِ فرزند مجاز در این نسخه نقل شده است.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی خلق الانسان علّمه البیان علم بالقلم علم الانسان ما لم یعلم ....

خط: نسخ. کاتب رسالهٔ یکم: محمّدقاسم بن محمّد خمیس کربلایی. تاریخ کتابت: اواخر شعبان ۱۰۹۴ه. برای سیّد میرزا رضی‌الدین. کاتب رسالهٔ سوم: محمّد بن زین‌العابدین موسوی خوانساری (فرزند مجاز). تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و حواشی «منه» دارد. رکابه‌نویسی شده است.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای ترنج‌دار.

۱۰/۵×۱۶سم. ۷۲گ. ۱۴س. **(ثبت ۲۰۶۹۸۶)**

۱۵۸۲۲

صورت مواجب فوج خوی (سند ـ فارسی)

صورت مواجب فوج نهم خوی ابواب جمعی حیدرخان امیرتومان در ۱۳۱۲ه است که به تایید مدبرالدوله، مشیر نظام و معاون نظام رسیده است. اعداد به سیاق درج شده.

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ۱۳۱۲ه.

با دهها نقش مهر از افراد مختلف.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.

۱۵×۲۱سم. ۵۵گ. ۶س. **(ثبت ۲۰۶۹۸۷)**

۱۵۸۲۳

استغاثه ضعفاء = دادخواهی ضعفاء (سیاسی ـ فارسی)

از: مؤلفی ناشناخته.

گفتار کوتاهی است در شکوائیه از اوضاع نابسامان ایران در عهد مشروطه و گلایه از گرانی اجناس از زبان چهار برادر که هر یک شغلی دارند: صانع و زارع و بایع و...

در ابتدای نسخه تاریخ محرم ۱۳۲۹ه درج شده است.

آغاز: بسمله. اغثنا یا غیاث المستضعفین و ملجأ المضطرین. ما چهار برادریم یکی صبح که میشود اره و تیشه خود را برداشته میرود دکان پی نجاری ....

خط: نستعلیق. گویا به خط مؤلف. تاریخ کتابت: محرم ۱۳۲۹ه.

با خط خوردگی‌ها و اضافات از مؤلف.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.

۱۴×۲۱/۵سم. ۴گ. ۲۱س. **(ثبت ۲۰۶۹۸۸)**

۱۵۸۲۴

ابنية الكعبة **(جغرافیا ـ عربی)**

= مفرّحة الانام

فی تأسیس بیت اللّه الحرام

از: ملّا فتح‌اللّه بن مسیح‌اللّه (ق ۱۱ه).

رساله‌ای است پیرامون بنای کعبه و خرابی و بنای مجدد آن در ۱۰۴۰ه. مؤلف معاصر با زین‌العابدین کاشانی شهید نویسندهٔ مفرّحة الانام فی تأسیس بیت الله الحرام بوده و متن عربی رسالهٔ مذکور را در اینجا آورده است و چیزی افزون بر آن ندارد جز مقدمه‌ای.

گفتنی است متن فارسی مفرّحة الانام در میراث اسلامی ایران، ۱/ ۳۶۷ـ۳۹۲ به چاپ رسیده و متن عربی آن به شمارهٔ ۴۳۵۶ در کتابخانهٔ مجلس موجود است. نسخهٔ دیگری از ابنیة الکعبه در کتابخانهٔ حاضر به شماره ۱۵۲۳۶ نگهداری می‌شود.

نک: ذریعه، ۱/ ۷۳؛ طبقات اعلام الشیعة، ق ۱۱ ص ۴۳۱.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی جعل السعی الی بیته الحرام ذریعة للفوز الی اسعد السعادات و الوقوف بالمشاعر العظام وسیلة للوصول الی اعلی الدرجات ....

انجام:... مصلح و نافع و الهمنی الله لتاریخ هذا التأسیس الشریف اقتباسا من آیة شریفة و اذا یرفع ابراهیم القواعد من البیت.

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ۱۳ه.

نشانی‌ها مشکی. رکابه‌نویسی دارد.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.

۱۷×۲۱/۵سم. ۲۰گ. ۱۴س. **(ثبت ۲۰۶۹۸۹)**

۱۵۸۲۵

مجموعه

۱. مختصر **(تفسیر مأثور ـ عربی)**

تفسیر علی بن ابراهیم القمی

(ص ۳۴ـ۴۰۰)

تلخیص تفسیر علی ابن ابراهیم قمی است. ابن عتایقی گزیده‌ای از تفسیر قمی دارد که نسخهٔ اصل آن در کتابخانهٔ آیت‌اللّه مرعشی به شمارهٔ ۲۸۲ نگهداری می‌شود.

نک: التراث العربی، ۵/ ۱۲.

آغاز: بسمله. عن ابی‌بصیر عن ابی‌عبدالله علیه السلام قال سألته عن تفسیر الباء فقال بهاء الله و السین سناء الله و المیم ملک الله ....

۲. الفوائد التفسیریة **(عربی)**

(ص ۴۰۰ـ۵۰۴)

فواید تفسیری است برگرفته از تفسیر قمی، الدرر و الغرر سیّد مرتضی، تفسیر ابن المذکر، تفسیر ثعلبی و تنزیه الانبیاء.

۳. فصل فی المتعه **(عربی)**

(ص ۵۰۲ـ۵۱۱)

آغاز: فصل فی المتعة قد ثبت بالأدلّة الصحیحة انّ کلّ منفعة لا ضرر فیها فی عاجل و لا آجل مباحة بضرورة العقل و هذه صفة نکاح المتعة ....

انجام:... و من جامع دون الفرج فتخصیص هذه الآیة مجمع علیه.

۴. اخبار و روایات **(عربی)**
(ص ۵۱۱ـ۵۴۹)

از جمله: خبر المقدام، خبر مؤمن الطاق، خبر ابی‌جعفر[ع] مع طاوس، خبر خلیل بن احمد و خبر شعبی، خبر القرنی، ذکر الائمة الاثنی عشر من کتاب درّ النظیم، خبر فی معنی الرفض، من کتاب الشافی فی الامامة لعلم الهدی، احادیث الجنة و النار، من کتاب التمحیص، من کتاب قضاء حقوق الاخوان.

خط: نستعلیق. کاتب: قباد بن شاه قباد مهرانی. تاریخ کتابت: ۲۸ محرم ۹۴۸ه. مکان کتابت: شیراز.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و رکابه دارد، این نسخه در تملک صدرالافاضل لطفعلی بن محمّد کاظم تبریزی در رجب ۱۳۱۹ه در آمده و همو فهرست مجموعه را در اول نسخه آورده است و تملک رکن‌الدوله در ۱۳۰۸ه و مهر کروی ناخوانا.

جلد: تیماج سرخ با ترنج و سرترنج زرین.

۱۳×۲۲سم. ۲۷۵گ. ۱۹س. (ثبت ۲۰۶۹۹۰)

۱۵۸۲۶

المختصر النافع **(فقه ـ عربی)**

از: محقّق حلّی جعفر بن حسن سعید (۶۷۶ه).

نک: ذریعه، ۲۰/ ۲۱۳؛ مشار عربی، ۸۱۸.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی صغرت فی عظمته عبادة العابدین....

انجام:... ضمانها بالجنایة علی آلادمی فحسب فهذا آخر ما اردنا ذکره و قصدنا حصره مختصرین مطوله محررین محصله و نسأل الله ان یجعلنا ممّن شکر عمله و غفر زلله.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ربیع الثانی ۹۷۷ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و حواشی دارد با امضای «ع ل» و «تنقیح» و «معتبر» و «زین»، در اول و آخر نسخه فواید پراکنده درج شده، در اول نسخه نام کتاب و مؤلف به خط لطفعلی بن محمّد کاظم (دانش صدرالافاضل) همراه با فهرست مطالب کتاب و یادداشت تملّک صدرالافاضل در رجب ۱۳۱۰ه با مهر وی و در آخر نسخه یادداشت محمّد شریف که نسخه را در ۱۹ شوال ۱۰۵۲ه به فرزندش ابوسعید نورالدین محمّد بخشیده و کتاب را به وی درس داده و یادداشت قرائت برایش نوشته است. رکابه‌نویسی شده و به نسخه رطوبت رسیده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۸×۲۵سم. ۱۴۵گ. ۱۷س.

(← تصویر) **(ثبت ۲۰۶۹۹۱)**

۱۵۸۲۷

مجموعه

۱. فهرست الألفاظ الکتابیة للهمدانی (عربی)
(گ ۱پ ـ ۵ر)

گویا از: لطفعلی بن محمّدکاظم صدرالافاضل (۱۳۵۰ه).

فهرست ابواب کتابِ الألفاظ الکتابیة همدانی است که در ردیف بعد می‌آید. گویا این فهرست را مالک نسخه لطفعلی دانش صدرالافاضل تنظیم کرده است.

۲. الألفاظ الکتابیه **(ادب ـ عربی)**
=کتاب الألفاظ
(گ ۶پ ـ ۳۴پ)

از: عبدالرحمن بن عیسی بن حماد همدانی (۳۲۷ه).

نک: مجلس، ش ۷۱۲۳؛ عکسی مرعشی، ش ۱۰۶۵.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی جعل توفیقنا بحمده

نعمة مضافة منه لنا الی سایر نعمه و منه....

انجام:... باعجازها و سوابقها بلواحقها و بادیها بتالیها.

۳. فهرس عمدة الکتاب للزجاجی (عربی)

(گ ۳۷ پ ـ ۴۰ پ)

فهرست ابواب عمدة الکتاب زجاجی است. گویا تنظیم شده به وسیلهٔ مالک نسخه باشد؟

۴. عمدة الکتّاب (لغت ـ عربی)

(گ ۴۱ پ ـ ۸۴ پ)

از: یوسف بن عبداللّه زجاجی (۴۱۵ه).

کتابی است در لغات مترادف در معنا و متغایر در لفظ. تهذیبی از جواهر الألفاظ قدامة بن جعفر (۳۳۷ه) است.

نک: تاریخ التراث العربی، المجلد الثامن (علم اللغة)، ۴۲۴ـ۴۲۵.

آغاز: بسمله. الحمد لله اهل الحمد و مستحقه و صلواته علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین الأخیار....

انجام:... و کشط جلده و تشطه سلخه و کذلک یقال کشط السحاب عن السماء.

۵. کتاب الابداع و ارضاع الاطباع فی الاسجاع و الاتباع (ادب ـ عربی و فارسی)

(گ ۸۵ پ ـ ۱۲۴ پ)

از: صدرالافاضل لطفعلی بن محمّد کاظم دانش تبریزی (۱۳۵۰ه).

کلمات مسجع و ترکیب‌های زیبای ادبی در موضوعات مختلف را در این دفتر گردآورده است.

آغاز: باسم الله اللطیف العلی تعالی شأنه الحمد علی قیاس الرفد الشکر علی قدر البر الثناء علی زنة العطاء....

انجام:... تهن، غدن، و سن سنه، رؤیا، غفو، کری، تهویم.

۶. فهرس المختار من الجمهرة (لغت ـ عربی)

(گ ۱۲۵ پ ـ ۱۲۶ پ)

فهرست ابواب المختار من الجمهرة است گویا از مالک نسخه صدرالافاضل.

۷. المختار من الجمهرة فی اللغة (لغت ـ عربی)

(گ ۱۲۷ پ ـ ۱۳۹ پ)

گزیده‌ای از الجمهرة فی اللغة ابن درید (۳۲۱ه) است.

نک: تاریخ التراث العربی، المجلد الثامن (علم اللغة) ۱۷۴.

آغاز: بسمله. المختار من کتاب الجمهرة للشیخ الامام ابی‌بکر بن درید قدس سرّه السقنطار قالوا الجهبذ بالرومیّة و قد تکلمت به العرب و قالوا سقنطری... باب فیعلول ناقة عیسجور سریعة....

انجام:... اسرع فی عدوه الالّ جمع الّة و هی الحربة العریضة الفصل الألّ الضرب بالآلة الله تعالی.

خط: نسخ. تاریخ کتابت رسالهٔ چهارم: ۱۰۹۴ه. رسالهٔ پنجم به خط مؤلف در ۱۳۰۶ه.

صفحات مجدول به شنگرف. عناوین شنگرف. رکابه‌نویسی شده و حواشی دارد. در اول و آخر نسخه فوایدی به خط مالک نسخه درج شده. در اول نسخه چند یادداشت تملک از جمله در ۱۱۹۲ه و از محمّد رحیم بن سیّد مرتضی حسینی با مهر مربعی با سجع بسمله مورَّخ ۱۱۲۶ه و لطفعلی بن محمّد کاظم صدرالافاضل در ربیع الثانی ۱۳۰۶.

جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا.

۱۸×۲۶/۵سم. ۱۴۴گ. ۲۱ س.

(→ تصویر) (ثبت ۲۰۶۹۹۲)

۱۵۸۲۸

دوازده امام = صلواتیه = الخطب (صلواتیه ـ عربی)

از: ناشناخته.

خطباتی است در صلوات بر چهارده معصوم(ع) همراه با ذکر اوصاف و القاب ایشان و لعن بر دشمنان اهل بیت و غاصبان حقّ ایشان. در اصطلاح به اینگونه صلواتیه‌ها دوازده امام گفته می‌شود.

مؤلف، این خطبه‌ها را برای مناسبت‌های مختلف در ماه مبارک رمضان و محرم و ذی قعده و ذی حجه انشاء کرده و در خاتمه هر یک از آنها، به شاه سلطان حسین صفوی دعا می‌کند. به نظر می‌رسد تصحیحات این نسخه به خط مؤلف بوده و احتمالاً منحصر به فرد باشد.

آغاز: دوازده امامهایی که تعلق به جمعات شهر رمضان المبارک دارد. اول: بسمله. الا و اعلموا ایّها الناس انّ الله سبحانه أمرکم بأمر بدا فیه بنفسه ....

انجام:... الرب الملک الدیان، شاه سلطان حسین الصفوی الموسوی الحسینی بهادرخان. الا فیا عصبة اهل العرفان فاقرؤا فاتحة کتاب الله الملک المنّان.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. خط‌خوردگی‌هایی در متن به چشم می‌خورد. با تصحیحات در حواشی و رکابه‌نویسی. در اول نسخه مهر کتابخانهٔ مجدالدین نصیری دیده می‌شود.
جلد: تیماج سرخ.
۱۳/۵ × ۲۰سم. ۲۱۳گ. ۱۵س.

(← تصویر) **(ثبت ۲۰۶۹۹۳)**

۱۵۸۲۹

مجموعه

۱. تسدید القواعد فی شرح تجرید العقائد = شرح قدیم (کلام ـ عربی)
(گ ۲ پ ـ ۱۱۹ پ)

از: شمس‌الدین محمود بن عبدالرحمان اصفهانی (۷۴۶ه).

شرح مفصلی است بر تجرید الاعتقاد خواجه نصیرالدین طوسی که شرح قدیم یا تشیید القواعد و تشدید القواعد نیز خوانده می‌شود. حواشی متعددی بر آن نگاشته‌اند.

نک: ذریعه، ۱۳/ ۱۴۰ ـ ۱۳۹؛ کتابشناسی تجرید الاعتقاد، ۴۲ ـ ۴۴.

آغاز: بسمله. الحمد لله المتوحد بوجوب الوجود و دوام البقاء المتفرد باستحاله التغیّر و امتناع الفناء ....

انجام:... و لقوله علیه السلام من اتی من هذه القاذورات شیئاً فلیسترها ستره‌الله تعالی. هذا آخر ما تیسر لنا من شرح التجرید.

۲. حاشیة شرح التجرید القدیم (کلام ـ عربی)
(گ ۱۲۰ پ ـ ۱۴۳ ر)

از: مؤلفی ناشناخته.

حاشیه‌ای است با عناوین «قوله ـ قوله» بر شرح اصفهانی بر تجرید الاعتقاد. محشی از فضلای امامیه است. در منابع از این حاشیه اطلاعی بدست نیامد.

آغاز: بسمله. قوله و ذلک یتوقف علی النبوة و الامامة، توقف مباحث المعاد علی الامامة ممنوع. قوله و هو یتوقف علی المحدث الموقوف علیه اثبات الصانع ....

انجام:... قوله ای الی مثل المخالفة قلت کیف یعود الضمیر الی ما لا عین له فی الکلام و لا اثر.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت رسالهٔ یکم: ۸ صفر ۷۴۹ه. رسالهٔ دوم: ۱۳ ربیع الاول ۷۴۹ه.
عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و حواشی دارد. نام رساله‌ها در صفحات عنوان به خط مالک نسخه ثبت شده است. این نسخه در تملّک لطفعلی صدرالافاضل بوده که دو برگ نخست را کسرنویسی کرده و تملکی به تاریخ ۱۳۲۲ه دارد. لبهٔ برگ‌ها کرم‌خوردگی دارد.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۱۵/۵ × ۲۲/۵سم. ۱۴۳گ. ۳۱س.
(← تصویر) (ثبت ۲۰۶۹۹۴)

۱۵۸۳۰

مجموعه

۱. هدایة المسافرین **(فقه ـ فارسی)**
(ص ۶ـ۱۸)
از: حسن بن عبدالرزاق لاهیجی قمی (۱۱۲۱ه).
آغاز: بسمله. حمدله... اما بعد چنین گوید کمترین اهل آفاق حسن بن عبدالرزاق جعلهما الله تعالی اهدین الهادین الیه و خیر الداعین الیه که این رساله‌ایس موسوم به هدیة المسافرین در بیان اقسام سفر و ذکر اقسام قصر و اتمام متعلق به صلات و صیام....
انجام:... و نمازهای گذشته همه مجزی بود و الله اعلم ثمّ الراسخون فی العلم این بود مقصود از این رساله و الحمد لله حق حمده اولاً و آخراً.

۲. مناجات امیرالمؤمنین(ع) که جبرئیل آورده **(دعا ـ عربی)**
(ص ۱۸ـ۲۱ متن و حاشیه)
آغاز: بسمله، یا سامع الدعاء و یا فاطر السماء و یا دائم البقاء و یا واسع العطاء لذی الفاقة العدیم....

۳. ترجمة الصلاة **(فقه ـ فارسی)**
(ص ۲۰ـ۵۰)
از: جمال‌الدین محمّد بن حسین خوانساری (۱۱۲۱ه).
آغاز: فصل اول در اذان و اقامت که پیش از نماز گفته می‌شود. کسی که ارادهٔ نماز دارد بعد از آنکه طهارت گرفته باشد رو بقبله کند....
انجام:... در حقیقت او هیچ چیز را شرکتی نباشد و اگر نه آن چیز نظیر و مانند او باشد.

۴. تقویم شرعی **(فارسی)**
(ص ۵۸ـ۹۵)
از: محمّد صالح بن عبدالواسع حسینی خاتون‌آبادی (۱۱۲۶ه).
نک: مجلس، ش ۹/۸ خویی؛ ذریعه، ۴/ ۳۹۷؛ فهرستواره، ۴/ ۲۸۹.
آغاز برابر با ش ۹/۸ خویی.

۵. ادعیه و اعمال سفر **(فارسی)**
(ص ۱۰۰ـ۱۱۳)

۶. شک و سهو **(فقه ـ فارسی)**
(ص ۱۲۲ـ۱۳۸)
از: علّامه ملّا محمّدباقر بن محمّدتقی مجلسی (۱۱۱۰ه).
نک: مجلس، ش ۷۹۵۴/۴ در آغاز برابرند.

۷. آداب و ادعیه نماز شب **(فارسی)**
(ص ۱۳۹ـ۱۸۹)
از: محمّدکاظم بن میرزا محمّد بن کمال‌الدین حسینی مازندرانی.
رساله‌ای است در آداب و ادعیه نماز شب و برخی نوافل و نمازهای مستحبی. تألیف آن در روز یکشنبه ۲۵ ربیع الاول ۱۰۹۵ه به انجام رسیده است.
آغاز افتاده: بتو کسی که ختم شد برای او بقیام شب بعد از آن مرد... باب اوّل در بیان آداب و ادعیه نماز شب و نوافل بعد از آن تا طلوع فجر و در آن دو فصل است....
انجام:... و صلوات مرغبة فیها بسیار است و در اینجا همین قدر اختصار شد.

۸. ادعیه به نقل از وسایل و مصباح کفعمی **(ادعیه ـ عربی و فارسی)**
(ص ۱۸۹ـ۲۲۴)

۹. قد الکساء فی فقه النساء (فقه ـ فارسی)
(ص ۲۲۴ـ۲۵۷)
از: علی بن شیخ حسین کربلایی (ق ۱۲ھ).
رسالهٔ مختصری است در احکام فقهی زنان.
آغاز افتاده: بسمله. چون فرمان حکم عالمگیر و عدل و احسان بی‌نظیرش رواج تمام و رونق ما لا کلام داشته عبادات و جمیع طاعات و حرکات و سکنات و عقود و معاملات ایشان بر وفق....
انجام افتاده:... یکی گردانیدن است و هر گاه زوج بعد از بلوغ زن خود افضا کند دیت و مهر...
خط: نستعلیق. عبارات عربی نسخ معرب. کاتب: محمّدصفی بن محمّدرضا. تاریخ کتابت رسالهٔ یکم: روز عید غدیر ۱۱۲۷ھ. مکان کتابت: اصفهان. تاریخ کتابت رسالهٔ هفتم: ۲ ربیع الثانی ۱۱۲۸ھ.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه دارد. در لابلای نسخه و هامش برخی صفحات مطالب متفرقه از جمله ادعیه و قصیدهٔ «انا المطلوب فاطلبنی تجدنی» دیده می‌شود. در ص ۹۹ وقفنامهٔ نسخه در سلخ ذی حجه ۱۱۴۱ھ ثبت شده است.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۴×۲۱سم. ۱۲۹گ. ۲۱س. **(ثبت ۲۰۶۹۹۵)**

۱۵۸۳۱

بوستان (شعر ـ فارسی)
از: مصلح‌الدین سعدی شیرازی (۶۹۴ھ).
نک: مجلس، ش ۷۷۷۳؛ ذریعه، ۹/ ۴۴۵؛ منزوی، ۳/ ۱۸۶۱.
نسخهٔ حاضر اندکی از آغاز افتادگی دارد.
آغاز افتاده:
و گر در دهد یک صلای کرم
عزازیل گوید نصیبی برم
انجام:
بضاعت نیاوردم الّا امید
خدایا ز عفوم مکن نا امید
خط: نستعلیق. کاتب: سلطان محمّد نور (از اساتید خط). تاریخ کتابت: ۱۲۲۰ھ.
صفحات مجدول محرر به‌زر و مشکی و لاجورد. عناوین به زر. صفحات به صورت متن و حاشیه تزیین شده. تذهیب از افضل شوشتری. دو برگ در ابتدای نسخه نونویس است. برگ‌هایی از میان نسخه به رنگ آبی با نقش ابر و باد است.
جلد: تیماج قهوه‌ای سوخت دورو.
۱۲×۱۸سم. ۲۰۲گ. ۱۰س.
(← تصویر) **(ثبت ۲۰۶۹۹۶)**

۱۵۸۳۲

مجموعه
۱. منشئات = انشاء الدرر (نامه‌نگاری ـ فارسی)
(گ ۱ر ـ ۴۰ر)
از: میرزا مهدی خان منشی استرآبادی (ق ۱۲ھ).
نک: مجلس، ش ۷۶۰۵ آغاز برابر با آن.

۲. جُنگ (شعر ـ فارسی)
(گ ۴۰پ ـ ۵۵پ)
گزیده‌ای از اشعار فارسی ـ بیشتر تک بیت ـ از شعرای ذیل است: حافظ، میرزامحمّد بیک نصیری، عاشق اصفهانی، شاپور طهرانی، خاقانی شیرازی؟، نظیری نیشابوری، اهلی شیرازی، حالی کرمانی، حریفی ساوجی، سالک شیرازی، شرف‌الدین اصفهانی، آذر، عرفی، طوفان، مشتاق، قاضی شمس‌الدین، انوری، هلالی حقانی، طالب آملی، حیرتی تونی، امیرخسرو، حقیری تبریزی، صایب، کاظمای تبریزی، شریف یزدی، شریف تبریزی، اهلی هروی، نصیبی گیلانی، لطفی نشابوری، هاتف، بدیع زمان میرزا، ذوقی

اردستانی، محتشم، شفائی اصفهانی، میرحضوری قمی، ولی دشت بیاضی، رفیق، اسیری اصفهانی، میرصدی، رضای کاشی، سنجر کاشی، نوری اصفهانی، ظهوری تبریزی، راهب، میرزا احمد قزوینی، جعفری ساوجی، حالی ترکمان، مقصدی، میرزا حاتم بیک، کلیم اصفهانی، کلیم کاشی، قدسی طوسی، طبری اصفهانی، مست افشار، قوسی طوبی، آذر گیلانی، کمالی شیرازی، ضمیری اصفهانی، حاجب شیرازی، زکی همدانی، میر محسن طوسی، سعدی، حاجی گیلانی، قولی شیرازی و...

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۲ و ۱۳ه.
عناوین شنگرف. رکابه‌نویسی دارد.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۱۵ × ۲۱سم. ۵۵گ. ۱۷س. **(ثبت ۲۰۶۹۹۷)**

۱۵۸۳۳

انیس المهموم **(گوناگون ـ عربی و فارسی)**

از: محمّد علی بن سلیمان معصومی بهبهانی (۱۳۷۲ه).

کشکولی است شامل فواید تفسیری، حدیثی، فقهی، اعتقادی و... در بیش از چهل جزء. مولف از شاگردان سیّد محمّد کاظم یزدی (صاحب عروة الوثقی) بوده و در جایی از تألیفات خود یاد کرده از جمله:

۱. مواعظ الجمعات
۲. قواعد الامامیه
۳. انیس المهموم
۴. کتابی در رضاع
۵. کتابی در مناسک
۶. تقریرات درسی

و چند کتاب کوچک در علوم مختلفه و حواشی بر: جامع عباسی و نجاة العباد و رسالهٔ سیّد حسین ترک و منتخب الاحکام و وسائل و رسائل و شرایع و شرح کبیر و شرح لمعه و مسالک و مستند.

نسخهٔ حاضر جلد اول از کتاب را در بر دارد.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة و السلام علی اشرف المرسلین محمد و آله المعصومین الطاهرین و بعد لماکان علم الاخلاق من العلوم الشریفه ...

خط: تحریری. کاتب: به خط مؤلف و سیّد فرج‌اللّه مصطفوی بهبهانی. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۱۸ × ۲۲/۵سم. ۳۸۸گ. سطور مختلف.
(ثبت ۲۰۶۹۹۸)

۱۵۸۳۴

انیس المهموم **(گوناگون ـ عربی و فارسی)**

از: محمّدعلی بن سلیمان معصومی بهبهانی (۱۳۷۲ه).

نسخهٔ حاضر جلد دوم کتاب را دربردارد.

آغاز نسخه: بسمله. الحمد لله کله و نستعین به و الصلوة علی نبیه و اوصیائه ابدالابدین و بعد اعلم ان النسب الجزئیة التی تعبر عنها بالأحکام اما ان تکون مقدورة الاتیان أو لا ....

خط: نسخ و نستعلیق تحریری. کاتب: به خط مؤلف و دیگران. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۱۸/۵ × ۲۳/۵سم. ۱۹۳گ. سطور مختلف.
(ثبت ۱۵۸۳۴)

۱۵۸۳۵

متفرقات **(عربی)**

از: محمّدعلی بن سلیمان معصومی بهبهانی (۱۳۷۲ه).

یادداشت‌های پراکنده‌ای است در فقه و غیر آن.

در ابتدای نسخه فهرستی از این مجموعه به خط

مؤلف درج شده است، به شرح زیر:
۱. استصحاب
۲. لاضرر
۳. شرح زیارة رجبیّه
۴. مسائل متفرقه
۵. فیما مرتب علی الوطی
۶. لاضرر
۷. فی تبعیة العقل للقصد
۸. فی معنی النکاح
۹. فی صلاة المسافر
۱۰. خیارات الشیخ ره
۱۱. فی البیع.

آغاز: بسمله. اعلم انّ الاستصحاب معنی هو جامع بین اربعة اصول البرائة الاصلیّة التی تعبّر عنها باستصحاب....

خط: نسخ و نستعلیق. بخش‌هایی از نسخه به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه

با خط خوردگی‌ها در متن. رکابه دارد. در اول و آخر نسخه برگ‌هایی سفید مانده است.

جلد: تیماج فرنگی.

۱۷/۵×۲۱/۵سم. ۱۸گ. سطور مختلف.

(ثبت ۲۰۷۰۰۰)

۱۵۸۳۶

تقریرات فقهی و اصولی **(فقه و اصول ـ عربی)**

از: محمّد علی بن سلیمان معصومی بهبهانی (۱۳۷۲ه).

از: یادداشت‌های پراکندهٔ فقهی و اصولی از تقریرات درس یکی از اساتید حوزهٔ علمیهٔ نجف ـ گویا شیخ هادی تهرانی ـ است. مقرّر از استاد با عنوان «شیخنا العلام النحریر القمقام» یاد می‌کند. از جمله مباحث این دفتر بحث درمسائل زکات است.

آغاز: بسمله. قال علی بن ابی‌طالب لابی الاسود الکلام کله اسم و فعل و حرف الظاهر انّ مراده علیه السلانم بالکلام....

انجام:... و بهذا ا لبیان ظهر فساد قول النصاری القائلین بأنّه تعالی جوهر واحد و ثلثه اقانیم... المسیح کاتحاد الماء بالخمر.

خط: نستعلیق تحریری. به خط مقرِّر. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.

برگ‌های از میان نسخه سفید مانده است. خط خوردگی در متن دیده می‌شود.

۲۰×۲۴/۵سم. ۸۶گ. ۲۶س. **(ثبت ۲۰۷۰۰۱)**

۱۵۸۳۷

شرح معارج الاصول **(اصول فقه ـ عربی)**

گویا از: محمّدکاظم بن کمال‌الدین بزاز بن قطب‌الدین بهبهانی (۱۲۵۵ه).

شرحی است بر معارج الاصول محقق حلّی در اصول فقه. به جهت افتادگی طرفین نسخه شناخت دقیق مؤلف میسور نگشت. در فهرست مختصر مجلس، ص ۵۱۰ به عنوان فوق از محمّد کاظم بهبهانی (از تلامیذ وحید بهبهانی) معرّفی شده، و اللّه العالم.

آغاز افتاده: فانّ من مثلا وضع باعتبار ملاحظة معنی العام لکلّ ابتداء معین بخصوصه و لا شکّ انّه لو لم یذکر متعلق الحرف لا یحصل فرد من افراد الابتداء....

انجام افتاده:... الصلوة لأنّها أفضل من الصوم و ما رواه الکلینی باسناده الی محمد....

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

در حاشیه تصحیح شده و متن خط‌خوردگی دارد. رکابه‌نویسی شده و به نسخه رطوبت رسیده. سه برگ آخر نسخه قطعه‌ای از رساله‌ای است در منطق.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.

۱۵/۵×۲۱/۵سم. ۱۶۹گ. ۲۴س.

(ثبت ۲۰۷۰۰۲)

۱۵۸۳۸

دیوان المتنبی **(شعر ـ عربی)**

از: احمد بن حسین جعفی متنبی (۳۵۴ه).

قطعه‌ای از دیوان متنبی است همراه با شرح مختصر به نثر عربی.

نک: التراث العربی، ۳/ ۵۵.

آغاز:

فـؤاد مـا یسلّیه المـدام و عمرٌ مثل ما تهب اللئام

انجام:

فـلذاک جـاوزها عـلی وحده

و ســعی بـمنصله الی امـاله

قال العکبری فی شرحـه: جـاوزها اقـطعها و عـلی هـو سیف‌الدوله... بلوغ آماله فاذا طلب شیئاً ادرکه.

خط: نسخ معرب. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

نشانی‌ها شنگرف. رکابه‌نویسی دارد.

این نسخه در تملّک لطفعلی صدر الافاضل بوده و یادداشت‌هایی از وی در اول و آخر نسخه دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول با ترنج و سر ترنج.

۱۶ × ۲۱/۵ سم. ۳۱ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۲۰۷۰۰۳)

۱۵۸۳۹

مجموعه

۱. الزکاة **(فقه ـ عربی)**

(ص ۱ ـ ۸۱)

گویا از: محمّدعلی بن سلیمان مـعصومی بـهبهانی (۱۳۷۲ه).

فقه استدلالی شیعی است در احکام زکات.

در شناسنامهٔ نسخه آنرا از تقریرات شـیخ هـادی تهرانی معرّفی کرده‌اند؟

آغاز: بسمله. کتاب الزکاة و هی فی الاصل الطهارة عن الاوساخ المعنویّة حـتی النـجاسة الحکـمیّة و کـون الیابس زکیّا من هذا الباب....

انجام افتاده: روی هذه الروایة باسناده عن الحسین ابن سعید عن محمد ابن ابی‌عمیر و باسناده عن سعد عن ابی‌جعفر...

۲. الماهیة و الوجود **(فلسفه ـ عربی)**

(ص ۸۲ـ۹۴)

از: محمّدعلی معصومی بهبهانی (۱۳۷۲ه).

گویا حاشیه‌ای باشد بر رسالهٔ ماهیت و وجود شیخ هادی تهرانی (۱۳۲۱ه).

در فهرست مختصر مجلس (ص ۲۹۹) به عـنوان حاشیة المنظومة (حکمت) از مـحمّد عـلی مـعصومی بهبهانی معرفی شده است.

نک: مجلس، ش ۱۹۵۰.

آغاز: بسمله. قوله شرح الاسـم لیس مـطلب مـاء الشارحة. اقول ان نقل حاشیة من السمرقندی و حـاصل تـلک الحـاشیة انّ کـلّاً مـن التـصور و التـصدیق عـلی قسمین....

۳. فضایل و آداب ماه رجب **(ادعیه ـ فارسی)**

(ص ۹۸ـ۱۲۲)

آغاز: بسـمله. بـدانکـه شـرافت مـاه مـبارک رجب المرجب بسیار است و کفایت می‌کند در فضل آن....

۴. اعمال ماه شعبان **(ادعیه ـ فارسی)**

(ص ۱۲۸ـ۱۳۲)

خط: نستعلیق. به خط مؤلف. تاریخ کـتابت: ق ۱۴ه.

رکابه دارد. در حاشیه تصحیح شده و متن خـط خوردگی دارد.

جلد: تیماج فرنگی.

۱۷/۵ × ۲۲سم. ۶۸گ. سطور مختلف.

(ثبت ۲۰۷۰۰۴)

۱۵۸۴۰

مواعظ الجمعات (مواعظ ـ فارسی)

از: محمّد علی بن سلیمان معصومی بهبهانی (۱۳۷۲ه).

مواعظ دینی است به سبک مجالس منبری در چند باب از جمله در مناقب امیرالمؤمنین(ع) و پیرامون نماز و...

آغاز: بسمله. و به نستعین و الصلوة و السلام علی اشرف المخلوقین... باب اول از جلد اول کتاب مواعظ الجمعات در فضایل و مناقب ابی‌الائمة الطاهرین ....

خط: تحریری. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.

رکابه‌نویسی شده. پیش از شروع کتاب مواعظ منبری در نسخه درج شده است.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.

۱۸×۲۲/۵سم. ۱۶۵گ. ۲۰س.

(ثبت ۲۰۷۰۰۵)

۱۵۸۴۱

متفرقات (عربی و فارسی)

= **یادداشت‌های فقهی**

از: محمّد علی بن سلیمان معصومی بهبهانی (۱۳۷۲ه).

یادداشت‌های پراکنده در فقه و اصول و غیر آن است به عربی و فارسی. از جمله رساله‌ای است که در بارهٔ نصف اللیل در پاسخ به سؤال استاد خود نگاشته است.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلاة و السلام علی اشرف المرسلین محمد و آله الطاهرین. اعلم انّ المستفاد من الحدیث الشریف المعروف بین المسلمین من قوله(ص) فی خطبة الوداع ایّها الناس ان الله قد قسم لکلّ وارث نصیبه ....

خط: نستعلیق تحریری. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.

رکابه دارد. در متن خط‌خوردگی دیده می‌شود.

جلد: تیماج فرنگی.

۱۸×۲۲/۵سم. ۱۲۲گ. سطور مختلف.

(ثبت ۲۰۷۰۰۶)

۱۵۸۴۲

انوار الولایة (شعر ـ فارسی)

از: رضا قلی خان هدایت طبرستانی (۱۲۸۸ه).

یکی از مثنوی‌های شش گانهٔ اوست به نام ستهٔ ضروریه (حماسه‌ای دینی است در ۷۰۰۰ بیت) در دوازده «نور» به شمارهٔ امامان و در احوال ایشان. این منظومه در برابر مخزن الاسرار نظامی سروده شده در ۱۲۶۵ه.

نک: فهرستواره، ۱۰/ ۲۴۲.

آغاز:

اول و آخر به یکی نام به
عشق سرآغاز و سرانجام به

انجام:

گاه ظهورش به جهان زود باد
در دو جهان حاصل از او سود باد

خط: نستعلیق شکسته. کاتب: رضاقلی خان هدایت (ناظم). تاریخ کتابت: ۱۲۶۶ه.

عناوین شنگرف. با حواشی در توضیح لغات مشکل و رکابه‌نویسی. در صفحهٔ عنوان تاریخ منظومه آمده:

شد به جهان جلوه‌گر این تازه گنج
بعد هزار و دو صد و شصت و پنج

جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا.

۱۱/۵×۱۸/۵سم. ۱۳۱گ. ۲۶س.

(ثبت ۲۰۷۰۰۷)

۱۵۸۴۳

القانون **(طب ـ عربی)**

از: شیخ الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).

نک: التراث العربی، ۴/ ۲۴۲.

بخشی از کتاب را در بردارد.

آغاز نسخه: الفن السادس عشر من الکتاب الثالث فی احوال الامعاء و المقعدة و هو خمس مقالات المقالة الاولی فی تشریحها و فی الاستطلاق المطلق تشریح الامعاء الستة انّ الخالق تعالی بسابق عنایته....

انجام نسخه: الدهن الفاتر وضع علیه من بعد و باخره مرهم باسلیقون. تمّ کتاب الزینة من القانون.

خط: نستعلیق. مقصود علی بن عبداللّه بن مقصود علی معلم. تاریخ کتابت: ربیع الثانی ۱۰۲۰ه. مکان کتابت: یزد.

عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده. در اول نسخه اسامی شارحان کتاب قانون، درج شده و تملّکی همراه با مهر بیضوی «یا محمد ادرکنی» لبهٔ برگ‌های اولیه نسخه کرم‌خوردگی دارد.

جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سرترنج و لبه‌دار. عطف تیماج سرخ.

۱۸ × ۲۴/۵سم. ۳۰۷گ. ۲۳س.

(ثبت ۲۰۷۰۰۸)

۱۵۸۴۴

مرصاد الاطباء **(پزشکی ـ فارسی)**

از: شرف‌الدین بن شاه حسین بیرمی لاری.

کتاب طبی مفصلی است که به نام حاکم دارالامان اللّه‌ویردی بیک نگاشته شده در یک مقدمه و چند فصل و نوع مطلب و مقصد. که در دیباچه فهرست آنها آمده با برشمردن مدارک در آغاز.

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۶۹۷.

نسخهٔ حاضر از آغاز یک برگ و از انجام مقداری افتادگی دارد.

آغاز افتاده: الطاف ربّ العالمین/ پاسبان درگهش روح الامین/ احمد مرسل شه دنیا و دین/ صیقل دلهای ارباب یقین... لمؤلّفه: حاکم دارالامان الله ویردی بیک کازو/ گشته در بستان دلها نخل ایمان بارور....

انجام افتاده:... خفاش چنانکه مذکور گردید اگر ویرا سوخته و سحق کرده بر دو شخص افشانند از یکدیگر متفرق گردند و با هم دشمن شوند...

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

عناوین شنگرف. رکابه‌نویسی شده و رطوبت به نسخه آسیب رسانده. درابتدای نسخه توضیحی در بارهٔ کتاب و مؤلف به خط جدید درج شده که مؤلف را از اواخر عهد تیموری معرّفی می‌کند.

جلد: تیماج مشکی عطف تیماج سرخ.

۲۴ × ۳۶سم. ۳۲۱گ. ۲۵س. **(ثبت ۲۰۷۰۰۹)**

۱۵۸۴۵

نسخه‌جات طبی **(پزشکی ـ فارسی)**

دستورالعمل‌های دارویی است، به خصوص داروهای هندی برای بیماری‌های مختلف منقول از اطبای متعدد از جمله: حکیم هادی شیرازی، حکیم معتمد الملوک سیّد علوی خان، قدوة الحکما سیّد محمّد هادی، حکیم شاه محمّد اکبرآبادی، محمّد بن زکریا و...

کتاب دارای فصول است و خاتمهٔ آن در بیان اوزان و مکائیلی است که در لغت و اصطلاح اهل طب مسطور و بر السنهٔ عوام متعارف و مذکور است به ترتیب حروف تهجی.

آغاز: فصل در امراض صداع. خمیره مروارید، مستعمل در صداع سرکی کبدی که منع بخار و تقویت سر کند....

انجام افتاده:... یک سیر فرخ شاهی که بالفعل باسم مروج است...

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین شنگرف. رکابه دارد. به نسخه رطـوبت رسیده و سطور مورب نگاشته شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۱×۲۰/۵سم. ۱۳۷گ. سطور موّرب.
(ثبت ۲۰۷۰۱۱)

۱۵۸۴۶

الشفاء **(فلسفه ـ عربی)**
از: شیخ‌الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).
کتاب مشهور و مهمی است در فلسفه. شـامل سـه قسم: منطق، الهیات و طبیعیات دارای مقالات و ابواب و فصول.
نک: التراث العربی، ۳/ ۴۳۶.
نسخهٔ حاضر بخشی از طبیعیات را در بردارد.
آغاز نسخه: بسمله. حمدله. و الصلوة... الجـملة الثانية من كتاب الشفا فی الطبيعيات ثمانية فـنون الفـن الأول اذ قد فرغنا بتيسير الله و عونه مما وجب تقديمه فی كتابنا هذا و هو تعليم اللباب ....
انجام نسخه:... كان الغير المتناهی متناهيا. هذا آخر السماع الطبيعی من الشفاء و به تمّ الجزء.
خط: نستعلیق. کاتب: ابـوالحسـن مـازندرانـی.
تاریخ کتابت: ۱۱۱۶ه.
عناوین شـنگرف. در حـاشیه تـصحیح شـده و حواشی به امضای «لمحرره» دارد. رکابه‌نویسی شده و فهرست مقالات در صفحهٔ آغاز درج شده همراه با چند مهر از جمله: مهر مربعی بـه سـجع «المتوکل علی الله الغنی محمد رضا الحسینی» و مهر مربعی دیگر به سجع «محمد رضا بن محمد صفی الحسینی» و مهر مربعی دیگر به سجع «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده ابوالقاسم».
جلد: تیماج سرخ دوروی لبه‌دار.
۱۲×۲۲سم. ۱۴۹گ. ۲۲س. **(ثبت ۲۰۷۰۱۲)**

۱۵۸۴۷

مجموعه

۱. عین الحیات **(تفسیر ـ عربی)**
(۲پ ـ۵۳پ)
از: شیخ بهایی بهاءالدین محمّد بن حسـین عـاملی (۱۰۳۰ه).
تفسیر مختصر مزجـی است شـامل تـفسیر سـورهٔ فاتحه و سورهٔ بقره تا آیهٔ ۳۷ و سورهٔ آل عمران تـا آیـهٔ ۳۵.
نک: ذریعه، ۱۵/ ۳۶۹؛ کتابشناسی شیخ بهایی، ص ۴۲۳.
نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی انزل علی عبده الكتاب و لم يجعل له عوجا... هذا يا اخوان الدين و خلان اليقين ما التمستموه من أقل الخلق بضاعة و اكثرهم اضاعة من تأليف تفسير صغير الحجم ....
انجام افتاده:... و ترزق من تشاء بغير حساب كانشاء الحيوانات من موادها و بالعكس قرأ ابن كثير و ابوعمرو و ابن عامر و ابوبكر الميت بالتخفيف. لا يتّخذ المؤمنون...

۲. متشابه القرآن **(علوم قرآن ـ عربی)**
(گ ۱پ و ۵۴ر ـ۱۷۴ر)
از: محمّد بن علی بن شهر آشوب سروی مازندرانی (۵۸۸ه).
نک: ذریعه، ۱۹/ ۶۲.
نسخهٔ حاضر جزء اول از کتاب را در بردارد.
آغاز: بسمله. حمدله... سألتم وفقكم الله للـخيرات املاء كتاب فی بيان المشكلات من الآيات ....
انجام نسخه:... عند موته اذا ذلّ تكـليفه و تـحقّق الموت و لكن لا تنفعه الايمان حينئذ. تمّ الجزء الاول.
خط: نسخ خوانا. بی کا. تاریخ کـتابت: ق ۱۱ه.
صفحهٔ آخر نونویس از ح ع در ۱۲۵۵ه.

عناوین شنگرف. به نسخه رطوبت رسیده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول با ترنج و سرترنج و لچکی.
۱۵×۲۵سم. ۱۷۴گ. ۲۵س. (ثبت ۲۰۷۰۱۳)

۱۵۸۴۸

حدایق السیاحه (سفرنامه ـ فارسی)
= حدیقة السیاحه

از: زین‌العابدین شیروانی (ق ۱۳ه).
گزیده‌ای از بستان السیاحة اوست. ختم تألیف در روز شنبه ۱۸ ذیحجه ۱۲۴۲ه در شیراز.
نک: فهرستواره، ۱/ ۶۶ و ۷۵.
آغاز: بسمله. حدایق حمد و ثنا و ریاض سپاس بی منتها مختص واجب الوجودیست جلّ و علا....
انجام:... با کمال و لطف عالم گیر باد برب العباد.
خط: نسخ زیبا. کاتب:... ابن محمّد شیرازی.
تاریخ کتابت: جمعه ۱۲ محرم ۱۲۴۴ه.
تمامی صفحات مجدول محرّر کمندکشی شده به زر و شنگرف و مشکی و لاجورد. صفحهٔ نخست دارای سرلوح مذهّب. عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه‌نویسی دارد. در آخر نسخه تملّکی در ۱۲۵۹ه با مهر مربعی به سجع «یا رحیم» فهرست امکنه و اشخاص در برگ‌های الحاقی به نسخه درج شده است.
جلد: روغنی دو روی فرسوده با نقش گل و بوتهٔ الوان.
۱۸/۵×۳۰/۵سم. ۳۵۷گ. ۲۵س.
(ثبت ۲۰۷۰۱۳)

۱۵۸۴۹

مجموعه

۱. الدرة النجفیة (فقه منظوم ـ عربی)
(گ ۲ ر ـ ۱۱۴ پ)

از: سیّد بحرالعلوم محمّد مهدی بن مرتضی طباطبایی (۱۲۱۲ه).
نک: مجلس، ش ۷۸۹۰؛ ذریعه، ۸/ ۱۰۹.
نسخهٔ حاضر از آغاز یک صفحه افتادگی دارد.
آغاز افتاده:
بنوره من بعد شمس المعرفة
معالم الدین غدت منکشفه
انجام:
وادع عقیب الفرض بالمأثور
من الدعاء الموجز المشهور

۲. سؤال و جواب فقهی (فقه ـ فارسی)
(گ ۱۱۵ ر و پ)

آغاز: هر گاه کسی امتیاز ما بین اجزاء واجبه و مستحبه نماز ننموده باشد نماز او صحیح است یا باطل؟ ج ظاهر این که صحیح بوده باشد....

۳. ارجوزة فی اصحاب الاجماع (رجال ـ عربی)
(گ ۱۱۶ ر)

از: سیّد بحرالعلوم محمّد مهدی بن مرتضی طباطبایی (۱۲۱۲ه).
نک: مجلس، ش ۵۳۲ ط و ش ۷۷۰ ط؛ فهرستگان حدیث، ۱/ ۱۴۰.
آغاز:
قد اجمع الکل علی تصحیح ما
یصح عن جماعة فلیعلما
خط: نسخ. کاتب: حسن بن ابوطالب. تاریخ کتابت: جمعه...
عناوین به شنگرف در حاشیه.
در حواشی نسخه برخی مطالب از شروح نقل شده است.
کاتب هفت بیت عربی در بارهٔ کتابت این نسخه سروده.

در آخر نسخه مهر بیضوی کاتب به سجع «عبده حسن بن ابوطالب». در اول نسخ یادداشتی در غرهٔ محرم ۱۲۵۶ه.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۲×۲۰سم. ۱۱۶گ. ۱۴س. **(ثبت ۲۰۷۰۱۴)**

۱۵۸۵۰

گنجینة العرفاء **(ادب ـ فارسی)**

از: عبدالحسین بن خداویردی شوقی تبریزی (ز: ۱۲۵۰ه).

کتابی است به نظم و نثر تألیف در ۱۲۵۰ه که مؤلف تمام آنرا بدون نقطه نگاشته و در پایان به شرح حال خود اشاره کرده و با خوانندگان شرط نموده که نسخه را همین طور بخوانند و در فکر نقطه گذاشتن بر کلمات نباشند. مؤلف مستوفی روزگار فتحعلی شاه و محمّدشاه قاجار بوده و جدش وزیر دنبلی‌ها بوده است.

از همین مؤلف شرح دیوان حافظ در کتابخانهٔ دانشگاه تهران به شمارهٔ ۲۹۸۸ و دیوان اشعار در همانجا به شمارهٔ مذکور نگهداری می‌شود.

مؤلف در کتاب حاضر از اتمام مصائب الابرار از آثار خود خبر می‌دهد.

نک: منزوی، ۲/ ۱۲۳۴ و ۳/ ۲۳۸۴.

آغاز: بسمله. سپاس بی قیاس خداوند بخشنده را سزاست که نطق ناطقه انسانی در دبستان ذکرش کلیل ....

انجام:... بهر صورت از غایت جهالت بنده عیب خود را هنر پنداشته به تحریر و تألیف این کتابچه خام به جهت یادگاری مستدام گذاشتم.

غرض نقشی است کز ما بازماند
که هستی را نمی‌بینم بقایی

استدعا چنانست این کتابچه را هر که خواهد بخواند و هر کس نخواهد نخواند دیگر لجاجت بنی اسرائیل در ین جا به هیچ وجه من الوجوه ضرور نیست... اگر بعد از این احدی از غایت فضولی خواهد که این کتاب را نقطه بگذارد بعدد حروف این کتاب لعنت خدا و پیغمبران و جمیع ملائکه بر هفتاد پشت او بیاید.

خط: نستعلیق بی نقطه. گویا به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
به صفحات اولیه نسخه رطوبت رسیده است. در اول نسخه ابیاتی از میرزا عبدالوهاب درج شده است.
جلد: مقوا رویه کاغذ قرمز عطف و گوشه تیماج فرنگی.
۱۸/۵×۳۰/۵سم. ۲۸۴گ. ۱۲س.
(ثبت ۲۰۷۰۱۵)

۱۵۸۵۱

مجموعه

۱. مختلف الشیعة فی احکام الشریعة **(فقه ـ عربی)**
(گ ۱پ ـ ۳۶۶پ)

از: علّامه حلّی حسن بن یوسف بن مطهر (۷۲۶ه).

نک: مجلس، ش ۷۴۶۵؛ ذریعه، ۲۰/ ۲۱۸؛ مکتبة العلامة الحلّی، ۱۷۴ـ۱۸۴.

نسخهٔ حاضر جزء اول و دوم کتاب را دربردارد.

آغاز: بسمله. الحمد لله محقّ الحق و مظهره و قامع الباطل و مدمره ....

انجام نسخه:... یقیم بمکة حتی یعتمر عمره المحرم و لا شییء علیه. تمّ الجزء الثانی من مختلف الشیعة فی حکم الشریعة.

۲. جامع الفوائد فی شرح خطبة القواعد **(عربی)**
(گ ۳۶۶پ ـ ۳۶۷پ)

از: فخر المحققین محمّد بن حسن بن یوسف حلّی (۷۷۱ه).

شرح مختصری است بر خطبهٔ قواعد الاحکام پدرش علّامهٔ حلّی.

نک: التراث العربی، ۲/ ۱۹۲.

آغاز: بسمله. حمدله. فقد سألنی أجل الخلان و أفضل الاخوان ان املی علیه شرح خطبة القواعد ....

انجام:... و جعل لها المقاصد أو وصفا و قد حصل لها الفصل.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: صفر ۹۸۲ه.
عناوین شنگرف.
در حاشیه تصحیح شده و علامت بلاغ دارد. با حواشی و رکابه‌نویسی. در اول نسخه تملک ابن فتح‌الدین محمّد قطب‌الدین محمّد شریف و در آخر نسخه مهر کروی که این کلمات از آن خوانده می‌شود: «عالم گیر شاه اورنگ زیب...»،
به نسخه رطوبت رسیده است.
جلد: تیماج سرخ فرسودهٔ ترنج دار.
۱۸ × ۲۴سم. ۳۶۷گ. ۲۱س. **(۲۰۷۰۱۷)**

۱۵۸۵۲

[لمعات] **(ادعیه ـ فارسی)**

از: مؤلفی ناشناخته.

کتابی است در ادعیه شیعی در ۱۲ «لمعه» در اعمال دوازده ماه سال و یک خاتمه.

استاد عبدالحسین حائری در هنگام ورود نسخه به کتابخانهٔ حاضر، خصوصیات آنرا چنین یادداشت کرده‌اند: «این نسخه کتاب دعا مشتمل است بر ۱۲ لمعه در اعمال ۱۲ ماه سال و یک خاتمه. چون برگ‌هایی از آغاز و پایان آن افتاده است و نام کتاب در آن یاد نشده است و احتمال می‌رود نام آن لمعات باشد، نام لمعات بر آن انتخاب شد تا به لطف خدا حقیقت کشف شود. از شیوهٔ کتاب پیداست به دست مردی فقیه و آگاه تألیف شده، خاصه در خاتمهٔ آن که در باب روزهای نحس سال بحث کوتاهی دارد در بارهٔ اینکه مقصود شمسی است یا قمری. چنان که به وسیلهٔ ثقات اطلاع حاصل است مرحوم شیخ انصاری این نسخه را پیوسته با خود داشت و به هنگام فوت آن‌را به مولا حسن بهبهانی معروف به آخوند یاخدا ـ که گویا از بزرگان اهل معنی و مورد اعتماد شیخ انصاری و نزدیک او بوده است و در نماز جماعت شیخ سالها محلّ اقتدای او در نزدیکترین مکان به شیخ قرار داشت ـ سپرد. بنا بر این نسخه دارای برکات ویژه‌ایست که شیخ انصاری رحمة اللّه علیه از آن آگاه بوده است. این نسخه که در کتابخانهٔ مرحوم حاج شیخ محمّد علی معصومی بهبهانی سبط مرحوم ملّا یاخدا بوده است با تعدادی دیگر از کتاب‌های آن کتابخانه بر اثر کوشش آقای سیّد محمّد منصور طباطبایی همکار عزیز ما به کتابخانهٔ مجلس انتقال یافته است».

آغاز افتاده: بالقرآن صدری و استعمل بالقرآن بدنی و نوّر بالقرآن بصری و اطلق بالقرآن لسانی ....

انجام افتاده:... ماه صفر وجه تسمیه‌اش آنست که صفر در لغت مأخوذ از صفر است... دو پسر نام مبارکشان قاسم و ابراهیم چهار دختر نام مبارکشان فاطمه...

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. صفحات مجدول به شنگرف و لاجورد.
رکابه دارد.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۲ × ۲۱/۵سم. ۲۴۵گ. ۱۵س.

(ثبت ۲۰۷۰۱۷)

۱۵۸۵۳

انوار العقول من اشعار وصی الرسول **(ادب ـ عربی)**

از: قطب‌الدین کیدری ابوالحسن محمّد بن حسین بیهقی (ق ۶ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۳۲۹.

این نسخه فعلاً در دسترس نیست.

۱۵۸۵۴

الروضة البهية (شعر ـ عربی)
فی مدح خير البرية

از: ابوالفتح فرج اللّه بن محمّد احسائی خطی.
قصایدی است در مدح چهارده معصوم(ع) و در خاتمه اشعاری در ردّ نواصب.
نک: ذریعه، ۱۱/ ۲۹۲.
آغاز: بسمله. هذه الروضة البهية فی مدح خير البرية قالها تراب اقدام المؤمنين المشرد المطرود عن دياره و اوطانه فی البلد العثمانية... هدية لصاحب الحضرة العلية و الاخلاق المرضية كعبة الجود و كهف الهمية سلطان دارالمؤمنين... القصيدة الجامعة
سروراً بجمع الشمل فالربع قد بدا
و روية احبابی تروی من الصدا
انجام:
انّی لاذكره داباً فالعنه
والعن الكلب عمران بن حُطّانا
خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ۲۰ ذیقعده ۱۱۲۲ه.
صفحات مجدول محرر به شنگرف و مشکی.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه‌نویسی شده.
در اول نسخه مهر بیضوی منقش به نام «عبده محمد حسین بن محمد باقر» و مهر کتابخانهٔ مجدالدین نصیری.
جلد: تیماج مشکی یک لا.
۱۰/۵×۱۵/۵سم. ۴۲گ. ۱۱س.
(ثبت ۲۰۷۰۱۹)

۱۵۸۵۵

لؤلؤة البحرين (اجازات ـ عربی)
فی الاجازة لقرّتی العين

از: شیخ یوسف بن احمد درازی بحرانی (۱۱۸۶ه).
اجازه‌نامه مبسوط و معروفی است که مؤلف برای دو برادرزاده‌اش: شیخ خلف بن عبد علی بن احمد و شیخ حسین بن محمّد بن احمد در ۱۱۸۲ه نگاشته و مشحون از فواید کتابشناسی و ترجمه نگاری است. این کتاب به صورت سنگی و حروفی به چاپ رسیده است.
نک: ذریعه، ۱۸/ ۳۷۹.
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی جعلنا من اهل الرواية و نوّر قلوبنا بأنوار المعرفة و الدراية و اوضح لنا سبيل الرشد و الهداية ...
انجام:... و تعظيم الواقع فی صدور الراغبين و كتب الفقير الی عفو ربه الكريم يوسف بن احمد... قرحت قلب‌الدين بعدک يوسف...
خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و حواشی دارد از مالک نسخه عبداللّه بن حسن بن عبداللّه.
در اول و آخر نسخه یادداشت‌های تاریخی به خط مالک نسخه صدرالافاضل لطفعلی دانش از جمله فهرست فواید مندرج در کتاب و فهرست مترجمین در کتاب و چند تاریخ وفات و نقلی از خط فرهاد میرزا در وفات علما. رکابه‌نویسی دارد.
جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا.
۱۵/۵×۲۱سم. ۱۱۰گ. ۲۰س.
(ثبت ۲۰۷۰۲۰)

۱۵۸۵۶

مجموعه

۱. نظم الحساب (ریاضیات ـ عربی)
(گ ۲ پ ـ ۳۳ ر)
از: قوام‌الدین محمّد بن محمّدمهدی سیفی قزوینی (۱۱۴۹ه).

رسالهٔ خلاصة الحساب شیخ بهایی (۱۰۳۰ه) را به نظم کشیده است.

نک: ذریعه، ۷/ ۲۲۵ و ۲۴/ ۲۰۹؛ نسخه پژوهی، ۳/ ۶۱۵؛ کتابشناسی شیخ بهایی، ص ۳۴۱.

آغاز:

الحمد لله القدیم الواحد
حمداً یشق قلب کلّ جاحد

انجام:

فهذه خلاصة الحساب
قد نظمت کالدّر فی النصاب
مختومة بأحس الختام
بالحمد و الصلوة و السلام

۲. شرح قصیده اثیرالدین اخسیکتی **(ادب ـ فارسی)**

(گ ۳۴ پ ـ ۳۹ پ)

گویا از: اثیرالدین اخسیکتی (۵۶۲ه).

شرحی است بر قصیدهٔ نونیه اثیرالدین اخسیکتی. گویا این شرح از خود شاعر باشد.

نک: منزوی، ۲/ ۱۲۴۴؛ دانشگاه، ۱۳/ ۳۰۹۸.

آغاز: بسمله. جهانرا هم جهان بانی است پیدا بین و پنهان دان... حقیقتست که انسانرا آفریدگاریست که هر چه در هژده هزار عالم آشکارا و پنهانست....

انجام:... که در خم خانه دوران می افتاده است بی پایان.

۳. لوایح **(عرفان ـ فارسی)**

(گ ۴۰ پ ـ ۶۲ ر)

از: عبدالرحمان جامی (۸۹۸ه).

نک: منزوی، ۲/ ۱۳۵۰.

آغاز: لا احصی ثناء علیک و کل ثناء یعود الیک... خداوندا سپاس تو بر زبان نمی‌آرم و ستایش تو بر نمی‌شمارم....

۴. سواطع الالهام فی تفسیر کلام الملک العلام **(تفسیر ـ عربی)**

(گ ۶۴ پ ـ ۱۳۱ ر)

از: ابوالفضل فیض‌اللّه بن مبارک فیضی هندی (۱۰۰۴ه).

تفسیر مزجی مختصری است که مؤلف تمام آن‌را با حروف بدون نقطه نوشته و تألیف آن در ۱۰۰۲ه به پایان رسیده است.

نسخهٔ حاضر ده سوره از سواطع الالهام را در بردارد.

نک: مجلس، ش ۱۲۱۱۵.

آغاز نسخه: هو الله الملهم الحمد السرمد لله الواحد الاحد کما هو اهله و لا اله الا الله وحده العادل الصمد....

انجام:... و لک الحمد دهوراً حمداً صاعداً مصعداً کاملاً مکملاً له محصّل هر کلام ده صد و دو آمده کما مرّ.

خط: رسالهٔ یکم نستعلیق. کاتب: آقا سیّد احمد. بی تا. رسالهٔ دوم: نسخ. بی کا. بی تا. رسالهٔ سوم: شکسته نستعلیق. کاتب: لطفعلی متخلص به فانی (صدرالافاضل دانش). تاریخ کتابت: ۱۲۹۰ه. رسالهٔ چهارم: نسخ و آیات به ثلث جلی. کاتب: لطفعلی فانی. تاریخ کتابت: ۱۲۹۱ه.

عناوین شنگرف. با یادداشت‌هایی از مالک نسخه صدرالافاضل لطفعلی دانش در ۱۲۹۲ه و دو مهر از وی با سجع «هو الباقی و انا الفانی» و «العبد المذنب لطفعلی بن محمد کاظم».

جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول گرهی با ترنج و سرترنج.

۱۴×۲۲سم. ۱۳۲گ. ۱۲س. **(ثبت ۲۰۷۰۲۱)**

۱۵۸۵۷

شرح نصاب الصبیان **(لغت ـ فارسی)**

از: ناشناخته.

شرح مزجی مختصری است بر نصاب الصبیان

ابونصر فراهی. در این شرح بیشتر به بیان معانی لغـات مشکله پرداخته و به جهت افتادگی طرفین نسـخه، نـام شارح بدست نیامد.
یک صفحه از آغاز و مقداری از انتهای نسخه افتاده است.

آغاز افتاده: و حقد حاسده بمعنی بد خواه است بر حسودان ما حرکت الشـمال بـمعنی بـاد صـباست... هـر چیزیرا از علوم بمیان قطعها در آوردیم و این دویست و بیست بیت آمد او را نصاب الصبیان نام کـردیم و بـالله التوفیق. القطعة الاولی فی بحر المتقارب:

چو اندر تـقارب نـهی پـا درون
بتقطیع وزنش چنین کن برون
فـعولن فـعولن فـعولن فـعول
زهی دولتت را فلک ره نـمون

تقارب وزنی است از چندین که در شعر است وزن آن سر که سنگین باشد موزون آن سرکه برابر است. ایضاً:

بـه بـحر تـقارب تـقرّب نـمای
بـدین وزن مـیزان طـبع آزمـای
اله است و اللـه و رحـمان خـدای
دلیل است و هادی تو گو رهنمای

اله معبود سرای آنکه وی را پرستند الله یعنی نام خداست و تمامی اسمای الله درو درج است....

انجام افتاده: القطعة تاسع و عشـرین فـی بـحر الخفیف:

ای قدت سرو رخت گل رعنا
گل ز روی تو در عرق ز حیا

... سه لفظ مصرع دوم بمعنی تمناست و جمع مثل امثال است و جمع کفو اکفاست. ایضاً...

خط: نستعلیق. بـی کـا. تـاریخ کـتابت: ق ۱۱ و ۱۲هـ.
تمامی صفحات مجدول محرّر به زر و مشکی و شنگرف. عناوین و نشـانی‌ها شـنگرف. رکـابه دارد.
جلد: تیماج قهوه‌ای سیر با ترنج و سرترنج.
۱۴/۵ × ۲۱/۵سم. ۸۵گ. ۱۱س.
(ثبت ۲۰۷۰۲۲)

۱۵۸۵۸

مجموعه

مالک نسخه (گویا صدرالافاضل لطفعلی دانش) در رجب ۱۳۲۹هـ این مجموعه را چنین معرفی کرده است:

۱. کلیات سعدی **(شعر ـ فارسی)**

از: مصلح‌الدین سعدی شیرازی.
شامل: بوستان، قصاید، ملمعات و غـزلیات از هـر یک قدری، معلوم می‌شود که در اصل کلیات شیخ بوده است که روزگار باین صورتش کرده است.

۲. دیوان کمال خجندی (در حاشیه) **(شعر ـ فارسی)**

از: خواجه ضیاءالدین بن مسعود خجندی (۶۲۲هـ).
نک: مجلس، ش ۶/ ۷۸۲۸.

۳. دیوان حسن دهلوی (در حاشیه) **(شعر ـ فارسی)**

از: نجم‌الدین حسن بن علا سنجری دهلوی (۷۲۷ یا ۷۳۱هـ).
نک: مجلس، ش ۱۳۴۴۲.

۴. دیوان حافظ (در حاشیه) **(شعر ـ فارسی)**

از: خواجه شمس‌الدین محمّد حافظ شیرازی.
خط: نسخ مایل به نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: نیمهٔ ربیع الثانی ۸۳۶هـ (در آخـر دیـوان کـمال خجندی).
صفحات مجدول محرر دوستونی به صورت متن و حاشیه به زر و مشکی. اشعار در متن و هامش

درج شده. عناوین به زر و لاجورد. رکابه دارد. به نسخه رطوبت رسیده. لبهٔ برگ‌ها وصالی شده است. فهرست این مجموعه و خصوصیات رسم الخط نسخه در اول آن به وسیلهٔ مالک نسخه (گویا صدرالافاضل) در رجب ۱۳۲۹ه ثبت شده است.

جلد: تیماج فرنگی.

۱۲×۲۰سم. ۱۸۴گ. ۱۷س.

(← تصویر) (ثبت ۲۰۷۰۲۳)

۱۵۸۵۹

منشآت = انشاء الدرر **(نامه‌نگاری ـ فارسی)**

از: میرزا مهدی خان منشی استرآبادی (ق ۱۲ه).

نک: مجلس، ش ۷۶۰۵ و ۷۷۱۹ و ۱۳۱۵۸.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: به آسمان می‌شود قلب دل از دست داده و مقدم و مؤخر از هجوم تماشائیان مقدم و مؤخر ایستاده...

انجام:... لتجلب منا لطفاً موفورا و لا تقم بالمخالفة فتقعد ملوما محذورا.

خط: نستعلیق شکسته. بی کا. بی تا.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه دارد.

جلد: مقوا رویه کاغذ ابر و باد عطف پارچه.

۸×۱۴/۵سم. ۷۱گ. ۱۵س. **(ثبت ۲۰۷۰۲۴)**

۱۵۸۶۰

نفایس الفنون **(چند دانشی ـ فارسی)**
فی عرایس العیون

از: شمس‌الدین محمّد بن محمود آملی (ق ۸ه).

نک: منزوی، ۱/ ۶۹۱؛ مشار فارسی، ۵/ ۱۵۹۰؛ مجلس، ش ۲۱۹۷.

آغاز: بسمله. حمد و ثنا و شکر بی انتها حضرت پادشاهی راکه افکار اذکیا و انظار عقلا در بیداء عظمت...

انجام نسخه:... بهر که دو حرف در اول کلمه آن جز که آن بر وی افتد ضمیر آن کس باشد.

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: صفر ۱۰۷۸ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در نسخه دوایر و جدول‌هایی ترسیم شده و رکابه دارد. در آخر نسخه مهر بیضوی منقش به نام «باقر بن حمزه الحسینی ۱۲۵۰».

جلد: مقوا رویه کاغذ مشکی عطف تیماج مشکی. داخل جلد کاغذ ابر و باد.

۲۰×۲۸/۵سم. ۲۵۸گ. ۱۹س.

(ثبت ۲۰۷۰۲۵)

۱۵۸۶۱

مجموعه

۱. قواعد التجوید **(تجوید ـ فارسی)**

(گ ۱پ ـ ۳۷ر)

از: فرج اللّه بن رحیما بروجردی.

رساله‌ای است در تجوید شامل مقدمه و دوازده باب و خاتمه. به نام کتاب و مؤلف در مقدمه تصریح شده است.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی جعل القرآن دلیلاً و ارشدنا شریعة و منهاجا... اما بعد فیقول الفقیر الی الله الغنی فرج الله ابن رحیما بروجردی که این رساله ایست مختصر در بیان بعضی از قواعد علم تجوید قرآن...

انجام:... و کسائی س ابوالحارث ث ز دوری بود نشان ط عیان.

۲. صیغ العقود **(فقه ـ فارسی)**

(گ ۳۸پ ـ ۵۸پ)

رساله‌ای است در بیان صیغه‌های عقود و ایقاعات، به خصوص عقد نکاح، شبیه به رسالهٔ صیغ العقود علّامه ملّا محمّدباقر مجلسی(ره) است ولی در این نسخه فواید

حدیثی و طبی در میان رساله آمده است؟
نک: ذریعه، ۱۵/ ۱۱۱.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی احلّ النکاح و حرّم الزنا و السفاح و توّعد علیه... و بعد بدانکه غرض از تحریر این رساله آنست که جمعی از برادران ایمانی و دوستان روحانی این فقیر را تکلیف کردند بر تحریر عقود و صیغ ایقاعات باقسامها و انواعها بر وجهی که نهایت احتیاط ....

انجام:... مباحث دیگر در باب اقرار و کتب اصحاب بطلبند. هذا آخر ما اوردنا فی هذه الرسالة.

۳. کبری فی المنطق **(منطق ـ فارسی)**
(۵۹پ ـ ۷۵پ)
از: میر سیّدشریف علی بن محمّد جرجانی (۸۱۶ه‍).
نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز: بسمله. بدانکه آدمی را قوتیست درّاکه منقش گردد در وی صور اشیاء ....

انجام افتاده:... زوج است یا مرکب باشد از منفصله مانعة الجمع با وضع...

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه‍.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف.
رکابه دارد.
در اول نسخه چند بیت فارسی در شمارش آیات قرآن و پس از رسالهٔ یکم نیز چند بیت فارسی در بیان وقف‌های دهگانهٔ قرآن.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۱۱×۱۶سم. ۷۵گ. ۱۴س. **(ثبت ۲۰۷۰۲۶)**

۱۵۸۶۲

بیاض اشعار **(شعر ـ فارسی)**

بیاضی است شامل اشعاری از سعدی، جامی، حافظ، طبیب، واله، محزون، محتشم، سیّد محمود در ۱۲۹۱ه‍ و مجنون.

از جمله مندرجات در این جنگ است:

ــ مثنوی حکایت شبلی (در اینجا به عنوان بیمار و طبیب)، از سامی (نک: مشترک پاکستان، ۸/ ۱۴۱۵).

آغاز:
شبلی آن پیر طریق ارشاد
رفت روزی ز قضا در بغداد

ــ ترکیب‌بند در اقتفای ترکیب‌بند محتشم در مرثیه، از حاج علی فانوس شیرای متخلص به مجنون در شعبان ۱۲۶۳ه‍.

آغاز:
باز این غریو چیست که در خلق عالمست
باز این فغان ز چیست که گردون پر از غمست

انجام:
مجنون خموش باش که دست عقاب حق
از بهر انتقام شد از آستین برون

خط: نستعلیق. به خط کاتبان مختلف از جمله: سیّد محمود در ۱۲۹۱ه‍ و مجنون شیرازی در شعبان ۱۲۶۳ه‍.
صفحات مجدول دوستونی به مشکی و شنگرف.
جلد: تیماج مشکی.
۹/۵×۱۷/۵سم. ۹۵گ. سطور چلیپایی.
(ثبت ۲۰۷۰۲۷)

۱۵۸۶۳

کشاورز نامه = فلاحت **(طبیعیات ـ فارسی)**

از: مؤلفی ناشناخته.

فن کشت و فلاحت را در دوازده «باب» و یک «خاتمه» مطرح می‌کند. همان است که منزوی در فهرستواره، ۵/ ۳۹۰۵ معرّفی کرده است.

نسخهٔ حاضر از آغاز اندکی افتادگی دارد.

آغاز افتاده: جانوران صحرایی بسیار باشند و باران بسیار آید و گندم را آفت رسد و باقی مطعومات... مقدمهٔ سیم در بیان بعضی امور فلاحت که تعلق به اوقات سال دارد ...

انجام:... در وقتی که سبز می‌شده باشد بیاویزند بدان خانه الفت تمام گیرند.

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: دوشنبه یکم ربیع الاول ۱۰۲۴ه.

عناوین شنگرف. رکابه دارد. به نسخه رطوبت رسیده است. در اول نسخه مهر کتابخانهٔ مجدالدین دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی یک لا.

۱۳×۱۹سم. ۳۷گ. ۱۶س. **(ثبت ۲۰۷۰۲۸)**

۱۵۸۶۴

بیاض اشعار = جُنگ **(شعر ـ فارسی)**

بیاضی است شامل اشعاری از شعرای مختلف. این نسخه در تملک صدرالافاضل لطفعلی خان دانش بوده و در صفحهٔ عنوان مندرجات آنرا چنین معرّفی کرده است:

ـ غزلیات شیخ سعدی
ـ غزلیات ملّا جامی
ـ ترجیع‌بند سعدی
ـ غزلیات مشتاق
ـ طبیب
ـ ازل
ـ رباعیات دانش غفر له
ـ شیخ علی نقی
ـ نظیری.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین

از نام خوشت ادا کنم بسم الله
هستی تو علی و نیست مثلت الله

انجام:

دوشم بسر آمد و همی گفت
عمرت بسر آمده است برخیز

خط: نستعلیق شکسته. صفحه اول و آخر به خط مالک نسخه صدرالافاضل لطفعلی دانش.

در اول نسخه یادداشت تملک و مهر وی در ۱۳۱۷ه. فهرست مطالب بیاض را مالک نسخه در ابتدای آن آورده است.

جلد: گالینگور آبی. عطف تیماج قهوه‌ای.

۸×۱۵سم. ۵۳گ. سطور چلیپایی.

(ثبت ۲۰۷۰۲۹)

۱۵۸۶۵

مجموعه

۱. العمل بالكرة الفلكية **(هندسه ـ عربی)**

(گ ۳پ ـ ۲۲ر)

از: قسطا بن لوقا بعلبکی.

در ۶۹ باب که فهرست ابواب در مقدمه آمده است.

نک: ملک، ش ۳۰۸۶/۲.

آغاز: بسمله. حمدله. تبارک الله احسن الخالقین... هذا الكتاب العمل بالكرة الفلكية ألّفه قسطا بن لوقا اليونانى لأبى الفقير اسمعيل بن بليل قال كل فاضل اعزّک اللّه فمحبته و احبّه الفاضل من الناس... و هذا فهرست الابواب ا فى معرفة رسوم الكرة و اسمايها ب فى نصب الكرة....

انجام:... الباب السابع و الستون فى معرفة قوس النهار يومک من الكرة اذا اردت ذلک فاطلع درجة الشمس... مابين العلامتين فما بلغ فهو قوس نهار يومک و الله اعلم.

۲. قبله **(قبله‌شناسی ـ فارسی)**

(گ ۲۲پ ـ ۲۴پ)

از: مؤلفی ناشناخته.

رساله بلکه فایدهٔ کوتاهی است در شناخت سمت قبلهٔ هر شهر.

آغاز: بسمله. بدان ایّدک الله که در هر شهر که باشند و خواهند که سمت قبله آن شهر معلوم نمایند باید که اول طول آن شهر را... .

انجام:... چون وصول بآن مواضع کمتر میسر میشود بنا بر آن بآن مقید نشد و درین رساله تحقیق آن نکرد.

۳. معرفت کره = قبله؟ **(نجوم ـ فارسی)**

(گ ۲۵ پ ـ ۳۳ پ)

از: علی جفری رومی حسینی.

در مقدمه گوید: «بر همه طالبان دین و سالکان راه یقین واجب و لازم است که علم نجوم و هیأت به مقدار معرفت قبله دانند بنا بر این مقدمات این فقیر الحقیر علی الجفری الرومی الحسینی در صفت کره چند فصل ترتیب داده... فصل اول در بیان کره و خواص آن».

در فهرستواره، رساله در قبله و رساله در معرفت کره با دو عنوان مستقل معرفی شده که به نظر می‌رسد یکی باشند. رسالۀ مذکور در نسخۀ حاضر شامل ۲۳ فصل است. انجام تألیف در ۹۰۹ ه بوده است.

نکفهرستواره، ۴/ ۳۰۰۵ و ۳۰۵۸.

آغاز: بسمله. حمد بسیار و ثنای بی شمار حضرت ملکی را که اسباب معاش سکان ملک خطه دنیوی را به تمهید... .

انجام:... هر نقطه را که خواهند هم بدین نهج عمل نمایند.

چو جفری این رساله کرد بنیاد
بتاریخ «ثوابت» ثبت افتاد

۴. التشریح **(طب ـ عربی)**

(گ ۳۴ پ ـ ۶۱ ر)

از: ناشناس.

رساله‌ای است در تشریح شامل دو مقاله که هر یک دارای ابواب و فصولی چند است.

آغاز: بسمله. ربّ اشرح لی صدری و یسّر لی امری فانّی ارید ختم التشریح بطرف من التشریح لئلا یکون الکتاب علی طرف من فوایده... و رتبته علی مقالتین المقالة الاولی فی الاعضاء البسیطة و هی مشتملة علی سبعة ابواب، الباب الأول فی العظام و الغضاریف و هی تفصّل فی سبعة فصل الفصل الاول فی عظام الرأس.

انجام:

کلّ شیء عنده بمقدار عالم الغیب و الشهادة الکبیر المتعال.

خط: نسخ و نستعلیق. بی کا. بی تا.

عناوین شنگرف.

رسالۀ یکم بلاغ مقابله دارد. رسالۀ چهارم بلاغ مقابله از معزالدین محمّد بن شکراللّه حسینی طباطبایی یزدی در روز یکشنبه ۲۵ جمادی الثانی ۱۰۶۱ه در بلده احمدنگر که می‌گوید نسخۀ اصلی مغلوط بوده. در اول نسخه چند یادداشت از مالک نسخه صدرالافاضل لطفعلی دانش در ۱۳۲۲ه و مهر بیضوی به سجع «لا اله الا الله الملک الحق المبین محمد تقی بن محمد شفیع» و مهر مربعی به سجع «المهدی من هدیت».

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.

۱۳×۲۱/۵سم. ۶۱گ. ۲۱ س.

(ثبت ۲۰۷۰۳۰)

۱۵۸۶۶

بیاض **(متفرقه ـ عربی و فارسی)**

کشکولی است بیاضی شکل شامل فواید پراکنده در موضوعات مختلف بیشتر به نثر عربی و گاهی به فارسی و اندکی به نظم فارسی یا عربی.

عناوین برخی از مندرجات: نقل از خط شهید اول که در آخرش آمده: «و کتب الفقیر الی عفو ربه الغنی محمد باقر بن محمد تقی عفی الله عن جرائمهما بمحمد و آله»، تفسیر آیۀ «ربنا آتنا فی الدنیا حسنة و فی الآخرة

حسنة و قنا عذاب النار، زیارت کاظمین(ع)، زیارت عسکریین، زیارت رجبیه، زیارت امام حسین(ع) در شب و روز عرفه، زیارت العلماء، زیارت حضرت معصومه(س)، به نقل از تحفة الزائر، زیارت هفتم امام حسین(ع)، نقلی از مصباح الشریعه، نقلی از کشکول، ابیاتی از محتشم، ابیاتی با امضای «لمحرره احمد» روایات و حکایات مختلف، کلمات حکما، ابیاتی از شیخ بهایی، ابیاتی از ملّا نظام استرآبادی، نامهٔ غزالی به نظام‌الملک، فایده‌ای با عنوان «من خط جدی رحمه الله»، نقلی از التلویحات، ابیاتی از قاضی میر حسین یزدی، نقلی از کتاب ورّام، ابیاتی از دیوان منسوب به امیرالمؤمنین، ابیاتی از امیرخسرو، نقلی از مکارم الاخلاق، ابیاتی از سعدی و عطار و حسن دهلوی و مولوی و درویش علی.

آغاز افتاده: جعفر عن قول الله سیطوقون ما بخلوا به یوم القیمة قال ما من عبد یمنع زکوة....

انجام افتاده: و این هر دو بهم جمع شوند اینست که ما نه دین نه دنیا داریم...

خط: نسخ و نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

جلد: تیماج فرنگی.

۹×۱۹سم. ۱۶۷گ. ۱۸س. **(ثبت ۲۰۷۰۳۱)**

۱۵۸۶۷

مجموعه

۱. ایضاح الادب **(ادب ـ فارسی)**

(گ ۱ پ ـ ۲۱ ر)

از: صدر الافاضل لطفعلی دانش بن محمّد کاظم شیرازی تبریزی (۱۳۵۰ه).

رسالهٔ مختصری است در بیان ماهیت ادب که در ۱۳۱۰ه به چاپ رسیده است.

در اول نسخه تقریظ محمّد حسین گرگانی در سال ۱۳۰۱ه بر این رساله دیده می‌شود.

فهرست مطالب کتاب را مؤلف در آغاز نسخه چنین آورده: در مهجور شدن ادب و عزّت ادیب حقیقی؛ اشاره به اقسام موجودات؛ تقسیم موجود و بیان جواهر و اعراض؛ حدّ و تعریف حکمت؛ تقسیم علوم منقول از کتاب اخوان الصفا؛ تقسیم علوم از خود کاتب بدو قسم؛ شرعیّات و اقسام آن از مقدّمات و غیر مقدّمات؛ حکمیات از منطقیات و ریاضیات و طبیعیات و الهیات؛ شرح لفظ ادب و نقل عبارات افاضل و بیان ترادف ادبیه و عربیه.

نک: ذریعه، ۲/ ۴۹۲.

آغاز: هو اللطیف العلی. یکم از یاران بخواهشی هر چه بلیغتر ملتمس است که در تفسیر ادب و ترجمت ادیب چیزی بقلم آورم تا فرا نموده آید که ادبیّت را از بینِ علوم با چه تعلّقست و ادیب را وظیفه چیست....

انجام:... و این معجزه باهر قاهر از در خاص یریدون لیطفئوا نور الله بأفواههم و الله متمّ نوره و لو کره الکافرون.

۲. ما یلحن به العوام = الرشیدیه **(ادب ـ عربی)**

(گ ۲۳ ر ـ ۲۸ ر)

از: علی بن حمزه کسایی (۱۸۹ه).

رسالهٔ مختصر و مهمی است در بیان وجه صحیح کلماتی که عوام آنرا به غلط ادا می‌کنند.

این رساله در مجلهٔ آشوریه در برلین به چاپ رسیده است.

نک: الاعلام، زرکلی ۴/ ۲۸۳.

آغاز: بسمله. هذا کتاب ما یلحن به العوام مما وضعه علی بن حمزه الکسائی للرشید هرون و لا بدّ لأهل الفصاحة من معرفته تقول حرصت بفلان بفتح الراء قال الله عزّ و جل و ما اکثر الناس و لو حرصت بمؤمنین و لا تقول تحرص بفتح الراء....

انجام:... و ازدد و انم کما ینمی الخضاب فی الید. تمّ و بالخیر عم و فرغنا من هذه الرسالة الرشیدیه حامدین لله.

۳. الفوائد الادبیّة **(عربی)**
(گ ۲۸ پ ـ ۳۷ ر)
فواید پراکندهٔ ادبی است.
آغاز: بسمله. فایدة الفاء قال الکوفیون انّها ناصبة فی نحو ما تاتینا فتحدثنا و قال المبرد انّها خافضه ... .
انجام:... خاص معنی عام لفظا لجواز ان یقال فلان رحیم و لا یقال فلان رحمن انتهی.
خط: نسخ. کاتب: رسالهٔ یکم به خط مؤلف: (لطفعلی بن محمّد کاظم تبریزی). تاریخ کتابت: رمضان ۱۳۰۱هـ. رسالهٔ دوم و سوم قدیمی‌تر است.
در اول نسخه تقریظ محمّد حسین گرگانی بر رسالهٔ یکم در ۱۳۰۱هـ دیده می‌شود. این نسخه در تملک صدر الافاضل لطفعلی دانش بوده و مهر او در اول و آخر نسخه آمده است.
جلد: مقوا رویه کاغذ ابر و باد عطف و گوشه تیماج.
۱۳ × ۲۰سم. ۳۷گ. ۱۲ـ۱۹س.
(ثبت ۲۰۷۰۳۲)

۱۵۸۶۸

قرآن کریم

این نسخه از ابتدای قرآن تا سوره توحید را در بر دارد و به مقدار یک برگ از انجام افتادگی دارد. ترجمه فارسی آیات زیرنویس شده البته از ابتدای قرآن تا اواسط سورهٔ اعراف ترجمه دارد و الباقی بدون ترجمه است. در حاشیه نیز اسباب نزول آیات از فواید التنزیل و مطالب تفسیری از تفسیر حسینی و درة الفرید نقل شده است.
خط: نسخ معرب. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۲هـ. ترجمه به نستعلیق شنگرف زیرنویس شده تا اواسط سورهٔ اعراف.
صفحات مجدول کمندکشی شده به شنگرف و لاجورد. اسامی سور به شنگرف. رکابه دارد. در اول نسخه یادداشتی دربارهٔ حواشی منقول از فواید التنزیل آمده است و چند یادداشت تولد در ۱۲۸۶هـ.
جلد: تیماج مشکی عطف تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۱۶ × ۲۴سم. ۴۶۶گ. ۱۱س. **(ثبت ۲۰۷۰۳۳)**

۱۵۸۶۹

بیاض اشعار **(شعر ـ عربی)**
بیاضی است شامل اشعار عربی از شعرای مختلف که برخی از آنها در جواب یکدیگر شعر سروده‌اند. اسامی شاعرانی که در این جُنگ ابیاتی از آنها نقل شده از این قرار است: ابن رومی، ابن فارض، علی بن جهم، محمّد صالح چلبی، سیّد علی بن بدرالدین مدنی، صلاح صفدی، ابن سکیت، امیرالمؤمنین(ع)، محمّد بن ابی‌بکر دمامینی، طغرایی، شیخ حسن بن شیخ راشد مخزومی حلّی، شیخ علی شفهینی، ملّا سعد، محمّد بن سعید المکی، ابی‌الحسن تهامی، محمّد بن حسن مکی، عبدالقادر گیلانی، بهاء بخاری، شهید ثانی، محمّد عمران خراسانی، شیخ حسن شامی، یحیی بن عبدالملک عصامی، شیخ شهاب‌الدین عسقلانی، سیّد حسین یمنی، یحیی بن سلامه، علی بن محمّد عاملی، حریری، شیخ عبداللّه ماحوزی، میرزا عبداللّه بن میرزا محمّدعلی، شیخ احمد بحرانی، محمّد بن ابراهیم الکاتبه، عباس بن احنف، شیخ محمّد تبریزی، سیّد عبدالرؤف بحرانی، تاج‌الدین مکی، سیّد حاتم یمنی، شیخ محمّد نواجی، شیخ محمّد سمنانی، ابن نباته، ابراهیم بن ادهم، شیخ سلیمان ماحوزی، شیخ حسن شهید ثانی، سعدالدین بن عربی، ابی‌بکر خاتونی، علی بن عبدالقادر مکی، سیّد احمد بحرانی، سیّد احمد سلطان مکه، ابوالفتح بستی، رابعه ادویه، محمّد بن عیسی، شیخ قطب‌الدین مکی حنفی، شهاب‌الدین احمد مصری، صفی حلّی، بدیع طوسی، شیخ‌الرئیس، مجنون، ابن عبدالطاهر، شیخ

بهایی، یاقوت کاتب، سیّد عبدالرحیم عباسی، ارجائی، ابن سعد، ابی‌الطیب، سراج الوراق و...

و فایده‌ای به نثر در خواص عشق به نقل از صاحب مصارع العشاق و مقامات سیّد نعمت اللّه جزایری.

آغاز:

احب لیالی الهجر لا فرحا بها
عسی الدهر یأتی بعدها بوصال
و اکره ایّام الوصال لأنّنی
اری کلّ شیء مولعا بزوال

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

با حواشی توضیحی در برخی صفحات.

جلد: تیماج نارنجی.

۸×۱۵سم. ۱۱۰گ. سطور چلیپایی.

(۲۰۷۰۳۴)

۱۵۸۷۰

مجموعه

۱. المشاعر **(فلسفه ـ عربی)**

(گ ۱ پ ـ ۴۱ پ)

از: ملّا صدرا، صدرالدین محمّد بن ابراهیم شیرازی (۱۰۵۰ه).

نک: التراث العربی، ۵/ ۸۴؛ مجلس، ش ۱۴۴۵۶، آغاز و انجام برابر آن.

۲. الکلمات المکنونة **(عرفان ـ عربی و فارسی)**

از: ملّا محسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ه).

نک: التراث العربی، ۴/ ۳۵۵.

آغاز: بسمله. الحمد لله الأول فی آخریّتة الآخر فی اوّلیّتة الباطن فی ظاهریّته الظاهر فی باطنیته.

انجام:

می‌دانستم که عهد و پیمان مرا
آخر شکنی ولی به این زودی نه

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت رسالهٔ یکم: شنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۴۸ه.

جای عناوین در رسالهٔ یکم خالی مانده. رکابه‌نویسی شده است.

جلد: تیماج مشکی یک لا.

۱۱×۱۵سم. ۲۱۶گ. ۱۳س. **(ثبت ۲۰۷۰۳۵)**

۱۵۸۷۱

تحریر اصول **(هندسه ـ عربی)**

الهندسة و الحساب = تحریر اقلیدس

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۴۴۸.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی منه الابتداء و الیه الانتهاء و عنده حقایق الأنباء و بیده ملکوت الأشیاء....

خط: نستعلیق بدون نقطه. نام کاتب: احمد بن محمّد مهدی شریف. تاریخ کتابت: شروع در غره ربیع الثانی ۱۱۲۲ه و اتمام در نیمهٔ رجب ۱۱۲۹ه. از روی نسخه‌ای که به خط محمّدباقر یزدی بوده.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. اشکال هندسی متعددی در نسخه ترسیم شده. با حواشی که از خط محمّد باقر یزدی نقل شده در حاشیه تصحیح شده و رکابه‌نویسی دارد.

جلد: تیماج سرخ.

۱۲×۱۸/۵سم. ۱۳۶گ. ۱۹س.

(ثبت ۲۰۷۰۳۶)

۱۵۸۷۲

عیون الحساب **(ریاضیات ـ عربی)**

از: محمّد باقر بن زین‌العابدین یزدی (ق ۱۱ه).

نک: التراث العربی، ۴/ ۱۰۶.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: ثمّ ترکنا المآت فکان المراتب الأربع

التی بعدها احداً و عشرین و مع المحفوظ ....
انجام:... فیضع البیض فی النقطة الباقیة و لیکن هذا آخر ما اردنا ایراده فی الرسالة و الصلوة علی خاتم الرسالة.
خط: نستعلیق. کاتب: محمّد قاسم. تاریخ کتابت: ۱۰۸۶ه‍.
عناوین شنگرف. جدول‌هایی در حساب در نسخه ترسیم شده و رکابه‌نویسی دارد و به نسخه رطوبت رسیده است.
جلد: تیماج سرخ مجدول.
۱۱×۱۸/۵سم. ۲۲۴گ. ۱۵س.
(ثبت ۲۰۷۰۳۷)

۱۵۸۷۳

الصحیفة السجادیة با ترجمهٔ فارسی (دعا ـ فارسی و عربی)
از: امام سجاد، زین‌العابدین علی بن حسین(ع).
مترجم: ناشناس.
صحیفهٔ سجادیه است به روایت مشهور همراه با ملحقات و ترجمهٔ فارسی زیرنویس.
آغاز: بسمله. حدّثنا السیّد الاجل نجم‌الدین بهاء الشرف ابوالحسن محمد بن الحسن... الحمد لله الاوّل بلا اوّل کان قبله و الاخر بلا اخر یکون بعده ....
انجام:... و تتمّ احسانک فیما بقی من عمری کما احسنت فیما مضی منه یا ارحم الراحمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین الطاهرین.
آغاز ترجمه: ابتدا می‌کنم به نام خدای بخشنده مهربان روایت کرد ما را سید بزرگوار ستاره دین جمال بزرگی ابوالحسن محمد پسر حسن... سپاس مر خدایی را که اول همه است بی آنکه او را اولی باشد پیش ازو و آخر همه است بی آنکه آخری باشد پس ازو ....
انجام ترجمه:... و اینکه تمام کنی احسان خود را در آنچه باقی مانده است از زندگی من چنانکه احسان کرده به من در آنچه گذشته است از آن، ای رحیم‌ترین رحم کنندگان و رحمت کناد خدا بر بهترین خلق خود محمد و آل او که پاکیزگان و پاکانند.
خط: نسخ معرب. ترجمه به نستعلیق شنگرف زیرنویس شده. بی کا. عصر پنج شنبه ۲۳ جمادی الثانی ۱۱۲۱ه‍. کتابت ترجمه و حواشی در روز پنج شنبه ۷ رجب همان سال در مشهد الرضا(ع).
تمامی صفحات مجدول محرر کمندکشی شده به زر و مشکی. صفحهٔ آغاز دارای سرلوح مذهَّب مذیّل به کتیبهٔ مذهَّب. دو صفحهٔ نخست دارای تشعیر در حاشیه و طلا اندازی بین سطور. عناوین در زمینهٔ زر به سفیدآب نگاشته شده. با حواشی فارسی و رکابه‌نویسی. در اول نسخه تملّک محمّدتقی ولد ابوحمد شیرازی.
جلد: تیماج زیتونی عطف تیماج نارنجی.
۱۳×۲۱سم. ۲۱۴گ. ۷+۷س.
(ثبت ۲۰۷۰۳۸)

۱۵۸۷۴

مجمع الفرس = فرهنگ سروری (لغت ـ فارسی)
از: محمّد قاسم بن محمّد سروری کاشانی (ق ۱۱ه‍).
نک: مجلس، ش ۷۵۹۹؛ منزوی، ۳/ ۱۹۵۳.
نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.
آغاز افتاده: از عدلش که برجاست/ ز گیتی فتنه درد و بلاده، بلا به بلام ....
انجام:
من آنچه شرط بلاغست با تو میگویم
تو خواه از سخنم پند گیر و خواه ملال
خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: جمادی الثانی ۱۱۱۱ه‍.
عناوین شنگرف. رکابه‌نویسی دارد. سه برگ آخر پارگی دارد.

جلد: تیماج مشکی.
۱۳×۲۳/۵سم. ۲۷۵گ. ۱۵س.
(ثبت ۲۰۷۰۳۹)

۱۵۸۷۵

شرح تجرید الاعتقاد **(کلام ـ عربی)**
= شرح جدید

از: علاءالدین علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ه).

نک: التـراث العـربی، ۳/ ۲۶۲؛ کـتابشناسی تـجرید الاعتقاد، ۵۹ـ۶۲.

آغاز: بسمله. اما بعد حمد واجب الوجود علی نعمائه و الصلوة علی سید انبیائه و علی اکرم احبّائه‌ای علی آله و اصحابه الذین هم موصوفون بزیادة الکرم....

انجام:... لم یقم به الآخر اثم الکل بترکه. هذا آخر ما تیسر لنا من شرح تجرید الکلام و الحمد لله للتوفیق علی الاتمام.

خط: نستعلیق کم نقطه. بـی کـا. تـاریخ کـتابت: ق ۱۱ه.
در حاشیه تصحیح شده و حواشی دارد. در آخر نسخه تملک محمّد اسـماعیل حسـینی بـا مـهر مربعی. به نسخه رطوبت رسیده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۳×۲۳سم. ۲۰۷گ. ۳۳س. **(ثبت ۲۰۷۰۴۰)**

۱۵۸۷۶

جُنگ **(شعر ـ فارسی)**

جُنگی است شامل غزلیات، رباعیات و مقطعات از شعرای مختلف. در این جُنگ اشـعاری در بـارهٔ تـاریخ بـنای «جـبل نـور» در ۱۰۶۴ه دیـده مـی‌شود. ظـاهراً سروده‌های شعرای شیعی ساکن هند باشد. نام شعرایـی که در این جُنگ شعر دارند: باقرای درجـزینی، حکـیم نورای گیلانی، سیّار قرمانلو، قیدی، قـاضی‌زاده، قـاری تادوانی، شیعی، قاری، حیرتی، مـیر مـحمّد جـعفر بـن ابوالصلاح حسینی اردستانی، جنونی، غواص و مجتبی.

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز: بسمله. باقرای

بـــنام آنکـــه داد از بـــی نـــیازی
جـــــهانداری بـــه عـــبدا.......
شـه مـلک دکـن کـز بـخت فـیرزو
شـــــــبش روز است و روز.......

انجام نسخه:

هــمان دست ولایت از عــلی بـود
بـــدل آگــاه از ســرّ خـفی بــود
عـــلی آن شــهسوار کشــور دیــن
کــزو مــاده نــظام دیــن و آیــین

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
تمامی صفحات مجدول محرر به زر و مشکی و لاجورد. صفحهٔ دوم دارای سرلوح مذهَّب مذیَّل به کتیبهٔ مـذهَّب. عـناوین شـنگرف. بـرگ‌های آغازین پارگی داشته وصالی شده است.
جلد: مقوا رویه کاغذ آبی عطف تیماج قهوه‌ای.
۱۵/۵×۲۶سم. ۴۹گ. ۱۵س.
(ثبت ۲۰۷۰۴۱)

۱۵۸۷۷

مجموعه

۱. تجزیة الامصار **(تاریخ ـ فارسی)**
و تزجیة الاعصار = تاریخ وصاف

(ص ۲ـ۱۷۷)

از: وصّاف الحضره شهاب‌الدین عبداللّه بن فضل‌اللّه یزدی (۷۳۰ه).

نک: مجلس، ش ۷۱۶۹؛ منزوی، ۶/ ۴۲۸۰.

آغاز: بسمله. حمد و ستایشی که انـوار اخـلاصش آفاق و انفس را چون فاتحه صبح صادق....

انجام: فی العلم و العمل عن ضـالة الرأی و خـطل التدبیر انّه علی ذلک القدیر و بالاجابة جدیر و صلی الله

علی محمد بشیر و نذیر و هو فی ایاجیر الظلمة انور من سراج و قمر منیر و علی آله و سلم....

۲. بدایة النفس (فلسفه ـ عربی)

(ص ۱۸۰ـ۱۹۰)

گویا از: شیخ‌الرئیس حسین بن عبدالله ابـن سـینا (۴۲۸هـ).

نک: ملک، ۹/ ۲۲۵.

آغاز: بسمله. انّ الاجرام مهما صلا عنها حرکات و وقفات و افاعیل و انفعالات و صور لالبستها ظهر لذوی الالباب انّ لحرکاتها علا....

انجام:... حکم استثناء یقیض التالی و اتباحه یقیض المقدم و هذا لفضل مقدمته لما یرید یبنی علیه.

۳. حدّ الجسم (فلسفه ـ عربی)

= استقصاء الجو

(ص ۱۹۰ـ۱۹۱)

از: شیخ الرئـیس حسـین بـن عـبداللّـه ابـن سـینا (۴۲۸هـ).

نک: مهدوی، ص ۷۱ـ ۷۲؛ دانشگاه، ۳/ ۱۴۱.

آغاز: بسمله. سألتنی وفقک الله وایّانا للـصواب ان اعتذر بالاختصار عما افرق فی مخالفة فی امـر اسـتضاه الجو....

انجام:... غـیر الاسـتضاء فأمـر لا یـحتاج الان الی شرحه فقد بالغنا فیه فی مواضع اخری.

۴. میزان النظر (منطق منظوم ـ عربی)

= ارجوزة فی المنطق

(ص ۱۹۲ـ۱۹۸)

از: شیخ الرئـیس حسـین بـن عـبداللّـه ابـن سـینا (۴۲۸هـ).

نک: مهدوی، ص ۲۷.

آغاز:

الحـمد للـه الذی لعـبده نیل السنا لا له فی حمده

انجام:

لمـا حـدناه فـحد نـاقص
او هـو رسـم نـاقص لا خـالص
فـلنختم الآن الکـتاب حسـبما
فـقد نـظما العـلم فـیه نـظما

۵. رسالة فی الاکسیر (عربی)

= رسالة فی امر مستور الصنعة

(ص ۱۹۸ـ۲۰۶)

نک: دانشگاه، ۶/ ۳۴۳۲.

آغاز: بسمله. جری بینی و بین السید فـیما یـعرفه مفاوضة و التمس منی تقریر ذلک فی جزء لتکون تذکرة عنی له وان ادلّه علیه من الوجه الذی توصلت انا الیه فیما تفکرت و تأملت فی امر الکلی لهذه الصناعة کتب ادام الله عـن الشـیخ الرئـیس السـید ادقـق النـظر فـی الامـور الطبیعیة....

انجام:... و مثال الدهن الهوا و مثال الزیبق الماء مثال و الابیض یتم بثلثه لیس فیها الناری و الاصفر بالا.

۶. نامه محی‌الدین به فخر رازی (عربی)

از: محی‌الدین محمّد بن علی ابن عربی (۶۳۸هـ).

(ص ۲۰۶ـ۲۰۸)

نک: مجلس، ش ۱۹۳۶.

آغاز: بسمله. الحمد لله و سلامه علی عباده الذین اصطفی و علی ولیّی فی الله تعالی فخرالدین محمد اعلی الله همّته و افاض علیه رحمته فانا نحمدک الله الذی لا اله الا هو و قال رسول الله صلی الله علیه و آله اذا أحب احدکم اخاه فلیعلمه ایّاه و انا احبک و یقول الله تعالی و تواصوا بالحق و قد وقفت علی بعض توالیفک و ما ایدک الله به من القوة المتخیلة....

انجام:... عن الاذعـان للـحق و التسـلیم له ان لم یمکن الایمان به و هذا تمام الرسالة.

۷. شرح فصوص الحکم **(عرفان ـ عربی)**

(ص ۲۰۹ـ۲۱۱)

از: کمال‌الدین عبدالرزاق بن احمد بن ابی‌الغنائم کاشانی (۷۳۰ه).

بخش کوتاهی از کتاب است.

نک: التراث العربی، ۳/ ۳۶۱؛ مجلس، ش ۳۹۲۵.

آغاز: بسمله. اعلم ان هذه مقدمات ثلثة یحتوی علی اصول فصوص حکم هذه الکلمات ....

انجام:... هذا الانسان حتی عبادته بالعبودیة الذاتیه و لیس وراء عبادان قریة.

۸. فایده‌ای از عبدالرزاق کاشانی **(عربی)**

(ص ۲۱۱ـ۲۱۲)

آغاز: بسمله. عالم الانس هو آصف بن برخیا و هو مع فنون علومه کان مؤیدا من عند الله تعالی ....

انجام:... الخارجة عن قوة البشر و الخارق للعادة بحسب الفکر و النظر.

۹. معجزات و کرامات **(فلسفه ـ فارسی)**
= روح = حقیقت قرآن و نبوت

(ص ۲۱۲ـ۲۳۱)

از: شیخ الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).

بحث فلسفی است پیرامون نبوت و حقیقت کلام ربانی.

نسخهٔ دیگری از این رساله در کتابخانهٔ آیت‌اللّه مرعشی به شمارهٔ ۹۷۱/۱۵ نگهداری می‌شود.

نک: مرعشی، ۳/ ۱۶۵.

آغاز: بسمله. سپاس خداوند آسمان و زمین را و ستایش دهندهٔ جان و تن را و درود بر پیغمبر گزیدهٔ او محمد مصطفی ....

انجام:... ایزد تعالی توفیق راست گفتن و راست دانستن ارزانی دارد بمنه و کرمه.

۱۰. فائده‌ای از غزالی **(فلسفه ـ عربی)**

(ص ۲۳۱ـ۲۳۲)

آغاز: تحقیق نفیس من کلام الغزالی رحمة الله علیه انّ الارواح البشریة حدثت عند استعداد النطفة للقبول کما حدثت الصورة فی المرات بحدوث الصفات و ان کان ذو الصورة ....

۱۱. نهایة البیان **(فلسفه ـ عربی)**
فی درایة الزمان

(ص ۲۳۲ـ۲۴۳)

از: داود بن محمود بن محمّد قیصری (۷۵۱ه).

نک: التراث العربی، ۵/ ۴۰۹.

آغاز: بسمله. الحمد لله الأوّل و الآخر لابتداء الجود و انتهائه الظاهر و الباطن لا باظهار التحقیق و اختفائه ....

انجام:... شیئاً تقریبا و هنا اسرار آخر لا یحتمل المقام بیانها و لا الافهام اعلانها و الله اعلم بالحقایق و اسرارها.

۱۲. یزدان‌شناخت **(فلسفه ـ فارسی)**

(ص ۲۴۳ـ۲۵۲)

از: عین‌القضات همدانی عبداللّه بن محمّد (۵۲۵ه).

نک: مجلس، ش ۴۹۵۴/۱۵؛ فهرستواره، ۶/ ۲۶۰.

آغاز: بسمله. چون ایزد سبحانه و تعالی از جناب قدس ازلی و پردهٔ غیب قدم بندهٔ را از بندگان خویش برگزیند ....

۱۳. القضاء و القدر **(فلسفه ـ عربی)**

(ص ۲۵۲ـ۲۶۴)

از: کمال‌الدین عبدالرزاق بن احمد بن ابی‌الغنائم کاشانی (۷۳۰ه).

نک: التراث العربی، ۲۷۳/۴.

آغاز: فقد سألنی من عزت علی مسألته و الزمتنی من طریق الاخوة الاجابة ان املی ما حضرنی فی القضاء و

القدر فاسعفته بتألیف هذا المختصر مترتبا لمباحثه فی فصول و منقحا لاصوله ....

انجام:... و بالله العیاذ من التقصیر فان بیده متیسر کل عسیر و هو المستعان و علیه التکلان انّه حسبنا و نعم الوکیل. تمت الرسالة الموسومة بالقضاء و القدر من افادات الفاضل المحقق عبدالرزاق الکاشی.

۱۴. جامع الحکایات **(فلسفه ـ فارسی)**
(ص ۲۶۵ـ۳۲۵)

از: سیّد علی ملقب به دعا فرزند سیّد قطب‌الدین محمّد ذهبی شیرازی نیریزی.

نک: فهرستواره، ۶/ ۱۲۰.

آغاز: بسمله. حمد و ثنا و ستایش بلا منتها واجب الوجودی راست که وحدت ذاتش... این کتابیست که این کمترین خدمه و ذریه آل عبا و خاک آستانه فقرا بدعا مطالب آنرا اقتباس نموده‌ام از انوار شموس حکمت عرفا و جمع نموده‌ام آنچه کلیه مسائل الهیه که از اسرار است بلفظ و بمعانی کثیره و مسمّی گردانیده‌ام این کتاب ار بجامع الکلیات ....

انجام:...

ز فرزند بهتر ولی آنجهان
نباشد امیدی بجز حق بدان

خط: نستعلیق. کاتب: محمّدرضا حاجی محمود اصفهانی. تاریخ کتابت: ق ۱۳هـ.

عناوین در رسالهٔ یکم شنگرف و در بقیه جای عناوین خالی مانده. رکابه دارد. در اول نسخه ابیات فارسی در ۱۳۰۵هـ.

جلد: تیماج سرخ.

۱۹×۳۰سم. ۱۶۳گ. ۲۵س. **(ثبت ۲۰۷۰۴۲)**

۱۵۸۷۸

جُنگ **(شعر ـ فارسی)**

بیاضی است شامل اشعار عرفانی و مدایح ائمه و مدح ناصرالدین شاه قاجار و از شعرای مختلف همچون: شیخ بهایی، محتشم، سعدی، نظامی، جامی، قاصر، اهلی، صفی، سلمان ساوجی، طبیب اصفهانی، هاتف، چاپار، میرزا محمّد علی روضه‌خوان بن ملّا محمّد قاینی روضه‌خوان و...

از جمله مندرجات این جُنگ است: ترجیع‌بند هاتف؛ مخمس شیخ بهایی؛ ترجیع‌بند ما مریدان سلمان ساوجی؛ مثنوی پیر و جوان محمّد نصیر طبیب اصفهانی؛ زشت و زیبا از قاصر.

آغاز:

.... به پنهانی
کز درم در آید یار با جمال نورانی
گفتم این سخن هر دم نزد دلبر جانی
ساقیا بده جامی زان شراب روحانی

انجام:

امام اول من شه جوان مردان
علی عالی اعلا وصیّ پیغمبر

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ و ۱۴هـ.

جلد: تیماج یک لا.

۱۱/۵×۲۱/۵سم. ۱۲۷گ. سطور چلیپایی **(ثبت ۲۰۷۰۴۳)**

۱۵۸۷۹

اسرار الصلاة **(اخلاق ـ فارسی)**

از: علی نقی بن محمّدرضا همدانی کوثرعلی شاه (۱۲۹۶هـ).

نک: مجلس، ش ۱۴۴۵۸ در آغاز و انجام برابرند.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّد صادق بن ملّا محمّدرضا خوانساری. تاریخ کتابت: ذی حجه ۱۳۰۰هـ.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. مقابله و تصحیح شده به وسیلهٔ یحیی حسینی همدانی. در اول

نسخه یادداشت خرید آن از اسماعیل دزفولی در ۱۳۳۵ه. که نسخه را از شیخ فضل‌اللّه آشـتیانی خریده است. رکابه‌نویسی شده است.
جلد: تیماج سبز دورو و با ترنج و سرترنج.
۱۵ × ۲۱سم. ۱۷۸گ. ۱۴س. **(ثبت ۲۰۷۰۴۴)**.

۱۵۸۸۰

تحفة الأحباب فی نوادر آثار الأصحاب **(رجال و تراجم ـ فارسی)**

از: عباس بن محمّدرضا محدّث قمی (۱۳۵۹ه).

در مقدمه می‌گوید: «این رساله مختصره‌ایست در ترجمهٔ مشاهیر از اصحاب رسول خدا(ص) و معروفین از اصحاب ائمه هدی سلام الله علیهم اجمعین، با بیان مختصری از حال ایشان و نوادر آثار ایشان که از مآخذ معتبره بدست آوردم و در کمال ایجاز و اتقان نگاشتم... به جهت بعضی از فوائد و مصالح، بعضی از مشاهیر معاصرین اصحاب از منافقین و مخالفین را ذکر نمودم و هم در ذکر ملاحظهٔ طبقه ننمودم بلکه ذکر ایشان شده به ترتیب حروف به مراعات اول و ثانی بر نهج مألوف».

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی ما صحّ حمد حامد الاّ اذا کان علی ایادیه الحسان و لا انقطع سند سلسلة وجود ممکن قویّ أو ضعیف الاّ اذ اتّصل الی ابداعه ... .

انجام:... در عراق ساکن بوده وفات کرده و روی فی حدیث انظروا الی ما ختم الله به لیونس قبضه الله مجاورا لرسوله(ص) و لنختم ابواب الکتاب بهذا الختام... موالیاً لأهل بیته المعصومین علیهم السلام.

خط: نسخ. کاتب: محمّد بن محمود حسینی.
تاریخ کتابت: چهارشنبه ۱۷ جمادی الثانی ۱۳۳۲ه.

مقابله و تصحیح شده به وسیلهٔ کاتب و پایان مقابله در ۲۱ رجب ۱۳۲۲ه بوده است. صفحات مجدول، عناوین و نشانی‌ها شنگرف، صفحات زوج و فرد رکابه‌نویسی شده و صفحه‌شمار دارد.

جلد: تیماج سرخ مجدول گرهی.
۱۷/۵ × ۲۲/۵سم. ۲۲۲گ. ۱۴س.
(ثبت ۲۰۷۰۴۵)

۱۵۸۸۱

جُنگ **(شعر ـ ترکی)**

از: اذاقی (ق ۱۱ه).

جُنگی است شامل اشعار منتخب ترکی و فارسی از شعرای مختلف همچون: مقالی، اذاقی، (جامعِ جنگ)، فغانی، خلیلی، اسحاق چلبی، فضولی، روحی بغدادی، کشفی بک، غازی، اقدسی، رسمی نظیره، یمنی، شیخ علی نقی کمره، طبرزی، عرفی شیرازی، باقی، رشیدی، امری، عمری، وجودی و سعدی.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد

آغاز:

جان بخش کلامک فرح افزا کلماتک
اولدک مگر اول چشمهٔ حیوانه مصاحب

انجام:

دیدی بو مصرعی تعمیر نه تاریخ ایچون هاتف
جدید اولدی بو درگاه معلا یمن همتله
۱۰۴۰

خط: نستعلیق. کاتب: اذاقی (جامع جنگ).
تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
صفحات مجدول محرر به زر و مشکی. به نسخه رطوبت رسیده است.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۱۲/۵ـ۱۹سم. ۹۹گ. سطور چلیپایی.
(ثبت ۲۰۷۰۴۶)

۱۵۸۸۲

مجموعه

۱. شرح حال قطران تبریزی (تراجم ـ فارسی)
(گ ۱پ ـ ۲۹ر)

از: سیّد احمد کسروی.

شرح حال حکیم ابومنصور امیر شرف‌الدین بن منصور جیلی دیلمی تبریزی (۴۶۵ه) شاعر معروف سدهٔ پنجم هجری است به قلم کسروی تاریخ‌نگار معاصر.

آغاز: شرح حال و شناسایی حکیم (قطران) معروف تبریزی با قلم آقای سیّد احمد کسروی تبریزی مقیم طهران مدیر مجله ادبی پیمان... در میان سخن وران ایران کمتر یکی همچون قطران شاعر آذربایگان است... .

۲. دیوان قطران تبریزی **(شعر ـ فارسی)**

(گ ۳۰ پ ـ ۷۷ ر)

از: حکیم ابومنصور امیر شرف‌الدین بن منصور جیلی دیلمی تبریزی (۴۶۵ه).

نک: مجلس، ش ۲۳۲۶ و ۲۴۷۷ و ۴۵۲ و ۴۵۳ و ۳۷۷ و ۱۰۴۶؛ منزوی، ۳/ ۲۴۸۵.

آغاز:

کنون دانم که با مردم بدل میلست گردن را
که بر تخت شهی بنشاند شاهنشاه فضلونرا

انجام:

چون در مصاف باشد با تیغ و رمح و مغفر
گردد رخ سواران از بیم او مزعفر

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.

صفحات مجدول. کاغذ دفتری خط‌دار. رکابه‌نویسی دارد.

جلد: مقوا رویه کاغذ ابر و باد عطف پارچهٔ قرمز.

۱۸ × ۲۲/۵سم. ۷۷گ. ۱۶س.

(ثبت ۲۰۷۰۴۷)

۱۵۸۸۳

دیوان ضیاء **(شعر ـ فارسی و ترکی)**

از: ضیاء بهایی (ق ۱۴ه).

دیوان اشعار شاعری است با تخلص ضیاء که گویا پیرو فرقهٔ ضالهٔ بهائیت بوده، شامل: غزلیات، ترجیعات، مخمسات، مراثی فارسی و چند مستزاد به ترکی.

آغاز:

زاهد بزمین می‌نهد از کبر جبین را
دارد بنظر صوت پر روح الأمین را

انجام:

آل سومه ضیا دن دفع ایلیه زنگار

خط: نستعلیق تحریری. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.

عناوین شنگرف. صفحه‌شمار دارد. چند برگ در اول و آخر نسخه سفید مانده است.

جلد: مقوا رویه پارچهٔ مشکی.

۲۰/۵ × ۲۹سم. ۲۰۷گ. ۱۵س.

(ثبت ۲۰۷۰۴۸)

۱۵۸۸۴

دلیل الجنان **(تاریخ منظوم ـ فارسی)**
و رکن الایمان
فی وقایع الجمل و الصفین و النهروان

از: عباس ناسخ ترک (ق ۱۱ه).

مثنوی مفصلی است در بیش از بیست و پنج هزار بیت که در آن داستان جنگ جمل و صفین و نهروان را به نظم کشیده و شمه‌ای از فضایل و مناقب امیرالمؤمنین امام علی(ع) را گزارش کرده است.

تاریخ ختم منظومه جملهٔ «منبع فیض اهل وداد» شده است و نسخهٔ دیگری از آن در کتابخانهٔ آیت‌اللّه مرعشی در قم ش ۱۰۰۵۸ نگهداری می‌شود.

نک: فرهنگ سخنوران، ۲/ ۹۰۹؛ مرعشی، ۲۶/ ۴۳.

آغاز:

بسم الله الرحمن الرحیم
فرازنده بر روح ناسخ نعیم
بنام فروزندهٔ ماه و مهر
فرازنده نه رواق سپهر

انجام:

بــتاریخ او کـرد نـاسخ تـمام
ثــنای شــه دیـن امـام انـام

خط: نسخ زیبا. کاتب: مـهدی بـن ضـیاءالدیـن طباطبایی. تاریخ کتابت: محرم ۱۰۲۸ه.
حسب فرمودهٔ آقا ابراهیم آقا یوزباشی.
تمامی صفحات مجدول چهارستونی و محرر به زر و مشکی و شنگرف و لاجورد. صفحهٔ آغـاز دارای سرلوح مذهّب. عناوین شنگرف.
رکابه‌نویسی شده است.
جلد: روغنی دورو با نقش گـل و بـوته و زمـینهٔ زرین عطف تیماج فرنگی سرخ.
۲۳×۳۳/۵سم. ۳۶۷گ. ۱۹س.
(← تصویر) **(ثبت ۲۰۷۰۴۹)**

۱۵۸۸۵

حملهٔ حیدری **(شعر حماسی ـ فارسی)**

از: میرزا محمّد رفیع خان بـن مـحمّد مشـهدی شاه‌جهان‌آبادی، باذل (۱۱۲۳ه).
نک: مجلس، ش ۱۳۹۰۷.

آغاز:

بـــنام خـــداونـــد بســـیار بـــخش
خردبخش و دین‌بخش و دیـناربخش

انجام:

هزار آفرین بـر تـن پـاک‌شـان
که بودند شان بـهترین جـهان

خط: نستعلیق. کاتب: محمّدرضا بن رمـضانعلی بابلکناری. تـاریخ کـتابت: جـمعه ۱۴ جـمادی الاولی ۱۲۱۰ه.
اشعار به صورت چهارستونی در صفحات نوشته شده.
رکابه دارد.
در اول نسخه مهر بیضوی با نقش «المتوکل علی الله عـبده مـحمد رضـا». در آخـر نسـخه دو یادداشت تولد و فوت بـه تـاریخ ۱۲۵۲ه درج شده است.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای ترنج‌دار.
۲۱×۳۳/۵سم. ۳۳۸گ. ۲۳س.
(ثبت ۲۰۷۰۵۰)

۱۵۸۸۶

اشراق هیاکل النور **(فلسفه ـ عربی)**
لکشف ظلمات شواکل الغرور
= شرح هیاکل النور

از: غیاث‌الدین منصور بن صدرالدین محمّد دشتکی (۹۴۹ه).
شرح مزجی است بر هیاکل النور سهروردی کـه در آن اعتراضاتی بر شرح دوانی وارد ساخته و آنرا شواکل الغرور نامیده است.
نک: مجلس، ش ۱۸۸۹؛ کتابشناسی مکتب فـلسفی شیراز، ص ۱۱۷.
دست‌نویس حاضر از آغاز و انجام اندکی افتادگی دارد.
آغاز افتاده: اراد الاشتهار بالتاله و کان مشهورا بـما ینافیه... و رسمت رسالتی هذه باشراق هیاکل النور لکشف ظلمات شواکل الغرور ...
انجام افتاده:... او بالفضائل الروحانیة و ضعف فـی شیطان القوی البدنیة بتقلیل الطعام و الشراب.
خط: نسخ. بی کا. بی تا.
در حاشیه تصحیح شده و حواشی «منه» دارد.
عناوین در اوایل نسخه به شنگرف و در نیمهٔ دوم جای عناوین خالی مانده است.
رکابه‌نویسی دارد.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای ترنج‌دار.
۱۲/۵×۱۷/۵سم. ۸۹گ. ۲۱س.
(ثبت ۲۰۷۰۵۱)

۱۵۸۸۷

بدایع الصنایع (بلاغت ـ فارسی)

از: امیر سیّد برهان‌الدین عطاءاللّه بن محمود حسینی عطایی نیشابوری (۹۱۹ه).

نک: مجلس، ش ۹۲۳۷؛ منزوی، ۳/ ۲۱۲۸.

نسخۀ حاضر بخشی از کتاب را دربردارد.

آغاز نسخه: فی علم العروض اجزای این بحور پیش عجم و وجوه استعمال آنها مگر غریب که آنرا جدید نیز می‌گویند....

انجام افتاده:... و شعر مشتمل بر این صنعت را موشح می‌گویند مانند این: عزت و دولت الهی باد...

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۲ و ۱۳ه.

عناوین شنگرف.

اشعاری در مراثی به فارسی و عربی در حاشیه صفحات درج شده.

رکابه دارد.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.

۱۱/۵×۱۵/۵سم. ۳۸گ. ۱۴س.

(ثبت ۲۰۷۰۵۲)

۱۵۸۸۸

امثله (صرف ـ فارسی)

از: میر سیّد شریف جرجانی (۸۱۶ه).

نک: منزوی، ۳/ ۲۰۴۸؛ مجلس، ش ۴۵۹۱.

آغاز: بسمله. بدانکه مصدر اصل کلام است و از وی نه وجه باز می‌گردد....

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ و ۱۴ه.

با حواشی به نقل از شرح امثله، فواید پراکنده به نظم و نثر در اول و آخر نسخه آمده است.

جلد: تیماج فرنگی ترنج‌دار.

۱۱/۵×۱۷/۵سم. ۵۱گ. ۱۱س.

(ثبت ۲۰۷۰۵۳)

۱۵۸۸۹

الاقبال بالأعمال الحسنة فیما یعمل مرّة فی السنة (دعا ـ عربی)

از: رضی‌الدین علی بن موسی بن طاووس حلّی (۶۶۴ه).

نک: مجلس، ش ۱۲۳۴۲ و ۱۲۴۱۱.

آغاز: بسمله. و قل ربّ زدنی علماً، لطفک اللهم احمد الله الذی جلّ جلاله بما وهب لی من القدرة علی حمده....

انجام:... ما یکون صادراً عن مالک سرایری فی رقاع او بلسانی و ینقله الناسخ فی الحال. تمّ کتاب الاقبال...

خط: نسخ معرب. کاتب: محمّدحسین بن سیّد جعفر بن سیّد عیسی. تاریخ کتابت: ۱۹ جمادی الاولی ۱۲۳۱ه.

تمامی صفحات مجدول محرر به زر و مشکی و شنگرف. صفحۀ نخست دارای سرلوح مذهَّب. عناوین و نشانی‌ها شنگرف. فهرست مطالب در حواشی برگ‌های اولیه درج شده. رکابه‌نویسی و برگ‌شمار دارد. ادعیه در متن و حاشیه نوشته شده است.

جلد: تیماج سرخ با ترنج و سرترنج.

۱۲×۲۰/۵سم. ۱۸۷گ. ۱۸س.

(ثبت ۲۰۷۰۵۴)

۱۵۸۹۰

انوار التنزیل و اسرار التأویل (تفسیر ـ عربی)

از: قاضی ناصرالدین عبداللّه بن عمر بیضاوی (ق ۷ه).

نک: مجلس، ش ۱۲۰۲۷.

نسخۀ حاضر نیمۀ اول کتاب را در بر دارد.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی نزل الفرقان علی عبده لیکون للعالمین نذیرا....

انجام نسخه: من قرأ سورة الکهف من آخرها کانت له نوراً من... الی قدمه و من قرأ کلها کانت له نوراً من الارض الی السماء.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۱ و ۱۲هـ.
آیات در اوایل به شنگرف و در الباقی با نشانیهای شنگرف، در حاشیه تصحیح شده و حواشی و رکابه دارد. در اول نسخه عبارت «یا کبیکج» سه بار نوشته شده و چند یادداشت تملّک دارد از جمله از حسن بن سیّد ماجد موسوی.

جلد: تیماج قهوه‌ای سیر با ترنج و سر ترنج و لچکی‌ها که ترمیم شده.

۱۷/۵ × ۲۹سم. ۲۵۴گ. ۲۷س.
(ثبت ۲۰۷۰۵۵)

۱۵۸۹۱

سؤال و جواب **(فقه ـ فارسی و عربی)**

حجة الاسلام سیّد محمّدباقر شفتی (۱۲۶۰هـ).

سؤال و جواب‌های فقهی است که به ترتیب کتاب‌های فقهی تنظیم شده است.

آغاز: بسمله. کتاب الطهارة. سؤال صاحب نفاس هر گاه یقین داند که مدتش از ده می‌گذرد او را استظهار باید یا مدّت... جواب نمی‌دانم این علم و یقین از کجا برای او بهم می‌رسد....

انجام:... فقال حج مبرور و بالجملة لاحظ النبی(ص) حال السائل و أجاب علی مقتضی حاله.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳هـ.
عناوین شنگرف. رکابه‌نویسی دارد.در حاشیه تصحیح شده است. با حواشی «منه» و «سید محمد».

جلد: تیماج مشکی.

۲۱ × ۳۰سم. ۳۲۹گ. ۳۱س. **(ثبت ۲۰۷۰۵۶)**

۱۵۸۹۲

مجموعه

۱. اشعار منتخب عربی **(شعر ـ عربی)**

(گ ۱ ر ـ ۴۱ ر)

گزیدهٔ اشعار عربی از شعرای مختلف است همچون: شیخ جابر کاظمی، شریف رضی، بهاءالدین زهیر، جزار، صفی‌الدین حلّی، راضی بن صالح حسینی بغدادی (د: ۱۲۸۵هـ)؛ تخمیس قصیدهٔ دالیه محمّد حسین بن صاحب جواهر، حاجری، ابن دهان، ابن طباطبا، ابن سکره، محمّد انباری و...

۲. نتائج الأفکار **(اصول فقه ـ عربی)**

(گ ۴۲ ر ـ ۱۰۲ ر)

از: سیّد ابراهیم بن محمّد باقر قزوینی حائری (۱۲۶۲هـ).

رسالهٔ مختصری است در اصول فقه شیعی با عنوان‌های «اصل».

مؤلف این رساله را در آخر دههٔ سوم رجب ۱۲۵۳ به پایان رسانده است.

نک: التراث العربی، ۵/ ۳۴۱.

آغاز افتاده: الایجاب الکلی لأنّ النسخ واقع فالداعی لاختلاف حکم الناسخ و المنسوخ... اصل هل یجوز خلو واقعة من الوقایع بنحو الایجاب الجزئی....

انجام:... اصل اقول اذا ترجح احد المتعارضین علی الآخر بمرجح داخلی أو خارجی... فیها التعادل و الترجیح فرجح الأقوی فالأقوی. تمّ رجح الله حسناتنا علی سیئاتنا و رفع فی الآخرة درجاتنا.

۳. عریضه‌های مأثوره **(عربی)**

(گ ۱۰۳ ر)

چند عریضه خطاب به معصومین(ع) برگرفته از تحفة الزائر علّامهٔ مجلسی.

۴. مطلوب کل طالب من کلام علی بن ابی‌طالب (حدیث ـ فارسی)
(گ ۱۱۲ ر ـ ۱۱۵ پ)
از: رشیدالدین محمّد بن عبدالجلیل وطواط (۵۷۳ه).
نک: فهرستگان حدیث، ۶/ ۵۵۵.
آغاز: هذه الکلمات من کلام امیرالمؤمنین علیه السلام. لو کشف الغطاء ما ازددت یقیناً
حال خلد و جحیم دانستم
به یقین آنچنان که می‌باید
انجام:
هر چه باید بگوید و آنگه
دل بر آن قول گفته بگمارد
خط: نسخ و نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت رسالهٔ سوم: جمعه جمادی الاول ۱۲۵۸ه.
عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده. با حواشی «منه دام ظله». در برگ ۶ یادداشتی از محمّد صادق که نسخه را از سیّد مهدی کاظمی در سامراء هدیه گرفته است.
جلد: تیماج زرشکی با ترنج و سرترنج.
۱۱×۱۵/۵سم. ۱۱۵گ. ۱۲س.
(ثبت ۲۰۷۰۵۷)

۱۵۸۹۳

مجموعه

۱. مهیج الاحزان و موقد النیران فی قلوب اهل الایمان (تاریخ ـ فارسی)
(گ ۱ پ ـ ۲۸۸ ر)
از: ملّاحسن بن محمّدعلی یزدی حایری (ق ۱۳ه).
مقتل سیّدالشهداء(ع) است در یک مقدمه و چهارده مجلس.
نک: ذریعه، ۲۳/ ۲۹۹؛ فهرستواره، ۳/ ۱۸۰۴.
آغاز: بسمله. الحمد لله المتفرد بالقدم و البقاء المتوحد بالعظمة و الکبریاء ...
انجام:... و اجعلنا من المتمسکین بولایة محمد و آله سادات الوری و الحمد لله ربّ العالمین.

۲. قصیدهٔ عینیهٔ سیّد اسماعیل حمیری با ترجمهٔ منظوم فارسی
(گ ۲۸۸ ر ـ ۲۹۲ ر)
آغاز: شرح قصیدهٔ سیّد اسماعیل حمیری. حکایت کرده فضیل بن عبد ربّه که گفت داخل شدم بر حضرت...
لام عمرو باللوی مربع
طامسة اعلامها بلقع
داشت جائی ام عمر اندر لوی
مانده آثار کهن از وی بجا
انجام:
الحمیری مادحکم لم یزل
و لو تقطع اصبعاً اصبع
حمیری مدح شما گوید مدام
گر کنند انگشت انگشتش جدا
خط: نسخ. کاتب: مرادعلی بن علی‌محمّد شیرازی الاصل حایری المسکن. تاریخ کتابت: سلخ ربیع الثانی ۱۲۶۱ه.
نشانی‌ها شنگرف. رکابه دارد. در اول نسخه تملّک احمد بن محمّدباقر در ۱۲۷۴ه و تملّک احمد بن محمّدتقی سجادی عراقی در ۱۳۷۸ه.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۶×۲۱/۵سم. ۲۹۴گ. ۱۸س.
(ثبت ۲۰۷۰۵۸)

۱۵۸۹۴

بیاض روضه‌خوانی (مراثی ـ فارسی)
از: مؤلفی ناشناخته.
بیاضی است از نوع آنکه مداحان و مرثیه‌خوانان برای مجالس روضه‌خوانی گرد می‌آورند. شامل مصائب

و مراثی ائمه اطهار(ع) به خصوص سیّدالشهداء به نظم و نثر فارسی.

این نسخه در سدهٔ ۱۳هـ گرد آمده و از اول و آخر افتادگی دارد.

آغاز افتاده:... حضرت فرمود ای سکینه فاطمه بیمار است و سفر کربلا مشقت بسیار دارد ای سکینه بهتر که ندانی ماندن فاطمه در مدینه بهتر است....

انجام افتاده:...

کسی بجز تو غم بیکسی نمی‌خواند

بلی غریب که درد غریب می‌داند

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳هـ.

رکابه دارد.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۲×۲۱/۵سم. ۱۶۶گ. ۲۲س.

(ثبت ۲۰۷۰۵۹)

۱۵۸۹۵

هزار مسأله **(حدیث ـ فارسی)**

= ترجمه مسائل عبدالله بن سلام

نک: مجلس، ش ۷۹۵۵ و ۱۴۰۶۸؛ ذریعه، ۲۰/ ۳۵۶؛ منزوی، ۲/ ۹۸۸.

آغاز: بسمله. نقلست از عبدالله که پرسیدم از جناب رسول خدا محمد(ص) خبر ده مرا که آسمانها از چیست؟ فرمود: ابن سلام آسمان اوّل از زمرّد سبز است....

انجام افتاده:... اندر هوا پریدن گرفت و گفت دلیر بندگان‌اند مر خدای عز و جل را روی بر....

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ و ۱۴هـ.

متن سؤال‌ها به شنگرف. رکابه دارد.

برگ ۲ و ۳ از کتاب دیگری به این نسخه ملحق شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۵×۲۲سم. ۴۳گ. ۱۵س. **(ثبت ۲۰۷۰۶۰)**

۱۵۸۹۶

غرر الحکم و درر الکلم **(حدیث ـ عربی)**

از: عبد الواحد بن محمّد بن عبد الواحد آمدی (۵۱۰هـ).

کلمات قصار حکمت‌آمیز امیرالمؤمنین امام علی(ع) را به ترتیب حروف معجم جمع‌آوری کرده است.

نک: مجلس، ش ۷۱۰۷؛ ذریعه، ۱۶/ ۳۸.

نسخهٔ حاضر یک صفحه از آغاز و اندکی از انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده:... لا تنقطع اناء اللیل و اطراف النهار قال المسرف علی نفسه المفتقر الی رحمة ربه عبدالواحد بن محمد بن عبدالواحد الامدی التمیمی....

انجام افتاده:... یتفارضون الثناء و یتقاربون الجزاء یتوصّلون الی الطمع بالیاس...

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۲هـ.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و رکابه دارد.

فهرست ابواب در اول نسخه درج شده.

لبهٔ پایین صفحات کرمخوردگی دارد.

جلد: تیماج سرخ دورو.

۱۴ × ۲۴سم. ۲۵۹گ. ۱۴س.

(ثبت ۲۰۷۰۶۱)

۱۵۸۹۷

شرح مختصر الاصول **(اصول فقه ـ عربی)**

از: قاضی عضدالدین عبدالرحمان بن احمد ایجی (۷۵۶هـ).

شرح معروف و متداولی است بر مختصر الاصول = مختصر المنتهی ابن حاجب با عناوین «قال ـ اقول».

نک: مجلس، ش ۷۳۲۳؛ التراث العربی، ۳/ ۳۹۵؛ آستان قدس، ۱۶/ ۲۸۱.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی برء الأنام و عممهم بالاکرام و الدعوة الی دارالسلام... قال مبادی اللغة الخ

اقول من لطف الله تعالی الموضوعات اللغوية فانّه لما علم حاجة الناس....

انجام:... و اصلح نياتنا و أعمالنا و تقبلها منّا و زادنا فضله انّه المستعان و عليه التكلان.

خط: نسخ. کاتب: محمّد بن قاسم جاپلقی. تاریخ کتابت: ۱۲۳۰ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و رکابه‌نویسی دارد.

چند برگ از اواخر نسخه در صحافی وارونه شده است.

جلد: تیماج مشکی.

۱۵/۵ × ۲۷/۵سم. ۱۶۴گ. ۲۵س.

(ثبت ۲۰۷۰۶۲)

۱۵۸۹۸

الوسائل الحائريه **(اصول فقه ـ عربی)**

= الوسائل الی النجاة

از: سیّد محمّد بن علی مجاهد طباطبایی (۱۲۴۲ه).

مجموعه‌ای از فوائد و قواعد اصولی و بعضاً فقهی است با عناوین «وسیله» در سه جلد. جلد اول شامل ۷۶ «وسیله» و جلد دوم شامل ۴۳ «وسیله» و جلد سوم شامل ۳۱ «وسیله» است.

نک: التراث العربی، ۳/ ۴۵۳؛ آستان قدس، ۱۶/ ۵۱۳.

نسخهٔ حاضر جلد اول کتاب را در بر دارد.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة... اعلم انّ من أقوی الأدلّة علی کون اللفظ حقيقة فی المعنی....

انجام نسخه:... مأخوذ من طريقة الفقهاء و الاصوليين و الاعتبار شاهد به و الحمد لله اوّلاً و آخرا...

خط: نسخ. کاتب: میرمحمّد حسین بن میر جمال‌الدین حسینی. تاریخ کتابت: دههٔ دوم ماه رمضان ۱۲۴۷ه.

در حاشیه تصحیح شده. جای عناوین خالی مانده و رکابه دارد. در آخر نسخه یادداشت عبدالحمید بن عبد اللطیف انجدانی در ۱۳۳۸ه در دارالشوکه بروجرد.

جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی با ترنج و سرترنج.

۱۴ × ۲۰سم. ۱۵۱گ. ۱۹س. **(ثبت ۲۰۷۰۶۳)**

۱۵۸۹۹

ادعیه و ختومات **(علوم غریبه، دعا ـ فارسی و عربی)**

دفتری است که در آن ادعیه‌ای جهت رفع حاجات و دفع آفات و بلیات و ختومات و احراز و دستوراتی که بیشتر مورد استفادهٔ مرتبطین با علوم غریبه قرار می‌گیرد. آمده است.

نسخهٔ حاضر از طرفین افتادگی دارد.

آغاز افتاده: و دیگر به جهت دختران روز چهارشنبه به حمام رود و این مهر را در گل سرشور....

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: سدهٔ ۱۳ و ۱۴ه.

جلد: تیماج فرنگی ترنج‌دار.

۱۷/۵ × ۲۲سم. ۱۷۳گ. ۱۲س.

(ثبت ۲۰۷۰۶۴)

۱۵۹۰۰

مجموعه

۱. تنبیه الغافلین **(اخلاق ـ فارسی)**

(گ ۱ر ـ ۳۰ر)

از: بهاءالدین محمّد ابراهیم بن محمّد سرمدی.

نک: مجلس، ش ۱۲۲۴۳؛ ذریعه، ۴/ ۴۴۴؛ منزوی، ۲/ ۱۵۸۵.

یک صفحه از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: حجت قاطع باشد هر چند که این بندهٔ گنه کار خود... این رساله شریفه راکه موسوم است به تنبه الغافلین شروع کرد و ترتیب داد بر یک مقدمه و نه باب و خاتمه....

انجام:
گـر بـبندی اسب تـازی یکـزمانی پـیش خـر
رنگشان همگون نگردد طبعشان یکسان شود

۲. ترجمه و شرح چهل سورهٔ تورات **(حدیث قدسی ـ فارسی)**
(گ ۳ پ ـ ۴۷ پ)
از: مؤلفی ناشناخته.
ترجمه و شرح فـارسی مـختصری است بـر چـهل سورهٔ منتخب از تورات که گویند حضرت علی(ع) آنها را از تورات انتخاب و به عربی ترجمه کرده است.
نک: فهرستگان حدیث، ۷/ ۱۳.
نسخهٔ حاضر تا سوره ۲۲ را در بر دارد.
آغاز: بســمله. ایــن رســاله فـایده‌ایست جـلیل و موعظه‌ایست بلیغ و این چهل سوره است منتخب است از تورات که تکلّم کرد خداوند عالم... السورة الاول سوره یا استعاره است از سوره مدینه باعتبار....
انجام افتاده:... و یوم لا ینطقون یعنی روزیکه اهل نار حرف نمی‌زنند از شرمندگی و لایؤذن.

۳. زکات **(فقه ـ فارسی)**
(گ ۵۵ پ ـ ۶۱ ر)
از: مؤلفی ناشناخته.
فقه فتوایی مختصری است در احکام زکات مطابق با فقه شیعی و در آخر چند مسأله از مسائل خمس درج شده است.
آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة عـلی مـحمد و آله الطاهرین اجمعین. بعد بدانکه از جملهٔ فروع دیـن ادای زکوه است و وجوب آن از جملهٔ ضروریات دین است....
انجام: نقل کردن خمس بغیر بلد بنا بـر قـول اکـثر مجتهدین مگر با عدم مستحق در بلد. در یتیم فقر معتبر است.
خط: نستعلیق. عبارات عربی نسخ معرب. بی کا.
تاریخ کتابت رسالهٔ یکم: شنبه ۳ جمادی الاولی ۱۲۶۹هـ.
در هامش صـفحات و بـرگ‌های مـیانی نسـخه فواید متفرقه‌ای درج شده است. در برگ ۵۵ دو مهر بیضوی: «ابراهیم الحسینی» و «عبده جـلال الدین محمد الحسینی».
جلد: تیماج زرد یک لا.
۱۸ × ۲۲سم. ۶۱گ. ۱۵س. **(ثبت ۲۰۷۰۶۵)**

۱۵۹۰۱

عشرتکده **(طنز ـ فارسی)**
از: ناشناس.
نک: مجلس، ش ۹۵۱۰.
آغاز: عشرتکدهٔ اول حکایت خلیفه ثانی با خواهرش. بسمله. حمدله. الرحمن الرحیم مالک یوم الدین و الصلوة علی من خوطب بیس و القرآن الحکیم... سؤال مرکوب قاضی ابوالقاسم بلخی معروف است که همیشه خر اخته بوده است وجهش معلوم نشد. جواب وجهش خوف....
انجام:... روحش روان سوی سقر/ ای بخت تف ای مرگ اف.
خط: نستعلیق. کاتب: فرج اللّه بن مـیرزا هـادی تلارمی از محالات دودانگه مـازندران. تـاریخ کتابت: دوشـنبه ۱۴ جـمادی الاخـری ۱۳۳۴هـ لوی ئیل.
صفحه‌شمار و رکابه دارد.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۳ × ۲۱سم. ۷۰گ. ۱۴س. **(ثبت ۲۰۷۰۶۶)**

۱۵۹۰۲

كفاية التعليم فی صناعة التنجيم **(نجوم ـ فارسی)**
از: شرف‌الدین محمّد بن مسعود غزنوی بـخارایـی مروزی (ز: ۵۴۲هـ).

نک: مجلس، ش ۷۳۶۲؛ فهرستواره، ۴/ ۳۰۲۲.

آغاز: بسمله. ستایش خدایی راکه آفریدگاریست بی مایل حاجب و امرزگاریست بدلایل و حجت... .

انجام:... و دیگر برین قیاس کن وبدانک چون بدین جای رسیدیم کتاب به پایان رسید بحمد الله و المنه.

انجامه: «تمام شد کتابت این کتاب بعون عنایت ملک وهّاب بدست فقیر حقیر محتاج برحمت ملک ولی خطابی حسینی منجم کیلانی...».

خط: نستعلیق. کاتب: ولی خطایی حسینی منجم کیلانی. تاریخ کتابت: سه شنبه ۱۶ شوال ۸۸۵ه. مکان کتابت: حوالی قسطنطنیه.

عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و حواشی دارد با امضای «عبداللطیف» و «علی ریاضی نسابه منجم». رکابه دارد. رطوبت به نسخه آسیب رسانده ولی کلمات خواناست و در برگ‌های آخر کلمات ناخوانا بازنویسی شده. بسمله در آغاز نسخه به خط ثلث جلی. در اوّل نسخه تملّک خطایی منجم حسینی مازندرانی و تملّک محمّد بن احمد بن ابراهیم در روز شنبه ۵ ذی قعده ۹۰۶ه در آدرنه و یادداشتی بدین مضمون «این فقیر سرمنجمان شد سنه ۱۰۶۰» و مهر بیضوی بزرگ با سجع ناخوانا (به خوبی نگرفته) که عبارت وقف در آن دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سرترنج و لچکی‌ها.

۲۱/۵ × ۳۰سم. ۱۲۰گ. ۱۸س.

(← تصویر) (ثبت ۲۰۷۰۶۷)

۱۵۹۰۳

عجایب المخلوقات و غرایب الموجودات **(جغرافیا ـ فارسی)**

متن از: زکریا بن محمود قزوینی (۶۸۲ه).

ترجمه از: ناشناس.

ترجمه‌ای کهن از عجایب المخلوقات قزوینی است که استاد حایری احتمال داده این ترجمه از خود قزوینی باشد.

نک: مجلس، ش ۳۵۲۱؛ فهرستواره، ۱/ ۲۳۵.

آغاز: بسمله. یا واهب العقول یا ذوالمنن و الهم فاطر السماوات و الارض مخترع الحرکة و الزمان... .

انجام:... مبارک شمردندی و بر لفظ مبارک کتاب را ختم کردم و سألت الله تعالی ان یجعله مبارکاً علینا و علی کافة المؤمنین و المؤمنات و الحمد لله حقّ حمده...

خط: تعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: نیمه ذی قعده ۸۳۵ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه‌نویسی شده و صفحهٔ آغاز نونویس است. در اول نسخه تملّک محمّد حسن بن علی که آنرا از عبدالرحمان بیک در بوکان هدیه گرفته است.

جلد: تیماج قهوه‌ای دو رو ترنج‌دار.

۱۵/۵ × ۲۲/۵سم. ۲۲۰گ. ۲۱س.

(← تصویر) (ثبت ۲۰۷۰۶۸)

۱۵۹۰۴

الفوائد الرضویه **(عربی)**

= **شرح حدیث رأس الجالوت**

از: محمّدسعید بن محمّد مفید قمی معروف به قاضی سعید قمی (ز ۱۱۰۷).

رسالهٔ سوم از اربعینیات مؤلف است در شرح بر حدیث معروف به حدیث رأس الجالوت که شامل پاسخ امام رضا(ع) به سؤال یکی از بزرگان یهود می‌باشد. این رساله که شامل یک مقدمه و سه فایده و خاتمه‌ای است، همراه با تعلیقات امام خمینی بوسیلهٔ مؤسّسهٔ تنظیم و نشر آثار امام به چاپ رسیده است.

نک: مجلس، ش ۴۳۴۴ و ۴۶۳۷و ۵۵۰۰و ۱۷۲۰ و ۳۷۴۰؛ فهرستگان حدیث، ۵/ ۱۶۹ـ۱۷۳؛ ذریعه، ۱۳/ ۱۹۹ و ۱۶/ ۳۴۰.

نسخهٔ حاضر یک برگ از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: ذاق من حدائقهم الباکورة و انّی یکون لغیرهم و فیهم الامام المبین و قال عزّ من قائل و کل شیء احصیناه فی امام مبین... و لنسمّ تلک المقالة بالفواید الرضویة و نرتبها علی مقدمة و ثلث فواید و خاتمة... .

انجام:... و احفظها من اختطاف أیدی الأشرار و علی الله توکلی و ألیه انقطاعی و به عن شرّ خلقه اعتصامی و بمحمد و آله توسلی و احتراسی و الله ولیی فی جیمع أحوالی و له الحمد اولاً و آخرا.

خط: نسخ. بی کا. بی تا. از عصر مؤلف.
عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و متن خط خوردگی دارد. رکابه‌نویسی شده و حواشی با امضای «منه عفی عنه» دارد. در آخر نسخه یادداشت صدرالافاضل که آنرا نسخهٔ اصل و به خط مؤلف دانسته است.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۱/۵ × ۱۷/۵سم. ۲۳گ. ۲۲ س.

(← تصویر) (ثبت ۲۰۷۰۳۹)

۱۵۹۰۵

مجموعه

۱. حاشیة الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة **(فقه ـ عربی)**

(گ ۱ پ ـ ۲۷ پ)

از: سیّد فخرالدین محمّد موسوی حسینی.

حاشیه‌ای استدلالی است بر الروضة البهیة شهید ثانی در شرح اللمعة الدمشقیة شهید اول. گویا این حاشیه ناتمام مانده و نسخهٔ حاضر بخشی از کتاب الطهاره را در بردارد. نسخهٔ کاملتری از آن در کتابخانهٔ آیت‌اللّه مرعشی به شمارهٔ ۲۰۱۶ نگهدار می‌شود.

نک: ذریعه، ۶/ ۹۶؛ مرعشی، ۶/ ۱۷.

آغاز: بسمله. امّا بعد حمد الله الکافی لاستبصار الفقیه تهذیب مسالک کتابه الکامل الشافی لانتصار بیان مدارک الجامع النبیه لمعة خطابه الشامل الوافی... هذه فواید علّقتها علی الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة... قاصداً توضیح مقاصده و تکثیر فوائده بقدر الوسع و الطاقة... .

انجام نسخه:... ما لا ینقل من البقول خاصة لیس قید المطلق بل انّما هو لمطهر و هو لیس بصدده فتدبّر.

۲. النیروز = نوروزیه **(عربی)**

(گ ۲۹ ر ـ ۴۵ ر)

از: سیّد محمّد ابراهیم مدرس حسینی خادم اصفهانی (ز: ۱۰۹۲ه).

رسالهٔ مختصری است در باب نوروز در نزد شیعه که در آن رسالهٔ آقا رضی قزوینی در این باب را رد می‌کند. نسخهٔ دیگری از این رساله در کتابخانهٔ دانشگاه تهران به شمارهٔ ۴۷۲۷ نگهداری می‌شود.

تألیف این رساله در شب ۲۴ رمضان ۱۰۹۲ه به انجام رسیده است. مؤلف رسالهٔ دیگری به فارسی در همین موضوع دارد.

نک: ذریعه، ۱۴/ ۳۷۹؛ دانشگاه، ۱۴/ ۳۶۷۶.

آغاز افتاده: بدون تفسیر له ثم الشهید ره قال و فسرّ بأول سنة الفرس أو حلول الشمس برأس الحمل... .

انجام:... قد عرفت مما مضی حاله و مآله فلا نطیل الکلام و الحمد لله ملهم الصواب و مذلل الصعاب و صلی الله علی رسوله و آله شفعاء یوم الحساب و سلم کثیرا.

انجامه: قد وقع الفراغ منه فی لیلة الرابعة و العشرین من شهر رمضان المبارک سنة ۱۰۹۲ و کان الاشتغال به فی لیال منه.

۳. مولد النبی(ص) **(تاریخ ـ عربی)**

(گ ۴۷ پ ـ ۵۴ پ)

از: سیّد محمّد ابراهیم مدرس حسینی خادم اصفهانی (ز: ۱۰۹۲ه).

رسالهٔ مختصری است در بررسی روایات مربوط به سالروز ولادت پیامبر(ص) در یک مقدمه و دو مطلب:

المقدمة: فی بیان النسیء و تحقیقه

المطلب الاول: معرفة وقت ولادته و تحقیقه و ترجیح المعتمد من الروایات فیه بالدرایة و النظر فی وقت وفاته.

المطلب الثانی: فی حلّ الاشکال المشهور.

مؤلف روایت کلینی را ـ که ۱۲ ربیع الاول را روز تولد پیامبر دانسته ـ ترجیح می‌دهد.

نک: ذریعه، ۲۳/ ۲۷۵.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی منّ علینا بأحبّ انبیائه و أکرمهم علیه المختص بالدرجة و الزلفی لدیه... أمّا بعد فیقول الآثم النادم ابراهیم الحسینی الخادم لمّا کان معرفة مولد النبی صلی الله علیه و آله من أهمّ المطالب....

انجام:... اوفق بالمقام و انسب بالمرام ذکرناه طررا و الحمد لله اوّلاً و آخرا و صلی الله علی محمد و آله صلوة تشحن الهواء و تملأ الأرض و السماء.

خط: نسخ. بی کا. بی تا.

عناوین در رسالهٔ سوم به شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و در متن خط خوردگی دارد.

رسالهٔ یکم دارای حاشیه با نشانی «منه دام ظله»، رکابه‌نویسی دارد. در اول نسخه دو مهر مربعی با نقش «العبد المذنب الراجی محمد علی» و «لا اله الا الله الملک المبین عبده محمد علی ۱۲۲۵».

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای ترنج‌دار.

۹/۵×۱۶/۵سم. ۵۴گ. ۲۱س.

(ثبت ۲۰۷۰۷۰)

۱۵۹۰۶

معالم العلماء **(رجال و تراجم ـ عربی)**

از: محمّد بن علی بن شهرآشوب سروی مازندرانی (۵۸۸ه).

رسالهٔ مختصر و مشهوری است در ذکر مؤلفان امامیه و اسامی تألیفاتشان که به عنوان تکمله‌ای بر الفهرست شیخ طوسی نگاشته شده و در پایان فصلی به شاعران اهل بیت(ع) اختصاص داده است.

این رساله در تهران با تصحیح عباس اقبال آشتیانی و در نجف با تصحیح بحرالعلوم به چاپ رسیده است.

نک: مجلس، ش ۳۵۶۶؛ فهرستگان حدیث، ۱/ ۳۹۲؛ ذریعه، ۲۱/ ۲۰۱.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة... قال الشیخ الامام الاجل... هذا کتاب معالم العلماء فی فهرست کتب الشیعة و اسماء المصنفین منهم قدیماً و حدیثا....

انجام:... و ذلک حزب عظیم و الله المشکور و الحمد لله اولاً و آخرا.

خط: نسخ و تحریری. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه. از روی نسخهٔ مورَّخهٔ ۲۰ ذی‌حجهٔ ۹۸۳ه. عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه دارد. نام کتاب و مؤلف به خط مالک نسخه (صدر الافاضل لطفعلی دانش) در صفحهٔ عنوان درج شده و تملّک صدرالافاضل با مهر وی در ربیع الثانی ۱۳۲۳ه.

جلد: تیماج مشکی یک لا.

۱۱/۵×۱۶/۵سم. ۴۹گ. ۱۴س.

(ثبت ۲۰۷۰۷۱)

۱۵۹۰۷

صحیفة الرضا(ع) **(حدیث ـ عربی)**

منسوب به: امام علی بن موسی الرضا(ع) (۲۰۲ه).

رسالهٔ حدیثی معروفی است که در آن حدود دویست و چهل حدیث از امام رضا(ع) گردآوری شده است.

در ابتدای نسخه‌های این اثر اسانید مختلفی ذکر شده که مشهورترین آنها روایت ابوعلی فضل بن حسن بن فضل طبرسی در روز پنج‌شنبه غره رجب ۵۲۹ه است.

نسخهٔ حاضر نیز به روایت طبرسی است.
نک: مجلس، ش ۱۲۳۵۴؛ فهرستگان حدیث، ۴/ ۵۱۶؛ ذریعه، ۱۵/ ۱۶.
آغاز: بسمله. أخبرنا الشیخ الامام الأجل الزاهد امین الدین ثقة الاسلام امیر الرؤسا ابوعلی الفضل ابن الحسن الطبرسی....
انجام:... لاجبتک ما خلا قاتل الحسین بن علی فانّی انتقم له من قاتله و صلی الله علی محمد و آله اجمعین.
خط: نسخ. کاتب: ابراهیم خوانساری. تاریخ کتابت: ۲۵ جمادی الثانی ۱۲۲۵ه.
در حاشیه تصحیح شده. نام کتاب در صفحهٔ عنوان ثبت شده. به نسخه رطوبت رسیده است.
جلد: تیماج زرد.
۳×۲۰سم. ۱۴گ. ۲۰س. **(ثبت ۲۰۷۰۷۲)**

۱۵۹۰۸

اعمال شهور ثلاثه **(ادعیه ـ فارسی)**

از: مؤلفی ناشناخته.
اعمال ادعیه و اذکار ماههای رجب، شعبان و رمضان است در سه باب دارای فصول. مؤلف از شاگردان میرداماد بوده و مطالبی را از وی با عظمت و احترام بسیار نقل کرده است. در این رساله از منابع حدیثی و دعایی شیعه نقل شده و غیر از اعمال شهور ثلاثه امیر دوست محمّد بن عبدالرحیم حسینی است که در ذریعه،۲/ ۲۴۳ و آستان قدس، ۱۵/ ۱۱۳ معرّفی شده است.
این نسخه گویا به خط مؤلف باشد. از اول و آخر افتادگی دارد.
آغاز افتاده:... می‌خوانده‌اند که اللهم اهلّه علینا بالأمن و الایمان و السلامة و الاسلام... فصل در رؤیت جمیع ماهها بدانکه مشهور است که چون ماه مبارک رجب... باب اول در اعمال ماه مبارک رجب، بدانکه ماه عظیم القدر و المنزلت است و آخر ماههای حرامست....
انجام افتاده:... و غسل درین شب نیز سنت است و درین شب نیز باید که صلوات بر حضرت رسالت پناه... تا هر دعا که کند مستجاب گردد....
خط: نسخ. گویا به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. ادعیه معرب. در حاشیه تصحیح شده و متن خط خوردگی دارد. با حواشی به امضای «منه عفی عنه». رکابه دارد. مالک نسخه (صدرالافاضل) در ابتدای آن یادداشتی در بارهٔ کتاب و مؤلف آورده و ادعا کرده که نسخه به خط مؤلف است ولی نام کتاب و مؤلف را نیافته است. صفحهٔ آخر نونویس است.
جلد: مقوا رویه کاغذ رنگی عطف گالینگور قرمز.
۱۳/۵×۲۲/۵سم. ۵۶گ. ۲۰س.
(← تصویر) **(ثبت ۲۰۷۰۷۳)**

۱۵۹۰۹

عیون المسائل **(فقه ـ عربی)**

از: میرداماد محمّدباقر بن محمّد حسینی استرآبادی (۱۰۴۰ه).
مؤلف پنج مسأله از مسائل طهارت و صلات را با فروعات آنها بحث کرده و در این کتاب تدوین کرده است:
المسألة الاولی: نبذة تتعلق بأحكام الوضوء
المسألة الثانية: حدث المتيمم من الجنابة بالحدث الأصغر
المسألة الثالثة: وجوب الترتيب بين الأعضاء في الغسل
المسألة الرابعة: نية الاتمام على المأموم
المسألة الخامسة: وجوب استحضار النية.
نک: التراث العربی، ۴/ ۱۱؛ آستان قدس، ۲۰/ ۳۵۵.

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.
آغاز: بسمله. و من جناب فضلک الاستیفاق و الاستیزاع یا علیم یا حکیم سبحانک اللهم انّی للسان ... .
انجام افتاده:... اذا وضعت یدک فی الماء فقل بسم الله و بالله اللهم اجعلنی من التوابین و اجعلنی من المتطهرین و مرسل ابن ابی‌عمیر علیه السلام ... .
خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۲هـ.
نشانی‌ها مشکی. رکابه دارد. در اول نسخه فایده‌ای پیرامون ترجیح مجاز درج شده، این نسخه در تملّک صدرالافاضل بوده و خط او در ابتدای نسخه دیده می‌شود. به نسخه رطوبت رسیده ولی به مطالب کتاب آسیب نرسانده است.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۱۳/۵ × ۲۰سم. ۳۴گ. ۱۵س.
(ثبت ۲۰۷۰۷۴)

۱۵۹۱۰

[مجالس فی المواعظ] **(اخلاق ـ عربی)**

از: مؤلفی ناشناخته.
مجالس متعددی است که در آغاز هر یک آیه‌ای از قرآن مطرح می‌شود. سپس پیرامون آن آیه مطالبی به نثر و نظم و از روایات و حکایات نقل می‌شود. از نویسنده‌ای سنّی که گاهی از امامان شیعه اخباری روایت می‌کند.
نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد و برگ‌های آن در صحافی جابه جا شده است.
فهرست مجالس موجود در نسخه (به ترتیب موجود فعلی):
المجلس السادس: فی قوله تعالی «یوم تجد کلّ نفس ما عملت من خیر محضرا».
المجلس السادس (؟): فی قوله تعالی «فامّا من اوتی کتابه بیمینه».
مجلس: فی قوله تعالی: «و وضع الکتاب الآیه...».
المجلس السابع: فی قوله تعالی «تلک الدار الآخرة نجعلها للذین لایریدون علواً فی الارض».
المجلس الرابع: فی قوله تعالی «و علی الاعراف رجال یعرفون کلاً بسیماهم».
المجلس الخامس: فی قوله تعالی «یوم تأتی کلّ نفس تجادل عن نفسها».
المجلس الخامس (؟): فی قوله تعالی «یوم تجد کلّ نفس ما عملت من خیر محضرا».
المجلس الثامن: فی قوله تعالی «کلّ نفس ذائقة الموت».
المجلس الثامن (؟): فی موت الانبیاء و هو قوله تعالی «کل نفس ذائقة الموت».
مجلس: فی فضل صیام شهر رمضان، قال اللّه تعالی «کتب علیکم الصیام کما کتب علی الذین من قبلکم».
مجلس: فی تحریم الخمر و ما جاء فیه.
مجلس: فی یوم عاشورا و ما جاء فی صومه من الفضل العظیم (در اینجا به نقل از کتاب التعازی و العزاء مطالبی را در بارهٔ شهادت امام حسین(ع) می‌آورد).
مجلس: فی قوله تعالی «الله نور السموات و الأرض الی آخر الآیة».
مجلس: فی قوله تعالی «انّ الله و ملائکته یصلون علی النبی الی آخر الآیة».
آغاز افتاده: لنفسک یا مغرور و قد تردافت علیک الهموم و الکروب و احاطت بکرالاهوال و الخطوب و ظهرت القبایح و الذنوب. شعرا
قد سودت وجهی المعاصی
و اثقلت ظهری الذنوب
انجام افتاده:
و الروح فیک ودیعه ودعتها
ستردها بالرغم منک و تسلب
خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۱هـ.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف.
این نسخه در تملک صدر الافاضل لطفعلی

دانش بوده و حواشی بر آن نگاشته است.
یادداشتی در اول نسخه به تاریخ ۱۲۸۶ﻫ و یادداشت دیگری بدین مضمون «این مجموعه از مواهب جناب اجل آقا میرزا محمود وزیر گرگانی است ظاهراً جامع آن سنّی باشد بیانات مزخرف زیاد است. حاجی ملا باقر، ماه صفر الحسینی ۱۳۰۹ هجری».
رکابه دارد.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۵×۲۱سم. ۱۸۰گ. ۱۷س. **(ثبت ۲۰۷۰۷۵)**

۱۵۹۱۱

مجموعه =برگ‌های پراکنده

مجموعهٔ غریبی است از ساخته‌های مجدالدین نصیری. برگ‌هایی از نسخه‌هایی مختلف جدا کرده و بدون هیچ تناسبی در کنار هم قرار داده و صحافی کرده‌اند. به قدر امکان این برگ‌های پراکندهٔ ناهمگون را معرّفی می‌کنیم:

۱. اللآلی **(عقاید ـ عربی)**
(ص ۳ـ۱۷)
از: ملّا محسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ﻫ).
چهل کلمهٔ منتخب در معارف دینی و امور اعتقادی است برگرفه از کتاب دیگر فیض موسوم به الکلمات المکنونة.
نک: التراث العربی، ۴/ ۳۸۴.
آغاز افتاده:... مع کل ربح لم یستضیئوا بنور العلم و لم یلجاوا الی رکن وثیق....
انجام:... لا ینبئک مثل خبیر. هذا آخر الکلام فی کتاب اللآلی المستخرجة من الکلمات المکنونة و هی احدی و اربعون کلمة اخرجها الله علی یدی عقدا منظوما بعد ما کان سرها فی الاصل مختوما... اغفرلنا انّک علی کلّ شیء قدیر.

۲. دعای طاعون و چند دعای دیگر **(دعا ـ عربی و فارسی)**
(ص ۱۸ـ۲۸)

۳. الالفیة **(فقه ـ عربی)**
(ص ۲۹ـ۳۰)
از: شهید اول محمّد بن مکی عاملی (۷۸۶ﻫ).
یک برگ از اوایل رساله را دارد.

۴. کلمات قصار **(مواعظ ـ عربی)**
(ص ۴۱ـ۵۱)
کلمات قصار حکمت‌آمیز است با نثری مسجع، احتمالاً نوابغ الکلم جاراللّه زمخشری (۵۳۸ﻫ) باشد.
نک: التراث العربی، ۵/ ۳۹۵.
آغاز افتاده:... الولد الجامع الطالح عمل غیر صالح. الاریب الحازم و اللبیب الجازم فی کلّ ما هو عازم للتفکّر فی العواقب ملازم....
انجام:... حبّذا الصورة الجمیلة مع السیرة النبیلة.

۵. بندی از کتابی در فقه امامیه **(فقه ـ عربی)**
(ص ۵۳ـ۵۶)

۶. بندی از شرح الشرایع **(فقه ـ عربی)**
(ص ۶۱ـ۶۵)

۷. تهذیب احکام **(فقه ـ عربی)**
(ص ۶۷)
از: شیخ الطائفه محمّد بن حسن طوسی (۴۶۰ﻫ).
تنها یک صفحه از آخر جزء اول کتاب در این نسخه موجود است.

۸. فایده‌ای به نقل از خط شهید **(عربی)**
(ص ۷۲)

۹. فی المکاسب **(حدیث فقهی ـ عربی)**
(ص ۷۳ـ۷۴)

۱۰. المقدمة الجزرية **(تجوید ـ عربی)**
(ص ۸۱)
از: شمس‌الدین محمّد بن محمّد جزری (۸۳۳ه).
نک: التراث العربی، ۵/ ۱۹۸.
تنها صفحهٔ پایانی منظومه در ایـن نسـخه مـوجود است.

۱۱. بندی از تفسیری فارسی **(تفسیر ـ فارسی)**
(ص ۸۵ـ۸۸)
دو برگ کهنه است از تـفسیری فـارسی هـمراه بـا ترجمهٔ آیات.
آغاز افتاده:... بر ذبائح ایشان چون ذبائح اهل کتاب بوذ.ابن عباس گویذ ذبائح ایشان حلال نباشد و نکاح زنان ایشان نشاید. مجاهد گوید ایشان قبیله‌اند بشام باشند... و اذ اخذنا میثاقکم و لا تعثوا فی الارض مفسدین آنکه کی فراز گرفتیم عهد شما با جهوذان و بر مه ایستید اندر زمین بفساد کردن. وهب گوید کی موسی علیه السلم....
انجام افتاده:... عبد العزیز کتانی گویذ کـی مـوسی علیه السلم سنک را اندر تیه دوازده ضربت بزذ... خـون جوی از وی....

۱۲. دیوان کمال‌الدین اسماعیل (شعر ـ فارسی)
(ص ۸۹ـ۹۴)
از: کمال‌الدین اسماعیل اصفهانی (۶۳۵ه).
سه برگ کهنه است شامل قصاید و غزل.

۱۳. الوافی **(حدیث ـ عربی)**
(ص ۹۶)
از: ملّا محسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ه).
تنها یک صفحه از فهرست جزء رابع وافی در ایـن نسخه موجود است.

۱۴. شعر فارسی
(ص ۹۹ـ۱۰۲)
این برگ‌ها تازه و خط آن جدید است.

۱۵. بندی از اصول کافی کلینی **(حدیث ـ عربی)**

۱۶. شرح اسماء الحسنی(اسماء الحسنی ـ فارسی)
چند برگ کهنه است گویا قـطعه‌ای از روح الارواح سمعانی باشد.
آغاز افتاده: او بودند که ای درویش هر کرا بمحبت برگزینند همه عالم را مسخر او گرداند... المجید بزرگ قدر و نیکو عطا....

خط: نسخ و نستعلیق. به خط کاتبان مختلف در تاریخ‌های متفاوت.
برگ‌های پراکنده در اندازه‌های مختلف کنار هم صحافی شده است. بخش‌هایی از نسخه تـازه و جدید است و بخش‌هایی کهنه و قدیم می‌نماید.
مهر تملّک مجدالدیـن نـصیری در چـند جـای نسخه دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۹/۵ × ۲۷/۵سم. ۶۲گ. سطور مختلف.
(← تصویر) **(ثبت ۲۰۷۰۷۶)**

۱۵۹۱۲

مجموعه

۱. الأربعون حديثاً **(حدیث ـ عربی)**
(گ ۳پ ـ ۱۲۹ر)
از: شیخ بهایی بهاءالدین محمّد بن حسـین عـاملی (۱۰۳۰ه).

نک: مجلس، ش ۷۲۷۷؛ ذریعه، ۱/ ۴۲۵.
آغاز: بسمله. إنّ أحسن حدیث تحلّی اللسان بجواهر حقایقه و خیر خبر تجلّی الانسان فی زواهر حدایقه....

۲. اجازه **(اجازات ـ عربی)**
به محمّدباقر حسینی
(گ ۱۲۹ پ ـ ۱۳۰ ر)
از: شیخ بهایی محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
صورت اجازهٔ روایی شیخ بهایی به محمّد باقر حسینی است که در نسخه‌ای از اربعین شیخ بهایی درج شده در صفر ۱۰۰۳ه.

۳. الوجیزة **(درایه ـ عربی)**
(گ ۱۳۰ پ ـ ۱۳۳ ر)
از: شیخ بهایی محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: مجلس، ش ۷۵۴۰؛ ذریعه، ۲۵/ ۵۱.
آغاز و انجام مطابق با نسخهٔ شمارهٔ ۷۵۴۰.
خط: رسالهٔ یکم و دوم نسخ. کاتب: خیراللّه بن لطف‌اللّه ذزفولی. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه. رسالهٔ سوم: نستعلیق. در آخر رسالهٔ یکم کاتب آورده که این نسخه را از روی خط سیّد عبدالباقی مورَّخه آخر شعبان ۱۱۰۰ه نگاشته و او نیز از روی خط محمّدباقر حسینی نوشته و او نیز از خط مصنف نقل کرده و اجازهٔ شیخ بهایی به این حسینی در نسخهٔ وی بوده و صورت آن در نسخهٔ حاضر نقل شده است (البته اگر این همه که گفتیم ا زعملیات مالک نسخه برای افزایش بهای نسخه نبوده باشد!). نام رساله‌ها و خصوصیات نسخه در صفحهٔ عنوان به خط صدرالافاضل درج شده و تملّک کاتب نسخه با مهر مربعی «الله خیر حافظا» و مهر مربعی دیگر به سجع «افوض امری الی الله عبده خیر الله».
جلد: تیماج زرد.
۱۲/۵ × ۱۷/۵سم. ۱۳۳گ. ۱۷س.
(ثبت ۲۰۷۰۷۷)

۱۵۹۱۳

منهاج الکرامة **(عقاید، امامت ـ عربی)**
فی معرفة الامامة
از: علّامهٔ حلّی حسن بن یوسف بن مطهر (۷۲۶ه).
این کتاب بارها به چاپ رسیده، از جمله در مشهد مؤسّسهٔ تاسوعا، ۱۳۷۹هش، ۲۱۶ص.
نک: مجلس، ش ۱۴۴۲۲؛ ذریعه، ۲۳/ ۱۷۲؛ معجم التراث الکلامی، ۵/ ۳۰۹ـ۳۱۰.
آغاز: بسمله. الحمد لله القدیم الواحد الکریم الواحد المقدّس بکماله من الشریک و الضدّ و المعاند....
انجام:... و لا تمنع المستحق عن حقه و هذا آخر ما اردنا اثباته فی هذه المقدمة و الصلوة و السلام علی نبیّه محمد و آله أجمعین.
خط: نسخ. کاتب: محمّدهادی بن محمّدصادق امیری. تاریخ کتابت: ۲۰ ذی قعده ۱۱۰۵ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و حواشی دارد. نام کتاب و مؤلف به خط مالک نسخه (صدرالافاضل) در صفحهٔ عنوان ثبت شده. همراه با یادداشت مصالحهٔ نسخه از محمّد جعفر بن محمّد صفی فارسی با نور چشم معزز عطاءاللّه در ۱۷ ذی حجه ۱۲۷۸ه با مهر بیضی به نقش «عبده محمد جعفر بن محمد صفی» و تملّک لطفعلی صدرالافاضل در ۱۳۲۲ه با مهر بیضی به نقش «عبده الراجی لطفعلی».
جلد: مقوای لبه دار عطف تیماج قهوه‌ای.
۱۲ × ۱۸/۵سم. ۸۸گ. ۱۲س.
(ثبت ۲۰۷۰۷۸)

۱۵۹۱۴

وقعة صفين **(تاریخ ـ عربی)**

از: نصر بن مزاحم منقری عطار کوفی (۲۱۲هـ).

از مصادر تاریخی کهن و مهم است در تاریخ حوادث جنگ صفین که بین امیرالمؤمنین امام علی(ع) و معاویة بن ابی‌سفیان رخ داد.

نک: التراث العربی، ۵/ ۴۶۶.

آغاز: بسمله. اخبرنا الشیخ الحافظ شیخ الاسلام ابوالبرکات عبدالوهاب ابن مبارک بن احمد بن الحسن الأنماطی... قال أخبرنا نصر بن مزاحم التمیمی قال أخبرنا عمر بن سعد ابن الصید الأسدی عن الحارث بن حصیرة عن عبدالرحمن بن عبید ابی‌الکنود غیره قالوا لمّا قدم علی بن ابی‌طالب علیه السلام من البصرة الی الکوفة ...

انجام:... فی عدّة قتلی صفین و النهروان و النخلیة نحوا ممّا ذکر تمیم الناجی.

خط: نسخ. کاتب: احمد کردستانی جوانرودی.
تاریخ کتابت: نیمهٔ ذیقعده ۱۲۸۸هـ.
کاتب در انجامهٔ مفصل گوید که این نسخه را بدستور فرهاد میرزا کتابت و تصحیح و ترسیم و توشیح کرده است. عناوین و نشانی‌ها شنگرف.
این نسخه در تملّک صدرالافاضل بوده که یادداشت‌هایی در ابتدا و انتهای آن نوشته است.
رکابه دارد.
جلد: تیماج قهوه‌ای لبه دار.
۱۴/۵×۲۲/۵سم. ۲۱۷گ. ۲۰س.

(ثبت ۲۰۷۰۷۹)

۱۵۹۱۵

مجموعه

۱. القول السدید **(فقه ـ عربی)**
= الحقّ الصراح
فیما لابدّ منه فی ایجاب النکاح
(گ ۱پ ـ ۵۹پ)

از: محمّد بن محمّد زمان کاشانی اصفهانی (ق ۱۲هـ).

نک: مجلس، ش ۱۹۶۶ و ۳۵۱۰ و ۷۶۴۸؛ ذریعه، ۷/ ۳۷ و ۱۷/ ۲۱۰.

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز: بسمله. الحمد لله علی نواله و الصلوة و السلام علی النبّی و آله و بعد فهذا هو القول السدید لمن القی السمع و هو شهید یطلعک علی الحقّ الصراح ممّا لا بدّ منه فی ایجاب النکاح ...

انجام افتاده: ... و بأن توکّله فی العقد أو یوکّلا ثالثا لیقع العقد صحیحاً بالاجماع.

۲. صیغ النکاح **(فقه ـ عربی)**
(۶۰پ ـ ۱۰۶پ)

از: محمّد بن محمّد زمان کاشانی اصفهانی (ق ۱۲هـ).

نک: مجلس، ش ۱۹۶۶ و ۳۵۱۰ و ۷۶۴۸.
آغاز و انجام برابر با نسخهٔ شماره ۱۹۶۶.
خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ۱۱۶۲هـ.
صفحات مجدول محرر کمندکشی شده به زر و مشکی. در حاشیه تصحیح شده و حواشی «منه دام فضله» دارد. در آخر نسخه تقریظ و اجازهٔ محمّد رحیم شریف سبزواری در حقّ مؤلف آمده است. در اول نسخه یادداشت تملّک و مهری که سیاه شده همراه با مهر کتابخانه مجدالدین نصیری. رکابه دارد.
جلد: تیماج دو روی مشکی.
۱۰×۱۴/۵سم. ۱۰۶گ. ۱۲س.

(ثبت ۲۰۷۰۸۰)

۱۵۹۱۶

دیوان مجیر بیلقانی **(شعر ـ فارسی)**

از: مجیرالدین ابوالمعالی بیلقانی ملک الشعرای

ایلدگز (کشته در ۵۸۶ یا ۵۸۹ یا ۵۹۲هـ).

این دیوان با تصحیح و تعلیق دکتر محمّدآبادی به وسیلهٔ مؤسّسهٔ تاریخ و فرهنگ ایران در تبریز، در ۱۳۵۸هش به چاپ رسیده است.

نسخهٔ حاضر یکی از کاملترین نسخه‌های دیوان است و باید با نسخهٔ چاپی سنجیده شود تا اضافات آن بدست آید.

نک: منزوی، ۳/ ۲۵۱۳؛ ذریعه، ۹/ ۹۶۹؛ دانشگاه، ۸/ ۴۸۹؛ مجلس، ۲۳۲۴ و ۵۹۷۶.

آغاز:

برید عقل ترا کی برد بملک صفا
که دل هنوز بسازا صورتست ترا

انجام:

ای شاه عدل گستر عید آمدست در بر
از یار خواه باده و ز باده خواه یاری

خط: نستعلیق. بی کا. بی تا.

صفحات مجدول محرر به زر و مشکی.

عناوین شنگرف. دو برگ نخست نونویس است.

رکابه دارد. در اول نسخه تملّک صدرالافاضل لطفعلی بن محمّد کاظم در ربیع الاول ۱۳۲۵هـ که دیوان را به خط میرزا صالح خاتون‌آبادی دانسته و تملّک میرزا ابوالفضل در ۱۲۴۸هـ (صدرالافاضل او را شاه‌زاده و ممدوح قاآنی معرّفی کرده؟)، در آخر نسخه نیز چند یادداشت و مهر دیده می‌شود که گمان می‌رود از عملیات بیش بهاساختن بوسیله یکی از مالکان نسخه باشد از جمله اینکه دیوان را به خط مولانا عبدالجبار معرّفی کرده و مطالبی در قیمت نسخه و تعداد ابیات و نوع کاغذ (خانبالغ ابریشمی) و جدول طلا و... نگاشته است.

جلد: تیماج مشکی با ترنج و سرترنج و لچکی‌ها.

۱۱×۱۹سم. ۱۴۸گ. ۱۴س. **(ثبت ۲۰۷۰۸۱)**

۱۵۹۱۷

صحیفهٔ سجادیه با ترجمهٔ فارسی (ادعیه ـ عربی و فارسی)

از: امام سجاد علی بن حسین(ع).

مترجم: ناشناس.

این نسخه به روایت مشهور بوده و ملحقات نیز در آخرش آمده است. هم چنین حواشی ارزنده‌ای دارد که در نسخه‌شناسی ذکر می‌شود.

آغاز ترجمه: حکایت کرد برای ما سید بزرگوار ستاره دین روشنایی شرف ابوالحسن محمد پسر حسن... سپاس مر خدایرا که اولیست بی اول که بود پیش ازو و آخریست بی آخر که باشد بعد ازو آنکه کوتاه شد از دیدن او دیدهای نظرکنندگان... .

انجام ترجمه:... چنانکه احسان کردی در آنچه گذشت از آن ای رحیمترین رحم کنندگان.

خط: متن ادعیه نسخ معرب. ترجمه نستعلیق زیر نویس به شنگرف. کاتب: زین‌العابدین بن محمّد طاهر. تاریخ کتابت: ۱۱۰۵ یا ۱۱۱۵هـ.

با حواشی لغوی از راغب و نهایه و حواشی با نشانی «م ق ر سلمه الله تعالی» و «کفعمی» و فیض «دام فیضه» و «الدر المنثور» و «ق» و «ص». عناوین شنگرف. رکابه دارد. در اول نسخه مهر کتابخانه مجدالدین نصیری.

جلد: تیماج زیتونی مجدول گرهی با ترنج و سرترنج.

۱۳/۵×۲۰/۵سم. ۱۶۳گ. ۱۱س.

(ثبت ۲۰۷۰۸۲)

۱۵۹۱۸

مجموعه

۱. تجرید الاعتقاد (کلام ـ عربی)

(گ ۲ پ ـ ۵۲ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد طوسی (۶۷۲هـ).

نک: مجلس، ش ۱۳۸۳۳/۶ آغاز و انجام مطابق با آن.

۲. تهذیب المنطق **(منطق ـ عربی)**
(گ ۵۳ پ ـ ۶۲ پ)
از: سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۳ه).
نک: التراث العربی، ۲/ ۱۶۵.
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی هدانا سواء الطریق و جعل لنا التوفیق خیر رفیق ....
انجام:... و البرهان ای الطریق الی الوقوف علی الحقّ و العمل به و هذا بالمقاصد أشبه.

۳. جعفریة **(فقه ـ عربی)**
(گ ۶۵ پ ـ ۱۱۵ پ)
از: نورالدین علی بن عبدالعالی کرکی (۹۴۰ه).
نک: مجلس، ش ۲/ ۷۱۱۸ در آغاز و انجام برابرند.

۴. مفتاح الغرر **(کلام ـ عربی)**
لفتح الباب الحادی عشر
(گ ۱۱۷ پ ـ ۱۵۶ ر)
از: خصر بن محمّد بن علی حبلرودی (ق ۹ه).
شرح مزجی مختصری است بر الباب الحادی عشر علّامهٔ حلّی، گزیده‌ای است از شرح دیگرش موسوم به جامع الدرر فی شرح الباب الحادی عشر.
نک: التراث العربی، ۵/ ۱۷۸؛ معجم التراث الکلامی، ۲۱۸/۵.
آغاز: بسمله. الحمد لله الواحد القدیم الذی خلق الخلایق و ألهم الدقایق و بیّن حقایق الخیر و الشر....
انجام: یحتمل التخصیص توفیقاً بینهما هی الآیة الاولی و الحمد لله علی حسن التوفیق...
خط: رسالهٔ یکم تا سوم: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: شنبه ۶ شوال ۱۰۱۸ه. رسالهٔ چهارم: نستعلیق. کاتب: ابوالصلاح بن جعفر حسینی اردستانی. تاریخ کتابت: عصر ۲۷ جمادی الاول ۱۰۱۴ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رساله‌های سوم و چهارم حواشی دارد. رکابه‌نویسی شده. این نسخه در تملّک صدرالافاضل لطفعلی بن محمّد کاظم تبریزی بوده و یادداشت تملّک وی به تاریخ ۱۲۹۵ه در نسخه دیده می‌شود و همو اسامی رساله‌ها و مؤلفین را در نسخه نوشته است. در اول نسخه چند یادداشت تملّک درج شده: از مبارک بن علی بن عبداللّه بن ناصر جارودی در ۱۱۸۷ه و فرزندش عبداللّه در ۱۲۳۴ه و از حسین بن محمّد بن عبداللّه بن عمران قطیفی در ۱۱۸۲ه.
جلد: مقوا رویه کاغذ ابر و باد عطف و سجاف تیماج مشکی.
۱۲/۵ × ۱۹سم. ۱۵۶گ. ۱۰ـ۱۵س.
(ثبت ۲۰۷۰۸۳)

۱۵۹۱۹

منشآت **(نامه نگاری ـ فارسی)**
از: میرزا ابوالقاسم قائم مقام بن میرزا بزرگ عیسی ثنایی فراهانی (۱۲۵۱ه).
مجموعهٔ مفصلی است از نامه‌ها و نوشته‌جات قائم مقام فراهانی که به دستور فرهاد میرزا از روی نسخهٔ اصل نقل شده و خود فرهاد میرزا آن‌را تصحیح کرده و به قول صدرالافاضل (مالک نسخه) نامه‌هایی دارد که در نسخهٔ چاپی نیامده است.
دیباچه آن از منشآت محمودخان است.
آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة... امّا بعد جمال المرء کرایم الآداب و اقتناء العلوم و السبق عند المجارات ....
خط: نسخ و نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
به گواهی یادداشت ابتدای نسخه از نصراللّه بن

ابوالحسن مجموعه نامه‌ها و نوشته‌جات قائم مقام فراهانی به اهتمام فرهاد میرزا از جاهای مختلف در این دفتر گردآوری شده و صدرالافاضل (مالک نسخه) در ابتدای آن آورده که این نامه‌ها از روی نسخهٔ اصل نقل شده و فرهاد میرزا آن ار تصحیح کرده است. رکابه دارد. چند برگ در آخر نسخه سفید مانده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۶/۵×۲۱/۵سم. ۱۸۲گ. ۱۷س.

(ثبت ۲۰۷۰۸۴)

۱۵۹۲۰

منهاج العابدین **(تصوف ـ عربی)**

از: ابوحامد محمّد بن محمّد غزالی (۵۰۵ه).

کتابی است در اخلاق و سیر و سلوک منسوب به غزالی در هفت عقبه: عقبة العلم، عقبة التوبة، عقبة العوائق، عقبة العوارض، عقبة البواعث، عقبة القوادح، عقبة الحمد و الشکر.

تألیف این کتاب به دیگران نیز نسبت داده شده از جمله به ابوالحسن علی مسفر.

نک: التراث العربی، ۵/ ۲۸۹.

آغاز افتاده: و لکن لابد للعبد من العبادة مع العلم و الّاکان علمه هباء منثوراً فانّ العلم بمنزلة الشجرة و العبادة بمنزلة ثمرة....

انجام:... اعمالنا الیه انّه جواد کریم فهذا ما أردنا أن نذکره فی شرح کیفیة سلوک طریق الآخرة و قد وفی بالمقصود و الحمد لله الذی بنعمته تتم الصالحات و بفضله تنزل البرکات و صلی الله علی خیر مولود و دعا الی أفضل معبود محمد النبی و آله و سلم تسلیماً الی یوم الدین.

خط: نسخ. کاتب: سیّد محمّد موسوی خوانساری. تاریخ کتابت: صبح دوشنبه ۷ شوال ۱۲۹۷ه. مکان کتابت: دارالسلطنه اصفهان.

از روی نسخهٔ مغلوط. عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در مواردی جای عناوین خالی مانده. رکابه دارد. این نسخه در تملّک صدرالافاضل بوده و همو نام کتاب و مؤلف را در صفحهٔ عنوان نگاشته است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۸×۲۲سم. ۱۰۰گ. ۱۹س. **(ثبت ۲۰۷۰۸۵)**

۱۵۹۲۱

شرح مثنوی معنوی **(ادب، عرفان ـ فارسی)**

از: ملّا هادی بن مهدی اسرار سبزواری (۱۲۸۹ه).

نک: ذریعه، ۱۴/ ۵۵.

نسخهٔ حاضر شرح دفتر اول و دوم مثنوی است و یک صفحه از آغاز و مقداری از انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: بآدابه و سلم و بارک و تحنّن و ترحّم انّ... فیقول الفقیر الی الله الباری الهادی بن المهدی الخراسانی السبزواری... هذا شرح کالمشرع المحتوی و المشرع المرتوی للکتاب العظیم و الاسلوب الحکیم المثنوی المعنوی لا بل للتفسیر المنظوم و السرّ المکتوم....

انجام افتاده:... اصلشان از عالم قدس مجرد است و بتن درین عالم اجسام تربیت می‌یابند....

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ۱۲۸۱ه.

متن مثنوی در هامش صفحات درج شده. در حاشیه تصحیح شده و متن خط خوردگی دارد. رکابه دارد.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.

۱۷/۵×۲۲سم. ۹۹گ. ۲۱س.

(ثبت ۲۰۷۰۸۶)

۱۵۹۲۲

ارشاد الأذهان الی احکام الایمان **(فقه ـ عربی)**

از: علّامهٔ حلّی حسن بن یوسف بن مطهر (۷۲۶ه).

نک: مجلس، ش ۷۰۶۰؛ ذریعه، ۱/ ۵۱۰.
نسخهٔ حاضر یک برگ از آغاز افتادگی دارد.
آغاز افتاده: بارشاد الأذهان الی احکام الایمان مستمداً من الله تعالی حسن التوفیق....
انجام: مطابق با نسخهٔ شمارهٔ ۷۰۶۰.
خط: نسخ. کاتب: یحیی بن ملک داد حسینی گیلانی لاهیجانی. تاریخ کتابت: پنج شنبه ۱۴ شعبان ۹۷۳ه.
عناوین اصلی به خط درشت و عناوین فرعی به شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و در اوایل حواشی دارد. فهرست مطالب کتاب در اول نسخه آمده. در آخر نسخه مناجات منظوم منسوب به امیرالمؤمنین(ع) قصیدهٔ عینیه درج شده است و چند فایدهٔ فقهی از جمله خطبهٔ طلاق و چند مهر تملک دیده می‌شود از جمله با سجع «عزّ من قنع و ذل من طمع».
جلد: گالینگور مشکی.
۱۶×۲۶سم. ۲۸۱گ. ۱۴س.
(ثبت ۲۰۷۰۸۷)

۱۵۹۲۳

التأویلات = تأویل الآیات **(تفسیر ـ عربی)**

از: کمال‌الدین عبدالرزاق بن احمد بن ابی‌الغنائم کاشانی (۷۳۰ه).
این نسخه کامل است.
نک: مجلس، ش ۱۲۱۲۹ در آغاز و انجام مطابق‌اند.
خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۰ه.
اسامی سوره‌ها به شنگرف.
رکابه دارد.
در اول نسخه تملک حسین بن حیدر حسینی کرکی در سال ۱۰۰۰ه و یادداشتی از وی که نسخه را به سیّد خلف هبه کرده است و یادداشت تملّک محمّد بن علی بن حیدر بن حسن بن حیدر نعیمی بحرانی و تملّک علی نقی بن احمد بن زین‌الدین احسایی در ۱۲۱۶ه با دو مهر به نقش «علی بن احمد بن زین‌الدین». به نسخه رطوبت رسیده است.
جلد: تیماج مشکی فرسوده.
۱۸×۲۵سم. ۳۷۰گ. ۲۱س. **(ثبت ۲۰۷۰۸۸)**

۱۵۹۲۴

مقاصد الأطباء **(پزشکی ـ عربی)**

از: رکن‌الدین مسعود بن حسین طبیب.
کتابی است در شناخت امراضی که بر اعضای بدن عارض می‌شود و ادویه و انواع آن در ۳۲ «مقصد»:
۱. فی امراض الرأس. ۲. فی امراض العین. ۳. فی امراض الاذن. ۴. فی امراض الانف. ۵. فی امراض الشفة و الفم و الاسنان و اللسان. ۶. فی امراض الحلق و توابعه. ۷. فی امراض الرية و الصدر. ۸. فی امراض القلب. ۹. فی امراض الثدی. ۱۰. فی امراض المعدة و المری. ۱۱. فی امراض الکبد و الطحال. ۱۲. فی امراض الامعاء. ۱۳. فی امراض الکلی. ۱۴. فی امراض المثانه. ۱۵. فی امراض المقعدة. ۱۶. فی امراض الانثیین و القضیب. ۱۷. فی امراض الرحم. ۱۸. فی امراض طاهره و طرفیه للاعضاء. ۱۹. فی الاورام و البثور. ۲۰. فی امراض العارضة فی سطح الوجه و سایر الاعضاء. ۲۱. فی علل الأضفار. ۲۲. فی الجراحات و مایناسبها. ۲۳. فی أحوال الشعر. ۲۴. فی الحمیات. ۲۵. فی السقطة و الضربه و الکسر و الخلع. ۲۶. فی السموم و نهش الحیوانات و لدغ الهوام. ۲۷. فی احکام کلیه او شبهه بالکلیه للأدویة المفردة من طبایعها و خواصها. ۲۸. فی المرکبات. ۲۹. فی الاوزان و المکائیل. ۳۰. فی الأبدال. ۳۱. فی احراق بعض الأدویة و غسل بعضها. ۳۲. فی حلّ بعض الألفاظ التی لم یکن خالیاً عن اغلاق و بیان حقیقة بعض منها (در نسخه موجود نیست).

نک: ظاهریه، طب ۱/ ۳۶۷؛ مخطوطات الطب فی المتحف العراقی، ۳۵۱ـ۳۵۳.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی خلق الانسان و اعطاه العلوم و الحکم و الصلوة علی رسوله المصطفی الذی ابدع لأجله اللوح و القلم....

خط: نسخ و نستعلیق. به چند خط نوشته شده و برخی صفحات بدون نقطه است. بی کا. بی تا.
عناوین شنگرف. رکابه دارد. در برگ‌های آخر نسخه فصل ۳۱ از کتابی در طب (گویا شرح قانون) درج شده. در ابتدای نسخه نیز فواید طبی و لغوی دیده می‌شود همراه با تملّکی در اصفهان با مهر بیضوی به نقش «عبده... الموسوی».
جلد: تیماج مشکی.
۱۲×۱۹/۵سم. ۳۱۶گ. ۲۳س.

(← تصویر) (ثبت ـ ۲۰۷۰۸۹)

۱۵۹۲۵

الدروع الواقیة من الأخطار (ادعیه ـ عربی)
فیما یعمل مثلها فی کلّ شهر علی التکرار

از: رضی‌الدین علی بن موسی بن طاووس حلّی از: رضی‌الدین علی بن موسی بن طاووس حلّی (۶۶۴ه).

نک: مجلس، ش ۷۳۴۸؛ التراث العربی، ۳/ ۳۷؛ آستان قدس، ۱۵/ ۱۹۰.

آغاز: بسمله. و قل ربّ زدنی علماً احمد الله جلّ جلاله و بما وهب لی من القدرة علی حمده و اثنی علیه بلسان الاعتراف....

انجام:

جدت الملوک و من یؤمّل رفده
و وقفت حیث یری الندا و یرانی

از: نسخ معرب. کاتب: محمّد کاظم بن ملّا محمّد.
تاریخ کتابت: شنبه ۱۲ ربیع‌الثانی ۱۱۲۰ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده است.
در آخر نسخه تملّک عبداللّه بن احمد بحرانی با مهر بیضوی ناخوانا و تملّک عبدالنبی بن احمد بحرانی با مهر بیضوی.
جلد: تیماج زیتونی.
۱۰/۵×۱۶/۵سم. ۸۶گ. ۱۷س.

(ثبت ۲۰۷۰۹۰)

۱۵۹۲۶

شرح القانون (پزشکی ـ عربی)
= الموجز فی شرح القانون

از: علاءالدین علی بن ابی‌الحزم قرشی، ابن نفیس (۶۸۷ه).

نسخهٔ حاضر تنها شرح قسمت تشریح کتاب قانون است.

نک: التراث العربی، ۵/ ۳۱۴؛ آستان قدس، ۱۹/ ۳۰۱.

آغاز: بسمله. قال الشیخ الامام الاوحد العلامة ابوالحسن علاءالدین علی بن ابی‌الحزم القرشی رحمه الله و بعد حمد الله و الصلوة علی انبیائه و رسله فانّ قصدنا الآن ایراد ما تیسر لنا من المباحث علی کلام الشیخ الرئیس ابی‌علی الحسین بن عبدالله بن سینا رحمه الله فی التشریح....

خط: نستعلیق. کاتب: محمّد علی بن نظام الشرف حسینی دشتکی. تاریخ کتابت: دوشنبه ۳ محرم ۱۰۵۵ه.
صفحات مجدول به شنگرف. عناوین شنگرف. در حاشیه توضیحات و تصحیحات اندکی به چشم می‌خورد. علامت بلاغ دارد. در اول نسخه چند مهر تملّک از جمله مهر بیضوی «ابن صالح صادق است». رکابه دارد.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۰/۵×۱۸سم. ۲۲۵گ. ۲۲س.

(ثبت ۲۰۷۰۹۱)

۱۵۹۲۷

مجمع البحرین (داستان منظوم ـ فارسی)

= منوهر و دمالت

از: ظهیر کرمانی (سیرجانی) (ق ۱۲ه).

مثنوی است در بحرهای گوناگون از داستان منظوم مدومالت و منوهر که از افسانه‌های هندی است و ظهیر کرمانی (سیرجانی) آنرا به سال ۱۱۶۲ه از روایت میرعسکری عاقل خان رازی (۱۱۰۸ه) که آن نیز منظوم و به نام مهر و ماه بوده ساخته است.

نک: منزوی، ۴/ ۳۱۶۸؛ فهرستواره، ۱/ ۴۸۴.

آغاز:

شکر لله که خامه آگاه

کرد طغرا بنام بسم الله

انجام:

هزاران درود هزاران هزار

ز ما باد صاحب ذوالفقار

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ۱۲۵۲ه.

عناوین شنگرف.

رکابه دارد.

در اول نسخه خواص سورهٔ یس و چند دعا درج شده است.

قطع نسخه بیاضی است.

جلد: تیماج سرخ یک لا.

۱۱×۲۱سم. ۱۸۳گ. ۲۱س. **(ثبت ۲۰۷۰۹۲)**

۱۵۹۲۸

قصیده در مدح نظام الملک (شعر ـ فارسی)

از: محمّد قدسی حسینی.

قصیدهٔ یائیه ملمعی است در مدح نظام الملک از شاعری با تخلص قدسی در ۳۹ بیت.

آغاز:

الا یا منیتی ذات الضیاء

اوجهک ذاک او شمس السماء

انجام:

الا تا روز و شب آید بمانی

الا تا مهر و مه پاید بپایی

خط: نستعلیق خوش. کاتب: محمّد قدسی حسینی (شاعر). تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

رکابه دارد.

در اول نسخه یادداشت استاد عبدالحسین حایری که این نسخه را آقای ستاره‌شناس به ایشان هدیه داده و استاد آنرا به کتابخانه سپرده است در ۱۳۸۰/۳/۲۶هش.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.

۱۵×۲۲/۵سم. ۴گ. ۱۰س.

(ثبت ۲۰۷۰۹۳)

۱۵۹۲۹

حلیة المتقین (اخلاق ـ فارسی)

از: علّامه محمّد باقر بن محمّد تقی مجلسی (۱۱۱۰ه).

نک: مجلس، ۲/ ۱۴۰۴۵ در آغاز و انجام مطابق‌اند.

خط: نسخ خوانا. عبارات عربی اعراب دارد. بی کا. تاریخ کتابت: رمضان ۱۰۸۳ه.

عناوین شنگرف.

رکابه دارد.

در آخر نسخه دو تاریخ تولد در ۱۲۳۷ و ۱۲۷۲ه و در اول نسخه تملّک اسماعیل سنگبر در بندر بوشهر در ۱۳۲۰/۸/۳۰ و در برگ الحاقی به نسخه یادداشت استاد عبدالحسین حائری در تاریخ ۱۳۸۰/۴/۲۰هش مبنی بر اینکه این نسخه را آقای نعیم‌آبادی امام جمعه بندر عباس بر کتابخانهٔ مجلس وقف کرده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۲×۱۹/۵سم. ۵۶۲گ. ۱۴س.

(ثبت ۲۰۷۰۹۴)

۱۵۹۳۰

مجموعه

۱. خلاصة الاختیار **(پزشکی ـ فارسی)**

(گ ۱ پ ـ ۱۴۴ ر)

از: شاه محمود بن حبیب الله.

گزیده‌ای است از اختیارات بدیعی حاج زین عطار[1] در سی باب و خاتمه‌ای که به شاه حسن تقدیم شده است.

نام کتاب و مؤلف در مقدمه آمده است.

نسخهٔ نادری باید باشد و از آنجا که تاریخ کتابت نسخه ۹۲۳ﻫ ثبت شده، ممکن است تألیف کتاب قبل از تاریخ مذکور بوده باشد.

آغاز: بسمله. حمدی فزون از برگ درختان و ثنایی زیاده از اشکال و الوان مر آن حکیمی موجدی را که هر گلی از باغچه....

انجام:... چون خاتمه این نسخه بر ادویه است که در فواید غرابتی نیز هست و این دارو از همه غریب‌تر است بر آن ختم شد و بالله العصمة و التوفیق.

۲. نسخه‌جات طبی **(پزشکی ـ فارسی)**

(گ ۱۴۵ پ ـ ۲۰۸ پ)

۳. اسرار النساء **(پزشکی ـ فارسی)**

(گ ۲۰۹ ر ـ ۲۶۲ پ)

از: رستم جرجانی (ق ۱۰ﻫ).

مؤلف، پزشک خان احمد پادشاه گیلان بوده و این رساله را در ۹۶۱ﻫ در ده باب نگاشته است:

۱. در منفعت مباشرت. ۲. در مضرت مجامعت. ۵. جای شهوت زنان و لذت ایشان. ۹. سبب نقصان شهوت و تدابیر. ۱۰. غذاهایی که قوت بیفزاید.

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۲۸۰.

نسخهٔ حاضر یک برگ از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: مباشرت و شناختن هیأت پسندیده و صورت ناپسند و بازداشتن مضرت... نام وی اسرار النساء نهاد....

۴. اصول و فروع دین **(فارسی)**

(گ ۲۶۳ پ ـ ۲۷۶ ر)

از: مؤلفی ناشناخته.

رسالهٔ مختصری است در بیان اصول دین و احکام طهارت و نماز مطابق با مذهب شیعه.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة... اما بعد بدانکه بعد از حمد و ثنای قادر یکتا و درود بر سیّد انبیا و ستایش... بدان ای عزیز با تمیز که حضرت واجب الوجود جمیع موجودات و اصناف مخلوقات....

۵. احکام میّت **(فقه ـ فارسی)**

(گ ۲۷۶ پ ـ ۲۸۶ پ)

خط: نستعلیق. کاتب رسالهٔ یکم: علی بن ناصر حسینی. تاریخ کتابت: اول رمضان ۹۶۳ﻫ.

عناوین شنگرف. این نسخه اهدایی محمّدرضا جونی به کتابخانهٔ مجلس است در تاریخ ۱۳۶۰/۵/۲۵ﻫش.

جلد: تیماج قهوه‌ای ساده.

۱۰×۱۵/۵سم. ۲۸۶گ. ۱۵س.

(ثبت ۲۰۷۰۹۵)

۱۵۹۳۱

مجالس وعظ = مواعظ **(مواعظ ـ فارسی)**

گویا از: حاج محمّد کریم بن ابراهیم خان کرمانی (۱۲۸۸ﻫ).

سی «مجلس» است که در اول هر کدام آیه‌ای از قرآن می‌آورد و سپس با آیات و روایات آنرا شرح می‌کند.

---

۱. نک: فهرستواره، ۵/ ۳۲۶۷.

در ابتدای نسخه به خط جدید نوشته‌اند: «مـجالس وعظ آقا خان کرمانی».

نک: مجلس، ش ۱۴۰۷۳؛ ذریعه، ۱۹/ ۳۵۵.

آغاز: قال الله تبارک و تعالی و لله الاسماء الحسنی فادعوه بها، حق سبحانه و تعالی می‌فرماید که حضرت ما رانامهای نیکوست پس خدایرا بر آن نامها بخوانید... .

انجام: فخر و مباهات میگردانی بخوان فتح‌نامه را و ختم کن الا لعنة الله علی القوم الظالمین یا حسین مظلوم ادرکنی.

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

رکابه دارد.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۳/۵×۱۹/۵سم. ۵۱گ. ۲۸س.

(ثبت ۲۰۷۰۹۶)

۱۵۹۳۲

مجموعه

۱. منهاج العابدین **(تصوف ـ عربی)**

(گ ۱ ر ـ ۱۴۴ پ)

از: ابوحامد محمّد بن محمّد غزالی (۵۰۵ ه).

نک: مجلس، ش ۱۵۹۲۰.

نسخهٔ حاضر از آغاز اندکی افتاده دارد.

آغاز افتاده: الکرام و حـرفة الرجـال و اخـتیار اولی الأبصار و هی سبیل السعادة و منهاج الجنة... .

انجام:... فهذا ما أردنا أن نـذکره فـی شـرح کـیفیّة سلوک طریق الآخرة و قد وفینا بالمقصود صلی الله علی خیر مولود و دعا الی أفضل معبود محمد النبی و علی آله الطیبین الطاهرین... .

۲. الجمع بین التوحید و التعظیم **(کلام، عرفان ـ عربی)**

(گ ۱۴۵ پ ـ ۱۷۴ پ)

از: ابو ثابت شمس‌الدین محمّد بن عبدالملک دیلمی (۵۸۹ه).

رساله‌ای کلامی و عرفانی است در جمع بین توحید و تعظیم در ۹ فصل:

الفصل الاول: فی بیان انّه لابدّ للمؤمن مـن مـعرفة الوحدانیة و العظمة من صفات اللّه تعالی

الفصل الثانی: فی بیان انّ النـاس بـعضهم نـالوا الی التوحید و اعرضوا عن التعظیم

الفصل الثالث: فی بیان انّ الناس بـعضهم مـالوا الی التعظیم و الاثبات و اعرضوا عن التوحید

الفصل الرابع: فی بیان مانعنی نحن بالتوحید

الفصل الخامس: فی بیان ما نعنی باتعظیم

الفصل السادس: فی بیان انّ عظمة اللّه تعالی و هـو کونه بکل مکان بأیّ وجه و من أیّ وجه

الفصل السابع: فی بیان انّ اللّه تـعالی واحـد و انّـه اوحد و افرد من کلّ آحاد و افراد

الفصل الثامن: فی بیان انّ أمکـنة الأشـیاء مـختلفة متغایرة

الفصل التاسع: فی بیان الآیات و الأحادیث و اجماع الأُمّةالدالّة علی ما نقول نحن من العظمة و الکبریاء مـع الوحدانیة للّه تعالی علی الوجه الذی نقولها.

حاصل نظر مؤلف در این کتاب اثبات مکان بـرای خدای تعالی است به نحوی که به تجسیم نیانجامد. وی در جایی به کتاب جواهر الاسرار خود ارجاع می‌دهد.

مؤلف در خاتمه گوید: ما در این کتاب به دو سبک کلامی و عرفانی مشی کرده‌ایم لذا تنها کسانی که از علم کلام و معارف بهرهٔ کاملی دارند، از این کـتاب اسـتفاده نمایند.

نک: الاعلام زرکلی، ۶/ ۲۵۰؛ کشف الظـنون، ۱/ ۶۰۱.

آغاز: بسلمه. حمدله. و صلی الله علی محمد سیّد المرسلین و علی آله و اصحابه الأکرمین و سلم تسلیماً

کثیراً فصل اول فی بیان أنّه لابدّ للمؤمن من معرفة الوحدانيّة و العظمة من صفات الله تعالی صنعا اعلم انّ هذا کتاب الجمع بین التوحید و التعظیم و انّ کثیراً من الناس عن هذا لغافلون و أعظم خطایهم فی ذلک انّهم صاروا صنفین صنفٌ مالوا الی التوحید و التنزیه و اعرضوا عن العظمة و الکبریاء حتّی تعطّلوا صنفٌ مالوا الی العظمة و الکبریاء و اعرضوا عن التوحید و التفرید حتّی تجسّموا و کلّ واحد من المذهبین فاسد لأنّ العظمة من صفات الله تعالی حقیقة کالوحدانیة سواء لا مجازاً و لا تأویلاً ...

انجام:... و اعلم انّ کلامنا فی هذا الکتاب نوعان، نوعٌ علی مذاق المتکلمین لأنّا انّما جمعناها للمتکلمین و نوعٌ علی مذاق العرفاء لأنّا انّما استفذنا معرفة التوحید و معرفة العظمة و الکبریاء من طرق العرفاء فلا جرم جمعنا فی هذا الکتاب اصطلاحات الفریقین فلا یستفید من مطالعة هذا الکتاب الاّ من اجتمع له من علم الکلام و من علم المعارف حظّ تام و هذا بعید الاّ أن یشاء الله تعالی مع انّا بالغنا فی الاعلام و الافهام فلا یعبد الکیّس من درایة ذلک انشاء الله وحده و الله المستعان و علیه التکلان.

خط: نسخ. کاتب: ابوبکر زاهدی. تاریخ کتابت رسالهٔ یکم: اواخر محرم ۸۲۹ﻫ. رسالهٔ دوم: ۲۵ ربیع الاول ۸۲۹ﻫ.

عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده. در آخر دو رساله فواید عرفانی به نقل از حسین بن منصور و شمس‌الدین محمّد بن عبدالملک دیلمی درج شده است. در آخر نسخه یادداشت وقف بر اعلم اولاد ذکور از شریف بن میرک بیک با مهر مربعی به سجع «اللهم بلغنی شریف الکرامة». این نسخه از طرف کتابخانهٔ مسجد امام حسین[ع] تهران به کتابخانهٔ مجلس بخشیده شده است.

جلد: مقوا رویه و عطف گالینگور.

۱۲/۵×۱۸سم. ۱۷۶گ. ۱۸س.

(← تصویر) (ثبت ۲۰۷۰۹۷)

۱۵۹۳۳

آداب العبودیة و فوائد الربوبیة (اخلاق ـ فارسی)

از: ملّا جعفر (ق ۱۳ و ۱۴ﻫ).

در مقدمه گوید: «تحریر این اجزاء متفرقه جهت تذکرهٔ خواطر محرر احقر عباد و مفتاق الی رحمة ربّه یوم التناد از کتب اوتاد و علما و امجاد دست داد، چون بر مراتب عبودیت مشتمل و افاضات پروردگار را نسبت به کملین شامل نمود، آداب العبودیة و فوائد الربوبیه مسمّی باشد خالی از وجهی نخواهد بود».

همچنین بر فراز برگ دوم نسخه به خط جدید نوشته شده: «آداب العبودیه تألیف مرحوم آخوند ملا جعفر و به خط خودشان مرقوم شده است».

در ذریعه، ۱/ ۲۵ کتابی موسوم به آداب العبودیه از ناشناسی در عصر فتح علی شاه قاجار معرّفی شده که آغاز آن با نسخهٔ حاضر مطابقت ندارد.

کتاب حاضر ابواب و فصولی ندارد و در آن از منابع حدیثی شیعه و کتب تاریخی نقل قول شده است.

آغاز: بسمله. الحمد لله و کفی و سلام علی عباده الذین اصطفی سیّما محمد المبعوث علی الوری و آله ائمة الهدی. تحریر این اجزاء متفرقه ...

انجام:... حضرت قرآن را باو داد و در برابر ناکسان ناکثان فرستاد و ایشان او را شهید کردند.

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ و ۱۴ﻫ.

رکابه دارد. روایاتی در هامش برخی صفحات درج شده است.

جلد: تیماج مشکی فرسوده.

۱۵×۲۳سم. ۲۴۴گ. ۲۴س. **(ثبت ۲۰۷۰۹۸)**

۱۵۹۳۴

حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الألفیة (نحو ـ عربی)

از: میرزا ابوطالب اصفهانی (۱۲۳۸ﻫ).

حاشیهٔ متوسطی است بر البهجة المرضیة سیوطی در شرح الفیهٔ ابن مالک. تألیف این حاشیه در سلخ جمادی الآخره ۱۲۲۳ به انجام رسیده است.

نک: التراث العربی، ۲/ ۲۵۹.

آغاز: بسمله. ربّنا ربّنا لک الحمد لما ترفعنا نحوک و تحفظ حواشینا عن غواشی من یئس عفوک...

انجام:... و موتوا بغیظکم و قد وقع التوفیق للاتمام الی تمام الشرح کما کان المرام و المسئول من الله العلام فی سلخ جمادی الاخری من هذا العام اعنی عام ثلثة و عشرین بعد المأتین و الألف من الهجرة... فانّ الله ولی اولی الانعام و الاحسان.

خط: نسخ. کاتب: محمّد مسیح بن میر عبدالمجید موسوی الرضا توفیقی الدرب امامی. تاریخ کتابت: ظهر سه شنبه ۱۲ رجب ۱۲۶۲ه.

تمامی صفحات مجدول محرر کمندکشی شده به زر و مشکی و شنگرف. عناوین و نشانی‌ها شنگرف. با حواشی «منه رحمه الله» در ۱۲۶۲ه. در اول نسخه یادداشت تملّکی که نسخه را به ۳ تومان خریده و تملّک محمّد رحیم با مهر مربعی به نقش «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد رحیم بن محمد جعفر» و در ص ۱۲۵ مهر مربعی با نقش «عبده محمد رضا ۱۲۴۰».

جلد: تیماج مشکی.

۱۳×۲۲سم. ۹۶گ. ۳۷س. **(ثبت ۲۰۷۰۹۹)**

۱۵۹۳۵

جواهر نامه (طبیعیات ـ فارسی)

از: محمّد بن منصور (ق ۹ه).

نک: مجلس، ش ۷۳۵۴؛ منزوی ۱/ ۴۱۰.

آغاز: مطابق با نسخهٔ ش ۷۳۵۴.

انجام:... بشکل عمودی یافتند که اکثر آن در زمین فرو رفته بود و رنگ او میانه، تمّت الرساله.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: سه شنبه ۵ شعبان ۱۰۷۴ه.

عناوین شنگرف. رکابه دارد. در هامش چند برگ ابتدای نسخه بخشی از رساله‌ای طبی درج شده است.

جلد: تیماج مشکی جلد کوچکتر از نسخه است.

۱۳×۱۹/۵سم. ۱۶۸گ. ۱۲س.

(ثبت ۲۰۷۱۰۰)

۱۵۹۳۶

زیارت عاشورا و دعای علقمه (زیارت ـ عربی و فارسی)

متن زیارت امام حسین(ع) است در روز عاشورا مشهور به زیارت عاشورا و دعای پس از آن که به دعای علقمه معروف است همراه با ترجمهٔ فارسی.

این نسخه از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: و لا جعله الله آخر العهد منّی لزیارتکم السلام علی الحسن و الحسین و علی علیّ بن الحسین....

انجام افتاده:... و ذرّ شارق و رحمة الله و برکاته السلام علی مولانا علی بن ابی‌طالب.

خط: نسخ معرب. ترجمه نستعلیق زیرنویس. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.

جلد: مقوا رویه کاغذ سبز عطف گالینگور قهوه‌ای.

۱۲×۱۹سم. ۳۳گ. ۴×۴س.

(ثبت ۲۰۷۱۰۱)

۱۵۹۳۷

مجموعه

۱. کتاب الزهر (کیمیا ـ عربی)

(ص ۱ـ۱۸)

آغاز: بسمله. الحمد لولیه و الصلوة علی نبیّه امّا بعد فهذه مقدمة تشتمل علی اصول الطبایع من فنون الأصل

فی باب الحکمة فادناه عن قشور الخدع... قد نصح جابر ابن حیّان الصوفی فی کتابه ... .

انجام:... فاکتم الابیض للجوهر الابیض و الاحمر للجوهر الاحمر فافهم ترشد، تمّ و کمل.

۲. حدیقة الصنایع فی اسرار الرموز و البدایع (کیمیا ـ عربی)

(ص ۱۸ـ۱۰۶)

از: شیخ علی چلبی بن خسرو ازنیقی (۱۰۱۸ه).

احتمال انتساب کتاب به شیخ محمّد قمری مصری نیز مطرح است.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة... اما بعد اعلم یا اخی انّی لما ظفرت بهذا العلم الشریف و کثرت فیه تصانیفی و صنفت بعض الکتب ما بین السر و الکتمان فنمت لیله و یری فی المنام حدیقة لایری النظر ... .

انجام:... و هو مع ذلک ابیض بالباطن بالامکان و لیس بعد ذلک رتبة اخری و لا تدبیر للفطن الفیضان.

۳. شرح البیان (کیمیا ـ عربی)

(ص ۱۰۷ـ۲۴۱)

از: شیخ علی چلبی بن خسرو ازنیقی (۱۰۱۸ه) یا شیخ محمّد قمری مصری؟

نک: معجم المؤلفین، ۲/ ۴۱۶؛ هدیة العارفین، ۱/ ۷۵۳.

آغاز: بسمله. الحمد لله خالق السبحان و اله الدیان ذوالمنن و الاحسان... اما بعد اعلم ایّها الاخ لما قال الله تعالی فی محکم کتابه و منزل خطابه الذین یکنزون الذهب و الفضة... انی لما ظفرت بعلم الالهی صرفت عمری فی تألیف رسایل الحکمة و صنفت الکتب واضحا متفرقون المسایل فیهم و بعد ذلک اردت ان اصنف کتابا و یجمع المسایل فیه... فصنفت ستة رسایل و نذکر جمیع المطالب المتعلق بالحجر فی ذلک الکتب الستة احدها درر الانوار[1] و ثانیها سرّ مصون و ثالثها حدیقة الصنایع و رابعها منتخب فی اظهار رموزات نهایة الادب و خامسها بدر المستنیر فی تحقیق الاکسیر و سادسها ذلک الکتاب البیان الذی یکون شرحا للتبیان و رتبتها علی ثلاثة مقدمات. المقدمة الأول فی تحقیقات الحجر ... .

انجام:... فتکون الحکمة البالغة السیاسة التامة. فاحتفظ بما القیت الیک من هذه الوصایا و حسبنا الله و نعم الوکیل لا ربّ غیره و هو ربّ العرش العظیم.

۴. الکنوز فی فک الاسرار و الرموز (کیمیا ـ عربی)

(ص ۲۴۲ـ۲۷۲)

از: شیخ محمّد قمری مصری.

نک: ملک، ۶/ ۲۷۹.

آغاز: بسمله. نحمدک اللهم یا من یحل لنا ابواب الکنوز و سهل لنا مشکلات الرموز... امّا بعد انّی لما فرغت[2] من تصنیف کتب الکبیرة و الوسیطه یراد ان اصنف کتاباً صغیراً موجزاً جامعاً للفواید العظیمة فصنفتها ذلک الکتاب و دونت فیه اعمال القریب الحصول و سمیتها بالکنوز فی فک الاسرار و الرموز و فیه اعمال حسنه... قال الحکیم باب الأول الأقرب فی التدبیر ... .

انجام:... حتی ینقی من وسخه و دهنیة و یبقی ماء ابیض لا یحرق.

۵. کتاب النور (کیمیا ـ عربی)

(ص ۲۷۳ـ۲۷۸)

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی اخرجنا من الظلمات الی النور... اما بعد فهذا رسالة من فیلسوف الجدید کتبها و ارسل بها الی تلمیذه حین سأله عن الحجر و طریقة تدبیره. اعلم انّ الحجر هو جوهر واحد ... .

---

۱. نسخه‌ای از آن به شمارهٔ ۱۲۵۴۵ در کتابخانهٔ مجلس موجود است.

۲. در نسخه: «فرغ».

انجام:... بماء الحیات هکذا ثلاث مرات و الق واحد علی مائة زهره او مشتری یقوم قمرا اخشن من المعدنی.

۶. ترجمهٔ کتاب منتخب (کیمیا ـ فارسی)

(ص ۲۷۹ـ۳۴۸)

متن از: شیخ محمّد قمری.

ترجمه از: محمّد اصفهانی.

در مقدمه گوید: «از عنفوان شباب الی الان که قریب سی مرحله از مراحل زندگی را طی نموده، منکر طریقه صوفیان صفا مشرب می‌بود و این طریقه را از بابت کیمیا اسم بی مسما می‌دانست تا آنکه در این اوان برهنمایی قاید توفیق بمطالعه کتب این صنعت و این طایفه که سراسر رموز و مستور بود سرافراز گردید و بعد از تکرار مطالعه در نسخه منتخب که از تصنیفات فاضل مصری شیخ محمد قمریست و کتاب صافی امام جابر بن حیان صوفی... و بعد از وصول باین علم شریف چون در کتب قوم بسیار سیاحت نموده بودم و اغلب آنها را مسطور و مرموز یافته سوای کتاب منتخب را که در آن رمز و کتمانی مشاهده نرفته بود سوای آنکه عبارات غیر مأنوس بسیار داشت بحدی که ذهن را از مطلب باز می‌داشت لهذا آن نسخه را ترجمه به لغت فارسی نمودم...».

آغاز: بسمله. الحمد لله ربّ العالمین الذی جعلنا من امة محمد المنتخب و محباً لآله المنتجب صلی الله علیه و علی آله افضل التحیة و الثناء اما بعد بر سالکان مسالک حقیقت....

انجام:... و اعلم انّ کتابنا الموسوم بسرّ ربانی احسن من الحکمه من کتب السبعه و کتابنا الموسوم بدقایق المیزان[۱] احسن فی الحکمه من کتب الجنان و کتابنا الموسوم بالبیان احسن من التبیان و کتابنا الموسوم ببدر المستنیر احسن فی الحکمه من شمس المنیر و کتابنا الموسوم بفتح الکنوز احسن من کشف الرموز و کتابنا الموسوم بحدیقة الصنایع احسن فی الایضاح من البدایع و کتابنا الموسوم بشرح الصحیفه احسن من کتاب الحدیقه و ذلک کتابنا الموسوم بالمنتخب احسن من المکتسب و هذه فی الحقیقة توضیح رموزات نهایة الطلب و انت اذا نظرت فی کتبی متوکلاً علی الله یظفر بالحکمة فی اقل من الزمان و الله الهادی و هو المستعان.

۷. فتح الکنوز (کیمیا ـ عربی)

(ص ۳۴۹ـ۳۸۶)

از: شیخ محمّد قمری مصری؟

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی جعلنا من امة خیر الانام و من اشیاع امیرالمؤمنین علیه السلام. اما بعد فانّی لما ظفرت بعلم الصنعة الالهیه....

انجام:... وقلة المؤنه و حسبک انتبهک علیه و الله اقسم بالله اننی عملته بیدی فخرج ما ذکر.

۸. جامع الفواید (کیمیا ـ عربی)

= ریاض الحکمة فی علم الصنعه

(ص ۳۸۶ـ۴۳۵)

غیر از جامع الفواید پیر عبداللطیف اصفهانی است (نک: مجلس، ش ۱۲۵۹۹).

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة... امّا بعد فهذا مجلد الثانی من کتاب جامع الفواید الموسوم بریاض الحکمة فی علم الصنعة فی تدبیر ارکان الحجر بمفرده و مرکبه و هی تشتمل علی فصول الفصل الاول فی تدبیر الرکن الروحانی من کتاب الصافی....

انجام:... فالقی منه واحد علی الف جزو من سایر الاجساد یقیمها ذهب احسن من المعدنی...

۹. بدر المستنیر فی تدبیر الاکسیر (کیمیا ـ عربی)

(ص ۴۳۶ـ۵۳۹)

---

۱. نسخه‌ای از آن به شمارهٔ ۱۲۵۵۳/۳ در کتابخانهٔ مجلس نگهداری می‌شود.

از: شیخ محمّد قمری مصری.

آغاز: بسمله. الحمد لولیه و السلام و الصلوة علی نبیه و اولاده و رسوله امّا بعد فانّی قد صرفت العمر فی علم الصناعه نحو خمسة عشر سنه ....

انجام:... علی الف من أیّ جسد شئت من الزحل او المریخ و القمر.

۱۰. بهجة القلوب (کیمیا ـ عربی)

(ص ۵۳۹ـ۵۶۹)

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة و السلام الاتمان علی محمد و آله الطاهرین اما بعد انا ذکرنا لک المطلب فی کشف الاسرار ....

انجام:... ان تجربة الاکسیر من الیسیر الی الکثیر لا بالعکس فانّه امر عسیر و الله یصیر کل عسیر یسیر.

۱۱. نور العیون (کیمیا ـ عربی)

= جامع الفواید

(ص ۵۶۹ـ۵۸۶)

در عنوان چنین معرفی شده: «المجلد السابع من کتاب جامع الفواید الموسوم بنور العیون فی طرح الاکسیر».

آغاز: بسمله. نحمدک یا من هو خالق البرایا و الصلوة و السلام علی نبی الوری... اما بعد اعلم ان علم الطرح من اللوازم ....

۱۲. روضة النعمه (کیمیا ـ عربی)

= جامع الفواید

(ص ۵۸۷ـ۶۱۷)

جلد هشتم از جامع الفواید است.

آغاز: بسمله. حمدله. و العاقبة للمتقین و الصلوة... اما بعد لما فرغ من ذکر قواعد الطرح و علل الاکسیر یراد ان نذکر منافع الاکسیر ....

انجام: ... ما لا یقدر علیه فانه یقدر علیه ذلک الشیطان و یفتحه و السلام.

۱۳. لوایح القمر فی سرّ الحجر (کیمیا ـ عربی)

(ص ۶۱۷ـ۷۴۴)

جلد نهم از جامع الفواید است.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی یستحق الحمد و الثناء... اما بعد فهذا الکتاب فی منافع الحجر ....

انجام:... و شرح السبعین و اعلم انّ جمیع کتبی خزاین مکشوفة من العلوم و الاسرار و الله هو القادر المختار و هو علی [کل] شیء قدیر.

۱۴. اسرار الصنعه (کیمیا ـ فارسی)

(ص ۷۴۵ـ۷۶۰)

در عنوان چنین معرفی شده: «رساله حکیم سعید ویس فی اسرار الصنعه. این نسخه از مقالات مؤیدالدین طغرائی قدّس سره از زبان تازی به پارسی نقل کرده شد تا اهل عجم از فواید آن محروم نمانند».

گفتنی است مصابیح الحکمة از مؤیدالدین حسین بن علی منشی طغرائی اصفهانی (۵۱۵ه) در کیمیا به ش ۱۲۵۶۵ در کتابخانهٔ مجلس موجود است.

نک: مرعشی، ۲۶/ ۱۸۴.

آغاز: بسمله. چنین گفت ای کرده طلسم این سر... مکرم که شفا بخشد از دل فاقد و مستغنی گرداند شما را ....

خط: نسخ. رسالهٔ آخر به نستعلیق. کاتب: سیّد علی محمّد موسوی. تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۰ شعبان ۱۲۷۹ه.

عناوین شنگرف. رکابه دارد.

جلد: مقوا عطف پارچه.

۱۴×۲۲/۵سم. ۳۸۰گ. ۱۷س.

(ثبت ۲۰۷۱۰۲)

۱۵۹۳۸

منهاج الهدایة الی أحکام الشریعة (فقه ـ عربی)

از: حاج محمّد ابراهیم بن محمّد حسن کرباسی اصفهانی (۱۲۶۲ه).

فقه فتوایی مختصری است با اشاره به ادلهٔ برخی مسائل با عناوین «هدایه ـ هدایه».

نک: التراث العربی، ۵/ ۲۹۴.

نسخهٔ حاضر از کتاب الطهارة تا کتاب الجهاد را در بر دارد.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی هدانا الی معالم الاسلام و ارشدنا الی قوانین شرایع‌الدین....

انجام:... و سایر الأموال قبل القسمة و امّا بعدها ففیها خلاف.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ذی حجه ۱۲۴۶ه.

عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده. برگ شمار و رکابه دارد. در آخر نسخه مهر مربعی با نقش «لا اله الا الله الملک الحق المبین محمد حسین بن ابوالقاسم».

جلد: تیماج سرخ ساده.

۱۵/۵×۲۲سم. ۱۳۶گ. ۲۰س.

(ثبت ۲۰۷۱۰۳)

۱۵۹۳۹

شرح الفیة ابن مالک = شرح ابن ناظم (نحو ـ عربی)

از: بدرالدین محمّد بن محمّد بن مالک طائی (۶۸۶ه).

شرح معروفی است با رمز «ص ـ ش» بر ارجوزهٔ پدرش معروف به الخلاصة فی النحو یا الفیهٔ ابن مالک.

نک: التراث العربی، ۳/ ۲۵۰؛ مجلس، ش ۷۰۵۹.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: مذنب فاضاف الجمع الی مثال ما یطرد فیه و ذلک ان جمع المذکر السالم... ص

و نون مجموع و ما به التحق

فافتح و قل من بکسره نطق

انجام افتاده:... مکسورة نحو قوله تعالی ترمی بشرر قوله عز و جل غیر اولی الضرر و....

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۱ و ۱۲ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه دارد. ۸ برگ آغازین بخشی از کتاب حدیثی شیعی است در باب حج.

جلد: تیماج سرخ.

۱۶×۲۶سم. ۱۹۵گ. ۲۰س.

(ثبت ۲۰۷۰۱۰۴)

۱۵۹۴۰

مجموعه

۱. حکایت مشاهدهٔ شیخ احمد خادم روضهٔ نبوی (عربی)

(گ ۲ر ـ ۴ر)

۲. قصیدهٔ زینبیه (شعر ـ عربی)

(گ ۵ر ـ ۶ر)

منسوب به: امام علی(ع).

آغاز:

حرمت حبالک بعد وصلک زینب

و الدهر فیه تصرّم و تقلّب

۳. تفسیر حدیث من عرف نفسه فقد عرف ربه (عربی)

(گ ۷ر)

ده وجه در تفسیر حدیث مذکور است.

۴. باب در بیان غالب و مغلوب (فارسی)
(گ ۱۰ ر و پ)

۵. ابیاتی از دیوان مجنون (امریء القیس عامری) (شعر ـ عربی)
(گ ۱۳ ر و پ)

۶. یادداشت‌های پراکنده (فارسی و عربی)
(گ ۱۴ ر ـ ۴۰ پ)

۷. قواعد التجوید (تجوید ـ عربی)
(گ ۴۱ ر و پ)
از: شیخ محمّد میدانی.
آغاز: بسمله. هذا قواعد التجوید لمولانا شیخ محمد المیدانی رحمه الله. حروف المدّ ثلاثة الالف الساکنة ....
انجام:... و تفخّم فی نحو امر تابوا و مرصاد و فرقة، تمّت الکتاب.

۸. [آداب التهجد] (عربی)
(گ ۴۸ ر و پ)
فایده‌ای است در آداب تهجد به طریق صوفیه به خصوص برای مریدان شیخ علوان.
آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة... اما بعد فاعلم ایها الراغب فی الاخرة انّ المراد من العلم لیس الا العمل ....
انجام: و منها قراءة فاتحة الکتاب و سورة اقرا.

۹. یادداشت‌های پراکنده در ادعیه و... (عربی)
(گ ۴۹ ر ـ ۶۴ پ)

۱۰. وصیة النبی(ص) **لابی هریرة فی اوقات الجماع** (حدیث ـ عربی)
(گ ۶۵ ر)

۱۱. وصیة ابن خفیف شیرازی = سیر و سلوک (تصوف ـ عربی)
(گ ۷۰ ر و پ)
از: ابوعبداللّه محمّد بن خفیف شیرازی (۳۷۱ه).
آغاز: حمدله. و صلی الله علی سیّدنا محمد... قال الشیخ... فی معنی التصوف و طلب طریق المعرفة الی الله تعالی. یجب علی المرید اذا قصد سلوک الطریق و خرج من المضیق ....
انجام:... بلسان الحق فی طریق الحق حتی یصل بالحق الی الحق ان شاء الله تعالی.

۱۲. حکایات (فارسی)
(گ ۷۴ ر ـ ۷۸ ر)

۱۳. کتف الشاة (شانه‌بینی ـ عربی)
(گ ۷۷ ر ـ ۷۸ ر)
از: مؤلفی ناشناخته.
جز رساله‌ای است که در این باره منسوب به خواجه نصیر طوسی شده است.
آغاز: بسمله. ربنا وسعت کلّ شیء رحمة و علما. الحمد لله الذی علم بالقلم علم الانسان ما لم یعلم و صلی الله علی خیر خلقه من الامم... اما بعد فانّ لله تعالی شواهد من خلقه علی العلم المکنون ....
انجام: تمّ القول فی معرفة النظر فی الکتف علی مذهب الکدانین و من یری رأیهم و الحمد لله وحده...

۱۴. نجاة ابوی النبی(ص) (اعتقادات ـ عربی)
(۸۳ ر ـ ۸۶ پ)
رسالهٔ مختصری است در بحث پیرامون اهل نجات بودن ابوی النبی(ص). ساچقلی‌زاده و کمال پاشازاده هر یک رساله‌ای در این باره دارند.
آغاز: بسمله. الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی. مسألة الحکم فی ابوی النبی صلی الله علیه و

سلم انّهما ناجیان و لیسا فی النار، صرّح بذلک جمع من العلماء....

۱۵. جواهر الفرائض (فقه ـ عربی)

(گ ۸۷ پ ـ ۸۹ پ)

از: مؤلفی ناشناخته.

فقه فتوایی است در مسائل ارث به فقه اهل سنت.

نک: التراث العربی، ۲/ ۲۳۷.

آغاز: بسمله. اعلم اذا مات الانسان اولاً یبدأ من الترکة بتکفینه....

۱۶. الطائفة الیزیدیة (ملل و نحل ـ عربی)

(گ ۸۹ پ ـ ۹۰ پ)

از: صالح بن مکاری.

آغاز: بسمله. اللهم الهمنا و جنّبنا الغیّ و العیّ و الارتیاب... اما بعد فهذه کلمات فی بیان مذهب الطائفة الیزیدیة و حکمهم و حکم الاموال الکائنة بأیدیهم. اعلم انّهم متفقون علی اباطیل من عقاید و اقاویل....

۱۷. شرح قصیده شافعی (عربی)

(گ ۹۲ ر ـ ۹۵ پ)

از: مؤلفی ناشناخته.

آغاز: بسمله. الحمد لله العلیم القدیم و الصلوة و السلام علی رسوله الکریم و علی آله و صحبه المهتدین و بعد فیقول الفقیر المحتاج الی ربّه الغنی فلان بن فلان المنسوب الی فلان لماکانت القصیدة المنسوبة الی الامام الشافعی استعارات و تشبیهات صعبة اردت ان اکشف....

۱۸. نامه‌ای به شیخ اسماعیل (عربی)

(گ ۹۷ ر و پ)

آغاز: بسمله. السلام التام و التحیة و الاکرام و دوام الصلاح الی الاختتام علی الملقب عند المخلوق بشیخ اسمیعیل (کذا) لقبه الخالق لدیه بشیخ الطریقة و جادر الرذائل و بعد فأیّها الاخ الشفیق....

۱۹. مناجاة موسی مع ربّ العالمین (عربی)

(گ ۹۹ ر و پ)

۲۰. حکایت مشاهده شیخ احمد خادم حجرهٔ رسول اللّه(ص) (عربی)

(گ ۱۰۱ پ)

۲۱. حدیث نبوی در بارهٔ آب باران نیسان (حدیث ـ عربی)

(گ ۱۰۳ پ ـ ۱۰۴ ر)

۲۲. مناجات منظوم (شعر ـ فارسی)

(گ ۱۰۷ ر ـ ۱۰۸ پ)

آغاز:

خداوندا به اسماء عظیمت
بانعام و باحسان عمیمت

۲۳. حزب البحر شاذلی و شرح آن (دعا ـ عربی)

(گ ۱۱۱ ر ـ ۱۱۲ پ)

۲۴. یادداشت‌های پراکنده (فارسی و عربی)

(گ ۱۱۳ ر ـ ۱۱۴ پ)

از جمله ابیاتی از دیوان حافظ، مناجات امام شافعی، ابیات شیخ شهاب‌الدین.

خط: نسخ و نستعلیق. به خط کاتب‌های مختلف در تاریخ‌های مختلف. ردیف پنجم: محمّد، بی تا. کاتب ردیف هفتم: عبداللّه بن شهاب از ناحیه خوشاب. بی تا. کاتب ردیف دوازدهم: عبداللّه بن شیخ بلالی. بی تا. کاتب ردیف سیزدهم: محمّد بن اسماعیل. بی تا. نسخهٔ کردستانی از ق ۱۳هـ.

در میان رساله‌ها یادداشت‌ها و فـوایـد مـتفرقه درج شده است.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۶×۲۲سم. ۱۱۹گ. سطور مختلف.
(ثبت ۲۰۷۱۰۵)

۱۵۹۴۱

بیاض روضه خوانی **(شعر ـ فارسی)**

بیاضی است شامل اشعاری در مدایـح و مـراثـی حضرات مـعصومین(ع) از شـعرای مـختلف هـمچون محتشم، جوهری و دیگران به مانند آنچه روضه‌خوانان برای مجالس خود تهیه می‌کنند.

آغاز:
شام شد خورشید خاور طـیلسان بـر سـر کشید
زهــره در خــنیاگـری از چـهره بـرقع بـرکشید

انجام:
در آستان تـو هـر کس رسـید مـطلب یـافت
کــی رواست کــه مــن نــا امـید بـرگردم

خط: نستعلیق. بـی کـا. تـاریخ کـتابت: ق ۱۳ و ۱۴هـ.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۸×۱۶/۵سم. ۱۱۷گ. سطور چلیپایی.
(ثبت ۲۰۷۱۰۶۰)

۱۵۹۴۲

مجموعه

۱. فواید طبی **(پزشکی ـ عربی و فارسی)**
(گ ۱ پ ـ ۷ ر)

فایده‌های پراکنده‌ای در پزشکی است، از جـمله مطلبی با عنوان ستّهٔ ضروریه به عربی[۱]، علامات داله بر احوال بدن از جهت اخلاط، علائم و علاج برخـی بیماری‌ها.

۲. شرح شواهد سیوطی **(ادبیات ـ فارسی)**
(گ ۷ پ ـ ۵۹ ر)

از: ملّا نظام‌الدین بن احمد اردبیلی (ق ۱۱هـ).
نک: مجلس، ش ۷۹۴۳ در آغاز برابرند.
خط: نستعلیق. کاتب: عـیسی. تـاریخ کـتابت: یکشنبه ۲ صفر ۱۲۶۹هـ.
نشانی‌ها مشکی.
رکابه دارد.
جلد: تیماج سرخ.
۱۱×۱۷سم. ۵۹گ. ۱۴س. **(ثبت ۲۰۷۱۰۷)**

۱۵۹۴۳

کبری فی المنطق **(منطق ـ فارسی)**

از: میر سیّد شریف علی بـن مـحمّد جـرجـانی (۸۱۶هـ).

متن مختصر معروفی است در منطق که بارها ضمن جامع المقدمات به چاپ رسیده است.

آغاز: بسمله. بدانکه آدمی را قـوّتیست درّاکـه کـه منقش گردد در وی صور اشیاء ....

انجام:... پس لا حجر باشد لیکن حجر است پس لا شجر باشد.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کـتابت: ق ۱۳هـ. بـرای میرزا محمّد معصوم.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. حـواشـی و رکـابه دارد.
جلد: تیماج مشکی.
۱۰×۱۶/۵سم. ۴۸گ. ۷س.
(ثبت ۲۰۷۰۱۰۸)

---

۱. یوسف بن مـحمد یـوسفی (۹۵۰هـ) رسـالهٔ طـبی موسوم به ستهٔ ضروریه دارد که به فارسی است. نک: فهرستواره، ۵/ ۳۵۰۲.

۱۵۹۴۴

بیاض **(متفرقه ـ فارسی و عربی)**

بیاضی است شامل مطالب گوناگون به نظم و نثر فارسی و عربی، از جمله: ابیاتی در معما، مناجات منظوم منسوب به امام سجاد(ع)، متنی به نظم و نثر فارسی آمیخته با آیات قرآنی که طرفین آن افتاده و ناقص است، خواص سوره‌ها، دوازده‌بند محتشم کاشانی در مرثیهٔ امام حسین(ع)، فایده‌ای عربی در طریق حق در ریاضت از شیخ ادام اللّه ظله (احتمالاً شیخ احمد احسایی)؟ (تاریخ کتابت این فایده: پنج‌شنبه ۱۹ رجب ۱۲۴۴ه در قم)، احادیث و ادعیه شیعی، قصیدهٔ عربی ملّا جامی، خطبهٔ نکاح، جواب مکتوب میرزا بوطالب، مرثیهٔ معروف دعبل خزاعی، مرثیهٔ عربی از سیّد مهدی نجفی، صلوات بر چهارده معصوم(ع)، ابیات فارسی در مدح حضرت امیر(ع) و...

آغاز:

ولیّ حضرت یزدان امیر عالم امکان
فلک جاه و ملک دربان خدم چرخ و حشم اختر

خط: نسخ و نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ۱۲۴۴ه. مکان کتابت: قم.

در ابتدای نسخه مهر بادامی با نقش «احمد بن محمد» و در میان نسخه مهر مضلع با نقش «عبدالغفور ۱۲۲۰» و مهر مربعی با سجع «یاتی من بعدی اسمه احمد».

جلد: تیماج فرنگی.

۱۰/۵×۲۱/۵سم. ۷۱گ. سطور مختلف.

(ثبت ۲۰۷۱۰۹)

۱۵۹۴۵

مجموعه

۱. معمای منظوم **(معما ـ فارسی)**

(ص ۵ـ۸)

ابیاتی است در معما به اسامی اشخاص.

از ص ۱۲ تا ۶۱ سفید و نانوشته است.

۲. قصیدهٔ برده با ترجمهٔ منظوم **(شعر ـ عربی و فارسی)**

(ص ۶۳ـ۱۰۵)

متن عربی از: شرف‌الدین محمّد بن سعید بوصیری (۶۹۴ه).

ترجمهٔ منظوم از: عبدالرحمان جامی (۸۹۸ه).

نک: مجلس، ش ۷۵۸۸.

آغاز:

امن تذکر جیران بذی سلم
مزجت دمعاً جری من مقلة بدم

آغاز ترجمه:

آیا ز یاد صحبت یارانت اندر ذی سلم
اشک چشم آمیخته با خون روان گشته بهم

۳. چهل حدیث **(حدیث ـ فارسی)**

(ص ۱۰۹ـ۱۱۸)

از: عبدالرحمان جامی (۸۹۸ه).

چهل حدیث نبوی است همراه با ترجمهٔ منظوم فارسی هر حدیث در دو بیت.

آغاز: بسمله. صحیح‌ترین حدیثی که راویان مجالس دین [و] محدثان مدارس یقین املا کنند... .

۴. قصیدهٔ انا المطلوب فاطلبنی با ترجمهٔ منظوم

(ص ۱۱۹ـ۱۲۵)

قصیده‌ای است که گویند عبداللّه بن عباس از زبور به عربی ترجمه کرده است. در این نسخه بیت‌های نخست قصیده به نظم فارسی ترجمه شده است.

صفحات ۱۲۶ تا ۱۴۶ نانوشته است.

۵. رباعیات (شعر ـ فارسی)
ابوسعید ابوالخیر با خواص آن
(ص ۱۴۷ـ۱۵۹)
صفحات ۱۶۱ تا ۱۷۴ نانوشته است.

۶. اشعاری (شعر ـ فارسی)
از مکری، نالی و مصباح
(ص ۱۷۵ـ۱۸۹)
صفحات ۱۹۱ تا ۲۳۷ سفید مانده است.

۷. ابیاتی از مصباح (شعر ـ فارسی)
(ص ۲۳۸ـ۲۳۹)

۸. نامه به مظهرشاه هندی (فارسی)
(ص ۲۴۱)

۹. غزلی از جامی (شعر ـ فارسی)
(ص ۲۴۲)

۱۰. اشعار فارسی (شعر ـ فارسی)
(ص ۲۴۶ـ۲۵۶)
از: مشتاق، وحشی، ناصرخسرو، شوریدهٔ شیرازی و قاآنی.
خط: نسخ و نستعلیق به چند خط. کاتب رسالهٔ چهارم: عبداللّه بن ملّا احمد سرنجداغی. تاریخ کتابت: جمعه ۲۴ ذی قعده ۱۳۱۸ه‍. برای میرزا جلیل.
صفحاتی در ابتدا و میانه و آخر نسخ سفید مانده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۳ × ۲۰سم. ۱۴۵گ. سطور مختلف.
(ثبت ۲۰۷۱۱۰)

۱۵۹۶۴

حاشیة شرح عقائد النسفی (عقائد ـ عربی)
از: احمد بن موسی خیالی (بعد از ۸۶۰ه‍).
حاشیه‌ای است با عناوین «قال ـ اقول» بر شرح تفتازانی بر عقائد نسفی.
نک: التراث العربی، ۲/ ۳۱۰ که محشی را نشناخته؛ مرعشی، ۲۸/ ۵۵۶، ش ۱۱۳۳۷.
آغاز: بسمله. قال الشارح النحریر عامله الله بلطفه الخطیر بعد ما تیمن بالتسمیة الحمد لله اقول فی تعقیب التسمیة بالتحمید اقتداء باسلوب الکتاب المجید... .
انجام:... و انّ الفضل بید الله تعالی یؤتیه من یشاء و الله ذو الفضل العظیم.
خط: نسخ. کاتب: محمّد امین. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه‍. مکان کتابت: سلیمانیهٔ عراق.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. با حواشی بسیار و رکابه‌نویسی.
جلد: مقوای فرسوده.
۱۷ × ۲۱/۵سم. ۱۰۶گ. ۹س.
(ثبت ۲۰۷۱۱۱)

۱۵۹۴۷

سیرت مصطفی (شعر ـ فارسی)
از: غازی.
منظومهٔ بلندی است در تاریخ پیامبر اکرم(ص) از شاعری با تخلص «غازی» که چند بار تخلص خود را در آغاز و انجام مثنوی آورده ولی نامی برای منظومه ذکر نکرده است.
منزوی سه نسخه از آنرا در کتابخانه‌های پاکستان نشان می‌دهد که یکی از آنها در ق ۹ و ۱۰ ه‍ کتابت شده است.
نک: مشترک پاکستان، ۷/ ۶۲۱ـ۶۲۲.
آغاز: بسمله. و به نستعین ربّ تمم بالخیر

بـنام خـدایـی کـه در هـیچ جـای
نـبود و نـباشد جـز از وی خـدای
انجام:
... هـر شـود صـبح روز بـقا
مکن هیچ مـحرومان از لقا
خط: نستعلیق. کاتب: ملّا یحیی بن مـلا صـالح.
تاریخ کتابت: ۱۳ ربیع الاول ۱۲۵۸ھ.
عناوین شنگرف. مقابله شود و بلاغ مقابله دارد.
رکابه‌نویسی شده است.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای سیر.
۱۵/۵ × ۲۲سم. ۲۴۴گ. ۱۵س.
(ثبت ۲۰۷۱۱۲)

۱۵۹۴۸

مجموعه

۱. اسماء الانبیاء فی القرآن (شعر ـ عربی)
(گ ۱ ر)
چهار بیت عربی است که اسامی ۲۵ پیغمبری که نام شان در قرآن آمده را به نظم بیان می‌کند.

۲. منظومة فی سیرة النبی(ص) (شعر ـ عربی)
(گ ۱۷ ر ـ ۳۰ پ)
مـنظومه‌ای است در بـیان سـیره و تـاریخ پـیامبر اکرم(ص) و خلفای ایشان تا حسن بن علی(ع) که به جهت افتادگی طرفین نسخه، نام منظومه و نام شـاعر بـدست نیامد. در این نسخه در حاشیه و ذیل ابیات تـوضیحات شرح گونه درج شده است.
آغاز افتاده:
و مـن یکـون ظـنّ انّـه وجـد
فـی نـفسه شـیئاً لبـته بـغد
انجام افتاده:
و اجـتهدوا فـی حـصر نـیکابولی
فـانقلبوا بـخیبة المأمـول

۳. دو بیت از امام شافعی (شعر ـ عربی)
(گ ۳۱ ر)

۴. پنج بیت از ابوحنیفه (شعر ـ عربی)
(گ ۳۱ ر)

۵. شرح قصیدة البردة (ادب ـ عربی)
(گ ۳۱ پ ـ ۸۵ پ)
از: خالد بن عبداللّه ازهری (۹۰۵ھ).
شرح مختصر و تـوضیحی است در کشـف مـعانی ابیات قصیدهٔ برده بوصیری در مدح پیامبر اکرم(ص).
نک: التراث العربی، ۳/ ۳۷۴.
آغاز: بسمله. امّا بعد حمدالله مستحق التحمید و التهلیل و التکبیر و التسبیح... ان اصنع شرحاً لطیفاً علی برد المدیح للشیخ الامام شرف‌الدین محمد البوصیری رحمه‌الله مشتملاً علی بیان لغاتها و اعراب ابیاتها و ایضاح معانیها....
انجام افتاده:... حـادی بـفتح الحـاء و کسـر الدال المهملتین قاعدا طرب العیس و فی نسخة الرکب مضاف الیه....
خط: نسخ. بی کا. تـاریخ کـتابت: ق ۱۲ و ۱۳ھ.
کاتب ردیف یکم: عمر بن حسین.
با حواشی و رکابه.
جلد: مقوا عطف پارچه.
۱۵ × ۲۲سم. ۸۵گ. ۱۴س. **(ثبت ۲۰۷۱۱۳)**

۱۵۹۴۹

تاریخ اصفهان (تاریخ ایران ـ فارسی)
از: ندیم الملک حیدر علی بن مـحمّد مـهدی، نـوا اصفهانی (ق ۱۴ھ).
رسالهٔ مختصری است در تاریخ اصفهان، تألیف در ۱۳۴۴ھ که در فرهنگ ایران زمین به چاپ رسیده است.
نک: منزوی، ۶/ ۴۲۲۸؛ فهرستواره، ۲/ ۸۴۰.

آغاز: بسمله. بعد الحمد و الصلوة در سال یکهزار و سیصد و چهل و سه هجری این ذرهٔ بیمقدار حیدر علی بن محمد مهدی اصفهانی ملقب به ندیم الملک که بیشتر اوقات خود را صرف اکتساب علوم و معارف نموده ... .

انجام:... و اینک از صاحبان خط در اصفهان کسی باقی نیست. و السلام علی من اتبع الهدی.

خط: نستعلیق شکسته. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: جمادی الاول ۱۳۴۴ه.

رکابه دارد. چند برگ در آخر نسخه سفید است.

جلد: مقوا رویه مخمل بنفش.

۱۰/۵ × ۱۷/۵سم. ۴۹گ. ۱۱س.

(ثبت ۲۰۷۱۱۴)

۱۵۹۵۰

جُنگ شعر و موسیقی **(موسیقی ـ ترکی)**

از: مؤلفی ناشناخته.

کتابی است در چند فصل در بیان قالب‌ها و اوزان موسیقی با ذکر اشعار مناسب ترکی از شعرای مختلف در هر وزن و قالب.فهرست مطالب کتاب در ابتدای نسخه آمده است.

آغاز: خواجه کار دو یک،

احس شوقا الی دیاری
لقیت فیها جمال سمی

انجام:

ایلدی فضل بلبل کس زار و نالان
اول ایکی غنچه نشکفتهٔ باغ نبوی

خط: نسخ ترکی. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ و ۱۴ه.

صفحات مجدول دوستونی. عناوین شنگرف. صفحه‌شمار دارد از ۱ تا ۵۴۴.

جلد:گالینگور سبز.

۱۱/۵ × ۱۸سم. ۲۷۵گ. سطور چلیپایی.

(ثبت ۲۰۷۱۱۵)

۱۵۹۵۱

جُنگ

جُنگی است شامل غزلیات، قصاید و منظومه‌ها و رساله‌های فارسی از جمله:

۱. سراج منیر **(اخلاق ـ فارسی)**

(ص ۴ـ۹۴)

از: قاضی محمّد شریف بن محمّد مشهور به کاشف شیرازی (۱۰۶۰ه).

نک: مجلس، ش ۷۵۲۱ در آغاز و انجام مطابق‌اند.

۲. غزلیات نظیری نیشابوری **(شعر ـ فارسی)**

(ص ۹۵ـ۹۷ متن و حاشیه ۹۸ـ۱۱۱ حاشیه)

۳. رساله در اخلاق **(اخلاق ـ فارسی)**

(ص ۹۸ـ۲۱۲)

مطالب اخلاقی را به صورت موضوعی آورده و در هر موضوعی ابتدا به آیه‌ای از قرآن اشاره می‌کند، سپس روایات مناسب با آن‌را می‌آورد و پس از آن کلمات حکما و در انتها اشعار مناسب با آن.

از جمله مندرجات این جُنگ عبارتست از: بخشی از گلستان سعدی، نصایح خواجه عبداللّه انصاری و ترجمهٔ حقوق امام سجاد(ع) و رسالهٔ فراست منسوب به میر سیّد علی همدانی.

آغاز: فی الخلّة و الصدقة، الآیات: و اذکروا نعمةالله علیک اذ کنتم اعداء فألّف بین قلوبکم... الاخبار المؤمن مؤلفة و لا خیر فیمن لا یالف و لا یؤلف ... .

۴. غزلیات وحید **(شعر ـ فارسی)**

(ص ۱۱۲ـ۲۱۲)

۵. بندی در تاریخ ایران و خلفا تا معتصم و فتح بغداد بدست هلاکو **(تاریخ ـ فارسی)**

(ص ۲۱۳ـ۳۲۸)

۶. لوایح (عرفان ـ فارسی)

(ص ۳۲۸ـ۳۷۲)

از: عبدالرحمان جامی (۸۹۸هـ).

نک: منزوی، ۲/ ۱۳۵۰.

آغاز: لا احصی ثناء علیک کیف و کلّ ثناء یعود الیک....

انجام:... قسمت علی المحروم و المرزوق.

۷. دو قصیده از سلمان ساوجی (شعر ـ فارسی)

(ص ۳۷۳ـ۳۷۶)

۸. از قصاید انوری (شعر ـ فارسی)

(ص ۳۷۷ـ۳۹۲)

۹. نان و حلوا (شعر ـ فارسی)

(ص ۳۹۴ـ۴۲۸)

از: شیخ بهایی بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰هـ).

آغاز:

ایّها اللاهی عن العهد القدیم
ایّها الساهی عن النهج القویم

انجام:

یا بهائی اتخذ قلباً سواه
فهو ما معبوده الاّ هواه

۱۰. چند نامه (نامه‌نگاری ـ فارسی)

(ص ۴۲۹ـ۴۳۲)

از جمله نامه‌ای در فوت عزیزی و نامه‌ای دیگر به فرزند و به محمّد حسین خان حاکم بختیاری و...

۱۱. ابیاتی از موسوی خان (شعر ـ فارسی)

(ص ۴۳۳ـ۴۳۵)

۱۲. سوز و گداز (شعر ـ فارسی)

(ص ۴۳۶ـ۴۴۲)

از: ملّا محمّدرضا نوعی خبوشانی (۱۰۱۹هـ).

نک: ذریعه، ۱۲/ ۲۵۶؛ منزوی، ۴/ ۲۹۲۵؛ مجلس، ش ۱۳۴۶۳/۳۸.

آغاز:

الهی خنده‌ام را نالکی ده
سرشکم را جگر پرکالکی ده

۱۳. غزلیاتی از واعظ قزوینی (شعر ـ فارسی)

(ص ۴۴۳)

۱۴. مکتوب موسوی خان به امیدخان (نامه‌نگاری ـ فارسی)

(ص ۴۵۳)

۱۵. تاریخ مدرسهٔ جدید (شعر ـ فارسی)

(ص ۴۵۴)

از: ازهری.

شانزده بیت فارسی در تاریخ بنای مدرسه جدید بوسلیهٔ شاه سلطان حسین در ۱۱۱۹هـ.

آغاز:

در زمان شهنشه عادل
که بود از همه شهان ممتاز

انجام:

ازهری گفت سال تاریخش
در جنت شده بعالم باز
۱۱۱۹هـ

۱۶. غزلیات نظیری نیشابوری (شعر ـ فارسی)

(ص ۴۵۸ـ۴۸۷)

از: محمّد بن یوسف اهلی شیرازی (۹۴۲هـ).

نک: مجلس، ش ۱۴۱۴۷/۲ که در آغاز و انجام برابراند.

۱۸. مقالهٔ چهارم از قسم اول از نفایس الفنون (در علم محاوره) (فارسی)

(ص ۴۹۰ـ۵۱۳)

خط: نستعلیق. رسالهٔ یکم: بی کا. تاریخ کتابت: ۱۰۸۸ه‍. رسالهٔ دوم: کاتب: محمّد کبیر. تاریخ کتابت: پنج‌شنبه ۲۷ صفر ۱۱۴۲ه‍.

صفحات مجدول محرر کمندکشی شده. عناوین شنگرف. رکابه دارد. در اول نسخه مهر بیضوی به نقش «فرج الله الحسینی» و مهر مستطیلی به نقش «محمد چراغ دین...۱۱۵۴».

رطوبت به برگهایی از نسخه آسیب رسانده است.

جلد: تیماج مشکی.

۱۳×۲۳/۵سم. ۲۵۷گ. ۲۱س.

(ثبت ۲۰۷۱۱۶)

۱۵۹۵۲

جُنگ **(منشآت، شعر ـ فارسی)**

جُنگ بیاضی است در دو بخشِ منشآت و اشعار.

بخش منشآت شامل: دیباچهٔ نکاح به جهت رضا قلی میرزا، خطبهٔ نکاح مورَّخهٔ پنج‌شنبه ۶ رجب ۱۲۱۲، چند دیباچه و مکتوب، مکتوب در تعزیت نامه، مکتوبی که به معشوق نویسند، جواب کاغذ معشوق، جواب مراسله، جواب مکتوب، عریضه، طریق عریضه از کلام میرزا محمّدرضا، مکتوب منظوم و منثور، مکتوب منظوم، اشعاری که در مکاتیب نویسند، مسوده مصیبت نامه، جواب مصیبت نامه، از جانب عزیزی به میرزا رحیم حکیم باشی نوشته شد، صورت مکتوبی که از جانب بیگلربیگی استرآباد بوالی خوارزم نوشته شد، صورت رقمی که در ایام خاقان صاحبقران بعد از فتح هندوستان به شاهزاده اعظم رضاقلی میرزا نایب‌السلطنه ایران نوشته شد.

بخش منظوم شامل اشعاری از محتشم، میرزا محمّد علی، شیخ عطار، سروش، اشراق، آقا محمّد عاشق، مقیمی، صایب، طوفان، عراقی، جامی، رباعیّات خیّوم، ساقی نامهٔ ملّا محمّد صوفی، شیخ سعدی، میرزا سیّد علی خان، خیّام، میرزا عابر اصفهانی، میرزا مونس، میرزا رحیم شیخ الاسلام، قصیدهٔ میرزا مصاحب نائینی، حکیم سوزنی، حاجی رضا خان، حکیم شفایی، امیر معزی، رفیق، آذری، میرزا صادق تفریشی، وحشی، حکایت شیخ حبیب عجمی، احمد میرزا، مولانا، نظامی، انوری، مشتاق، مخلص شیرازی، امیر خسرو، غیرت، میرزا هادی اصفهانی، نیازی، شاه نعمت‌اللّه، میرزا سیّد محمّد هاتف، خاقانی، ثنایی، صبا، عرفی، میرزا نصیر، قصیده سرور العین، ظهیر فاریابی، میرزا محمّد رضا ابهری.

آغاز افتاده: یا در بحر... لآلی توام، هر بیتش چون دل ارباب وفا از معنی حقیقت مالامال... .

انجام:

همه چون مادّه فاسدند دردفزا
همه چون شیشه قاروره‌اند گند دهن

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: پنج شنبه ۶ رجب ۱۲۱۲ه‍.

عناوین شنگرف. برگ‌های آخر نسخه رطوبت دیده است.

جلد: تیماج سرخ.

۱۰/۵×۲۱سم. ۱۳۴گ. سطور مختلف.

(ثبت ۲۰۷۱۱۷)

۱۵۹۵۳

قرابادین شفایی **(داروسازی ـ فارسی)**

= قرابادین مظفری

از: میر مظفر بن محمّد حسینی شفایی اصفهانی (۹۶۳ه‍).

نک: مجلس، ش ۲۷۶۷ و ۳۲۶۵؛ فهرستواره، ۵/ ۳۶۳۶.

برگ آغاز در آخر نسخه قرار گرفته و پس از آن اندکی افتادگی دارد.

آغاز: بسمله. الحمد لله الحکیم العلیم و الصلوات علی من اوتی الحکمة و الکتاب الکریم ....

انجام:... از هر یک سی مثقال عسل صاف بقدر احتیاج بطریق معهود معجون سازند شربتی یک مثقال بعد از چهل روز. تمت الکتاب القرابادین.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۲۷ جمادی الاول ۱۰۹۹ه.

عناوین شنگرف. رکابه دارد. برگ آغاز کتاب در آخر نسخه قرار گرفته است.

جلد: تیماج زیتونی با ترنج و سرترنج.

۱۲×۲۱/۵سم. ۱۱۰گ. ۱۹س.

(ثبت ۲۰۷۱۱۸)

۱۵۹۵۴

مجموعه

۱. قانونچه (پزشکی ـ عربی)

(ص ۱ـ۴۹)

از: محمود بن محمّد چغمینی (۷۴۵ه).

کتاب طبی مختصر و بسیار معروفی است در طب نظری و عملی شامل ده مقالۀ دارای فصول.

کتاب درسی بوده با نسخه‌های خطی فراوان و چاپ‌های مختلف.

نک: التراث العربی، ۴/ ۲۴۴؛ آستان قدس، ۱۹/ ۴۰۴ـ۴۰۹.

نسخۀ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: لا یوجد اصلاً بل الذی یوجد من الامزجة انّما هو خارج عن الاعتدال ....

انجام:... فالعسلیّ معین علی الهضم و العنبی غلیظ مولد للسدد و السلام.

۲. الموجز فی الطب (پزشکی ـ عربی)

=موجز القانون

(ص ۵۰ـ۳۴۸)

از: ابن نفیس علاءالدین علی بن ابی‌الحزم قرشی (۶۸۷ه).

کتاب طبی مختصر و بسیار معروفی است برگرفته از قانون ابن سینا با اضافات لازم، شامل چهار فن:

الفن الأول: فی القواعد الکلیة الطبیة

الفن الثانی: فی الأدویة المفردة و المرکبة

الفن الثالث: فی امراض الاعضاء

الفن الرابع: فی الأمراض العامة.

نک: التراث العربی، ۵/ ۳۱۵؛ آستان قدس، ۱۹/ ۵۷۵ـ۵۷۸.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة علی خیر خلقه محمد و علی آله اجمعین. قال الشیخ الامام العلامة علاءالدین علی بن ابی‌الحزم القرشی المتطبّب المعروف بابن النفیس تغمده الله برحمته: فقد رتبت هذا الکتاب علی أربعة فنون الفن الأول ....

انجام:... و کان تدبیرهم واحدا فاستعملوا دواء جالینوس و غیره من العلاج المذکورة.

خط: نسخ. بی کا. رسالۀ یکم: تاریخ کتابت: ۱۱ ذیقعدۀ ۱۱۲۷ه. رسالۀ دوم: تاریخ کتابت: ذی حجه ۱۱۲۸ه.

عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و حواشی و رکابه دارد.

جلد: تیماج زرد عطف تیماج فرنگی.

۱۲×۲۴سم. ۱۷۴گ. ۲۰س.

(ثبت ۲۰۷۱۱۹)

۱۵۹۵۵

جواهر اللغة (پزشکی، لغت ـ عربی)

از: محمّد بن یوسف طبیب هروی (ق ۱۰ه).

فرهنگ لغتی است برای اصطلاحات و لغات طبی

به ترتیب حروف ابتدای کلمات که در برخی از اصطلاحات به معادل فارسی آنها نیز اشاره کرده است.

هروی این کتاب را به اسم ملک دینار نوشته و در ۹ شوال ۹۲۴ه به انجام رسانده است.

نک: التراث العربی، ۲/ ۲۳۹؛ ملی، ۱۰/ ۳۸۳، ش ۱۸۰۳؛ ملک، ۱/ ۲۱۵، ش ۳۳۳.

آغاز: بسمله. حمداً لعلام اجدی ذوی الافهام تحقیق دقایق اللغات العربیة و شکراً لوهاب ابدی علی اولی الألباب....

انجام:... و هکذا الی الأربعین و هو آخر الأمراض الحادة فانّ التجربة قد شهدت انّ بعد الأربعین قلّ ما یأتی بحران دفعة.

خط: نستعلیق. کاتب: اسماعیل. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۱۸ ذی حجه ۱۰۰۹ه.

عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده. صفحهٔ آغاز نونویس است. در اول نسخه چند فایدهٔ طبی به فارسی از جمله ترتیب آب حیات ارسطور به جهت اسکندر وتملّک محمّد باقر طبیب که نسخه را در بارفروش خریده و در آخر نسخه فایده‌ای در ذکر اوزان و یادداشتی از محمّدباقر طبیب در ۱۲۸۵ه و چند یادداشت پراکنده دیگر، در برگ‌های آخر نسخه بر اثر کرم خوردگی سوراخی ایجاد شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۶/۵×۲۸/۵سم. ۲۵۱گ. ۱۷س.

(ثبت ۲۰۷۱۲۰)

۱۵۹۵۶

دستور العلاج (پزشکی ـ فارسی)

از: سلطان علی خراسانی گنابادی (ق ۱۰ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۴۵۴؛ آستان قدس، ۱۹/ ۱۸۹ـ ۱۹۰.

این نسخه از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده:... باب اول در علتها که در سر حادث شود درین باب بیست [و] یک فصل است، فصل اول در صداع یعنی درد سر باشد، فصل دوم در شقیقه....

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین شنگرف. رکابه دارد. به نسخه رطوبت رسیده و برگ‌هایی در آخر نونویس شده و پارگی دارد.

جلد: تیماج مشکی.

۱۶×۲۳سم. ۱۶۸گ. ۲۴س.

(ثبت ۲۰۷۱۲۱)

۱۵۹۵۷

مجموعه

۱. نود و نه نام خدا **(معما ـ فارسی)**

(ص ۴ـ۱۹)

از: حسین بن محمّد حسینی نیشابوری (۹۰۴ه).

در این نسخه همراه با شرح درحاشیهٔ صفحات است.

نک: مجلس، ش ۸۷۸ و ۵۶۱۶ و ۵۹۲۳ و ۹۸۱۸/۲.

آغاز:

اللـه، نیست حدّ خامه از نام اله

دم زدن باید زبان دارد نگاه

انجام: الصبور،

از دل او آنچه باید دور دار

چشم جانش با نشان نور دار

۲. دستور معما **(معما ـ فارسی)**

از: حسین بن محمّد حسینی نیشابوری (۹۰۴ه).

نک: مجلس، ش ۸۷۹ و ۸۸۳ و ۲۲۱۴ و ۹۸۰۲.

آغاز:

به نام آنکه از تألیف و ترکیب

معمای جهانرا داد ترتیب

انجام:... به که باشد برو نیز ختم کلام.

خط: نستعلیق. رسالهٔ یکم: بی کا. تاریخ کتابت: ۴ ربیع الاول ۱۰۳۲ه. رسالهٔ دوم: کاتب: محمّد امین ابن سلطان بایزید کاتب. تاریخ کتابت: ۹۴۷ه. مولانا غیاث‌الدین جمشید معمایی ماده تاریخ کتابت رسالهٔ دوم را گفته است.
عناوین شنگرف. با حواشی بسیار. رکابه دارد. در اول نسخه لیست کتاب‌های امانت گرفته شده و در آخر نسخه نیز لیست کتاب‌های حاجی درج شده. در اول نسخه معمیاتی در ثنای سلطان حسین میرزا دیده می‌شود.
جلد: تیماج مشکی.
۱۲/۵×۱۸/۵سم. ۸۶گ. ۱۵س.
(← تصویر) **(ثبت ۲۰۷۱۲۲)**

۱۵۹۵۸

سبحة الابرار **(شعر ـ فارسی)**
از: نورالدین عبدالرحمان جامی (۸۹۸ه).
یکی از مثنوی‌های هفت اورنگ جامی است.
نک: مجلس، ش ۱۳۵۵۳؛ منزوی، ۴/ ۲۸۹۲.
آغاز:
المنة لله که بخون گر خفتم
یکچند چو غنچه عاقبت بشکفتم
انجام:
حسن مقطع چو بود رسم کهن
قطع کردیم بدین نکته سخن
ختم الله لنا بالحسنی
و هو مولانا نعم المولی
خط: نستعلیق. کاتب: شاه محمود. تاریخ کتابت: ۱۵ جمادی الثانی ۹۸۹ه.
تمامی صفحات مجدول محرر به زر و مشکی. صفحهٔ آغاز دارای سرلوح مذهَّب مذیَّل به کتیبهٔ مذهَّب. صفحهٔ عنوان دارای شمسهٔ مذهَّب. عناوین شنگرف.
جلد: تیماج زیتونی.
۱۱/۵×۱۹سم. ۱۰۴گ. ۱۵س.
(ثبت ۲۰۷۱۲۳)

۱۵۹۵۹

مجموعه
۱. انیس العشاق **(ادب ـ فارسی)**
(گ ۱پ ـ ۲۶پ)
از: شرف‌الدین حسن بن محمّد رامی تبریزی (۷۹۵ه).
نک: مجلس، ۱/ ۵۹۷۳.
آغاز: بسمله. حمد و ثنا خالقی را علت کلمته که در مبدأ خلقت وجود خاکیان را....
انجام:
بشنو که لطیفها بتو می‌گویم
تا قطب نشسته روبرو می‌گویم

۲. دستور معما **(معما ـ فارسی)**
(گ ۲۷پ ـ ۳۶پ)
از: شرف.
نک: مجلس، ش ۹۸۱۸/۵؛ منزوی، ۳/ ۲۱۹۰؛ مشترک پاکستان، ۱۶/۱۴.
آغاز: مطابق با ش ۹۸۱۸/۵.
انجام:... و دیگر آنک معنی هر نظمی باید که مناسب صاحب آن بود تا پسندیده باشد.

۳. حلیة الحلل **(معما ـ فارسی)**
از: عبدالرحمان جامی (۸۹۸ه).
چهار گفتار از جامی در معما در دست هست:
۱. رسالهٔ کبری موسوم به حلیة الحلل؛
۲. رسالهٔ وسطی؛
۳. معمای صغیر یا رسالهٔ صغری؛
۴. دستور معمای منظوم.

رسالهٔ حاضر را به نام میرزا ابوالقاسم بابر بهادر پادشاه هرات و خراسان در یک «افسر» و سه «عقد» و چند «سمط» نگاشته است.

نک: ذریعه، ۷/ ۸۱؛ مشترک پاکستان، ۱۴/ ۴؛ منزوی، ۳/ ۲۱۸۳.

آغاز: بسمله. بعد از گشایش مقال بستایش خجسته مآل دانایی که حقیقت ذاتش در ملابس اسما....

انجام:... کو حسن تو سنجیدن بمیزان نظر. و المنة لمن قضی و قدر و الصلوة علی من اوحی و اخبر و علی آله الکرام البرر.

۴. دستور معما **(معما ـ فارسی)**

(گ ۷۸ پ ـ ۹۶ ر)

از: عبدالرحمان جامی (۸۹۸ه).

سومین گفتار جامی در معماست که به نام سلطان حسین بهادرخان بایقرا (۸۷۳ـ ۹۱۱ه) نگاشته است.

نک: مشترک پاکستان، ۱۴/ ۶.

آغاز:

بنام آنک ذات او ز اسما
بود پیدا چو اسما در معما

... اما بعد این مختصریست در بیان قواعد معمی باعث بر تحریرش آنکه درین فرصت غزلی گفته شده بود....

انجام: از مکر رقیب دیو سیرت چه خلل. و الحمد لله علی الاتمام و الفوز بحسن الاختتام و الصلوة و السلام علی خیرالانام و آله البررة الکرام.

۵. دستور معما **(معما ـ فارسی)**

از: عبدالرحمان جامی (۸۹۸ ه).

نک: مشترک پاکستان، ۱۴/ ۵؛ مجلس، ش ۹۸۰۵/۲.

آغاز:

ای اسم تو گنج هر طلسمی
قانع ز تو هر کسی باسمی

هم اسم تویی و هم مسمّا
عاجز شده عقل ازین معما

معما کلامیست موزون که دلالت کند بر اسمی از اسما بطریق اشارت و ایما دلالتی که پسندیده....

انجام:

برد جامی ره سوی دربان عجب رمزی شنید
کامد از فکرت در آن نامی دل آرامی پدید

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت رسالهٔ یکم و دوم: ذی قعده ۸۶۵ه. مکان کتابت: سیواس.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در اول نسخه مهر کروی با سجع «... **ابراهیم بن علی بن محمد**»، در برگ آخر چند بیت در معما.

جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.

۱۲/۵×۱۸سم. ۱۱۴گ. ۱۵ س.

(← تصویر) **(ثبت ۲۰۷۱۲۴)**

۱۵۹۶۰

المغنی فی شرح الموجز **(پزشکی ـ عربی)**

از: محمّد بن مسعود کازرونی (۷۵۸ه).

شرح مزجی مهم و معروفی است بر موجز القانون ابن نفیس، که در آن از شروح قانون استفاده شده است.

نک: التراث العربی، ۵/ ۱۶۴.

این نسخه کامل است.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی ابدع بقدرته جواهر عقلیة مجرّدة و اخترع منها اجراماً فلکیة منضدة....

خط: نسخ کهن. بی کا. بی تا. به چند خط نوشته شده و برگ آغاز و برگ‌هایی از میانه و آخر نسخه نونویس است.

عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و حواشی دارد. در اول نسخه تملّک احمد بن ابراهیم قاضی بیک و تملّک اسماعیل بن محمّد با این عبارت «من کتب الفقیر سمّی الذبیح ابن سمّی المنزل علیه القرآن غفر الله ذنوبهما آمین»

و تملّک محمّد بن علی بن امر اللّه و تملّک محمّد حسیب کاملی‌زاده و تملّکی بـا مـهر مـربعی بـه سجع «المتوکل علی اللـه مـیرزا مـحمد»، رکـابه دارد. به نسخه رطوبت رسـیده ولی مـطالب آن خواناست.

جلد: مقوا رویه کاغذ ابر و باد عطف تیماج.

۱۸×۲۶سم. ۲۲۲گ. ۲۹س. **(ثبت ۲۰۷۱۲۵)**

۱۵۹۶۱

اسکندر نامه (شعر ـ فارسی)

از: الیاس بن یوسف مـطرزی نـظامی گـنجوی (ق ۶ه).

نک: مجلس، ش ۱۴۰۵۴.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده:

بــهی چـهرهٔ بـاغ چـندان بـود
که شمشاد با لاله خـندان بـود

انجام افتاده:

که زیـرک‌تر از مـا در ایـن تـرک‌تاز
نگـر چـون شـد از مـا و نگشـاد راز

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین شنگرف. رکابه‌نویسی شده و در اوایـل نسخه لغات مشکل در حاشیه معنا شده است.

جلد: مقوا رویه کاغذ ابر و بـاد. عـطف و گـوشه تیماج زرد.

۱۵×۲۶سم. ۳۰۲گ. ۱۱س. **(ثبت ۲۰۷۱۲۶)**

۱۵۹۶۲

مرآت الرائی (خوابگزاری ـ فارسی)

از: محمّد علی بن محمّد حسن یزدی اردکانی.

کتابی است در خوابگزاری شامل مقدمه و ۲۸ باب و خاتمه به ترتیب الفبایی که در واقع ترجـمه‌ای آزاد از کتاب المعلم علی حروف المعجم فی تعبیر الرؤیـا اثـر ابوطاهر ابراهیم بن یحیی بن غنام نمیری (ق ۷ه)[۱] است با حذف برخی مطالب باطل و بـی خـاصیت و افـزودن مطالبِ برگرفته از تـعبیر مـنسوب بـه ابـن سـیرین کـه اردکانی به خط شیخ شهید محمّد بن مکی نسـخه‌ای از آنرا یافته و برخی روایات از اهل بیت(ع) که در تعبیر وارد گردیده بود.

بنا بر فحص ما این نسخه مـنحصر بـفرد است و در کتابشناسی خوابگزاری[۲] از آن یاد نشـده است. بـه نـام کتاب و مؤلف (مترجم) در مقدمه تصریح شده است.

آغاز: بسمله. و به ثقتی سپاس و ستایش بی قیاس حیّ قیّومی را سزاست که از نقص نوم و نعاس مبرّا است و بقدرت کامله‌اش زمین چـون فـراش گسـترده و آسـمان بیستون بر پا است ... .

انجام: ... و در نزد او است اصل کتاب امید که بلطف و کرم خود ناملائمات روزگار را محو و ملائمات را اثبات فرماید بجاه محمد و آله الطیبین الطاهرین المعصومین و صلی الله علیهم اجمعین و لعـنة اللـه عـلی اعـدائـهم و مبغضیهم الی یوم الدین آمین.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: جـمعه ۲ رجب ۱۲۴۱ه.

عناوین نشانی‌ها شنگرف. با نسخهٔ اصل مقابله و از روی آن تصحیح شده است.

رکابه دارد.

در آخر نسخه مهر بیضوی به سجع «المتوکل علی الله عبده محمد علی سنه ۱۲۲۹» و در بـرگ ۸ مهر بیضوی «محمد حسین» دیـده مـی‌شود. در اول نسخه تملّک مـحمّد عـلی کـه نسـخه را در اصفهان در جمادی الاول ۱۲۷۱ه خریده و جزو کتابخانهٔ خانلر میرزا احتشام‌الدوله کرده است.

---

۱. نک: دایـرة‌المـعارف، ۴/ ۳۶۴؛ نسـخه‌پژوهی، ۳/ ۳۶۸.

۲. نسخه‌پژوهی، ۳/ ۲۰۳ـ۲۹۰.

برگ آخر نسخه پارگی دارد.
جلد: تیماج زیتونی مجدول گرهی با ترنج و سرترنج.
۱۵×۲۱سم. ۱۹۹گ. ۱۹س. (ثبت ۲۰۷۱۲۷)

۱۵۹۶۳

مجموعه

۱. قواعد الخط **(خوشنویسی ـ فارسی)**
(ص ۲ـ۸)
از: صدر الکاتب.
آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة... کتب الفقیر المستغفر من ذنبه المفتقر الی رحمة ربّه صدر الکاتب منتخباً من تألیفات المتقدّمین یاقوت المستعصمی و غیره بأخصر عبارة هذا المختصر المفید فی تعلیم قواعد الخط تذکرة للطالب المستفید... باب معرفة الخطوط و اسمائها اما بعد بدانکه خط به شش قسم منقسم می‌شود....
انجام افتاده: ... و هر یک را نامیست امّا الف را یک نامست بی قید در جمیع...

۲. رسم الخط **(خوشنویسی ـ فارسی)**
(ص ۹ـ۴۵)
از: محمّد بن محمود رفیقی مشهدی (مجنون) (ق ۱۰ه).
نک: مجلس، ش ۱۴۱۷۶/۱.
آغاز افتاده:
امام و پیشوای جمله خلقان
بروز حرب جبریلش ثنا خوان
در سبب نظم کتاب و باعث بر ترتیب این ابواب
شبی چون خط خوبان راحت‌انگیز
سوادش مشک و خالش عنبرآمیز
انجام:
چون ختم نامهٔ این نظم کردی
همان بهتر که کاغذ در نوردی
خداوندا که این نظم روان بخش
مبارک باد بر شاه جهان بخش.

۳. اصول خط **(خوشنویسی ـ فارسی)**
(ص ۴۶ـ۷۳)
از: عبداللّه صیرفی (ق ۸ه).
نک: مرعشی، ش ۱۸۳۳/۴ و ۱۱۰۵/۴.
آغاز: بسمله. اما بعد چنین گوید مقرر این کتاب عبدالله الصیرفی اصلح الله شأنه که چون جمعی از بزرگان... بر یک مقدمه و دو باب و خاتمه موسس گردانید و الله الموفق مقدمه در بیان فضیلت این علم....
انجام:... این مقدار که درین مختصر گفته شد ضبط کردن و بعمل آوردن کافیست.

۴. اصول خط **(خوشنویسی ـ فارسی)**
(ص ۷۴ـ۸۳)
آغاز: بسمله. بدانکه این مختصریست در بیان اصول خط و بیست و نه حرف را یاد کنیم که بچه نوع در خطوط شش گونه باید نوشت و آنرا به نقطه بیان خواهیم کرد. اما الف، بدانکه الف در ثلث هفت نقطه است....
انجام:... یک نقطه و نیم او را بطریق بای مرسل باید کشید بدین صورت، تمت.

۵. بندی **(خوشنویسی ـ فارسی)**
از رساله‌ای در خط
(ص ۸۵ـ۹۶)
خط: نستعلیق رسالهٔ یکم و پنجم نسخ. بی کا. بی تا. عناوین شنگرف. رکابه دارد. حروف الفبا برای آموزش خط با خطوط مختلف و درشت نگاشته شده. این نسخه در تملّک صدرالافاضل بوده و همو فهرست مجموعه را در ابتدای نسخه نوشته و مهر کتابخانهٔ مجدالدین در اوّل نسخه دیده می‌شود.

جلد: تیماج سرخ.
۱۴×۲۲سم. ۴۲گ. ۱۵س.
(← تصویر) (ثبت ۲۰۷۱۲۸)

۱۵۹۶۴

الاربعون حدیثاً (حدیث ـ عربی)

از: شهید اول محمّد بن مکی عاملی (۷۸۶ه).

نک: مجلس، ش ۱۲۰۰۶؛ ذریعه، ۱/ ۴۲۸.

آغاز: بسمله. قال عبدالله الفقیر الی غفران الله محمد بن مکی وفقه الله لمرضاته حمد الله تبارک و تعالی جمیع النعم و الصلوة علی نبیه محمد افضل العرب و العجم و علی آله مصابیح الظلم انّه لما کثرت عنایة العلماء السالفین المتقدمین بجمع اربعین حدیثاً من الاحادیث النبویّة و الفاظ الامامیة... فمنها ما اخبرنی به الشیخ الامام السعید المرتضی العلامة المحقق فقیه اهل البیت علیهم السلام عمید الملة و الدین ابوعبدالله عبدالمطلب....

انجام: ... یقرا فی کلّ رکعة فاتحة الکتاب و عشرین مرة هو الله احد و یصلی علی النبی مائة مرّة ختم الله له بالرحمة.

خط: نسخ زیبا. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.
صفحات مجدول محرر به زر و مشکی و لاجورد. عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و رکابه دارد.
در آخر نسخه مهر مربعی به سجع «حسین منی و انا من حسین ۱۱۷۴» و تملّک حسینی کمونه و یادداشتی از محمّد حسین مشهدی در ۱۱۷۸ه و مهر مستطیلی با نقش «محمد هادی».
این نسخه در تملّک صدر الافاضل لطفعلی تبریزی بود و او نام کتاب و مؤلف را در صفحه عنوان به خط نسخ خوش نگاشته است.
جلد: مقوا رویه پارچه عطف و گوشه تیماج سبز.
۱۳×۲۱سم. ۱۷گ. ۲۱س. (ثبت ۲۰۷۱۲۹)

۱۵۹۶۵

بساط نشاط = قانون (ادب، طنز ـ فارسی)

از: عبداللّه میرزا دارا فرزند فتحعلی شاه قاجار (ق ۱۳ه).

نک: مجلس، ش ۸۰۲۵.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة... اما بعد چنین گوید نیازمند درگاه اله صاحب القانون عبدالله متخلص بدارا که در این ایّام فرخنده فرجام بسال ۱۲۶۱....

انجام: ... ملکزادگان بوده استغفر الله من ذنب القانون و نیران الکانون و من هفوات الکلام و سهوات سریر الاقلام.

خط: نستعلیق شکسته. کاتب: شهاب‌الدین طباطبایی. تاریخ کتابت: ۱۲۹۹ه.
صفحات مجدول محرر کمندکشی شده به شنگرف و لاجورد. صفحهٔ آغاز دارای سرلوح زرین. رکابه دارد.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۴×۲۲سم. ۸۱گ. ۱۲س. (ثبت ۲۰۷۱۳۰)

۱۵۹۶۶

ترجمه و شرح خطبه طاووسیه (حدیث ـ فارسی)

از: عبدالمطلب ادیب کاشانی.

ترجمه و شرح خطبه طاووسیه از خطب نهج البلاغه است که د ر۱۲۸۲ه به نام حاج میرزا حسین خان صدر ساخته و در مقدمه از ناصرالدین شاه قاجار به عظمت یاد کرده است.نسخهٔ دیگری از این رساله در کتابخانهٔ مسجد اعظم قم ش ۲۶۳۳ نگهداری می‌شود.

نک: فهرستواره، ۶/ ۳۸۳.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی لقّانا السرور و الراحه و وقّانا الشرور و الفضاحه و بقّانا فی الحبور و الاستراحه....

انجام: ... پشم آن شتر وسیع است پوستهای آن. تمام شد ترجمه خطبهٔ طاووسیه از خطب نهج البلاغه.

خط: نستعلیق شکسته عبارات عربی به نسخ معرب. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ربیع الاول ۱۲۸۲ھ.
صفحات مجدول محرر کمندکشی شده به زر و مشکی و شنگرف و لاجورد. عناوین به شنگرف در حاشیه. نشانی‌ها شنگرف با حواشی «منه» و رکابه.
در اول نسخه تملّک لطفعلی صدرالافاضل در ربیع الاول ۱۳۳۷ھ که گوید این نسخه از ترکهٔ شاهزاده رکن‌الدوله بوده است.
جلد: تیماج زرد.
۱۱/۵×۱۹سم. ۳۷گ. ۱۰س.
(ثبت ۲۰۷۱۳۱)

۱۵۹۶۷

نصایح الامین **(اخلاق ـ فارسی)**

از: علی محمّد بن حسین علی لواسانی.

جزوه‌ای است در کمال ایجاز و اختصار در مواعظ و نصایح که برای حسین قلی خان پسر صدراعظم نوری در ذی قعده ۱۲۸۴ھ نگاشته است. شامل ۲ «نصیحت» و یک «خاتمه»: ۱. تحصیل معارف و توحید ۲. نصایح و مواعظ. خاتمه در کلام جامع و پند و اندرز.

نک: فهرستواره، ۶/ ۶۶۲؛ ذریعه، ۲۴/ ۱۶۸؛ ملی، ۱/ ۴۰۶.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة و السلام علی اشرف الانبیاء و المرسلین محمد و آله الطیبین الطاهرین ارسله بالهدی و دین الحق ....

انجام: ... عاقبت امر این بنده بخیر مختوم باشد اللهم اختم عواقب امورنا بالخیر اعاذنا الله و ایّاکم من شرور انفسنا بحقّ محمد و آله الطاهرین صلی الله علیه و علیهم اجمعین.

خط: نستعلیق. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ۱۵ رجب ۱۲۸۴ھ.
عناوین شنگرف. رکابه دارد.
جلد: مقوا رویه گالینگور آبی عطف و گوشه تیماج سبز.
۱۳×۱۹/۵سم. ۵۰گ. ۸س. **(ثبت ۲۰۷۱۳۲)**

۱۵۹۶۸

مجموعه

۱. تاییدات **(شعر ـ فارسی)**

(ص ۶ـ۲۸۹)

از: شرف‌الدین محمّد بن محمّدرضا تبریزی متخلص به مجذوب (ق۱۲ھ).

نک: مجلس، ش ۷۸۵۷/۱؛ منزوی، ۴/ ۲۷۰۵.

آغاز:

این نامه که دارد اثر آب حیات
باشد نام مبارکش تأییدات

انجام: برابر با ش ۷۸۵۷/۱.

۲. شاهراه نجات **(شعر ـ فارسی)**

(ص ۲۹۰ـ۳۶۹)

از: شرف‌الدین محمّد بن محمّدرضا تبریزی متخلص به مجذوب (ق ۱۲ھ).

مثنوی عرفانی است در حدود سه هزار بیت که به سال ۱۰۶۶ یا ۱۰۶۸ به انجام رسانده است.

نک: منزوی، ۲۹۳۴/۴؛ ذریعه، ۱۳/ ۱۵ و ۲۱۷/۱۹.

آغاز:

یار آیینه خانهٔ می‌خواست
التفاتش بهانهٔ می‌خواست

انجام:

راه این منزل این و نامه تمام
گفتمت و السلام و الاکرام

۳. ترجیع مناقب امامت **(شعر ـ فارسی)**

(ص ۳۷۰ـ۳۸۵)

گویا از: شرف‌الدین محمّد بن محمّدرضا تبریزی متخلص به مجذوب (ق ۱۲ه).

ترجیع‌بندی است در منقبت امیرالمؤمنین امام علی(ع) با این بیت ترجیع:

روزی که قلم گرفت معبود
لوحش کف مرتضی علی بود

آغاز:

روزی که فلک بساط آراست
رخصت ز علی گرفت و برخواست

انجام:

القصه هر آنچه کرد مولا
فرمودهٔ کردگار یکتاست
روزی که قلم گرفت معبود
لوحش کف مرتضی علی بود

خط: نسخ. کاتب: عبدالوهاب بن محمّد صادق تبریزی. تاریخ کتابت: دههٔ اول شوال ۱۰۹۸ه. تمامی صفحات مجدول محرر کمندکشی شده به زر و مشکی و شنگرف. دارای سه سرلوح مذهّب در اول منظومه‌ها. مصرع‌های وسطچین به شنگرف و زر. با حواشی در توضیح لغات مشکله. رکابه دارد. در اول نسخه تملّک لطفعلی بن محمّد کاظم (صدرالافاضل) در صفر ۱۳۴۴ه با مهر وی و یادداشت مفصلی از وی در بارهٔ ناظم و منظومه‌های موجود در این نسخه.

جلد: تیماج سرخ.

۱۷/۵ × سم. ۱۹۳گ. ۱۴س.

(← تصویر) **(ثبت ۲۰۷۱۳۳)**

۱۵۹۶۹

الأربعين **(امامت ـ عربی)**

فی امامة الأئمة الطاهرين

از: ملّا محمّد طاهر بن محمّد حسین شیرازی قمی (۱۰۹۸ه).

چهل دلیل عقلی و نقلی بر امامت ائمهٔ معصومین(ع) را در این کتاب گردآورده است.

با تحقیق حسین درگاهی به سال ۱۳۷۷هش در قم به چاپ رسیده است.

نک: التراث العربی، ۱/ ۱۶۰؛ ذریعه، ۱/ ۴۱۹ و ۴۳۴؛ معجم التراث الکلامی، ۱/ ۲۱۲.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی هدانا سبیل الحق بنصب الأدلّة و البراهین و ارشدنا الی طریق ابطال المبطلین....

انجام: ... فلا یصح الاستدلال علی صدق احد من الانبیاء و لا التدین بشیء من الشرایع.

خط: نسخ خوانا. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۱ و ۱۲ه.

صفحات مجدول محرر به زر و مشکی و لاجورد. عناوین شنگرف. رکابه دارد. در اول نسخه تملّک محمّد مسیح کاشانی و نام کتاب و مؤلف به خط صدرالافاضل درج شده و مهر کتابخانه مجدالدین دیده می‌شود و نیز مهر بیضوی با نقش «عبده محمد صادق بن زین العابدین الموسوی».

جلد: تیماج مشکی با ترنج و سرترنج.

۱۶/۵×۲۵/۵ سم. ۳۲۷گ. ۲۰س.

(ثبت ۲۰۷۱۳۴)

۱۵۹۷۰

مجموعه

۱. اجازة الحديث **(اجازات ـ عربی)**

= الاجازة الكبيرة

(ص ۶ـ۳۲)

از: ابومنصور حسن بن زین‌الدین عاملی (۱۰۱۱ه).

اجازهٔ روایتی مفصلی است که صاحب معالم برای سیّد نجم‌الدین بن محمّد حسینی و دو فرزندش سیّد محمّد و سیّد علی نگاشته و طرق خود به کتب و احادیث

را از طریق شیعه و سنّی بیان کرده است.

نک: التراث العربی، ۱/ ۶۵.

آغاز: بسمله. الحمد لله ربّ العالمین حمد الشاکرین و صلوته علی سیّد الأولین و الآخرین محمد المصطفی و عترته الطیبین الطاهرین. و بعد فیقول الفقیر الی رحمة الله تعالی حسن بن زین‌الدین العاملی ....

انجام: ... و علی هذا القدر نقطع الکلام و ان کان للزیادة بعد مجال فانّ فیه کفایة ان شاء الله تعالی و الحمد لله ربّ العالمین.

۲. تزکیة الراوی (رجال ـ عربی)

(ص ۳۳ـ۴۱)

از: محمّد بن حسن بن زین‌الدین عاملی (۱۰۳۰هـ).

رسالهٔ مختصری است در بیان مسأله‌ای رجالی که آیا در صحّت سند روایت به تزکیهٔ عدل واحد می‌توان اکتفا کرد یا نه. مؤلف این رساله را پس از تألیف شرح استبصار موسوم به استقصاء الاعتبار نگاشته است.

نک: فهرستگان حدیث ۱/ ۱۹۷؛ مصفی المقال، ص ۴۰۱.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی جعل الکائنات علی وجوده اعدل شاهد و افاض علی عباده من النعم ....

انجام:... فلا ینبغی الغفلة عن جمیع ما ذکرناه فانّه من المهمات و الله سبحانه ولیّ التوفیق و الحمد لله علی کلّ حال و صلی الله علی نبیّه و آله اشرف نبیّ و اکرم آل.

۳. الزاهرات الزویة فی الروضة البهیة (فقه ـ عربی)

(ص ۴۳ـ۵۹۷)

از: شیخ علی بن محمّد بن حسن بن زین‌الدین عاملی (۱۱۰۴هـ).

حاشیه‌ای است استدلالی با عناوین «قوله ـ قوله» بر الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیه جدّش شهید ثانی در دو جلد که در جلد دوم به ردّ ایرادات خلیفه سلطان بر شهید ثانی پرداخته و سپس رساله‌ای مستقل نگاشته و در آن به ایرادات خلیفه سلطان بر شهید (مربوط به جلد اول الروضة البهیة) پاسخ گفته است. رسالهٔ مذکور در ردیف بعدی می‌آید.

نک: التراث العربی، ۳/ ۱۷۳؛ ذریعه، ۱۲/ ۶۷؛ آستان قدس، ۲۰/ ۲۲۰.

نسخهٔ حاضر از ابتدای مقدمه شروع و به انتهای دیات ختم می‌شود و مذیّل است به رسالهٔ رد سلطان العلماء.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی نور روضة الدین البهیة الزاهرة و اوضح مسالک الشرایع السنّیة الباهرة ....

انجام:... ثمّ المأمول ممّن نظر فیه بعین البصیرة و تناوله بید غیر قصیره العفو عن الهفو لجوازه علی غیر من عصمه الله تعالی و الحمد لله وحده و صلی الله علی سیّدنا محمد و آله الطاهرین صلوات الله علیهم اجمعین.

۴. الردّ علی سلطان العلماء (فقه ـ عربی)

(ص ۶۰۲ـ۶۱۶)

از: شیخ علی بن محمّد بن حسن بن زین‌الدین عاملی (۱۱۰۴هـ).

ردیه‌ای است بر ایرادات خلیفه سلطان به شهید ثانی مربوط به جلد اوّل الروضة البهیة. نظر به اینکه شیخ علی به ایرادات خلیفه سلطان بر جلد دوم الروضة البهیة در جلد دوم الزاهرات الزویة پاسخ گفته بود، رسالهٔ حاضر را برای پاسخگویی به ایرادات جلد اول نگاشت.

نک: ذریعه، ۵/ ۱۷۴ و ۱۰/ ۲۰۰؛ آستان قدس، ۲۰/ ۲۲۰.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة علی اشرف خلقه محمد و آله الطاهرین. و بعد فیقول الفقیر الی مولاه الغنی علی بن محمد بن زین‌الدین العاملی عامله الله بجوده و کرمه... لما کنت مشغولا بکتابة حاشیة شرح اللمعة وقع الیّ حواش علی المجلد الثانی و اواخر المجلد الأول من شرح اللمعة للمرحوم المبرور خلیفه سلطان ....

انجام:... و تمام تحقیق هذا المبحث ذکرته فی الحاشیة فمن اراده راجعه.
خط: نسخ. کاتب: حسن بن محمّد بن یحیی. تاریخ کتابت رسالهٔ یکم: ۲۳ رمضان ۱۰۹۵ه. رسالهٔ سوم: ۲۸ شعبان ۱۰۹۵ه. رسالهٔ چهارم: اول رمضان ۱۰۹۵ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و بلاغ قرائت دارد. رسالهٔ سوم دارای حواشی با امضای «منه عفا الله عنه» و «منه دام ظله»، گویا قسمتی از حواشی در صحافی از بین رفته و مالک نسخه این یادداشت را در ابتدای نسخه نوشته است: «صحّاف بی شعور بعضی از حواشی را قطع کرده، افسوس فایده ندارد، ای کاش کتابت حواشی ترک می‌شد در آخر هر صفحه دو سه سطر بیاض مقرر می‌شد برای حواشی».
این نسخه در تملّک لطفعلی دانش بن محمّد کاظم در ۱۳۱۲ه بوده و همو فهرست مجموعه را همراه با شرح حال مؤلفین رساله‌ها در آغاز نسخه به خط خوش نوشته است، نام رساله و مؤلفان در صفحات عنوان به خط صدرالافاضل ثبت شده، در ص ۴۳ تملّک احمد بن حسین بن محمّد بن جعفر بحرانی در رجب ۱۱۷۱ه با مهر مضلع به سجع «بالله و بالنبی الامجد ارجو النجات...۱۱۵۳» و تملّک مبارک بن علی بن عبداللّه بن ناصر بن حمیدان جارودی در ۱۱۹۵ه و تملّک فرزندش عبداللّه بن مبارک در ۱۲۳۴ه.
رکابه دارد. به نسخه رطوبت رسیده است.
جلد: تیماج سرخ.
۲۰/۵×۲۹/۵سم. ۳۰۸گ. ۲۹س.
(ثبت ۲۰۷۱۳۸) **(← تصویر)**

۱۵۹۷۱

من لا یحضره الفقیه **(حدیث ـ عربی)**
از: شیخ صدوق محمّد بن علی ابن بابویه قمی (۳۸۱ه).
نسخهٔ حاضر کامل است.
آغاز: بسمله. اللهم انّی احمدک و اشکرک و اومن بک و اتوکّل علیک ....
انجام: ... عن الحسین بن علوان عن عمرو بن ثابت عن سعد بن طریف الخفّاف.
خط: نسخ. کاتب: محمّد امین بن معزالدین محمّد مشهور به زحاحی. تاریخ کتابت: جزء سوم در ۱۰۵۰ه و جزء آخر در ۱۰۸۹ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. بوسیلهٔ کاتب در حاشیه تصحیح شده و بلاغ سماع و قرائت در چند جای نسخه دیده می‌شود. یک برگ از آغاز و سه برگ از آخر به وسیلهٔ مالک نسخه (صدرالافاضل) کسرنویسی شده.
با حواشی به نشانی «ق» و «م ح ق» و «س»، رکابه دارد.
به اوایل نسخه رطوبت رسیده است. نام کتاب و مؤلف در صفحهٔ عنوان به خط صدرالافاضل درج شده و همو یادداشتی در بارهٔ خصوصیات نسخه در اول آن نوشته است.
جلد: مقوا رویه کاغذ عطف و گوشه تیماج فرسوده.
۱۸/۵×۲۶سم. ۳۹۱گ. ۲۲س.
(ثبت ۲۰۷۱۳۶)

۱۵۹۷۲

دستور اللغة = الخلاص **(لغت ـ عربی و فارسی)**
از: حسین بن ابراهیم نطنزی (۴۹۷ه).
نک: مجلس، ش ۷۲۳۳ آغاز برابر آن.

خط: نستعلیق. کاتب: عبیداللّه بن احمد بن محمّد واعظ. تاریخ کتابت: دوشنبه سلخ محرم ۸۸۰ه. مکان کتابت: تبریز.
عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و رکابه دارد. نام کتاب و مؤلف در صفحهٔ عنوان درج شده همراه با تملّک عبیداللّه ملقب به شهاب در ۸۸۰ه. این نسخه در تملّک صدرالافاضل لطفعلی تبریزی بوده و برگ‌هایی به اول و آخر نسخه ملحق کرده و چند یادداشت در آنها نوشته از جمله مصطلحات مؤلف دستور اللغه و رسم الخط این نسخه و اشعاری که در انتهای نسخه‌ای از دستور اللغة بوده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۲/۵×۱۸ سم. ۱۹۷گ. ۱۹ س.
(ثبت ۲۰۷۱۳۷)

۱۵۹۷۳

پنج گنج = خمسهٔ نظامی **(شعر ـ فارسی)**
از: الیاس بن یوسف مطرزی نظامی گنجوی (ق ۶ه).
نک: منزوی، ۴/ ۲۶۸۵.
آغاز:
بسم اللـه الرحمن الرحیم
هست کلید در گنج حکیم
خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
صفحات مجدول چهار ستونی به شنگرف. عناوین شنگرف. رکابه دارد. در اوّل نسخه تملّک ابوالحسن غفاری ابن ملّا معزالدین محمّد با مهر مربعی به نقش «ابن معزالدین ابوالحسن الغفاری».
جلد: تیماج قهوه‌ای فرسوده.
۱۸×۲۹ سم. ۳۰۸گ. ۲۱ س.
(ثبت ۲۰۷۱۳۸)

۱۵۹۷۴

نتائج الافکار **(اصول فقه ـ عربی)**
از: سیّد ابراهیم بن محمّد باقر قزوینی حائری (۱۲۶۲ه).
کتاب مختصری شامل یکدوره مباحث اصول فقه در یک مقدمه و ۱۵۰ اصل و یک خاتمه که تألیف آن در رجب ۱۲۵۳ه به انجام رسیده است.
این کتاب به انضمام ضوابط الاصول و به صورت مستقل به سال ۱۳۵۸ه در بمبئی چاپ شده است.
نک: التراث العربی، ۵/ ۳۴۱؛ آستان قدس، ۱۶/ ۴۹۷.
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی هدانا بترتیب عوائد موائد الأیادی ألی نهایة معارج الأفهام ...
انجام: ... فرجج الاقوی فالأقوی رجح الله حسناتنا علی سیئاتنا و رفع فی الآخرة درجاتنا بمحمد و آله الطاهرین.
خط: نستعلیق. کاتب: میرزا محمّد بن سلطان محمّد. تاریخ کتابت: دوشنبه دهه سوم ربیع الاول ۱۲۶۶ه. حسب الامر سیّد مهدی.
عناوین در هامش صفحات درج شده. تصحیح شده و رکابه دارد. با حواشی از عبدالسمیع یزدی حائری. دو برگ نخست پارگی داشته وصالی شده است.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۱۱×۱۶/۵ سم. ۱۲۵گ. ۱۷ س.
(ثبت ۲۰۱۷۱۳۹)

۱۵۹۷۵

القواعد الشریفیه **(اصول فقه ـ عربی)**
از: سیّد محمّد شفیع بن علی اکبر حسینی موسوی جاپلقی (۱۲۸۰ه).
قواعد علم اصول را با عنوان «قاعده ـ قاعده» آورده است.

این کتاب چاپ سنگی شده است.
نک: ذریعه، ۱۷/ ۱۸۴.
آغاز نسخه: بسمله. [قاعدة] الحقيقة لفظ مستعمل فيما وضع له من حيث هو ما وضع له و انّما عدلنا عن الكلمة لعدم الاختصاص بها بل المركبات... قاعدة و من جملة علائم الحقيقة و مميّزاتها عن المجاز التبادر ... .
انجام نسخه: ... و لكن نحن لا نقول بهذه المقالة و بطلان هذا القول فی غاية الظهور فظهر ما ذكرنا حال المفرد المعرّف.
خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در اول نسخه نام کتاب به عنوان قواعد الاصول طباطبایی در تاریخ پنج‌شنبه ۱۳ شوال ۱۲۹۸ه ثبت گردیده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۲۱/۵×۳۳/۵سم. ۱۴۵گ. ۲۶س.
(ثبت ۲۰۷۱۴۰)

۱۵۹۷۶

مشارق الشموس فی شرح الدروس (فقه ـ عربی)

از: آقا حسین بن جمال‌الدین محمّد خوانساری (۱۰۹۸ه).
شرح مزجی است بر الدروس الشرعية شهید اول محمّد بن مکی عاملی (۷۸۶ه).
نک: التراث العربی، ۵/ ۸۳.
نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.
آغاز افتاده: لشیء لكن نقل بعض مشايخنا عن بعض اهل اللغة انّه الماء المتغير من قبل نفسه ... .
انجام افتاده: ... لا شک انّا كنّا ممنوعين من استعمال المعيّن قبل الاشتباه فينبغی ان يكون.
خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. با حواشی «منه رحمه الله». رکابه دارد. به نسخه رطوبت رسیده است.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای.
۱۵/۵×۲۱سم. ۱۲۴گ. ۲۳س.
(ثبت ۲۰۷۱۴۱)

۱۵۹۷۷

مجموعه

۱. دیوان صامت (شعر ـ فارسی)

(ص ۴ـ۱۴۶)
شامل غزلیات، رباعیات و ترجیعات.
نک: ذریعه، ۹/ ۵۹۰.
آغاز:
ای عشق به بسم‌الله از ناطقه لب بگشا
رحمن و رحیمی خوان و آنگاه بکن انشاء
در اول ایــن دفــتر یــاد آر ز پــیغمبر
همت طلب از حیدر تا جان شودت گویا
انجام:
دم تو مزن گوش باش صامت خاموش باش
رهرو باهوش باش گوش کن و دم مزن

۲. اجازهٔ ارشاد به محمّدجعفر مجذوب علی شاه (فارسی)

(ص ۱۵۲ـ۱۵۷)
از: نور علی شاه نعمت‌اللّهی.
نک: مجلس، ش ۷۹۶۰/۲.
آغاز: بسمله. هو العلی الاعلی الحمد لمن ارشدنا بالحمد والصلوة علی نبينا صاحب لواء الحمد ... .

۳. دیوان نصرت (شعر ـ فارسی)

(ص ۱۶۲ـ۲۵۵)
از: میرزا نصراللّه صدرالممالک اردبیلی، متخلص به نصرت (۱۲۷۱ه).

از جمله شامل مثنوی خوابنامه.
نک: ذریعه، ۹/ ۱۱۹۱ـ۱۱۹۳.
آغاز:
بـخاک گـلشن از زلفت مگـر افشـانده دلهـا
که شکل دل همی روید بگلشن غنچه از گلها
انجام:
بیخانه شد بـیخانه شـد چـون نـصرت بـی خـانمان
چون نصرت بـی خـانمان بـیخانه شـد بـیخانه شـد

۴. خوابنامه (مثنوی ـ فارسی)
(ص ۲۵۶ـ۳۳۴)
از: صامت.
آغاز:
قــصهٔ زحــوال خــود ســازم بــیان
تــا شــوند آگــه ز حــالم دوســتان
دیدم انـدر ساوه خـوابـی بس غـریب
هم مطول هـم مـوحش هـم عـجیب
انجام افتاده:
رو حــدیث فـخر و فـقری را بـخوان
چــند گــویم حــال شـیخا ای جـوان

۵. اسرار السلوک (مثنوی ـ فارسی)
از: صامت.
نک: آستانهٔ قم، ۱/۳۳۶.
آغاز:
چون کـنم حـمد و ثـنای پـاک را
ره کــجا بــر حــمد او ادراک را
انجام:
کشــف کـردم بـر تـو اسـرار السلوک
فــهم مـطلب کـن درآئـی از شکـوک
عشــق بـی خـود رفـته تـا دارالسـلام
قــطع ایــن گــفتار کــردم و السلام
خط: نستعلیق. کاتب: عبداللّـه بـن قـاسم خـان
افشار. تاریخ کتابت: ۱۲۸۸هـ.
صفحات مجدول دوستونی به شنگرف. در ابتدا و انتها و میانهٔ نسخه یادداشت‌های تملّک از افراد مختلف دیده می‌شود از جمله: محسن سالمی و محمّد حسین سلطان‌آبادی و...، رکابه دارد.
جلد: تیماج مشکی.
۱۳/۵×۲۱/۵ سم. ۲۰۰گ. ۱۵س.
(ثبت ۲۰۷۱۴۲)

۱۵۹۷۸

مخزن الفرائد فی اصول العقائد (عقاید ـ فارسی)
از: ملّا علی بن مهدی لاهـیجی حـایری طـهرانـی (۱۳۴۶هـ).
در اصول عقاید از تـوحید، نـبوت، مـعاد، عـدل و امامت. در یک مقدمه و پنج اصل و خاتمه‌ای.
تألیــف در ۱۳۱۶هـ بــه نـام مـظفرالدیـن شـاه و صدراعظم او مـیرزا عـلی اصـغر خـان. ایـن کـتاب در ۱۳۱۷هـ چاپ سنگی شده است.
نک: فهرستواره، ۹/ ۵۱۷؛ ذریعه، ۲۰/ ۲۲۸.
آغاز: اصل اول در اثبات ذات واجب الوجود....
انجام: ... بـحقّ مـحمد و آله صـلوات الله عـلیهم اجمعین.
خط: تحریری ناخوانا. بی کا. تـاریخ کـتابت: ۹ شعبان ۱۳۵۴هـ. از روی نسخهٔ معزالاطباء.
چند برگ در آخر نسخه سفید مانده است.
جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای سیر.
۱۱/۵×۱۸ سم. ۲۹۳گ. ۱۷س.
(ثبت ۲۰۷۱۴۳)

۱۵۹۷۹

دیوان وحید (مراثی ـ فارسی)
از: وحید.

اشعار فارسی است در مراثی بـه خـصوص رثـای سالار شهیدان امـام حسـین(ع) از شـاعری بـا تـخلص «وحید» که باید از عصر قاجار باشد.

نک: ذریعه، ۹/ ۱۲۶۶.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده:

نـزد آن سـلطان دیـن اهـل وفـا آن تـیره شب

بر زدنـدی حـلقه کـردندی گـهر افشـان دو لب

انجام:

بگیرا دست ایـن چـاکـر بـپاداش

گــه احســان حســینا وا حسـینا

خط: نستعلیق. کاتب: مهدی قلی بن حیدر قـلی نوری کمرودی الاصل. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۲۴ ذی قعده ۱۲۹۸ه.

رکابه‌نویسی شده و بـه نسـخه رطـوبت رسـیده است.

جلد: تیماج زیتونی با ترنج و سرترنج.

۱۶×۲۱/۵ سم. ۹۴گ. ۱۴س.

(ثبت ۲۰۷۱۴۴)

۱۵۹۸۰

مجموعه

۱. آداب سخن گفتن و غذا خوردن (اخلاق ـ فارسی)

(گ ۱ پ ـ ۱۲ ر)

در فهرست مشترک از محمّد محفوظ دانسته شـده است.

نک: فهرستواره، ۶/ ۲۶۷ ـ ۲۶۸؛ مشترک پاکسـتان، ۴/ ۲۲۰۵.

آغاز: بسمله. باید بسیار نگوید و سخن دیگری را به سخن خود قطع نکند و چیزی را که از دیگری پرسند او جواب ندهد....

انجام: ... بهره زبان دعاست و بهره اعـضا طـاعت گفتم عاقبت را چه بهتر گفت خوشنودی خـدای تـعالی. تمت الکلمات شریفه.

۲. بیست کلمه (سیاست ـ فارسی)

(گ ۱۳ پ ـ ۲۰ ر)

از: ناشناس.

رسالهٔ مختصری است «مبنی بـر بـیست کـلمه کـه سلاطین عدالت آئین را از مطالعه ان فوائد کـلی است» ودر خاتمه مواعظ خواجه عبداللّـه انـصاری بـه نـظام الملک آمده است.

آغاز: بسمله. حضرت حکیمی را حـمد رواست کـه نفوس ناطقه را بزیور عـقل آراست و از آن بـعد بـندگی خواست و تحیّات لا یُعدّ و لا یحصی بر خلاصه موجودات که ایجاد عالم طفیل ذات فـایض البـرکات و آل اطـهار اوست صلوات الله علیه و علیهم اجمعین. امّا بعد بدانکه این مختصر محتویست بر... کلمهٔ اوّل آنکه هر که را از چاکران خود....

انجام:... پانزدهم معاهدت بی مـناقضت شـانزدهم مراودت بغیر کلفت.

۳. پند نامه = ولد نامه = نصیحت نامه (شعر ـ فارسی)

(گ ۲۱ پ ـ ۶۵ پ)

از: فریدالدین محمّد عطار نیشابوری (۶۲۷ه).

نک: مجلس، ش ۱۳۳۸۹؛ فهرستواره، ۱۰/ ۴۶۳.

آغاز:

حـمد بـیحد مـر خـدای پـاک را

آنکـه ایـمان داد مشت خـاک را

انجام:

چون نـدارم در دو عـالم جـز تـو کس

هــم تــو مــیباشی مــرا فــریاد رس

خط: نستعلیق خوش. کـاتب: سـیّد بـهاءالدیـن حسینی ولد مقرب الخاقان آقا میرزا سیّد رضـی

مستوفی. تاریخ کتابت: ۲۷ ربیع الثانی ۱۳۱۲ه. مکان کتابت: قریه جهره از توابع بلوک خـنج از محال فارس. از روی نسخهٔ مغلوط.
عناوین شنگرف. رکابه‌نویسی شده. در برگ ۱۳ یادداشت تملّک امان اللّه خان ولد امراللّه ساکن قریهٔ بزم در ۱۳۳۷ه دیده می‌شود.
جلد: تیماج سرخ.
۱۱×۱۸ سم. ۶۵گ. ۱۱ س.
(ثبت ۲۰۷۱۴۵)

۱۵۹۸۱

حلّ مشکلات الاشارات و التنبیهات (فلسفه ـ عربی)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن مـحمّد بـن حسـن طوسی (۶۷۲ه).
نک: التراث العربی، ۲/ ۴۲۷.
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی وفقنا لافتتاح المقال بتحمیده و هدانا الی ان نصدر الکلام بتمجیده ...
انجام: ... و الله ولی السداد و الرشاد و منه المبدأ و الیه المعاد و هو معین صالح العباد.
خط: نسخ. کاتب: کمال‌الدین بن محمّد نصراللّـه عطایی. تاریخ کتابت: ۶ ربیع الاول ۱۰۱۸ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و رکابه دارد. در اول نسخه تملّک ابن محمّد سعید در غره رمضان ۱۱۵۴ه با مـهر بـیضوی و تملّکی دیگر در ۱۱۶۳ه با مهر بیضوی به نقش «محمد جعفر بن محمد مهدی ۱۱۵۸»، در آخر نسخه دو بیت فارسی از شیخ روزبهان شیرازی و دو بیت نیز از شیخ ابوسعید ابوالخیر درج شـده است.
جلد: تیماج زرد دوروی لبه دار.
۱۴/۵×۲۴ سم. ۳۴۰گ. ۲۷ س.
(ثبت ۲۰۷۱۴۶)

۱۵۹۸۲

مجموعه

مجموعه‌ای از رساله‌های فلسفی و عرفانی و غـیر آنست که به امر عمادالدوله بدیع الملک میرزا ـ مترجـم المشاعر ملاّصدرا به نام عماد الحکمه ـ پسر عمادالدوله امام قلی میرزا پسر محمّد علی دولتشاه پسر فتح عـلی شاه کتابت شده و بسیاری از رساله‌های آن بوسیلهٔ همو مقابله و تصحیح شده است[۱]، شامل:

۱. بندی از رساله‌ای عرفانی (عرفان ـ فارسی)
(ص ۱ـ۷)
آغاز: بسمله. هم چنانکه حقیقت هستی از جـهت صـرافت اطـلاق خـودش ساریست در جـمیع ذوات موجودات ...

۲. قصیده‌ای عربی (شعر ـ عربی)
(ص ۱۴)
از: صلاح‌الدین بعلبکی؟
قصیده‌ای ۱۲ بیتی که به ۴۲۰ وجه خوانده می‌شود.
نک: فهرس مکتبة الاحمدیه بتونس، ص ۹۷.
آغاز:
داء ثـوی بـفؤاد شـفّه سقم
لمحنتی من دواعی الهمّ و النکد

۳. فوایدی به نقل از علاءالدوله سمنانی (فارسی و عربی)
(ص ۱۵ـ۲۳)
از جمله در ردّ محی‌الدین ابن عربی و کمال‌الدیـن عبدالرزاق کاشانی.

---

۱. گفتنی است مجموعهٔ عـرفانی و فـلسفی ش ۶۲۷۵ کتابخانهٔ مرکزی دانشگاه نیز برای همین عمادالدوله نگاشته شده است. نک: دانشگاه، ۱۶/ ۲۳۱ـ۲۳۲.

۴. نقلی از کتاب المعتبر ابوالبرکات بغدادی **(فلسفه ـ عربی)**
(ص ۴۰ـ۴۱)

۵. نثر اللآلی **(حدیث ـ عربی)**
(ص ۴۴ـ۵۵)
از: امین الاسلام ابوعلی فضل بن حسن طبرسی (۵۴۸ه).
نک: التراث العربی، ۵/ ۳۴۵.

۶. رسالة فی العشق **(فلسفه ـ عربی)**
(ص ۶۳ـ۸۱)
از: شیخ الرئیس ابوعلی حسین بن عبداللّه بن سینا (۴۲۸ه).
آغاز: بسمله. سألت اسعدک الله یا اباعبدالله الفقیه المعصومی ان اجعل لک رسالة یتضمن ایضاح القول فی العشق ... .
انجام:... قد بلغنا هذا البلغ فلنختم الرسالة بحمد واهب القوة علی ختمها کما هو اهله.

۷. بندی از دبستان المذاهب **(ملل و نحل ـ فارسی)**
(ص ۸۴ـ۱۱۲)
نک: ذریعه، ۸/ ۴۸.

۸. شرح رسالة لافلاطن **(فلسفه ـ عربی)**
(ص ۱۱۷ـ۱۲۵)
آغاز: بسمله. قال افلاطن انّ الفلسفة معناها التشبیه بالله بقدر الامکان عنی بقوله التشبیه بالله باقناء نوعی الحکمة للذین ... .

۹. علم الواجب **(فلسفه ـ عربی)**
(ص ۱۲۵ـ۱۲۸)
از: میرداماد محمّدباقر بن محمّد حسینی استرآبادی (۱۰۴۰ه).
نک: التراث العربی، ۴/ ۸۳.
آغاز: بسمله. بعد الحمد [لمفیض] العلم[و واهب] العقل و الصلوة علی افضل المرسلین و آله الطاهرین ... .
انجام:... مدارک المحققین علی ما فصل فی زبرهم، فتأمل.

۱۰. معنی لفظ الواحد **(فلسفه ـ عربی)**
(ص ۱۳۳ـ۱۵۱)
بندی از کتابی فلسفی است در معنی لفظ واحد و بحث در بارهٔ اسم و صفت باری تعالی. در این رساله از تفسیر آیة الکرسی ملاّصدرا نقل قول شده است.
آغاز: بسمله. و اعلم انّ لفظ الواحد قد یکون اسماء هو الواحد بما هو واحد و قد یکون صفة ... .
انجام:... مرآة فی حقیقة المنطبع فیها لما مرّ فافهم و تدبر.

۱۱. مکالمة سهل ابن عبداللّه التستری مع ابلیس **(عربی)**
(ص ۱۵۸ـ۱۵۹)

۱۲. الواردات = الغوثیة **(عرفان ـ عربی)**
(ص ۱۶۰ـ۱۶۸)
از: محی‌الدین محمّد بن علی ابن عربی اندلسی (۶۳۸ه).
گفتگوی غوث اعظم با پروردگار است. این رساله را به عبدالقادر گیلانی (۵۶۱ه) هم نسبت داده‌اند ولی در نسخهٔ حاضر نام آن الواردات و محی‌الدین ابن عربی به عنوان مؤلف رساله معرّفی شده است.
نک: فهرست مؤلفات ابن عربی، ص ۳۴۱؛ سپهسالار، ۵/ ۷۴۲؛ مرعشی، ۳۱/ ۴۰۵.
آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة... قال الغوث الاعظم

المستوحش عن غير الله المستأنس بالله قال الله تعالى يا غوث، قلت لبيک يا رب الغوث ....

انجام:... قال يا غوث لا صلاة لمن لا معراج له عندی، يا غوث المحروم عن صلاة فهو محروم عن المعراج عندی. قد تمّ الكتاب المسمّی بالواردات للشيخ العارف محی الملة و الدين الاعرابی.

۱۳. لسان الغيب (عرفان ـ عربی)

(ص ۱۷۷ـ۱۸۹)

از: صدرالدين محمّد بن اسحاق قونوی (۶۷۲هـ).

رساله‌ای عرفانی است با سربندهای «اشارة، رمز، تذكرة، تبصرة، توصيف، تنبيه، اصل، تذنيب، تحصيل، ايقاظ و...».

نک: فهرست کتابخانهٔ نوربخش خانقاه نعمت اللهی، ۲/ ۲۱۱؛ ذريعه، ۱۸/ ۳۰۹ که مؤلف در آنجا ناشناخته است.

آغاز: بسمله. رب احمدک و الحمد حمدک و نشكرک و الشكر شكرک... و بعد فهذه اشارات الی كنوز التحقيق و تنبيهات ينبهک علی مخزونات الدقيق مرموزات عالية و مشهودات متعالية سمّيتها لسان الغيب فی لسان الغيب... اشارة الموجودات كلها فی الوجود ....

انجام:... وصيّة، ايّها السالک المسترشد الطالب لينابيع المطالب انّی قد اوردت لک فی هذه الرسالة مخّ التحقيق و مر التدقيق فصنها عمّن ليس اهلها و انعم علی اهلها و الله حفيظ عليلک فاحفظ وصيّتی و كفی بذلک الله شهيدا.

۱۴. فرايد الدرر (جفر ـ عربی)

(ص ۲۰۱ـ۲۱۵)

از: ابوطالب بن محمّد هادی قزوينی اصفهانی (ق ۱۳هـ).

نک: مجلس، ش ۱۲۵۲۰/۳ که در آغاز و انجام مطابق‌اند.

۱۵. رساله در جفر (جفر ـ فارسی)

(ص ۲۱۸ـ۲۲۳)

آغاز: بسمله. بدانكه حروف ترفع ب د و ح ی ل ن هر گاه در اول خانه واقع شود....

انجام:... تنصيف كن ضرب نصف آخر را مقدم و نصف ديگر را مؤخر بنويس من غير مكرّر.

۱۶. لمحات (فلسفه ـ عربی)

(ص ۲۲۵ـ۲۳۱)

از: شيخ اشراق شهاب‌الدين يحيی سهروردی (۵۸۷هـ).

بندی از کتاب است.

آغاز نسخه: اللمحة التاسعة هی انّ الموجود ينقسم الی علّة و معلول و العلة علی احد المفهومين هو مايجب به وجود غيره ....

انجام نسخه:... لتطابق الاعداد و الاوقات لما فسدو ما يكون فالتناسخ باطل.

۱۷. اثبات الواجب (القديمة) (فلسفه ـ عربی)

(ص ۲۴۱ـ۲۷۹)

از: جلال‌الدين محمّد بن اسعد دوانی (۹۰۸هـ).

نک: التراث العربی، ۱/ ۴۸.

آغاز: بسمله. سبحانک سبحانک ما اعظم شأنک و اظهر برهانک انت الشاهد فی العين ....

۱۸. العروس (فلسفه ـ عربی)

(ص ۲۸۷ـ۲۹۱)

از: شيخ الرئيس حسين بن عبداللّه بن سينا (۴۲۸هـ).

نک: التراث العربی، ۴/ ۵۹.

آغاز: بسمله. كلّ شیء فی عالم الكون و الفساد ممّا لم يكن فكان قبل الكون ممكن الوجود ....

انجام:... لعلها لا يناسبه كل ميسر لما خلق له و الحمد لله ربّ العالمين.

۱۹. علوم الحقائق و الحکم من الدقائق **(عرفان ـ عربی)**

(ص ۳۰۱ـ۳۰۵)

از: محی‌الدین محمّد بن علی ابـن عـربی انـدلسی (۶۳۸ه).

نک: التراث العربی، ۴/ ۸۵.

آغاز: بسمله. الحمد للـه رب العـالمین الذی جـعل الموجودات علی وجوده دلیلاً و اوضح للسایرین ....

انجام:... فلا یتحقق الحـقایق مـن الاعـداد فـقس معنی الحقیقی علیها و الله اعلم.

۲۰. اثبات الواجب **(فلسفه ـ عربی)**

(ص ۳۰۷ـ۳۰۸)

از: مؤلفی ناشناخته.

نک: التراث العربی، ۱/ ۵۰.

آغاز: بسمله. الحمد لله الأحد الصمد و الصلوة علی سید الانبیاء محمد و آله المکرم الممجد. اما بـعد فـهذه رسالة فی اثبات الواجب و صفاته و توحیده. اقول و بالله التوفیق جمیع الممکنات الصرفه ....

انجام:... یترای منه المهیات المتغایرة التی یـتوهم ههنا تعدد الذات.

۲۱. الوجود **(فلسفه ـ عربی)**

(ص ۳۰۹ـ۳۱۰)

از: مؤلفی ناشناخته.

نک: التراث العربی، ۵/ ۴۴۵.

آغاز: بسمله. لا شبهة فـی انّ المـمکن بـالامکان الخاص لا یمکن ان یوجد الا بارتباط ....

انجام:... فالقران ینضم الفرقان و الفرقان لا ینضم القران.

۲۲. العقل الکل **(فلسفه ـ عربی)**

(ص ۳۱۱ـ۳۱۲)

از: خواجه نصیرالدین محمّد طوسی (۶۷۲ه).

نک: دانشگـاه، ۶/ ۲۳۱۶؛ مـلی، ۹/ ۷۵؛ مـلک، ۹/ ۳۷۵.

آغاز: بسمله. لا شک فی کون الاحکام الیقینه التی قد حکم بـها اذهـاننا مـثلا حکـم بأنّ الواحـد نـصف الاثنین ....

انجام:... و نسمیه بعقل الکل الذی عـبر عـنه فـی القران المجید تارة باللوح و تارة بالکتاب المبین المشتمل علی رطب و یابس.

۲۳. نقلی از عین الیقین فیض کاشانی **(عربی)**

(ص ۳۱۳ـ۳۱۴)

۲۴. الوسعة = الفضاء **(فلسفه ـ عربی)**

از: شیخ الرئیس ابوعلی حسین بن عبداللّه بن سینا (۴۲۸ه).

نک: مهدوی، ص ۲۵۲.

آغاز: بسمله. عونک یا لطیف رایت اطال الله بـقاء الشیخ الرئیس شرف الملک فخر ا لکفاة و ادام تـمکینه رحلا فی ایام شبابی سألنی ما هذه الوسعة التی تسع کلّ شیء ....

انجام:... و ربما کان لازما مساویا ربما کان اعم.

۲۵. رسالة صدرالدین القونوی الی سعدالدین الحموی **(عربی)**

(ص ۳۲۰ـ۳۲۱)

آغاز: بسمله. و هو الفتاح العـلیم مسألة کـلیة فـی الحقایق الذی یمکن ان یبین و یعبر من کـیفیة صـدور العالم عن الله ....

انجام:... و المـناقضات التـی مـن جـاوزها خـاص الوصول و الله یقول الحق و یهدی من یشاء الی صراط مستقیم.

۲۶. خیر الزاد فی المبدأ و المعاد **(عرفان ـ عربی)**

(ص ۳۲۳ـ۳۴۴)

از: داعی الی اللّه سیّد نظام‌الدین محمود شیرازی (۸۷۰ﻫ).

مؤلف این رساله را در ابتدا به فارسی نگاشته (نک: مجلس، ش ۴۷۴۹/۱) و پس از تشرف به مکه و ورود به قدس شریف آنرا به عربی برگردانده است.

آغاز: بسم الله منه نبتدأ و الیه نعود الحمد لله الجواد الذی زین خلقه بالمبدأ و المعاد و عین مراتب العالم من الدانی و البازخ و قرر لها الاوساط ....

انجام:... و لم یکن مذاقها لم ینکر علیها و ردها علی علم الله تعالی و الله یقول الحق و هو یهدی السبیل.

۲۷. وصایا = معرفة النفس **(فلسفه ـ عربی)**

(ص ۳۴۷ـ۳۶۵)

نک: نشریه، ۵/ ۳۸۹.

آغاز: بسمله. بسم الله الذی لا اله سواه اوّل کلّ شیء فلا اول له... و بعد فقد سألنی جماعة من اخوانی جمعتهم لاخوة الدینیه و القرابة الیقینیة ان انشأ لهم وصیة جامعة لخیر الدارین و امحض لهم نصیحة شاملة لسعادة المنزلین... و باسمه المبارک افتتح و اقول اخوانی حرسکم الله من الآفات المعنویة... افتتاح الکلام اعلموا و تیقنوا بالطریق الذی ادلکم علیه من ....

انجام:... الفتح الثامن فی تبیین فایدة البلوغ الی الکمال و آنهاهل هی بحیث... فعلیکم اخوانی بالتجرد و التشمر للبلوغ الی هذه الغایة و الانتهاء الی هذه النهایة حامدین لله علی نعمائه و شاکرین لآلائه متوجهین الی لقائه مصطبرین علی بلائه ینصرکم و یبارک لکم و لنا فیه اتانا من فضله و اولانا من خیره و طوله.

۲۸. شرح هدایة الحکمة **(فلسفه ـ عربی)**

(ص ۳۶۷ـ۳۸۰)

از: کمال‌الدین حسین بن معین‌الدین میبدی (ق ۱۰ﻫ).

نک: التراث العربی، ۳/ ۴۲۹.

بخشی از انتهای کتاب است.

۲۹. الوجود **(فلسفه ـ عربی)**

(ص ۳۸۱ـ۳۸۹)

از: عمر بن ابراهیم خیّام نیشابوری (۵۱۷ﻫ).

نک: التراث العربی، ۵/ ۴۴۵.

آغاز: بسمله. سبحان الذی جل جلاله و تقدست اسمائه اعطی کلّ شیء خلقه ثمّ هدی... الاوصاف للموصوفات علی ضربین ضرب یقال له الذات و قسم یقال له العرض ....

انجام:... یحصل من ضرورة التضاد علی ما عرفت تفصیله تعالی الله عما یقول الظالمون الملحدون علوا کبیرا و لا حول و لا قوة الا به و حسبی و نعم المعین و الحمد لله الذی هو المبدأ الاول...

۳۰. مسأله علم الواجب برگرفته از احیاء العلوم غزالی **(فلسفه ـ فارسی)**

(ص ۳۹۵ـ۴۲۰)

۳۱. اثبات صانع **(فلسفه ـ فارسی)**

(ص ۴۲۲ـ۴۸۳)

بخشی از رساله‌ای است فلسفی در اثبات صانع که در مقدمه آنرا در سه «مسلک» دانسته:

۱. مسلک حکمای الهیین ۲. مسلک حکمای طبیعیین ۳. مسلک متکلمین.

آغاز نسخه: در اثبات صانع واجب الوجود جلّت کبریائه و بهرت آیاته بباید دانست که برهان بر دو قسم است، یکی برهان لمّی و دیگری برهان انّی ....

انجام نسخه: تناهی زیادتی عدد معلولات بر عدد علل پیدا گردید و زیادتی معلولات.

۳۲. نامهٔ عبدالرزاق کاشانی به علاءالدوله سمنانی و پاسخ وی (عرفان ـ فارسی)
(ص ۴۸۵ـ۴۹۳)

۳۳. التحصیل (فلسفه ـ عربی)
(ص ۵۰۵ـ۵۷۸)
از: ابوالحسن بهمنیار مرزبان آذربایجانی (۴۵۸ه).
نک: التراث العربی، ۱/ ۴۵۷.
بندهای از کتاب در این نسخه درج شده است.
آغاز نسخه: بسمله. حمدله. و الصلوة علی خیر البریة محمد و آله اجمعین الکتاب الثالث فی الاشارة الی اعیان الموجودات. المقالة الاولی فی معرفة واجب الوجود بذاته و احصاء صفاته ....

۳۴. ابطال سریان الذات فی الاشیاء (عرفان ـ عربی)
(ص ۵۸۵ـ۶۰۳)
فایده‌ای است در نقل اقوال عرفا و فلاسفه در بحث ابطال سریان ذات در اشیاء.

۳۵. ادلة العرفاء علی وحدة الوجود و بیان مراداتهم (عرفان ـ عربی)
(ص ۶۰۴ـ۶۲۲)
فایده‌ای است در نقل اقوال عرفا و فلاسفه در بحث وحدت وجود.

۳۶. الوجود (فلسفه ـ عربی)
(ص ۶۲۹ـ۶۳۸)
از: عمر بن ابراهیم خیّام نیشابوری (۵۱۷ه).
تکرار رسالهٔ ردیف ۲۹ همین مجموعه است.

۳۷. نفس (فلسفه ـ فارسی)
(ص ۶۴۵ـ۶۵۴)
از: مؤلفی ناشناخته.
ادله‌ای است بر وجود نفس ناطقه و بقای آن. نسخهٔ دیگری از این رساله در کتابخانهٔ دانشگاه تهران ش ۱۰۸۸/۴ موجود است.
نک: دانشگاه، ۳/ ۲۶۷.
آغاز: بسمله. بدانکه معرفت مطلوب که حق تعالی است سهل است جدّاً از قبل خود....
انجام:... بنور قدسی واصل نمی‌شود و در ظلمات بعذاب الیم معذّب می‌گردد.

۳۸. از افادات خواجه افضل‌الدین در مبدأ موجودات (فلسفه ـ فارسی)
(ص ۶۵۵ـ۶۵۶)

۳۹. علم واجب تعالی (فلسفه ـ فارسی)
(ص ۶۶۱ـ۶۷۴)
از: مؤلفی ناشناخته.
رساله‌ای است در بارهٔ اینکه علم حق تعالی شامل جزئیات و کلیات است. در فهرست آستان قدس رضوی احتمال انتساب رساله به بابا افضل کاشانی مطرح شده است. مالک نسخهٔ حاضر نوشته است که این رساله را از افضل‌الدین دانسته‌اند یحتمل از خواجهٔ طوسی باشد.
نک: منزوی، ۲/ ۸۲۲؛ آستان قدس، ۴/ ۱۳۸.
آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة... این رساله ایست که از بهر یاران خود محرّر کرده‌ام در آنکه علم حق تعالی شامل جزویات و کلیات است و بیان آنکه هیچ حادثه زمانی از ادراک او خارج نیست و نخست دعوی خود را ببرهان محقق کنیم و بعد از آنکه خلاصهٔ دلیل خصم را یاد کنیم....
انجام:... ابحاث بسیار در خاطر آمده است امّا چون این قدر که مکتوب شد وافی است به مقصود رساله را بنام حق جلّ و علا و سپاس او ختم کردیم.

۴۰. شرح رباعیات (فلسفه و عرفان ـ فارسی)
(ص ۶۷۷ـ ۷۷۰)
از: جلال‌الدین محمّد بن اسعد دوانی (۹۰۸ه).
نک: ذریعه، ۱۳/ ۲۷۹ـ ۲۸۰.
آغاز: بسمله. حمداً لاله شمل الخلق آلائه/ لا ربّ لنا سواه بل لیس سواه/ ذرات دو کون را ز آسیب عدم/ غیر از حرم حرمت او نیست پناه. حمد سزاوار سرادق کبریا تقدّس و تعالی... .
انجام:... تو چه دانی بزبان مرغان را/ که نیابی دم سلیمان را. اسأل الله تعالی الاطلاع علی حقایق اسراره و الاستغناء بلوایح انواره.

۴۱. الصلوات الکبیرة (صلواتیه ـ عربی)
= دوازده امام
(ص ۷۷۳ـ ۷۸۷)
منسوب به: محی‌الدین محمّد بن علی ابن عربی اندلسی (۶۳۸ه).
انشاء ادبی و عرفانی زیبایی است در صلوات بر چهارده معصوم(ع) که به ابن عربی منسوب شده و محتمل است از منشآت سیّد حیدر آملی باشد؟
نک: مجلس، ش ۱۹و ۱۳۷۲۷/۱۸.
آغاز: بسمله. الحمد لله ربّ العالمین حمداً ازلیاً بابدیته و ابدیاً بازلیته... .
انجام:... لیل الکیان و اصفر جبین صبح العیان آمین و سلام علی المرسلین.

۴۲. ملتقطات من رسالة التوحید لسیّد حیدر الآملی (عرفان ـ عربی)
(ص ۷۸۹ـ ۸۱۶)
آغاز: بسمله. قال السید حیدر فی رسالة التوحید فأحسن ما قال فی التوحید بلسان العبارة و اشار الیه برسم الاشارة. هو قولهم التوحید ثبات القدم و اسقاط الحدث... .
انجام:... و لا ینسب الی العدم الصرف و اللا شیء المحض شیء اصلا.

۴۳. بندی در کیمیا (کیمیا ـ عربی)
(ص ۸۱۹ـ ۸۲۹)

۴۴. تفسیر سورة الاخلاص (تفسیر ـ عربی)
(ص ۸۳۶ـ ۸۴۳)
از: شیخ الرئیس ابوعلی حسین بن عبداللّه بن سینا (۴۲۸ه).
نک: مجلس، ش ۴/ ۹۲۹۴ در آغاز و انجام برابراند.

۴۵. شرح حدیث الحقیقة (عرفان ـ عربی)
(ص ۸۴۳ـ ۸۵۹)
از: مؤلفی ناشناخته.
نک: ذریعه، ۱۳/ ۱۹۷؛ فهرستگان حدیث، ۴/ ۲۵۶.
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی تجلّی لقلوب العارفین لیروا آثار جلاله فی کلّ شیء... بعد لما رأیت کلام سید العارفین... قد تصدّی لشرحه جماعة من العلماء... قول السائل ما الحقیقة اعلم انّ الحقیقة فعیلة من حق... .
انجام:... اسفر الصبح اطفیء المصباح. الحمد لله الواهب المنان و الصلوة و السلام علی رسوله و الذین اصطفاهم الله من کلّ البریة فجعلهم قائد اصحاب العرفان و المکاشفة و العیان.

۴۶. تقریر مسألة التوحید (عرفان ـ عربی)
(ص ۸۶۰ـ ۹۰۲)
از: ترکه خجندی.
نک: دانشگاه، ۱۶/ ۲۳۲، ش ۶۲۷۵/۱۵.
آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة... امّا بعد فانّ تقریر مسألة التوحید علی النحو الذی ذهب الیه العارفون و اشار الیه المحققون فی المسائل الغامضة... اردت ان اکتب رسالة اوضح فیها حقیقة مذهب العارفین و بطلان قول

الطاعنین من المنکرین مشتهراً علی صفوة ما ظهر لی بالحدس فی هذه المسألة و محتویة علی زبدة ما اشتهر الیه نظری فی تلک المسألة و رأینا ان نقرّر تلک المسألة علی طریق الناظرین و ان نسلک مسلک المناظرة مع الطاعنین و نبیّنها بحجج قویه یدفع عنها طعن المنکرین و یشتد بها رغبة الطالبین ... .

انجام:... اذا لم یکن له شیخ مکمل یرشده فی کلّ مقام و منزل. و اعلم انّ تحقیق الکلام فی هذا الموضع انّما یحتاج الی کلام مبسوط لا یحتمله هذا المختصر و هذا آخر ما اردنا ان نورده فی هذا الرسالة و الحمد لله ربّ العالمین.

۴۷. عیار العرفان **(عرفان ـ فارسی)**

(ص ۹۰۷ـ۹۳۳)

از: محب علی مجرد.

پس از دیباچه ۱۸ پرسش و پاسخ است در مسایل عرفانی به نظم و نثر.

نسخهٔ دیگری از این رساله در کتابخانهٔ ملک به شمارهٔ ۵۰۸۳/۴ نگهداری می‌شود.

نک: منزوی، ۲/ ۱۲۸۸؛ فهرستواره، ۷/ ۶۷۱؛ ملک، ۸/ ۱۸۹.

آغاز: بسمله. ثنای لا تعد و لا تحصی نثار بارگاه والا کارگاه احدیست که بحکم رحمتی وسعت کلّ شیء در فیض او بر وی هیچ موجودی مسدود نیست ... .

انجام:... که بعد از موت ترقّی نخواهد بود. یا ایّهاالذین آمنوا انفقوا ممّا رزقکم الله من قبل ان یأتی یوم لا بیع فیه و لا خلة و لا شفاعة و الکافرون هم الظالمون.

۴۸. صد پند = نصایح لقمان **(اخلاق ـ فارسی)**

(ص ۹۳۴ـ۹۴۰)

نک: فهرستواره، ۶/ ۵۱۵؛ مجلس، ش ۹۴۵۷.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة... این صد پند سودمند دلپسند است که لقمان حکیم پسر خود را وصیت فرموده... اوّل آنکه ای پسر خدای عزّ و جل را بشناس ... .

انجام:... و هیچ کس را مترسان تا ایمن باشی و الله اعلم بالصواب.

۴۹. اشعة اللمعات **(عرفان ـ فارسی)**

(ص ۹۴۷ـ۹۶۹)

از: عبدالرحمان جامی (۸۹۸هـ).

شرحی است بر لمعات عراقی که به خواهش میر علی شیر نوایی ساخته است.

نک: فهرستواره، ۷/ ۸۰.

آغاز: بسمله. لو لا لمعات برق نور القدم... پاک خداوندی که آئینه حقیقت محمدی را مطرح اشعة اللمعات جمال جمعی احدی ساخت ... .

انجام:... و صفاتی می‌توان داشت و چون این مقدار از مقدمات و اصطلاحات این طایفه مذکور شد بشرح موعود رجوع نماییم.

۵۰. منتخب تحفه حسینیه **(فلسفه و عرفان ـ فارسی)**

(ص ۹۷۰ـ۱۰۴۱)

از: عبدالرحیم بن محمّد یونس دماوندی.

منتخبی است از رسالهٔ دماوندی با عناوین «مفتاح ـ مفتاح». می‌دانیم دماوندی اثری دارد موسوم به مفتاح اسرار حسینی و نیز فیوضات حسینیه از همین دماوندی در فهرستواره کتاب‌های فارسی(۶/ ۲۰۵) معرفی شده است.

آغاز: بسمله. منتخب از رسالهٔ موسومه بتحفة الحسینیه میرزا عبدالرحیم دماوندی علیه الرحمة. فصل اول فی اثبات الصنایع (کذا) شیخ اشراق قدّس سرّه این نوع ... .

انجام نسخه:... برای افضل خلق است که سید ما باشد و لهذا موسی(ع) ممنوع شد از آن در این نشئه. شانزدهم.

۵۱. تکفیر ابن فارض (عربی)
(ص ۱۰۴۴ـ۱۰۴۹)

پس از آنکه جمعی از علما، ابن فارض را به زعم وجود کلمات فاسد در نظم السلوک وی تکفیر نمودند، مؤلفِ رسالهٔ حاضر سؤالی در این باره تنظیم و برای عده‌ای از علما ارسال داشته و جواب آنها را در این رساله آورده است.

نسخهٔ دیگری از این رساله در کتابخانهٔ ملی به شماره ۲۵۲۹/ع موجود است.

نک: ملی، ۱۲/ ۴۱۱.

آغاز: بسمله. الحمد لله باجوابکم رضی الله عنکم فیمن یقول بتکفیر سیدی عمر بن الفارض زاعماً فساد عقیدته بناعلی فهمه من کلامه فی ابیات من تائیته المسماة بنظم السلوک و جمیع ما اشکل منها ضمن سؤال من مواضع متفرقة فرق شملها مقدماً مؤخرا....

انجام:... من قواعد الامام الشافعی رضی الله عنه بما یطول ذکره آخر ما وجدنا الاصل بلفظه و حروفه و الحمد لله وحده و صلی الله علی من لا نبی بعده و علی آله و صحبه و سلم.

خط: نستعلیق و نسخ. به خط کاتبان مختلف و در تاریخ‌های مختلف. از جمله رسالهٔ چهاردهم اسداللّه منجم در رجب ۱۳۰۶ه در دارالخلافه از روی خط مؤلف. رسالهٔ پانزدهم: میرزا ابوالقاسم مستوفی کرمانشاهی در شوال ۱۳۰۸ه. رسالهٔ هفدهم: محمّد علی تفرشی در ربیع الثانی ۱۳۰۳ه. رسالهٔ سی و سوم: ۱۳۱۳ه. رسالهٔ چهل و ششم: عبدالکریم در جمادی الثانی ۱۳۱۹ه. رسالهٔ آخر در ۱۹ ربیع المولود ۱۳۰۲ یا ۱۳۲۰ه. این مجموعه به دستور عمادالدوله بدیع الملک میرزا کتابت شده و همو برخی رساله‌ها را مقابله و تصحیح کرده و رساله چهل و ششم را احمد حکمی در ۲۱ جمادی الآخره ۱۳۱۹ه مقابله نموده است.

برگ‌هایی در میان نسخه سفید مانده و روی برگ‌های آخر نسخه مرکب آبی ریخته شده و آلوده گشته است.

جلد: تیماج فرنگی.

۱۱×۱۸سم. ۵۲۵گ. سطور مختلف.

(ثبت ۲۰۷۱۴۷)

۱۵۹۸۳

البدور الزاهرة (قرائت ـ عربی)
فی القراءات العشرة المتواترة

از: سراج‌الدین عمر بن قاسم بن محمّد بن علی انصاری معروف به نشار (ق ۹ه).

مؤلف این کتاب رابه درخواست یکی از دوستان در بارهٔ قرآت ده گانه فراهم کرده و طبق درخواست او هر مسأله‌ای رادر جای مناسب خود آورده تا مطالعه و بررسی آن برای علاقه‌مندان هموار و آسان باشد.

سراج‌الدین نشار کتاب‌های متعددی مربوط به قرائت و تجوید دارد. از جملهٔ آنها: البدر المنیر فی شرح التیسیر، طرز العلمین فی حکم الاستفهامین، العقد الجوهری فی حل الغاز القرآن للجزری، القطر المصری فی قراءة عمرو بن العلاء البصری، المکرر فیما تواتر من القراءات و تحرّر.

نک: کشّاف الفهارس، ۱/ ۲۳۹ـ ۲۴۰.

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز: بسمله. یقول راجی عفو رب دائم عمر الانصاری بن قاسم: الحمد لله الذی علم الانسان ما لم یعلم فمن شاء اهان و من شاء اکرم احمده علی ما یسر و الهم و اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له الأعزّ الأکرم....

انجام افتاده:... قوله تعالی یضیء ادا وقف حمزة و هشام وقفابتا ساکنة و لهما ایضا.

خط: نسخ. بی کا. بی تا.

آیات به شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و

حواشی به نقل از مصباح دارد.
رکابه‌نویسی شده است.
در اول نسخه تملّک ابوالفیض بن محمّد جعفر کاشانی با مهر مربعی به سجع «افوض امری الی الله عبده ابوالفیض» دیده می‌شود.
دو برگ آخر نسخه حاوی بخشی از رساله‌ای فارسی است در سؤال و جواب فقهی.
به نسخه رطوبت رسیده ولی به مطالب آسیب نزده است.
جلد: تیماج زرد فرنگی.
۱۶/۵×۲۱/۵ سم. ۱۲۴گ. ۲۱ س.
(ثبت ۲۰۷۱۴۸)

۱۵۹۸۴

المطول فی شرح التلخیص (بلاغت ـ عربی)
از: سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۲ھ).
نک: التراث العربی، ۵/ ۱۲۸؛ مجلس، ش ۷۲۱۶.
نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.
آغاز افتاده: کیف واریت جوده/ و قد کان منه البرّ و البحر مرعا. و منها تذکیر ما قد بعد....
انجام:... فالحمد لله علی التوفیق و منه الهدایة الی سواء الطریق و الصلوة علی نبیّه محمد خیر البریّة و علی آله و اصحابه ذوی النفوس الزکیة.
خط: نسخ. کاتب: زین‌الدین بن احمد بن محمّد بن احمد بن مسعود. تاریخ کتابت: شب یکشنبه ربیع الثانی ۸۳۲ھ. مکان کتابت: هرات.
نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده.
حواشی و رکابه دارد.
به نسخه رطوبت رسیده ولی به نوشته‌ها آسیب نزده است.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۳/۵×۲۲/۵ سم. ۷۲گ. ۲۵ س.
(ثبت ۲۰۷۱۴۹)

۱۵۹۸۵

مجموعه

۱. لغت فارسی به فارسی (لغت ـ فارسی)
(گ ۱ پ ـ ۲۶ ر)
از: ناشناس.
فرهنگ لغات فارسی به فارسی است به ترتیب حروف تهجی.
آغاز: بسمله. فصل الالف، الالف مع الالف. آئین: زیب و آرایش و طرز و دستور. آبشار: رهگذر آب که از بالا به پهنائی بزیر ریزد....
انجام: ... فصل الیا، الیا مع الراء، یرلیغ: فرمان شاهی. الیا مع المیم، یم: دریا. الیا مع نون، ینابیع: چشمهای بزرگ آب. الیا مع الواو یواقیت جمع یاقوت.

۲. منشآت (نامه نگاری ـ فارسی)
= انشاء الدرر
(گ ۲۶ پ ـ ۸۳ ر)
از: میرزا مهدی خان منشی استرآبادی (ق ۱۲ھ).
نک: مجلس، ش ۷۶۰۵ که در آغاز برابراند.

۳. منشآت (نامه‌نگاری ـ فارسی)
(گ ۸۳ ر ـ ۱۰۱ پ)
از: میرزا کوچک میرزا محمّد شفیع وصال شیرازی (۱۲۶۲ھ) و دیگران.
نمونه‌هایی است از نکاح نامه‌ها، طلاق نامه، توبه نامه، آزاد نامه، مصالحه نامه، وصیت نامه، هبه نامه، تملک نامه، حج نامه نیابت.
آغاز: من کلام میرزا کوچک شیرازی المتخلص بوصال. محبان عزیزان دوستداران شکایتی دارم.

۴. صیغ عقود (فقه ـ فارسی)
نکاح و متعه و طلاق
(گ ۱۰۶ ر ـ ۱۱۷ پ)

از: محمّد یوسف استرآبادی.

رسالهٔ کوتاهی است در بیان انحاء صیغ عقود نکاح و متعه و طلاق مطابق رأی استادش شیخ مرتضی انصاری.

این رساله در ۱۳۱۷ه در تهران به چاپ رسیده است.

نک: ذریعه، ۱۵/ ۱۱۰ رقم ۷۴۰.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی احلّ النکاح و ندب الیه و حرم الزنا و السفاح و توعد علیه ...

انجام:... و من تمتّع ثلث مرّاة زاحمنی فی الجنّة و من زاد زاده الله علواً و رفعة.

۵. الموعظة و النصیحة **(فارسی)**

(گ ۱۱۸ پ ـ ۱۲۹ ر)

از: میرزا مهدی خان بن محمّد نصیر منشی استرآبادی متخلص به کوکب (ق ۱۲ه).

منشآت ادبی در وعظ و نصیحت است.

نک: فرهنگ سخنوران، ۲/ ۷۷۲.

آغاز: در ذکر کلمات وعظ اساس من کلام میرزا مهدی خان المتخلص بکوکب. بسمله. و به نستعین کیست که در باغ پُر ورد جهان گلبنی پَرورد و خار جفایش برخلد نخلد ... .

انجام:

پندار که هر چه هست در عالم نیست

انگار که هر چه نیست در عالم هست

و السلام علی من اتبع الهدی تمام شد کتاب الموعظه و النصیحه من تألیفات افصح الفصحا... میرزا مهدی خان المتخلص بکوکب.

خط: نستعلیق. بی کا. رسالهٔ یکم: جمعه ۲۵ صفر ۱۲۷۶ه و رسالهٔ پنجم: ربیع الثانی همان سال در بمبئی.

عناوین شنگرف. قطع نسخه بیاضی است.

جلد: مقوا عطف و گوشه تیماج سرخ.

۸/۵×۱۴/۵سم. ۱۲۹گ. ۱۲س.

(ثبت ۲۰۷۱۵۰)

۱۵۹۸۶

عبرة الناظرین و حیرة الحاضرین = عبیرة الناظرین **(تاریخ ایران ـ فارسی)**

از: میرزا محمّد ابراهیم خان نواب بدایع نگار تهرانی (۱۲۹۹ه).

مؤلف از منشیان دربار ناصرالدین شاه قاجار بوده و رسالهٔ حاضر را در گزارش وقایع و رویدادهای سال‌های ۱۲۸۷ تا ۱۲۹۰ه و به خصوص گزارش قحطی معروف سال ۱۲۸۸ه که در ایران پیش آمده، باانشایی ادیبانه نگاشته است. انجام تألیف در روز یکشنبه هشت روز باقی مانده از رجب ۱۲۹۰ه. نسخهٔ دیگری از این رساله در مرکز احیاء میراث اسلامی در قم به شماره ۸۲۱ موجود است و در فهرست آنجا به عنوان مرآة الناظرین و عبرة الحاضرین معرفی شده است.

نک: نشریه، ۷/ ۶۸۴؛ مرکز احیاء، ۳/ ۲۹.

آغاز: هو الله تعالی شأنه العزیز ما یفتح الله للناس من رحمة فلا ممسک لها و ما یمسک فلا مرسل له من بعده و هو العزیز الحکیم. در آغاز سنه سبع و ثمانین و ماتین بعد الالف در عموم ممالک ایران دور آسمان ... .

انجام: ... ملوکانه در تاریخ بدایع دولت ایراد کرده خواهد آمد.

خط: نستعلیق شکسته. بی کا. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۸ صفر ۱۳۰۵ه.

نام کتاب و مؤلف در صفحهٔ عنوان آمده است. پس از اتمام رساله شرح حال مؤلف به قلم محمودخان ملک‌الشعراء درج شده است. چند برگ در آخر نسخه سفید مانده است.

جلد: تیماج مشکی.

۱۳/۵×۲۰/۵ سم. ۴۶گ. ۱۳س.

(ثبت ۲۰۷۱۵۱)

۱۵۹۸۷

تحفة المؤمنین **(پزشکی ـ فارسی)**
= تحفهٔ حکیم مؤمن

از: سیّد محمّد مؤمن بن محمّد زمان تنکابنی دیلمی (ز: ۱۰۷۷ھ).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۳۴۷.

آغاز: سبحانک اللهم یاقدّوس و یا طبیب النفوس اتمم لنا انوار معرفتک و اذقنا حلاوة مغفرتک شکر شیرینی شربت حیات حکیمی را... .

خط: نستعلیق خفی. کاتب: محمّد علی بن محمّد شفیع اصفهانی متخلص به صبوح. تاریخ کتابت: یکشنبه سلخ صفر ۱۱۷۶ھ هشت ساعت و بیست دقیقه از روز مذکور گذشته در درجه سیوم میزان. مکان کتابت: مدرسهٔ حکیم الملک مشهور به کاسه گران از مدارس دارالسلطنه اصفهان. به دستور استاد علی اکبر صحّاف. در انجامه ابیاتی در تاریخ کتابت نسخه و در وصف مستکتب (علی اکبر صحاف) آمده است، صفحات مجدول محرر به زر و شنگرف و مشکی. صفحهٔ آغاز دارای سرلوح مذهّب و طلا اندازی بین سطور. عناوین شنگرف. رکابه دارد.

جلد: گالینگور مشکی.

۱۲×۱۹سم. ۲۲۳گ. ۳۵س.

(ثبت ۲۰۷۱۵۲)

۱۵۹۸۸

زبدة الاقوال **(پزشکی ـ عربی)**

از: ابوعلی بن محمّد شریف (ق ۱۳ھ).

تحریری از تقویم الادویه[1] است با اندکی زیاده و نقصان در دو کتاب. ابوعلی بن محمّد شریف این نسخه را به خط خود در ۱۲۳۴ھ در مراغه نوشته است. نسخهٔ دیگری از این کتاب بدست نیامد.

آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمد لله الذی اوجدنا من بوادی ظلمات الاعدام و صححنا من غواشی آلام الغفلة و الاسقام... و بعد فیقول العبد الضعیف النحیف ابوعلی بن محمد شریف انّه لما اشوق الی علم الطب جلوت بتتبّع کتبهم الذی جمع فی ادویات المفردة فصادفت نظری علی تقویم الأدویة التی هی من مؤلفات الشیخ الحکیم الاجل الفاضل کمال‌الدین ابوالفضل جیش ابن ابراهیم ابن محمد المتطب التفلیسی رضی الله عنه التی هی علی سیاق التقویم و ترکت تقویمها و کتبتها بلا تقویم مع زیادة و نقصان یسیر و سمّیته بزبدة الاقوال... .

انجام: ... حب الفقد ماء المالح حبّ القرع مخ خربق ابیض ورق الرمق. تمّت الکتاب بعون الملک الوهاب.

خط: نستعلیق. کاتب: ابوعلی بن محمّد شریف. تاریخ کتابت: ۸ ربیع الثانی ۱۲۳۴ھ. مکان کتابت: مراغه.

عناوین شنگرف. در برگ‌های آخر نسخه بخشی از کتابی طبی با عنوان (مقالهٔ دوم در ترکیب ادویه) درج شده است.

جلد: مقوا رویه کاغذ سبز عطف و گوشه تیماج فرنگی.

۱۴×۲۰سم. ۲۲۷گ. ۱۸س.

(ثبت ۲۰۷۱۵۳)

۱۵۹۸۹

خرابات **(تذکرهٔ شعراء ـ فارسی)**

از: شاهزاده احمد هلاکو میرزا بن شجاع السلطنه حسن علی میرزا بن فتح‌علی شاه قاجار متخلص به خراب (ق ۱۳ھ).

تذکرهٔ شعراست شامل شرح حال و گزیدهٔ اشعار ۳۳۷ سرایندهٔ همروزگار مؤلف و ۱۷۲ تن سرایندگان گذشته که فهرست اسامی آنان در آغاز نسخه آمده است.

---

۱. نک: التراث العربی، ۲/ ۱۰۹.

مؤلف بعدها بخش معاصران را از آن جدا ساخته مصطبهٔ خراب نامیده که به کوشش خیامپور در تبریز چاپ شده است.

نک: مجلس، ش ۹۲۲؛ فهرستواره، ۳/ ۱۹۰۲ و ۱۹۵۴؛ فرهنگ سخنوران، ۱/ ۳۰۳.

آغاز: بسمله. درود خداوند ودودی را چه سزد کی بی منت خلق روزیم فزد و ستایش کریمی را چه سزا...

خط: نستعلیق شکسته. گویا به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین شنگرف. با خط خوردگی‌ها در متن اصلاحات و زیادات در حواشی. رکابه‌نویسی شده. فهرست اسامی شعراء در اول نسخه آمده است. در اول نسخه یادداشتی به تاریخ پنج شنبه ۴ جمادی الاولی ۱۲۵۷ه در کاظمین و ابیاتی در مدح مظفرالدین شاه قاجار و یادداشتی از حسن مصطفوی که تاریخ گریختن محمّدرضا شاه پهلوی را در ۲۶ دی ۱۳۵۷ نگاشته است.

جلد: تیماج فرنگی سبز.

۱۶/۵×۲۳/۵ سم. ۲۷۲ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۲۰۷۱۵۴)

۱۵۹۹۰

نجوم القرآن فی اطراف الفرقان (کشف الآیات ـ فارسی)

از: میرزا عبدالوهاب بن علی محمّد منجم باشی (۱۲۸۹ه).

ترجمهٔ فارسی کشف الآیاتی که گوستاو فلوگل (۱۸۷۰م) نگاشته و در ۱۸۲۴م به نام نجوم الفرقان فی اطراف القرآن چاپ شده است.

کتاب حاضر بارها همراه با قرآن چاپ سنگی شده است.

نک: ذریعه، ۲۴/ ۸۲.

آغاز: بسمله. الحمد لله حقّ حمده و الصلوة علی من لا یأتی نبی بعده و علی آله اصحاب الکسا و اصحابه مصابیح الدجی. اما بعد بر الواح ضمایر اولوا البصایر نگاشته می‌شود...

خط: نسخ. کاتب: عبدالجواد بن مولی مؤمن. تاریخ کتابت: پنج شنبه ۱۸ ذی حجه ۱۲۹۳ه.

صفحات مجدول سه ستونی. رکابه دارد. حروف و اعداد به مشکی و شنگرف و لاجورد نگاشته شده. در اول نسخه تملّک معتضدالدوله در ۱۳۳۱ه و در آخر نسخه یادداشتی بدین مضمون که این نسخه را آخوند جواد اردبیلی به مشکوة هدیه داده و او به نویسنده یادداشت هدیه کرده است در رجب ۱۲۹۳ه با مهر مربعی به نقش «المذنب محمد».

جلد: تیماج مشکی.

۱۷/۵×۲۲ سم. ۲۳۸ گ. ۲۳ س.

(ثبت ۲۰۷۱۵۵)

۱۵۹۹۱

جام گیتی‌نما (تاریخ منظوم ـ فارسی)

از: محمّدعلی بن عین‌علی رفیعا فروشانی اصفهانی (ق ۱۳ه).

حماسهٔ دینی است در جنگ‌های پیامبر اکرم(ص).

در تهران به سال ۱۳۷۷ه چاپ شده است.

نک: ذریعه، ۵/ ۲۵؛ فهرستواره، ۳/ ۱۶۰۴ و ۱۰/ ۶۷۶؛ مشار فارسی، ۲/ ۱۴۸۵؛ مجلس، ش ۱۳۳۹۴ و ۱۳۴۹۰ و ۱۳۷۱۲.

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

انجام:

نخستین چو گردید جاری قلم
به نام جهان آفرین زد رقم

انجام افتاده:

کجا کرده منزل گشودند بار
بغیر از عبادت نکردند کار

در ایـــن روزهــا داشت خــیر الانــام
جـناب مـحمد ....

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ھ.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف.
صفحات چهارستونی.
رکابه‌نویسی شده.
برگ نخست پارگی داشته وصالی شده است.
جلد: تیماج فرسوده.
۲۱×۳۰سم. ۱۶۵گ. ۱۹س.
(ثبت ۲۰۷۱۵۶)

۱۵۹۹۲

جوامع الجامع **(تفسیر ـ عربی)**

از: ابوعلی فضل بن حسن بن فضل طبرسی (۵۴۸ھ).
نک: مجلس، ش ۱۲۰۹۴؛ التراث العربی، ۲/ ۲۲۷.
نسخهٔ حاضر نیمهٔ دوم کتاب را دربردارد، از سورهٔ مریم تا آخر قرآن.

آغاز نسخه: یرجوا لقاء ربّه فلیعمل عملاً صالحاً و لا یشرک بعبادة ربّه احدا. الحول التحوّل یقال حال من مکانه حولاً... سورة مریم علیها السلام مکّیة ثمان و تسعون آیة عدّا الکوفی کهیعص آیة و لم یعدّها غیرهم... .

انجام: ... و افض علیّ سجال نعمک و اخصصنی بلطایف کرمک انّک الکریم المنّان و صلی الله علی سیّدنا محمد و آله الطیبین الاخبار و حسبنا الله و نعم الوکیل.

خط: نسخ آیات معرب. کاتب: محمود بن پیر محمّد بن پیر محمود رومی. تاریخ کتابت: شنبه ۱۱ محرم ۹۷۵ھ. مکان کتابت: دارالسلطنه تبریز.
اسامی سور به شنگرف.
رکابه‌نویسی شده و حواشی دارد.
جلد: تیماج مشکی دورو.
۱۹×۲۴سم. ۲۴۴گ. ۲۳س.
(ثبت ۲۰۷۱۵۷)

۱۵۹۹۳

مجموعه

۱. مناسک الحج **(فقه ـ عربی)**

(گ ۱پ ـ ۶ر)
از: محقق کرکی علی بن عبدالعالی عاملی (۹۴۰ھ).
نک: حیاة المحقق کرکی و آثاره، ۲/ ۵۱۰ـ۵۱۱.

آغاز: بسمله. الحمد لله علی سوابغ نعمه الغزار و الصلوة و السلام علی نبیه محمد و آله الاطهار [و بعد] فهذه جملة تشتمل علی مالابدّ منه من بیان مناسک حج بیت‌الله الحرام... .

انجام: ... فیما رغبوا فیه کانت ائمتهم شفائهم یوم القیمة.

۲. صیغ العقود و الایقاعات **(فقه ـ عربی)**

(گ ۶پ ـ ۲۳پ)
از: محقق کرکی نورالدین علی بن عبدالعالی (۹۴۰ھ).
نک: مجلس، ش ۷۵۴۰/۵ در آغاز و انجام برابرند.

۳. فروع دین **(فقه ـ عربی)**

(گ ۲۴پ ـ ۲۶پ)
فایده‌ای است در بیان فروع دین از زکات تا امر به معروف و نهی از منکر، به خصوص در بیان واجبات حج.

آغاز: بسمله. و منها الزکوة و هی تجب فی تسعة اشیاء الابل و البقر و الغنم و الذهب و الفضة و الحنطة...

انجام:... و هی العلم بکون المعروف معروفاً و المنکر منکراً و تجویز التأثیر و الأمن من الضر و هما واجبان علی کل مستطیع.

۴. شرح شواهد **(ادبیات ـ فارسی)**

(گ ۲۷ر ـ ۴۳پ)
بخشی از کتابی است در شرح شواهد شعری کتابی در صرف و نحو عربی احتمالاً شرح الفیه.

آغاز افتاده: حذف عاید منصوبست بعد از فعل ناقص که کان باشد و این حکم اختصاص بفعل تام ندارد. ما الله مولّیک فضل فاحمدنه

فما لدی غیره نفع و لا ضرر

یعنی آن چیزی که خدا عطا کرده بتو او را فضل است البته ستایش او را ....

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت رسالهٔ یکم: غره جمادی الاول ۱۰۳۲ه. رسالهٔ سوم: ۲۲ ربیع الآخر همان سال.

جلد: تیماج فرنگی.

۲۱×۱۵/۵ سم. ۴۳گ. ۱۹س.

(ثبت ۲۰۷۱۵۸)

۱۵۹۹۴

مجمع البحرین و مطلع النیرین (لغت ـ عربی)

از: فخرالدین بن محمّد علی طریحی (۱۰۸۷ه).

نک: التراث العربی، ۵/ ۴۴۵.

آغاز: بسمله. الحمد لمن خلق الانسان و علّمه البیان و التبیان ....

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: شروع در ۱۵ محرم در کربلا و اتمام در شب ششم جمادی الاولی ۱۲۳۵ هنگام تحصیل علوم دینی.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و یادداشت علامت بلاغ مقابله و تصحیح دارد، بدین مضمون «فرغ من تصحیحه و مقابلته بقدر الامکان بوم الخمیس السابعة عشر من الشهر الاکبر شهر الله... سنه ۱۳۳۶» با مهر بیضوی به سجع «سبحان العلی الاعلی ۱۲۳۴»، با حواشی به امضای «لطف» و «لولد المؤلف» و «منه»، در اول نسخ ابیاتی به فارسی و عربی درج شده و یادداشتی که تاریخ حملهٔ وهابی‌ها به کربلا را در روز چهارشنبه مصادف با عید غدیر ثبت کرده، نیز تعداد ابیات نسخه که ۴۴۸۳۸ بیت شمرده شده و در آخر نسخه چند مهر بیضوی از جمله با سجع «توکل یا اباذر علی خالقک الاکبر» و «عبده الراجی محمد مهدی» و «عبده غلام حسین بن محمد رضا» و نیز چند فایدهٔ ادبی.

جلد: تیماج سرخ.

۳۰×۱۹سم. ۳۰۱گ. ۳۴س.

(ثبت ۲۰۷۱۵۹)

۱۵۹۹۵

خلاصة منهج الصادقین (تفسیر ـ فارسی)

از: ملّا فتح اللّه بن شکراللّه کاشانی (۹۸۸ه).

نک: مجلس، ش ۱۲۰۲۰؛ ذریعه، ۷/ ۲۳۳.

نسخهٔ حاضر جلد دوم کتاب و از سورهٔ هود تا سورهٔ فاطر را شامل است و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: و یا قوم هذه ناقة الله و گفت ای گروه من این ناقه‌ایست ....

انجام نسخه:... بصیرا بیناست و می‌داند که مستحق هلاکت کیست و لایق خلاص و نجات کدام و هر یک را فراخور او پاداش دهد.

خط: نسخ. آیات معرب و به شنگرف. بی کا. تاریخ کتابت: شنبه ۲۰ ذی قعده ۱۰۸۰ه.

صفحات مجدول محرر به زر و مشکی و لاجورد.

رکابه دارد. صفحهٔ آغاز پارگی داشته وصالی شده. به نسخه رطوبت رسیده. در آخر نسخه یادداشت تملّکی که پاک شده و یادداشت تولد علی خان در شب سه شنبه ۱۹ شعبان ۱۳۱۳ه.

برگ‌هایی در اول نسخه سفید مانده است.

جلد: تیماج زرد فرسوده.

۳۰×۱۸/۵سم. ۳۴۳گ. ۲۶س.

(ثبت ۲۰۷۱۶۰)

۱۵۹۹۶

خلاصة منهج الصادقین (تفسیر ـ فارسی)

از: ملّا فتح‌اللّه بن شکراللّه کاشانی (۹۸۸ه).

این نسخه از سورهٔ «ص» تا آخر قرآن را دربردارد.

آغاز: بسمله. سوره ص مکیّه و هی ثمان و ثمانون آیه ابی بن کعب از حضرت رسالت پناه صلعم روایت کند که هر که سورهٔ ص بخواند حق تعالی بوزن جمیع کوهها... بسمله. ص. از امام جعفر صادق علیه السلام مرویست که صاد اسمی است از اسمای الهی....

انجام: ... حکیم سنائی درین باب گفته:

اول و آخر قرآن ز چه با آمد و سین

یعنی اندر ره دین رهبر تو قرآن بس

حسبنا الله [و] نعم الوکیل و نعم المولی و نعم النصیر و الیه المرجع و المصیر.

خط: نسخ. کاتب: شیخ حبیب اللّه. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۱۴ جمادی الاول ۱۰۸۷ه.

صفحات مجدول به شنگرف و مشکی. آیات معرب و به شنگرف.

رکابه دارد.

جلد: تیماج زرد.

۱۷/۵×۳۰/۵سم. ۵۲۳گ. ۱۹س.

(ثبت ۲۰۷۱۶۱)

۱۵۹۹۷

قرآن کریم (عربی)

نسخه کامل است از سورهٔ حمد تا سورهٔ ناس.

خط: نسخ معرب. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

تمامی صفحات مجدول محرر کمند کشی شده به زر و مشکی. دو صفحهٔ نخست دارای کتیبهٔ مذهَّب. فواصل آیات با دایره زر و نشانی وقفها و مدها به شنگرف. در ابتدای هر سوره نام سوره و تعداد آیات و مکی و مدنی بودن آن به خط درشت درج گردیده و در حواشی کیفیت قرائت برخی کلمات درج شده است.

در آخر نسخه یادداشتی از سیّد حسام‌الدین فال اسیری که در ۲۵ ماه رمضان ۱۳۸۱ این نسخه را به تیمسار سرتیپ محمّد رضا یاوری اهدا کرده است.

جلد: روغنی دو رو بانقش گل و بوتهٔ الوان.

۱۱×۱۷/۵سم. ۳۵۵گ. ۱۴س.

(ثبت ۲۰۷۱۶۲)

۱۵۹۹۸

مجموعه

۱. فواید طبّی (پزشکی ـ فارسی)

(گ ۱پ ـ ۹ر)

۲. تحفهٔ شاهی (پزشکی ـ فارسی)

= **ترجمهٔ برء الساعه**

(گ ۹پ ـ ۴۶پ)

از: سیّد احمد بن محمّد حسین شریفی طبیب تنکابنی (ق ۱۳ه).

متن از محمّد بن زکریا رازی، ترجمه از میرزا سیّد احمد تنکابنی حکیم‌باشی فتحعلی شاه قاجار و به نام او. با افزودن ۷ باب بر ۲۳ باب متن کتاب. سپس فرزند او سیّد محمّد طبیب در آن دست برده و در ۱۲۹۷ه به چاپ رساند.

نک: مجلس، ش ۱۲۱۴۸/۱؛ فهرستواره، ۵/ ۳۳۳۹.

آغاز: بسمله. حمد بیحد حکیمی را سزد که طبیعت نوع انسان را از چهار طبع مختلف الطبیعه الفت ترکیب داد....

انجام: ... سیر و پیاز و تخم تره تیزک مساوی پخته مرهم ساخته بکار برند.

۳. فواید و نسخه‌جات طبی (پزشکی ـ فارسی)

(گ ۴۶پ ـ ۵۷ر)

۴. لغت عربی به فارسی (لغت ـ عربی به فارسی)
(گ ۵۷ پ ـ ۷۷ ر)
رسالهٔ مختصری است در بیان معانی لغات عربی به فارسی به ترتیب الفبای اول کلمات.
آغاز: باب ما اوّله الألف اخشم فراخ بینی اذعال افساد استحماش اشتداد اشراف خوف ....
انجام:... باب ما اوّله الیاء غیر بالغ... یزک طلایه و مقدمة الجیش یساول صف آرا.

۵. لغات نصاب (لغت ـ عربی به فارسی)
(گ ۷۷ ر ـ ۸۵ پ)
آغاز: لغات نصاب، قفا حیره یعنی پشت کردن ....
انجام: عماد لغت عربی قدیم الوضع را گویند که واضع آن عرب باشد ....

۶. لغات مولد و معرب و معجم و مشترکه و مختلف فیها و اسامی فلزات و اسامی لیالی در ایّام ماه
(۸۵ پ ـ ۸۷ پ)

۷. فواید پراکنده (فارسی)
(گ ۸۸ ر ـ ۱۰۷ پ)
از جمله: طریق مساحت مثلث، حس مشترک، فوایدی در زمین‌شناسی، اسامی شهور ترکیه و نسخه‌جات طبی.
خط: نستعلیق. کاتب رسالهٔ دوم: محمّد بن آخوند ملّا آقا. تاریخ کتابت: شب چهارشنبه ۱۸ ذیحجه ۱۳۱۷ه. مکان کتابت: قریه شورین.
عناوین شنگرف.
جلد: تیماج فرنگی مشکی.
۱۱/۵ ×۱۷/۵ سم. ۸۷گ. ۱۲ س.
(ثبت ۲۰۷۱۶۳)

۱۵۹۹۹

شرح عقائد العضدی (عقاید ـ عربی)
از: جلال‌الدین محمّد بن اسعد دوانی (۹۰۸ه).
شرح مزجی است بر رساله اعتقادات قاضی عضدالدین ایجی (۷۵۶ه).
انجام تألیف در چهارشنبه ۱۸ ربیع الاول ۹۰۵ه.
نک: التراث العربی، ۳۵۲/۳.
آغاز: بسمله. یا من وفقنا لتحقیق العقائد الاسلامیه و عصمنا عن التقلید فی الاصول و الفروع الکلامیة ....
انجام: ... ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هدیتنا و هب لنا من لدنک رحمة انّک انت الوهاب و اغفر لنا و تب علینا انّک انت الکریم التّواب.
خط: نسخ. بی کا. بی تا.
با حواشی به امضای «فیض الله» و «محمود حسن». رکابه‌نویسی دارد. در آخر نسخه مهر بیضوی با سجع «بود نور چشم محمد حسن» و مهر بیضوی دیگر با سجع «عزّ من قنع و ذلّ من طمع».
جلد: تیماج فرنگی.
۱۸/۵ ×۲۳/۵ سم. ۸۲گ. ۱۰ س.
(ثبت ۲۰۷۱۶۴)

۱۶۰۰۰

حاشیة المحاکمات بین شرحی الاشارات (فلسفه ـ عربی)
از: آقا حسین بن جمال‌الدین محمّد خوانساری (۱۰۹۸ه).
حواشی آقا حسین خوانساری است بر متن الاشارات و التنبیهات ابن سینا و شرح الاشارات خواجه نصیر طوسی و المحاکمات بین شرحی الاشارات قطب‌الدین رازی و حاشیه المحاکمات میرزا جان باغنوی.
این حواشی به اهتمام دکتر احمد عابدی به وسیلهٔ

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم در ۱۳۷۸هش به چاپ رسیده است.

نک: ذریعه، ۶/ ۱۹۲.

نسخهٔ حاضر یک برگ از آغاز و از انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: ان یکون بناء الکلام علی ما ذهب الیه الشیخ لانّ الکلام فی کلامه و الظاهر انّه علی مذهب الشیخ لا یمکن ان یصیر الشیء جوهراً بعد ما لم یکن... .

انجام افتاده: فلو تمّ ما ذکره سابقاً من انّ قسمة المحل یستلزم قسمة الحال من الصورة العقلیة ایضاً لیتم المراد و اندفع الایراد.

خط: نستعلیق. بی کا. بی تا.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف و در نیمهٔ دوم نسخه عناوین نانوشته باقی مانده. در حاشیه تصحیح شده و حواشی با نشانی «منه رحمه الله» و «لراقمه» دارد. رکابه‌نویسی شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سرترنج.

۱۳×۱۹سم. ۲۵۳گ. ۱۹س. **(ثبت ۲۰۷۱۶۵)**

۱۶۰۰۱

مجموعه

۱. منتهی السئول فی شرح الفصول (عقاید ـ عربی)

(گ ۱پ ـ ۴۲پ)

از: علی بن یوسف بن عبدالجلیل نیلی (ق ۸ه).

فصول خواجه نصیر طوسی در عقاید به فارسی نگاشته شده که رکن‌الدین استرآبادی آنرا ترجمه به عربی نموده و کتاب حاضر در شرح آنست با عناوین «قوله ـ اقول».

نک: مجلس، ش ۵۶۳۷؛ ذریعه، ۲۳/ ۱۰؛ مرعشی، ۶/ ۲۳۷ و ۱۲/ ۱۹۸؛ معجم التراث الکلامی، ۵/ ۲۸۹.

آغاز: بسمله. الحمد لله مبدع نظام الاصول و مخترع ترتیب الفصول بحکمة تبهر العقول ساطع الانوار الباهرة... .

انجام: ... سعادة دارالآخرة بمحمد و عترته الطاهرة و الحمد لواجب و الغنی علی الاطلاق... انّه لا یخیب من سأله و لا یخسر من امله.

۲. الاسطنبولیة فی الواجبات العینیة = ما لا یسع المکلف جهله (عقاید ـ عربی)

(گ ۴۴پ ـ ۴۹پ)

از: شهید ثانی زین‌الدین بن علی عاملی (۹۶۵ه).

ختم تألیف در روز چهارشنبه ۱۶ جمادی الآخر ۹۵۲ه در قسطنطنیه.

نک: ذریعه، ۲/ ۵۹ و ۱۹/ ۲۶؛ معجم التراث الکلامی، ۱/ ۲۵۹ و ۳۹۸.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة علی محمد و عترته الطاهرین و بعد فهذه رسالة مشتملة علی ما لا یسع المکلّف جهله من معرفة الله تعالی و ما یتبعه من اصول‌الدین و العبادات العینیّة علی وجه الاختصار فالأول ما یجب علی المکلّف... .

انجام:... کما جعلها مختومة بالقربة الیه.

۳. الاعتقادات (عقاید ـ عربی)

(گ ۵۰پ ـ ۷۱پ)

از: شیخ صدوق محمّد بن علی ابن بابویه قمی (۳۸۱ه).

نک: ذریعه، ۲/ ۲۲۶؛ التراث العربی، ۱/ ۲۷۰؛ معجم التراث الکلامی، ۱/ ۳۹۱.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة علی محمد و آله الطاهرین قال الشیخ ابوجعفر محمد بن علی بن الحسین بن موسی بن بابویه الفقیه المصنف لهذا الکتاب فی صفة اعتقاد الامامیة اعلم انّ اعتقادنا فی التوحید... .

انجام:... و قد اخرجت الخبر فی ذلک مسندا بشرحه فی کتاب التوحید و ساحرر فی ذلک کتابا مشیة الله و عونه انشاءالله و الحمد لله رب العالمین.

۴. ترجمة الفصول النصيرية فی الاصول الدينية (عقاید ـ عربی)
(گ ۷۴پ ـ ۸۵پ)

از: رکن‌الدین محمّد بن علی استرآبادی (ز: ۷۲۸ه).

ترجمهٔ عربی رسالهٔ فصول خواجه نصیر طوسی در عقاید است.

انتشارات دانشگاه تهران در ۱۳۳۵هش آنرا به چاپ رسانده است.

نک: مجلس، ش ۴۰۱۳؛ معجم التراث الکلامی، ۲/ ۲۵۷.

آغاز: بسمله. اما بعد حمد الله الواجب وجوده الفايض على ساير القبايل جوده....

انجام:... و خسر خسرانا مبينا وفّقكم الله و ايّانا لسعادة الدار الآخرة بمحمد و عترته الطاهرة.

خط: نسخ. رسالهٔ سوم به نستعلیق. رسالهٔ یکم: کاتب: ملک علی بن محمّد تبریزی. تاریخ کتابت: یکم شعبان ۹۶۱ه. رسالهٔ دوم: سه‌شنبه ۱۵ محرم ۹۶۱ه به همان خط. رسالهٔ سوم: ربیع الاول ۹۵۲ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف.

در حاشیه تصحیح شده و رکابه‌نویسی دارد. در اول نسخه وقف‌نامه‌ای که نسخه را بر علما و صلحای امامیه وقف کرده در ۱۲۷۵ه و مهر بیضوی به سجع «خادم شرع نبی فتح علی ۱۲۸۲».

رطوبت به نسخه آسیب رسانده است.

این نسخه اهدایی شیخ عبداللّه نورانی به کتابخانهٔ مجلس است در ۱۳۸۰/۳/۱۶هش.

جلد: تیماج فرنگی.

۱۲/۵×۱۹سم. ۸۵گ. ۱۷س.

(ثبت ۲۰۷۱۶۶) (← تصویر)

۱۶۰۰۲

فتح الوهاب بشرح منهج الطلّاب (فقه شافعی ـ عربی)

از: زکریا بن محمّد انصاری (۹۲۶ه).

مؤلف در ابتدا کتاب منهاج الطالبین محیی‌الدین نووی (۶۷۶ه) را تلخیص نموده و آنرا منهج الطالبین نامیده است. سپس شرح حاضر را بر آن نگاشته است. در الفهرس الشامل ۳۲۵ نسخهٔ خطی از این شرح معرّفی شده است.

نک: التراث العربی، ۴/ ۱۵۶؛ الفهرس الشامل للتراث العربی الاسلامی المخطوط، الفقه و اصوله، ۷/ ۳۲۷ـ ۳۵۷.

نسخهٔ حاضر جزء اول کتاب است، شامل کتاب الطهارة تا کتاب قسم الزکاة.

آغاز: بسمله. قال سيدنا و مولانا... بسمله. الحمد لله على افضاله و الصلاة و السلام على سيّدنا محمد و صحبه و آله و بعد فقد كنت اختصرت منهاج الطالبين فی الفقه....

انجام نسخه: ... يكون قدرا يقارب الجميع فالاوجه التفصيل السابق فيه.

خط: نسخ. کاتب: عبدالواحد بن محمّد بن احمد. تاریخ کتابت: ظهر جمعه ۲۶ محرم ۱۳۰۳ه.

کتاب متن به شنگرف. نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و حواشی دارد با نشانی «ا ه ب ج». نام کتاب و مؤلف در صفحهٔ عنوان درج شده. فهرست مطالب کتاب در اول نسخه آمده و یادداشت وقف از کاتب در ۲۲ ماه رمضان ۱۳۱۴هو یادداشتی از پسر کاتب (عبداللّه بن عبدالواحد فرامرزی) در ۴ بهمن ۱۳۴۱هش که فوت کاتب را در ۱۳۲۲هش در قریه چاه‌کوتا از توابع بوشهر ثبت کرده است.

جلد: تیماج فرنگی.

۱۸ ×۲۵/۵ سم. ۳۰۵گ. ۲۶ س.
(ثبت ۲۰۷۱۶۷)

۱۶۰۰۳

فتح الوهاب **(فقه شافعی ـ عربی)**
بشرح منهج الطلّاب

از: زکریا بن محمّد انصاری (۹۲۶ه).
نسخهٔ حاضر از کتاب النکاح تا کتاب امهات الاولاد را دربر دارد.
آغاز نسخه: بسمله. کتاب النکاح هو لغة الضم و الوطء و شرعا عقد یتضمن اباحة وطء بلفظ ....
انجام: ... بخلاف ما لو اوصی بحجة الاسلام من الثلث و هذا من زیادتی فی الواحد.
خط: نسخ. کاتب: عبدالواحد بن محمّد بن احمد بن ملّا علی فلاورزی کچویی از اعمال جهانگیریه. تاریخ کتابت: ظهر پنج شنبه غرّه شعبان ۱۳۱۳ه.
نشانی‌ها شنگرف. رکابه‌نویسی شده و فهرست مطالب در ابتدای نسخه آمده است و یادداشت وقف ازکاتب در اول نسخه دیده می‌شود.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۸ ×۲۵/۵ سم. ۱۹۶گ. ۲۷ س.
(ثبت ۲۰۷۱۶۸)

۱۶۰۰۴

مواهب المولی العلی **(فقه عامه ـ عربی)**
علی مجموع الامام الاخضری

از: محمّد بن راشد بن حسین.
شرح مزجی است بر مجموع اخضری در فقه عامه. در الفهرس الشامل (۹/ ۲۰۵) مختصر الاخضری در فقه مالکی از ابوزید عبدالرحمن بن محمّد اخضری (۹۸۳ه) معرفّی شده که احتمال می‌رود کتاب حاضر شرح بر آن باشد؟
در انجامه، تاریخ اتمام تألیف ظهر جمعه ۱۹ ربیع الثانی ۱۲۹۱ه ثبت شده است. به نام کتاب و مؤلف درصفحهٔ عنوان و مقدمه تصریح شده و فهرست مطالب در آغاز نسخه آمده که شامل طهارت، صلات، زکات، صوم و حج می‌باشد.
آغاز: بسمله. و به نستعین الحمد لله الذی رفع حجب بصائر القلوب فتفقهت فی دینه و اشتغلت باعظم مطلوب... فبعد فیقول افقر الوری الی ربّه القدیر الواحد محمد بن راشد بن حسین فانّی لما رأیت کثیراً من المبتدئین فی الفقه مقبلین علی مجموع الامام العالم العلامة سیّدی الاخضری ....
انجام: ... لا ارتقی صدرا منها و لا ارد. اسأل الله العظیم ان یجعل ذلک خالصاً لوجهه الکریم.
خط: نسخ. کاتب: عبدالواحد بن محمّد بن احمد بن علی. تاریخ کتابت: ظهر جمعه ۲۲ صفر ۱۳۰۴ه.
کتاب متن به شنگرف نوشته شده. نام کتاب و مؤلف در صفحهٔ عنوان آمده است.
فهرست مطالب کتاب در آغاز نسخه درج شده.
رکابه‌نویسی دارد. در اول نسخه یادداشت وقف از عبدالواحد بن محمّد فرامرزی و در آخر نسخه اشعاری در وصف نسخه از کاتب که سیاه کرده‌اند.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۷ ×۲۲ سم. ۲۶۴گ. ۲۰ س.
(ثبت ۲۰۷۱۶۹)

۱۶۰۰۵

الصواعق الالهیة **(عقاید ـ عربی)**
فی الرّد علی الوهابیّة

از: سلیمان بن عبدالوهاب تمیمی نجدی حنبلی (ح ۱۲۱۰ه).
مؤلف برادر محمّد بن عبدالوهاب بنیان گذار فرقهٔ

وهابیت است که این رساله را در ردّ وی نگاشته و بارها در هند و ایران و ترکیه به چاپ رسیده است.

نک: الاعلام[1]. زرکلی، ۳/ ۱۳۰؛ ایضاح المکنون، ۲/ ۷۲؛ معجم المؤلفات الاسلامیة فی الرد علی الفرقة الوهابیة، ص ۲۷۸.

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز: بسمله. الحمد للّه ربّ العالمین و اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له و اشهد انّ محمداً عبده و رسوله ارسله بالهدی و دین الحق... اما بعد من سلیمان بن عبدالوهاب الی حسن بن عیدان سلام علی من اتبع الهدی و بعد قال الله تعالی و لتکن منکم امة یدعون الی الخیر ... .

انجام افتاده: ... نصوص الوعید فی القران مطلقة عامه کقوله تعالی انّ الذین یأکلون اموال الیتامی ظلما الآیة و کذلک ... .

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین شنگرف. رکابه‌نویسی شده. رطوبت به شدت به نسخه آسیب زده. در اول نسخه یادداشت وقف از عبدالواحد بن محمّد فرامرزی.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۷×۲۴/۵ سم. ۴۲گ. ۲۱ س.

(ثبت ۲۰۷۱۷۰)

۱۶۰۰۶

دفع المناواة عن التفضیل و المساواة (عقاید ـ عربی)

از: سیّد حسین بن حسن بن محمّد مجتهد کرکی (۱۰۰۱ه).

در بیان شأن امیرالمؤمنین(ع) در نسبت با پیامبر اکرم(ص) و نسبت هر یک از امامان با یکدیگر و نسبت ایشان با پیامبران گذشته همراه با شواهدی از آیات و احادیث در سه «مرصد»:

المرصد الاول: المساواة فی ما عدا النبوة
المرصد الثانی: فی الافضلیة عل سائر الخلق
المرصد الثالث: فی أنّ الائمة بعد النبی و الوصی افضل البشر.

ختم تألیف در ۴ ربیع الاول ۹۵۹ه. این کتاب به اهتمام سیّد مهدی رجایی به چاپ رسیده است.

نک: ذریعه، ۸/ ۲۳۲؛ مرعشی، ۱۷/ ۳۲؛ معجم التراث الکلامی، ۳/ ۲۸۲.

نسخهٔ حاضر یک برگ از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: الموجودات بأسرها حتی الشجر و الحجر رجال الفضایل و شجعانها و حماة الفواضل و فرسانها... و بعد فقد سأل من تفرّد بعالی فطرته و وقاد قریحته و مستقیم سلیقته ... .

انجام: ... و خاصته و اصفیائه و احینا فی دولته ناعمین و بصحبته غانمین و بحقه قائمین و من السوء سالمین آمین.

خط: نسخ. بی کا. از عصر مؤلف.
عناوین به زر و شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و حواشی «منه مد ظله العالی» دارد.
رکابه‌نویسی شده.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۸×۲۵ سم. ۱۴۳گ. ۱۷ س.

(ثبت ۲۰۷۱۷۱)

۱۶۰۰۸

نهایة الادراک فی درایة الافلاک (هیئت ـ عربی)

از: قطب‌الدین محمود بن مسعود شیرازی (۷۱۰ه).

در چهار مقاله: ۱. مقدمات ۲. اجرام علوی ۳. هیئت ارض ۴. مقادیر ابعاد و اجرام. بدرخواست

---

۱. زرکلی از این رساله به عنوان الرد علی من کفّر المسلمین بسبب النذر لغیر الله یاد کرده و نسخه‌ای از آن‌را در مکتبهٔ اوقاف بغداد نشان داده‌است.

اشرف‌الدین محمّد بن عمر بدخشانی ساخته و کتاب تذکرهٔ خواجه نصیر طوسی را در آن گنجانده است.

نک: دانشگاه، ۱۰/ ۱۵۷۹؛ سپهسالار، ۵/ ۷۳۴.

آغاز: بسمله. امّا بعد حمد الله الذی جعل الحمد ثمنا لنعما[۱]....

انجام: ... فلنختم الکتاب حامدین لله تعالی علی آلایه العظام و نعمائه الجسام و مصلین علی زبدة اللیالی و الایام محمد خیر الانام و علی آله البررة الکرام مصابیح الظلام و مفاتیح الکلام.

خط: نستعلیق. کاتب: وصف اللّه انصاری ساکن قصبهٔ سهالی. تاریخ کتابت: ۵ محرم ۱۱۲۰ﻫ صفحهٔ آغازین نونویس است. عناوین و نشانی‌ها شنگرف.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۶×۲۴/۵ سم. ۲۱۹ گ. ۲۱ س.

(ثبت ۲۰۷۱۷۳)

۱۶۰۰۹

مجموعه

۱. ساعات استخاره به نقل از امام صادق(ع) (فارسی)

(ص ۲ـ۳)

۲. فال نامه (فال نامه ـ فارسی)

(ص ۳ـ۴۱)

منسوب به: امام جعفر صادق(ع).

طریقهٔ تفأل به قرآن کریم است همراه با دایره‌ها و جداولی در بیان بدست آوردن حاجات از سور مختلف.

آغاز: بسمله .الحمد لله ربّ العالمین الرحمن الرحیم و العاقبة للمتقین... قال رسول الله صلی الله علیه و سلم اتقوا فراسة المؤمن... بدانکه این فالنامه بغایت خوب و مجربست ومعتمد از قول درربار ....

انجام: ... ایحسبون انّما نمدّهم. توانگری و مال بسیار یابد، تمّت.

۳. اختیارات ایّام سبعه منقول از امیرالمؤمنین(ع) (فارسی)

(ص ۴۱ـ۴۳)

۴. چهل حدیث (حدیث ـ فارسی)

= اربعین حدیث

(ص ۴۵ـ۵۷)

از: عبدالرحمان جامی (۸۹۸ﻫ).

چهل حدیث نبوی است همراه با ترجمهٔ منظوم فارسی.

نک: ذریعه، ۲۳/ ۱۰۲؛ مرعشی، ۱۲/ ۴۳؛ مجلس، ش ۱۷/ ۷۷۶۲.

نسخهٔ حاضر یک صفحه از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: العصمة و العون و الله ولی التوفیق و المستعان قال رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: لا یؤمن احدکم حتی یحبّ لأخیه ما یحبّ لنفسه

هر کسی رالقب مکن مؤمن
گر چه از سعی جان و تن کاهد

انجام:

اربعینهای سالکان جامی
هست بهر وصول صدر قبول
نبود از فضل حق عجیب و غریب
که بدین اربعین رسی بوصول

۵. نوروزنامه (فارسی)

(ص ۶۰ـ۷۲)

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة و السلام علی رسوله

---

۱. صفحهٔ نخست نونویس است و سطرهای ابتدایی ساختهٔ کاتب است.

و آله اجمعین نقلست که در حدیث آمده است اوّل ما خلق الله نوری. چنین می‌فرماید خلاصهٔ موجودات و مفخر کاینات و برگزیدهٔ انبیا ... .

انجام:... ثواب بسیار عطا کنم صفت آفرینش بسیار بود اما مختصر کرده شد و الله اعلم بالصواب.

۶. دعای عکاشه و دو مناجات دیگر
(ص ۷۲_۸۷)

۷. کنوز الرموز (اخلاق ـ فارسی)
(ص ۸۷_۹۲)
از: مؤلفی ناشناخته.
نک: مجلس، ش ۷۸۶۰/۲ در آغاز برابرند.

۸. در بیان نحس اکبر (فارسی)
(ص ۹۳)

۹. در بیان حواس خمسه (فارسی)
(ص ۹۳_۹۴)

۱۰. خواص حروف تهجی (فارسی)
(ص ۱۰۲_۱۱۱)

۱۱. حروف سبعه ممتزجه به نقل از بونی (فارسی)
(ص ۱۱۱_۱۱۴)

۱۲. فضیلت خوردنی‌ها (فارسی)
(ص ۱۱۴_۱۲۵)

۱۳. دفع شرها و مضرتها و مار و کژدمها و دیو... (فارسی)
(ص ۱۲۵_۱۳۹)

۱۴. فضیلت بانک نماز و نماز جماعت (فارسی)
(ص ۱۴۰_۱۵۹)

۱۵. ادعیهٔ قضای حاجات از فواید الفواید و... (فارسی)
(ص ۱۵۹_۱۸۴)

۱۶. اشکال میمون (فارسی)
(ص ۱۸۴_۱۸۷)

۱۷. استخارهٔ جعفری (فالنامه ـ فارسی)
(ص ۱۸۹_۲۰۲)
از: مؤلفی ناشناخته.
نک: دانشگاه، ۱۶/ ۷۳۴_۷۳۶.

آغاز: بسمله. منقولست از حضرت امام همام جعفر صادق علیه الصلوة و السلام هر کسی را که مهمی و حاجتی پیش آید و خواهد که انجام کار معلوم نماید باید که بطهارت کامل در ساعت اسعد بموجب ارشاد امام در عمل آرد... این کلمهٔ چند حضرت امام از کلام جفر (کذا) موافق حروف تهجی در اعداد ابجد ترقیم نمودند و این تحفه را باستخاره جعفری نام نهاده شد و الله الموفق و به نستعین. اگر سائل پرسد که بیمار جه بیماری دارد باید که نام سائل و نام آنروز بحساب ابجد جمع کند ... .

انجام:... اگر سائل پرسد که دزد تنها است یا شریک دارد نام سائل و نام آنروز جمع نموده حساب ابجد... و اگر سه ماند چند کس شریک دارد.

۱۸. اختلاجات (فارسی)
(ص ۲۰۳_۲۰۵)

۱۹. چهار مسأله که علمای خراسان از علمای ماوراءالنهر پرسیدند و پاسخ امام حفض کبیر (فارسی)
(ص ۲۰۵_۲۰۶)

۲۰. سالنامه = احکام سالنامه (فارسی)
(ص ۲۰۶ـ۲۱۳)
از: خواجه علی حکیم ترمذی.
نک: فهرستواره، ۴/ ۲۹۶۳.
آغاز: احکام سالنامه خواجه علی حکیم ترمذی رحمةالله علیه می‌فرماید: چون سال موش در آید اوّل آن سال خوشی و ایمنی بود....
انجام:... سال خوک، زنان حامله بسیار دختر زایند... اما نزد اهل خود بی قدر و بی وقر و حرام روزی بود.

۲۱. فضیلت ماه‌های رجب و شعبان و رمضان (فارسی)
(ص ۲۱۳ـ۲۲۱)

۲۲. دعای روز عاشورا (فارسی)
(ص ۲۲۱ـ۲۲۸)

۲۳. سؤال داراشکوه و جواب شاه محب اللّه (فارسی)
(ص ۲۲۸ـ۲۲۹)

۲۴. دعای هفت قفل (فارسی)
(ص ۲۲۹ـ۲۴۱)

۲۵. زکی نامه (فارسی)
(ص ۲۴۱ـ۲۴۶)
آغاز: جبرئیل علیه السلام گفت یا رسول الله صلی الله علیک و آلک و سلم. این زکی نامه را خدایتعالی در هر شبانه روز فرموده که در هر روزی چهار پاس آفریده....

۲۶. ابیات در شناخت رجال الغیب (شعر ـ فارسی)
(ص ۲۴۶)
نه بیت فارسی در شناختن جهت رجال الغیب.
آغاز:
اگر قیام نمایی بقول اهل کمال
برین قیاس‌شناسی جوانب ابدال

۲۷. در بیان دانستن رجال الغیب (فارسی)
(ص ۲۴۷ـ۲۴۸)

۲۸. تعبیر خواب (خوابگزاری ـ فارسی)
(ص ۲۴۸ـ۲۵۷)
رسالهٔ مختصری است در دوازده باب کوتاه در خوابگزاری.
آغاز: بسمله. بدانکه تعبیر خواب از معجزه حضرت یوسف پیغمبر علیه السلام بر دوازده باب اختصار شد... باب اول در بیان دیدن نور خدایتعالی و دیدن دیدار پیغمبران....
انجام:... هر که ماهی را در خواب بیند دولت و نعمت یابد، آمین.

۲۹. نوروز نامه (فارسی)
(ص ۲۵۷ـ۲۶۰)
آغاز: بسمله. حکیمان روشن ضمیر سر سال غرهٔ محرم گیرند... اگر روز یکشنبه نوروز شود آن سال بسیار مبارک باشد....
انجام:... و بزرگانرا خوبی نباشد بیماری و موت بسیار شود و تنگی سال شود و الله اعلم بالصواب.

۳۰. اذکار ایام هفته به نقل از نظام‌الدین (فارسی)
(ص ۲۶۱)

۳۱. [ایمان و ایقان] (عقاید ـ فارسی)
(ص ۲۶۱ـ۲۶۸)

آغاز: بسمله. بدانکه اول چیزی که بر بنده فرض است پس از بلوغ معرفت الهی است....

انجام: طریقه سلف صالحین و علماء متقین رحمهم الله و کثرهم الی یوم القیامه آمین.

۳۲. تذکرة المذاهب (ملل و نحل ـ عربی)

(ص ۲۶۸ـ ۲۸۰)

از: ابن سراج.

رسالهٔ مختصری است در معرفی مذاهب مختلف اسلامی در هفت باب که بدرخواست خضر بن محمود نگاشته شده است.

نک: مشترک پاکستان، ۲/ ۹۹۷.

آغاز: بسمله. الحمد لله الهادی للمتقین الحافظ عن طرق الضالین... اما بعد فانّ الله تعالی قد فرض علینا طلب طریق الحق الذی علیه السنة و الجماعة....

انجام:... بکشف اسرار الحقایق علی ما هی علیه بالطافک الشاملة ثم اللهم ارنا الحق حقا و الباطل کما هی.

۳۳. معرفة المذاهب (ملل و نحل ـ فارسی)

(ص ۲۸۰ـ۲۹۹)

از: محمّد طاهر غزالی نظام مدرس مدرسهٔ جلالی.

رسالهٔ مختصری در بیان مذهب‌ها در دو باب: ۱. در بیان سنت و جماعت ۲. در بیان هفتاد و دو گروه که بر باطل‌اند در ۶ فصل. نویسنده سنّی است.

نک: نشریه، ۱۱/ ۱۰۲۳ و ۹/ ۲۶۹ و ۱۰/ ۱۹۳؛ حقوق، ص ۲۱۰.

آغاز: بسمله. الحمد لله المحمود و الظاهر المعبود الباطن و الصلوة و السلام علی رسوله الکامل....

انجام:... بر صراط مستقیم که شاه راه است و جماعت است ثابت دارد بحرمة النبی و آله.

۳۴. حلّ لغات اشعار بزرگان (عرفان ـ فارسی)

(ص ۳۰۱ـ۳۱۳)

آغاز: در بیان آنکه در اشعار اکابر بعضی الفاظ که واقع می‌شود بچه معنیست شعری که در وی حدیث خط و خال و زلف و جمال و صورت و حدیث فراق و وصال و آنچه عادت عشاق بود....

انجام:... این جمله کفایت باشد که در هر عبارتی لوازم معانی را حلویه رعایت کنند. تمام شد حل لغات اشعار بزرگان.

۳۵. اقسام خواطر (عرفان ـ فارسی)
از تحقیقات خواجه محمّد پارسا

(ص ۳۱۳ـ۳۱۸)

۳۶. منظومهٔ طبی (فارسی)

(ص ۳۱۸ـ۳۱۹)

منظومه‌ای است در ۱۲ بیت فارسی که در آن طعم دهان هنگام برخواستن از خواب را، ملاک تشخیص وضعیت جسمانی شخص قرار می‌دهد.

آغاز:

هر آنکو بامداد از خواب برخواست
بود طعم دهانش نیک پیدا

انجام:

دوای جمله بیماری همین است
تو این را یاد گیر از گفتهٔ ما

۳۷. عمر پیغامبران (فارسی)

(ص ۳۲۰ـ۳۲۳)

۳۸. پادشاهان دهلی (فارسی)

(ص ۳۲۴ـ۳۲۵)

۳۹. فالنامه (فارسی)

(ص ۳۲۶ـ۳۳۱)

آغاز: بسمله. فالنامه معظم و مکرم که هر مردی

برای کاری و مهمی عرض مطلب خود از بزرگان نـاس نماید باید که در این گوشه‌های بگوشه انگشت نهد و بهر خانه که انگشت افتد... .

انجام:... در خانه تو بسیار برکت شود اگرتجارت کنی مبارک بود.

۴۰. اسامی قرآن از تفسیر کبیر **(عربی)**
(ص ۳۳۲)

۴۱. عدد سوره‌ها و آیات وکلمات و حروف قرآن **(فارسی)**
(ص ۳۳۳)

۴۲. خواص سوره‌ها
(ص ۳۳۵)

۴۳. اذکار جهت دفع بیماری‌ها **(فارسی)**
(ص ۳۳۷ـ۳۴۱)

۴۴. احکام گرفتگی آفتاب و ماهتاب **(فارسی)**
(ص ۳۴۲ـ۳۴۷)

۴۵. محرمنامه **(فارسی)**
(ص ۳۴۸ـ۳۶۶)

به نقل از امام جعفر صادق(ع) از کتاب دانیال.

آغاز:... هر گاه اول محرم روز شنبه باشد زمستان در آن سال بسیار سرد باشد... .

۴۶. مناجات **(فارسی)**
(ص ۳۶۸ـ۳۷۷)

خط: نستعلیق. عبارات عربی نسخ معرب. کاتب: میر عبداللّه. رسالهٔ چهل و چهارم: س۱۶ محرم ۱۱۹۰ه. رسـالهٔ چـهل و پـنجم: ۱۷ مـحرم ۱۱۸۹ه. رسالهٔ آخر به خط جدید است.

صفحات مجدول محرر به زر و مشکی. عناوین شنگرف. رکابه دارد. در اول نسخه مهر مربعی با سجع «لا اله الا الله الملک الحق المـبین عـبده محمد هاشم».

جلد: تیماج قهوه‌ای بادامک در وسط با عبارت صلوات و بادامک کوچک با نقش «یا رزاق».

۱۰×۱۸/۵ سم. ۱۸۷گ. ۱۵س.

(ثبت ۲۰۷۱۷۴)

۱۶۰۱۰

شرح ایساغوجی **(منطق ـ فارسی)**

از: ناشناس.

ترجمه و شرح مزجـی مـختصری است بـر رسـالهٔ ایساغوجی اثیرالدین ابهری در منطق.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی فضّل نـوع الانسـان علی اجناس بریّته بالمنطق الفصیح و فصل الخطاب... امّا بعد چون در حدیث نبوی علیه افضل الصلوات و اکـمل التحیّات آمده است که هر امر که معتدّ به که ابـتدای او باسم الله و حمد الله واقع نشود، آن امر ناقص و ناتمام می‌باشد... .

انجام:... لا جرم گفت و لیکن هذا آخر الرسالة فی المنطق یعنی چون غرض از تألیف اینجابآخر رسید پس می‌باید که این موضع آخر رساله باشد در منطق و احتمال دارد که لفظ هذا اشارت باشد به برهان... قادر باشد بـر تألیف برهان و استنباط علوم یقینیّه از آن.

خط: نستعلیق. بی کا. بی تا.

متن ایساغوجی به زر. در صـفحهٔ عـنوان آمـده است: «شـرح ایسـاغوجی فـارسی تألیـف بـعض الاروام رحمه اللـه تـعالی» هـمراه بـا یـادداشت تملّک محمّد... ابن مصطفی در ۵ صفر ۱۰۰۹ (یا ۱۰۹۰ه). رکابه‌نویسی شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ترنج‌دار.

۱۲×۲۴ سم. ۵۰گ. ۱۷ س.
(← تصویر) (ثبت ۲۰۷۱۷۵)

۱۶۰۱۱

مجموعه

۱. منتخب حدائق عبدالرزاق بیک (گوناگون ـ فارسی و عربی)
(گ ۱ پ ـ ۴۸ پ)

شامل مطالبی به نثر و نظم، از جمله: در اثبات ذات واجب الوجود به طریق متکلّمین و اهل حکمت، معرفت صفات ثبوتیه، تفسیر سورهٔ توحید با روایات شیعی؛ و اشعار عربی از: سیّد ماجد بحرانی، علّامهٔ زمخشری، فخرالدین ابن مکانس، اثیرالدین، امیرالمؤمنین(ع)، تمیم بن بادبیس المغربی، مجنون العامری، سیّد احمد هاتف اصفهانی، قاضی نظام‌الدین اصفهانی، عبدالرحیم برعی، میرزا محمّد نصیر طبیب اصفهانی، مسیح فسایی شیرازی، دعبل خزاعی (قصیدهٔ تائیه وی)؛ و ادعیه و ختومات و عوذات، در اختلاف مذاهب و اظهار نعمت حقّ مذهب امامیه.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة علی محمد و آله الطیبین الطاهرین و بعد قال الله تبارک و تعالی شهد الله انّه لا اله الا هو و الملئکة و اولو العلم....

انجام:... صاحب المقام المحمود و علی آله و اولاده لو لا هم لم یخلق الممکنات الخلاّق الودود.

۲. رسالة فی النصایح و التجارب (اخلاق ـ فارسی)
(گ ۴۹ پ ـ ۵۳ ر)

رسالهٔ مختصری است در مطالب اخلاقی برگرفته از کلمات امامان(ع) و بزرگان.

آغاز: بسمله. از سر دفتر اهل تقوی علی مرتضی علیه السلام منقولست که چهار چیز آدمی را بحد کمال رساند....

انجام: ... همنشین بد را بردار جور را بده داد مظلومان را بستان بهشت را.

۳. لطایف الطوایف (داستان ـ فارسی)
(گ ۵۷ ر ـ ۱۳۸ پ)

از: علی بن حسین واعظ کاشفی متخلص به صفی (ق ۱۰ هـ).

نک: فهرستواره، ۱/ ۴۶۵.

نسخهٔ حاضر یک صفحه از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: و چون جناب وزارت مآب را که جامع فضایل کسبی و مستجمع شمایل ذهنی است....

انجام: ... الصباح یعنی دوای تو منحصر است بناله که سر شب کنی تا بامداد.

۴. اتفاقات بدیع و شگفت (فارسی)
(گ ۱۳۹ ر و پ)

آغاز: بدیع است اگر بهم برسد: از خراسانی وفا، از ازبک سخا، از شیرازی شجاعت....

انجام: ... از نامرد مردی، قزلباش صالح، وزیر لباده پوش، عالم با عمل.

۵. خلاصهٔ تذکرهٔ محمّدشاهی (تذکرهٔ شعراء ـ فارسی)
(گ ۱۴۰ ر ـ ۱۷۵ پ)

از: بهمن میرزا قاجار فرزند عباس میرزا ولیعهد (ق ۱۳ هـ).

تذکرهٔ محمّدشاهی در ذکر شعراء مشتمل بر سه رشته است: ۱. متقدمین تا پایان سدهٔ ۱۲ هـ به ترتیب الفبایی ۱۳۳ تن، ۲. خاقان گیتی ستان و برخی از شهزادگان، ۱۳ تن، ۳. سرایندگان معاصر به ترتیب الفبایی، ۵۷ تن. نسخهٔ حاضر خلاصهٔ آن است که در فراز صفحهٔ نخست به عنوان تذکرة السلاطین معرفی شده است.

نک: فهرستواره، ۳/ ۱۸۸۶؛ ملی، ۵/ ۲۹۷.

آغاز: بسمله. خلاصهٔ تذکرهٔ محمدشاهی تصنیف نوّاب بهمن میرزا در ذکر شعرا مشتمل بر سه رشته رشتهٔ اوّل در ذکر متقدمین....

انجام: ... شخصی از میر عماد پرسید که من می‌خواهم درس بخوانم از که بخوانم گفت اگر معنای تنها می‌خواهی از ملّا صدرا و لفظ تنها از میرداماد و لفظ و با معنی از شیخ.

۶. شرح حال میرزا رفیع تبریزی نظام العلماء (فارسی)

(گ ۱۷۶ پ ـ ۱۷۷ ر)

به نقل از: زین‌العابدین گنجه‌ای.

۷. تعریف تبریز برگرفته از تحفةالالباء زین‌العابدین گنجوی (فارسی)

(گ ۱۷۷ پ ـ ۱۹۴ پ)

آغاز: تبریز از بلاد مشهوره و از مداین معموره است از اقلیم رابع و سه طرفش واسع و سمت شمالش....

انجام: ... روی تو بعارفان نشان خواهم داد. اللهم ایّده بالعلم و وفقه بالخیر... و المسافر یحضر و القلم یسطر.

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: شعبان ۱۳۰۲ھ.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه دارد.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۶×۲۲ سم. ۱۹۵گ. ۱۲س.

(ثبت ۲۰۷۱۷۶)

۱۶۰۱۲

روضة الصفا فی سیرة الانبیاء و الملوک و الخلفا (تاریخ ـ فارسی)

از: میر خواند محمّد بن خاوند شاه بن محمود خوارزمشاهی (۹۰۳ھ).

نک: مجلس، ش ۷۴۷۰؛ منزوی، ۶/ ۴۱۵۳.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: راهبری کنم که اگر اندکی از میوهٔ آن بخوری جاوید در بهشت بمانی و موت و زوال را بساحت اقبال تو راه نباشد. قال الله تعالی هل ادلک علی شجرة الخلد....

انجام افتاده: ... آورده‌اند که بعد از قتل خسرو پسرش شیرویه به شیرین طمع کرد و الحاح او در متابعت از حد در گذشت شیرین....

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۱ھ.

عناوین شنگرف.

رکابه‌نویسی شده و چند برگ از ابتدا و انتهای نسخه وصالی شده است.

جلد: تیماج فرنگی.

۲۰×۲۵/۵ سم. ۳۷۴گ. ۱۷س.

(ثبت ۲۰۷۱۷۷)

۱۶۰۱۳

مجموعه

۱. حاشیة قول احمد علی الفوائد الفناریة (منطق ـ عربی)

(ص ۴ـ۹۶)

از: شهاب‌الدین احمد بن محمّد بن خضر عمری رومی حنفی مشهور به قول احمد (۷۸۵ھ).

حاشیه‌ای است با عنوان «قوله ـ قوله» بر شرح فناری بر رسالهٔ ایساغوجی اثیرالدین ابهری.

نک: آستان قدس، ۲۴/ ۱۶۵؛ ظاهریه، منطق، ص ۹۶.

آغاز: بسمله. حمداً لک اللهم علی ما منحت به علیّ من معارف الافاضل....

انجام: ... بخلاف الاخیرین و لهذا حصر المصنف العمدة فی البرهان.

۲. حاشیة جهة الوحدة (منطق ـ عربی)
= حاشیة شرح الفناری
(ص ۱۰۰ـ۱۲۵)
از: محمّد امین بن صدرالدین.
حاشیه‌ای است با عناوین «قوله ـ قوله» بر شرح فناری. در ذریعه (۲۳/ ۵۵) با عنوان رسالة فی المنطق از ناشناس معرفی شده است.
نک: آستان قدس، ۲۴/ ۱۵۸.
آغاز: بسمله. انّ احسن ما یفتح به المنطق و الکلام حمد الله الواحد الذی برأ الانام....
انجام: ... لو لا تراکم العلایق و تلاطم العوایق لشرحت الکتاب عن آخره و رفعت الحجاب و میّزت القشرة عن اللباب علی انّ همم المحصلین متقاعدة و عزائمهم متقاصرة حامداً لله و مصلیاً علی رسوله.

۳. شرح خطبة (ادب ـ عربی)
تحریر القواعد المنطقیة
(ص ۱۲۶ـ۱۳۲)
از: برهان‌الدین بن کمال‌الدین بن حمید.
شرحی است توضیحی با عناوین «قوله ـ قوله» بر خطبهٔ تحریر القواعد المنطقیة قطب‌الدین رازی.
نک: آستان قدس، ۲۴/ ۲۱۴.
آغاز: بســمله. حـمدله. و الصـلوة... و بـعد فـیقول المحتاج الی الملک القدیم المجید برهان‌الدین بن کمال‌الدین بن حمید عفی عنهم لما کان صدر شرح صدرالافاضل المحقق الرازی للرسالة الشمسیة ....
انجام: ... و کذلک ما یقابلهما عن الخطاء ای عن فساد الکلام و الانحراف عن طریق السداد. تمّ ما اوردنا من شرح الصدر.

۴. شرح الرسالة الوضعیة (ادب ـ عربی)
(ص ۱۳۳ـ۲۴۵)
از: مؤلفی ناشناخته.
شرحی است بر رسالهٔ وضعیه عضدالدین ایجی (۷۵۶ه‍)[1] احتمالاً از عصام‌الدین ابراهیم بن محمّد اسفراینی (۹۵۱ه‍).
نک: مجلس، ش ۴۲۹۹/۲؛ اوقاف بغداد، ۳/ ۲۰۱.
آغاز: بسمله. الحمد لله و الصلوة و السلام علی محمد و علی آله و اصحابه اجمعین. هذه للایماء الی المعانی المرتبة الموجودة فی التعقل فقط علی تقدیر الدیباجة علی الرسالة ....
انجام: ... و فی ظنه وضعا لا یدفعه قوله اذ المعتبر الوضع الحمد لله علی الاتمام...

۵. شرح الرسالة الوضعیة (ادب ـ عربی)
(ص ۲۴۶ـ۲۸۴)
از: ابوالقاسم بن ابی‌بکر لیثی سمرقندی (ق ۹ه‍).
شرح مزجی است بر الرسالة الوضعیة عضدالدین ایجی.
نک: مجلس، ش ۱۴۱۱۰/۷ و ش ۴۴۲/۴ مجموعهٔ کریم‌زاده تبریزی که رساله را از علاءالدین علی بن محمّد سمرقندی (۸۷۹ه‍) دانسته است.
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی خصّ الانسان بمعرفة اوضاع الکلام و مبانیه و جعل الحروف اصول کلمة و ظروف معانیه ....
انجام: ... انّ المعتبر فی الالفاظ هو حال الوضع و الموضوع له فی ذو امر کلی و ان استعمل ههنا فی مشخص فلا یکون جزئیا بخلاف زید فانّه جزئی لوضعه لذلک المشخص و کذا الحال فی مثل هذه الصورة.

۶. شرح رسالة الاستعارة (بلاغت ـ عربی)
(ص ۲۸۴ـ۳۲۸)
از: عصام‌الدین ابراهیم بن محمّد بن عربشاه اسفراینی سمرقندی (۹۵۱ه‍).

---
۱. نک: مجلس، ش ۱۲۶۵۵/۷.

شرحی است بر رسالة الاستعارة ابوالقاسم ابراهیم بن محمّد لیثی سمرقندی.

نک: مجلس، ش ۵۲۸۴/۱۴ و ۴۴۲/۲ مجموعهٔ کریم‌زاده تبریزی؛ التراث العربی، ۳/ ۳۱۷.

آغاز: بسمله. فیقول العبد الفقیر الی الطاف ربّه الخفیّه عصام‌الدین بن محمد... انّ احسن ما یزاد به النعم الوفیة....

انجام: ... بعد الظلام المحوج الی المصباح و نرجوا الانتظام فی سلک دعاء من طلبة الصلحاء فی الصباح و الرواح.

خط: نسخ. رسالهٔ یکم: بی کا. تاریخ کتابت: ظهر چهارشنبه ۱۴ محرم ۱۲۹۶ه. رسالهٔ دوم و سوم: نام کاتب سیاه شده. تاریخ کتابت: شوال ۱۱۵۰ه. رسالهٔ ششم: نام کاتب سیاه شده. تاریخ کتابت: شنبه ۱۱۴۹ه

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. با حواشی بسیار. نسخه کردستانی است. در اول نسخه فایده‌ای در بارهٔ مکاشفه به خط عبدالعزیز در قریه حوزان و در آخر نسخه فایده‌ای در ذکر سن انبیاء و دفعات نزول جبرئیل بر ایشان. در میان نسخه برگ‌هایی ضمیمه شده که در آن حواشی بر رساله‌هایی این مجموعه درج شده است.

جلد: مقوا رویه کاغذ سبز عطف تیماج قهوه‌ای.

۱۶×۲۲سم. ۱۶۶گ. ۱۲س.

(ثبت ۲۰۷۱۷۸)

۱۶۰۱۴

شرح وافية الأصول (اصول فقه ـ عربی)

از: سیّد صدرالدین محمّد بن میر محمّدباقر رضوی قمی (ق ۱۲ه).

شرح مفصّل توضحی است با عناوین «قول ـ اقول» بر رسالهٔ وافیة الاصول ملّا عبداللّه تونی (۱۰۷۱ه).

نک: مجلس، ش ۷۳۷۷؛ آستان قدس، ۱۶/ ۳۰۶.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: حیث اسند الانکار الی المانع یدل علی الغفلة او التغافل. قوله بل الظاهراه. اقول هذا اوّل النزاع و عین المتنازع فیه....

انجام افتاده: فذکرت له الذی کان عن امرنا فقال لی کنت اصوب عنهم فعلا انّما یعید من لا یدری ما صلّی هذا.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. متن وافیه در بالا و حاشیه صفحات درج شده. با حواشی «منه» و «علی اکبر عفی عنه» و تصحیحات در حاشیه، رکابه‌نویسی شده. برگ‌های آغاز وصالی شده.

جلد: تیماج فرنگی ترنج‌دار.

۱۵×۲۱/۵سم. ۲۰۳گ. ۲۲س.

(ثبت ۲۰۷۱۷۹)

۱۶۰۱۵

شرح ثمرة البدیع فی مدح الجناب الرفیع = شرح بدیعیة الیوسفی (ادب ـ عربی)

از: عبداللّه بن یوسف بن عبداللّه یوسفی حلبی (۱۱۹۴ه).

مؤلف در پیروی از بدیعیه سرایان، بدیعیه‌ای در مدح پیامبر اکرم(ص) سروده که در آن انواع صنایع بدیع را بکار برده و آنرا به ثمرة البدیع فی مدح الجناب الرفیع نام نهاده و کتاب حاضر در شرح بدیعیه مذکور است.

مؤلف در مقدمه از بدیعیه استادش قاسم بکره‌چی (۱۱۶۹ه) و شرح او بر بدیعیه‌اش (موسوم به حلیة العقد البدیع)[۱] یاد می‌کند.

نک: الاعلام زرکلی، ۴/ ۱۴۸؛ ایضاح المکنون، ۱/ ۱۷۴.

---

۱. الاعلام، زرکلی، ۵/ ۱۸۳؛ ایضاح المکنون، ۱/ ۱۷۳.

آغاز: بسمله. و به ثقتی. نحمدک یا من طرز حلت البدیع بأحسن الفراید و زبر براعة حسن مطلعه بافتتان تفریع الفواید....

انجام: ... و اجعل هذه القصیدة و ترجمتها هدیة مقبولة لدی نبیک و صفیک و خیرتک من خلقک سیّدنا و اسعدنا و حبیبنا و قرت عیوننا سیّدنا محمد صلی الله تعالی علیه و سلم و خصنا بشفاعته و ارزقنا حلاوة محبته و امتنا علی دینه و سننه و ارض بفضلک آل بیته الطیبین و عترته الطاهرین و صحابته اجمعین و لکافة المسلمین اجمعین.

خط: نسخ ترکی. کاتب: قاسم بن حاج عبدالرزاق مشهور به ابن شیب. تاریخ کتابت: سلخ ذی حجه ۱۱۹۲ﻫ در طی ۲۵ روز.
صفحات مجدول محرّر به زر و مشکی.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در اول نسخه تملّک فرهاد میرزا (قاجار) که در ۲۳ محرم ۱۲۸۹ﻫ آنرا از آخوند هدایت‌اللّه هدیه گرفته است و فهرستی از صنایع مندرج در کتاب بقلم مالک نسخه (صدر الافاضل) و در آخر نسخه ابیات عربی در مدح غدیر و نیلوفر.
رکابه‌نویسی شده.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۴×۲۱سم. ۱۳۲گ. ۲۲س.

(ثبت ۲۰۷۱۸۰) **(→ تصویر)**

۱۶۰۱۶

قرآن کریم **(عربی)**

این نسخه پاره‌ای از جزء اوّل قرآن را دربردارد.

آغاز نسخه: اولئک علی هدی من ربّهم و اولئک هم المفلحون....

انجام نسخه: ... یا بنی اسرائیل اذکروا نعمتی الّتی انعمت علیکم و اوفوا بعهدی اوف بعهدکم و ایّای فارهبون.

خط: نسخ معرب زیبا. بی کا. تاریخ کتابت ق ۱۳ﻫ.
صفحات مجدول محرّر کمندکشی شده به زر و مشکی. فواصل آیات با ستاره‌های زرین، نشان‌های وقف و مدها به شنگرف. رکابه‌نویسی شده و علامت بلاغ دارد.
جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول گرهی با ترنج و سرترنج.
۱۴×۲۱/۵سم. ۵گ. ۱۱س.

(ثبت ۲۰۷۱۸۱)

۱۶۰۱۷

مجموعه

یادداشت‌های پراکندهٔ تاریخی، سیاسی، پزشکی و ابیاتی به فارسی است. عنوان‌های قابل معرفی از این دفتر چنین است:

۱. دیوان حکیم جوزا **(شعر ـ فارسی)**

منتخبی از اشعار حکیم جوزاست، از جمله: قصیده‌ای که از جهت طبع کتاب مفاتیح الرموز به پادشاه ایران فرستاده، در مدح پادشاه ایران، زایچه از جهت نواب والا ابوالفتح میرزا حکمران گیلان، رقعه به آقا میرزا کریم میرآخور و...

گفتنی است دیوان جوزا (=دلگشا) از ابوتراب بن حسن حسینی (ز: ۱۲۸۸ﻫ) به شمارهٔ ۹۶۳ در کتابخانهٔ مجلس نگهداری می‌شود و در فهرست ابن یوسف (۳/ ۲۵۰ـ۲۵۱) معرّفی شده است.

آغاز:

نگاری که بودم بمهرش شهیر
.... آمد چو بدر منیر

۲. ترجمهٔ تاریخ پیامبر اسلام **(تاریخ ـ فارسی)**

متن از: پل لهوژر پاریسی معلم دارالفنون.

ترجمه از: ناشناس.
بخشی از کتاب در این نسخه موجود است.

۳. رفیق و وزیر **(سیاست ـ فارسی)**
از: میرزا ملکم خان ناظم‌الدوله بن یعقوب ارمنی (۱۳۲۶ه).
نک: مجلس، ش ۷۹۷۹/۲ در آغاز برابرند.
خط: نستعلیق تحریری. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۹/۵×۲۷ سم. ۲۸ گ. سطور مختلف.
(ثبت ۲۰۷۱۸۲)

۱۶۰۱۸

مجموعه

۱. اقوم المسالک فی معرفة احوال الممالک **(جامعه‌شناسی، تاریخ ـ عربی)**
(ص ۶ـ۱۱۲)
از: خیرالدین پاشا صدرالوزراء رومی (۱۳۰۷ه).
مباحث تاریخی و جغرافیایی و جامعه‌شناسی را در یک مقدمهٔ طولانی و دو کتابِ دارای ابواب و فصول آورده است. این کتاب به چاپ رسیده است.
نک: ایضاح المکنون، ۱/ ۱۱۴.
آغاز: بسمله. سبحان من جعل من نتایج العدل العمران و فضّل بالعقل نوع الانسان...
انجام افتاده: ... الفصل الثالث فی وصف فرنسا. اعلم انّ فرنسا احدی الممالک الاورباویّه الغربیة موقعها... و ما شاکل ذلک و کذا صناعة الضیاعه.

۲. هدیة النملة الی مرجع الملّة با ترجمهٔ فارسی **(عقاید ـ عربی و فارسی)**
(ص ۱۱۵ـ۱۵۴)
از: میرزا محمّد رضا همدانی.
چاپ سنگی است به اهتمام شیخ علی محلاتی حایری در ذی حجهٔ ۱۳۱۰ه همراه با ترجمهٔ فارسی زیر نویس.

۳. لسان الغیب فی ازالة الحیرة و الریب **(استخاره ـ عربی)**
(ص ۱۵۶ـ۱۹۳)
از: محمّد قاسم بن احمد قندهاری.
رسالهٔ مختصری است پیرامون استخاره شامل مقدمهٔ دارای فواید و سپس چند فصل:
الفصل الاول فی الاستخارة بالمصحف
الفصل الثانی فی الاستخارة بالسبحة
الفصل الثالث فی الاستخارة بالقلب
الفصل الرابع فی الاستخارة بلسان الغیر
الفصل الخامس فی الاستخارة بالقرعة
الفصل السادس فی الاستخارة بالرقاع
به نام رساله و مؤلف در دیباچه تصریح شده است.
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی اختار لنا دین الاسلام و جعلنا من امّة محمد خیر الانام صلوات الله علیه و علی آله البررة الکرام...
انجام ناتمام: ... امّا الرقاع و البنادق و القرعة فمن اضعف اخبار الآحاد و شواذ الاخبار.

۴. قصیده در مدح معزّالدوله **(شعر ـ فارسی و عربی)**
(ص ۲۰۹ـ۲۱۷)
قصیدهٔ نونیه‌ای است به عربی در مدح شاهزاده معزّالدوله (عموی سلطان...) از شاهزادگان قاجار با دیباچه‌ای به فارسی.
آغاز: بسمله. بسمه القدوس استختم و به استفتح و برسوله المسدد... این درر منضّده و غرر مرصده که زلال فصاحت از خلال سواد خطّش عیان و آب حیوان با همهٔ گوارایی...

انجام:
فانت حصنی و حصن الدهر قاطبة
و کاشف الکرب مهما الغم یغرینی

۵. یادداشت‌های پراکنده **(فارسی)**
(ص ۲۲۴ـ۲۴۶)

از جمله چند نامه (یکی از آنها رقعه‌ای است که به میرزا محمّد خان پیشکار سبزوار نوشته‌اند). بندی از منظومه‌ای تاریخی مربوط به عهد قاجار، شرح انحصار تنباکو در اسلامبول.

خط: نسخ و نستعلیق. به چند خط. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ و ۱۴ھ.
صفحات رسالهٔ چهارم مجدول محرر کمندکشی شده به زر و مشکی و لاجورد و طلا اندازی بین سطور.
جلد: مقوا رویه کاغذ ابر و باد. عطف و گوشه تیماج سبز.
۱۴×۲۲/۵ سم. ۱۲۵گ. سطور مختلف.
(ثبت ۲۰۷۱۸۳)

۱۶۰۱۹

قرآن کریم **(عربی)**

بخش‌هایی از سوره‌های آل عمران، نور، فرقان، قصص، عنکبوت و نساء را در بر دارد.

آغاز نسخه: الذین یقولون ربّنا انّنا امنّا فاغفر لنا ذنوبنا و قنا عذاب النار...

انجام نسخه: ... و من الناس من یجادل فی الله بغیر علم و لا هدی و لا کتاب منیر.

خط: نسخ معرب زیبا. کاتب: حاج محمّد صادق خوشنویس شیرازی ابن عم وصال شیرازی. تاریخ کتابت: ق ۱۳ھ.
در ابتدای نسخه یادداشتی از لطفعلی صدر الافاضل که کاتب را معرّفی می‌کند و در آخر نسخه یادداشت همو در رجب سال ۱۳۳۲ھ.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۷×۲۶/۵ سم. ۳۵گ. ۱۲س.
(← تصویر) **(ثبت ۲۰۷۱۸۴)**

۱۶۰۲۰

حدائق الحقایق **(تصوف، اخلاق ـ عربی)**

از: تاج‌الدین محمّد بن ابی‌بکر عبدالقادر رازی (۶۶۶ھ).

کتابی است در تصوف و اخلاق با استفاده از آیات، روایات و کلمات عرفا، در شصت باب: ۱. فی التوبة ۲. فی المجاهدة ۵. فی الحسد ۱۰. فی التفکّر ۱۵. فی البکاء ۲۰. فی الصبر ۲۵. فی الورع ۳۰. فی الفتوة ۳۵. فی الادب ۴۰. فی الشکر ۴۵. فی الاستقامة ۵۰. فی الغیرة ۵۵. فی کرامات الاولیاء ۵۹. فی وصیة المریدین ۶۰. فی الفاظ اهل الحقیقة و اصطلاحاتهم.

نک: عکسی مرکز احیاء، ۳/ ۹۱ـ۹۵؛ کشف الظنون، ۱/ ۶۳۳؛ الاعلام، ۶/ ۵۵.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد. ابواب موجود: از باب ۲۲ تا ۵۹.

آغاز افتاده: انّ اباذر رضی الله عنه یقول الفقر أحبّ الیّ من الغنا و السقم أحبّ الیّ من الصّحة... باب الثانی و العشرون: التسلیم و التفویض. التسلیم و الاسلام الانقیاد و هو اظهار العبودیّة ...

انجام افتاده: باب التاسع و الخمسون: وصیّة المریدین. اعلم انّ اوّل قدم المرید فی هذا الطریق ینبغی ان یکون علی الصدق... فی عصر من الاعصار الاسلامیّة من.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۹ھ.
در حاشیه تصحیح شده.
رکابه دارد.
به نسخه رطوبت رسیده است.
جلد: تیماج فرنگی.

۱۳×۱۸سم. ۴۹گ. ۱۵س.
(← تصویر) (ثبت ۲۰۷۱۸۵)

۱۶۰۲۱

هبة الشباب (حساب ـ عربی)

از: مؤلفی ناشناخته.

کتابی است در بیان قواعد حساب، شامل چند باب و خاتمه‌ای.

نک: التراث العربی، ۵/ ۴۷۴.

آغاز نسخه: الباب الثانی عشر فی المساحة و هی استعلام امثال الواحد المفروض الخطی او ابعاضه فی الممسوح ....

انجام نسخه: ... فاعرف وزن قدر ذراع منه عرضا و طولا و ارتفاعا تعرف وزن الکل.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳هـ.
عناوین شنگرف. اشکال هندسی در نسخه ترسیم شده. در حاشیه تصحیح شده و متن خط خوردگی دارد که احتمالاً از مؤلف باشد. رکابه نویسی شده و در صفحهٔ عنوان آمده: «المجلد الثالث من کتاب هبة الشباب».
جلد: تیماج فرنگی ترنج دار.
۲۲/۵×۱۵/۵سم. ۶۴گ. ۷س.
(ثبت ۲۰۷۱۸۶)

۱۶۰۲۲

[اجوبة المسائل الفلسفیة] (فلسفه ـ عربی)

از: مؤلفی ناشناخته.

پاسخ به چند سؤال فلسفی است که یکی از فضلا در اعتراض به آرای شیخ ابوالبرکات در کتاب المعتبر مطرح ساخته و مؤلف رسالهٔ حاضر به جواب آنها پرداخته است، چنانکه در مقدمه آورده است: «و بعد فقد عرض علی واحد من اکابر العلماء و افاضل الحکماء رسالة منطویة علی مباحث حقیقیة و کلمات حکمیة منسوبة الی من هو أفضل هذا الزمان و الفائض فی کل الکمالات بقصب السبق من بین الأقران فوجدتها متضمنة لأکثر الدقائق مشتملة علی أصل الحقائق و کان صاحبها صرف الله عین الکمالات عن ذهنه الوقاد و خاطر النقاد و قد انتخب من الحکمة الاصول و الامهات و القواعد و المهمّات ثم اشار الی ما فیها من الأبحاث و الاعتراضات لا سیما أکثر ما ذکره الشیخ ابوالبرکات فی کتاب المعتبر و سائر ما ذکره سائر الائمة من الغرر و الدرر، ثمّ التمس منّی ذلک المحقق الفاضل و النحریر الکامل ان اخوض فی بحار تلک المشکلات احل عقد تلک المعضلات و قلت له کیف یتمکن منازعة الشمس فی الشعاع و الفلک فی الارتفاع... فحررت هذه الرسالة بعیدة عن التطویل و الاطناب مقتصرة علی المقصد و الباب فی کلّ باب...و خدمت به عالی مجلس فلان حرس الله فضله و افضاله و زاد علوه و کماله...»».

عناوین مسایل موجود در نسخه:

المسأله الاولی: فی اثبات انّ الجسم مرکب من الهیولی و الصورة
المسألة الثانیة: فی تناهی الابعاد
المسألة الثالثة: فی أنّ النفس لیس بمزاج
المسألة الرابعة: فی القوی المدرکة و تفصیلها
المسألة الخامسة: فی تجرید نفس الناطقة.

مؤلف در جایی از کتاب دیگرش چنین یاد می‌کند: «... فی هذا الباب شکوک کثیرة ذکرناها فی کتابنا الکبیر». هم چنین از اشارات شیخ الرئیس و الفاضل الشارح و قاضی عمر الساوی نقل می‌کند.

علی رغم جستجوی بسیار نام دقیق رساله و مؤلف آن بدست نیامد.

گفتنی است قاضی سهلان ساوی رساله‌ای در ردّ ابوالبرکات دارد موسوم به نهج التقدیس.

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز: بسمله. الله ولی التوفیق الحمد لله الذی بنعمته تتم الصالحات و برحمته تعمّ البرکات و الصلوة علی

محمد المؤید بقواطع المعجزات و لوامع الحجج و البینات و علی آله و اصحابه المخصوص من عند الله بمزیة الکرامات ....

انجام افتاده: ... عن تلک الاجسام و اما الشعور بکونه هو العین کان مثل ذلک... موجب ان یکون ....

خط: نستعلیق کم نقطه. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۹ه.

عناوین به خط درشت. در حاشیه تصحیح شده و در یک مورد متن خط خوردگی دارد.

رکابه‌نویسی شده‌است. قطع پالتویی.

جلد: تیماج فرنگی.

۲۰/۵×۸سم. ۲۰گ. ۳۰س.

(← تصویر) **(ثبت ۲۰۷۱۸۷)**

۱۶۰۲۳

بحار الأنوار **(حدیث ـ عربی)**

از: علّامه ملّا محمّدباقر بن محمّد تقی مجلسی (۱۱۱۰ه).

نک: التراث العربی، ۳۶۹/۱.

نسخهٔ حاضر جلد نهم از کتاب است در تاریخ امیرالمؤمنین.

آغاز نسخه: بسمله. الحمد لله الذی شیّد اساس الدین و نوّر مناهج الیقین... هذا هو المجلد التاسع من کتاب بحار الأنوار فی بیان فضائل سیّد الأخیار و امام الأبرار ....

انجام نسخه: ... و سیأتی تمام القول فی ذلک فی کتاب المزار. هذا آخر المجلّد التاسع من کتاب بحار الأنوار.

خط: نسخ. کاتب: محمّد قاسم بن محمّد سعید. تاریخ کتابت: ظهر سه‌شنبه ۱۴ رجب ۱۲۳۱ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه‌نویسی شده. در حاشیه تصحیحات و نسخه‌بدلها ذکر شده است. در اول نسخه تملّکی در رجب ۱۲۷۴ه با مهر بیضوی.

جلد: تیماج قرمز.

۲۷×۴۰سم. ۲۱۷گ. ۴۵س.

(ثبت ۲۰۷۰۸۸)

۱۶۰۲۴

الحدائق الناضرة فی أحکام العترة الطاهرة **(فقه ـ عربی)**

از: شیخ یوسف بن احمد بحرانی (۱۱۸۶ه).

نک: ذریعه، ۶/ ۲۸۹؛ مشار عربی، ص ۳۰۵.

نسخهٔ حاضر از کتاب الزکات تا کتاب البیع را در بر دارد.

آغاز نسخه: بسمله. حمدله. و صلی الله علی نبیه محمد و آله الطاهرین کتاب الزکوة و هی لغة تطلق علی معنیین الطهارة و الزیادة و النمو ....

انجام نسخه: ... و وسیلة لنیل کل مسئول و مأمول و کان الفوز باتمامه و التوفیق لسعادة ختامه فی المشهد الحسینی من ارض کربلا...

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ۲۸ ربیع الثانی؟

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه دارد. در اوّل نسخه دو یادداشت تملّک با مهر بیضوی به سجع «یا الله المحمود» و «یا الله المحمود فی کل فعال» و «الراجی رضا بن علی الحسینی» و در میان نسخه مهر بیضوی با نقش «علی بن محمد علی الحسینی».

جلد: تیماج سرخ مجدول گرهی.

۲۰/۵×۳۰سم. ۳۴۱گ. ۳۳س.

(ثبت ۲۰۷۱۸۹)

۱۶۰۲۵

جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام **(فقه ـ عربی)**

از: شیخ محمّد حسن بن باقر نجفی اصفهانی (۱۲۶۶ه).

نک: مجلس، ش ۷۳۱۴؛ ذریعه، ۵/ ۲۷۵؛ آستان قدس، ۲۱/ ۳۸۲.

نسخهٔ حاضر از ابتدای کتاب تجارت تا ابتدای سلف را در بردارد.

آغاز نسخه: بسمله. القسم الثانی من الاقسام الاربعة التی بنی علیها الکتاب فی العقود جمع عقد و هو لغة ضد الحل ....

انجام نسخه: ... وجب العمل علی مقتضی القواعد و الضوابط. الفصل العاشر من فصول کتاب التجارة فی السلف و النظر فیه یستدعی.

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف.
در حاشیه تصحیح شده و رکابه دارد.
در اول و آخر نسخه تملک نصراللّه در شب ۱۷ ربیع الثانی ۱۲۶۹ه دیده می‌شود.
جلد: تیماج زیتونی ترنج‌دار.
۲۱×۳۰سم. ۱۵۹گ. ۳۲س.

(ثبت ۲۰۷۱۹۰)

۱۶۰۲۶

جواهر الکلام **(فقه ـ عربی)**
فی شرح شرایع الاسلام

از: شیخ محمّد حسن بن باقر نجفی اصفهانی (۱۲۶۶ه).

نسخهٔ حاضر از طرفین افتادگی دارد.

آغاز افتاده: فی جواب المدّعی علیه ای ما یصدر من حال الدعوی علیه و هو اما اقرار او انکار او سکوت فانّه جواب بالمعنی المزبور ....

انجام افتاده: ... لا ینطق علی ما صرح بجوازه فیها من هذا رهن او وثیقة عنه و لو قیل انّها بمعناه او ادل منه من حیث.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
نشانی‌ها مشکی.
در حاشیه تصحیح شده و علامت بلاغ دارد. با حواشی «منه دام ظله» و «محمود عفه عنه».
رکابه دارد.
در اول و آخر نسخه تملّک ابوالحسن بن محمود.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۲۱/۵×۳۰/۵سم. ۱۴۳گ. ۳۱س.

(ثبت ۲۰۷۱۹۱)

۱۶۰۲۷

مصابیح الظلام **(فقه ـ عربی)**
فی شرح مفاتیح شرائع الاسلام

از: وحید بهبهانی ملّا محمّد باقر بن محمّد اکمل (۱۲۰۵ه).

شرح استدلالی مفصلی است با عناوین «قوله ـ قوله» بر مفاتیح الشرایع فیض کاشانی.

نک: ذریعه، ۱۴/ ۷۵؛ التراث العربی، ۵/ ۹۹؛ آستان قدس، ۲۰/ ۳۰۶.

نسخهٔ حاضر از ابتدای طهارت تا مبحث منزوحات بئر را دربردارد و از آخر افتادگی دارد.

آغاز: بسمله. قوله ره کان اه اعلم انّ الأحکام الشرعیة بأسرها توقیفیة موقوفة علی الثبوت من الشرع بالبدیهة ....

انجام نسخه: ... و النزح بعد خروجها او استهلاکها و کذلک الحکم لو بقیت اللحم و الأجزاء الاخر من نجس العین هذا علی القول.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در مواردی عبارات کتابِ متن در حواشی صفحات درج شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول گرهی.
۲۱×۳۰سم. ۲۰۹گ. ۳۵س.

(ثبت ۲۰۷۱۹۲)

۱۶۰۲۸

اشارات الاُصول **(اصول فقه ـ عربی)**

از: حاج ملّا محمّد ابراهیم بن محمّد حسن کرباسی اصفهانی (۱۲۶۲ه).

قواعد اصولی را به تفصیل در دو جلد بزرگ نگاشته است. جلد نخست درادلهٔ لفظیه و جلد دوم در ادلهٔ عقلیه. جلد اوّلِ کتاب چاپ شده است.

نک: التراث العربی، ۱/ ۲۲۱؛ آستان قدس، ۱۶/ ۱۷.

نسخهٔ حاضر جلد دوم کتاب را در بر دارد.

آغاز نسخه: بسمله. المنهج العاشر فی الأدلة الشرعیة و فیه مطالب مقدمة تشمل علی اُمور الأول الدلیل لغة فعیل بمعنی الفاعل ....

انجام: ... الشریعة البیضاء و التمام فوق التمام صلوة لا انقطاع لها الی یوم القیام و آله الطاهرین ابد الابدین.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه‌نویسی شده.

در اوّل نسخه یادداشتی از محمود بن اسداللّٰه که نسخه را از آن برادرش آقا میرزا ابوالحسن دانسته و تملّکی دیگر با مهر «ابن حسین الحسینی رضا».

جلد: تیماج روغنی مشکی با ترنج و سر ترنج زرین.

۲۰/۵×۳۰سم. ۲۳۲گ. ۲۷س.

(ثبت ۲۰۷۱۹۳)

۱۶۰۲۹

الشافی فی الامامة و ابطال حجج العامة **(کلام ـ عربی)**

از: شریف مرتضی علی بن حسین موسوی بغدادی (۴۳۶ه).

ردّ مفصلی است بر قسم مباحث امامت از کتاب المغنی قاضی عبدالجبّار معتزلی (۴۱۵ه).

چند با به چاپ رسیده از جمله:

ــ تهران، ۱۳۰۱ه چاپ سنگی همراه با تلخیص الشافی از شیخ طوسی.

ــ تهران، مؤسّسهٔ امام صادق(ع)، تحقیق سیّد عبدالزهراء حسینی خطیب، ۱۴۰۷ـ۱۴۱۰ه، ۴ ج.

ــ قم، مؤسسة المفید، ۱۴۱۰ه.

نک: ذریعه، ۱۳/ ۸ و ۶/ ۱۰۴؛ التراث العربی، ۳/ ۲۲۲؛ معجم التراث الکلامی، ۴/ ۸.

آغاز: بسمله. الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی محمد و آله الطاهرین و بعد سألت أیّدک الله تتبّع ما انطوی علیه الکتاب المعروف بالمغنی من الحجاج فی الامامة ....

انجام: مبعدة من عقابة انّه سمیع الدعاء قریب مجیب و صلوته علی خیرته من خلقه محمد نبیه و الطیبین من عترته و ذریته و سلامه و رحمته و برکاته.

خط: نسخ خوانا. کاتب: علیرضا بن میرعبدالفتاح حسینی جورتی. تاریخ کتابت: دههٔ میانی رجب ۱۱۰۲ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. مقابله و تصحیح شده. رکابه‌نویسی شده. با حواشی به امضای «محمود بن محسن عفی عنهما»، در اول نسخه وقف‌نامه به خط و مهر علّامه ملّا محمّدباقر مجلسی درماه رمضان ۱۱۰۴که حسین علی خان نسخه را بر کافهٔ مؤمنین وقف کرده و اجازهٔ آنرا به دست متولی مدرسه‌ای سپرده که پدرش شیخ علی خان در همدان بنا نهاده است.

جلد: تیماج مشکی دو رو.

۱۷/۵×۲۷سم. ۲۵۴گ. ۲۷س.

(ثبت ۲۰۷۱۹۴) **(← تصویر)**

۱۶۰۳۰

جواهر الاسرار و زواهر الانوار **(شرح مثنوی ـ فارسی)**

از: تاج‌الدین حسین خوارزمی (۸۳۹ه).

شرحی است بر مثنوی معنوی مولانا رومی که تنها بر سه دفتر آن نگاشته شده به دستور امیرزاده خـواجـه ناصرالدین ابراهیم سلطان خوارزمشاه مـیان سـال‌های ۸۳۵ـ۸۳۹ه و نـزدیکترین گـزارش است بـه روزگـار مولوی.

پیش از آغاز ده «مقاله» را آورده است.

نک: مجلس، ش ۴۷۵۸؛ فهرستواره، ۷/ ۲۷۳ـ۲۷۴.

آغاز: بسمله... فی ذکر مشایخ هذه الطریقه و ایراد ما یطعوا به من الحقیقه ... .

انجام: ... و امـا سـورة الکـنز لاشـتماله عـلی کـنز الحقایق و اما وافیه لوفاء الفاظ معانیه.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّدرضا، بی کا، از سده ۱۳ و ۱۴ه.

در اوایل جای عناوین خالی مـانده، در ابـتدای نسخه یادداشتی از ابـوالحسـن در ربـیع الاول ۱۳۳۲ و در آخر نسخه تملک مـحمّد در ربـیع الاول ۱۳۳۲، رکابه دارد.

۲۱×۳۰/۵سم. ۳۶۱گ. ۲۵ س.

(ثبت ۲۰۷۱۹۵)

۱۶۰۳۱

کشف الغطاء عن خفیّات مبهمات الشریعة الغرّاء (فقه ـ عربی)

از: شیخ جعفر بن خضر جناجی کـاشف الغـطاء (۱۲۲۸ه).

کتاب مشتمل است بر سه «فـن»: ۱. در بین اصول دین و عقاید ۲. در بیان برخی از مسائل اصول فـقه ۳. مربوط به فروع دین یعنی عبادات، عقود و احکام.

نک: آستان قدس، ۲۱/ ۱۰۸۶.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی اختص بالأزلیة و القدم و ابرز نور الممکنات من ظلمة العدم و جعل شریعة محمد بین الشرایع ... .

انجام: ... ما کان من المزارع و العقارات بأقسامها من السؤال کما هو ظاهر الحال و الله الموفق للصواب.

خط: نسخ و نستعلیق. کاتب: محمّد رضا بن میرزا ابوالحسن. تاریخ کتابت: غرهٔ رجب ۱۲۵۸ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف.

در اواخر نسخه جای عناوین خالی مانده.

در حاشیه تـصحیح شـده و رکـابه دارد. در اول نسخه تملّک ابوالحسن بن محمود در ۱۳۲۰ه با مهر بیضوی به نقش «یا اباالحسن» و ابیاتی از امام علی بن الحسین(ع) و ابن حجر مکی و سیّد محمّد قطیفی.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۲۰/۵×۳۱سم. ۲۷۶گ. ۲۵ س.

(ثبت ۲۰۷۱۹۶)

۱۶۰۳۲

مجموعه

۱. المجلی مرآة المنجی (کلام ـ عربی)

(گ ۲ ر ـ ۱۸۴ ر)

از: محمّد بن عـلی بـن ابـراهـیم، ابـن ابـی‌جمهور احسایی (ح ۹۰۹ه).

نک: مـجلس، ش ۱۳۸۴۹ در آغاز و انجام برابرانـد؛ ذریعه، ۲۰/ ۱۳؛ نسخه پژوهی، ۱/ ۳۰۱ـ۳۰۲.

۲. تفسیر فاتحة الکتاب (تفسیر ـ عربی)

= عرائس البیان

(گ ۱۸۴ پ ـ ۱۸۶ ر)

تفسیر سورهٔ فاتحه است به نـقل از عـرائس البـیان روزبهان بقلی شیرازی (۶۰۶ه).

آغاز: بسمله. سمّی الفاتحة لأنّها مفتاح خزاین أسرار الکتاب و لأنّها مفتاح کنوز لطائف الخطاب ... .

انجام: ... و لا اتباع الهوی و لا الضالین عن شهود سابق الاخبار و حرمان تصاریف الاقدار. تمّ التفسیر من العرایس.

۳. مطلع خصوص الکلم فی معانی فصوص الحکم = شرح فصوص الحکم (عرفان ـ عربی)
(گ ۱۸۵ ر ـ ۳۱۶ ر)
از: داود بن محمود قیصری (۷۵۱ه).
شرحی است بر فصوص الحکم محیی‌الدین ابن عربی.
نک: مرعشی، ۳۲/ ۶۱۹.
آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة علی نبیه محمد و آله اجمعین. قول الشیخ الحمد لله منزل الحکم علی قلوب الکلم شروع فیما یجب علی جمیع من الحمد لله و الثناء علیه و لذلک صدّر الحقّ تعالی کتابه العزیز بقوله الحمد لله ربّ العالمین تعلیماً للعباد و تفهیماً لهم طریق الرشاد....
انجام: یهدی السبیل للمتوجهین الیه و الطالبین و هو الموفق للرشاد و منه المبدأ و الیه المعاد و هذا آخر ما أردنا بیانه و الحمد لله علی التوفیق و الشکر لولی الحقایق التحقیق.
خط: نسخ. کاتب: محمّد حسن جاپلاقی. تاریخ کتابت: رسالهٔ یکم: جمعه جمادی ۱۲۶۱ه. رسالهٔ سوّم: ۱۱ شوّال همان سال.
نشانی‌ها شنگرف. رکابه دارد. در اول نسخه تملّک ابوالحسن بن محمود در ۱۳۲۳ه با مهر بیضوی «یا اباالحسن».
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۲۱×۳۰/۵سم. ۳۱۶گ. ۲۵ س.
(ثبت ۲۰۷۱۹۷)

۱۶۰۳۳

مجمع البحرین و مطلع النیرین (لغت ـ عربی)
از: فخرالدین بن محمّد علی طریحی نجفی (۱۰۸۷ه).
نک: مجلس، ش ۱۵۹۹۴.
نسخهٔ حاضر کامل است.
خط: نسخ. کاتب: علی اکبر بن محمّد صادق. تاریخ کتابت: جلد اول در روز شنبه جمادی الثانی ۱۲۶۱ه و جلد دوم در شوال همان سال.
عناوین شنگرف. رکابه دارد. در اول نسخه یادداشت تملّک با مهر بیضوی به سجع «یا اباالحسن».
جلد: تیماج مشکی.
۲۱×۳۱سم. ۴۰۴گ. ۳۱س.
(ثبت ۲۰۷۱۹۸)

۱۶۰۳۴

مدارک الأحکام فی شرح شرایع الاسلام (فقه ـ عربی)
از: سیّد محمّد بن علی موسوی عاملی (۱۰۰۹ه).
شرح استدلالی مفصلی است بر شرایع الاسلام محقق حلّی در سه جلد.
نک: مجلس، ش ۷۴۳۷؛ التراث العربی، ۵/ ۳۰؛ ذریعه، ۱۳/ ۳۲۸ و ۲۰/ ۲۳۹؛ آستان قدس، ۲۱/ ۱۲۲۴.
نسخهٔ حاضر جلدهای اول و دوم از کتاب را دربردارد.
آغاز: بسمله. الحمد لله لآلائه المشکور لنعمائه... و بعد فانّ أحقّ الفضایل بالتعظیم و احراها باستحقاق التقدیم....
انجام نسخه: ... الأظهر جوازه لانتفاء المانع و الله الموفق. تمّ المجلد الثانی من کتاب مدارک الأحکام.
خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
مقابله شده با نسخهٔ اصل و از روی آن تصحیح شده به دست مالک نسخه علی بن سلیمان عاملی در جمعه ۸ رجب ۱۱۵۳ه در مکّهٔ مکرّمه چنانکه در انتهای جلد آورده است: «قوبل هذا المجلد علی نسخة الأصل و صحح بحسب الجهد

و الطاقة فی مکة المشرفة زادها الله تعالی شرفا و کان الفراغ یوم الجمعة المبارک الثامن شهر رجب المبارک سنه ۱۱۵۳ من هجرة سید المرسلین و کتب المذنب القاصر الخاطی الجانی مالکه علی بن سلیمان العاملی عفی الله عنهما حامداً مصلیاً...».

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. حواشی دارد از جمله با امضای «محمد حسین العاملی»، برگ نخست پارگی داشته وصالی شده، رکابه دارد.
در اول نسخه مهر بیضوی به سجع «الراجی الی الله محمد علی بن شریف» و در ابتدای جلد دوم تملّک محمّد حسین بن محمّد حسینی خاتون‌آبادی با مهر وی که پاک شده و در آخر نسخه مهر مضلع به نقش «عبده محمد حسین بن... الحسینی» دیده می‌شود.
جلد: تیماج مشکی.
۱۸/۵×۲۴ سم. ۴۸۳گ. ۲۳س.
(← تصویر) (ثبت ۲۰۷۱۹۹)

۱۶۰۳۵

مصابیح الظلام (فقه ـ عربی)
فی شرح مفاتیح شرایع الاسلام

از: وحید بهبهانی محمّد باقر بن محمّد اکمل (۱۲۰۵ه).
نکـ: مجلس، ش ۱۶۰۲۷.
نسخهٔ حاضر از القول فی الاوقات الصلوة تا قضاء صلاة المیت را در بر دارد.
آغاز نسخه: بسمله. حمدله. و الصلوة و السلام علی محمد و آله اجمعین... للصحاح المستفیضه هی صحیحة معویة بن عمار او وهب عن الصادق علیه السلام لکلّ صلوة وقتان... .
انجام: ... دعوی ظهور الاعم مما ورد فی التبرع و اداء دین الله و نحوهما فتأمل جدا.

خط: نسخ. کاتب: محمّد رحیم حسینی. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
حسب الخواهش ملّا محمّد حسن. جای عناوین خالی مانده، در اوایل نسخه مطالب کتاب متن مفاتیح الشرایع در حاشیه صفحات درج شده. رکابه دارد.
جلد: تیماج مشکی.
۲۱/۵×۳۰/۵سم. ۲۱۷گ. ۳۰س.
(ثبت ۲۰۷۲۰۰)

۱۶۰۳۶

عمدة الطالب (انساب ـ عربی)
فی نسب آل ابی‌طالب = التیموریة

از: ابن عنبه، سیّد جمال‌الدین احمد بن علی حسنی حسینی (۸۲۸ه).
تحریر نخست و مفصل کتاب است که به امیر تیمور گورکان تقدیم شده و به همین جهت به عمدة الطالب تیموری شهرت یافته است.
نکـ: مجلس، ش ۹۲۶۰.
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی خلق من الماء بشرا فجعله نسبا و صهرا و رفع بعض الخلایق علی بعض... .
انجام: ... و هم آخر ولد ابی‌طالب بن عبدالمطلب بن هاشم بن عبدمناف. قال مؤلفه رحمة الله تعالی علیه و اذ یسر الله سبحانه اتمام هذا الکتاب... و علی التابعین لهم باحسان الی یوم‌الدین و آخر دعواهم ان الحمد لله ربّ العالمین.

خط: نسخ. کاتب: سیّد محمود اردستانی اصفهانی. تاریخ کتابت: دوشنبه ۲ جمادی الاولی ۱۲۹۵ه. از روی نسخه‌ای که در روز یک‌شنبه ۱۸ شوال ۹۶۹ه در مدینه کتابت آن به اتمام رسیده بود.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه دارد.
جلد: تیماج زرد.

۲۱/۵×۳۴/۵سم. ۱۰۳گ. ۲۶س.
(ثبت ۲۰۷۲۰۱)

۱۶۰۳۷

سفینة النجاة **(تفسیر ـ فارسی)**
الموصلة الی النعیم المقیم

از: ملّا مقیما محمّد مقیم بن محمّد علی یزدی (۱۰۸۴ه).

تفسیر مزجی است که ذیل هر آیه مفردات لغوی را شرح می‌دهد و آنرا ترجمهٔ تحت اللفظی نموده پس از آن تفسیر می‌کند و به خصوص از روایات تفسیری بهره می‌برد.

دو نسخه از این تفسیر در کتابخانهٔ آیت اللّه مرعشی به شمارهٔ ۱۱۰۷ و ۷۰۳۷ نگهداری می‌شود.

نک: مرعشی، ۳/ ۲۷۹ و ۱۸/ ۲۱۳.

نسخهٔ حاضر از ابتداء تا سورهٔ هود را در بردارد و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: و محلی و بانوار و مصاقیل تفسیر منوّر و مجلی گردیده و باوج رفعت و الذین اوتوا العلم درجات رسیده ... .

انجام افتاده: ... گمراه گردانند بندگان ترا و خدای تعالی چون اراده هلاک آن قوم نمود امر فرمود پیغمبر خود.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۱ و ۱۲ه.
آیات معرب به شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و رکابه دارد.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۲۴×۳۴/۵سم. ۱۸۰گ. ۳۵س.
(ثبت ۲۰۷۲۰۲)

۱۶۰۳۸

الصافی **(تفسیر ـ عربی)**

از: ملّا محسن بن مرتضی، فیض کاشانی (۱۰۹۱ه).

نک: مجلس، ش ۷۲۶۵؛ التراث العربی، ۳/ ۴۵۸؛ ذریعه، ۱۵/ ۵.

نسخهٔ حاضر کامل است.

آغاز: بسمله. نحمدک یا من تجلی لعباده فی کتابه بل فی کلّ شیء ... .

انجام: ... قال علی(ع) فانطلقت فی حاجة رسول الله(ص) فهبطت فاذا ما.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّد رضا بن میرزا ابوالحسن. تاریخ کتابت: ۱۲۵۸ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده. با حواشی به امضای «محمود عفی عنه»، در اول نسخه تملّک ابوالحسن دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۲۰/۵×۳۰/۵سم. ۴۸۲گ. ۱۵س.
(ثبت ۲۰۷۲۰۳)

۱۶۰۳۹

منتهی المقال **(رجال ـ عربی)**
فی احوال الرجال = رجال ابی‌علی

از: ابوعلی محمّد بن اسماعیل حایری (۱۲۱۶ه).

نک: التراث العربی، ۵/ ۲۶۷؛ مجلس، ش ۱۴۲۸۳؛ ذریعه، ۲۳/ ۱۳؛ مشار عربی، ص ۹۱۹.

آغاز: بسمله. نحمدک یا من رفع منازل الرواة بقدر ما یحسنون من الروایة ... .

انجام: ... مع ما قدم فی اول کتابه و روی هو عن ابی‌القسم بن حسین بن روح. هذا ما انتهیت الیه من نسخة الأصل...

خط: نسخ. کاتب: ابن محمّد حسن خوانساری. تاریخ کتابت: ذی حجه ۱۲۵۵ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. مقابله و تصحیح شده و بلاغ مقابله دارد. با حواشی «منه عفی عنه» و «منه ره» و «محمود عفی عنه».
رکابه دارد.

در اول و آخر نسخه فواید پراکنده درج شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۲۰×۳۰سم. ۱۹۲گ. ۳۵س.
(ثبت ۲۰۷۲۰۴)

۱۶۰۴۰

منتهی المطلب فی تحقیق المذهب **(فقه ـ عربی)**

از: علّامهٔ حلّی حسن بن یوسف بن مطهر (۷۲۶ھ).
فقه استدلالی است از طهارت تا عقد البیع بـا نـقل آراء مذاهب غیر شیعی و مناقشه در آنها. پس از ذکر ۹ مقدمه در بیان هدف از علم فقه، سبب نیاز به آن، رتبه، موضوع، مبادی، مسائل، تعریف و وجوب تحصیل آن.
در یازدهم جمادی الثانی ۶۶۸ھ به پایان رسیده است.
نک: التراث العربی، ۵/ ۲۶۶؛ آستان قدس، ۲۱/ ۱۵۰۱.
صفحهٔ آغاز پارگی دارد و از انجام افتاده است.
آغاز افتاده: احببنا ان نكتب دستورا فی هذا الفن يحتوی علی مقاصده و يشتمل علی فوائده علی وجه الايجاز و الاختصار ....
انجام افتاده: ... فقد ذهب بعضهم الی عدم الطهارة ذكره ابن جنيد و بعض الجمهور لأنّها طهارة.
خط: نستعلیق. بی کا. بی تا.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و حواشی اندکی دارد که از فخر المحققین دانسته‌اند. رکابه‌نویسی شده. نسخه وقفی است و در اول آن یادداشت ابوالقاسم بن حسن که نسخه را از آقا سیّد حسین عاریه گرفته است.
جلد: مقوا عطف تیماج.
۲۰×۲۹سم. ۱۵۷گ. ۲۷س.
(← تصویر) **(ثبت ۲۰۷۲۰۵)**

۱۶۰۴۱

مفتاح العلوم **(ادب ـ عربی)**

از: ابویعقوب یوسف بن ابی‌بکر سکّاکی (۶۲۶ھ).
نک: مجلس، ش ۷۱۵۱ در آغاز و انجام برابراند.
خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۹ھ. قسم ثالث کتاب نونویس است. بخش‌های قدیمی اعراب دارد.
عناوین شنگرف.
در حاشیه تصحیحاتی دارد. نام کتاب و مؤلف در صفحهٔ عنوان درج شده همراه با تملّک حسن علی بن عبداللّه و محمّد بغدادی و هادی محمّد بن علی در ۱۲۷۱ھ.
جلد: تیماج مشکی دو رو.
۱۸×۲۶/۵سم. ۲۳۷گ. ۲۳س.
(ثبت ۲۰۷۲۰۶)

۱۶۰۴۲

الاستبصار فیما اختلف من الأخبار **(حدیث ـ عربی)**

از: محمّد بن حسن طوسی (۴۶۰ھ).
نک: التراث العربی، ۱/ ۱۹۶؛ مجلس، ش ۷۲۰۳؛ ذریعه، ۲/ ۱۷؛ مشار عربی، ص ۴۸.
نسخهٔ حاضر کامل است.
آغاز: بسمله. الحمد لله ولیّ الحمد و مستحقه و الصلوة علی خيرته من خلقه محمد و آله الطاهرين و سلم تسليما اما بعد فانی رأيت جماعة من اصحابنا ....
خط: نسخ. کاتب: عنایت بن قاسم شوشتری. تاریخ کتابت: جمعه ۲۴ ذی قعده ۱۰۳۴ھ.
عناوین شنگرف.
در حاشیه تصحیح شده و رکابه دارد. در اول نسخه تملّک محمّد بن محمّد علی غروی و ابوالحسن بن محمود و مهر بیضوی با نقش «محمود بن محسن».

جلد: تیماج سرخ دورو با ترنج و سر ترنج.
۱۹×۳۰/۵سم. ۴۰۴گ. ۲۳س.
(ثبت ۲۰۷۲۰۶)

۱۶۰۴۳

مفاتیح الأُصول **(اصول فقه ـ عربی)**

از: سیّد محمّد بن علی حائری معروف به سیّد مجاهد (۱۲۴۲ھ).

نک: التراث العربی، ۵/ ۱۶۶.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین [اما بعد] قال الله تبارک و تعالی ما ارسلنا من رسول الاّ بلسان قومه [الاول] فی الدلالة. اختلف العلماء فی أنّ اللفظ ....

انجام: ... فیه اشکال و لکن الاحتمال الاول لا یخلو عن قوة.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ۱۲۳۹ھ.
جای عناوین خالی مانده در حاشیه تصحیح شده و حواشی دارد با امضای «محمود عفی عنه»، رکابه دارد. در اول نسخه یادداشت‌هایی به تاریخ ۱۲۳۹ھ دیده می‌شود.
جلد: تیماج زرد.
۲۰/۵×۳۰/۵سم. ۳۰۴گ. ۳۵س.
(ثبت ۲۰۷۲۰۹)

۱۶۰۴۴

السرائر الحاوی لتحریر الفتاوی **(فقه ـ عربی)**

از: محمّد بن منصور، ابن ادریس حلّی (۵۹۸ھ).

یکدوره فقه شیعی است از طهارت تا دیات. این کتاب به اهتمام انتشارات جامعه مدرسین در قم به چاپ رسیده است.

نک: التراث العربی، ۳/ ۱۹۱؛ آستان قدس، ۲۱/ ۷۸۹.

نسخهٔ حاضر کامل است همراه با مستطرفات.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی خلق الانسان فعدّله و علّمه البیان ففضّله و ألبسه الایمان ....

انجام: ... و ان کان بحمدالله بهم یقتدی و علی امثلتهم یهتدی غفر الله لنا و لهم و لجمیع المؤمنین آمین.

خط: نسخ. کاتب: احمد بن محمّد خوانساری.
تاریخ کتابت: جزء اول در روز دوشنبه ۱۱ ربیع الثانی ۱۲۴۳ھ و جزء دوم در روز سه شنبه ۴ رجب همان سال.
عناوین شنگرف و در حاشیه تصحیح شده و رکابه دارد. در اول نسخه تملّک ابوالحسن با مهر وی.
جلد: تیماج روغنی با ترنج و سرترنج زرین.
۲۰/۵×۳۰سم. ۲۵۲گ. ۳۳س.
(ثبت ۲۰۷۲۰۹)

۱۶۰۴۵

مسالک الافهام الی تنقیح شرایع الاسلام **(فقه ـ عربی)**

از: شهید ثانی زین‌الدین بن علی عاملی (۹۶۵ھ).

شرح استدلالی مشهوری است بر شرایع الاسلام محقق حلّی با عناوین «قوله ـ قوله».

نک: آستان قدس، ۱۲۴۹/۲۱.

نسخهٔ حاضر کامل است.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی اوضح مسالک الافهام الی تنقیح شرایع الاسلام و شرح صدور من اختارهم من الانام بایضاح مسائل الحلال و الحرام ....

انجام: ... علی طاعته موقوفا و عما بعد عن مرضاته مصروفا انّه هو الجواد الکریم و لا حول و لا قوة الاّ بالله العلی العظیم.

خط: نسخ. کاتب: اسماعیل بن عبداللّه خوانساری. کتاب الفرائض در عصر جمعه ۲۷

ذی قعده ۱۲۵۲ه یازده روز قبل از عید نوروز و جزء آخر در ۱۲۵۴ه (سال برکت و وفور نعمت). عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و حواشی از محمود بن محسن دارد. در اول نسخه یادداشت تملّک با مهر بیضوی به سجع «یا الله المحمود فی کل فعال» و تملکی دیگر با مهر بیضوی به نقش «یا اباالحسن» و عدد ابیات کتاب و فهرست مطالب آن درج شده و در آخر نسخه مهر بیضوی به سجع «یا حجة بن الحسن المهدی ۱۳۲۱» دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سرترنج.

۲۰×۳۰/۵سم. ۲۳۱گ. ۳۵س.

(ثبت ۲۰۷۲۱۰)

۱۶۰۴۶

مسالک الافهام الی تنقیح شرایع الاسلام **(فقه ـ عربی)**

از: شهید ثانی زین‌الدین بن علی عاملی (۹۶۵ه).

نسخهٔ حاضر از کتاب النکاح تا آخر قسم ایقاعات را در بر دارد.

آغاز نسخه: بسمله. [کتاب النکاح]، اعلم انّ النکاح یستعمل فی الوطی کثیرا و فی العقد بقلّة. ...

انجام نسخه: لأنّ الأسباب لا ینحصر فی الألفاظ. قوله تمّ قسم الایقاعات بعون الله وتوفیقه... .

خط: نسخ. کاتب: سیّد محمّد رحیم بن محمّد رفیع حسینی. تاریخ کتابت: کتاب النکاح در ظهر چهارشنبه غرّه ربیع الاول ۱۲۵۵ه حسب الخواهش آخوند ملّا حسن.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. با حواشی از «محمد حسن» و «محمود». در اول نسخه تملّک ابوالحسن بن محمود با مهر وی.

رکابه‌نویسی شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۲۱×۳۱سم. ۳۲۰گ. ۳۰س.

(ثبت ۲۰۷۲۱۱)

۱۶۰۴۷

ریاض المسائل فی تحقیق الأحکام بالدلائل **(فقه ـ عربی)**

از: سیّد علی بن محمّد علی طباطبایی (۱۲۳۱ه).

شرح کبیر مزجی و استدلالی است بر المختصر النافع محقّق حلّی.

نک: آستان قدس، ۱/ ۷۴۵؛ التراث العربی، ۳/ ۱۵۵.

نسخهٔ حاضر از ابتدای کتاب تا اواسط کتاب الجهاد را دربردارد و از انجام افتادگی دارد.

آغاز: بسمله. حمدله. و صلی الله علی سیّدنا و نبیّنا محمد و آله الطاهرین. کتاب الطهارة و أرکانه أربعة الأول فی المیاه جمعه باعتبار تعدّد افراده ... .

انجام افتاده: ... ایما رجل اتی ضربة هنا مرة فاستخرجها و کری انهارها و عمرها فان علیه فیه.

خط: نسخ. کاتب: سیّد محمّد رحیم بن محمّد رفیع حسینی. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف.

در حاشیه تصحیح شده و رکابه دارد.

در اول نسخه یادداشت وقف از طرف مرحوم حاج محمّد محسن بر طلّاب علوم دینی و تولیت آن با محمود (نویسندهٔ وقف نامه) در ۱۲۶۸ه با مهر بیضوی به سجع «یا الله المحمود فی کلّ فعال» و یادداشتی از ابوالحسن بن محمود که تولیت به او رسیده با مهر وی به نقش «یا اباالحسن».

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۲۱×۳۱سم. ۳۷۵گ. ۳۰س.

(ثبت ۲۰۷۲۱۲)

۱۶۰۴۸

الحدائق الناضرة (فقه ـ عربی)
فی احکام العترة الطاهرة

از: شیخ یوسف بن احمد بحرانی (۱۱۸۶ﻫ).
نک: مجلس، ش ۱۶۰۲۴؛ آستان قدس، ۲۱/ ۵۰۶.
نسخهٔ حاضر از کتاب النکاح تا اواسط کتاب الظهار را در بردارد که تا همین جا مؤلف موفّق به نگارش کتاب گردید.

آغاز نسخه: بسمله. حمدله. و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین [کتاب النکاح] و فیه مقدمة و فصول و فیها فواید....

انجام: ... یؤخذ بخلاف ما الیه قضاتهم و حکامهم امیل. انتهی ما سطره قلم المصنف قدس الله روحه ثمّ عاجله المرض الذی توفی فیه فلم یتمکن من اتمام کتاب الظهار...

خط: نسخ. کاتب: عبدالمحمّد بن محمّد علی جابلاقی. تاریخ کتابت: ۱۲۶۰ﻫ. از روی خط موسی بن عیسی موسوی جزایری مورَّخه ۲۸ ربیع الاول ۱۲۰۶.
عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده. حواشی دارد با امضای «ابن محمد محسن محمود عفی الله عنه»، در اول نسخه تملّک ابوالحسن بن محمود دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۲۱/۵×۳۱سم. ۳۲۹گ. ۲۹س.
(ثبت ۲۰۷۲۱۳)

۱۶۰۴۹

الحدائق الناضرة (فقه ـ عربی)
فی احکام العترة الطاهرة

از: شیخ یوسف بن احمد بحرانی (۱۱۸۶ﻫ).
نسخهٔ حاضر کتاب الصلاة را شامل است.

آغاز نسخه: بسمله. حمدله. و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین. کتاب الصلوة و فیه ابواب الباب الأول فی مقدمات المقام الاولی فی فضل الصلوة الیومیة....

خط: نسخ. کاتب: محمّد بن شهباز. تاریخ کتابت: عصر چهارشنبه ۲۲ جمادی الاولی ۱۲۲۷ﻫ.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و بلاغ مقابله دارد. با حواشی بسیار به امضای «منه ره»، رکابه‌نویسی شده و در اول نسخه تملک محمود در ربیع الثانی ۱۲۹۶ﻫ با مهر بیضوی به سجع «یا الله المحمود» و تملّک ابوالحسن بن محمود با مهر بیضوی به نقش «یا اباالحسن» و تعداد ابیات نسخه درج شده است.
جلد: تیماج سرخ.
۲۰/۵×۳۰/۵سم. ۲۶۰گ. ۳۱س.
(ثبت ۲۰۷۲۱۴)

۱۶۰۵۰

مجموعه

۱. اصطلاحات الوافی (رجال ـ عربی)
فی الأسانید
(گ ۱پ ـ ۳پ)

از: علم الهدی محمّد بن محمّد محسن فیض کاشانی (۱۱۱۵ﻫ).
اصطلاحاتی را که فیض در کتاب وافی برای رجال متکرّر در اسانید قرار داده، آورده است.
نک: فهرستگان حدیث، ۱/ ۲۴۰ و ۵/ ۱۸۰.

آغاز: بسمله. هذا ما اصطلح علیه الوالد الاستاد فی کتاب الوافی من اسامی الرجال المکررة فی الاسناد....

انجام: ... القاسم عن جده، القاسم بن یحیی عن جده الحسن بن راشد.

۲. نقد الرجال (رجال ـ عربی)
(گ ۴ر ـ ۲۰۸ر)

از: سیّد مصطفی بن حسین تفرشی (بعد از ۱۰۴۴ه).
کتاب مهم و مشهوری است در رجـال شـیعه کـه اسامی راویان حدیث را به تـرتیب الفـبا در سـه بـخش ممدوحان، مذمومان و مهملان آورده و به آخـر کـتاب، شش فایدهٔ رجالی را افزوده است. تألیف این کـتاب در روز یکشنبه ۱۴ رمضان ۱۰۱۵ه به انجام رسـیده و در تهران به سال ۱۳۱۸ه چاپ سنگی شده و چاپ تحقیقی آن به اهتمام مؤسّسهٔ آل البیت(ع) در قم، به سال ۱۴۱۸ه در ۵ جلد انجام گرفته است. بیش از یکصد نسخهٔ خطی از نقد الرجال شناسایی شده است.
نک: مجلس، ش ۳۲۹۲ و ۱۶۲۵ و ۲۹۱۲ و ۷۱۲۸؛ التراث العربی، ۵/ ۳۸۸؛ فـهرستگان حـدیث، ۱/ ۴۲۲ـ ۴۳۲.
نسخهٔ حاضر از آغاز اندکی افتادگی دارد.
آغاز افتاده: و ابن الفضائی غض و ابن شهر آشوب ب و الخلاصة صه و ایضاح الاشتباه ح و ابن داود....
انجام: ... و السید عـمیدالدیـن عـن الشیخ الامـام العلامة جمال‌الدین والدی الحسن بن یوسف بن مـطهر الحلی و الحمد لله وحده.
خط: نسخ. کاتب: فضل‌اللّه بن محمّد رفیع کاتب مشهدی عاملی. تاریخ کـتابت: جـمادی الاولی ۱۱۴۴ه.
عناوین شنگرف. رکابه‌نویسی شده است.
جلد: تیماج مشکی.
۲۰×۲۸سم. ۲۰۸گ. ۲۱س. **(ثبت ۲۰۷۲۱۵)**

۱۶۰۵۱

الحدائق الناضرة فی احکام العترة الطاهرة **(فقه ـ عربی)**

از: شیخ یوسف بن احمد بحرانی (۱۱۸۶ه).
نسخهٔ حاضر کتاب التجارة را شامل است.
آغاز نسخه: بسمله. حمدله. و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین. کتاب التجارة و فیه مـقدمات و فـصول المقدمة الاولی اعلم انّه قد استفاضت الأخبار بالحثّ علی طلب الرزق و الکسب الحلال....
خط: کـاتب: مـحمّد بـاقر بـن حـیدر مـوسوی خوانساری. تاریخ کتابت: رجب ۱۲۵۶ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و حواشی اندکی با امضای «ابن محمد حسن مـــحمود عـــفی اللـه عـنهما ۱۲۷۲» دارد. رکابه‌نویسی شده و در اول نسخه برگی از ابتدای کتاب الصلوة حدائق درج شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۲۱×۳۱سم. ۳۸۲گ. ۲۹س.
(ثبت ۲۰۷۲۱۶)

۱۶۰۵۲

الدروس الشرعیة فی فقه الامامیة **(فقه ـ عربی)**

از: شهید اوّل محمّد بن مکی عاملی (۷۸۶ه).
دقیق‌ترین و مشهورترین کـتاب فـقهی شـهید اول است که از طهارت تا رهن ادامه یافته و به جهت شهادت مؤلف به پایان نرسیده است.
نک: آستان قدس، ۲۱/ ۵۹۵؛ التراث العربی، ۳/ ۳۶؛ الشهید الاول حیاته و آثاره، ص ۱۶۶ـ۱۷۳.
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی انطق السنتنا بحمده و ألهم قلوبنا شکر رفده....
انجام: ... من غیر یمین الراهن هذان الفـرعان مـع اشتراط الرهن فی البیع. هذا آخر کلامه قدّس الله روحه...
خط: نسخ. کاتب: حسین بن مراد علی بن یادگار رازی. تاریخ کتابت: پـنج شـنبه ۵ ربـیع الثـانی ۹۷۸ه. مکان کتابت: بلدهٔ سالیان شروان.
عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و رکابه دارد. با حواشی به نشـانی «مـنه ره» و «کـر» و «مـعتبر» «تـنقیح» و «ز ی رحـمه اللـه» و «ع ل رحمه الله»، نام کتاب و مؤلف در صفحهٔ عـنوان

ثبت شده، در ابتدای نسخه فهرست مطالب کتاب درج شده و چند یادداشت تملّک که اسامی مالکان و مهر آنان را سیاه کرده‌اند و تملّک محمود بن محسن در شوال ۱۲۶۳ھ و تملّک فرزندش ابوالحسن و در آخر نسخه یادداشت تملّکی به تاریخ ربیع الثانی ۱۰۹۹ھ با مهر مربعی ناخوانا.

جلد: تیماج سرخ دو رو با ترنج و سرترنج زرین.

۱۸×۲۴/۵ سم. ۳۶۵گ. ۱۹س.

(ثبت ۲۰۷۲۱۷) **(← تصویر)**

۱۶۰۵۳

مجموعه

۱. الصوم **(فقه ـ عربی)**

(گ ۲ پ ـ ۹۹ ر)

از: ناشناس.

فقه استدلالی است با نقل اقوال و ردّ و ایراد در آنها، از جمله از صاحب مدارک نقل می‌کند. نسخهٔ حاضر تنها کتاب الصوم را دربر دارد ولی احتمال می‌رود مؤلف، ابواب دیگر فقه را نیز نوشته باشد. به‌جهت خط‌خوردگی در متن و اینکه از مؤلف با دعای «دام ظله» در حاشیه یاد شده احتمالاً مؤلف از علمای شیعه در ق ۱۳ھ باشد.

آغاز نسخه: بسمله. حمدله. و الصلوة علی محمد و آله أجمعین. کتاب الصوم و فیه مقاصد... فی ذکر ما فیه من الفضایل و فیه مباحث... الصوم من افضل الطاعات و أهمها و الأخبار الواردة فی ذلک فی غایة الکثرة... .

انجام نسخه: ... و لم یثبت کون تعمد البقاء علی الجنابة الی الصباح مبطلاً له فضلاً عن صورة النسیان و فضلاً عن غیر الجنابة.

۲. کشف اللثام و الابهام عن قواعد الأحکام **(فقه ـ عربی)**

(گ ۱۰۰ پ ـ ۲۷۷ ر)

از: فاضل هندی بهاءالدین محمّد بن حسن اصفهانی (۱۱۳۷ھ).

شرح مزجی معروفی است بر قواعد الأحکام علّامهٔ حلّی (۷۲۶ھ).

نک: ذریعه، ۱۸/ ۵۶؛ آستان قدس، ۲۱/ ۱۰۹۰؛ التراث العربی، ۴/ ۳۴۰.

نسخهٔ حاضر کتاب الصلاة را در بردارد.

آغاز نسخه: بسمله. کتاب الصلوة و المراد بها ذات الرکوع و السجود و القراءة و لذا لم یذکر فیه صلوة الاموات... .

انجام نسخه:... بالتخییر فی احتیاط الأول بین القیام و القعود دون الثانی.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ھ.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در کتاب الصوم جای عناوین خالی مانده و حواشی «منه دام ظله» دارد و در حاشیه تصحیح شده و متن خط خوردگی دارد.

رکابه‌نویسی شده.

در اول نسخه دو یادداشت تملّک با مهرهایی که پاک شده. در ابتدای کشف اللثام رموز اسامی کتاب‌هادرج شده است.

جلد: تیماج زرد یک لا.

۱۵/۵×۲۱ سم. ۲۷۷گ. ۲۲س.

(ثبت ۲۰۷۲۱۸)

۱۶۰۵۴

مجموعه

۱. شرح رسالة العلم **(عقاید شیخیه ـ عربی)**

(گ ۲ پ ـ ۳پ)

از: شیخ احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ھ).

شرحی است بر رسالهٔ ملّا محسن فیض کاشانی در موضوع علم اللّه تعالی، که در ضمن جوامع الکلم چاپ شده است.

نک: موسوعة مؤلفی الامامیه، ۳/ ۵۴۱؛ مجلس، ش ۴۳۳۸/۹.

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة علی محمد و آله المیامین... امّا بعد فیقول العبد المسکین احمد بن زین‌الدین الاحسائی انّ علم الله تعالی قد تکلّم فیه العلماء...

انجام افتاده: ... اثر العلم الذاتی علی المعلوم و اثره حادث و یأتی تمام هذا الکلام و ان قلنا انّه.

۲. الفوائد الحکمیه (عقاید شیخیه ـ عربی)

(۱۰ ر ـ ۱۷ پ)

از: شیخ احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱هـ).

نک: مجلس، ش ۱۸۰۴/۱۷ و ۴۳۴۰/۳ و ۴۳۳۸/۱۲؛ التراث العربی، ۴/ ۲۰۷؛ موسوعة مؤلفی الامامیه، ۳/ ۵۵۷.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: الاقوی و لهذا کان جانب الاب اقوی و ادخل فی امر میراث و فی الولایة... الفائدة السادسة فی الاشارة الی القسم الثالث و هو لوجود المقید....

انجام افتاده:... المأکل و المشارب و الملابس و المناکح و غیر ذلک و کل منها صالح لاستعمال.

۳. علم اللّه تعالی (عقاید شیخیه ـ عربی)

(گ ۱۸ ر ـ ۲۹ پ)

از: علی نقی بن احمد بن زین‌الدین احسایی (ق ۱۳هـ).

رساله‌ای است در دفاع از عقیدهٔ پدرش (شیخ احمد احسایی) و ردّ آنچه به او نسبت داده‌اند در باب علم اللّه تعالی.

نک: التراث العربی، ۴/ ۸۰.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة علی الهادی الی النهج القویم... انّه کان فی هذه الاوقات قد اندرس الحق....

انجام افتاده: لا یصح نفی المنفی بلا خلاف عند اهل اللسان و لا من اجد من العقلاء.

۴. شرح الفوائد الحکمیة (عقاید شیخیه ـ عربی)

(گ ۳۰ پ ـ ۶۳ پ)

از: محمّد بن محمّد نصیر گیلانی.

شرحی است بر الفوائد الحکمیة استادش شیخ احمد احسایی، مبتنی بر فوایدی که از مؤلف شنیده است.

آغاز: بسمله. فیقول الفقیر الی الله الغنی المعتصم بحبل الله العلی محمد بن محمد نصیر الجیلانی انّی بعد الفراغ عن الحکمة الیونانی شرعت فی الحکمة الایمانی قرأت عند العالم الربانی و الفاضل الیزدانی والد الروحانی... احمد بن زین‌الدین الاحسائی متعنا الله بفیوضاته و بقائه و لما کان فوائده دام ظله العالی وافیة بالمسائل الدینیة... اردت أن اکتب شیئاً مما سمعت و فهمت من افاداته سلمه الله تعالی....

انجام ناتمام: ... و هو الستة الأیام اقول قد علمت فیما سبق بعض معانیها و تفاصیلها و فی تفسیر علی بن.

۵. الفوائد الحکمیة (عقاید شیخیه ـ عربی)

(گ ۶۴ پ ـ ۹۰ ر)

از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱هـ).

نک: ردیف دوم همین مجموعه.

آغاز: بسمله. حمدله. و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین... انی لما رأیت کثیراً من الطلبة یتعمقون فی المعارف....

انجام: و مع هذا فان عرفت فانت انت و الله ولی التوفیق.

۶. اجوبة مسائل الشیخ احمد القطیفی = الرسالة القطیفیة (عقاید شیخیه ـ عربی)

(گ ۹۰ ر ـ ۱۰۴ پ)

از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).

پاسخ به ده مسأله کلامی و اعتقادی است که شیخ احمد بن صالح بن سالم بن طوق قطیفی از مؤلف پرسیده است.

نک: التراث العربی، ۱/ ۹۶؛ موسوعة مؤلفی الامامیه، ۳/ ۴۸۶.

آغاز: بسمله. حمدله. و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین... انّه قد ورت علیّ مسائل جلیله بمباحث جمیلة من الشیخ الاوحد....

انجام: ... لا یحتمله المقام و لکن لا یسقط المیسور بالمعسور و الی الله ترجع الامور.

۷. اجوبة مسائل النواب (عقاید شیخیه ـ عربی)

(گ ۱۰۴پ ـ ۱۱۰پ)

از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).

پاسخ به پرسش‌های اعتقادی و فقهی میرزا جعفر بن احمد نواب است که در ضمن جوامع الکلم به چاپ رسیده است.

نک: التراث العربی، ۱/ ۱۱۶؛ موسوعة مؤلفی الامامیه، ۳/ ۵۰۲.

آغاز: بسمله. حمدله. و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین... انّه قد ورد علیّ من جانب عالی الجناب وسلالة الاطیاب و الباب المستطاب المولی الامجد ذی العقل الانور الاسعد جعفر بن المرحوم المیرزا احمد المشتهر بالنواب....

انجام: ... و الامر بیده الخیر و هو علی کلّ شیء قدیر و لا حول و لا قوة الاّ بالله العظیم و فرغ من هذه العجالة مؤلفها العبد المسکین احمد بن زین‌الدین بن ابراهیم فی البلد المحروسة یزد... ۱۲۲۲.

۸. اجوبة مسائل الشیخ محمّد القطیفی (عقاید شیخیه ـ عربی)

(گ ۱۱۱ر ـ ۱۱۶ر)

از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).

پاسخ به پرسش‌های شیخ محمّد بن عبد علی بن عبدالجبار قطیفی است پیرامون احادیث مشکله. در ضمن جوامع الکلم به چاپ رسیده است.

نک: التراث العربی، ۱/ ۹۸؛ موسوعة مؤلفی الامامیة، ۳/ ۴۹۱.

آغاز: بسمله. حمدله. و صلی... قد ارسل الیّ الشیخ الممجد الشیخ محمد بن الشیخ عبد علی بن عبد الجبار ....

انجام: ... و تخر الجبال هدّا لا اله الله الحق المبین و الحمد لله رب العالمین.

۹. القدر فی افعال العباد (عقاید شیخیه ـ عربی)

(گ ۱۱۶ر ـ ۱۲۸ر)

از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).

نک: مجلس، ش ۱۴۸۱؛ موسوعة مؤلفی الامامیة، ۳/ ۵۳۱.

آغاز: بسمله. حمدله. و صلی الله علی محمد و آله الهادین الی نهج الیقین... هذه کلمات ذات تبیین و سداد فی بیان القدر فی الافعال العباد وضعتها علی تقریر السید شریف و فیها لکلامه تزییف متمماً لکلّ قول من الثلاثة....

انجام: ... و امثال ذلک کثیر و بیان هذه الأخبار یعرف ممّا مضی و الحمد لله ربّ العالمین.

۱۰. الایمان و الکفر = اجوبة مسائل الشیخ عبدالحسین البحرانی (عقاید شیخیه ـ عربی)

(گ ۱۲۸ر ـ ۱۴۱ر)

از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).

پاسخ به پرسش‌های شیخ عبدالحسین بن یوسف بحرانی است پیرامون اقسام کفر و حقیقت ایمان و کفر. تألیف در ۱۲۱۲ه و چاپ‌شده در جلد دوم جوامع الکلم.

نک: موسوعة مؤلفی الامامیة، ۳/ ۵۰۶.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی اوضح الحق بأکمل بیان و اشهد مستوضحیه دلایل سبله... انّه قد ارسل الیّ ذو الفکرة الوقاده ....

انجام: ... الجزم من المعقول بصحة هذا القول و الأخبار و الاعتبار و صلی الله علی محمد و آله الأطهار.

۱۱. اجوبة مسائل الشیخ محمّد مسعود (عقاید شیخیه ـ عربی)

(گ ۱۴۱ ر ـ ۱۴۹ پ)

از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).

پاسخ به پرسش‌های اعتقادی و فلسفی شیخ محمّد مسعود بن شیخ محمّد بن شیخ ابی‌مسعود است. تألیف در ۱۲۱۱ه، چاپ شده در جلد دوم جوامع الکلم.

نک: موسوعة مؤلفی الامامیة، ۳/ ۴۹۲.

آغاز: بسمله. حمدله. و صلی... قد وردت علیّ مسائل من الأنوار الألمعی و الفهامة الورعی الشاب الرضی الشیخ محمد مسعود بن الشیخ محمد بن الشیخ ابی‌سعود اسعد الله طالعه فی مجاری صنع نفسه ....

انجام: ... انکار من لا یفهم و جهل من لا یعلم و الله خیر حافظا و هو ارحم الراحمین.

۱۲. الرسالة الزنجیة (تفسیر ـ عربی) = شرح رسالة الکاف

(گ ۱۴۹ پ ـ ۱۵۳ ر)

از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).

بحث تفسیری است پیرامون آیهٔ شریفه «لیس کمثله شیء» شرحی است بر رسالة الکاف احمد بن محمّد آل ماجد بحرانی بعد از مباحثه و اختلافی که بین این بحرانی و سیّد عبدالصمد بن علی زنجی اتفاق افتاده بود. در ضمن جلد اول جوامع الکلم به چاپ رسیده است.

نک: موسوعة مؤلفی الامامیة، ۳/ ۵۲۴.

آغاز: بسمله. حمدله. و صلی... انّه قد وقع بحث طویل بین الشیخ احمد بن المقدس الممجد الشیخ محمد الماجد ....

انجام: ... غیر ما ذکر من الأقوال و الاعتراضات و السلام علی من اتبع الهدی.

۱۳. اجوبة مسائل السیّد حسین بن عبدالقاهر البحرانی (عقاید شیخیه ـ عربی)

(گ ۱۵۳ ر ـ ۱۵۶ پ)

از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).

نک: مجلس، ش ۵۴۴۵/۱۴؛ موسوعة مؤلفی الامامیة، ۴۸۴/۳.

آغاز: بسمله. حمدله. و صلی... انّ السید السند السید حسین بن السید عبدالقاهر أیّده الله بمدده قد کتب الیّ مسئلتین طلب جوابها علی الحقیقة ....

انجام: ... لتشهودا بالحق و هم یعلمون و الحمد لله ربّ العالمین و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم.

۱۴. شرح حدیث «لولاک لما خلقت الأفلاک» (عقاید شیخیه ـ عربی)

(گ ۱۵۶ پ ـ ۱۵۸ ر)

از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).

پاسخ به پرسش سیّد مال اللّه بن محمّد خطی است پیرامون حدیث قدسی «لو لاک لما خلقت الأفلاک».

چاپ شده در جلد دوم جوامع الکلم.

نک: موسوعة مؤلفی الامامیة، ۳/ ۵۳۷.

آغاز: بسمله. حمدله. انّه قد سئلنی السید الأواه السید مال الله بن السید محمد الخطی احسن الله احواله فی الدارین عن الحدیث القدسی و هو قوله تعالی لولاک ....

انجام: ... وجوه اخری اعرضنا عنها لغموضها لرجوع بعضها الی ما ذکر و الحمد لله ربّ العالمین.

۱۵. اجوبة مسائل الشیخ عبداللّه بن محمّد بن احمد بن غدیر (عقاید شیخیه ـ عربی)

(گ ۱۵۸ ر ـ ۱۶۵ ر)

از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).
نک: موسوعة مؤلفی الامامية، ۳/ ۴۸۸.
آغاز: بسمله. حمدله... انّه قد ارسل الیّ الاکرم الاجل و الزاهد البدل الشیخ الاواه الشیخ عبدالله بن محمد بن احمد بن غدیر بمسائل یرید بیانها... .
انجام: ... فمکروه العبادة من المندوب لعدم موجب یغیره لذاته عن ذاته.

۱۶. وسائل المهم العلیا فی جواب مسائل الرویا (عقاید شیخیه ـ عربی)
(گ ۱۶۵ ر ـ ۱۷۲ ر)
از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).
چاپ شده در جلد دوم جوامع الکلم.
نک: موسوعة مؤلفی الامامية، ۳/ ۵۶۳.
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی نور قلوب عباده المؤمنین و فتح عیون بصائرهم لمشاهدة الحق المبین... .
انجام: ... جری ذلک علی توزع بال و دوام ملال و املال و اشتغال فی قیل و قال.

۱۷. معنی حروف «الم» (تفسیر ـ عربی)
= شرح اجوبة ابن فارس
(گ ۱۷۲ ر ـ ۱۸۵ ر)
از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).
نمک: موسوعة مؤلفی الامامية، ۳/ ۵۱۲.
آغاز: بسمله. الحمد لله منیر عقول الکاملین باشراق نور الیقین و شارح صدر المؤمنین بالحق المبین... .
انجام: ... و ظهور المعنی المراد علی اکمل وجه بما لیس علیه غبار و الحمد لله رب العالمین.

۱۸. اجوبة مسائل من اصبهان (عقاید شیخیه ـ عربی)
(گ ۱۸۵ ر ـ ۱۹۵ پ)
از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).
پاسخ‌هایی است به پرسش‌هایی که از اصفهان رسیده پیرامون برخی احادیث مشکله.
نک: التراث العربی، ۱/ ۱۱۳.
آغاز: بسمله. حمدله. و صلی... انّه قد اتت الیّ بعض المسائل من بلد الامان و الایمان اصفهان... .
انجام: ... فی الغیب فهو فی اصطلاحنا کور و ان کان فی الشهادة فهو دور.

۱۹. جواب مسألتین (عقاید شیخیه ـ عربی)
(گ ۱۹۵ پ ـ ۲۰۴ پ)
از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).
پاسخ به پرسش بعض الاخوان است پیرامون دوام عذاب قبر و ایمان فرعون.
نک: التراث العربی، ۲/ ۲۲۶؛ موسوعة مؤلفی الامامية، ۳/ ۵۱۱.
آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة... انّه قد سئلنی بعض الاخوان الذین تحبّ علیّ طاعتهم بمسائل منها مسئلتان فکتبت جوابهما... .
انجام: ... هو حال فرعون و حال من قال بایمانه و انّما ذلک علی طریق الحق و الله سبحانه یقول الحق و هو یهدی السبیل.

۲۰. تمثل الشیطان فی الرؤیا بصورة الانبیاء و الاولیاء (عقاید شیخیه ـ عربی)
(گ ۲۰۴ پ ـ ۲۰۷ ر)
از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).
جواب سؤال بعض السادة الاجلاست پیرامون تمثل شیطان در رؤیا به صورت انبیاء و اولیاء.
نک: التراث العربی، ۲/ ۱۲۷؛ موسوعة مؤلفی الامامیه، ۳/ ۵۲۷.
آغاز: بسمله. حمدله... انّه قد سئلنی بعض السادة الاجلاء العارفین الطالبین للحق و الیقین عن مسئلة جلیلة... فی الحدیث انّ الشیطان لم یکن له فی الرؤیا ان

یمثل نفسه بصورة الانبیاء و الاولیاء....
انجام: ... من شقوق اجوبة المسئلة فیما یحضرنی من الاعتراضات و الحمد لله ربّ العالمین.

۲۱. اجوبة مسائل حول الرؤیا **(عقاید شیخیه ـ عربی)**
(گ ۲۰۷ پ ـ ۲۱۰ پ)
از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).
نک: التراث العربی، ۱/ ۸۸.
آغاز: بسمله. حمدله. و صلی... انّه قد ارسل الیّ بعض الاخوان فی الدین بعض المسائل طلب من محبّه جوابهما علی جهة الحقیقة....
انجام: ... بحولک و قوتک فانّه لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم... فرغ منها مؤلفها عصر الاربعا التاسع من جمادی الآخر سنة الرابعة و العشرین بعد المائة و الالف فی بلد یزد.

۲۲. استمرار تنعم و تألم أهل الآخرة **(عقاید شیخیه ـ عربی)**
(گ ۲۱۱ ر ـ ۲۲۰ ر)
از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).
نک: مجلس، ش ۴۳۳۸/۸ با عنوان الجنة و النار در آغاز و انجام برابراند؛ موسوعة مؤلفی الامامیة، ۳/ ۵۲۶.

۲۳. رسالة فی تکلیف النبی الکفار بالایمان **(عقاید شیخیه ـ عربی)**
(گ ۲۲۰ پ ـ ۲۲۲ پ)
از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).
آغاز: بسمله. حمدله... انّه قد سأل سیّدنا الاکرم عنّی عن مسئلة عریضة فی العلم و جوابها و کشف سرها من مخزون العلم الذی کتمه اهل العصمة عن غیرهم لأنّه من غامض العلم....
انجام: ... فی الاکوان الثلثة فاذا انطلق بالف سنه یراد به ما ذکر و الحمد لله ربّ العالمین.

۲۴. الفوائد الثمان **(عقاید شیخیه ـ عربی)**
(گ ۲۲۳ ر ـ ۲۲۵)
از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).
نک: التراث العربی، ۴/ ۲۰۷.
آغاز: بسمله. مما املاه العبد المسکین احمد بن زین‌الدین الاحسائی هذه الفوائد الثمان فی هذه الاوراق بعض الاستدلال من الکتاب العزیز....
انجام: ... یلزم الفرق و هو یلزم الفصل و هو یلزم عدم الرابطة.

۲۵. المادة فی الحوادث **(کلام ـ عربی)**
(گ ۲۲۵ پ ـ ۲۲۷ ر)
گویا از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).
آغاز: بسمله. ما سوی الله محدث و کل محدث له مادة فالمادة فی الحوادث. انّ هذه المسألة من اصعب المسائل التی ترد علی الافکار....
انجام: ... المراد بالاکوان الاربعة و هی الحرکة و السکون و الاجتماع و الافتراق.

۲۶. القضاء و القدر **(عقاید شیخیه ـ عربی)**
(گ ۲۲۷ ر ـ ۲۲۸ پ)
از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).
بحث کوتاهی است پیرامون قدر در افعال بندگان و امر بین الامرین که بدرخواست شیخ عبداللّه بن شیخ مبارک بن علی جارودی قطیفی در ۱۲۰۸ه نگاشته شده است.
نک: مرعشی، ۲۳/ ۵۷.
آغاز: بسمله. فیقول العبد المسکین احمد بن زین‌الدین الاحسائی انّه قد التمس منّی الشیخ الاواه الشیخ عبدالله بن الشیخ مبارک بن عل الجارودی القطیفی ان اکتب بعض الکلمات فی کشف القدر فی

افعال العباد و بیان الاشارة الی المنزلة بین المنزلتین....
انجام: ... بلا مراجعة و لا تذکر و لا مطالعة و الله سبحانه الهادی سواء السبیل... صلی الله علی محمد و آله خیر البریة.

۲۷. المراد بفناء العبد (عرفان ـ عربی)
(گ ۲۲۸ پ ـ ۲۳۱ ر)
گویا از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).
آغاز: بسمله. قال اهل المعرفة المراد بفناء العبد لیس فناء ذاته. انّما قالوا فناء ذاته یعنی فی الله....
انجام: ... و الزمان و لو انّی جعلتک فی عیونی الی یوم القیمة ما کفانی و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم.

۲۸. قصة عجیبة من کتاب عتیق (عقاید شیخیه ـ عربی)
(گ ۲۳۱ ر و پ)
از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).
آغاز: بسمله. العبد المسکین احمد بن الاحسائی قد وجدت فی کتاب عتیق اظن ان تاریخ کتابته تزید علی خمسمائة سنة و هو من تصانیف اصحابنا الامامیة و کان مشتملاً علی احادیث من طرق الامامیة فی فضائل اهل البیت....

۲۹. شرح حدیث علّة خلق الذر (عقاید شیخیه ـ عربی)
(گ ۲۳۲ ر ـ ۲۳۳ پ)
از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).
نک: موسوعة مؤلفی الامامیة، ۵۳۷/۳؛ مجلس، ش ۱۲۸۲.
آغاز: بسمله. حمدله... انّه قد التمس منّی السید السند و المخدوم و المعتمد المکرم المسدد و المعظم الممجد السید محمد بن السید عبدالنبی بن سید علی القاری....
انجام: ... بعد ما مضی کثیر من اللیل علی غیر صحة و فراغ مع لفاک و وداع.

۳۰. اجوبة مسائل الشیخ احمد بن صالح بن طوق القطیفی (عقاید شیخیه ـ عربی)
(گ ۲۳۳ پ ـ ۲۴۱ پ)
از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).
آغاز: بسمله. حمدله... انّه قد ارسل الی الشیخ احمد بن الشیخ صالح بن طوق القطیفی مسائل قد تصعبت علی الاذهان....
انجام: ... جمیع ما اراد الله من المکلف من الاعمال و الاعتقادات و الارادات.

۳۱. اجوبة مسائل الملّا علی اکبر (عقاید شیخیه ـ عربی)
(گ ۲۴۱ پ ـ ۲۴۵ ر)
از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).
آغاز: بسمله. حمدله... انّ الرجل الافخر المکرم الملا علی اکبر ابن البصیر ملا محمد سمیع وفقه الله لطاعته قد ارسل الیّ کلمات قلیلة مشتملة علی معان....
انجام: ... و لا لنفسک و انّما تتوجه الی معطی الخیرات جل و علا و الحمد لله رب العالمین.

۳۲. الدرّة البهیة (اصول فقه منظوم ـ عربی)
(گ ۲۴۵ پ)
از: ملّا محسن کرمانشاهی.
۸۸ بیت از ارجوزۀ عربی در اصول فقه در این نسخه موجود است که در نسخۀ حاضر به سیّد طباطبایی (سیّد بحر العلوم) منسوب شده است.
نک: التراث العربی فی مکتبات ایران، ۵/ ۳۹۶.

آغاز:
احـمده شکـراً عـلی نـواله
مـــصلیا عــلی النــبی و آله
انجام:
و یــحرم التـقلید مـمّن اجـتهد
و فی اصول‌الدین من کل احـد

۳۳. فهرست کتب شیخ احمد احسایی (فهرست ـ عربی)
(گ ۲۴۶ ر)
از: کاظم بن قاسم رشتی (۱۲۵۹ه).
لیست مختصری است از عناوین آثار شـیخ احـمد احسایی.

۳۴. الایقاضات فی خلق الاعمال (فلسفه ـ عربی)
(گ ۲۴۶ پ ـ ۲۸۱ پ)
از: میرداماد محمّدباقر بن محمّد حسینی استرآبادی (۱۰۴۰ه).
آغاز: بسمله. حمد لله رب العالمین حق عـبده... و بعدفلقد سألتنی افاض الله تعالی علیک سجال فیوضات القدس عن مسئلة خلق الاعمال و قراح الحق و صراح الأمر فیها... .
انجام: ... فیه ممکنات جمیعا فهذا اقصی امد الفحص و التحقیق و الحمد لله ربّ العالمین ولی الفصل و الطول حق حمده.

۳۵. الحجب (عرفان ـ عربی)
(گ ۲۸۱ پ ـ ۲۸۹ پ)
از: محیی‌الدین محمّد بن علی ابن عـربی انـدلسی (۶۳۷ه).
رســـاله‌ای است در حب و دوسـتی الهـی و آنـچه حجاب می‌شود بین حبیب و محبوب و چگونگی رفـع این حجاب‌ها از دید عرفانی.
نک: مرعشی، ۲۲/ ۱۲۹.
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی حجبنا به عنه غیرة ان نعرف لنه کنه بدأ نودا... .
انجام: ... ان طلب الوصال یرد ما اراد المحبوب فهو مغلوب محجوج، تم الرسالة.

۳۶. خواص العدد (عربی)
(گ ۲۸۹ پ ـ ۲۹۰ پ)
آغاز: اعلم بأنّ العدد کله آحاده و عشراته و مآته و الوفه و مازاد بالغاً ما بلغ فاصلها کلها من واحد الی اربعة... .
خط: نسـتعلیق. کـاتب: غـلام‌علی بـروجردی. تاریخ کتابت: ۱۲۵۶ه. مکان کتابت: بروجرد.
در بیشتر موارد جای عناوین سـفید مـانده و در برخی موارد عـناوین شـنگرف. در اول نسـخه فهرستی از رساله‌های موجود در مجموعه درج شـده است. در حـاشیه تـصحیحاتی بـه چشـم می‌خورد.
جلد: تیماج مشکی.
۱۵×۲۲/۵ سم. ۲۹۰گ. ۲۰ س.
(ثبت ۲۰۷۲۱۹)

۱۶۰۵۵

حاشیة من لا یحضره الفقیه (حدیث ـ عربی)
از: شیخ بهایی بهاءالدین محمّد بن حسـین عـاملی (۱۰۳۰ه).
حاشیهٔ مختصری است با عناوین «قال ـ اقول» بر من لا یحضر الفقیه شیخ صدوق که تنها تا احکام منزوحات البئر از کتاب الطهاره ادامه یافته است.
این رساله با تحقیق فارس حسون کـریم در دفـتر هفتم میراث حدیث شیعه و به صورت مستقل به وسیلهٔ کتابخانهٔ آیت‌اللّه مرعشی در قم به چاپ رسیده است.
نک: التراث العربی، ۲/ ۳۶۴؛ فهرستگان حدیث شیعه،

۳/ ۴۳۴؛ ذریعه، ۶/ ۲۲۴؛ مجلس، ش ۱۸۳۲.

آغاز: بسمله. ابهی خیر یبتدأ بـه الکـلام و احسـن حدیث یفتتح به المرام حـمد اللـه سبحانه عـلی آلائـه المستفیضه الجسام ....

خط: نسخ و نستعلیق. بی کا. بی تا.

عناوین شنگرف و در اواخر جای عناوین خالی مانده. با حواشی «منه دام ظله» و «ابن المحسن محمود عفی عنه ۱۲۹۶»، در حـاشیه تـصحیح شده و رکابه دارد.

جلد: تیماج مشکی.

۱۵×۲۲ سم. ۳۸گ. ۱۶ س.

(ثبت ۲۰۷۲۲۰)

۱۶۰۵۶

مجموعه

۱. غایة المأمول فی شرح زبدة الأُصول **(اصول فقه ـ عرب)**

(گ ۱ پ ـ ۱۶۹ ر)

از: فاضل جواد بن سعد کاظمی (۱۰۶۵ه).

شرح مفصّل توضیحی و استدلالی است با عناوین «قال ـ اقول» بر رسالهٔ زبدة الأُصول استادش شیخ بهایی که به دستور وی در ذی‌حجه ۱۰۲۷ نگاشته است.

نک: آسـتان قـدس، ۱۶/ ۳۲۵؛ التـراث العـربی، ۴/ ۱۱۸.

آغاز: بسمله. نحمدک یا من وفّقنا لسلوک طـریق العمل بکتابه المبین و نشکرک یا من هدینا للوصول إلی معرفة اصول السنّة ....

انجام: ... و نرجو من فضله و کرمه أن یجعله خالصاً لوجهه الکریم و موجبا لثوابه الجسیم و أن یجعل بالثناء فی هذا الکتاب حجة لنا امین.

۲. المشاعر **(فلسفه ـ عربی)**

(گ ۱۶۹ پ ـ ۱۸۴ پ)

از: ملّا صدرا صدرالدین محمّد بن ابراهیم شـیرازی (۱۰۵۰ه).

نک: مجلس، ش ۱۴۴۵۶؛ التراث العربی، ۵/ ۸۴.

آغاز: بسمله. نحمد الله و نستعین بقوّته التی اقام بها ملکوت الارض و السماء و بکـلمته التـی أنشأ بـها نشأة الآخرة و الاولی ....

انجام: ... وقف ترتیب الخیر و الجود و اتّصل بأوّله آخر دایرة الوجود.

۳. صیغ عقد النکاح و الطلاق **(فقه ـ عربی)**

(گ ۱۸۵ ر ـ ۱۸۸ پ)

از: ملّا محمّد جـعفر بـن سـیف‌الدیـن شـریعتمدار استرآبادی (۱۲۶۳ه).

نک: مجلس، ش ۱۴۴۴۵ رسـالۀ چـهارم مـجموعه؛ التراث العربی، ۳/ ۵۰۴.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین. اما بعد فیقول المستهدی من الله الهادی محمد جعفر الاسترآبادی هذه رسالة فی بیان صیغ عقد النکاح و الطلاق جمعتها علی وجه ....

انجام: ... نـعیماً سـرمدا بـحقّ أشرف الأنـبیاء و المرسلین بمحمد و آله علیهم الف صلوة و سلام الی یوم الدین.

۴. جواب مسألة فی صیغ النکاح **(فقه ـ عربی)**

(گ ۱۸۸ پ ـ ۱۸۹ ر)

از: ملّا محمّد جعفر استرآبادی (۱۲۶۳ه).

ایراداتی که ابوطالب (از شاگردان استرآبـادی) بـر رسالهٔ صیغ عقد النکاح و الطلاق گـرفته را پـاسخ گـفته است.

آغاز: ان قلت هل الصیغة الواحدة من تلک الصـیغ المذکورة و الفروض المختلفه فی عقد النکاح مـجزیة و موجبة لترتّب الأثر و حلیة البضع ولزوم المهر ....

انجام: ... کما فی غیر الصیغة الاولی ثمّ لا یـخفی

علیک انّی اوردت علی الاستاد دام ظله بتلک الایرادات فاجابنی بما ذکرت ذلک، ابوطالب.

۵. صیغ العقود و الایقاعات (فقه ـ عربی)
(گ ۱۸۹ ر ـ ۱۹۳ ر)

از: ملّا محمّد جعفر بن سیف‌الدین شریعتمدار استرآبادی (۱۲۶۳ه).

نک: مجلس، ش ۷۷۴۷/۱ و ۱۴۴۴۵/۵؛ التراث العربی، ۳/ ۵۰۶.

آغاز: بسمله. الحمد لله علی نواله و الصلوة علی رسوله و آله امّا بعد فهذه رسالة من العبد العاصی الغریق فی بحر العصیان المتمادی محمد جعفر الاسترآبادی فی بیان صیغ العقود و الایقاعات...

انجام: ... دعواک ثابتة شرعا کما افید و الله العالم بالأحکام و له الحمد علی الدوام و علی نبیه و آله الصلوة و السلام.

۶. تعریف العلوم الأدبیة (چند دانشی ـ عربی)
(گ ۱۹۳ ر ـ ۱۹۵ ر)

از: ملّا محمّد جعفر بن سیف‌الدین شریعتمدار استرآبادی (۱۲۶۳ه).

رسالهٔ کوتاهی است در تعریف پانزده علم ادبی: خط، لغت، اشتقاق، صرف، نحو، معانی، بیان، بدیع، عروض، قوافی، تغریض، امثال، دواوین، انشاء، و استیفاء.

از استرآبادی العلوم الادبیة و مدائن العلوم در التراث العربی، ۴/ ۸۴ و ۵/ ۲۹ معرّفی شده که غیر از رسالهٔ حاضر است.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة علی خیر خلقه محمد و آله امّا بعد فهذه رسالة فی تعریف العلوم الأدبیه و هی خمسة عشر الأول علم الخط و هو عبارة عن معرفة تصویر الألفاظ بحروف الهجاء...

انجام: ... انّ عدّة الشهور اثنا عشر شهرا لعمّال البصرة حذرا من وقوع الغفلة فی اموال الفقراء و المساکین و قانا الله من الغفلة فی أمر الدین.

۷. آداب البحث و المناظرة (منطق، ادب ـ عربی)
(گ ۱۹۵ ر ـ ۱۹۶ ر)

از: ملّا محمّد جعفر بن سیف‌الدین شریعتمدار استرآبادی (۱۲۶۳ه).

آغاز: بسمله. و الصلوة... أمّا بعد فیقول الغریق فی بحر العصیان المتمادی محمد جعفر الاسترآبادی هذه رسالة ألّفتها لمعرفة آداب البحث و المناظرة لمن کان من أهل الآخرة. اعلم انّ البحث فی اللغة الفحص...

انجام: ... و اقتران معنی صَه به انّما هو بالوضع الثانی لا بالوضع الأوّل فتدبّر.

۸. الفرق بین الأخباری و المجتهد (اصول فقه ـ عربی)
(گ ۱۹۷ ر ـ ۱۹۸ ر)

به نقل از: شیخ سلیمان بن عبداللّه ماحوزی بحرانی (۱۱۲۱ه).

رسالهٔ کوتاهی است در بیان ۱۰ تفاوت بین اخباری‌ها و اصولیین به نقل از شیخ سلیمان بحرانی.

آغاز: هذه رسالة فی الفرق بین الأخباری و المجتهد. ذکر الفاضل الشیخ سلیمان ابن عبدالله البحرانی فی الفرق بین الاخباری و المجتهد مضمار الکلام فی هذه المسئلة واسع فنقتصر علی ما یحصل به التنبیه فنقول من جهة الفرق بینهما انّ الأخباریین لا یجیزون العمل بالبراءة الأصلیة...

انجام: ... و افقهم علی هذا بعض المجتهدین کالمرتضی و هو ألاقوی و بالجملة فالفروق کثیرة الاّ أنّ المقام ضیّق لتوزّع البال و کثرة الاشتغال.

۹. حلّ تراکیب المشکلة (ادبیات ـ عربی)
(گ ۱۹۸ ر ـ ۲۰۱ ر)

گویا از: آقا محمّد علی بن محمّد باقر کرمانشاهی (۱۲۱۶ه).

ترکیب و اعراب چند جملهٔ عربی است که در پاره‌ای از کتاب‌ها آمده و مبتدیان از آن عاجزند. با مقدمهٔ کوتاهی در معنی ترکیب و چند اصطلاح نحوی. در انتها این فایده از مقامع الفضل آقا محمّد علی کرمانشاهی دانسته شده است.

نسخهٔ دیگری از این رسالهٔ کوتاه در کتابخانهٔ آیت‌اللّه مرعشی به ش ۲۰۰۲/۳ نگهداری می‌شود و در فهرست آنجا (ج ۶، ص ۵) به عنوان تراکیب العبارات المتداولة از ناشناس معرّفی شده است.

نک: التراث العربی، ۲/ ۲۱.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی انطقنا بتراکیب الکلام و لطائفها و اطلق لساننا بحلّ العبارات فی تعبیر المرام ...

انجام: منفیّا ابدا بالکنایة التی هی أبلغ من التصریح کذا أفاد العلامة فی شرح المفتاح. تمّ من کلام مرحوم آقا محمد علی کرمانشاهی من مقامع.

خط: نسخ. کاتب: محمّد بن ملّا عبدالعظیم بیدگلی. تاریخ کتابت: ۱۲۵۷ه.

عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده. رسالهٔ سوم دارای حواشی «منه دام ظله»، چند تاریخ تولّد مربوط به سال‌های ۱۲۶۴ تا ۱۲۸۴ه در آخر نسخه درج شده و نیز جدولی در احکام محبت بین الزوج و الزوجه که ارسطاطالیس برای اسکندر وضع کرده. رکابه دارد.

جلد: تیماج مشکی یک لا.

۱۷/۵×۲۱ سم. ۲۰۵گ. ۲۵س.

(ثبت ۲۰۷۲۲۱)

۱۶۰۵۷

اعجاز البیان (تفسیر عرفانی ـ عربی)
فی کشف بعض اسرار ام القرآن

از: صدرالدین محمّد بن اسحاق قونوی (۶۷۳ه).

تفسیری است عرفانی بر سورهٔ فاتحة الکتاب که «ام القرآن» به شمار می‌رود.

نک: کشّاف الفهارس، ۳/ ۲۷.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی بطن فی حجاب عزّ غیبه فأنهم الأحمی فأبهم و سرّ و شمل و ظهر و تجلّی ...

انجام: ... و الرضی فی أکمل مراتب محبّتک و اعلی درجات وصال امین.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: پنج شنبه ۵ شوال ۱۲۵۵ه.

عناوین نشانی‌ها شنگرف. با حواشی «منه».

رکابه دارد.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۵/۵×۲۱/۵ سم. ۱۵۳گ. ۱۷س.

(ثبت ۲۰۷۲۲۲)

۱۶۰۵۸

مآثر الموک (تاریخ ـ فارسی)
= **لبّ التواریخ**

از: خواند میر، غیاث‌الدین محمّد بن همام شیرازی هروی (۹۴۲ه).

نک: ذریعه، ۱۹/ ۷؛ فهرستواره، ۱/ ۶۴۴.

آغاز: بسمله. زیب صفحات اثرات فایضه البرکات سلاطین کامکار و زینت کلمات فصاحت صفحات خواقین رفیع مقدار حمد و ثنای حکیمی است ...

انجام:

دعای نیک خواهانش قرین باد
سعادت یار و بختش همنشین باد

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: شعبان المعظم ۱۲۰۵ه.

عناوین شنگرف. رکابه‌نویسی شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۴/۵×۲۳ سم. ۹۸گ. ۱۹س. **(ثبت ۲۰۷۲۲۳)**

۱۶۰۵۹

شرح نصاب الصبیان **(لغت ـ فارسی)**

از: ناشناس.

شرح مختصری است بر نصاب الصبیان ابونصر فراهی در لغت. در این نسخهٔ نصاب الصبیان در متن و شرح در حواشی صفحات درج شده است.

آغاز: ابونصر ابتدا کرد کتاب خود را بمصراع تا دلالت کند بر اینکه این کتاب منظوم خواهد بود و این را اهل معنی براعت مطلع گویند. ابونصر کنیه مصنف است و محمد اسم اوست.....

خط: متن به نسخ و حواشی به نستعلیق. کاتب: محمّد بن ملّا محمّد طاهر بلدئی. تاریخ کتابت: جمادی الاولی ۱۲۶۳ه.

رکابه‌نویسی شده. چند برگ در میان نسخه ملحق شده که در آن مطالبی از شروح نصاب الصبیان درج شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا.

۱۶×۲۳سم. ۶۴گ. ۸س.

(ثبت ۲۰۷۲۲۴)

۱۶۰۶۰

حجیّة الظن = المقلاد **(اصول فقه ـ عربی)**

از: سیّد مجاهد، محمّد بن میر سیّد علی طباطبایی حائری (۱۲۴۲ه).

رسالهٔ اصولی مختصری است در بیان حجیّت ظن.

نک: آستان قدس، ۱۶/ ۲۳۵؛ ذریعه، ۶/ ۲۷۹ و ۲۲/ ۱۱۸.

آغاز: اذا علم المجتهد بحکم من الأحکام الشرعیة الفرعیة بعد استفراغ وسعه و بذل جهده فیه فلا اشکال و لا شبهة فی اعتبار علمه و کونه حجة شرعیة....

انجام: ... اصالة حجیة الظن فی نفس الأحکام شاملة لمحلّ البحث بوجه من الوجوه کما لا یخفی.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

نشانی‌ها مشکی. عناوین مباحث در هامش صفحات درج شده. رکابه دارد. در آخر نسخه ابیات عربی از فرزدق نقل شده است.

جلد: مقوا عطف تیماج سبز.

۱۵/۵×۲۱سم. ۴۱گ. ۲۵س.

(ثبت ۲۰۷۲۲۵)

۱۶۰۶۱

عوائد الأیّام من مهمات أدلة الأحکام **(فقه و اصول ـ عربی)**

از: ملّا احمد بن محمّد مهدی نراقی (۱۲۴۵ه).

۸۸ «عائده» در مباحث و قواعد فقهی، اصولی، کلامی و حدیثی است که در استنباط احکام شرعی به کار می‌آید.

این کتاب در ۱۲۶۶ه چاپ سنگی شده و چاپ تحقیقی آن به اهتمام دفتر تبلیغات اسلامی قم انجام گرفته است.

نک: آستان قدس، ۱۶/ ۳۲۰؛ التراث العربی، ۴/ ۹۵.

آغاز: بسمله. الحمد لله علی ما أنعم و له الشکر علی ما ألهم و الصلاة علی باعث أیجاد العالم....

انجام: ... فلا یصیر الأخذ بالشفعة لازما و لا الشیء المحبو ملکا لغیر الکبیر بل لو ارادوا للزوم احتاج الی عقد آخر ناقل شرعی کبیع أو صلح أو هبة.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

جای عناوین خالی مانده، فهرست عوائد در ابتدای نسخه درج شده است. با حواشی از محمود بن محسن (مالک نسخه). مسأله‌ای فقهی در بارهٔ عقد نکاح به نقل از اجوبة المسائل حجة الاسلام شفتی به فارسی نقل شده است. در اول نسخه تملکی با مهر بیضوی به نقش «یا محمود». رکابه دارد.

جلد: تیماج زرد مجدول گرهی.

۱۶×۲۱سم. ۲۵۶گ. ۱۹س. **(ثبت ۲۰۷۲۲۶)**

۱۶۰۶۲

المطوّل (فی شرح التلخیص) **(بلاغت ـ عربی)**

از: سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۲هـ).

نک: مجلس، ش ۷۲۱۶؛ التراث العربی، ۵/ ۱۲۸.

آغاز: بسمله. الحمد لله افتتح کتابه بعد التیمن بالتسمیة بحمد الله سبحانه و تعالی اداء لحقّ شیء مما یجب علیه من شکر نعمائه ...

انجام: ... و الصلوة علی نبیه خیر البریة و آله و اصحابه ذوی النفوس الزکیة و الحمد لله ربّ العالمین.

خط: نستعلیق. کاتب: سیّد محمّد بن ملّا خواجه.
تاریخ کتابت: جمعه شعبان المعظم ۱۰۳۴هـ.
صفحات مجدول محرر به شنگرف و زر و مشکی و لاجورد. عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده. با حواشی از «خواجه ابوالقاسم» و «منه» و «محمود بن محسن عفی عنهما» و «چلبی» و «خطایی». در اول نسخه تملّک زین‌العابدین بن محمّد... در غره صفر ۱۱۲۲هـ چند تملّک دیگر در ۱۲۴۵ و ۱۲۵۲هـ و مهر مربعی به نقش «عبده ابوالقاسم» و در آخر نسخه یادداشت تملّک با مهر بیضوی به نقش «محمود بن محسن» و دو مهر بیضوی دیگر به نقش «میرزا بابا» و «محمد جعفر». رکابه دارد.
جلد: تیماج سرخ با ترنج و سرترنج و لچکی‌های زرین.
۱۶×۲۵سم. ۲۸۳گ. ۲۳س.

(ثبت ۲۰۷۲۲۷)

۱۶۰۶۳

شرح تجرید الاعتقاد **(کلام ـ عربی)**

از: علاءالدین علی بن محمّد قوشجی (۸۷۹هـ).

نک: مجلس، ش ۱۰۲۰۶ که شارح شناخته نشده؛ التراث العربی، ۳/ ۲۶۲.

نسخهٔ حاضر شرح مقصد اول کتاب را در بردارد و دیباچهٔ مؤلف را فاقد است.

آغاز: بسمله. امّا بعد حمد واجب الوجود علی نعمائه و الصلوة علی سیّد أنبیائه و علی أکرم أحبائه أی علی آله و أصحابه الذین هم موصوفون بزیادة الکرم علی من عداهم ...

انجام نسخه: ... علّة فاعلیّة عرضیّة لحصول البرودة مع انّه علّة معدّة ذاتیة لحصول البرودة. و لنقطع التحریر علی لفظی الحصول و البرودة... قد تمّ المقصد الأوّل من شرح رسالة التجرید و نبدأ بالمقصدی الثانی و الثالث...

خط: نسخ درشت. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۱هـ.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و دارای علامت بلاغ و متن خط خوردگی دارد. حواشی دارد با امضای «منه» و «عبدالغفار» و «آقا حسین سلمه الله» و «جلال» و «جم»، رکابه‌ها در صحافی از بین رفته، کرم‌خوردگی به نسخه آسیب رسانده و در اول نسخه تملّک ضیاءالدین با مهر بیضوی به سجع «الواثق بالله ضیاءالدین بن اسدالله».
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۲/۵×۲۵سم. ۱۵۲گ. ۲۱س.

(ثبت ۲۰۷۲۳۸)

۱۶۰۶۴

حاشیة حاشیة المیرزا جان الباغنوی علی شرح الایجی علی المختصر الحاجبی **(اصول فقه ـ عربی)**

از: جمال‌الدین محمّد بن حسین خوانساری (۱۱۲۱هـ).

حاشیه‌ای است با عناوین «قوله ـ قوله» بر حاشیهٔ میرزاجان باغنوی بر شرح عضدالدین ایجی (۷۵۸هـ) بر مختصر ابن حاجب مالکی (۶۴۶هـ) موسوم به منتهی السؤل و الأمل فی علمی الاصول و الجدل.

این حاشیه در دو جلد تنظیم شده: ۱. از مبادی

لغویه تا اجماع. ۲. از مباحث اجماع تا مبحث نسخ.

این حاشیه در ذریعه، ۶/ ۷۵ و ۱۳۰ و در نسخهٔ حاضر از آقا جمال دانسته شده ولی در فهرست مجلس ش ۴۲۲۷ و ۷۵۴۴ از آقا حسین خوانساری معرّفی شده است.

نک: آستان قدس، ۱۶/ ۱۳۱ که از آقا جمال خوانساری دانسته است.

نسخهٔ حاضر از ابتدای کتاب تا آخر بحث اجماع را شامل است.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین. قوله فی الحاشیة انّما قیل بظاهره الخ و ایضاً علی تقدیر ان تکون کلمة للتبعیض ان یکون المراد باحداث الصوت جعل العبد قاراً علیه....

انجام: ... بکونه مجمعاً علیه و اما احتمال عدم القطع بکونه حجة فلا یجری فی الاجماع علی طریقتنا کما لا یخفی، تمّ الکتاب.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه دارد، در اول نسخه نام کتاب و مؤلف چنین درج شده: «حاشیه آقا جمال علی حاشیة ملا میرزا جان علی شرح المختصر العضدی» و ابیاتی عربی در مدح ائمه(ع) و مهر بیضوی به نقش «علی بن رضا الحسینی» و در آخر نسخه مهر بیضوی به نقش: «الراجی علی بن رضا الحسینی».

جلد: تیماج سرخ.

۱۵ × ۲۱ سم. ۲۴۸گ. ۲۷ س.

(ثبت ۲۰۷۲۲۹)

۱۶۰۶۵

هدایة المسترشدین **(اصول فقه ـ عربی)**

از: محمّد تقی بن عبدالرحیم رازی اصفهانی (ق ۱۳ه).

شرح استدلالی مفصّل و مشهوری است بر معالم الاصول در دو جلد، که تألیف آن در دهم ربیع الثانی ۱۲۳۷ه به انجام رسیده است.

نک: آستان قدس، ۱۶/ ۵۱۹ـ۵۲۰.

نسخهٔ حاضر جلد اوّل کتاب را در بر دارد.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة و السلام علی اشرف المرسلین محمد و عترته الاطائب الأکرمین قوله الفقه فی اللغة الفهم کما نص علیه الجوهری و غیره....

انجام نسخه: ... بمقتضی الاصل لدوران الثمن بینه و بین المقبوض.

خط: نسخ. کاتب: محمّد حسن بن عبداللّه خوانساری. تاریخ کتابت: پنج شنبه ۸ جمادی‌الاولی ۱۲۶۴ه.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و حواشی دارد با نشانی «محمود عفی عنه». رکابه دارد.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۶ × ۲۱/۵سم. ۲۰۸گ. ۲۳ س.

(ثبت ۲۰۷۲۳۰)

۱۶۰۶۶

شرح رسالة العلم **(عقاید شیخیه ـ عربی)**

از: احمد بن زین‌الدین احسایی (۱۲۴۱ه).

شرحی است بر رسالهٔ علم الله تعالی فیض کاشانی با عناوین «قال ـ اقول». تألیف این شرح بدرخواست میرزا باقر نواب در روز جمعه ۸ ربیع‌الثانی ۱۲۳۰ه در کرمانشاه به پایان رسیده است.

این رساله ضمن جوامع الکلم به چاپ رسیده است.

نک: مجلس، ش ۱۴۲۲ و ۴۳۳۸؛ ذریعه، ۱۳/ ۲۸۸؛ موسوعة مؤلفی الامامیة، ۳/ ۵۴۱.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة علی محمد و آله المیامین العالمین العاقلین للآیات المضروبة للناس اجمعین فی الآفاق و فی أنفسهم....

انجام: ... بما تعتقده فهکذا و الله فعلت لا غیر و

ما توفیقی الاّ بالله علیه توکلت و الیه انیب...

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: یکشنبه ذی قعده ۱۳۲۳ق.

جای عناوین خالی مانده. رکابه دارد.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۴×۱۸/۵سم. گ. ۱۵ س.

(ثبت ۲۰۷۲۳۱)

۱۶۰۶۷

مجموعه

۱. الروض الفائق و مونس الکئیب العاشق **(ادب، شعر ـ عربی)**

(گ ۲ پ ـ ۷۷ ر)

از: امام الحرمین محمّد بن عبدالوهاب ابن داود همدانی (۱۳۰۵ق).

مختارات شعری است در حبّ و عشق شامل مقدمه و سه باب:

المقدمة: فی تعریف المحبة و العشق

الباب الاول: فی القصائد، مرتبة علی ترتیب القوافی

الباب الثانی: فی مقاطیع یلذ منها السامع، در سه فصل

الباب الثالث: فی المخمسات و الموشحات و المراسلات.

نسخهٔ دیگری از این کتاب در کتابخانهٔ حاضر به ش ۵۸۹۱/۱ نگهداری می‌شود که در فهرست (۱۷/ ۲۸۵) مؤلف کتاب شناخته نشده و نسخهٔ دیگری در کتابخانهٔ ملی به ش ۱۵۷۲ دارد که در آن نام مؤلف آمده ولی نام کتاب را چنین آورده: «الروض الفتیق الفالق و مونس الکئیب العاشق».

نک: ملی، ۱۰/ ۱۰۲؛ التراث العربی المخطوط فی مکتبات ایران العامة، ۶/ ۲۲۱.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی حلل لنا سحر البیان و جعل تلعبه بالعقول مشاهداً بالعیان و رفع رایة الأدب و خصّ ذوی البلاغة...

انجام:

عـــام تـبسم مـناحکا فکـانّما
عن نشتر شکری او علاک تبسما

۲. الکواکب الدریة فی مدح خیر البریة = قصیده برده **(شعر ـ عربی)**

(گ ۷۸ پ ـ ۸۴ ر)

از: شرف‌الدین محمّد بن سعید بوصیری (۶۹۴ق).

نک: التراث العربی، ۴/ ۳۷۲.

آغاز:

امـن تـذکّر جـیران بـذی سـلم
مزجت دمعاً جری من مقلة بدم

۳. القصیدة العروس **(شعر ـ عربی)**

(گ ۸۴ پ ـ ۸۷ ر)

از: صفوان بن خالد قناص.

قصیدهٔ نونیه‌ای است در ۷۷ بیت.

نک: ذریعه، ۱۷/ ۱۱۹.

آغاز:

عـوجا عـلی طـلل بـالقض خـلان
اقـــوا فـــقطّانه آداء هـــیفان

انجام:

قـالوا لذی طـرب بـالقول لا کـذب
الحــمد للــه شکـراً کـلّ ازمـان

۴. قصیدة لامیه **(شعر ـ عربی)**

(گ ۸۷ ر ـ ۹۰ ر)

از: عمر بن وردی.

قصیده‌ای است در ۷۷ بیت.

آغاز:

اعـتزل ذکـر الاغـانی و الغـزل
و قل الفصل و جانب من هزل

انجام:

کل اهل العصر غمرو اما
منهم فاترک تفاصیل الجمل

۵. شرح قصیدة بانت سعاد (ادب ـ عربی)

(گ ۹۰ ر ـ ۱۰۷ پ)

از: مؤلفی ناشناخته.

شرح کوتاهی است بر قصیدهٔ لامیه «بانت سعاد» کعب بن زهیر بن ابی‌سلمی مزنی.

در پایان آمده: اخذ من کتاب الاقتصاد.

نک: مجلس، ش ۳۳۲۲ و ۵۸۹۱.

آغاز:

بانت سعادُ فقلبی الیوم مبتول
متیم اثرها لم یفد مکبول

بانت فارقت محلّها و ذهبت و سعاد اسم علم علی امرأة فقلبی مبتدا و الفاء للاستیناف.

انجام:... تهلیل ای تأخیر یقال هلل عن کذا اذا نکص عنه هذا ما اخذ من کتاب الاقتصاد.

۶. تخمیس قصیده بانت سعاد (شعر ـ عربی)

(گ ۱۰۷ پ ـ ۱۱۴ ر)

از: محمّد بن عبداللّه مظفری.

آغاز:

دم المحب بسیف الهجر مطلول
و دمعه بعد حب البین مهمول
فقصروا و اقصروا فی العدل او طول
بانت سعاد فقلبی الیوم مبتول
متیم اثرها لم یفد مکبول

۷. شرح قصیدة لامیة العرب (ادب ـ عربی)

(گ ۱۱۴ ر ـ ۱۲۵ ر)

از: مؤلفی ناشناخته.

شرح مختصری است بر قصیدهٔ لامیة العرب ثابت بن اوس شنفری ازدی.

آغاز: بسم الله تعالی قال الشنفرالازدی ثم الاوسی و یقال انها منحولة قالها خلف الاحمر و اکثر العلماء اجمعوا علی انّها له

اقیموا بین امّی صدور مطیّکم
او انّی الی قوم سواکم لا میل

و یروی لبنی ای خذوا فی امرکم و انتبهوا من رقدنکم.

انجام: ... و المعقل الحصین و انّما سمّی معقلاً لأنّه یعقل و یحله و یقیم فیه.

۸. شرح قصیده لامیة العجم (ادب ـ عربی)

(گ ۱۲۵ ر ـ ۱۳۳ پ)

شرح مختصری است بر قصیدهٔ لامیة العجم حسین بن علی طغرائی (۵۱۴ھ).

آغاز:

اصالة الرای صانتنی عن الخطل
و حلیة الفضل زانتنی لدی العطل

رائی الاصیل یصوننی عن الاضطراب فی القول و العمل و حلیة علی تزیینی عند العطل ای عند التعرّی.

انجام: ... یتربصون به الدوایر اعاذنا الله منها و قد قیل ما قلّ فقد جلّ.تمّت معانی هذه القصیده.

۹. اشعار منتخب (شعر ـ عربی)

(گ ۱۳۴ ر ـ ۱۴۳ ر)

ابیاتی است گزیده شده از سروده‌های میرزا محمّد نصیر طبیب اصفهانی، ابن هباریه (شطرنجیه)، حسام‌الدین عیسی بن سنجر بن بهرام اربلی حاجری، نابغهٔ جعدی و ابوالحسن علی بن نبیه.

آغاز:

الا یا طبیب الناس دعنی ودائیا
علاج مریض العشق لیس تداویا

انجام:

و بقیت ما بقی الثنا عليک منصورا مظفر

۱۰. شرح قصیده عینیه سیّد اسماعیل حمیری (فارسی)

(گ ۱۴۳ پ ـ ۱۵۰ پ)

از: سیّد قطب‌الدین محمّد (نیریزی؟).

ترجمه و شرح منظوم قصیدهٔ عینیه سیّد اسماعیل حمیری است با مقدمه‌ای در بارهٔ آن.

آغاز: شرح قصیده سیّد اسماعیل حمیری... بسمله. الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی... اما بعد شیخ فخرالدین صاحب مجمع البحرین در کتاب مناقب دو حدیث نقل کرده است.

انجام:

حفظ‌کن نظمی که سید کرده آنرا ترجمه

از برای شیعیان پادشاه اولیا

۱۱. نقلی از اربعین شیخ بهایی

(گ ۱۵۰ ر ـ ۱۵۱ ر)

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳هـ.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف.

رکابه دارد.

در اول نسخه یادداشت تملّک با این عبارت: «فرزندی علی محمد حفظه الله تعالی این کتابرا از سرمایه خود خریده است پیر شود انشاءالله تعالی به تاریخ سلخ شعبان المعظم سنه ۱۲۸۷». با مهر بیضوی به نقش «الراجی علی الحسینی» و در آخر نسخه یادداشتی از فراهانی: «این کتاب را به علی اکبرخان بخشیدم مبارک او باشد حرر فی سلخ شهر صفر المظفر یوم حرکتی الی خراسان فی سنه ۱۲۸۹ و انا العبد الجانی علی محمد الحسینی الفراهانی» با مهر بیضوی به نقش «علی محمد حسینی».

جلد: تیماج سرخ یک لا.

۱۵ × ۲۲سم. ۱۵۱گ. ۱۴س.

(ثبت ۲۰۷۲۳۲)

۱۶۰۶۸

مجموعه

۱. الرعایة فی شرح بدایة الدرایة (درایه ـ عربی)

(گ ۲ پ ـ ۷۸ ر)

از: شهید ثانی زین‌الدین بن علی عاملی (۹۶۵هـ).

نک: مجلس، ش ۷۶۱۰؛ فهرستگان حدیث، ۱/ ۳۹ـ ۴۹؛ ذریعه، ۱۳/ ۱۲۴.

آغاز: بسمله. نحمدک اللهم علی حسن توفیق البدایة فی علم الدرایة و الروایة ....

انجام: ... فانّه قد بلغ فی ذلک الغایة وفق الله تعالی لاکماله بمحمد و آله و الله تعالی الموفق للسداد و الهادی الی سبیل الرشاد و هو حسبنا و نعم الوکیل.

۲. الوجیزه فی الدرایة (درایه ـ عربی)

(گ ۷۹ پ ـ ۸۳ پ)

از: شیخ بهایی بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰هـ).

نک: فهرستگان حدیث، ۱/ ۸۵ـ۹۹؛ مجلس، ش ۳۷۱۸.

آغاز: بسمله. الحمد لله علی نعمائه المتواتره و آلائه المستفیضة المتکاثرة ....

۳. صلاة الجمعة (فقه ـ عربی)

از: شهید ثانی زین‌الدین بن علی عاملی (۹۶۵هـ).

نک: التراث العربی، ۳/ ۴۸۵.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی شرف یوم الجمعة علی سایر الاوقات و فضل صلاتها علی جمیع الصلوات.

انجام: و لا یکلّف الله نفسا الاّ وسعها انّ الله غفور رحیم...

خط: نسخ. کاتب: خیراللّه بن علی جزایری.

تاریخ کتابت: رسالهٔ یکم: ۲۵ شعبان ۱۰۶۰هـ. رسالهٔ دوم: ۸ ربیع الثانی ۱۰۴۸هـ. رسالهٔ

سوم: غرهٔ ربیع الثانی ۱۰۴۸ه.
عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده، رساله دوم بلاغ مقابله و حواشی «منه رحمه الله» و «زین رحمه الله» دارد.
رکابه‌نویسی شده.
در برگ آخر فایده‌ای فقهی به نقل از خط شهید ثانی آمده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۳×۲۰سم. ۱۳۷گ. ۱۹س.
(ثبت ۲۰۷۲۳۳)

۱۶۰۶۹

مشرق الشمسین و اکسیر السعادتین **(حدیث، فقه ـ عربی)**

از: شیخ بهایی بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: مجلس، ش ۷۵۰۲؛ التراث العربی، ۵/ ۸۶.
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی هدانا بأنوار کتابه المبین و وفقنا لاقتفاء سنة نبیّنا محمد سیّد الأولین و الآخرین ....
خط: نسخ خوانا. کاتب: نورالدین بن کمال‌الدین کچوئی. تاریخ کتابت: شعبان المعظم ۱۰۳۱ه.
مکان کتابت: دارالعباده یزد.
عناوین شنگرف.
رکابه‌نویسی شده.
نام کتاب و مؤلف در صفحهٔ عنوان ثبت گردیده و امتیاز مشرق الشمسین از الحبل المتین به نقل شیخ بهایی آمده و چند یادداشت تملک از جمله در ۱۱۴۴ه و تملّک حسین بن عبدالغنی حسینی و ابوالحسن.
جلد: تیماج سرخ دورو با ترنج و سرترنج.
۱۵×۲۰/۵سم. ۲۱۹گ. ۱۴س.
(ثبت ۲۰۷۲۳۴)

۱۶۰۷۰

هدایة المسترشدین **(اصول فقه ـ عربی)**

از: محمّدتقی بن عبدالرحیم رازی اصفهانی (ق ۱۳ه).
نک: مجلس، ش ۱۶۰۶۵.
نسخهٔ حاضر جلد دوم کتاب را دربردارد.
آغاز نسخه: بسمله. حمدله. و الصلوة و السلام علی أشرف المرسلین... الحقّ انّ صیغة الأمراه قد یترا ای فی المقام انّ القائل بکون الأمر للمرة أو التکرار ....
انجام: ... عن بیان حال الفعل بأنّه أقلّ ثوابا من غیره فلا طلب حتی یلزم اجتماع الأمر و النهی.
خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین نانوشته. رکابه دارد. در اول نسخه یادداشت محمّد شریف که نسخه را از استادش محمود مد ظله امانت گرفته است.
جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا.
۱۵/۵×۲۱سم. ۲۱۵گ. ۱۹س.
(ثبت ۲۰۷۲۳۵)

۱۶۰۷۱

حجیّة الظن **(اصول فقه ـ عربی)**

از: مؤلفی ناشناخته (از علمای شیعه در ق ۱۳ه).
رسالهٔ اصولی و استدلالی است در بحث حجیّت ظن با نقل اقوال و ردّ و ایراد در آنها. جدیدترین نقل قول‌ها از وحید بهبهانی و شاگردانش و میرزای قمی است. به جهت افتادگی اول و آخر نسخه نام مؤلف بدست نیآمد.
آغاز افتاده: ثانیها ان الدلیل ینقسم الی ما یکون حجة فی نفسه مطلقاً کظاهر الکتاب و خبر الواحد و ما یکون حجة عند قیام الحجة علی خلافه ....
انجام افتاده: ... الشهرة من انفاق الجمیع و لا یجری فیه الاشکال المذکور بوجه و ذلک امر واضح غنی عن البیان.
خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

تصحیحات اندکی در متن و حاشیه دارد.
رکابه‌نویسی شده است.
جلد: مقوا عطف تیماج سبز.
۱۴×۲۱سم. ۵۶گ. ۲۰س. **(ثبت ۲۰۷۲۳۶)**

۱۶۰۷۲

مجموعه

۱. مقالة فی الاخلاق **(اخلاق ـ عربی)**
(گ ۱ر ـ ۴پ)

مقالهٔ ثانیه از رساله‌ای در اخلاق است. باب اول از مقالهٔ مذکور شامل چند فصل، در این نسخه موجود است.

آغاز نسخه: المقالة الثانیة فی مساوی الاخلاق و تهذیبها و فیها اربعة ابواب، الباب الاول فی معنی الخلق و تهذیبه اعلم انّ الخلق عبارة عن هیئة راسخة فی النفس یصدر عنها الافعال بسهولة ....

انجام افتاده: ... او همّ بشرّ فارتدع عنه ثمّ قال نحن نؤیّد الروح بالطاعة لله و العمل له.

۲. رسالة فی الفقه **(فقه امامیه ـ عربی)**
(گ ۵ر ـ ۳۱پ)

از: مؤلفی ناشناخته.

بخشی از رساله‌ای است در فقه شیعی به صورت فتوایی و بسیار مختصر. بخش موجود شامل کتاب‌های زیر است: مزارعه، مساقات، ودیعه و عاریه، اجاره، وکالت، وقوف و صدقات و هبات، [بیع]، رهن، ضمان، صلح، شرکت و مضاربه.

آغاز افتاده: و لو ربح کان الربح بینهما بمقتضی الشرط و کذا لو أمر بابتیاع شیء فعدل الی غیره... کتاب المزارعة و المساقات. امّا المزارعة فهی معاملة علی الارض بحصته من حاصلها و تلزم المتعاقدین ....

انجام افتاده: ... کتاب المضاربة و هی ان یدفع الانسان الی غیره مالاً لیعمل فیه بحصة من ربحه... و الربح و لو أمر بالسفر الی جهة فقصد الی غیرها ضمن و لو ربح.

۳. بخشی از کتابی در فقه شیعی **(فقه ـ عربی)**
(گ ۳۲ر ـ ۴۶پ)

بندی از کتابی در فقه شیعه است به صورت فتوایی مختصر. بخش موجود شامل قصاص و دیات است.

آغاز افتاده: بذلها مع العلم لابد و لو بذل المجنون فقطع فهدر و حقّ المجنون باق و لو سبق المجنون فاقتص من غیر بذل لم یسقط قصاصه ....

انجام افتاده: ... المقصد الثانی فی جنایة الطرف فان تعمّد الجانی فالقصاص و الا الدیة... فاقد الشمّ و اذن الاصم المثقوبة وسن.

خط: نسخ به سه خط از سه کاتب مختلف. بی کا.
تاریخ کتابت: ق ۱۲هـ.
عناوین شنگرف.
رکابه دارد.
رسالهٔ یکم بلاغ مقابله دارد و رسالهٔ دوم در حاشیه تصحیحات اندکی دارد.
جلد: مقوا عطف تیماج سرخ.
۱۳×۱۹سم. ۴۷گ. ۱۵ـ۲۰س.
(ثبت ۲۰۷۲۳۷)

۱۶۰۷۳

اصول الفقه **(اصول فقه ـ عربی)**

از: مؤلفی ناشناخته.

قطعه‌ای از یادداشت‌های اصولی یکی از علمای شیعه در ق ۱۳هـ است که در شب اول صفر ۱۲۸۸هـ شروع به نگارش آن کرده و مباحث به صورت شرح یا حاشیه‌ای بر متنی در اصول برگزار شده است و در لابلای آن سه برگ در فواید تفسیری دیده می‌شود.

آغاز نسخه: بسمله. حمدله. و صلی الله علی خیر خلقه... قوله ره و ربما یذکر فیها کمثله جواز استعمال اللفظ

فی اکثر من معنی واحد او فی معنییه الحقیقی و المجازی....

انجام نسخه: ... و الطاعنون علی المجتهدین المشیدین لأرکان الدین هالکون.

خط: نسخ تحریری. به خط مؤلف. شروع به نگارش در شب اول صفر ۱۲۸۸ه‍.

در حاشیه تصحیح شده و حاشیه با امضای «منه عفی عنه»دارد.

جلد: مقوا عطف تیماج سبز.

۱۹×۲۲سم. ۲۱گ. ۴۰س. **(ثبت ۲۰۷۲۳۸)**

۱۶۰۷۴

حجة الاسلام **(حدیث ـ عربی)**
فی شرح تهذیب الأحکام

از: محمّد طاهر بن محمّد حسین شیرازی قمی (۱۰۹۸ه‍).

شرح مفصلی است در چند جلد بر تهذیب الأحکام شیخ طوسی. دارای مقدمهٔ مفصلی است در سه «مطلب».

نک: مجلس، ش ۱۱۱۳ طباطبایی؛ ذریعه، ۶/ ۲۵۷؛ فهرستگان حدیث، ۳/ ۴۴۱.

نسخهٔ حاضر مقدمهٔ کتاب را در بردارد.

آغاز: ...بسمله. الحمد لله المتفرّد بالقدم و الدوام المتعالی عن ادراک الحواس و احاطة الافهام.

انجام نسخه: ... روی عن الشیوخ المذکورین فی السند الأول إلی مؤلف الکتب الأربعة، تمّ المطلب الثالث.

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۱ و ۱۲ه‍.

عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و رکابه دارد، در اول نسخه تملّک حبیب اللّه آشتیانی با مهر وی و تملّک اسماعیل بن محمّد هادی با مهر مربعی به سجع «افوض امری الی اللـه عبده اسمعیل ۱۱۹۲».

جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا.

۱۳/۵×۲۰سم. ۲۲۷گ. ۱۷س.

(ثبت ۲۰۷۲۳۹)

۱۶۰۷۵

مجموعه

۱. ترجمهٔ ادعیة السر **(ادعیه ـ عربی و فارسی)**

از: میر محمّد مؤمن بن محمّد زمان حسینی طالقانی (ق ۱۲ه‍).

ترجمهٔ دعاهای معروف به ادعیة السر است که به اسم میر محمود بیک ترجمه کرده و استادش آقا جمال خوانساری تقریظی بر آن نگاشته است. مترجم معاصر شاه سلیمان صفوی بوده و در قزوین تدریس می‌کرد.

نک: ذریعه، ۱/ ۳۹۶ـ۳۹۸ و ۱۳/ ۶۸؛ طبقات اعلام الشیعه، ق ۱۲ ص ۷۵۰ـ ۷۵۱؛ مرعشی، ۲/ ۲۰۴.

آغاز: بسمله. الحمد للـه المحمود فی کلّ فعاله المعبود لجلیل جلاله المرغوب لعظیم نواله المرهوب لأليم نکاله....

انجام: ... رفعت له صلواته مضاعفة فی اللوح المحفوظ. بلند می‌کنم برای او نماز را بر حالی که چند برابر کرده شده باشد در لوح محفوظ.

۲. شرح و ترجمهٔ **(ادعیه ـ فارسی)**
دعای جوشن صغیر

(گ ۴ر ـ ۶۲پ)

از: میر محمّد مؤمن بن محمّد زمان حسینی طالقانی (ق ۱۲ه‍).

شرحی است بر دعای جوشن صغیر که در مهج الدعوات از امام کاظم(ع) نقل شده است. شارح در مقدمه از شاه سلیمان صفوی نام برده و از استادش آقا حسینا یاد می‌کند.

یک برگ از آغاز نسخه افتاده است.

آغاز افتاده: که ادای ثنا و شکر منعم و مقابله اکرام به سپاس و ستایش مکرم امری است واجب و لازم....

انجام: ای مهربانتر مهربانان بدرستی که بر هر چیز توانایی و درود کناد الله بر محمد و آل محمد بتمامی.

خط: نسخ. ترجمۀ ادعیة السر نستعلیق شنگرف زیرنویس شده. کاتب: سیّد محمّد علی حسینی. تاریخ کتابت: شب جمعه ۲ ذیحجه ۱۱۲۴هـ. در حاشیه تصحیح شده. رکابه دارد. برگ‌های نسخه جابجا شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۲×۱۸سم. ۱۰۴گ. ۱۶س. (ثبت ۲۰۷۲۴۰)

۱۶۰۷۶

یادداشت‌های فقهی و اصولی (عربی)

از: عبدالوهاب بن محمّد حسین قاینی (۱۳۷۰هـ).

یادداشت‌های پراکنده و ناتمام در موضوعات مختلف فقهی و اصولی است که در یک دفتر صحافی شده. از جمله مباحث است: بحثِ قواطع صلاة، صلاة الجمعه، الاجتهاد و التقلید و استصحاب.

در انتهای یکی از این یادداشت‌ها امضای عبدالوهاب قاینی خراسانی در جمعه ۲۵ رجب ۱۳۵۹هـ دیده می‌شود. وی از شاگردان شیخ عبدالکریم حایری یزدی در قم بوده است.

در لابلای نسخه چند نامه آمده که یکی از آنها نامۀ معصوم بن رضی حسینی قاینی قهستانی به شیخ عبدالوهاب [قاینی] است مورّخه روز سه‌شنبه نهم شوال ۱۳۵۰هـ که درخواست اجازه مدرّسی کرده است.

مؤلف در یکی از نامه‌ها از برادر خود شیخ عبدالرزاق یاد می‌کند.

آغاز: فی الماء المطلق. الحق انه لا یمکن لنا معرفة الشیء بتمام حدوده بحیث لم یکن له الشبهة المفهومیة ....

خط: نسخ تحریری. به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ۱۳۵۹هـ.

مطالب در کاغذهای کوچک و بزرگ نوشته شده و در کنار هم صحافی شده است.

جلد: تیماج فرنگی.

۱۶×۲۲/۵سم. ۲۶۳گ. سطور مختلف.

(← تصویر) (ثبت ۲۰۷۲۴۱)

۱۶۰۷۷

شرح وافیة الأصول (اصول فقه ـ عربی)

از: سیّد صدرالدین محمّد بن محمّدباقر رضوی (ق ۱۲هـ).

نکـ: ش ۱۶۰۷۸ در آغاز و انجام برابرند.

خط: نسخ. کاتب: غفور بن محمّد صالح. تاریخ کتابت: شنبه غرّۀ صفر ۱۲۳۲هـ.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. متن وافیه در هامش صفحات درج شده. در حاشیه تصحیح شده و رکابه دارد. در اول نسخه تملّک ابوالحسن بن محمود در ربیع الثانی ۱۲۹۳هـ.

جلد: تیماج مشکی با ترنج و سرترنج.

۱۵/۵×۲۱سم. ۲۲۰گ. ۲۳س.

(ثبت ۲۰۷۲۴۲)

۱۶۰۷۸

شرح وافیة الأصول (اصول فقه ـ عربی)

از: سیّد صدرالدین محمّد بن محمّدباقر رضوی (ق ۱۲هـ).

شرح مفصّل توضیحی است با عناوین «قوله ـ اقول» بر رسالۀ الوافیه فاضل تونی در اصول فقه.

نکـ: آستان قدس، ۱۶/ ۳۰۶؛ مجلس، ش ۱۶۰۱۴ و ۷۳۷۷.

آغاز: بسمله.قوله قلت انکار التبادر اه اقول معنی کون التبادر من امارات الحقیقة هو ان یتبادر المعنی من اللفظ ....

انجام:... و غفر لنا و لوالدینا و لمن علمنا و لمن تعلم منّا و لجمیع المؤمنین و المؤمنات انّه غفور رحیم.

خط: نسخ. کاتب: علی اکبر بن محمّدعلی خوانساری. تاریخ کتابت: شب جمعه ۲۰ ربیع الثانی ۱۲۳۸هـ.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. متن وافیه در بالا و حاشیهٔ صفحات درج شده است. در حاشیه تصحیح شده و رکابه دارد.
در اول نسخه وقف‌نامه از طرف حاج مهر علی بن آقا ملک خوانساری بر طلبهٔ علوم دینی در ربیع المولود ۱۲۴۰هـ.
جلد: تیماج زرد با ترنج و سرترنج زرین.
۱۴/۵×۲۱سم. ۲۵۶گ. ۲۱س.
(ثبت ۲۰۷۲۴۳)

۱۶۰۷۹

مجموعه

۱. القواعد و الفوائد **(فقه ـ عربی)**
(گ ۲ پ ـ ۱۱۵ ر)
از: شهید اول محمّد بن مکی عاملی (۷۸۶هـ).
نک: آستان قدس، ۱۰۶۹/۲۱؛ التراث العربی، ۴/ ۲۸۶؛الشهید الاول حیاته و آثاره، ۱۸۸ـ۱۹۲.
آغاز: بسمله. اللهم انّی احمدک و الحمد من نعمائک و اشکرک و الشکر من عطائک و اصلّی علی خیر انبیائک....
انجام: ... و منها انتظار الامام المؤتمّ فی صلاة الخوف و هذا یوصف بالوجوب.

۲. الشرط فی ضمن العقد **(فقه ـ عربی)**
(گ ۱۱۷ ر ـ ۱۲۴ پ)
از: میرزا ابوالقاسم بن حسن قمی (۱۲۳۱هـ).
رسالهٔ استدلالی مختصری است در مسألهٔ شرط ضمن عقد در شش «مبحث». ضمن غنائم الایام در ۱۳۱۹هـ چاپ سنگی شده است.
نک: آستان قدس، ۲۰/ ۳۱۰؛ مجلس، ش ۴۲۹۸/۱؛ موسوعة مؤلفی الامامیة، ۲/ ۵۳۸ـ۵۳۹.
آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة... فلما کان مسألة الشرط فی ضمن العقد المتدوالة فی السنة العماء....
انجام:... بحسب السند و الدلالة و الاعتضاد.
خط: نسخ. کاتب: محمّد خوانساری. تاریخ کتابت: ۱۲۵۵هـ.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف.
مقابله و تصحیح شده و حواشی دارد با امضای «محمود غفر له». در اول نسخه تملّک ابوالحسن با مهر وی.
رطوبت به رسالهٔ دوم آسیب زده است.
جلد: تیماج مشکی.
۱۵×۲۱/۵سم. ۱۲۴گ. ۲۳س.
(ثبت ۲۰۷۲۴۴)

۱۶۰۸۰

المختصر **(بلاغت ـ عربی)**
(فی شرح تلخیص المفتاح)
از: سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۲هـ).
آغاز: بسمله. الحمد هو الثناء باللسان علی قصد التعظیم سواء تعلّق بالنعمة أو بغیرها و الشکر فعل....
انجام: ... الی المعنی الذی یتضمّنه مشتمله علی لطف الفاتحة و منظومة علی حسن الخاتمة ختم الله تعالی بالحسنی و یسّر لنا الفوز بالذخر الأسنی بحقّ النبی و آله الاکرمین.
خط: نسخ. کاتب: محمود بن محسن بن عباس. تاریخ کتابت: ق ۱۳هـ.
متن تلخیص المفتاح به شنگرف. در حاشیه تصحیح شده. با حواشی از «حسن چلبی» و «محمود عفی الله عنه». رکابه دارد. در اول نسخه یادداشت‌هایی به تاریخ ۱۲۷۸هـ که بیشتر مربوط به امور مالی مالک نسخه است.
جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۲×۲۱/۵سم. ۱۶۳گ. ۱۵س.
(ثبت ۲۰۷۲۴۵)

۱۶۰۸۱

مجموعه

۱. برهان قاطع (لغت ـ فارسی)
(گ ۱ ر ـ ۲۲ ر)
از: محمّد حسین بن خلف تبریزی (ق ۱۱ه).
خلاصه‌ای از اوایل کتاب در این نسخه آمده است.
نک: مجلس، ش ۷۷۸۹.
آغاز: بسمله. بهترین نعتی که متکلمان را بدیع البیان محفل زبان‌آرایی و نیکوترین نکتی که منشیان انجمن....

۲. صرف (فارسی)
(گ ۲۳ ر ـ ۲۸ پ)
از: مؤلفی ناشناخته.
رساله‌ای است در صرف عربی.
آغاز: بسمله. صرف چیست. حمدله. و الصلوات علی رسوله محمد سید المرسلین. بدانکه کلمات اهل صرف باسم و فعل و حرف اسم کلمه ایست که دلالت کند بر معنی خود....
انجام افتاده: ماضی و چهارده مضارع شش امر و شش نهی و افعال غیر متصرفه یک نوع.

۳. تحریر القواعد المنطقية في شرح الشمسية (منطق ـ عربی)
از: قطب‌الدین محمّد بن محمّد رازی (۷۷۶ه).
نک: آستان قدس، ۲۴/ ۲۷؛ التراث العربی، ۱/ ۴۵۳.
از آغاز یک صفحه افتاده است.
آغاز افتاده: مرتبا مراتب الدنيا و الدين... قال و رتبته على مقدمة و ثلاث مقالات و خاتمة. اقول الرسالة مرتبة على مقدمة و ثلاث مقالات و خاتمة، امّا المقدمة ففى ماهية المنطق....
انجام: الأن الاجزاء بينة الثبوت للشىء و ليكن هذا آخر ما اوردنا ايراده فى هذه الاوراق و الحمد لله الواجب الوجود و مفيض الارزاق...
خط: نستعلیق. به خط چند کاتب. رسالهٔ آخر: زین العابدین بن سیّد حسین رضوی. تاریخ کتابت: ۱۱۸۱ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رسالهٔ آخر دارای حواشی و تصحیحات با رکابه. به نسخه رطوبت رسیده است. در چند جای نسخه مهر تملّک محمود بن محسن دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا.
۱۱×۱۹سم. ۱۱۳گ. ۲۰س.
(ثبت ۲۰۷۲۴۶)

۱۶۰۸۲

مجموعه

۱. حاشية انوار التنزيل (تفسیر ـ عربی)
(گ ۱ پ ـ ۹۲ ر)
از: شیخ بهایی بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: مجلس، ش ۷۴۹۸/۲ در آغاز و انجام برابرند؛ التراث العربی، ۲/ ۲۵۶.

۲. تفسیر آية «فسحقاً لأصحاب السعير» (تفسیر ـ عربی)
(گ ۹۲ پ ـ ۹۳ پ)
از: شیخ علی.
حاشیه‌ای است بر گفتار قاضی بیضاوی در تفسیر آیهٔ مذکور. این رسالهٔ کوتاه در نسخهٔ حاضر به عنوان «من جملة فوائد شيخنا الشيخ على ادام الله فوايده» معرّفی شده. گفتنی است رساله‌ای در تفسیر آیهٔ مذکور از شیخ بهایی در فهرست مرعشی ۵/ ۸۶ ش ۱۶۹۱/۲

معرّفی شده است که با رسالهٔ حاضر تفاوت دارد.

آغاز: من جملة فوائد شیخنا الشیخ علی ادام الله فوائده. و من ذلک عبارة القاضی البیضاوی سئلت عنها فخطر لی فی حلها ماتری و هی انّه قال و التغلیب فیه للایجاز و المبالغة و التقلیل بعد قوله تعالی حکایة... اقول الذی خطر لی فی حل هذه العبارة انّ قوله تعالی و قالوا لو کنّا نسمع أو نعقل....

انجام: ... لما یظهر من فصاحة القرآن و بلاغته و اعجازه و لم اسلک سبیل الایجاز لقصد التوضیح.

خط: نسخ. کاتب: احمد بن عبدالعالی میسی عاملی. تاریخ کتابت: ۲۷ ذی قعده ۱۰۶۸ه.

عناوین شنگرف. مقابله و تصحیح شده با حواشی «منه رحمه الله». و «علی دام فضله». رکابه دارد. در اول نسخه تملّک کاتب و تملّکی دیگر در جهرم با مهر مربعی ناخوانا و تملّک ابوطالب بن ابوالقاسم و یادداشت تولّد در ۱۲۹۳ و ۱۲۹۹ه.

جلد: تیماج سرخ فرسوده.

۱۳×۲۰سم. ۹۳گ. ۱۹س.

(ثبت ۲۰۷۲۴۷)

۱۶۰۸۳

لوامع الأسرار فی شرح مطالع الأنوار (منطق ـ عربی)

از: قطب‌الدین محمّد بن محمّد رازی بویهی (۷۶۶ه).

شرح مهم و معروفی است بر قسم منطق از مطالع الانوار قاضی سراج‌الدین ارموی (۶۸۲ه) با عناوین «قوله ـ اقول».

نک: التراث العربی، ۴۰۸/۴؛ مجلس، ش ۱۰۲۷۳.

آغاز: الحمد لله فیاض ذوارف العوارف و ملهم حقایق المعارف واهب حیاة العالمین و رفع درجات العالمین... و بعد فانّ العلوم علی تشعّب فنونها و تکثر شجونها ارفع المطالب و انفع المارب....

انجام: ... و لیقنع بهذا القدر من الکلام حامدین لله تعالی علی الاتمام موجهین الی حضرة النبوة أفضل السلام.

خط: نستعلیق کم نقطه. کاتب: محمّد خلیل بن عبداللطیف شرفی صدیقی برغانی. تاریخ کتابت: شب عید قربان ۱۰۵۵ه. مکان کتابت: بخارا.

تمامی صفحات مجدول محرر به زر و مشکی و لاجورد. در حاشیه تصحیح شده و حواشی دارد. در اول نسخه چند بیت شعر فارسی و اسامی کتاب‌هایی که مالک نسخه به مدرسه آورده و مهر بیضوی به نقش «محمود بن محسن» و دو یادداشت به تاریخ ۱۲۴۵ ۱۲۴۶ه.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۲×۲۱/۵سم. ۲۱۱گ. ۲۵س.

(ثبت ۲۰۷۲۲۴۸)

۱۶۰۸۴

جُنگ (شعر ـ فارسی)

از: شاهین (ز: ۱۳۰۹هش).

جُنگی است بیاضی شکل شامل اشعاری از شعرای مختلف از جمله سروده‌های جامع جُنگ با تخلص شاهین. وی از افراد دربار بوده و در سفر مازندران از همراهان شاه بوده و در بارهٔ این سفر اشعاری برای افتخارالسلطنه سروده است. هم چنین از سفر گلپایگان در ۱۳۲۴ه یاد می‌کند و اشعاری که در بارهٔ این سفر سروده را می‌آورد. در دو صفحهٔ ابتدای نسخه چند بیت ترکی آمده و سپس اشعاری است در قالب غزل، رباعی و قطعه و مخمس از: سعدی شیرازی (غزلیات)، جامی، شیخ محمّد علی، میرزا طوفان مازندرانی (غزلیات)، طبیب، عاشق، رفیق، نیازی، قصاب، عراقی، وحشی، مسرور، فیضی، مخفی، ثنایی، عصمت، قدس، حافظ، مولوی، ذبیح، نظامی، شفایی، مجید، جواد، حزین،

مخلص، مشتاق، محتشم، قاسم، ابن یمین، قیصری، فقیری، ذوالنون مصری، حقیقی، نسیمی، بابا طاهر، ثابت، هلالی، عرفی، بهایی، عزت، فایق، شیدا، ابوعلی سینا، نظیری، رقیب، صایب، فتحعلی شاه، امیر معزّی، یغما، ظهیری، شاطر، ناصر خسرو، ملّا حسن حکیم الهی، قاآنی، امیر محمّد صالح، حیران، نباتی تبریزی، ادیب الممالک، فروغی، امیرزاده عشقی (در احوالات مجلس ایران در ۱۳۴۰)، میرزا نظام افشار (مصاب)[۱]، میرزای حاجب، خاقانی، مشتاق علی شاه کرمانی و صحبت لاری.

در بخشی از این جُنگ محرم نامه و احکام آفتاب گرفتگی به نقل از قطب راوندی آمده است.

آغاز: هر زمان زلف پریشان را کنم شانه دگر ...

انجام:

بشنو از سرمست اندر عشق مه رویان مده

دین و دل از کف بیک دیدار ولکن زلفش

خط: نستعلیق تحریری و اندکی به نسخ. کاتب: شاهین (جامع جُنگ). تاریخ کتابت: ۱۳۰۹هش و ۱۳۴۲ه.

عناوین شنگرف.

در میان نسخه مهر بیضوی به سجع «یا علی ادرکنی». چند برگ در آخر نسخه سفید مانده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۲ × ۲۱سم. ۱۳۷گ. سطور مختلف.

(ثبت ۲۰۷۲۴۹)

۱۶۰۸۵

غرر الحکم و دُرَر الکلم **(حدیث ـ عربی)**

از: عبدالواحد بن محمّد بن عبدالواحد آمدی (۵۱۰ه).

نک: مجلس، ش ۷۱۷۰، ذریعه، ۱۶/ ۳۸؛ آستان قدس، ۵/ ۲۲۷.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: الجهاد عماد الهدی و مناهج الفضلاء. المجاهدون تفتح لهم ابواب السماء ...

انجام افتاده: ... لا یتحقّق الصبر الاّ باحتمال الضدّ المألوف. لا یکون المؤمن الّا حلیما رحیما.

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

عناوین شنگرف. رکابه دارد.

جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا.

۱۳ × ۱۹سم. ۱۹۰گ. ۱۴س.

(ثبت ۲۰۷۲۵۰)

۱۶۰۸۶

مجموعه

۱. مخزن الصلاة **(فقه ـ فارسی)**

(۱پ ـ ۶۸پ)

از: محمّد تقی بن علی محمّد نوری (۱۲۶۳ه).

نک: مجلس، ش ۱۶۰۸۸/۵ در آغاز و انجام برابرند.

۲. نماز جماعت **(فقه ـ فارسی)**

= ملحق مخزن الصلاة

(۶۹پ ـ ۱۰۵ر)

از: محمّد تقی بن علی محمّد نوری (۱۲۶۳ه).

نک: مجلس، ش ۱۶۰۸۸/۷ که در آغاز و انجام برابراند.

۳. صوم **(فقه ـ فارسی)**

(گ ۱۰۵پ ـ ۱۰۹پ)

از: محمّد تقی بن علی محمّد نوری (۱۲۶۳ه).

نک: مجلس، ش ۱۶۰۸۸/۶ در آغاز برابراند.

بخش اندکی از ابتدای رساله در نسخه موجود است.

---

۱. نک: مجلس، ش ۱۳۴۰۴.

۴. صید و ذبیحه و طعام و شراب (فقه ـ فارسی)

(گ ۱۱۳ ر ـ ۱۶۸ پ)

از: محمّد تقی بن علی محمّد نوری (۱۲۶۳ه).

فقه فتوایی است در احکام صید و ذبایح و اطعمه و اشربه که برای استفادهٔ مکلفین نگاشته است.

نک: ذریعه، ۱۵/ ۱۰۵ـ۱۰۶.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی احلّ لنا صید البحر و طعامه و الطیبات و حرّم علینا ما امسکه غیر الجوارح ....

انجام:... احوط این است که ازین چنین اجتناب کند اگر چه لزوم این محلّ اشکال است.

۵. هدایة المتحیرین (فقه ـ فارسی)

(گ ۱۶۹ ر ـ ۱۷۶ ر)

از: محمّد بن محمّد طاهر تنکابنی کلیجانی.

احکام حبوه وارث زوجه از زوج را از روی رسالهٔ میرزا محمّدتقی نوری در این باره گرد آورده و تنها به بیان اصل فتاوا اکتفا کرده است.

تنکابنی این مختصر را در شب جمعه سلخ محرم ۱۲۴۳ه به انجام رسانده است.

آغاز: بسمله. الحمد لله الوارث غیر مورث و الصلوة و السلام علی خیر المبعوث فی خیر مبعث و علی آله ....

انجام:... و امر احتیاط ظاهر است. هذا آخر ما اردناه الحمد لله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطنا و اسئل الله ان یجعل سعیی مشکورا و ذنبی مغفورا بمحمد و آله.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّد. تاریخ کتابت: ۱۲۶۲ه.

عناوین در برخی موارد شنگرف.

رکابه دارد.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۱/۵ × ۱۷/۵سم. ۱۷۶گ. ۱۵س.

(ثبت ۲۰۷۲۵۱)

۱۶۰۸۷

مجموعه

۱. رباعیات بابا طاهر (شعر ـ فارسی)

(ص ۲ـ۳)

۲. شرح منازل السائرین (عرفان ـ عربی)

(ص ۷ـ۳۰۸)

از: عفیف‌الدین سلیمان بن علی تلمسانی (۶۹۰ه).

نک: مجلس، ش ۱۰۰۱۹ و ۱۰۲۸۰؛ الاعلام زرکلی، ۳/ ۱۳۰.

آغاز: برابر با ش ۱۰۰۱۹.

انجام افتاده: برابر با ش ۱۰۰۱۹.

۳. شرح حدیث حقیقت (عرفان ـ عربی)

(ص ۳۲۳ـ۳۲۸)

از: کمال‌الدین عبدالرزاق کاشانی (۷۳۰ه).

نک: التراث العربی، ۳/ ۲۸۵.

آغاز: بسمله. ما الحقیقة الحقیقة هنا هو الشیء الثابت الواجب بذاته لا یمکن تغییره باعتبار ....

انجام: ... کنسبة نور الصبح الی نور الشمس وقت الاستواء و عند الابتلاج لا یحتاج الی السراج.

۴. شرح مشکلات الفتوحات المکیة (عرفان ـ عربی)

(ص ۳۲۸ـ۳۸۱)

از: عبدالکریم بن ابراهیم جیلی (۸۳۲ه).

نک: الاعلام، زرکلی ۴/ ۵۰ـ۵۱.

آغاز: فی الباب التاسع و الخمسون بعد الخمسمائة فی اسرار و حقایق و منازل مختلفه و قاعدة مفیدة کفایة عن فهم باقیها ....

انجام: ... الموقوف علی الأدلة فافهم و قد شرحت لک فی هذه النبذه جیمع ماحواه الباب العاشر من الفتوحات المکیة مبینا مصرحا و الله الموفق.

۵. شرح رسالة التوحید **(عرفان ـ عربی)**
(ص ۳۸۵ـ۴۹۸)

گویا از: ابویحیی زکریا بن محمّد انصاری (۹۲۶ه).

شرح مزجی است بر رسالة التوحید شیخ رسلان بن یعقوب جعبری دمشقی (۵۴۰ه)، که بر پایهٔ کشف و شهود نگاشته است.

نسخه‌ای از شرح زکریا انصاری در کتابخانهٔ آیت اللّه مرعشی به ش ۸۳۵۸/۹ موجود است و در فهرست آنجا (۲۱/ ۳۱۷) به عنوان فتح الرحمن لشرح رسالة الولی رسلان معرّفی شده است.

هم چنین شرح دیگری بر رسالهٔ توحید از شیخ عبدالغنی نابلسی موسوم به خمرة الحان ورنة الألحان فی شرح رسالة الشیخ رسلان در کتابخانهٔ مرعشی به ش ۹۴۵ نگهداری می‌شود.

نک: التراث العربی، ۲/ ۴۶۹.

آغاز: بسمله. اما بعد اعلم انّ علم التوحید اشرف العلوم اعلاماً لأنّ شرف العلوم بشرف الموضوع و موضوعه اشرف الوضوعات ....

انجام: ... و المقصود من هذا کله ان تمشی فی کل شیء بالتوحید مع التمسک بالشرع المجید.

۶. تعیین السنة و الأیام عند اللّه **(عربی)**
(ص ۴۹۸ـ۵۰۳)

آغاز: بسمله. و بعد فان حقیقة الذات الالهیه من حیث امتدادا اعنی مدّة بقائها غیر مضبوطه لأنّها من حیث هی کل لا وصف لها ....

انجام: ...کان وقته واحدا فکان عن کلّ مرتبة صاعداً و الله الباقی بعد فناء الخلق و ذلک یوم الحق.

۷. طریق ختم سوره‌ها **(فارسی)**
(ص ۵۰۳ـ۵۰۷)

خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: جمادی الاولی ۱۲۶۰ه.

نشانی‌ها شنگرف. رکابه دارد. فواید پراکنده‌ای به نظم و نثر در اول و آخر نسخه درج شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول گرهی.

۱۱×۱۸سم. ۲۵۴گ. ۱۴س. **(ثبت ۲۰۷۲۵۲)**

۱۶۰۸۸

مجموعه

۱. اجزای وضو و غسل و نماز **(فقه ـ فارسی)**
(گ ۱ر ـ ۳پ)

بندی است فقهی در بیان اجزای وضو، تیمم، غسل و نماز به صورت فتوایی احتمالاً از محمّد تقی نوری؟

آغاز: بسمله. بدانکه اجزای بزرگ وضو شش است، اول رو شستن....

انجام: ... و اجزای مسح پشت دست چپ مثل دست راست است بی زیاد و کم.

۲. رساله در عقاید شیعی **(عقاید ـ فارسی)**
(گ ۵ر ـ ۱۵پ)

از: مولفی ناشناخته.

بخشی از رساله‌ای است در عقاید شیعی که برای مبتدیان نگاشته شده است.

آغاز افتاده: اوضاع آسمانی و حرکت آفتاب و ماه و متغیر نمودن شب بروز ....

انجام افتاده:... این حقیر فقیر به جهت مبتدی مختصر کردم که هر کسی را رغبت بهمرسد و داعی شاید که از کثرت معاصی راه نجات و توشهٔ آخرت خود را مهیا.

۳. شک و ظن و سهو در نماز **(فقه ـ فارسی)**
(گ ۱۶پ ـ ۳۲ر)

از: مؤلفی ناشناخته.

رسالهٔ مختصری است، احتمالاً از محمّد تقی نوری در بیان احکام شک و ظن و سهو در نماز شامل مقدمه و هفت فصل:

مقدمه: در معنی علم و ظن و شک و سهو
فصل اوّل: در احکام ظن در نماز
فصل دوم: در بیان سهو در نماز
فصل سوم: در بیان شک [در] نماز
فصل چهارم: در بیان حکم کثیر الشک
فصل پنجم: در بیان حکم سهو در سهو و سهو در شک و شک در شک و شک در سهو
فصل ششم: درکیفیت نماز احتیاط
فصل هفتم: در بیان موجبات سجدهٔ سهو.

آغاز: بسمله. در بیان شک و ظن و سهو در نماز است و آن مشتمل است بر مقدمه و چند فصل. اما مقدمه در معنی علم و ظن و شک و سهو است. بدانکه هر حکمی از احکام اگر ....

انجام: ... احوط آنست که سجدهٔ سهو را بوفق ترتیب اسباب به عمل آورد.

۴. غسل‌های سه‌گانه (فقه ـ فارسی)

(گ ۳۲ ر ـ ۵۱ پ)

مختصری است در بیان احکام غسل‌های حیض و استحاضه و نفاس. دارای فصل‌ها و مقصدها و فایده‌ها.

آغاز: بسمله. فصل اول در بیان غسل حیض و احکام آنست و آن مشتمل بر دوازده مقصد مقصد اول بدانکه خون حیض خونی است ....

انجام: ... بقصد نماز قضا بعمل آرد روزه و غسل او صحیح خواهد بود.

۵. مخزن الصلوة (فقه ـ فارسی)

(گ ۵۱ ر ـ ۱۰۵ پ)

از: محمّد تقی بن علی محمّد نوری (۱۲۶۳ه).

رسالهٔ عملیه‌ای است در چهار امر به شرح زیر:
امر اول: در سه مقام در بیان وضو
امر دوم: در سه مقام در بیان غسل
امر سوم: در سه مقام در بیان تیمم
امر چهارم: حاوی چند مقام و نه فصل در بیان نماز.

ملحقی دارد در احکام نماز جماعت که در ردیف هفتم همین مجموعه می‌آید.

نک: ذریعه، ۲۰/ ۲۲۶؛ آستان قدس، ۲۰/ ۴۳۰.

آغاز: بسمله. الحمد لمن سنّ شرایع و الاحکام و جزاه بالخصص التی اقتضاها الجواد العام ....

انجام: ... من النعیم هذا آخر کلام فیما اردنا ذکره و ایراده فی هذا الوجیزه...

۶. صوم (فقه ـ فارسی)

(گ ۱۰۶ ر ـ ۱۵۳ پ)

از: محمّد تقی بن علی محمّد نوری (۱۲۶۳ه).

رساله‌ای فقهی در بیان احکام روزه در پنج فصل:
۱. در بیان ماهیت و نیت روزه
۲. در بیان اموری که قصد امساک از آنها لازم است
۳. در بیان موجبات قضا و کفاره
۴. در مکروهات روزه
۵. در بیان پاره‌ای از احکام

نک: آستان قدس، ۲۰/ ۴۳۰ ـ ۴۳۱.

آغاز: بسمله. الحمد لمن منّ علینا بجعل الشریعة و الدین... اما بعد چنین گوید حقیر سراپا خطاء... ناچار بـه تحریر این وجیزهٔ شافیهٔ کافیه پرداختم شاید از تایید الهی نفعی در دین ....

انجام: ... و اخبار که مشایعت و زیارت قبر حسین علیه السلام و نحو آن گواهی می‌دهد.

۷. نماز جماعت (فقه ـ فارسی)

= ملحق مخزن الصلاة

(گ ۱۵۴ ر ـ ۱۸۵ پ)

از: محمّدتقی بن علی محمّد نوری (۱۲۶۳ه).

رسالهٔ فقهی مختصری است در بیان شرایط، اجزاء و موانع نماز جماعت که به رسالهٔ مخزن الصلاة ملحق ساخته است.

نک: ردیف پنجم همین مجموعه.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی دلّ علی فردانیته خلق الجماعات و الصلوة علی امام الکائنات فی جمیع المقامات و آله... بدانکه نمازی که به جماعت ادا می‌شود همان نمازی است که شرایط و اجزاء و موانع آن به تفصیل بیان شد....

انجام:... چنانچه مخفی نیست. هذا آخر الکلام فیما اردنا ذکره فی هذه الوجیزة المختصر و الحمد فی البدایة و النهایة لله الاکبر و ارجو منه ان یجعله ذخرا لنا فی یوم المحشر و نفع به المومنین من امة سید البشر.

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ۱۲۶۲ه‍. به درخواست آخوند ملّا کاظم ابن کربلایی علی نقی زرگر ساکن چه ماس.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه دارد. نسخه مغلوط است.

جلد: تیماج قهوه‌ای سیر.

۱۱×۱۷سم. ۱۸۵گ. ۱۵س.

(ثبت ۲۰۷۲۵۳)

۱۶۰۸۹

دفع المضار الکلیة عن الابدان الانسانیة بتدارک أنواع خطأ التدبیر (پزشکی ـ عربی)

= تدارک الخطأ الواقع فی التدبیر الطبی

از: شیخ الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه‍).

رسالهٔ مختصری است در هفت مقاله به شرح زیر:

۱. فی تعدیل انواعه الخطأ
۲. فی الهواء
۳. فی الحمّام
۴. فی مضارّ الاکثار من الطعام و الامتلاء
۵. فی الماء و المشروبات
۶. فی الحرکات
۷. فی امر الاستفراغ

شیخ این رساله را برای «ابوالحسن احمد بن محمّد سهلی» نگاشته است و در قاهره به سال ۱۳۰۵ه‍ چاپ شده است.

نک: ذریعه، ۴/ ۱۷؛ کشف الظنون، ۱/ ۲۷۰؛ مهدوی، ۱۱۴ـ۱۱۵.

آغاز: بسمله. الحمد حقّ حمده و صلواته علی محمد و آله و بعد قال الشیخ الجلیل السید اباالحسن احمد بن محمد السهلی رحمه الله و هو من عرف بعلو الهمّة و شرف الارومة و محبة العلوم الحقیقیة و الأخذ منها بالخطّ الاوفر... ان اعمل کتاباً فی دفع المضارّ الکلیة الابدان الانسانیة....

انجام: ... او تدبیر من لم یسهل فهو موجود فی الکتب و لیکن هذا کافیا فی غرضنا.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّد سمیع طبیب. تاریخ کتابت: ۱۰ شوال ۱۲۶۰ه‍.

عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده ولی باز هم نسخه مغلوط است. رکابه دارد. در اوّل نسخه تملّک مهدی بن ابوالحسن با مهر بیضوی.

جلد: تیماج روغنی فرسوده دارای تصویری از درختی که زیر آن انسانی نشسته.

۱۱×۱۸سم. ۳۲گ. ۱۵س.

(ثبت ۲۰۷۲۵۴)

۱۶۰۹۰

الکافیه (نحو ـ عربی)

از: ابن حاجب، عثمان بن عمر (۶۴۶ه‍).

متن مختصر معروفی است در قواعد نحو که از قدیم کتاب درسی بوده و شروح و حواشی متعددی دارد.

نک: التراث العربی، ۴/ ۳۱۱.

آغاز: بسمله. الکلمة لفظ وضع لمعنی مفرد و هی اسم و فعل و حرف....

انجام: ... و المخففة تحذف للساکنین و فی الوقف فیردّ ما حذفه والمفتوح ما قبلها تقلب الفا.

خط: نسخ. بی کا. بی تا.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. حواشی دارد. رکابه‌نویسی شده و ذیل برگ نخست پارگی داشته وصالی شده و نیمی از برگ ششم از بین رفته است.
جلد: تیماج قهوه‌ای سیر.
۱۰×۱۶سم. ۱۱۹گ. ۶س.
(ثبت ۲۰۷۲۵۵)

۱۶۰۹۱

مجموعه

۱. الفرائض **(فقه ـ عربی)**
(گ ۱ ر ـ ـ۳۸ ر)
از: زین‌الدین ابوالحسن علی بن حسن خطی (ق ۸ه).
کتاب مختصری است در احکام ارث، شامل سه باب و خاتمه‌ای:
الباب الاول: فی المقدمات وهی ستّ
الباب الثانی: فی حساب الفرائض، در سه فصل
الباب الثالث: فی المناسخات
الخاتمة: فی نکت متفرقه.
مؤلف از شاگردان شیخ جمال‌الدین احمد بن عبداللّه بن محمّد بن المتوج (شاگرد فخر المحققین) بوده و این رساله را پس از بازگشت به وطن به درخواست شیخ قوام‌الدین عبداللّه بن شبیب بن عباس نوشته است.
نک: التراث العربی، ۴/ ۱۶۹؛ ذریعه، ۱۶/ ۱۴۶؛ مجلس، ش ۷۳۶۷.
نسخهٔ حاضر یک صفحه از آغاز افتادگی دارد.
آغاز افتاده: عندنا علما من الاولی جمال الملة الحنفیه و الدین احمد بن عبدالله بن محمد بن متوج حرّسه الله... و رتبت تألیفه علی ثلث ابواب و خاتمه الباب الأول فی المقدمات و هی ستّ. ...

انجام: ... من مشکلاته بما هو نص مشهور فعل مخلصا، اللهم سهل و یسر.

۲. الباب الثالث من المنهج الرابع من الحبل المتین فی المواریث = الفرائض البهائیة **(فقه ـ عربی)**
(گ ۳۸ پ ـ ۴۲ ر)
از: شیخ بهایی بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: ذریعه، ۱۶/ ۱۴۸.
آغاز: بسمله. الباب الثالث من المنهج الرابع من الحبل المتین فی المواریث و فیه مقدمة و خمس مطالب المقدمة فاذکر فیها قبل الشروع فی نقل الأحادیث ... .
انجام: ... نصف الرد و هذه صورة العمل فی الصورة الاخری.

۳. الهدایة فی النحو **(نحو ـ عربی)**
(گ ۴۲ پ ـ ۷۶ ر)
از: ابوحیان محمّد بن یوسف نحوی اندلسی (۷۴۵ه).
نک: التراث العربی، ۵/ ۴۸۱.
آغاز: بسمله. حمدله... اما بعد فهذا مختصر مضبوط فی النحو جمعت فیه مهمات النحو عل ترتیب الکافیة مبوبا مفصلا بعبارة واضحه مع ایراد الأمثلة فی جمیع مسائلها من غیر تعرّض للأدلّة و العلل ... .
انجام: ... لا التقی ساکنان فلزم التقاء الساکنین علی غیر حدّه و هو غیر حسن.

۴. جدولی در ارث **(عربی)**
(گ ۷۶ پ)
جدولی است در ارث با این عنوان: «جدول الانکسار المستوعب و صورته اثنی عشر من شیخنا البهاء قدس سره».

۵. النافع یوم المحشر (کلام ـ عربی)
فی شرح الباب الحادی عشر
(گ ۷۷ پ ـ ۱۶۱ ر)
از: فاضل مقداد بن عبداللّه سیوری حلّی (۸۲۶ه).
نک: التراث العربی، ۵/ ۳۳۵.
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی دلّ علی وجوب وجوده افتقار الممکنات....
انجام: ... ان ینفع به کما نفع بأصله و أن یجعله خالصاً لوجهه انّه سمیع مجیب و الحمد لله علی نواله.
خط: نستعلیق. رسالهٔ پنجم نسخ. کاتب رسالهٔ سوم: علی اکبر بن عبدالوهاب. تاریخ کتابت: ۱۱۴۵ه. رسالهٔ پنجم: محمّد صادق. ۱۰ ذیحجهٔ ۱۱۱۰ه. رسالهٔ یکم: بی کا. ۲۲ صفر ۱۱۰۸ه. رسالهٔ دوم: بی کا. ۲۸ صفر ۱۱۰۸.
عناوین شنگرف. در حاشیه تصحیح شده و علامت بلاغ دارد. در گ ۳۸ حاشیه‌ای با امضای «محمود عفی عنه»، در گ ۷۶ اسامی کتاب‌ها و قیمت برخی از آنها درج شده. در گ ۷۷ مهر تملّک با نقش «محمود بن محسن» و در برگ آخر تملّک همو، رکابه دارد.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۹/۵×۱۷/۵سم. ۱۶۱گ. ۱۱س.
(ثبت ۲۰۷۲۵۶)

۱۶۰۹۲

الدرّة النجفیة (فقه منظوم ـ عربی)
از: سیّد بحرالعلوم محمّد مهدی بن مرتضی نجفی (۱۲۱۲ه).
نک: مجلس، ش ۷۸۹۰ در آغاز و انجام مطابق اند.
خط: نسخ. بی کا. تاریخ کتابت: جمعه ۲۸ صفر ۱۲۷۲ه.
جای عناوین در بیشتر موارد سفید مانده. رکابه دارد. در چند جای نسخه مهر بیضوی با نقش «محمد مهدی الطباطبایی» و چند مهر دیگر دیده می‌شود.
جلد: تیماج زرد یک لا.
۱۱×۱۵سم. ۱۰۹گ. ۱۱س.
(ثبت ۲۰۷۲۵۷)

۱۶۰۹۳

جامع التمثیل (ضرب المثلها ـ فارسی)
از: میرزا محمّد حبلرودی (ق ۱۱ه).
ضرب المثل‌های فارسی است به ترتیب حروف الفباء در ۲۸ باب که به نام سلطان عبداللّه قطب شاه در حیدرآباد دکن نوشته است و بارها به چاپ رسیده است.
نک: ذریعه، ۱۵/ ۴۶.
نسخه حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.
آغاز افتاده: نفط گرفته در کشتی گذاشته روانه شد بغلام گفت از این سفر گه برگردیم دیگر ما را... باب دویم در امثال حرف با
بهر کاری که همّت بسته گردد
اگر خاری بود گلدسته گردد
انجام افتاده:... تمثیل آورده‌اند که لقمان به پسر خود وصیت کرد و گفت یا بنی قرض دادن.
خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین و نشانی‌ها شنگرف. رکابه دارد. برگ‌های اول و آخر نسخه وصالی شده است. در گ ۲۶ نقش چند مهر دیده می‌شود.
جلد: تیماج فرنگی.
۱۸×۲۲سم. ۲۱۲گ. ۱۵س.
(ثبت ۲۰۷۲۵۸)

۱۶۰۹۴

بیست باب (ستاره‌شناسی ـ فارسی)
در معرفت تقویم
از: نظام‌الدین عبدالعلی بیرجندی (۹۳۴ه).

نک: ذریعه، ۳/ ۱۸۸؛ فهرستواره، ۲۸۳۳/۴؛ دائرة المعارف، ۳۸/۱.

نسخهٔ حاضر از ابتدا افتادگی زیادی دارد.

آغاز افتاده: و طلوع مرکز آفتاب و بساعات شفق زمان مابین غروب مراکز آفتاب... باب چهاردهم در معرفت تاریخ خطائیان حکماء خطا شبانروز را بدوازده... .

انجام: ... این قدر در معرفت اختیارات اینجا کافی است و زیادت به تطویل مفضی است. تمت هذه الرسالة المسماة به بیست باب.

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
عناوین شنگرف. رکابه دارد. در آخر نسخه تملّک موسی بن علی در روز پنج شنبه ۱۰ رجب ۱۱۲۸ه با مهر مضلع با سجع «بحق النبی و الولی الطف بموسی بن علی ۱۱۲۷».
جلد: گالینگور قهوه‌ای.
۱۳×۱۹سم. ۸گ. ۲۰ س. **(ثبت ۲۰۷۲۵۹)**

۱۶۰۹۵

اصطلاحات الصوفیة **(عرفان ـ عربی)**

از: کمال‌الدین عبدالرزاق بن احمد بن ابی‌الغنائم کاشانی (۷۳۰ه).

نک: مجلس، ش ۱۰۳۹۲؛ التراث العربی، ۱/ ۲۳۴.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: جنّة الافعال هی الجنة الصوریه من جنس المطاعم اللذیدة والمشارب الهنیئة و المناکح البهیة ثواباً للأعمال الصالح و تسمّی جنة الأعمال و جنة النفس... .

انجام افتاده: ... باب الهاء الهاء اعتبار الذات بحسب الحضور و الوجود، الهواء اعتبارها بحسب الغیبة و الفقد... و هی الباعثه علی طلب الباقی و ترک الفانی.

خط: نستعلیق. بی کا. بی تا.
عناوین شنگرف.
در اول نسخه مطالب عرفانی از جمله وصیتی عرفانی درج شده و در گ ۷ دعای قنوت و صلوات بر پیامبر اکرم(ص) آمده است.
رکابه دارد.
جلد: گالینگور مشکی.
۱۱/۵×۱۵/۵سم. ۱۱گ. ۱۷ س.

(ثبت ۲۰۷۲۶۰)

۱۶۰۹۶

بیاض مطالب پراکنده **(متفرقه ـ فارسی)**

بیاضی است که در آن مطالب پراکنده به صورت نامنظم یادداشت شده از جمله: ادعیهٔ شیعی، مسائل فقهی، روایات، اشعار فارسی، لیست کتاب‌های مالک نسخه و...

آغاز: مسئله نهم در نماز اعمال مستحبه را اگر غلط خواندی بفتوای جناب آقای آخند مبطل نماز است... .

انجام: ... خرید کتاب... خداوند توفیق خواندن... بر طبق... عطا کند.

خط: نستعلیق. عبارات عربی نسخ معرب. بی کا.
تاریخ کتابت: ق ۱۳ و ۱۴ه.
۱۱×۱۷سم. ۶۳گ. سطور مختلف.

(ثبت ۲۰۷۲۶۱)

۱۶۰۹۷

جُنگ **(شعر ـ فارسی)**

جُنگی است شامل اشعاری از: مجذوب، امیرخسرو دهلوی، ثنایی، عطار، انوری، سلمان ساوجی، رفیع، ظهیر، کمال اسماعیل، عبدالواسع جبلی، طالبا، شاه طاهر، اعظم، میر معز، شاپور، فخر زمان، عنصری، بدر چاچی، رشید وطواط، خاقانی، کاتبی، شفیعای اثر، فوق الدین، سعدی، فایضا، میر نجات و صادق عرب.

در برگ اول منظومه‌ای است با نام مناظره گل و مل.

آغاز:

دوش در مجلس احباب گل و مل با هم
میزدندی ز مباهات دم فخر و کرم

انجام:

این مرثیه چون بصدر اتمام رسید
شد شهر محرم الحرامش تاریخ
۱۰۷۳ه

خط: نستعلیق. بی کا. تاریخ کتابت: ق ۱۱ و ۱۲ه.

جلد: گالینگور قهوه‌ای.

۱۳/۵×۲۴/۵سم. ۱۱گ. سطور چلیپایی.

(ثبت ۲۰۷۲۶۲)

۱۶۰۹۸

زبدة الرمل **(رمل منظوم ـ فارسی)**

= **خلاصة البحرین**

از: معین‌الدین محمّد بن نصرالله خاقانی (ق ۸ه).

نک: مجلس، ش ۱۲۵۰۸ و ۱۲۶۲۰.

آغاز: بسمله.

این زمان نظم دلپذیر کنم
وصف اشکال بی نظیر کنم
بدهم وصف صورت اشکال
باز گویم به پیش تو احوال

انجام:

همه از فضل وجود ویست
اثر طالع سعود ویست
باد عمرش بکال دل صد سال
با مراد تمام و حرمت و مال

خط: شکسته نستعلیق. بی کا. ۱۸ جمادی الاول ۱۲۵۷ه. رکابه دارد.

جلد: گالینگور مشکی.

۱۱×۱۶سم. ۱۴گ. سطور چلیپایی.

(ثبت ۲۰۷۲۶۳)

۱۶۰۹۹

تحقیق ماء الحیاة و کشف اسرار الظلمات **(عرفان ـ عربی)**

از: داود بن محمود قیصری (۷۵۱ه).

در مقدمه گوید: «لما رأیت اختلاف العلماء فی احوال الخضر هل هو نبیّ او ولیّ و هل هو الیوم موجود فی الخارج أم لا و کان قد ذهب أکثرهم علی أنّه ولیّ موجود دائماً فی الخارج مع بدنه العنصری لشربه بماء الحیوة التی فی الظلمات و ذهب الأقلون الی انّه نبیّ و لیس الیوم بموجود فی الخارج... فسنح لی ان اکتب فیها ما یشفی الصدور و ابین فیه کلّ ما فیه من المرموز و المستور فشرعت فی بیانه...».

نک: فهرست ظاهریه، تصوف ۱/ ۲۶۶.

آغاز: بسمله. الحمد لله الغنی الاحد الصمد بالذات الواحد الفرد المنعوت بجمیع الاسماء و الصفات المتجلی للمظاهر فی کلّ المراتب و الحضرات....

انجام: ... جعلنا الله من الشاربین لماء الحیوة الخارجین الی النور من الظلمات الفائزین بمقام الکمال الفانین من انفسهم و الباقین بالکبیر المتعال و هذا آخر ما اردنا بیانه و الحمد لله ربّ العالمین.

خط: نستعلیق. کاتب: علی بن محمّد بن احمد انصار قراجه داغی. تاریخ کتابت: ۱۸ ذی حجه ۱۳۵۰ه. مکان کتابت: تهران. از روی نسخه‌ای که به خط میرزا حسن‌علی بن فتحعلی زنجانی بوده با اجازه از مالک آن شیخ حسن حسام الاسلام رشتی.

رکابه دارد. کاتب در ص ۴۱ـ۴۲ به جهت خستگی در کتابت رساله ابیاتی به فارسی نوشته تا تنوعی شود!، نام کتاب و مؤلف و کاتب در اول نسخه درج شده است.

جلد: گالینگور مشکی.

۱۱×۱۷/۵سم. ۲۹گ. ۱۰س.

(ثبت ۲۰۷۲۶۴)

۱۶۱۰۰

مجموعه

۱. صیغ العقود **(فقه ـ عربی)**

(گ ۱ پ ـ ۶ ر)

بحثی از رساله‌ای است در صیغ عقود.

آغاز نسخه: بسمله. و یقول الموجب فی عقد البیع بعتک هذا الفرس مثلاً بعشرة دنانیر او یقول بعد ان ذکر الثمن و المثمن بعتک ...

انجام: ... او یقول بعد ذکر الزوجة طالق او یقول المرأة المسماة بکلثوم طالق.

۲. تحیّة ریحانیّه **(صلواتیه منظوم ـ عربی)**

(گ ۶ پ ـ ۷ ر)

از: قوام‌الدین محمّد بن محمّد مهدی سیفی قزوینی (۱۱۴۹ه).

منظومه‌ای است در صلوات بر چهارده معصوم(ع) در ۱۶ بیت عربی.

جزئی از الصلاة العالیات سیفی قزوینی است.

نک: مرعشی، ۵/ ۳۱۵.

آغاز:

صلّ یا ربّ علی الشمس الضحی

احمد المختار نور الثقلین

انجام:

سرّه الله بآل المصطفی

و المحبّین لهم والأبوین

۳. تجوید **(تجوید ـ فارسی)**

(گ ۸ ر ـ ۳۸ پ)

گویا از: محمّدعلی بن حسنعلی قاری کوساری.

رساله‌ای است در تجوید شامل ۱۲ فصل، عناوین برخی فصول: ۳. در احکام تنوین و نون ساکن ۴. در احکام میم ساکن ۵. در احکام راء ۶. در بیان وقف در دو مطلب ۷. در احکام مد ۸. در بیان کیفیت تعوذ ۹. در بیان بسمله ۱۰. در بیان ادغام ۱۱. در بیان احکام هاء ۱۲. در بیان کیفیت تکبیر.

نک: مرعشی، ۲۳/ ۲۹؛ ش ۸۸۳۹/۱۹.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: خوانه بسیار می‌شود و ملائکه در آنجا حاضر می‌شوند و شیاطین در آن جا دور می‌شوند و روشنی دهد آن خانه ...

انجام:... و صاحب تیسیر و صاحب مبسوط و غیر ایشان نیز در کتب خود تصریح بآنچه مذکور شد کرده‌اند.

خط: نسخ و نستعلیق. کاتب: سیّد امین ابن آقا میر عظیم یزدی. تاریخ کتابت: ۲۲ جمادی الثانی ۱۲۵۷ه. کاتب رسالهٔ یکم: سیّد حیدر حسینی. بی تا.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف.

رکابه دارد.

جلد: گالینگور مشکی.

۱۱/۵ × ۱۶سم. ۳۸گ. ۱۶س.

(ثبت ۲۰۷۲۶۵)

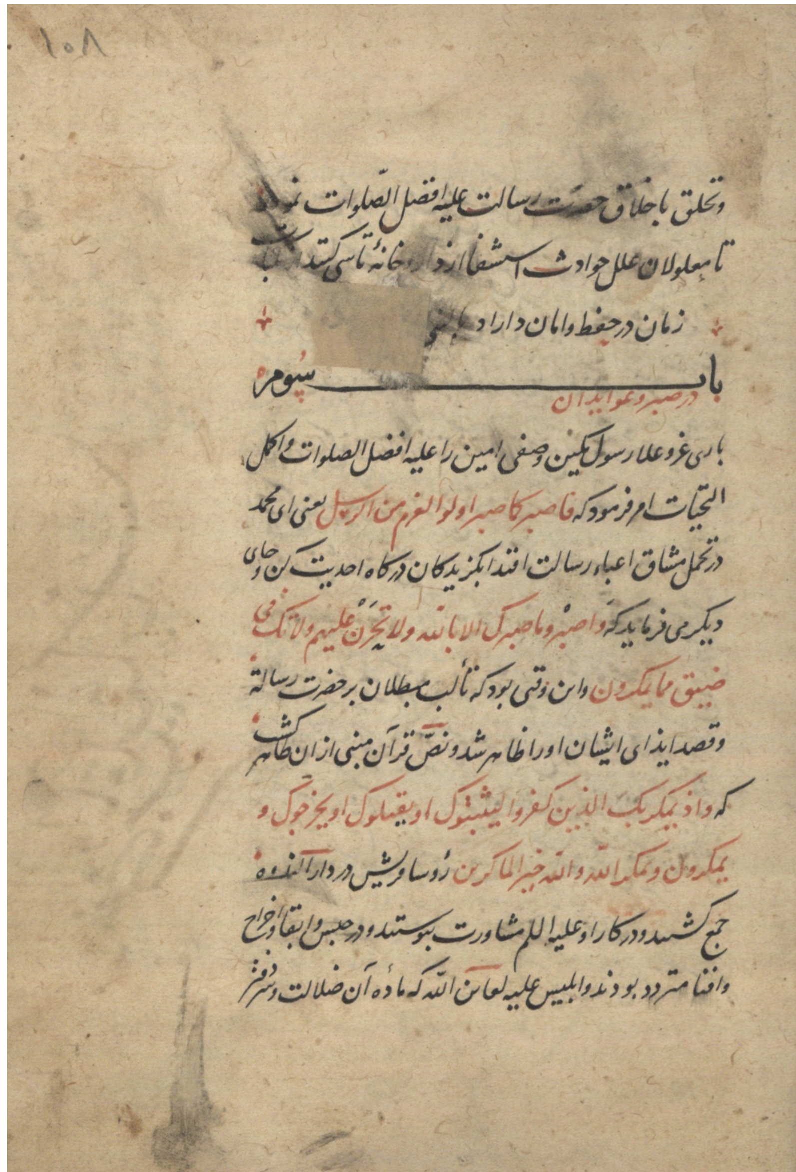
فهرست الفبایی نسخه‌ها

⟡⟡⟡

فهرست الفبایی نام مؤلفان

◇◇◇

تصویر نسخه‌های خطّی

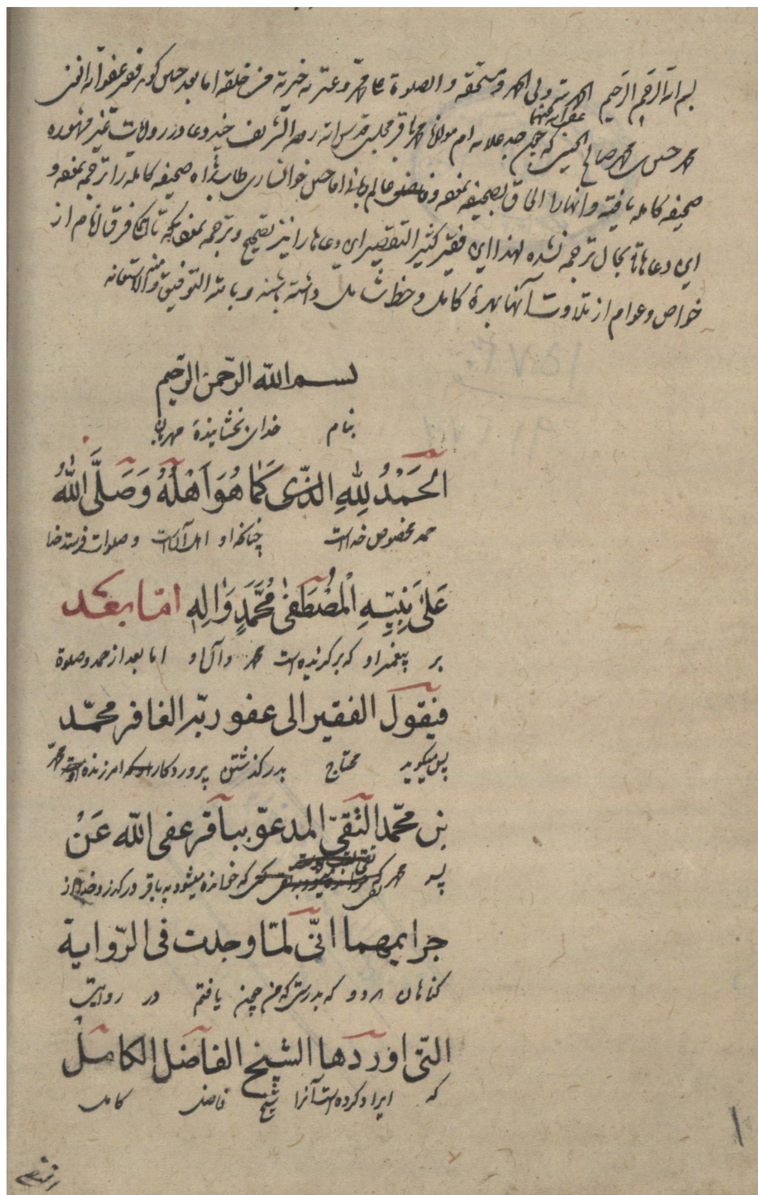
۱۰۸

وتخلق باخلاق حضرت رسالت علیه افضل الصلوات نمو[...]
تا معلولان علل حوادث استشفا از دار[...]خانهٔ تأسی کنند [...]
زمان در حفظ و امان داراد [...]

باب سوم
در صبر و فواید آن

باری عز و علا رسول مکین و صفی امین را علیه افضل الصلوات و اکمل
التحیات امر فرمود که فاصبر کما صبر اولوا العزم من الرسل یعنی ای محمد
در تحمل مشاق اعباء رسالت اقتدا بگزیدگان درگاه احدیت کن و جای
دیگر می فرماید که واصبر وما صبرک الا بالله ولا تحزن علیهم ولا تک فی
ضیق مما یمکرون و این وقتی بود که تألب مبطلان بر حضرت رسالة
وقصد ایذای ایشان او را ظاهر شد و نص قرآن منبی ازان ظاهر گشت
که واذ یمکر بک الذین کفروا لیثبتوک او یقتلوک او یخرجوک و
یمکرون و یمکر الله والله خیر الماکرین رؤسای قریش در دار الندوه
جمع گشتند و در کار او علیه السلام مشاورت پیوستند و در حبس و ابقا و اخراج
و افنا متردد بودند و ابلیس علیه لعائن الله که مادهٔ آن ضلالت و سر دفتر

۱۵۷۱۷ برگی از ریاض‌الملوک فی ریاض‌السلوک

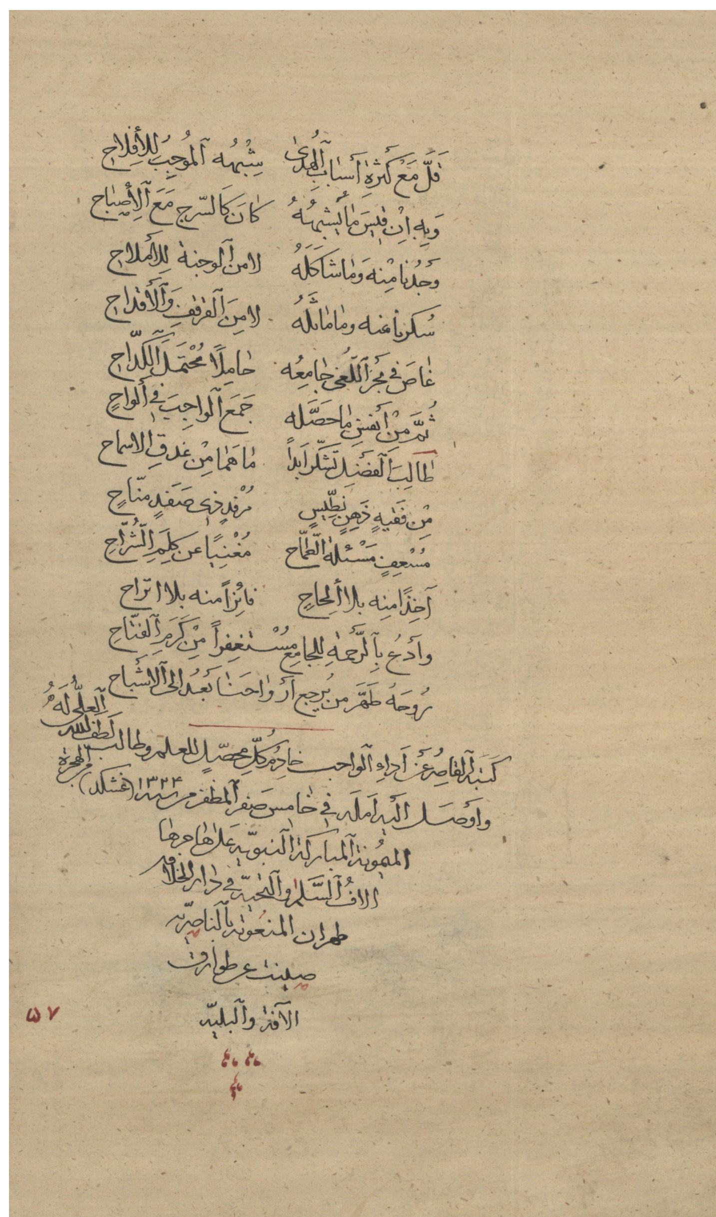
بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله ولی الحمد ومستحقه والصلوة علی محمد وعترته خیرته من خلقه اما بعد چنین گوید فقیر عفو الله الغنی
محمد حسن بن محمد صالح الحسینی عفی الله عنهما که چون جد علامه ام مولانا محمد باقر مجلسی قدس الله روحه الشریف چند دعا در روایات غیر مشهوره
صحیفه کامله یافته والحاقها الی الصحیفه نموده و بعضی علما بنا بر احسن خوانان طالب شده صحیفه کامله را ترجمه نموده و
این دعاها تا بحال ترجمه نشده لهذا این فقیر کثیر التقصیر این دعاها را نیز تصحیح و ترجمه نموده که تا اکثر فرق انام از
خواص و عوام از تلاوت آنها بهره کامل و حظ شامل داشته باشند و بالله التوفیق و منه الاستعانة

بسم الله الرحمن الرحیم
بنام خدای بخشایندهٔ مهربان
الحمد لله الذی کما هو اهله وصلّی الله
حمد مخصوص خداست چنانکه او اهل آنست وصلوات فرستد خدا
علی نبیه المصطفی محمد وآله اما بعد
بر پیغمبر او که برگزیده است محمد و آل او اما بعد از حمد و صلوة
فیقول الفقیر الی عفو ربه الغافر محمد
پس میگوید محتاج بدرگذشتن پروردگار آمرزنده محمد
بن محمد التقی المدعو بباقر عفی الله عن
پسر محمد تقی که خوانده میشود بباقر درگذرد خدا از
جرائمهما انی لما وجدت فی الروایة
گناهان هردو که بدرستیکه من چون یافتم در روایت
التی اوردها الشیخ الفاضل الکامل
که ایراد کرده است آنرا شیخ فاضل کامل

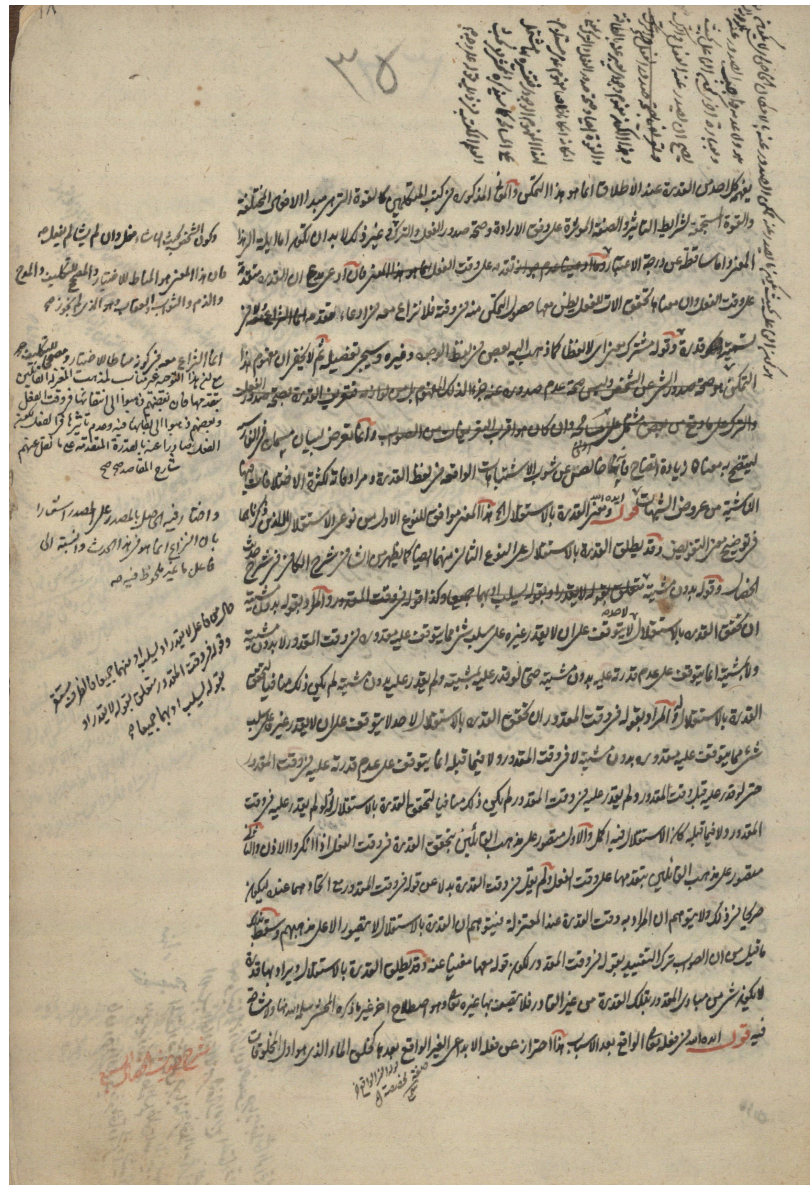
۱۵۷۳۰ آغاز ملحقات صحیفه سجادیه، به خطّ خاتون‌آبادی

۱۵۷۳۷ برگ آغاز انوارالعقول کیدری

۱۵۷۳۸ انجام مقدّمه اصلاح المنطق، به خطّ صدرالافاضل

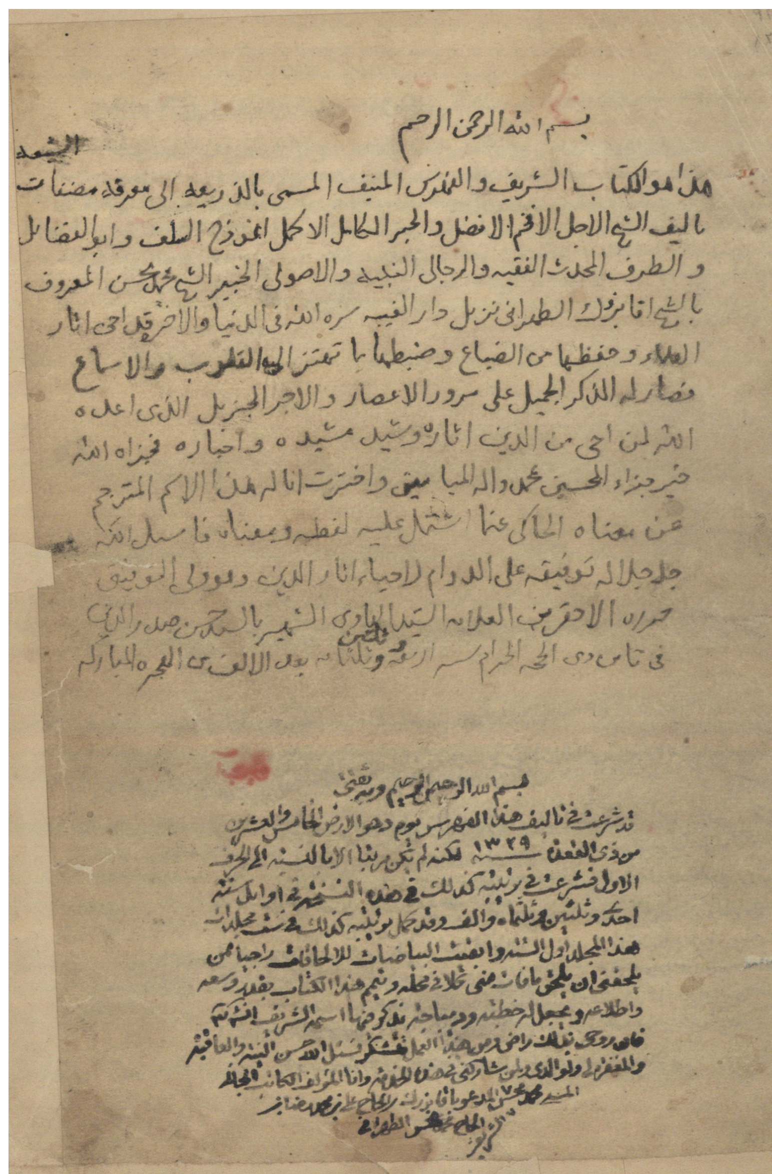

۱۵۷۳۹ برگی از تنقیح المرام قزوینی

۱۵۷۷۵ برگی از منظومه‌های سماوی، به خطّ مؤلف

	موجبة كلية	موجبة جزئية	سالبة كلية	سالبة جزئية
موجبة كلية				
موجبة جزئية				
سالبة كلية				
سالبة جزئية				

۱۵۷۸۸ برگی از رسالة فی المنطق

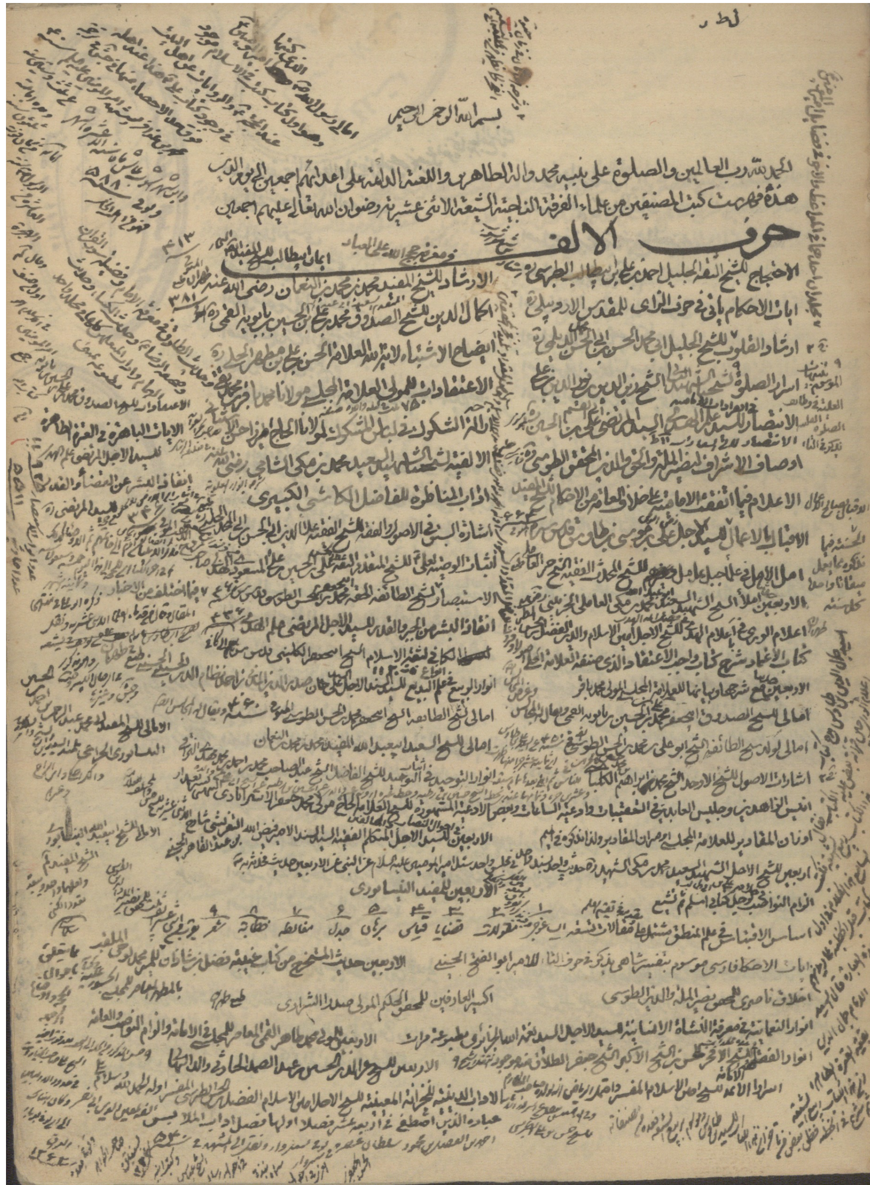

بسم الله الرحمن الرحيم

هذا هو الكتاب الشريف والفهرس المنيف المسمى بالذريعة الى معرفة مصنفات الشيعة
تأليف الشيخ الاجل الافخم الافضل والحبر الكامل الاكمل انموذج السلف وابو الفضائل
و الطرف المحدث الفقيه والرجالي النبيه والاصولي الخبير الشيخ محمد محسن المعروف
بالشيخ آقا بزرك الطهراني نزيل دار الغيبة سره الله في الدنيا والآخرة قد احيى آثار
العلماء وحفظها من الضياع وضبطها بما تهتز اليه القلوب والاسماع
وصار له الذكر الجميل على مرور الاعصار والاجر الجزيل الذي اعده
الله لمن احيى من الدين آثاره وشيد مشيده واخباره فجزاه الله
خير جزاء المحسنين محمد وآله الطيبين واخترت ان اكتب هذا الاسم المترجم
عن معناه الحاكي عما اشتمل عليه لفظه ومعناه واسأل الله
جل جلاله توفيقه على الدوام لاحياء آثار الدين وهو ولي التوفيق
حرره الاحقر من العلماء السيد الهادي الشهير بالسيد حسن صدر الدين
في ثامن ذي الحجة الحرام سنة اربع وثلثمائة بعد الالف من الهجرة المباركة

بسم الله الرحمن الرحيم وبه ثقتي
قد شرعت في تأليف هذا الفهرس يوم دحو الارض الخامس والعشرين
من ذي القعدة سنة ۱۳۲۹ لكنه لم يكن مرتبا الا على السنة الى الحرف
الاول فشرعت في ترتيبه كذلك في هذه النسخة في اوائل سنة
احدى وثلثين بعد ثلثمائة والف وقد كمل ترتيبه كذلك في ست مجلدات
هذا المجلد اول الستة وابقيت البياضات للالحاقات راجيا ممن
يلحقه ان يلحق ما فات مني خلال محله ويتم هذا الكتاب بقدر وسعه
واطلاعه ويجعل له خطبة ومباحث يذكر فيها اسمه الشريف انشاء الله
فان روحي بذلك راضية من هذا العمل [illegible]
والمغفرة لي ولوالدي ولمن شاركني في هذه [illegible] وانا المؤلف الكاتب [illegible]
المسيء محمد محسن المدعو بآقا بزرك ابن الحاج علي بن محمد رضا بن
الحاج محمد محسن الطهراني

۱۵۷۹۶ صفحه عنوان الذريعة الى تصانيف الشيعة

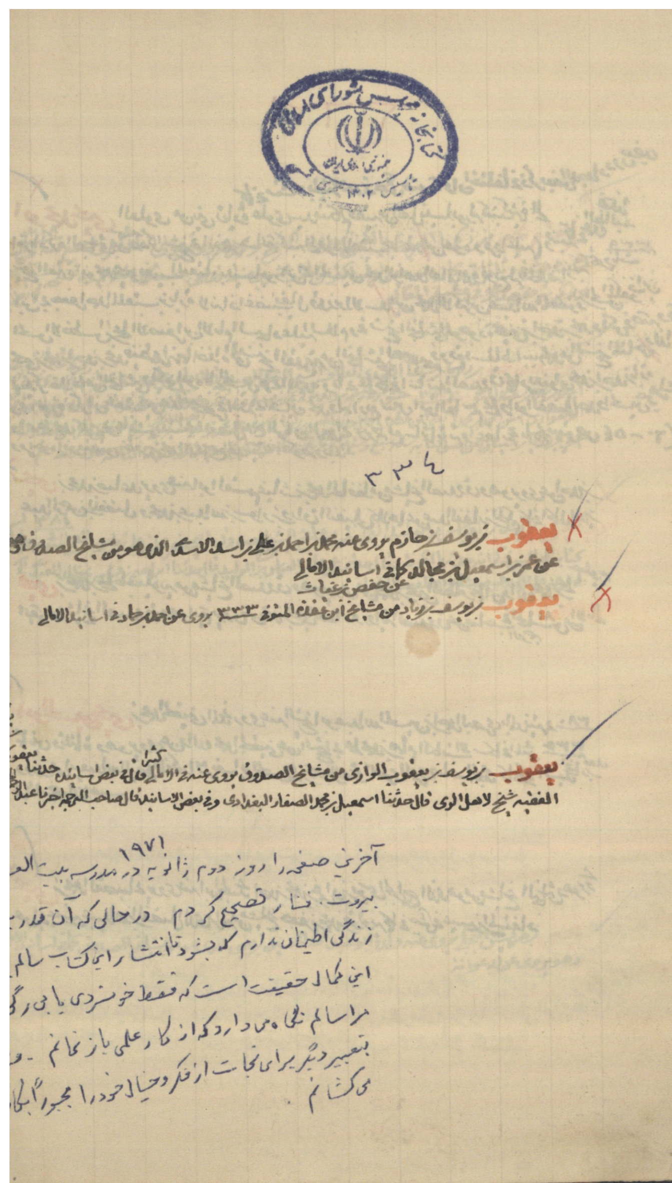
بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین والصلوة علی نبیه محمد وآله الطاهرین واللعنة الدائمة علی اعدائهم اجمعین الی یوم الدین

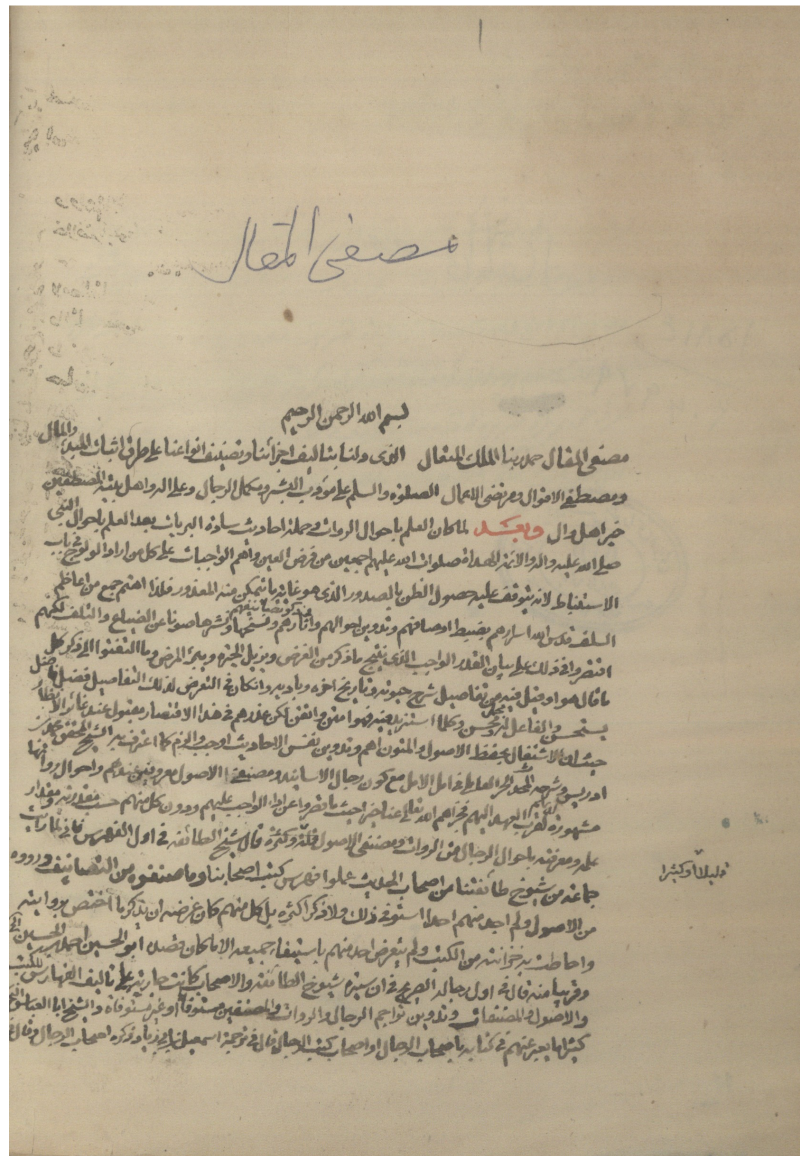
هذه فهرست کتب المصنفین من علماء الفرقة الناجیة الشیعة الاثنی عشریة رضوان الله تعالی علیهم اجمعین

حرف الالف

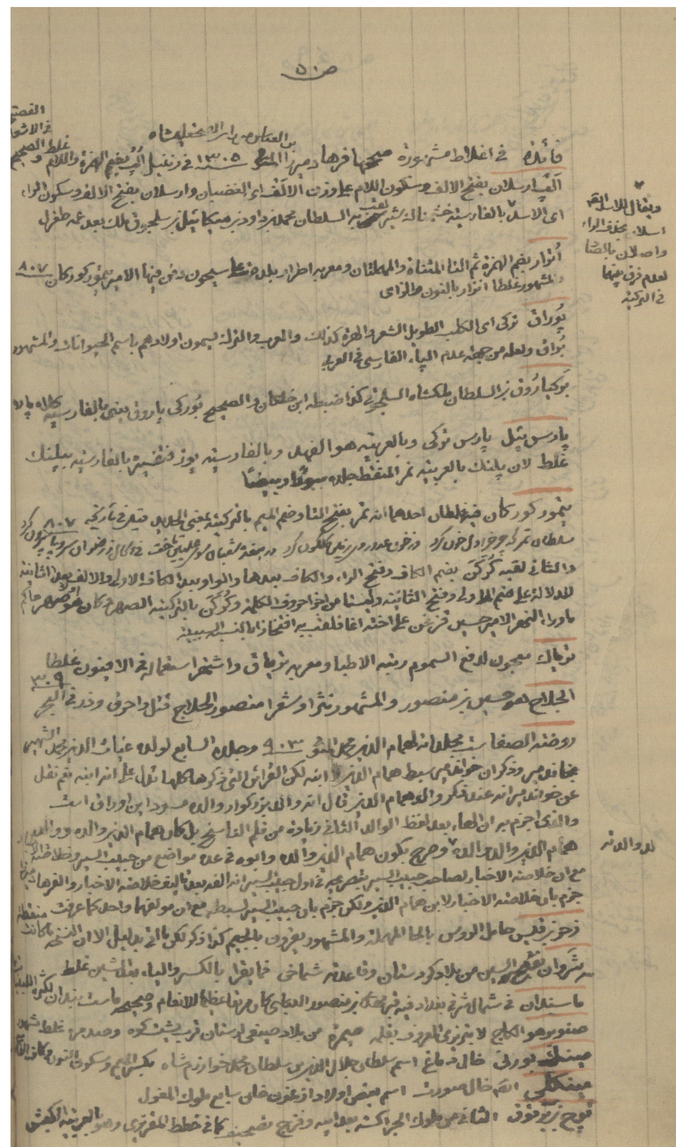
۱۵۸۰۳ برگ آغاز الذریعة (مسوده)

آخرین صفحه را روز دوم ژانویه ۱۹۷۱ در مدرسه بیت الع
بیروت. [illegible] تصحیح کردم در حالی که آن قدر
زندگی اطمینان ندارم که بشود تا انتشار این کتاب سالم
این کمال حقیقت است که فقط خونسردی یا بی‌رگی
مرا سالم نگاه می‌دارد که از کار علمی باز نمانم
بتعبیر دیگر برای نجات از فکر و خیال خود را مجبور
می‌کشانم.

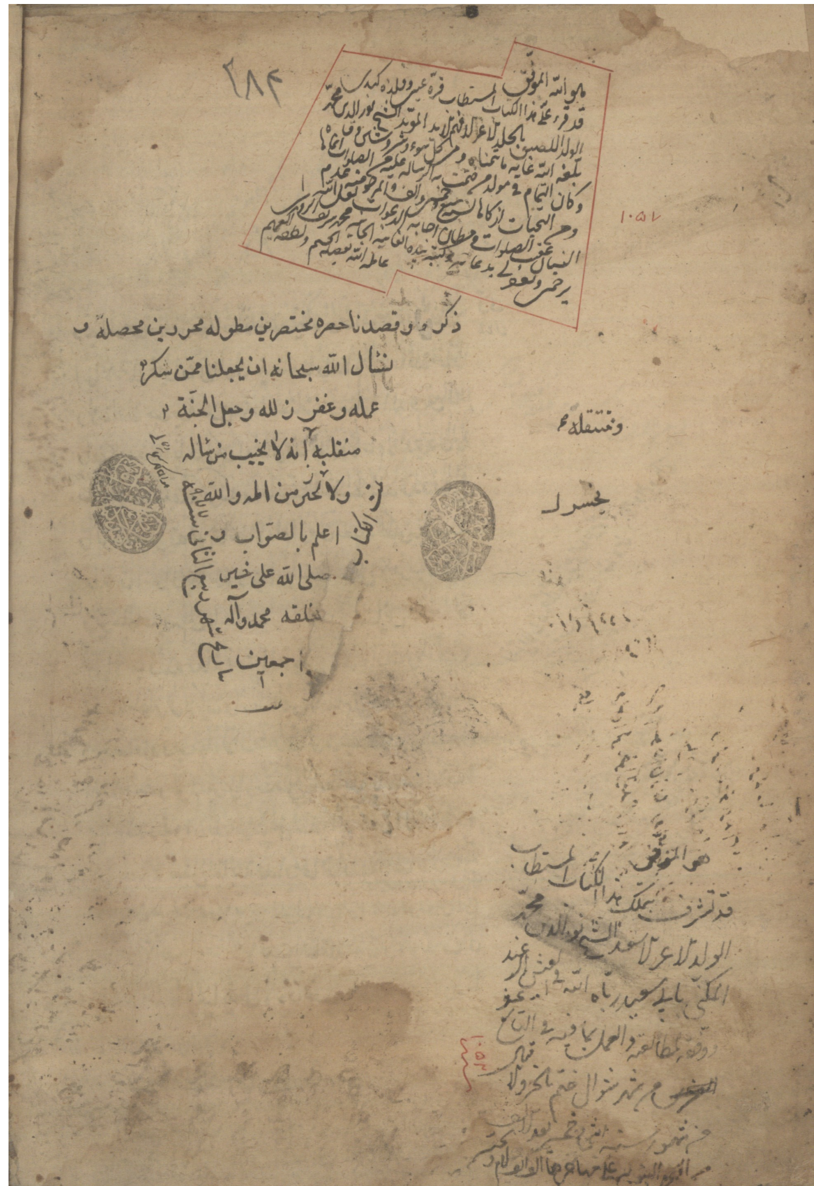
۱۵۸۰۵ برگی از طبقات اعلام‌الشیعة، به‌خطّ مؤلف همراه با یادداشت منزوی

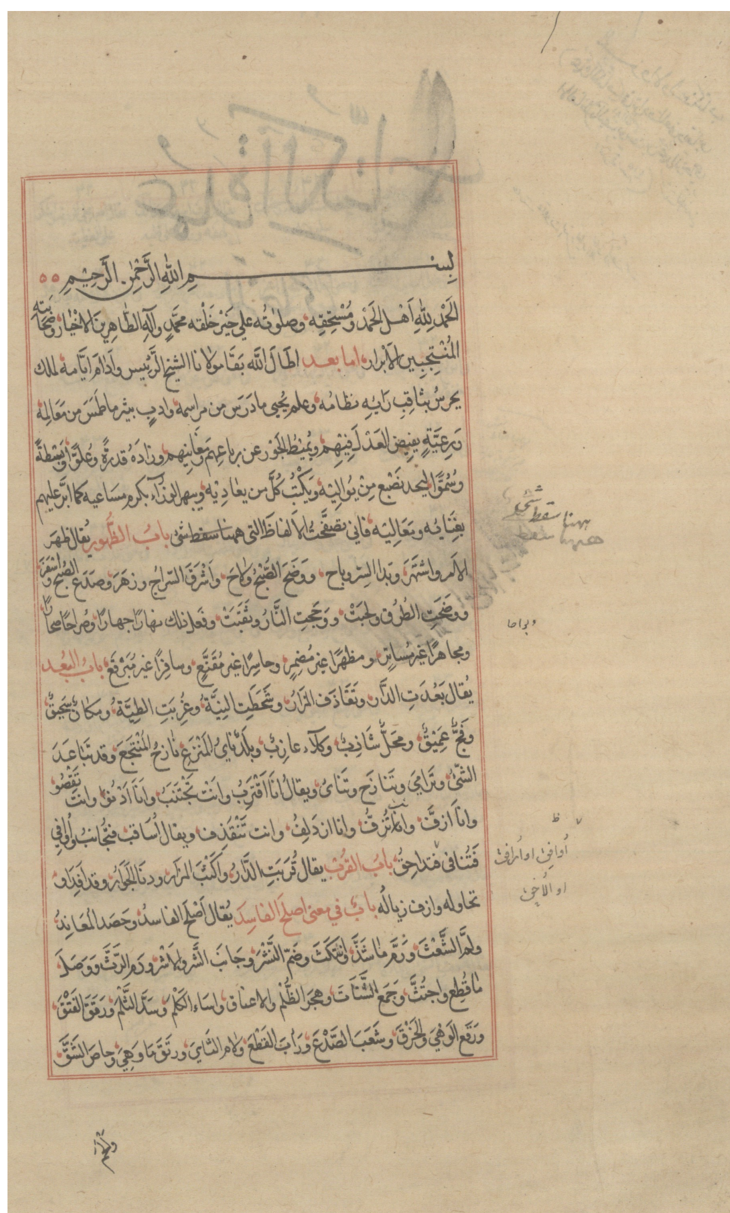
۱۵۸۱۴ برگ آغاز مصفّی المقال، به خطّ مؤلف

۱۵۸۱۷ برگی از کشکول شیخ آقابزرگ تهرانی

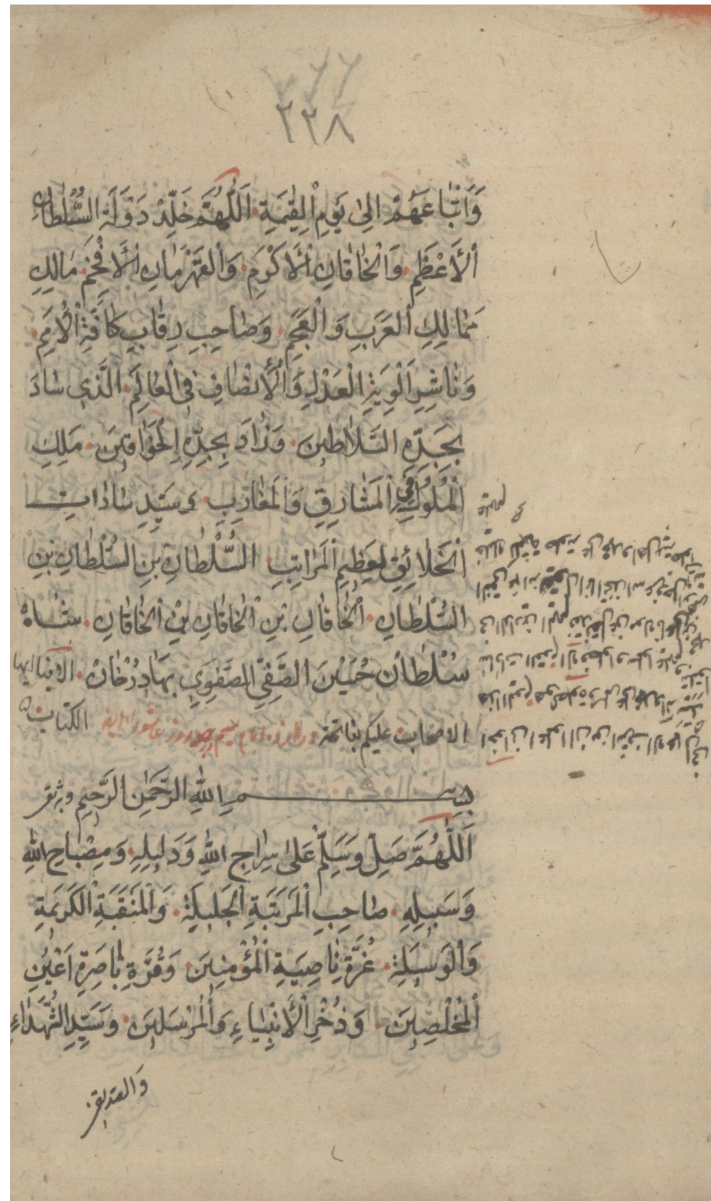

۱۵۸۲۶ برگ انجام المختصر النافع با بلاغ قرائت

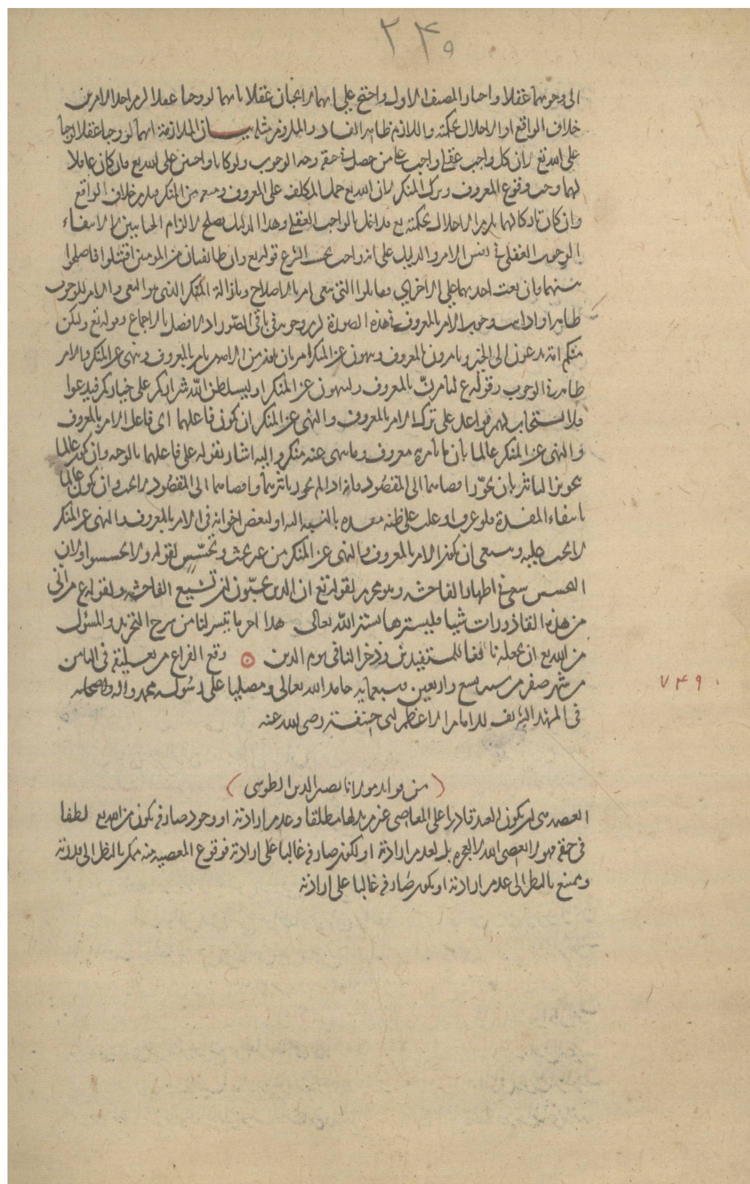

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله أهل الحمد ومستحقه وصلوته على خير خلقه محمد وآله الطاهرين الأخيار وصحابته
المنتجبين الأبرار اما بعد اطال الله بقا مولانا الشيخ الرئيس وادام ايامه لملك
يحرس بثاقب رأيه نظامه وعلم يحيى ما درس من مراسمه وادب يثير ما طمس من معالمه
ورعيته يفيض العدل فيهم ويميط الجور عن رباعهم ومغانيهم وزاده قدرة وعلوا وبسطة
وسموا ليحد نضع من يواليه ويكبت كل من يعاديه ويسهل الوزراء بكرم مساعيه كما ابر عليهم
بغنائه ومعاليه فاني تصفحت الالفاظ التي ههنا سقط شيء باب الظهور يقال ظهر
الامر واشتهر وبدا السر وباح ووضح الصبح ولاح واشرق السراج وزهر وصدع الصبح واسفر

۱۵۸۲۷ آغاز عمدة الکتاب زجاجی

۱۵۸۲۸ برگی از دوازده امام

۲۴۵

الی وجوبهما عقلا واختار المصنف الاول واحتج علی بطلان ایجابهما عقلا بانهما لو وجبا عقلا لزم احد الامرین
خلاف الواقع او الاخلال بحکمته واللازم ظاهر الفساد والملزوم مثله بیان الملازمة انهما لو وجبا عقلا لوجبا
علی الله تع لان کل واجب عقلا واجب علی من حصل فی حقه وجه الوجوب ولو کانا واجبین علی الله تع فان کان فاعلا
لهما وجب وقوع المعروف وترک المنکر لان الله تع حمل المکلف علی المعروف ومنعه من المنکر فیلزم خلاف الواقع
وان کان تارکا لهما یلزم الاخلال بحکمته تع لما انه لا یخل بالواجب العقلی وهذا الدلیل یصلح لالزام القائلین لا لانتفاء
الوجوب العقلی فی نفس الامر والدلیل علی انه واجب بحسب الشرع قوله تع وان طائفتان من المؤمنین اقتتلوا فاصلحوا
بینهما فان بغت احدیهما علی الاخری فقاتلوا التی تبغی امر بالاصلاح وبازالة المنکر الذی هو البغی والامر للوجوب
ظاهرا واذا ثبت وجوب الامر بالمعروف فی هذه الصورة ثبت وجوبه فی باقی الصور اذ لا فاصل بالاجماع وقوله تع ولتکن
منکم امة یدعون الی الخیر ویامرون بالمعروف وینهون عن المنکر امر بان یکون من الامة من یامر بالمعروف وینهی عن المنکر والامر
ظاهر فی الوجوب وقوله ع لتامرن بالمعروف ولتنهون عن المنکر او لیسلطن الله شرارکم علی خیارکم فیدعوا
فلا یستجاب لهم ... علی ترک الامر بالمعروف والنهی عن المنکر ان یکون فاعلهما ای فاعل الامر بالمعروف
والنهی عن المنکر عالما بان ما یامر به معروف وما ینهی عنه منکر والیه اشار بقوله علم فاعلهما بالوجه وان یکون عالما
بجواز التاثیر بان یجوز ایصالهما الی المقصود فانه اذا لم یجوز التاثیر وایصالهما الی المقصود لا یجب وان یکون عالما
بانتفاء المفسدة فلو عرف او غلب علی ظنه مفسدة بالمنبه له او لبعض اخوانه فی الامر بالمعروف والنهی عن المنکر
لا یجب علیه وینبغی ان یکون الامر بالمعروف والنهی عن المنکر من غیر تجسس وتجسس لقوله تع ولا تجسسوا ولان
التجسس سعی فی اظهار الفاحشة وهو محرم لقوله تع ان الذین یحبون ان تشیع الفاحشة ولقوله ع من اتی
من هذه القاذورات شیئا فلیستترها بستر الله تعالی هذا آخر ما تیسر لنا من شرح التجرید والمسئول
من الله تع ان یجعله نافعا للمستفیدین وذخرا لنا فی یوم الدین ۝ وقع الفراغ من تعلیقه فی الثامن
من شهر صفر من سنه تسع واربعین وسبعمایة حامدا لله تعالی ومصلیا علی رسوله محمد وآله واصحابه
فی المشهد الشریف للامام الاعظم ابی حنیفة رضی الله عنه

۷۴۹

(من فوائد مولانا نصیر الدین الطوسی)

العصمة هی ان یکون العبد قادرا علی المعاصی غیر مرید لها مطلقا وعدم ارادته او وجود صارف یکون من الله تع لطفا
فی حقه فهو لا یعصی الله لا بالعجز بل لعدم ارادته او لکون صارفه غالبا علی ارادته فوقوع المعصیة منه ممکن بالنظر الی القدرة
وممتنع بالنظر الی عدم ارادته او لکون صارفه غالبا علی ارادته

۱۵۸۲۹ انجام شرح قدیم تجریدالاعتقاد

سعید آورد قول سعدی بجای / که توفیر ملکست و تدبیر رای

باب سیوم در عشق و جوانی

خوشا وقت شوریدگان غمش / اگر زخم بینند وگر مرهمش

گدایان از پادشاهی نفور / به امیدش اندر گدایی صبور

دمادم شراب الم درکشند / وگر تلخ بینند دم درکشند

بلای خمارست در عیش مل / سلحدار خارست با شاخ گل

نه تلخست صبری که بر یاد اوست / که تلخی شکر باشد از دست دوست

اسیرش نخواهد رهایی ز بند / شکارش نجوید خلاص از کمند

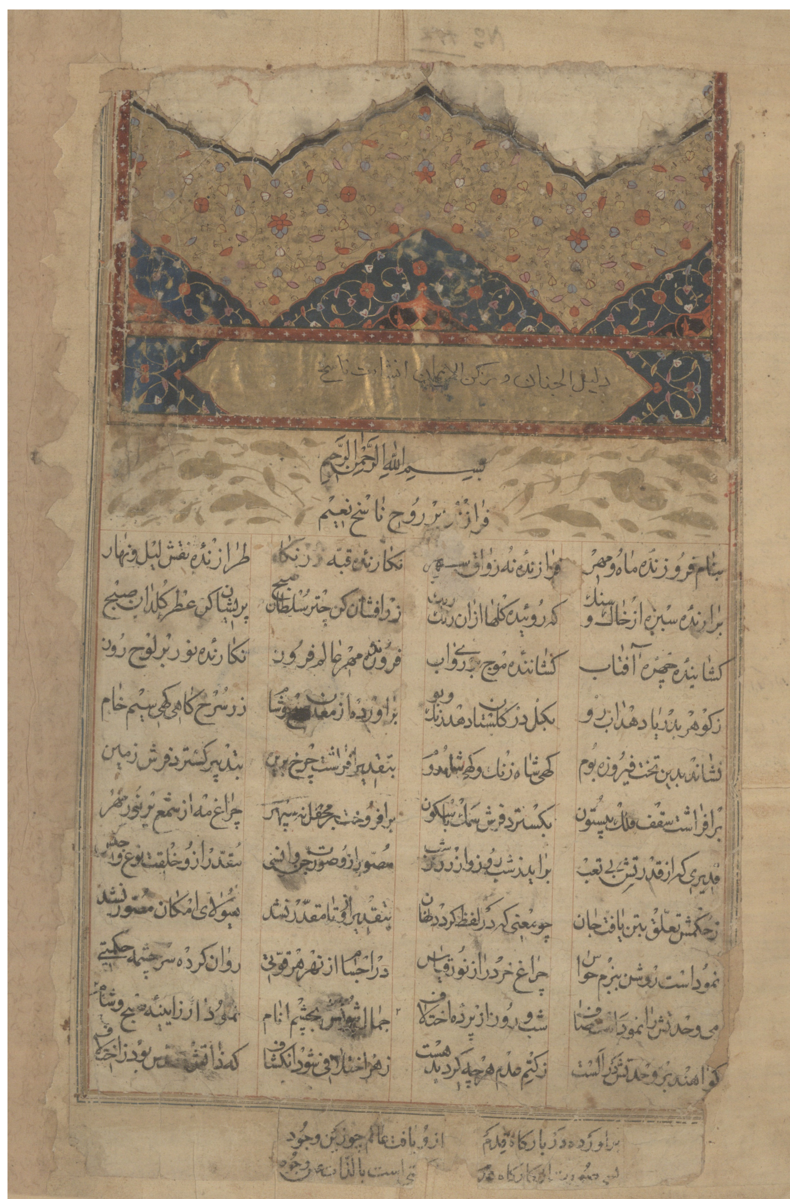
سلاطین عزلت گدایان حی / منازل شناسان گم کرده پی

سبک اشتر انند مست بار / ملامت کشانند مستان یار

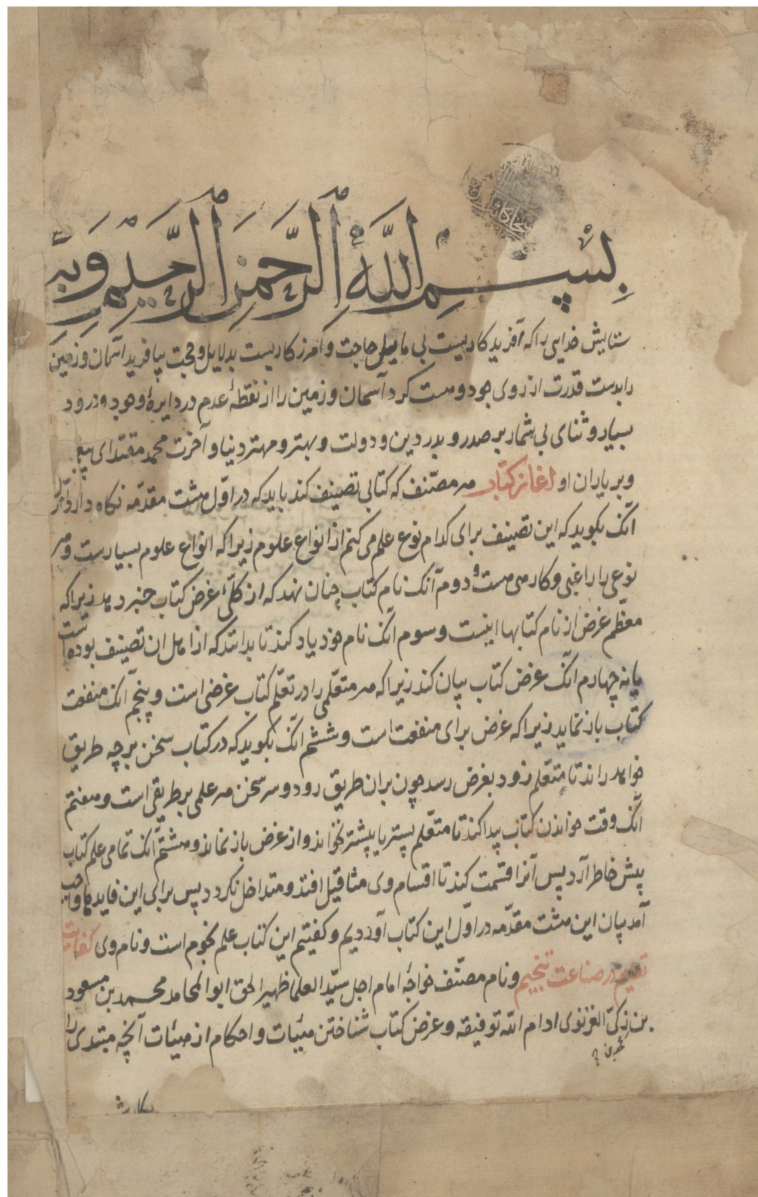
۱۵۸۳۱ برگی از بوستان سعدی

۱۵۸۵۸ برگی از دیوان اشعار مورخه ۸۳۶ق

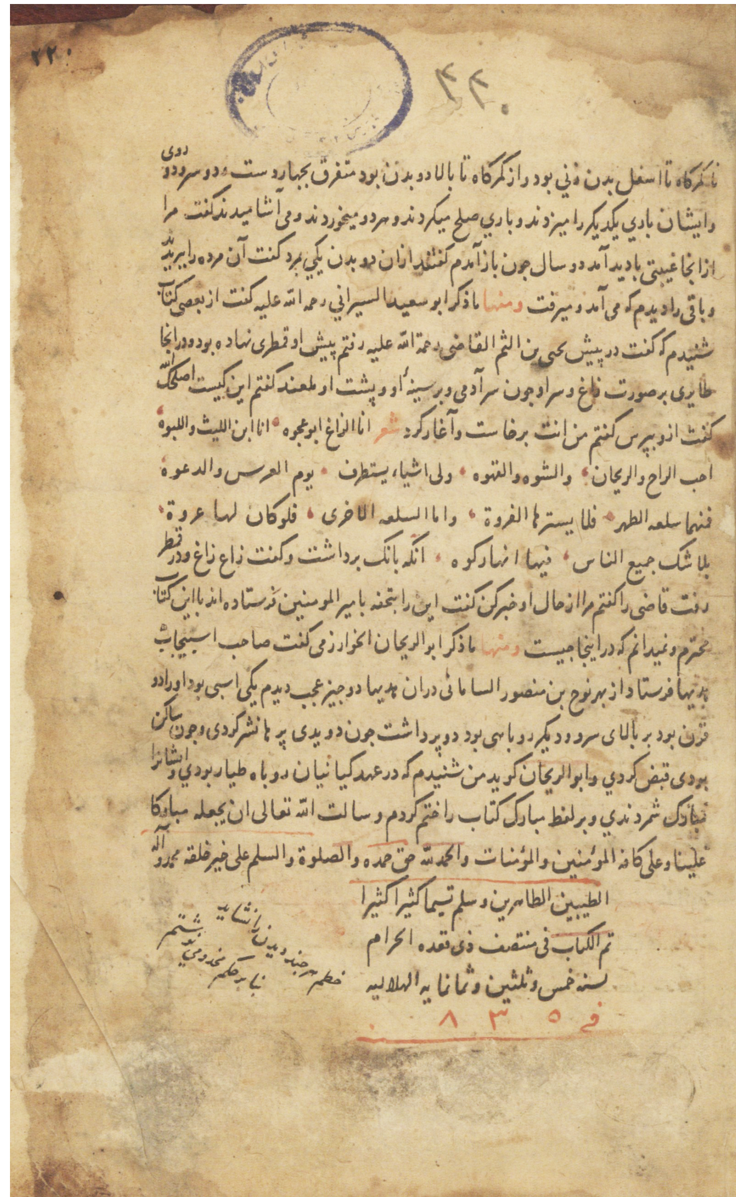
۱۵۸۸۴ برگ آغاز دلیل الجنان و رکن‌الایمان

بسم الله الرحمن الرحیم وبه

ستایش خدای را که آفریدگار هست بی مایل حاجت و آمرزگار هست بدلایل و حجت بیافرید آسمان و زمین
را بدست قدرت از روی جود و هست کرد آسمان و زمین را از نقطهٔ عدم در دایرهٔ وجود و درود
بسیار و ثنای بی شمار بر صدر و بدر دین و دولت و بهتر و مهتر دنیا و آخرت محمد مقتدای همه
و بر یاران او آغاز کتاب هر مصنف که کتابی تصنیف کند باید که در اول هشت مقدمه نگاه دارد اول
آنک بگوید که این تصنیف برای کدام نوع علم می کنم از انواع علوم زیرا که انواع علوم بسیارست و هر
نوعی را غنی و کاری هست و دوم آنک نام کتاب چنان نهد که از کلی غرض کتاب خبر دهد زیرا که
معظم غرض از نام کتابها اینست و سوم آنک نام خود یاد کند تا بداند که از اهل آن تصنیف بوده است
یا نه چهارم آنک غرض کتاب بیان کند زیرا که هر متعلمی را در تعلم کتاب غرضی است و پنجم آنک منفعت
کتاب باز نماید زیرا که غرض برای منفعت است و ششم آنک بگوید که در کتاب سخن بر چه طریق
خواهد راند تا متعلم زود بغرض رسد چون بران طریق رود و سر سخن هر علمی بر طریقی است و هفتم
آنک وقت خواندن کتاب پیدا کند تا متعلم بیشتر یا پیشتر نخواند و از غرض باز نماند و هشتم آنک تمامی علم کتاب
پیش خاطر آرد پس آنرا قسمت کند تا اقسام وی متماثل افتد و متداخل نگردد پس برای این فایدها واجب
آمد بیان این هشت مقدمه در اول این کتاب آوردیم و گفتیم این کتاب علم نجوم است و نام وی کفایة
التعلیم در صناعت تنجیم و نام مصنف خواجه امام اجل سید العلما ظهیر الحق ابو المحامد محمد بن مسعود
بن زکی الغزنوی ادام الله توفیقه و غرض کتاب شناختن هیئات و احکام از هیئات آنچه مبتدی را

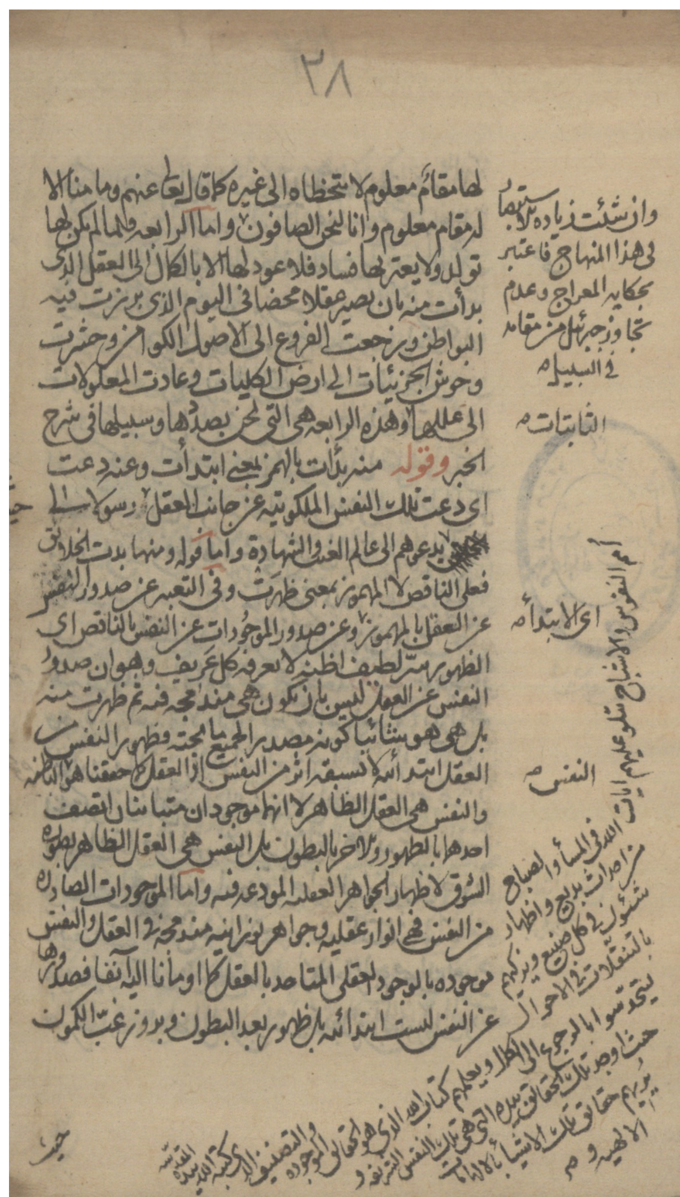
۱۵۹۰۲ برگ آغاز کفایة التعلیم

۲۴۰ ۴۴.

تا کمرگاه تا اسفل بدن زنی بود و از کمرگاه تا بالا دو بدن بود متفرق بچهار دست و دو سر و دو
و ایشان بادی یکدیگر را میزدند و بادی صلح میکردند و هر دو میخوردند و می آشامیدند گفت مرا
از انجا غیبتی بادید آمد دو سال چون باز آمدم گفتند از ان دو بدن یکی بمرد گفت آن مرده را ببرید
و باقی را دیدم که می آمد و میرفت ومنها ما ذکر ابو سعید السیرانی رحمه الله علیه گفت از بعضی کتاب
شنیدم که گفت در پیش یحیی بن اکثم القاضی رحمه الله علیه رفتم پیش او قمطری نهاده بود و در انجا
طایری بصورت زاغ و سر او چون سر آدمی و بر سینه او و پشت او ملعند(?) گفتم این چیست اصلحک الله
گفت از و بپرس گفتم من انت برخاست و آغاز کرد شعر انا الزاغ ابو عجوه • انا ابن اللیث واللبوه •
احب الراح والریحان • والنشوه والقهوه • ولی اشیاء یستظرف • یوم العرس والدعوه •
فمنها سلعه الظهر • فلا یسترها الفروه • واما السلعه الاخری • فلو کان لها عروه •
بلا شک جمیع الناس • فیها انها(?) کوه • انگه بانگ برداشت و گفت زاغ زاغ و در قمطر
رفت قاضی را گفتم مرا از حال او خبر کن گفت این را بتحفه بامیر المومنین فرستاده اند با این کتاب
محرم و نمیدانم که در اینجا چیست ومنها ما ذکر ابو الریحان الخوارزمی گفت صاحب اسبیجاب
هدیها فرستاد از بهر نوح بن منصور السامانی در ان هدیها دو چیز عجب دیدم یکی اسبی بود او را دو
قرن بود بر بالای سر و دیگر روباهی بود دو پر داشت چون دویدی پرها نشر کردی و چون ساکن
بودی قبض کردی و ابو الریحان گوید من شنیدم که در عهد کیانیان روباه طیار بودی و اشارا(?)
نیاد(?) ک شمردندی و بر لفظ مبارک کتاب را ختم کردم و سالت الله تعالی ان یجعله مبارکا
علینا و علی کافه المومنین والمومنات والحمد لله حق حمده والصلوة والسلم علی خیر خلقه محمد و آله
الطیبین الطاهرین و سلم تسلیما کثیرا کثیرا
تم الکتاب فی منتصف ذی قعده الحرام
سنه خمس وثلثین وثمانمایه الهلالیه
فی ۸۳۵

۱۵۹۰۳ برگ انجام عجایب المخلوقات

۱۵۹۰۴ برگی از الفوائد الرضویه قاضی سعید قمی

٦٦

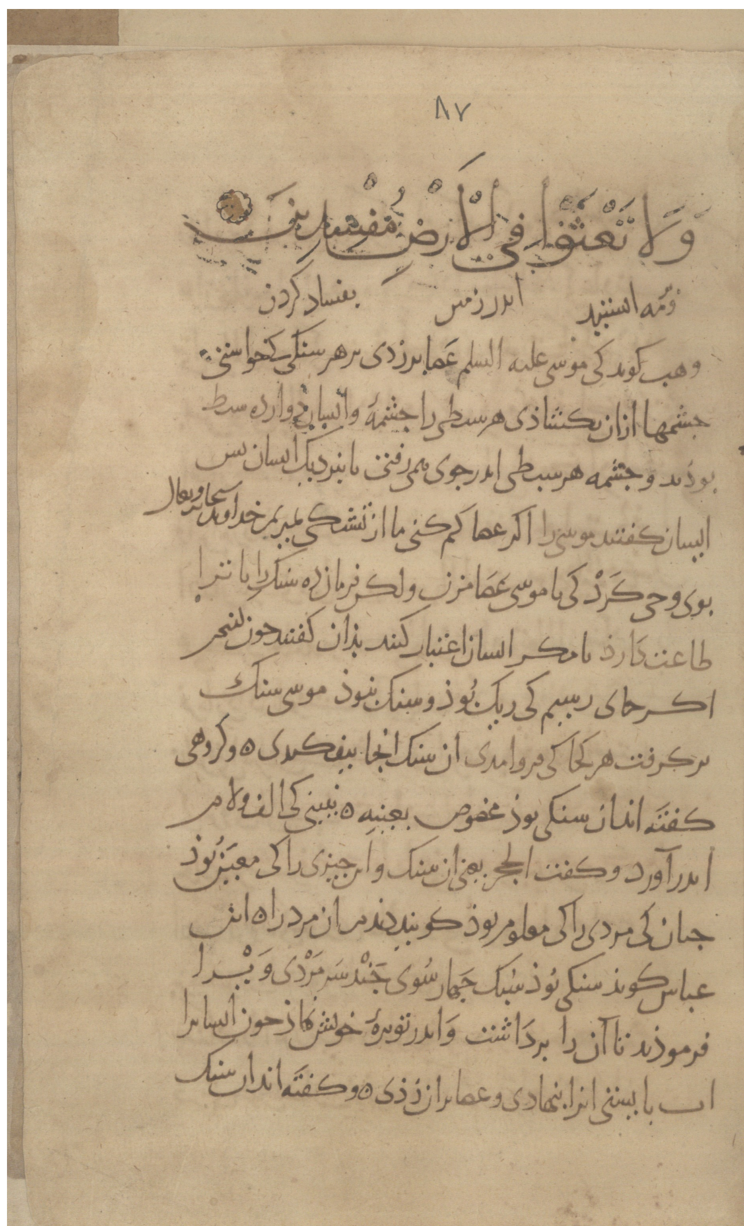
الکتاب سوره توحید را بخوانند پس چون سلام دهد پنجاه نوبت سوره
فاتحة الکتاب بخوانند خدای تبارک و تعالی دفع کند از وی شر اهل
آسمان و زمین و نیز روایت است از حضرت رسالت پناه صلی الله
علیه و آله که هر که در شب اول ماه شعبان دوازده رکعت
نماز کند و در هر رکعت بعد از فاتحة الکتاب پانزده نوبت
سوره توحید بخواند نوشته شود در دیوان اعمال [illegible] و
ثواب دوازده هزار ساله نماز و خدای تعالی بوی اعطا کند ثواب
دوازده هزار شهید و بعدد هر آیه از قرآن قصری در بهشت
کرامت شود بوی و اما شب دوم شعبان بدانکه
فضائل نمازهای هر شب که [illegible] مذکور خواهیم [illegible]
روایت مذکور است از کتاب [illegible] هر که در این شب
[illegible] رکعت نماز کند و در هر رکعت بعد از فاتحة الکتاب
سوره توحید و معوذتین را هر یک یکبار بخواند خدای
تبارک و تعالی امر کند ملکین را که [illegible] گناهان وی را
ننویسند و نوشته شود در دیوان اعمال وی عبادت
جمیع اهل آسمان و زمین و دوری نکند از عبادت
و قیام این شب مگر شقی و فاجر و اما شب سیم

نماز شب دوم ماه شعبان

نماز شب سیم شعبان

هر که

۱۵۹۰۸ برگی از اعمال شهور ثلاثه

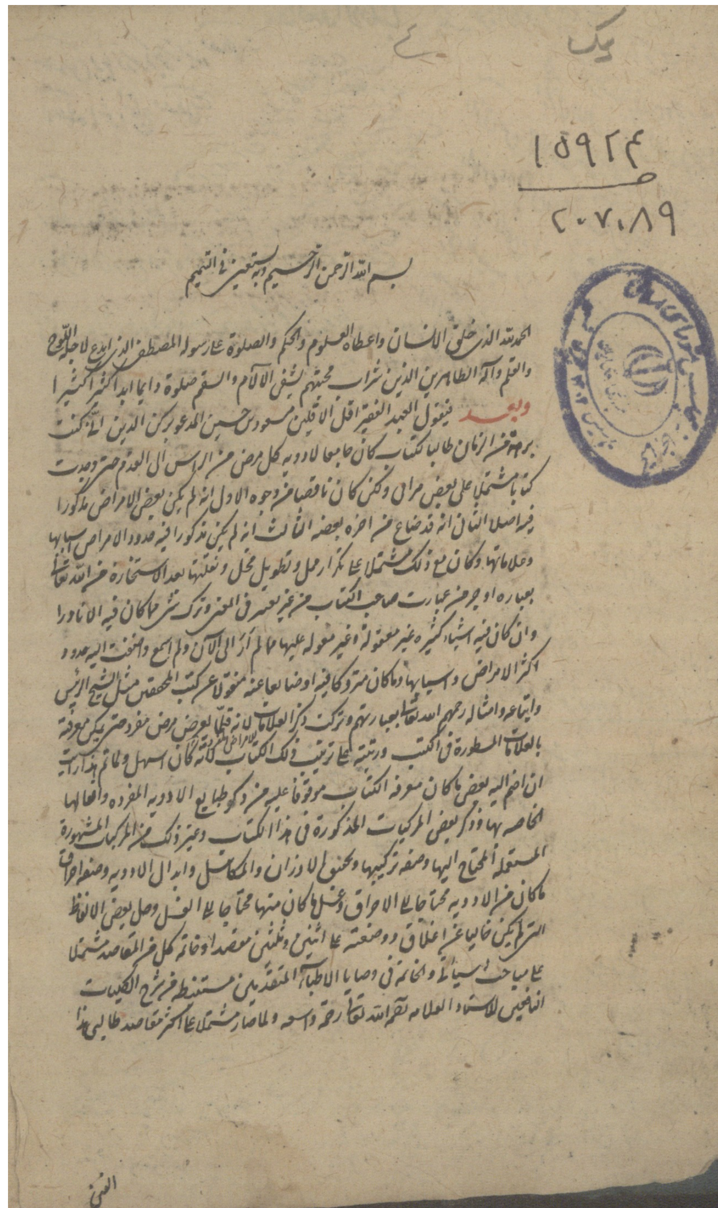
۸۷

وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ

ومه اسنبید اندر زمین بفساد کردن

وهب کوید کی موسی علیه السلم عصا بر زدی بر هر سنکی کی خواستی
جشمها از آن بکشادی هر سبطی را جشمه و اسباط دوازده سبط
بودند و جشمه هر سبطی اندر جوی همی رفتی تا بنزدیک ایشان پس
ایشان کفتند موسی را اکر عصا کم کنی ما از تشنکی بمیریم خداوند تعالی
بوی وحی کرد کی یا موسی عصا مزن ولکن فرما تا سنک را با تو
طاعت دارد تا مکر ایشان اعتبار کنند بدان کفتند جون کنیم
اکر جای ریک بود و سنک نبود موسی سنک
بر کرفت هر کجا کی فرو آمدی آن سنک آنجا بیفکندی و کروهی
کفتند آن سنکی بود مخصوص بعینه نبینی کی الف و لام
اندر آورد و کفت الحجر یعنی آن سنک و آن جیزی را کی معین بود
جنان کی مردی را کی معلوم بود کویند دیدم آن مرد را ابن
عباس کوید سنکی بود سبک جهار سوی جند سر مردی و بفرا
فرمودند تا آن را برداشتند و اندر توبره خویش نهادند جون ایشان را
آب بایستی آن را بنهادی و عصا بر آن زدی و کفته اند آن سنک

۱۵۹۱۱ برگی از تفسیر فارسی کهن در مجموعه نصیری

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين في التتميم

الحمد لله الذي خلق الانسان واعطاه العلوم والحكم والصلوة على رسوله المصطفى الذي ابدع لاجله اللوح والقلم وآله الطاهرين الذين تراب مجلسهم كحل الانام والسلم صلوة دائما ابدا كثيرا كثيرا

وبعد فيقول العبد الفقير اقل الاقلين مسعود بن حسين المدعو بركن الدين ...

۱۵۹۲۴ آغاز مقاصدالاطباء

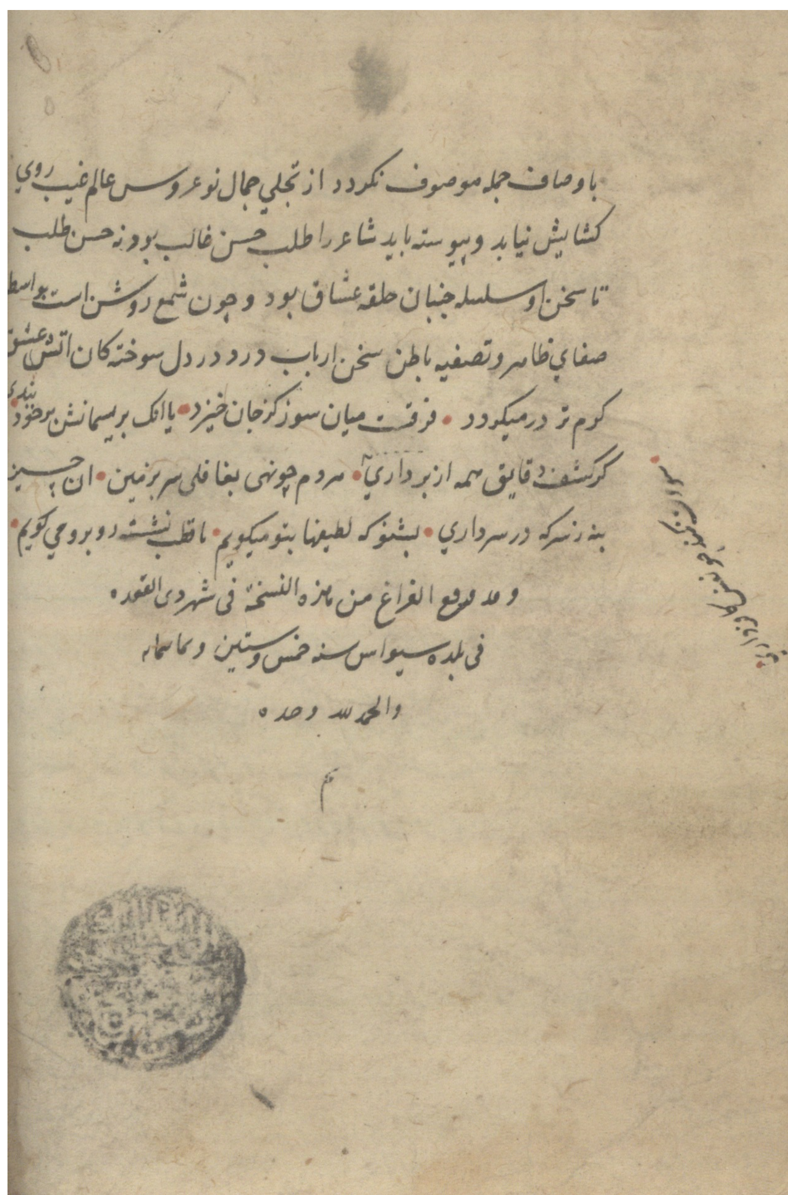
بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين
الحمد لله رب العالمين وصلى الله على محمد سيد المرسلين وعلى
آله واصحابه الاكرمين وسلم تسليما كثيرا فصل اول
في بيان انه لا بد للمؤمن من معرفة الوحدانية والعظمة من
صفات الله تعالى صعا اعلم ان هذا الكتاب الجمع بين التوحيد
والتعظيم وان كثيرا من الناس عن هذا لغافلون واعظم خطا
يهم في ذلك انهم صاروا صنفين صنف مالوا الى التوحيد و
التنزيه واعرضوا عن العظمة والكبرياء حتى تعطلوا وصنف
مالوا الى العظمة والكبرياء واعرضوا عن التوحيد والتفريد
حتى تجسموا وكل واحد من المذهبين فاسد لان العظمة من
صفات الله تعالى حقيقة كالوحدانية سواء اجمالا او تاويلا
ومن اعرض عن صفة من صفات ذات الله تعالى كان معرضا عن
ذاته تعالى وتقدس لما لا يخفى على عقلاء القوم ان المعرض عن
ملازم الشيء كان معرضا عن ذلك الشيء اعتبر هذا بمن واجه
شخصا شيخا فانه كان مواجها لشخصه وشيبته ومن اعرض
عن شيبته كان معرضا عن شخصه فان قال قائل ما قولكم فيمن
تاول العظمة والكبرياء وحمل على الحرمة والحشمة والجاه وتاول
الوحدانية على انه واحد شخصا وجسما قلنا اما تاويل العظمة

۱۵۹۳۲ برگ آغاز الجمع بين التوحيد والتعظيم

۱۷۱

دال بنهند فا و لا شود و حصول مقصود بطریق واسطه شاید
که بنسبت بعضی اجزای اسم باشد چنانکه در اسم میر
زهی رسیدن بعز و شرف چو این نامه را خامهٔ
خوش خرام بیاراست اوّل از آن نام به که
باشد به و بنیز ختم کلام خدمت مخدومی افادت
پناهی مولانا غیاث الدین جمشید معمایی در تاریخ
اتمام این رساله زبان نطق گشوده اند و این دو
رباعی که در ذیل قلمی شده فرموده رباعی ای درج
خفا که راقم نادره فن گردش رقم و ماند بر اوراق زمن
چو درج در و جواهر مخفی بود شد تاریخش جواهراً
مخفیاً ۹۴۷ کاتب سنه سنین چو نشست
دو چار چو گرد شمار شد بدین نسخه دو چار گردش
چو سواد نام و تاریخ نوشت جمشید معمایی و
کاتب ناچار تمت الرساله بعون الله تعالی
علی ید الضعیف النحیف محمد امین ابن السلطان بایزید الکاتب

۱۵۹۵۷ انجام دستور معما مورخه ۹۴۷ق

باوصاف جمله موصوف نگردد از تجلی جمال نوعروس عالم غیب روی
کشایش نیابد وپیوسته باید شاعر را طلب حسن غالب بود نه حسن طلب
تا سخن او سلسله جنبان حلقه عشاق بود و چون شمع روشن است بواسط
صفای ظاهر و تصفیه باطن سخن ارباب درد در دل سوخته کان آتش عشق
گرم تر در میگیرد • فرقت میان سوز کز جان خیزد • با آنک بر ریسمانش برخود بندی
گر کشف دقایق همه از بر داری • مردم چو نهی بغافلی سر بزمین • آن چیز
بنه ز سر که در سر داری • بشنو که لطیفها بتو میگویم • ما قطب نشسته و برو می گویم

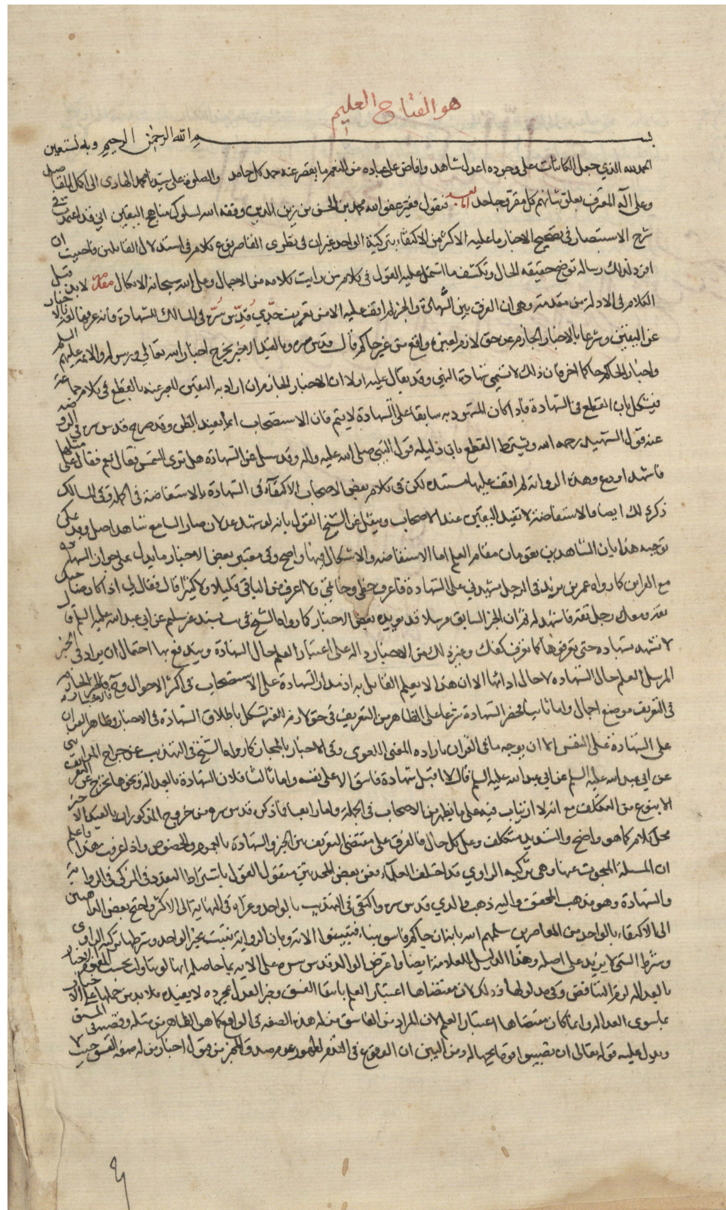
وقد وقع الفراغ من هذه النسخه فی شهر ذی القعده
فی بلده سیواس سنه خمس وستین وثمانمایه
والحمد لله وحده

۱۵۹۵۹ انجام انیس العشاق مورخه ۸۶۵ق

۱۵۹۶۳ برگی از منظومه در خط

۱۵۹۶۸ آغاز شاهراه نجات

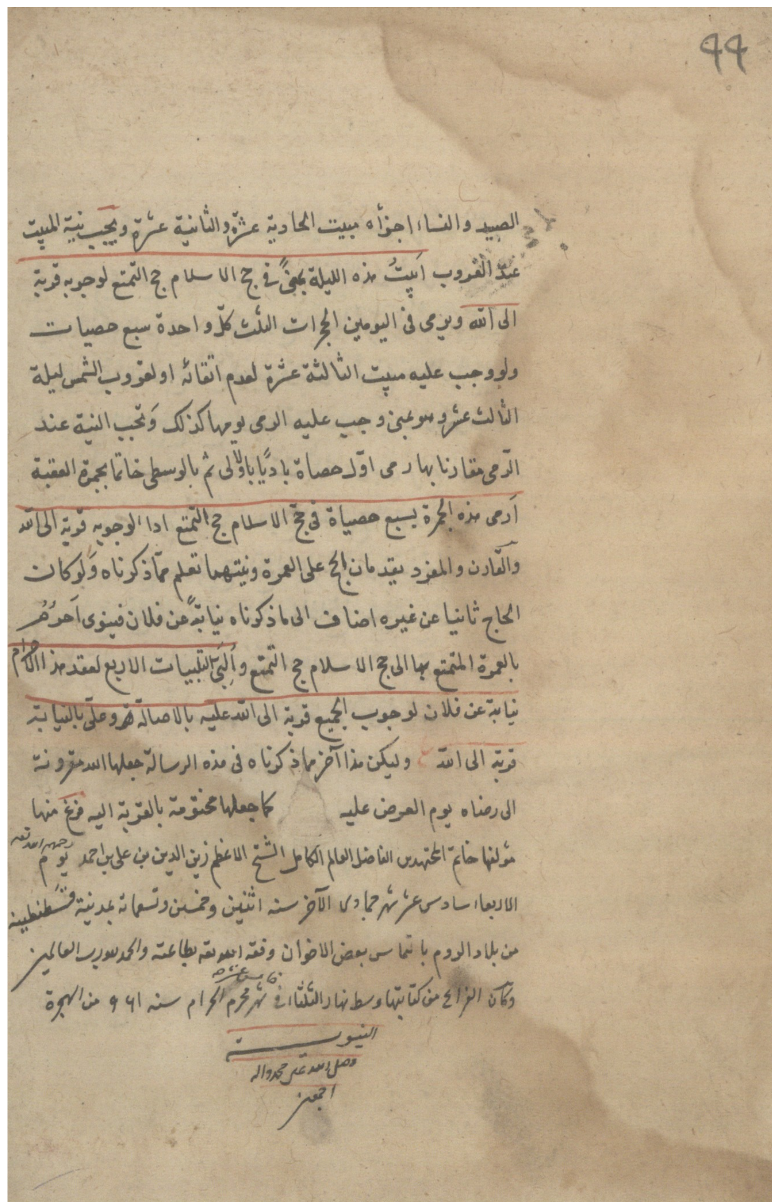

هو الفتاح العليم

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

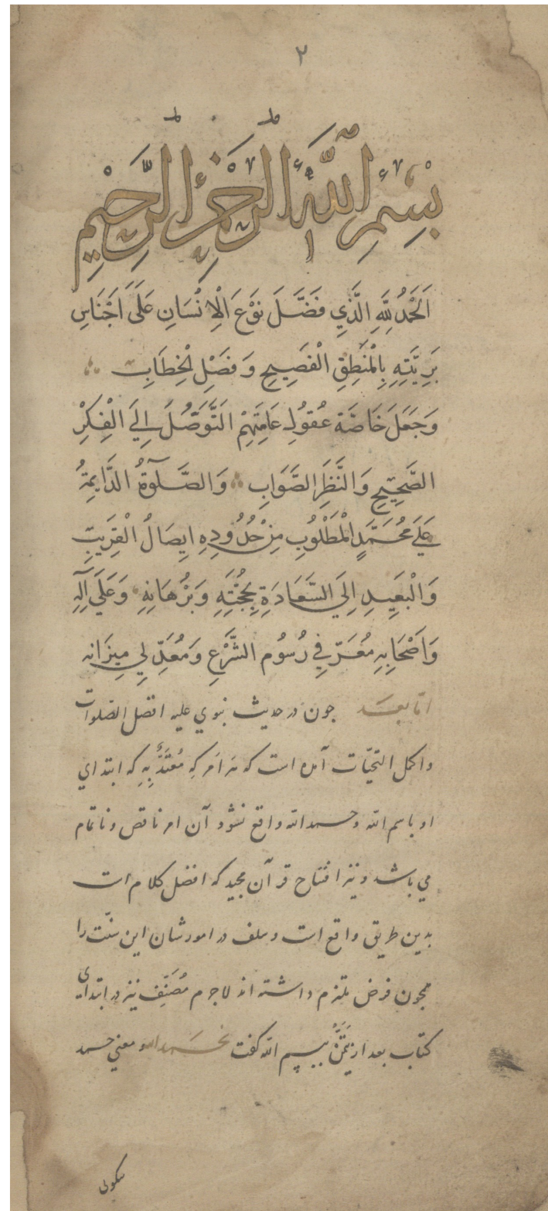
الحمد لله الذي جعل الكائنات على وجوده اعدل شاهد وافاض على عباده من النعم ما يقصر عنه حمد كل حامد والصلوة على سيدنا محمد الهادي الى اكمل المقاصد
وعلى آله المعروف بعلو شأنهم كل مقر وجاحد اما بعد فيقول فقير عفو الله محمد بن الحسن بن زين الدين وفقه الله لسلوك مناهج اليقين اني قد كنت في
شرح الاستبصار في تصحيح الاخبار ما عليه الاكثر من الاكتفاء بتزكية الواحد وعرضت في نظري القاصر نوع كلام في استدلال القائلين واحببت ان
افرد لذلك رسالة توضح حقيقة الحال وتكشف ما اشتمل عليه القول في كلام من رأيت كلامه من الاجمال وعلى الله سبحانه الاتكال مقدمة لا بد قبل
الكلام في الادلة من مقدمة وهي ان الفرق بين الشهادة والخبر ...

۱۵۹۷۰ برگ آغاز تزکیة الراوی نوهٔ شهید ثانی

الصيد والنساء اجزأه مبيت الحادية عشرة والثانية عشرة ويجب نية المبيت
عند الغروب ابيت هذه الليلة بمنى في حج الاسلام حج التمتع لوجوبه قربة
الى الله ويرمي في اليومين الجمرات الثلث كل واحدة سبع حصيات
ولو وجب عليه مبيت الثالثة عشرة لعدم اتقائه او لغروب الشمس ليلة
الثالث عشر وهو بمنى وجب عليه الرمي يومها كذلك وتجب النية عند
الرمي مقارنا بها رمي اول حصاة بادئا بالاولى ثم بالوسطى خاتما بجمرة العقبة
ارمي هذه الجمرة بسبع حصيات في حج الاسلام حج التمتع اداء لوجوبه قربة الى الله
والقارن والمفرد يقدمان الحج على العمرة ونيتهما تعلم مما ذكرناه ولو كان
الحاج نائبا عن غيره اضاف الى ما ذكرناه نيابة عن فلان فينوي احرم
بالعمرة المتمتع بها الى حج الاسلام حج التمتع والبي التلبيات الاربع لعقد هذا الاحرام
نيابة عن فلان لوجوب الجميع قربة الى الله عليه بالاصالة وعلي بالنيابة
قربة الى الله ولنكن هذا آخر ما ذكرناه في هذه الرسالة جعلها الله مقرونة
الى رضاه يوم العرض عليه كما جعلها مختومة بالقربة اليه فرغ منها
مؤلفها خاتم المجتهدين الفاضل العالم الكامل الشيخ الاعظم زين الدين بن علي بن احمد رحمهم الله تعالى يوم
الاربعاء سادس عشر شهر جمادى الآخر سنة اثنين وخمسين وتسعمائة بمدينة قسطنطينية
من بلاد الروم بالتماس بعض الاخوان وفقه الله تعالى لطاعته والحمد لله رب العالمين
وكان الفراغ من كتابتها وسط نهار الثلثاء في سابع عشر شهر محرم الحرام سنة ٩٦١ من الهجرة
النبوية
وصلى الله على محمد وآله
اجمعين

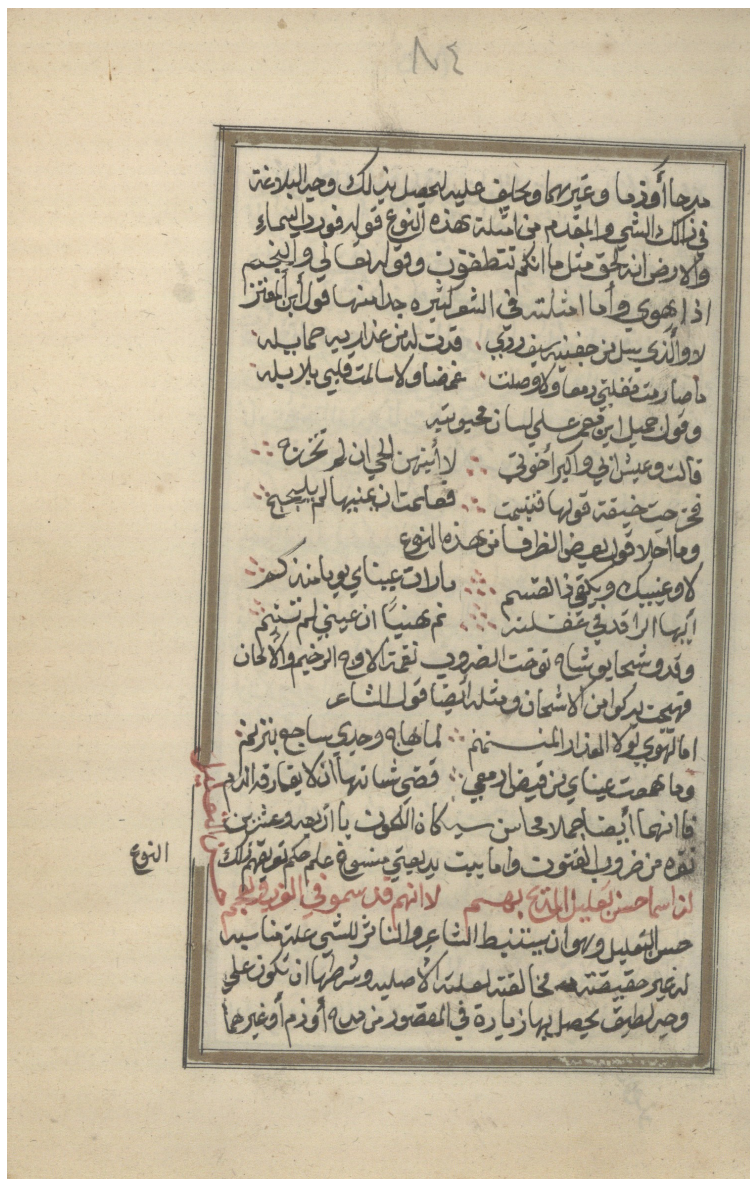
۱۶۰۰۱ انجام الاسطنبولیة، شهید ثانی

۲

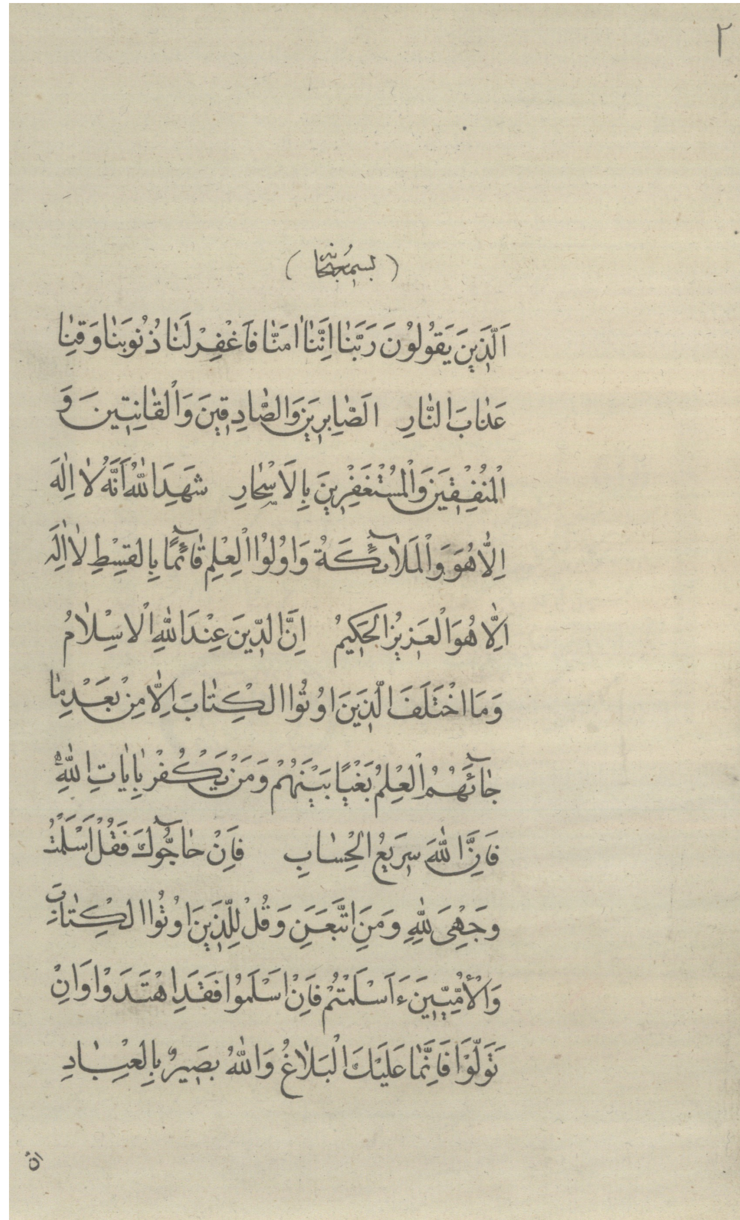
بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذي فضّل نوع الانسان علی اجناس
بریّته بالمنطق الفصیح وفصل الخطاب
وجعل خاصّة عقول عامّتهم التوصّل الی الفکر
الصحیح والنظر الصواب والصلوة الدائمة
علی محمّد المطلوب من حُبّ ودّه ایصال القریب
والبعید الی السعادة بحجّته وبرهانه وعلی آله
واصحابه معرّفي رسوم الشرع ومعدّلي میزانه
امّا بعد چون در حدیث نبوي علیه افضل الصلوات
واکمل التحیّات آمده است که هر امر که معتدٌّ به که ابتدای
او باسم الله وحمد الله واقع نشود آن امر ناقص وناتمام
می باشد ونیز افتتاح قرآن مجید که افضل کلام است
بدین طریق واقع است وسلف در امورشان این سنّت را
همچون فرض ملتزم داشته اند لاجرم مصنّف نیز در ابتدای
کتاب بعد از تیمّن ببسم الله گفت الحمد لله یعني حمد

۱۶۰۱۰ برگ آغاز شرح ایساغوجی

۱۶۰۱۵ برگی از شرح ثمرةالبدیع فی مدح الجناب الرفیع

الذين يقولون ربنا اننا امنا فاغفر لنا ذنوبنا وقنا
عذاب النار الصابرين والصادقين والقانتين و
المنفقين والمستغفرين بالاسحار شهد الله انه لا اله
الا هو والملائكة واولوا العلم قائما بالقسط لا اله
الا هو العزيز الحكيم ان الدين عند الله الاسلام
وما اختلف الذين اوتوا الكتاب الا من بعد ما
جاءهم العلم بغيا بينهم ومن يكفر بايات الله
فان الله سريع الحساب فان حاجوك فقل اسلمت
وجهي لله ومن اتبعن وقل للذين اوتوا الكتاب
والاميين ءاسلمتم فان اسلموا فقد اهتدوا وان
تولوا فانما عليك البلاغ والله بصير بالعباد

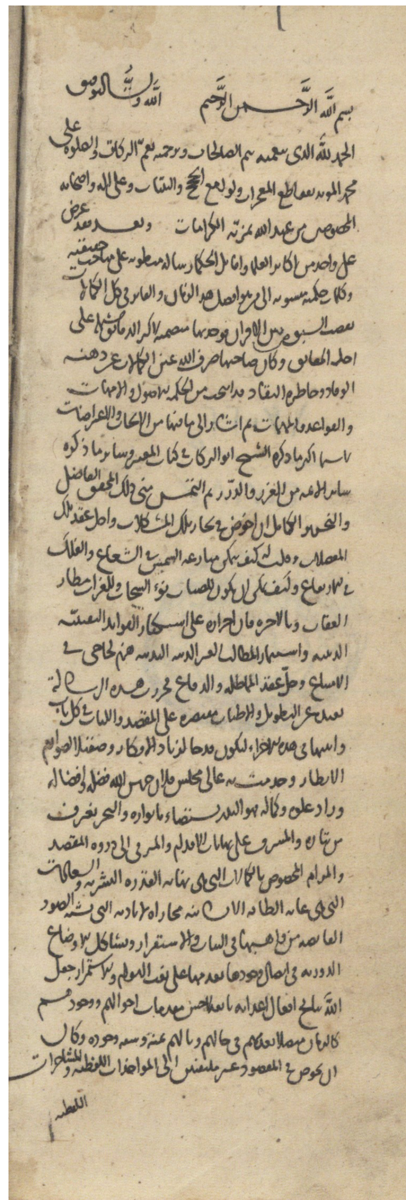
۱۶۰۱۹ برگی از قرآن کریم

۷۳

الرجل يحدث الرقص وسمع الشبلي قايلا يقول الجنيد عشرة
بحبة فصاح وغشي عليه فلما افاق قيل له في ذلك فقال اذا كان
الجنيد عشرة بحبة فكيف احوال الشرار وكان جماعة من الصوفية
في بيت الحسن القزاز ومعهم قوال يقول شيئا وهم يتواجدون
فاشرف عليهم ممشاد الدينوري فسكتوا فقال ارجعوا
الى ما انتم فيه فلو جمعت ملاهي الارض ما شغلت همي ولا شفت
بعض ما بي قال الامام القشيري وهذه صفة الاكابر انه لا يرد
عليهم وارد وان كان قويا الا كانوا اقوى منه وقيل ان موسى عم
قص في بني اسرايل فمزق واحد منهم قميصه فاوحى الله تعالى
اليه يا موسى قل له مزق لي قلبك ودع قميصك وقيل قص
موسى عم في بني اسرايل فصاح واحد منهم فانكر عليه موسى
فاوحى الله تعالى اليه يا موسى ناحوا بحبي ناحوا وبوجدي صاحوا
فلم تنكر على عبادي وقال ابو علي الدقاق للشبلي ربما تطرق
سمعي اية من كتاب الله تعالى فتحملني على ترك الاشيا كلها
والاعراض عن الدنيا ثم ارجع الى احوال الناس وعاداتهم

۳۷

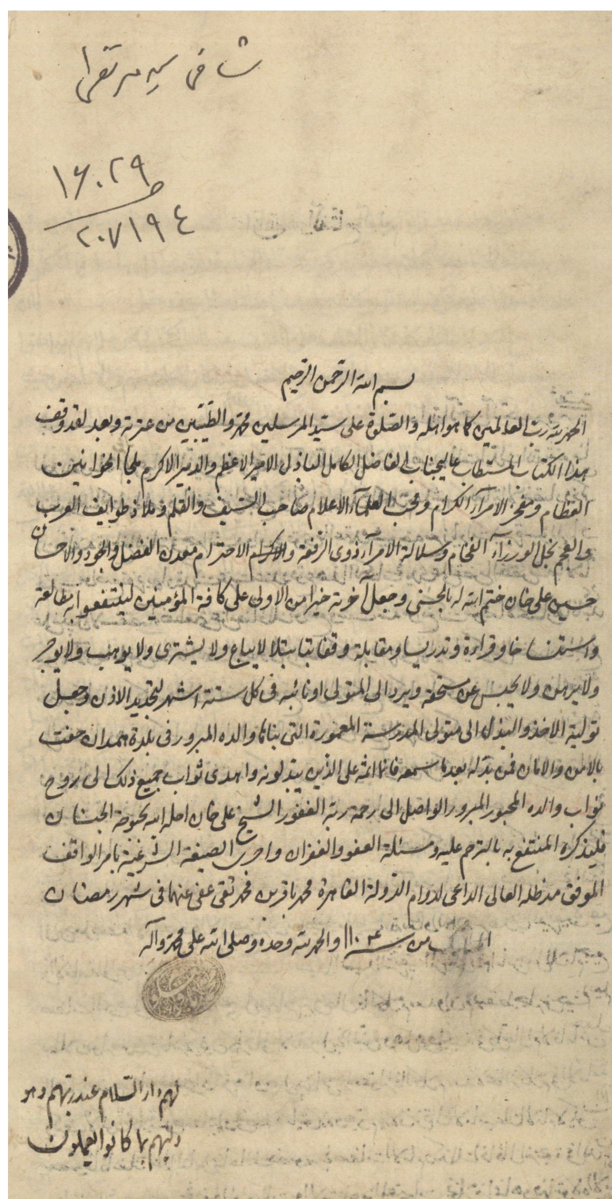
۱۶۰۲۰ برگی از حدائق‌الحقائق رازی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي بنعمته تتم الصالحات وبرحمته تعم البركات والصلوة على

۱۶۰۲۲ برگ آغاز اجوبة مسائل فلسفية

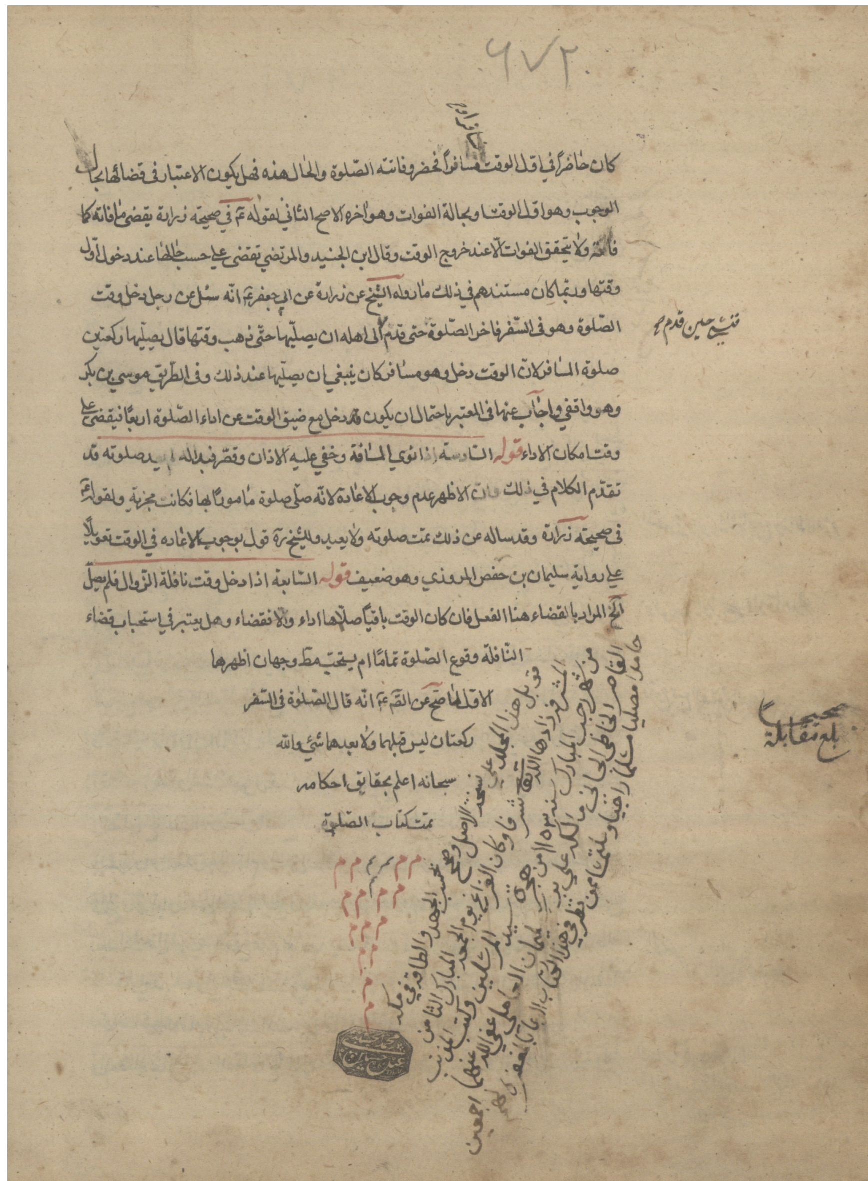
۱۶۰۲۹
۲۰۷۱۹٤

بسم الله الرحمن الرحیم

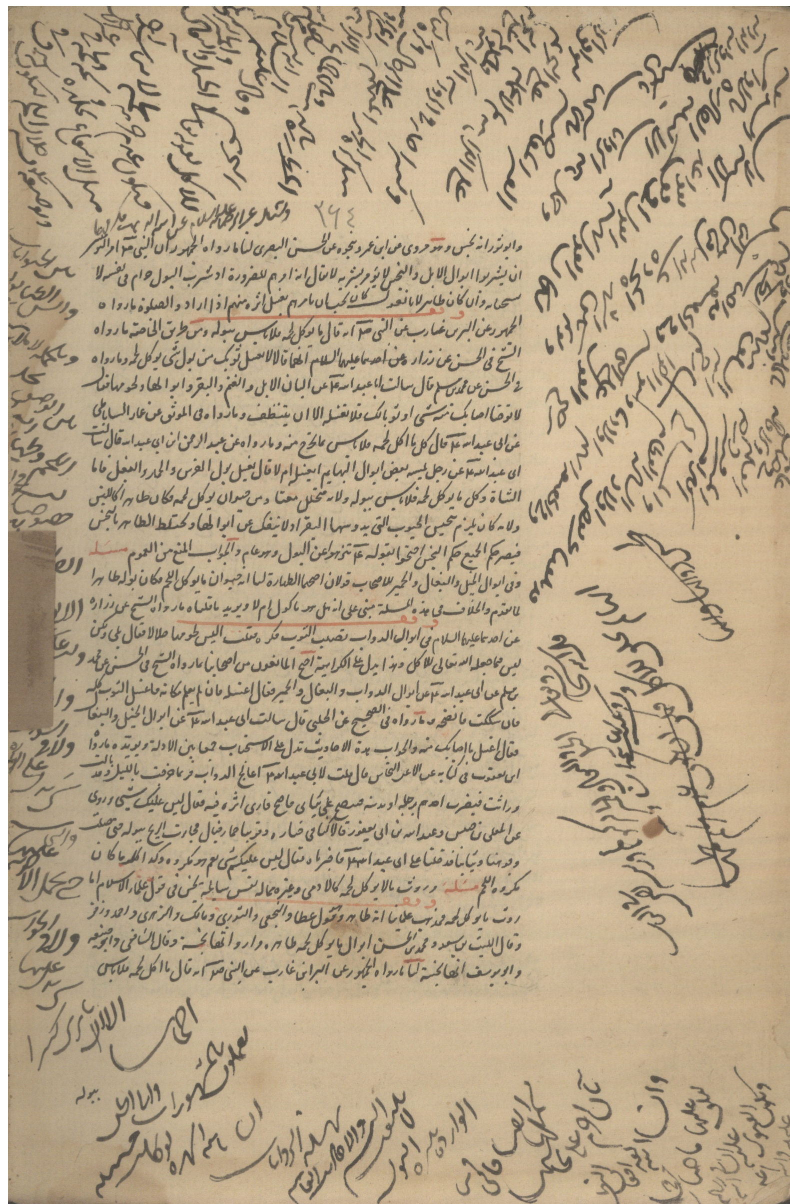
الحمد لله رب العالمین کما هو اهله والصلوة علی سید المرسلین محمد والطیبین من عترته وبعد لقد وقف هذا الکتاب المستطاب عالیجناب الفاضل الکامل العادل الامیر الاعظم والوزیر الاکرم ملجا الخوانین العظام ومفخر الامراء الکرام ومحب العلماء الاعلام صاحب السیف والقلم وملاذ طوایف العرب والعجم نخل الوزراء الفخام وسلالة الامراء ذوی الرفعة والاکرام الاحترام معدن الفضل والجود والاحسان حسین علی خان ختم الله له بالحسنی وجعل آخرته خیرا من الاولی علی کافة المؤمنین لینتفعوا به مطالعة واستنساخا وقراءة وتدریسا ومقابلة وقفا ثابتا بتلا لا یباع ولا یشتری ولا یوهب ولا یوجر ولا یرهن ولا یحبس عن مستحقه ویرد الی المتولی او نائبه فی کل ستة اشهر لتجدید الاذن وجعل تولیة الاخذ والبذل الی متولی المدرسة المعمورة التی بناها والده المبرور فی بلدة همدان حفت بالامن والامان فمن بدله بعد ما سمعه فانما اثمه علی الذین یبدلونه واهدی ثواب جمیع ذلک الی روح نواب والده المحبور المبرور الواصل الی رحمة ربه الغفور الشیخ علی خان احله الله بحبوحة الجنان فلیذکره المنتفع به بالترحم علیه ومسئلة العفو والغفران واجری الصیغة الشرعیة بامر الواقف الموفق مد ظله العالی الداعی لدوام الدولة القاهرة محمد باقر بن محمد تقی عفی عنهما فی شهر رمضان المبارک من سنة ۱۱۰۳ والحمد لله وحده وصلی الله علی محمد وآله

لهم دار السلام عند ربهم وهو ولیهم بما کانوا یعملون

۱۶۰۲۹ وقفنامه نسخه به خطّ علامهٔ مجلسی

۱۶۰۳۴ مدارک الاحکام، مقابله شده در مکه

۱۶۰۴۰ برگی از منتهی المطلب، علامهٔ حلی